

ס פ ר

תקוני הזהר

מהתנא האלקי

רבי שמעון בר יוחאי זיע"א

שבעים פנים לתורה במלת בראשית

עם הביאור

מעלות הסולם

המפרש כל דברי התקונים במלואם הן הענינים הפשוטים והן המקומות הסתומים, ואין מלה אחת בלי פירוש המפנה כל מוקשה בגלותו אדני החכמה ונותן דרכי תבונה בכללות כתבי רבינו האר"י ז"ל.

גם עם

מסורת הזהר

מראה מקומות לכל ענין בג' חלקי הזהר, תקוני זהר וזהר חדש ותקונים חדשים.

וגם עם

חלופי גרסאות

מביא כל שינוי נוסחאות מכל הדפוסים משנת שי"ח עד היום.

מאת המקובל האלקי מרן האדמו"ר רבי יהודה צבי ברנדווין זצוקללה"ה
מחבר פירוש מעלות הפולם על ספר השמטות הזהר והנהגות ומ"ם על כתבי האר"י זיע"א

חלק כב

הקדמת תקוני הזהר - תקונא חד סר

לוח ראשי תבות וקיצורים

בעזרת השם. בעוה"ב : בעולם הבו. בעוה"ז : בעולם הזה. בעוה"ר : בעונותינו הרבים. בעה"ח : בעץ החיים. בע"כ : בעל כרחו. בע"מ : בעל מנת. בע"ש : בערב שבת. בעש"ק : בערב שבת קודש. בע"ת : בעל תשובה. ב"פ : בי פעמים. בפ"ע : במני עצמו. ברה"מ"ז : ברכת המזון. בר"ת : בראשי תיבות ב"ש : בי שלישים. בשכמל"ו : כרוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. בת"ת : בתפארת.

ג

ג"א : גירסא אחרינא (גירסא אחרת נוסח אחר) ; ג' אלפים ; ג' אמצעיות. גו"ע : גולגלתא ועינים. ג"י : גיטריה, (צדופי האותיות למספרן). ג"ט קר"ע פ"ח : (ז' תיקוני רישא) גולגלתא לבנה, טלא דבוולחא, קרומא דאוריא, רעוא דמצחא, עמר נקא, פקוחו דעינין, חוטמא. ג"ע : גן עדן ; גלוי עריות. ג"ע אח"פ : גולגלתא, עינים, אוון, חוטם, פה. ג"פ : ג' פעמים. ג"ר : ג' ראשונות. ג"ש : גורה שוה. ג"ת : ג' תחתונות.

ד

ד' : דף. ד"א : דבר אחר ; דרך אמת. ד"ה : דברי הימים ; דבור המתחיל. דה"ג : דהוד וגבורה. דו"ג : דבר וגוקבא. דו"ק : התכונן היטב ; דייק. ד"ו : דפוס וולצבך. דחז"ל : דברי חכמינו זכרם לברכה. דט"ר : דט' ראשונות. דכ"ו : דכל זה. דלפי"ו : דלפי זה. ד"מ : דפוס מנטובא ; דרך משל ; דיני ממונות, דבר מצוה. דנת"א : דנקודות, תגין, אותיות. דע"כ : דעל כן ; דעל כרחך. דע"ס : דעשר ססירות. דעסמ"ב : דעיב סיג מיה בין. דפו"י : דפוס ישן. דצח"מ : דומם, צומח, חי, מדבר. ד"ק : דפוס קרימונה. ד"ש : דרכי שלום. ד"ת : דברי תורה, דין תורה. דת"י : דעת, תפארת, יסוד.

ה

הי"ע : השם ירחם עליו. האר"י : האלקי רבינו יצחק. ה"ג : ה' גבורות. ה"ה : הוא הדין ; הרי הוא ; הלא הוא. שני ההי"ן של שם הוי"ה. הה"ד : הדא הוא דכתיב. ה"ח : ה' חסדים. ה"י : היה. ה"ים : הוד, יסוד, מלכות. (ג' אותיות משם אלהים). הל"ל : הוי ליה למימר. ה"מ : ה' מקיפים ; הני מילי. ה"נ : הכא גמי. הנו" : הנוכר. הנו"ל : הנוכר לעיל ; הנוכר למעלה. ה"ס : הוא סוד. ה"פ : הכי פשיטו ; ה' פעמים ; ה' פרצופין ; הכי פירוש. ה'ק' : הקדוש. ה"ק : הכי קאמר ; ה' קצוות. הקב"ה : הקדוש ברוך הוא. הקסה"ו : הקדמת ספר הוה. ה"ר : ה' ראשונות ה' ראשונה. הרמ"ק : האלקי רבינו משה קורדובירי. השי"ת : השם יתברך. ה"ת : ה' תתאה. ה' תחתונות. התפ"א : התפשטות א' התפ"ב : התפשטות ב'.

א

א"א : אברהם אבינו ; אי אפטר ; אריך אנטין ; ארך אפים. אב"א : אחר באחור. אב"ג : אגא בכח גדולת. אבי"ע : אצילות בריאה יצירה עשיה (ד' עולמות בעליונים). א"ג : אין גורסים ; ארבע גלויות. א"ד : אינו דומה ; איכא דאמרי (יש אומרים). אדה"ר : אדם הראשון. אדל"ג : אפשר ולא גרסינן. א"ה, אר"ה, אה"ע : אומות העולם. אה"ל : אור הלכנה. או"א : אבא ואמא ; אחד וז. אה"ח. אר"ח : אור חוהר. או"י : אור ישר. או"י : ארץ ישראל. או"מ : אור מקיף. או"נ : אריך ונוקבא. או"פ : אור פנימי. אהב"פ : אחר בפנים. אח"ו : אחר זה. אחז"ל : אמרו חכמינו זכרם לברכה. אח"כ : אחר כך ; אחרי כן. אח"פ : איזון חוטם פה. א"כ : אם כן ; אינו כדאי ; אין כאן. אכמ"ל : אין כאן מקומו להאריך. א"ל : אמר ליה. אל"ה : ג' אותיות משם אלהים. אמ"ר : אור מים רקיע. אנ"כ : אורות נצוצין כלים. א"ס : אין סוף. אע"ג : אף על גב. אע"פ : אף על פי. אעפ"כ : אף על פי כן. א"צ : אינו צריך. אצ"ל : אין צריך לומר. א"ק : אדם קדמון (שם עולם) ; אין קץ ; אמר קרא (כתוב במקרא). אקב"ו : אשר קדשנו במצותיו וצונו. א"ר : אמר רב ; אל רחום. ארגמ"ן : אוריא, רטאל, גבריא, מיכאל, נוריא (שמות מלאכים). ארמ"ע : אש, רוח, מים, עפר (ארבע יסודות העולם). אשל"י : אדום, שחור, לבן, ירוק. א"ת : אם תאמר ; אל תאמר ; אל תקרא ; אי תימא. א—ת (האותיות מן א עד ת). א"ת ב"ש : אחד מצדופי אותיות הא"ב (הראשונה עם האחרונה השניה עם זו שלמני האחרונה וכן הלאה). את"ל : אם תמצא לומר. אתעד"ל : אתערותא דלעילא. אתעדל"ת : אתערותא דלתתא.

ב

ב"א : בראשית א' ; בן אדם ; בנין אב ; ברוך אתה. בא"ד : באמצע דבור. באבי"ע : באצילות, בריאה, יצירה עשיה. באד"ר : באורא רבא. באדר"ז : באורא זוטא. בא"י : ברוך אתה ה' ב"ב : בראשית ב'. בג"ד : בגין דא. בג"ה : בינה גבורה, הוד. בג"כ : בגין כך. ב"ד : בית דין. ב"ד"א : כמה דברים אמורים ; בדרך אחרת. בדו"ר : בחזילו ורחימו. ב"ה : בית המקדש ; בין השמשות. בהכ"נ : בית הכנסת. ביהמ"ק : בית המקדש. בוצד"ק : בוציגא דקרדונתא. בחי' : בחינה. בחי"א : בחינה א'. בחי"ב : בחי"ג. בחי"ד : בחינה ב' ; ב"ע : בריאה, יצירה, עשיה. בכ"מ : בכל מקום ; בכמה מקומות. במ"א : במקום אחר. במ"ר : במדרש רבה. ב"ג : בר נש. ב"ן : מספר (שם הויה במילוי ההי"ן) ב"ס : בספר. בס"ד : בספרא דציננותא ; בסיעתא דשמיא. בסו"ה : בסוד הכתוב. ב"ע : בריאות עולם. בע"א : בענף א'. בע"ה :

מאזניו עקרה קשת גדי ולי וגים ט"ח : ט

תחתונות

9

י"א : יש אומרים ; יש אוסרים ; ירא אלהים ; ירחמהו אל יא"י : ישוב ארץ ישראל יא"ל : יש אם למקרא ; יש אם למסורת ; יזכרם אלהים לטובה י"ג : יש גורסים ; יין גפן ; מספר י"ד : יש דורשים י"ה : (ב) אותיות הראשונות משם הוי"ה י"ה"א : ג' מלואים של שם הוי"ה ירדן ההין אלפין י"ה"ב יוה"כ"פ : יום זכפורים י"ה"ר : יהי רצון יו"כ : יום כפור יו"ש : ימין ושמאל יחנר"ן : חיידה חיה נשמה רוה נפש י"ט : יצר טוב ; יש טעם ; יום טוב יו"ט : יום טוב יול"א : יתברך ויתעלה לעולם אמן י"י : רמו על יחוד הוי"ה ואדני יי"י : יברכך יאר ישא יכ"ק : יום כפור קטן י"ל : יש לומר י"מ : יש מפרשים ; יש מקומות ; יציאת מצרים י"ס : יוד ספירות ; יש ספרים ; יש סוכרים יס"ג : יש ספרים גורסים יצה"ט : יצר הטוב יצה"ר : יצר הרע יש"א : ימין שמאל אמצע ישסו"ת : ישראל סבא ותבונה ית' : יתברך ; יתעלה ית"ש : יתברך שמו

כ

כ' כבוד כ"א : כי אם ; כל אחד ; כך אומר ; כתוב אחד ; כלל אחד כא"א : כתוב אחד אומר כאו"א : כל אחד ואחד ; כל איש ואיש כאו"ל : כל אומה ולשון כאחז"ל : כך אמרו חכמינו זכרם לברכה כ"ב : אותיות התורה כ"ג : כהן גדול כ"ד : כד דבור ; כל דבר ; כך דרשו כד"א : כמה דאת אמר כדא דאת אמרת כד"ש : כדרך שאמרו כ"ה : כתוב הכא כה"א : כן הוא אומר כה"ג : כהן גדול ; כהאי גוונא כהמ"ג : כל המוסיף גורע כה"נ : כן היא נוסחת כה"ק : כתבי הקודש כו' וכו' ; וכולה : (לאמור) על הקורא לגמור כל הפסוק או האמרה שהובא רק חלק ממנו כו"כ : כך וכך כו"פ : כלל ופרט כופו"כ : כלל ופרט וכלל כ"ז : כל זה ; כל זמן ; כף זכות ; כלי זימן כ"ח : כלי חיצון ; כתר חכמה כח"ב : כתר חכמה בינה כחב"ד : כתר חכמה בינה דעת כח"ב תו"מ : כתר חכמה בינה תפארת ומלכות כ"י : כנסת ישראל ; כתב יד ; כן ירכו כ"כ : כל כך כמו כן ; כתוב סאן כל"ז : כלי זימן כל"י : כהן לוי ישראל כ"מ : כל מה ; כל מקום ; כן מצאתי ; כן משמע ; כן מוכח כמד"א : כמה דאת אמרת כמו"ש : כמו שכתוב כמש"א : כמו שאתה אומר כמש"ה : כמו שאמר הכתוב כ"נ : כן נאמר ; כן נראה כנה"ג : כנסת הגדולה כנו' : כנוכר כנ"י : כנסת ישראל כנ"ל : כנוכר לעל ; כן נראה לי כנלע"ד : כן נראה לפי עניות דעתי כסה"כ : כסא הכבוד כ"ע : כולי עלמא ; כתר עליון כ"פ : כלי פנימי ; כל פנים ; כך פרשו כצ"ל : כן צריך לאמור להיות לבאר כ"ק : כלי קודש כ"ש : כל שכן ; כבוד שמו ; כל שעה ; כבוד שבת כש"ד : כללו של דבר כש"כ : כל שכן ; כש"ש : כל שעה ושעה ; כל שנה ושנה כש"ט :

ואכ"מ : ואין כאן מקומו ואכמ"ל : ואין כאן מקום להאריך ואל"כ : ואם לא כן ; ואהבת לרעך כמוך ובעוזה"ר : ובעונותינו הרבים ובש"ו : ובשער וגו' ; גימט (ראה וכו') ודו"ק : דייק (כמו התבונן היטב לדייק בשעת העיון ולא בקרוב) וד"ל : ודי למבין ול"ב : ודי להכימא ברמיזא והמ"י : והשכיל יבין וזה"ד : וזה הדין וז"ל : וזה לשונו וכה"א : וכן היא אמר וכו' ; וכולה ; וכולי (כמו וגומר סימן להמשיך את המאמר או המספר עד הסוף אף אם אין סיפו נזכר בכתב) ול"ג : ולי נראה ונלע"ד : ונראה לפי עניות דעתי וע"ד : ועל דא ועד"ו : ועל דרך זה ועכ"ז : ועם כל זה ; ועל כל זה ו"ק : ו' קצוות וש"ג : ושם נסמן ו"ת : ו' תחתונות ות"י : ותקוניים

ז

ז"א : זעיר אנפין ; זכות אבות ; זה אומר וזה"ל : זכור אותו האיש לטוב זא"ו : זה אצל זה ; זה אל זה ; זה את זה ; זה אחר זה (וכן זו) וב"ז : זה בזה זה"ז : זמן הוה זה"ש : זה הוא שאמר זו"ן : זעיר ונוקבא זה לשונו ; זכרו (זכרונו) לברכה זל"ו : זה לזה ז"ח : זהר חדש זכ"ל : י' כוכבי לכת זלמ"ו : זה למטה מזה ; זה למעלה מזה ז"מ : ז' מלכים זמ"ז : זה מזה זמ"ן נק"ט : סדר ששת סדרי המשנה זרעים מועד גשים גניקין קדשים טהרות ז"ס : זה סוד ז"ע : זה ענין זעה"א : זקני עם הארץ זע"ז : זה על זה ז"פ : ז' פעמים זצ"ל : זכר צדיק לברכה ז"ק : זרע קודש ; זקף קטן ז"ש : זה שכתב ; שאמר ז"ת : ז' תחתונות זת"ז : זה תוך זה ; זה תחת זה

ח

ח' : חלק ; חדש ח"א : חלק א' ; חכמים אומרים ; חז אמר ח"ב : חלק ב' ; חכמה בינה חב"ד : חכמה בינה דעת חבת"ם : חכמה בינה תפארת מלכות ח"ג : חלק ג' ; חלוסי גרסאות ח"ד : חלק ד' חד"ר : חסד דין רחמים ח"ה : חלק ה' ; חלול ה' חה"ש : חלול השם חה"מ : חול המועד ח"ו : חלק ו' ; חסר ואו ; חס ושלום חו"ג : חסדים וגבורות חוה"מ : חול המועד חוהמ"ס : חול המועד סוכות חוהמ"פ : חול המועד ססת חו"ל ח"ל : חוץ לארץ ח"ז : חלק ז ; חדש זה חז"ל : חכמינו זכרם לברכה חח"ן : חכמה חסד נצח חכ"א : חכמים אומרים חל"ה : חלק לעולם הבא חנ"ה : חנוכת הבית חנכ"ל שצ"ם : שבעה כוכבי הלכת ; חמה נגה כוכב לבנה שבתאי צדק מאדים ח"ס : חכמה סתימאה ח"ע : חיי עולם חע"ה : חיי עולם הבא חש"ח : חולם שורק חיריק

ט

ט"א : טור א' ; טעם אחר טו"ר : טוב ורע ט"מ : טימאת מת ; טעמא מאי ; טעמי מקרא טנת"א : טעמים נקודות תנין אותיות ט"ס : ט' ספירות ט"ר : ט' ראשונות טש"ת סא"ב מע"ק גד"ד : י"ב המולות טלה שור תאומים סרטן אויה בתולה

כתר שם טוב. כש"ש : כמו שכתבתי שם. כ"ת : כתר
תורה. כתה"ק : כתבי הקודש. כתתו"ל : כתקון
חכמינו וזכרם לברכה.

ל

ל"א : לשון אחר. לא"א : לא אמרו אלא. ל"ב :
מספר. לבנ"ה : ל"ב נתיבות החכמה. ל"ג : לא
גרסינן. ל"ד : לאו דוקא ; לפי דעת ; לא דמי. לד"א :
לדעת אחרים ; לדבר אחר. לד"ה : לדברי הכל. ל"ה :
לכנת הספיר ; למען השם. לה"פ : לחם הפנים. לר"ל :
לפני ולפנים. ל"ו : לשון זכר. לזעי"צ : לזכר עולם
יהי צדיק. ל"ז : לא כתוב ; לא כן. לכא"א : לכל
אחד ואחד. לכ"ל : לכן נראה לי. לכ"ע : לכולי עלמא.
לכ"ש : לא כל שכן. ל"מ : לא מצאתי. למה"ד :
למה הדבר דומה. ל"נ : לי נראה ; לשון נקבה. לנ"ל :
לכן נראה לי. לע"ע : לעת עתה. לעסמ"ב : לעיב,
ס"ג. מ"ה. כ"ן. לעת"ל : לעתיד לכוזא. לפ"ג : לפרט
גדול. לפמ"שה : לפני משורת הדין. לפ"ע : לפי
ענינו. לפצ"ד : לפי עניות דעתו. לפ"ק : לפרט קטן.
לפ"ש : לפי שעה. ל"צ : לא צריך. ל"ש : לא שנו ;
לא שנוא ; לא שייך ; ליל שמורים. לשה"ר : לשון
הרע. לש"ש : לשם שמים. ל"ת : לא תעשה.

מ

מ"א : מקום אחר ; מקום אחד ; מדרש אגדה ; מלכים
א ; מים אחרונים ; מנהג אבותינו. מאה"ג : מאור
הגדול ; מאור הגולה. מארו"ל : מאמר רבותינו וזכרם
לברכה. מ"ב : שם מ"ב אותיות ; מה בכך ; מתן
בסתרו. מב"ב : מיתת בית דין ; משיח בן דוד. מב"ו :
מלך בשך ודם ; מתנת בשך ודם. מב"י : משיח בן
יוסף. מ"ג : מחזור גדול (כ"א שנים) ; מ"ד : מין
דוכרין ; מאן דאמר ; מאי דכתיב ; מי דמי ; מה
דעתך ; מי דבש. מד"א : מאן דאמר ; משום דרכי
אמורי. מדה"ד : מדת הדין. מדה"נ : מדרש הנעלם.
מדה"ר : מדת הרחמים. מד"ש : מפני דרכי שלום.
מ"ה : מספר היה במילוי אלפין ; משום הכי ; מלך
העולם ; מלאך המות. מזה"ד : מדת הדין. מהל"ל : מה
היה ליה למימר. מה"מ : מלאך המות ; מלך המשיח ;
גנא הני מילי. מה"נ : מדרש הנעלם. מה"ש : מלאכי
השרת. מו"ל : מוציא לאור. מול"מ : מטי ולא מטי.
מו"מ : מעלה ומטה ; משא ומתן ; מגע ומשא. מו"ס :
מוחא סתימאה. מוצי"ט : מוצאי יום טוב. מוצש"ק :
מוצאי שבת קודש. מו"ש : מוצאי שבת. מ"ו : משנה
ז'. מחזו"ל : מאמר חכמינו וזכרם לברכה. מ"ט. מקח
טעות. מטטרון"ן : שם מלאך. מ"י : ב' אותיות משם
אלהים. מכ"ש : מכל שכן. מ"ל : מנא לן. מלה"ד :
משל למה הדבר דומה. מלה"ש : מלאכי השרת. מל"ת :
מצות לא תעשה ; מסיח לפי תומו. מ"מ : מכל מקום ;
מארי מתניתין ; מארי מתיבתא ; מאי משמע ; מראה
מקום ; מת מצוה ; משנה מקום. ממ"ה : מלך מלכי
המלכים. מ"ן : ממה נפשך. מ"ן : מין נוקבין.
מנ"מ : מאי נפקא מינה ? מ"ס : מדת סדום ; מר
סכר ; מוחא סתימאה. מסה"ו : מסורת הנהר. מ"ע :

מצות עשה ; מראית עין ; מצות ערוה. מע"ה : מעלה
עליו הכתוב. מע"ט : מעשים טובים. מעל"ע : מעת
לעת (יום שלם). מ"צ : משיח צדק. מצפ"ץ : שם
היה באותיות א"ת ב"ש. מדע"ה : משה רבינו עליו
השלום. מ"ש : מה שכתוב ; מאי שנא. גשא"כ :
מה שאין כן. מש"כ : מה שכתוב כאן. מ"ת : משנה
תורה ; מתן תורה. מת"ל : מה תלמוד לומר.

נ

נ"א : נוסחא אחרינא ; נכ"אים אחרונים. נא"כ : נאמר
כאן. נג"ע, ר"ע : נפילים גבורים, עניקים, רפאים,
עמלקים. נ"ה : נצח הוד. נה"י : נצח הוד, יסוד. נהי"מ :
נצח הוד, יסוד, מלכות. נו"נ : נע ונד ; נעשה ונשמע.
נוק' : נוקבא. נח"ש : נדוי, חרם, שמתא. נ"ל :
נראה לי. נ"מ : נפקא מינה. נ"נ : נח נפש. נ"ע :
נוקבי עינים ; נשמתו עדין ; נוחו עדין. נ"צ : נחמת
ציון. נק' : נקרא. נ"ר : נפש רוח ; נחת רוח ;
נכ"אים ראשונים. נר"ן : נפש, רוח, נשמה. נדנח"י :
נפש, רוח, נשמה, חיה, יחידה. נש"ב : ג' שערי בינה
נת"א : נקודות, תגיף, אותיות.

ס

ס"א : ספרים אחרים ; סטרא אחרא ; סתרי אותיות.
ס"ב : סימן ברכה. ס"ג : (הוי"ה במילוי יודין ואלף
בואו) ; סנהדרין גדולה. ס"ד : סוף דבר ; סלקא
דעתך. סד"א : סלקא דעתך אמינא. סו"ה : סוד
הכתוב. סו"ס : סוף סוף. סו"י : סימן. סו"י : ספרים
ישנים ; ספר ישן ; סימן יפה ; ספר יצירה. סו"ל :
סח לי ; סבירה ליה. סו"מ : סטרא מסאבותא. סו"נ :
סכנת נפשות. סו"ע : סדר עבודה. סו"פ : סוף פסוק.
ספ"י : ספר פנים יפות. ספ"י : ספירה. סו"ת : ספר
תורה ; סתרי תורה ; סוף תיבה.

ע

ע' : עיין. ע"א : ענף א' ; עמוד א' ; ענין
אחר. עאכו"כ : על אחת כמה וכמה. ע"ב :
(הויה במילוי יודין) ; שם ע"ב. עבג"מ : עור, בשר,
גידון, עצמות, מוחא. ע"ג : ענף ג' ; עבדות גלולים ;
על גב. ע"ד : על דבר ; על דרך ; על דעת. ער"ה :
על דרך הכתוב ; על דרך האמת—האמור. ער"ו : על
דרך זה. ער"מ : על דרך משל. ער"ר : על דרך רמז.
ע"ה : עליו השלום ; עשרת הדברים ; עם הארץ ;
עין הרע ; עבד ה'. עה"ב : עולם הבא. עה"ז : עולם
הזה. עה"ח : עץ החיים. עה"ר : עין הרע. עה"ש : עולם
עליו השלום. עו"א : עובדי אילים. עוה"ב : עולם
הבא. עוה"ו : עולם הוה. עומ"ש : עול מלכות שמים.
עו"נ : עתיק ונוקבא. ע"ו : עבודה זרה ; על זה ; עם
זה ; עכר ומנו. ע"ח : עץ חיים. ע"ט : על טעם ;
עצה טובה ; עין טובה. ע"י : עיין ; עילאין. ע"י :
על ידי ; על יד. עי"א : על ידי אחרים. עיה"ק : עיר
הקודש. עיו"ט : ערכ יום טוב. עיו"כ : ערב יום
כסוף. עי"ו : על ידי זה. עי"מ : עבור, יניקה, מוחין.
עיקת"ו : עיר קדשנו תבנה ותכונן. ע"כ : על כן ;
עד כאן ; עד כמה ; עבודת כוכבים ; עבר כנעני.

דון. ר"ג : ריש גלותא. רדל"א : רישא ולא אתידע.
 ר"ה : ראש השנה. רה"י : רשות החיה. רה"ק :
 רוח הקדש. רה"ד : רשות הרבים. ר"ח : ראש חודש.
 רח"ו : ר' חיים חייטאל. ר"י : רבי יהודה ; רבי יצחק ;
 רבי יוסי. רי"ו : מספר. ר"ל : רחמנא לשויב ;
 רחמנא ליצלן ; ראיא לובר ; רצוני לומר. ר"מ : ראש
 מתיבתא ; רעיא מהימנא ; ריש מתיבתא. רמ"ח :
 מספר. רמ"ק : ר' משה קורדובירו. רע"מ : רעיא
 מהימנא. רפ"ח : מספר. רשב"י : ר' שמעון בר
 יוחאי. רשר"ד : ראיא, שמיעה, ריה, דבור. ר"ת :
 ראשי תיבות. רת"ס : ראש, תוך, סוף.

ש

ש' : שורה, שעה. ש"א : שמואל א' ; שלישי אמצעי ;
 שלישי א'. ש"ב : שמואל ב' ; שער ב'. שבי"ב :
 שבירת כלים. ש"ג : שער ג' ; שיעור ג'. שג"ע : של
 גן עדן. שה"ש : שיר השירים. שו"ש : ששון
 ושמחה. שו"ת : שאלות ותשובות. ש"ח : שנאת
 חנם ; שבת חנוכה. שי"ל : שיש לאמר ; שיש לברך.
 ש"כ : מספר. שכ"א : שכל אחד. שכא"א : שכל
 אחד ואחד. שמרשב"י : שער מאמרי רבי שמעון
 בן יוחאי. ש"ג : שם נסמן. שנגל"ה : שורש, נשמה,
 נוף, לבוש, היכל. שנא"ן : (ד' חיות המרכבה) שור,
 נשר, אריה, אדם. שס"ה : מספר. ש"צ : שלישי
 עליון ; שמנה עשרה ; שמיני עצרת. ש"צ : שלוח
 צבור. שצ"ם חנכ"ל : (ו' כוכבי לכת) שבתאי, צדק,
 מאדים, חמה, נוגה, כוכב, לבנה. ש"ר : שלוש רגלים ;
 שם ר' ש"ש : שם שמים. ש"ת : שמחת תורה ;
 שלישי תזתון.

ת

ת"א : תרגום אוגולוס ; תרוץ אחד. תא"מ : תהלים,
 איוב, משלי. ת"ד : תיקונא ויקנא. תה"ד : תפלת
 הדרד. תה"ר : תהומא רבא. תה"ש : תפלת השחר.
 ת"ו : תם ונשלם. תוב"א : תבנא לחכונן במהרה
 בימינו אמן. תוב"ל : תם ונשלם ברוך ה' לעולם.
 תוה"ק : תורתנו הקדושה. תו"מ : תפארת ומלכות ;
 תרומות ומעשרות ; תיכף ומיד. ת"ה, שלב"ע : תם
 ונשלם שבח לאל בורא עולם. תושב"כ : תורה שבכתב.
 תשבוע"פ : תורה שבעל פה. ת"ו : תקוני זהר.
 ת"ח : תא חזי ; תקונים חדשים ; תלמיד חכם.
 תצה"מ : תחית המתים. תכ"ב : תלת כלילן בתלת
 תכ"ד : תוך כדי דבור. תכ"ה : תורת כהנים. ת"ל :
 תלמוד לומר ; תרי לישני (שתי נוסחאות) ; תהלה לאל.
 ת"מ : תפלת מנחה. תע"ט : תלמוד עשר ספירות.
 ת"ע : תפלת ערבית. תרי"ג : (מספר) תרי"ג מצות.
 תק"ח : תקונים חדשים. ת"ש : תפילין של יד.
 תש"ר : תפילין של ראש. ת"ת : תפארת.

עכא"א : על כל אחד ואחד ; עם כל איש ואיש.
 עכ"ד : עד כאן דבריו. עכ"ו : עד כל זה. עכ"ם :
 עבודת כוכבים. עכ"ל : עד כאן לשונו. עכ"פ : על
 כל פנים. ע"ל : עין לעיל. ע"מ : על מנת ; על
 משקל ; עשר מאמרות ; על מה ; על מחצה ; עשר
 מכות. עמוד"א : עמודא דאמצעיטא. עמ"ש : עין מה
 שכתבתי ; עד מאה שנים ; עול מלכות שמים. ענ"ב :
 עקודים, נקודים, בריונים. ע"ס : עשר ספירות ; על
 סמך. עמס"ב : ע"ב סג מ"ה בין. עע"ו : עובדי
 עבידה וזה. עעכו"ם : עובדי עבודת כוכבים ומולות.
 ע"פ : על פי. עצה"ד : עץ הדעת. עצה"ט : על
 צד היתר טוב. ע"ק : עתיקא קדישא. ע"ר : ערב רב.
 ער"ה : ערב ראש השנה. ער"ח : ע"ב ראש חודש.
 ע"ש : עין שם ; ערב שבת ; על שלחן. עש"א : עד
 שיבוא אליהו. עש"ה : עין שם היטב. עש"מ : על
 שום מה. ע"ת : ערוב תחמים ; על תנאי.

פ

פ"א : פרק א' ; פעם אחת ; פירוש אחר. פא"פ :
 פנים אל פנים ; פה אל פה ; פעם אחר פעם. פ"ב :
 פרק ב'. פב"א : פנים באחור. פב"פ : פנים בפנים.
 פ"ג : פרק ג'. פ"ד : פסק דין ; פרק ד'. פד"ה,
 פדה"ב : פדיון הבן. פו"א : פנים ואחור. פו"ח :
 ענימיות וחיצוניות. פו"כ : פרט וכלל. פו"ר : פריה
 ורביה. פי' : פירוש. פי"י : פושעי ישראל ; פועל
 יוצא. פלו' : פלוני. פלח"ק : פתיחה להכמת הקבלה.
 פלפ"ס : פתיחה לפירוש הסלם. פמ"א : פנים
 מאירות. פמ"ס : פנים מסבירות. פ"ג : פקוח נפש.
 פדיון נפש. פס"ד : פסק דין. פ"פ : פתחון פה.
 פ"ק : פרק קמא ; פורים קטן ; פרט קטן. פו"א :
 פוקי רבי אליעזר. פרד"ס : פשט, רמז, דרוש, סוד.

צ

צא"ל : צריך אתה לדעת. צ"ג : ציון ג' ; צום גדליה.
 צ"ד : ציון ד' וכדומה. צח"מ : צומת, חי, מדבר.
 צ"ל : צריך לומר ; צריך להיות. צ"ע : צריך עיון.
 צעב"ח : צער בעלי חיים. צע"ג : צריך עיון גדול.

ק

ק' : קדוש ; קמא ; קהל ; קטן. ק"א : קונטרס
 אחרון. קב"ה : קודשא בריך הוא. קבו"ש : קודשא
 בריך הוא ושכינתיה. קה"מ : קריאת המגילה. קה"ק :
 קוש הקדשים. קה"ת : קריאת התורה. ק"ו : קל
 וחומר. קו"ח : קל וחומר. קוש"י : קוצו של יוד.
 קכ"ד : קדם כל דבר. קלי' : קליפות. קמ"ל : קא
 משמע לן. ק"פ : קרבן פסח. ק"ק : קדש קדשים ;
 קדשים קלים. קק"ק : קדוש, קדוש, קדוש. ק"ש :
 קריאת שמע ; קבלת שבת.

ר

ר"א : ר' אבא ; רבי אלעזר. ראב"ד : ראש בית

תפלה קודם הלמוד מהאר"י זיע"א

רבון העולמים ואדוני האדונים אב הרחמים והסליחות מדיים
אנחנו לפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו בקידה ובהשתחוויה
שקרבתנו לתורתך ולעבודתך עבודת הקדש ונתת לנו חלק
בסודות תורתך הקדושה מה אנו ומה חיינו אשר עשית
עמנו חסד גדול כזה על כן אנחנו מפילים תחנונינו לפניך
שתמחול ותסלח לכל חטאתינו ועונותינו ואל יהיו עונותינו
מבדילים ביננו לביניך. וכן יהי רצון מלפניך ה' אלהינו
ואלהי אבותינו שתכונן את לבבינו ליראתך ולאהבתך
ותקשיב אזניך לדברינו אלה ותפתח לבבנו הערל בסודות
תורתך ויהיה למדינו זה נחת רוח לפני כסא כבודך כריח
נחוח ותאציל עלינו אור מקור נשמתנו בכל בקינתנו
ושיתנוצצו ניצוצות עבדיך הקדושים אשר על ידם גלית
דבריך אלה בעולם חכותם וכותם אבותם וכותם תורתם
ותמימותם וקדושתם יעמד לנו לבל נכשל בדברים אלו
ובזכותם תאיר עינינו כמה שאנו לומדים כמאמר נעים
זמירות ישראל: „גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך“, כי ה'
יתן חכמה מפיו דעת ותבונה. „היו לרצון אמרי פי ותגיון
לבי לפניך ה' צורי וגואלי...“

הקדמת תקוני הזהר

(א) רבי שמעון אזל ליה וערק למדברא דלוד ואיתגניז בחד מערתא, הוא ורבי אלעזר בריה איתרחיש ניסא, נפק להון חד חרוב, וחד מעיינא דמיא, אכלי מההוא חרוב, ושתן מההוא מיא, הוה אליהו ז"ל אתי להון בכל יומא תרי זמני, ואוליף לון ולא ידע אינש בהו כו'. בזוהר חדש פ' תבוא (נ"ט ג) כתוב שם. (ב) ודא אתקרי : תקוני הזהר, דאינון שבעין אנפין ב לאורייתא, דפריש רבי שמעון בר יוחאי, במלת בראשית, מסתרי אורייתא. ג קום רבי שמעון אפתח מילין קמי שכינתא. פתח ואמר (א) ד והמשכילים יזהירו כוזהר הרקיע וגו'. (ג) והמשכילים אלין רבי שמעון וחברייא. יזהירו, כד אתכנשו למעבד האי חבורא, רשותא אתיהיב להון ולאליהו עמהון, ולכל נשמתין דמתיבתאן לנחתא בינייהו, ולכל מלאכיא באתכסיא, ובארח שכל.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(א) (דניאל י"ב) זהר בראשית א' דף ז' ציון א'. א נוסח אחר תקוני הזהר שבעין אנפין לאורייתא ולא גרים מן ר' שמעון אול עד שבעין אנפין לאורייתא (דפוס מונטובא והגר"א). ב נ"א ל"ג לאורייתא (הגר"א). ג נ"א ל"ג מן קום עד סוף האות (הגר"א ודפוס מונטובא). ד נ"א מוסיף בראשית ברא אלקים וגו' כתיב והמשכילים. (מונטובא) נ"א מוסיף כתיב והמשכילים (בתקונים עם פירוש הגר"א).

מעלות הסולם

מאמר והמשכילים יזהירו כוזהר הרקיע

(א) רבי שמעון אזל וכו': ר"ש הלך לו וברח למדבר של לוד ונחבא במערה אחת. הוא ורבי אלעזר בנו. קרה להם נס, ויצא חרוב אחד. ומעיין של מים אחד. אכלו מאותו החרוב, ושתו מאותן המים, ואליהו ז"ל היה בא אליהם ב' פעמים בכל יום, ולמד עמהם ואיש לא ידע מהם. זה כתוב בזוהר חדש פרשת תבוא (אות א').

(ב) ודא אתקרי וכו': וזה נקרא תקוני הזהר, שהם שבעים פנים לתורה, שפירוש ר' שמעון בן יוחאי, במלת בראשית, מסתרי התורה. קום ר"ש פתח דברים לפני השכינה. פתח ואמר והמשכילים יזהירו כוזהר הרקיע וגו'. נ"ב חסר והוא כתוב בספר לקוטיס דף רס"ג.

(ג) והמשכילים אלין וכו': והמשכילים: (דפו"י דף א' ע"א)

הם ר"ש והחברים. יזהירו, פירושו כי כשנתקבצו לעשות חבור זה, ניתנה להם רשות ועמהם ניתנה רשות לאליהו, ולכל הנשמות שבישיבה לרדת אליהם, ולכל המלאכים במכוסה, ובדרך שכל.

פירוש, כי כל קומה שלימה מתחלקת על החוזה שער החוזה הם אורות מכוסים מחכמה, ונקראים אתכסיא. ומחזה ולמטה הם אורות מגולים בחכמה שזהו נקרא אורח שכל, ואומר שכל אלה המדרגות שנתגלו כאן לר"ש והחברים היו קומתן שלימה. באתכסיא ובארח שכל.

ואין להקשות ע"ז הרי האורות המגולים הם לכאורה יותר חשובים והיו צריכים להיות למעלה והמכוסים למטה. אלא ז"ס מה שאנו אומרים בזמירות שבת במלין דסתימין תתגלין פתגמים

ד) ועלת על כלא יהיב רשו לכל שמהן קדישין, ולכל הויין ולכל כנויין,
 ח לגלאה לון רזין טמירין, כל שם בדרגא דיליה. ורשותא יהיב לעשר ספירן
 לגלאה לון רזין טמירין, דלא אתיהיב רשו לגלאה ׀ לון עד ׀ דייתי דרא
 דמלכא משיחא.

ה) כזהר הרקיע, דאיהו כליל כל גוון. זהר טמיר וגניז. זהר בהיר

חלופי גרסאות

ב ג"א לדוגא לון (מונטובא). ו ג"א ליג לון (הגר"א). ז ג"א דרא דייתי מלכא משיחא (ירושלים). ח ג"א פתח
 ר"ש ואמר והמשכילים יזהירו כזהר הרקיע (הגר"א) ג"א תאנא והמשכילים יזהירו כזהר הרקיע דאיהו זהר
 טמיר וגניז, דא כתר. זהר בהיר בשחקים, דא חכמה. זהר זריק נצוצין ומבהיק ככרס לעיינין, דא בינה. זהר
 חזר כסיהרא, דא גדוליה. זהר סומקא כמאדים, דא גבוריה. זהר מבהיק כליל ירוקא כחמה, דא תפארת.
 זהר ירוק ככבב, דא נצה. זהר כליל אוכס וסומק, דא (ג"א הא ירושלים) הוד. זהר זהיר לכל עיבר כמאן
 דמחא בפטיש וזריק שביבין לכל סטר, דא יסוד. בדפוס ליחודנו ג"ב הרמ"פ מוחק זה ואינו ג"א אלא פירוש.

מעלות הסולם

מאמר והמשכילים יזהירו כזהר הרקיע

פירוש הכתוב והמשכילים יזהירו כזהר הרקיע
 וגו'. אשר זהר הרקיע פירושו הארת ג"ר
 המתגלה ע"י השתוף דמדת הרחמים במדת
 הדין, וה"ס מה שאמרו חז"ל בתחלה עלה
 במחשבה לברוא העולם במדת הדין שהכוונה
 היא על מלכות דכתר דא"ק שמוזוגה יצאו פרצופי
 א"ק, שהיא בחינת מה"ד ראה שאין
 העולם מתקיים והקדים מדת הרחמים ושתפה
 למדת הדין (ב"ר ספ"ב) פי' ראה שאין קיום
 להעולמות. העלה מדת הדין שהיא מלכות
 למדת הרחמים שהיא בינה אשר ע"י התחברותן
 של ב' הנקודות יחד נעשה תקון הפרסא בכל
 המדרגות בסוד הכתוב יהי דקיע בתוך המים
 כי הפרסא נקראת רקיע המבדיל בין מים
 עליונים למים תחתונים וז"ס הפרסא שבגוי
 מעוהי דבר נש המבדילה בין אברי החיות
 שהם הריאה והלב, ובין המעים שהם אברי
 המזון והיא פרסא באלכסונא מהחזה עד נגד
 הטבור. ופרסא זו נעשתה בפרצוף שני דס"ג
 דא"ק, הנקרא נקודות דס"ג או עולם הנקודים.
 ולפיכך מגלגלתא ע"ב ס"ג אין לנו מושג כלל
 להיותם מבחינת הזווג של המלכות במקומה
 טרם עלייתה לבינה, והזהר אינו מדבר מהם
 אלא ברמזים דקים, ותחלת הרבור של חכמי
 הזהר ורשב"י הוא מעולם הנקודים ולמטה,
 אשר כבר נתתקן בהם הפרסא הנקראת רקיע.
 ונמצא ע"י שהמלכות עלתה במקום בינה
 שהיא הרויחה ב' ספירות הראויות לקבל אור
 העליון, שהן ספירת בינה וספירת תפארת.
 כי בהיות מלכות במקום בינה נמצאות בינה
 ותפארת מתחתיה והן כלולות בה. ולכן אחר
 שבני אדם מעלים מ"ן ע"י מצות ומעשים
 טובים, המה ממשיכים הארה חדשה מלמעלה
 המורידה

פתגמים שפירושו אשר כל האורות המגולים
 המה מסובבים ותולדה מהמלין דסתימין ואין
 בהמסובב מה שהסבה לא נותנת לו, וברוחניות
 כל שיש בהמסובב נמצא תמיד בהסבה שלו,
 ועיין בע"ח שעד אר"א פ"ב בענין התחלקות
 אר"א וישסו"ת אשר אר"א הם אורות מכוסים
 וישסו"ת הם אורות מגולים, ואר"א הם מחזה
 ולמעלה דא"א וישסו"ת מחזה למטה דא"א.
 ועי' בזהר ב"א אות קל"ד וז"ל חיות דאתגליין
 אינן לתתא, תחות אליו עלאין דמטמרן,
 ואתנהרן מנייהו, ונטלן בגינייהו.

ד) ועלת על כלא וכו': והעילה על הכל
 היינו א"ס נתן רשות לכל השמות הקדושים,
 בכלל, לכל שמות הוי"ת ולכל שמות הכינויים,
 לגלות להם סודות נסתרים. כל שם במדרגה
 שלו. ונתן רשות לעשר הספירות לגלות להם
 סודות נסתרים, אשר לא נתנה רשות
 לגלות אותם הסודות עד שיבוא דורו של מלך
 המשיח.

ה) כזהר הרקיע דאיהו וכו': יזהירו
 כזהר הרקיע. שהוא כולל כל הצבעים. זהר
 סתור וגנוז. זהר בהיר בשחקים. זהר הזורק
 גיצוצות ומבהיק ככרס לעינים. זהר המזהיר
 בצבע לבן כלבנה. זהר המזהיר בצבע אדום
 כמאדים. זהר המבהיק בהארה כלולה שהיא
 ירוקה כחמה. זהר ירוק ככבב. זהר הכולל
 לבן ואדום. זהר המזהיר לכל צד. כמי שמכה
 בפטיש וזורק שביבי אור לכל צד.

ביאור הדברים: הזהר בא להורות לנו
 כאן בהקדמה מקורם של כל הגילויים אשר
 בהם בא לבאר את תוה"ק. עד היכן מגיעים,
 וכזה יתבאר ג"כ שם קריאת הספר בשם ספר
 הזהר ולא בשם ספר האור. וכ"ז נדע ע"י
 (דפו"י דף א' ע"א)

בשחקים. ט זהר זריק נצוצין ומבהיק כברק לעיינין. י זהר זהיר חוור כסיהרא. זהר זהיר סומקא כמאדים. זהר זהיר סומקא כמאדים.

חלופי גרסאות

ט ג"א ל"ג זהר (מונטובא). י ג"א זהר כליל ירוקא כחמה. זהר זהיר חוורו כסיהרא. זהר זהיר סומקא כמאדים.

מעלות הסולם

מאמר והמשכילים יזהירו כזהר הרקיע

דא"א שחזרה לראש ונקרא ל"ב נתיבות החכמה כמור"ש להלן בביאור חר"ב. (ועיין באדרא זוטא אות ל"ו ל"ז ובסלס כל ההמשך שם).

זהר כהיר בשחקים: זהו חכמה. פרצוף

אבא דאצילות. ועיין באדרא זוטא אות ע"ה וז"ל שירותא דא, אב לכלא, התחלה זו, שהיא החכמה דל"ב נתיבות הוא אב לכל פרצופי אצילות. אב לכלהו אבהן שהם חסד גבורה תפארת דז"א שנקראים אבות בסוד האבות הן הן המרכבה. אתהברו חכמה ובינה דא ברא ונהירו דא ברא, כד אתחברו אולירו ואתפשטת מהימנותא ע"י החבור של אבא ואמא נולדו ז' ו' ואמונה שהיא מלכות נתפשטה. הכוונה היא היות כי מקום המלכות היא בתפארת, ובגדלות כשהיא נקראת חכמה תתאה היא מתפשטת ותופסת כל המקום שמן החזה ולמטה שהוא נצח הוד יסוד, ויונקת מהם כמ"ש בזהר בסוף האדר"ז ומטרוניתא לא מתברכא אלא בכללא דתלתא אלין דאינון נצח הוד יסוד. ונצח הוד נקראים שחקים ששחקים מ"ן לצדיקים היינו יסוד, ולכן נקרא חכמה זהר כהיר בשחקים אשר הוא מאיר ומתגלה במלכות ע"י ג"ה שנקראים שחקים.

זהר זריק נצוצין, ומבהיק כברק

לעיינין. זהו בינה. ותדע שבכל מקום שזוכר בזהר נצוצין רימוז על אור חוור שהוא אור דחסדים. ועינים הן תמיד אור החכמה. ובינה משורשה היא עצם חכמה היינו בחי"א שנתפשטה מן הכתר, בכדי לגלות את בחי"ד שהיא הכלי המשתוקק לקבל את אור החכמה. והיות אשר בכל התפשטות כלולה ג"כ הארת השורש שהוא הרצון להשפיע ולכן נתעורר רצון זה במלכות דחכמה וממנה נעשתה הבינה בסוד כי חפץ חסד הוא, שהיא בינה. ולכן אומר כאן זהר זריק נצוצין שהוא בינה החפצה באור דחסדים.

ואחר שבינה הוציאה את אור דחסדים לחוץ פנתה פניה לחכמה בכדי להמשיך הארת החכמה שהיא אור חיה. שע"כ בינה נקראת אם בסוד אם לבינה תקרא. אשר כל ההצטרפות של

המורידה את המלכות ומקום הזווג בחזרה למקומה, דהיינו למטה מתפארת ויוצאת המדרגה בשלימותה בה' האורות נפש רוח גשמה חיה יחידה. שהם מקובלים בהספירות בינה ותפארת שנכללו מקודם לכן במלכות ואז גם נשמות הצדיקים מקבלות מוחין עליונים להיותן נכללות במלכות העליונה. הרי שכל האורות והשפע העליונה מתגלים רק מכח מלכות שעלתה לבינה ונעשה שם סיום חדש שנקרא רקיע ואם לא תקון הרקיע לא היה שום קיום לעולמות, ולכן נקראים כל האורות הללו בשם זהר הרקיע היינו האור המתגלה בסוד הזווג על מסך משותף מרחמים ודין. וזהו פירוש הכתוב והמשכילים: שהם נשמות הצדיקים, המסתכלים בסודות החכמה שנקראת עינים יזהירו: יקבלו המוחין שלהם. מזהר הרקיע אבל ממעל לרקיע עין לא ראתה. ולכן מביא הזהר את הכתוב הזה בתחילתו. והולך ומבאר עשרה מיני זהר, שהם עשר הספירות דאצילות ומתהיל מעתיק דאצילות להיותו אמצעי בין א"ק לאצילות וכלול בו המלכות שלא נמתקה בסוד אבן מאסו הבונים היתה לראש פינה ונגנזה ברישא דלא אתידע (ע"י בע"ח שער א"א פ"ב בסוף) אמנם מלכות זו היא שורש למלכות הממותקת והיא מדלקת את אורות הבינה אחר שכבו וזה אמרו, דאיהו כליל כל גוון אפילו גוון המלכות הבלתי ממותקת.

זהר פמיר וגניז? הוא כתר דאצילות שהוא

פרצוף א"א, ומה שאומר פמיר וגניז הכוונה על ב' הראשים אשר יש בא"א גלגלתא, ומוחא סתימאה, אשר הראש הא' שהוא גלגלתא הוא פמיר ונעלם להיותו קרוב לרישא דלא אתידע והוא בשליטת חסדים כמו דל"א. לכן נקרא פמיר. והראש הב' שהוא מוחא סתימאה נקרא גניז כמי שיש לו אוצר גנוז וחתום, לא להשתמש ממנו, רק לעתים רחוקות לעת צורך גדול לוקח משהו מן האוצר, כך היא חכמה סתימאה. הראש הג' לרדל"א, שהוא הראש לכל החכמות, וכל החכמה המתגלה באצילות היא רק טיפין טיפין מחכמה סתימאה וע"י הבינה (דפו"י דף א' ע"א)

זהר כליל חוור וסומק. זהר זהיר לכל עבר, כמאן דמחא בפטיש זוריק שביבין לכל סטרא.

(ו) הכי מהאי זהר זהירין כמה נשמתין, דאינון זהירין כלהו ברקיע. ואלין אינון נשמתין מאלין משכילים דאית בהון שכל לאשתמודעא ברזין דמאריהון. כלהו רשימין ומצויירין במלכותא דרקיעא, ככוכביא דנהירין ברקיעא, והיינו

מעלות הסולם

מאמר והמשכילים יזהירו כוזה הרקיע

בפטיש זוריק שביבין לכל פטרא: זהו יסוד, כי זווג של היסוד נעשה על המסך בסוד ההכאה המעלה אור חוזר להלביש את אור הישר, ואז ישנם חכמה וחסדים בהקומה. לזה אומר זהר זהיר לכל עיבר הן לחכמה והן לחסדים. ומ"ש כמאן דמחא בפטיש רומז על זווג דהכאה. (וענין זווג דהכאה והעלאת אר"ח שנעשה לכלי קבלה במקום הרצון לקבל הוא ענין ארוך ומפורש היטב בפתיחה לחכמת הקבלה למרן בעל הסולם זיע"א ע"ש).

(ו) הכי מהאי זהר וכו': כן מהיר הזה מאירים כמה נשמות, והם מאירים כולם בתקון הרקיע. ואלה הם הנשמות מאותם המשכילים שיש להם שכל לדעת את סודות אדונם. כל אלה הנשמות רשומות ומצויירות במלכותו של הרקיע, כמו כוכבים שמאירים ברקיע. וזהו יזהירו כוזה הרקיע. מהו הרקיע. שואל מהו התקון הנקרא רקיע. ומשיב, הוא אשר הנשמות של המשכילים מאירות בו כמו הכוכבים ברקיע. וכן הם מאירים בהכסא.

פירוש הדברים, כי ע"י עבודת הצדיקים העושים מצות ומעשים טובים כדי לעשות נחת רוח ליוצרים עולה מ"ן למעלה ומתתקן ממ"ן אלו מסך, ואור העליון שאינו פוסק מלהשפיע מזדווג על מסך הזה ויוצאת קומה שלימה של אור ומתלבשת באור החוזר הזה שעלה ממטה למעלה. ואותו אור מגיע אל הנוקבא שהיא השכינה הקדושה וזה כלל גדול אשר כל מה שהתחתון גורם תוספות אור בהעליון, חוזר ויורד אותו האור גם אל התחתון. ולכן אחר הזווג הזה נעשה המסך לרקיע. שדרך בו עשויים הצדיקים לאותה קומת הזווג שנעשה עליו. וכשהמדרגה יורדת אל הצדיקים דרך הרקיע היא מתלבשת בלבוש הנמשך מן הרקיע, שהוא בחי' אור חוזר המתהפך מן הרקיע ולמטה עם אור ישר שמן הרקיע ולמעלה. ופירושו של לבוש הבא מן הרקיע הוא, כי אפילו אחר שבאה המדרגה להשגת התחתון אינו נהנה משהו מן אור העליון שבא אליו, אלא לפי מדת השפעת נחת דוח ליוצרו, ואינו מקבל משהו אם לא ימצא בו השפעה ליוצרו, ואז הקבלה

של התחתונים ממנה באה, או חסדים או הארת חכמה ולכן אומר כאן בספירת בינה ומכהיק כהרק לעיינין אשר החכמה הנקראת עינים, הבאה לתחתונים ע"י הבינה היא רק הארה לשעתה, כמו הברק אבל עיקרה היא חסדים.

זהר זהיר חוור כסיהרא: הוא חסד, בסוד חסד דמתגלייא אפומא דאמה שהוא עטרת היסוד ובעת אשר השכינה הקדושה מקבלת את אור החסד הזה אז מאירה בכל שלימותה וזהו סיהרא באשלמותא שהיה בימי שלמה. לז"א חוור כסיהרא שמתגלה לנו גוון חסד זה ע"י הלבנה במלואה.

זהר זהיר פומקא כמאדים: זהו גבורה. בסוד אברהם הוליד את יצחק שהוא קבלה ע"מ להשפיע (ועיין בהקדמת ספר הזהר אות קפ"ד ובהסולם שם) ובסוד אית רוגזא דאקרי ברוך (זהר וישב אות קי"ב).

זהר מכהיק כליל ירוקא כחמה: הוא תפארת קו האמצע המכריע בין ימין ושמאל, ומתלבשים הגבורות דשמאל שהם גוון אדום בחסדים דימין אשר גוונם הוא לבן. ולכן מבהיק בהארה כלולה, ותדע שתפארת היא בינה וחסדים, כמו הבינה בג"ר. (עיין במראות הסולם בהקדמת ספר הזהר מאמר השושנה).

זהר ירוק כככב: הוא נצח, והוא ו"ק דתפארת, ולכן הארתו ירוקה, ולהיות הנצח הוא ג"ר דנה"י, כמו החסד שהוא ג"ר דחג"ת ולכן עומד בימין ואין בו אדמיות כמו בתפארת (ועיין בשער עתיק בע"ח בדרוש הספיקות) ושולט בו הלבן על האדום בסוד נעמיות בימינך נצח. ובסוד נצח ישראל לא ישקר.

זהר כליל חוור וסומק: זהו הוד שהוא בקו שמאל והאודם שולט בו על הלבן. והוא יתוקן בגמר התקון ומ"ש בזהר בראשית אות קמ"ה יהושע אתנבי מהודו של משה דכתיב ונתת מהודך עליו. ע"ש בהסולם כי הודו של משה. הוא מבחינת פנימיות ז"א, בסוד משה מלגאו.

זהר זהיר לכל עיבר, כמאן דמחא

(דפו"י דף א' ע"א)

יזהירו כזהר הרקיע. מאי הרקיע. דנהרין כ ביה ל נשמתין דמשכילים ככוכביא ברקיע. הכי נהרין מ בכרסיא.

(ז) וכלהו פרחין מן רקיע ודא צדיק חי עולמים, דמניה פרחין נשמתין דצדיקיא. ונהרין נ בסיהרא. ועליהו כתיב ב) ויתן אותם אלהים ברקיע השמים ט להאיר על ארץ.

(ח) ואיהו רקיע, דאיהו לעיל מחיוון הה"ד ג) וממעל לרקיע אשר על

חלופי גרסאות

כ נ"א בך (ככמה דפוסים במסוגר). ל נ"א מוסיף אוף אלין נשמתין (מונטובא). מ נ"א מן כרסיא (מונטובא). נ נ"א כסיהרא (מונטובא). ס נ"א ל"ג להאיר על הארץ (מונטובא).

מסורת הזהר

(ב) (בראשית א') זהר ב"א דף ק"ז ציון א'.
(ג) (יחזקאל א') זהר נח דף צ"ב ציון ה'.

מעלות הסולם

מאמר והמשכילים יזהירו כזהר הרקיע

(ז) וכלהו פרחין מן וכו': וכל הנשמות פורחות מן הרקיע, והוא צדיק חי העולמים, אשר ממנו פורחות נשמות הצדיקים. ומאירים באור הלבנה שהיא מלכות שממנה בא אור החוזר ועליהם כתוב ויתן אותם אלקים ברקיע השמים להאיר על הארץ.

(ח) ואיהו רקיע דאיהו וכו': ואותו הרקיע, אשר הוא למעלה מן החיות, זה הוא שכתוב וממעל לרקיע אשר על ראשם. והפוך רקיע ותמצא לו עיקר ויסוד של המרכבה העליונה, שעליו מתקיימים החיות והכסא של המרכבה העליונה.

ביאור הדברים, כבר ביארנו לעיל אשר רקיע הוא הפרסא שפירושו צמצום ב' מעליית המלכות לבינה, והוציא בינה ותו"מ דכל מדרגה ומורידים למדרגה שמתחתיה, ובעת גדלות חוזרת הפרסא שהיא הרקיע לסיום הצמצום א', ומחזיר הספירות בינה ותו"מ אל המדרגה. ובכלל יש ג' פרסאות בעולם אצילות. א' הוא הרקיע הראשון שבמקום הפה דא"א, שהוציא בינה ותו"מ מראש דא"א, למדרגת אר"א, ונשאר בראש א"א כתר וחכמה לבד והוא רקיע הראשון. כי פרצוף עתיק אמרנו לעיל שהוא כולל כל גוון והוא אמצעי שורש, בבחי' בקע ולא בקע ועדיין לא נקבע בו פרסא. (ע"ן בסולם תחילת ב"א) ב' הוא רקיע אמצעי העומד במקום החזה דא"א ומוציא בינה ותו"מ דחג"ת דא"א מבחינת תוך למקום ישור"ת וזו"ן שלמטה מחוה. ג' הוא רקיע התחתון העומד במקום סיום עולם האצילות, ומוציא בינה ותו"מ דזו"ן דאצילות לבי"ע. ונמצא ג' סיומים מכח צמצום ב': העליון בפה דא"א, האמצעי בחוה דא"א, התחתון הוא בסיום האצילות. ולעת גדלות שהארת ע"ב ס"ג דא"ק מבטלת לשעתה

הקבלה מתלבשת תוך ההשפעה או"י באו"ח. וזה אמרו הכי מהאי זהר שהוא הארת ג"ר של כל עשר הספירות זהרין כמה נשמתין דאינון זהרין כלהו ברקיע שכולם מאירים בלבוש של השפעה הבא מן תקון הרקיע שלמעלה. בסוד הזמירות ואלין מליא יהון לרקיעיא. ואומר הנשמות הללו הן מאלה המשכילים שיש להם שכל לדעת סודות אדונם, כלהו רשומין ומצורין במלכותא דרקיעא היינו בשליטה גמורה שהיא מלכותא לא להמשך ח"ו אחרי קבלה לעצמו. ככוכביא דנהרין ברקיעא היינו לקבל טיפין טיפין של אור לפי השיעור של הנחת רוח שיש אל הנותן. מאי הרקיע חוזר פעם ב' לבאר מהו תקון הרקיע. ומשיב היינו הארת הנשמות של המשכילים המאירים טיפין טיפין ככוכבים. היינו דנהרין ביה נשמתין דמשכילים ככוכביא ברקיע.

ומ"ש הכי נהרין בכרסיא: היינו בתקונים של עולם הבריאה שנקרא כסא מלשון כיסוי והעלם כי אור החכמה מסתיים במלכות דאצילות, ואינו עובר ממלכות דאצילות ולמטה. וכל המוחין דעולם הבריאה הם מבינה דאצילות בסוד אימא מקננא בכורסיא וג"ר דבריאה נקראות כסא הכבוד, שהן כסא דאצילות שנקרא כבוד, בסוד ל"ב נתיבות החכמה שבגימטריא כבוד. וששה הקצוות נקראים שש מעלות לכסא. וכן יש לפרש ג"כ מלשון כסא שהיא בבחינת ישיבה כי אורות האצילות נקראים עמידה, מטעם שהם אורות החכמה, ומתגלה בהם כל שיעור הקומה בשלימותו כאדם העומד, משא"כ אור הבינה הוא כמו אדם היושב על הכסא אשר קומתו מתמעטת. ונשמות הצדיקים מאירות בכל התקונים והאורות דבריאה.
(דפ"י דף א' ע"א)

ראשם. והפוך רקייע ותשכח ליה עיקר ויסודא דמרכבתא ע עלאה דעליה קיימין חיוון וכרטיא דמרכבתא פ עלאה.

ט) ועליה אתמר ד) וצדיק יסוד עולם. על צדיק דלעילא קיימא עלמא דאתכסייא. * ועל צדיק דלתתא קיימא עלמא דאתגלייא. והיינו מצדיקי הרבים מההוא ז צדיקא דעלמא תליין, מאי הרבים. אלין דאתמר עליהו הלכה כרבים. דאינון מסטר דאבהן, דלית רבים פחות מתלת.

מסורת הזהר

ד) (משלי י') זהר ב"א דף רפ"ז צ"ג.

חלופי גרסאות

ע נ"א עלאה בסוגריים (בכל הדפוסים). פ נ"א עלאה בסוגריים (בכל הדפוסים). צ נ"א צדיקי (בכמה דפוסים).

מעלות הסולם

מאמר והמשכילים יזהירו כוהר הרקיע

כוכבים טיפין טיפין של אור, ובכל העליות אשר אח"פ דכל מדרגה מתחברים לכתר וחכמה לא נעשים לאחד ממש, רק בבחי' ימין ושמאל כמ"ש במקומו. שזוהו עיקר התקון של השבירה. שיש גדלות בבחי' עליית העולמות לבד בלי לבטל את המסכים. וגם שהזווג של ח"ס הוא רק מבחי' החסד שלה לבד ולא מכל קומתה שחסד שלה לבד מספיק לבטל הפרסאות לשעתם שז"ס חסד עולה ע"ב.

ויש כאן עוד ענין נשגב, שבהתהפכות הרקיע וכל האורות מתגלים, רואים אשר מלבד הנחת רוח והשעשועין הגדולים שיש למעלה מיגיעתנו בתורה ומצות בזמן הסתרת הפנים שהם גדולים יותר מפעולת המלאכים שהם מוכרחים בשליחותם. מתגלה עוד שההסתר אחר תיקונו בעת הגילוי, הוא משמש כמו פתילה להאור הנאחו בה, וכל העב יותר נעשה לכלי לאור גדול וחשוב יותר וזה אמרו הפוך רקיע היינו ביציאה מן ההסתר פנים תשכח ליה עיקר תמצא לו לההסתר עצמו שהוא המקשר העיקרי לאור השי"ת. אשר על ידי זה הוא כל גילוי החכמה. והיא מאירה בכלים דאחוריים בסוד וראיית אשר אורות דחכמה הנקראים ראייה והסתכלות. את אחורי מאירים בכלים דאחוריים דוקא. ובפנים אין חכמה מאירה בסוד ופני לא יראו רק חסדים.

ט) ועליה אתמר וצדיק וכו': ועליו על הרקיע שהוא בפה דארץ אנפין נאמר וצדיק יסוד עולם. על צדיק העליון מתקיים עולם המכוסה. ועל צדיק התחתון מתקיים עולם המגולה. והיינו מצדיקי הרבים מאותו צדיק יסוד עולם תלויים הרבים ושואל מי הם הרבים. ומשיב, אלו שנאמר עליהם הלכה כרבים. שהם מבחינת האבות. שאין רבים פחות

לשעתה את הסיומים דצמצום ב' ומחזירה את הסיומים דצמצום א' אשר בזה מתבטל הגבול של סיום האצילות, או יורד רקיע התחתון מסיום האצילות למקום נקודה דעולם הזה, ומעלה את ג' עולמות בי"ע דפרודא לאצילות אל המקום שמחזה ולמטה דא"א ששם עומדים יסודות וז"ן. והם מלבישים עליהם. ואח"כ יורד רקיע האמצעי ממקום החזה דא"א למקום סיום האצילות ומעלה את היסודות וז"ן שעליהם מלבישים ג' עולמות בי"ע אל מקום אר"א דאצילות, כי הגבול שבחזה כבר נתבטל. ואח"כ יורד רקיע העליון שבפה דא"א אל מקום החזה ומתבטל הגבול שבין הראש דא"א לחג"ת שלו, ששם אר"א ועליהם מלבישים יסודות וז"ן, ועליהם ג' עולמות בי"ע ונמצא שכולם עולים אל ראש א"א, ומקבלים שם אור החכמה. וזה אמרו איהו רקיע דאיהו לעיל מחיוון הוא רקיע העליון שבפה דראש א"א הכולל כל התחתונים בזמן בטול הפרסאות והסיומים וזה שאמר הפוך רקיע היינו הורדת הנקודה דמדת הדין למקומה ותשכח ליה עיקר ויסודא דמרכבתא עלאה כי יש מרכבה דחג"ת שלמעלה מחזה ונקרא מרכבה עליונה ויש מרכבה דנה"י ונקרא מרכבה תחתונה להיותם למטה מחזה, וכן יש חיות גדולות שהן חג"ת וחיות קטנות שהן נה"י והפרסא שבפה דא"א הוא ממעל להמרכבה העליונה ולעת גדלות, מעלית את כולם. היינו שנתהפך הרקיע לשעתו תשכח ותמצא את העיקר שהוא החכמה סתימאה שעליה נאמר כולם בחכמה עשית, ומ"ש בזהר שהיא מכוסה בקרומא דלא לאתפתחא. היינו בקביעות. כי אפילו אחרי בטול כל הפרסאות כבר ביארנו לעיל שכל הגדלות נקרא בשם זהר ולא אור הרומז על ג"ר דג"ר והגילויים הם בבחי' (דסו"י דף א' ע"א * דף א' ע"ב)

(י) הלכה כרבים, דא שכינתא. ומתמן ה) ועמך כלם צדיקים לעולם יירשו ארץ ק) היא דאתמר בה (ו) והארץ הדם רגלי. דא שכינתא דאיהי כלילא מעשר ספירן, ומתמן אתקריאו ישראל: מלכים. צדיקים. חוזים, ר נביאים, מארי תורה. גבורים. חסידים. נבונים. חכמים. ראשי אלפי ט) ישראל.

מאמר כצפור נודדת מן קנה כן איש נודד ממקומו

(יא) ורשותא אתיהיב ה) לאלין נשמתין דאתתרכו מאתרייהו בתר קב"ה ושכינתיה, א) לקננא בהאי חבורא. דאתמר בה (ז) כצפור נודדת מן קנה כן איש נודד ממקומו, ולית צפור אלא שכינתא, דאיהי מתתרכא מאתרהא, הה"ד, ח) שלח תשלח את האם ואת הבנים תקח לך. את, לרבות שכינתא תתאה. האם,

מסורת הזהר

ה) (ישעיה ס') נח דף א' ציון ב'. ו) (שם ס"ו) יתרו דף ק"ב ציון ש'. ז) (משלי כ"ז) לך דף קל"ו ציון ב'. ח) (דברים כ"ב) ויצא דף צ"ו ציון ט'.

חלופי גרסאות

ק) נ"א האי (מנוטבא מונקאטש הגר"א). ר) נ"א נביאי ה' (דפוסים ירושלים). ש) נ"א מוסיף בסוגריים ישראל הם (דפוסים ישנים). ת) נ"א מוסיף לון לאלין (מונקאטש). א) נ"א ל"ג לקננא בהאי חבורא (מונוטבא) נ"א לקננא בהאי חבירא דאתמר ביה (ליחורנו)

מעלות הסולם

מאמר והמשכילים יזהירו כוהר הרקיע

ע"ס דו"א לזה אומר דא שכינתא דאיהי כלילא מעשר ספירן ואז היא משפיעה להתחתונים. מכל עשר הספירות. זה אומר ומתמן אתקריאו ישראל וכו' אשר השכינה מעטרת לישראל מכל קומת עשר הספירות שלה. ונקראים מלכים צדיקים וכו'.

מאמר כצפור נודדת מן קנה

(יא) ורשותא אתיהיב לאלין וכו': וניתנה רשות לאותן הנשמות שנתגרשו ממקומן אחר הקב"ה ושכינתה. לקנן בחבור זה. שנאמר בה בהשכינה כצפור נודדת מן קנה כן איש נודד ממקומו. ואין צפור אלא השכינה, שהיא נתגרשה ממקומה. זה הוא שכתוב. שלח תשלח את האם ואת הבנים תקח לך. את. לרבות שכינה שלמטה היינו מלכות האם. שכינה העליונה היינו בינה זהו שכתוב ובפשעכם שלחה אמכם. אשר שתיהן בינה ומלכות מתנדדות ממקומן. ומשום זה כתוב שלח תשלח שני שלוחים נגד בינה ומלכות אחד מבית ראשון. בינה. ואחר מבית שני מלכות לקיים בו אני ה' הוא שמי וכבודי לאחר לא אתן. שכינה עליונה. בינה. ותהלתי לפסילים שכינה תחתונה מלכות. כן איש נודד ממקומו. זה הקב"ה שנאמר בו ה' איש מלחמה שנתגרש אחריהם.

פירוש הדברים. מקום מלכות הוא מקום אבא שהוא חכמה בסוד ה' בחכמה יסד ארץ, ואבא יסד ברתא. וכך הוא המקום הראוי להיות

פחות מג'. פירוש. כי ב' עולמות יש. אשר מחוזה ולמעלה נבחן לעולם העליון והוא בחסדים מכוסים ועומד על הרקיע העליון שבפה דא"א. ועל הרקיע האמצעי שבחוזה עומד העולם המגולה כי ברוחניות עומד היסוד למעלה מן הבנין. (ועיין בזה ויצא דף קל"ב במאמר תרין רקיעין שירותא וסימא) והו' פרושו ומצדיקי הרבים כי אין רבים פחות מג' והם האבות שהם חג"ת הנקראים רבים והם תלויים על הרקיע העליון שהוא ממעל להמרכבה העליונה כנ"ל.

(י) הלכה כרבים דא וכו': הלכה כרבים. היא השכינה. ומשם ועמך כלם צדיקים לעולם יירשו ארץ. אותה שנאמר בה והארץ הרום רגלי. וזהי השכינה שהיא כלולה מעשר ספירות. ומשם נקראים ישראל: מלכים. צדיקים. חוזים. נביאים. בעלי תורה. גבורים. חסידים. נבונים. חכמים. ראשי אלפי ישראל. פירוש. הלכה היא מלכות אותיות הכלה ויש ב' בחי' מלכות אחת היא לאה המלבשת מחוזה ולמעלה דו"א. ואחת היא רחל המלבשת מחוזה ולמטה דו"א. ובעת הארת מוחין השלמים בהארת החכמה אז נעשו ב' הנוקבין דו"א רחל ולאה פרצוף אחד אשר לאה היא בפנימיות ורחל בחיצוניות. ואז הלכה כרבים. שהם חג"ת ואז ומתמן ועמך כולם צדיקים וגו' כי השכינה הק' מקבלת אז מכל קומת ז"א וחג"ת דו"א נעשו לחב"ד ונשלם בג"ר ויש לו עשר ספירות שלימות והשכינה מקבלת מכל (דפו"י דף א' ע"ב)

שכינתא עלאה, הה"ד ט) ובפשעיכם שלחה אמכם. דתרווייהו אתתרכו מאתריהון. ובגין דא שלח תשלח, תרין שלוחין חד מבית ראשון, וחד מבית שני. ב לקיימא ביה י) אני ה' הוא שמי וכבודי לאחר לא אתן. שכינתא עלאה. ותהלתי לפסילים שכינתא תתאה. כן איש נודד ממקומו, דא קב"ה דאתמר ביה כ) ה' איש מלחמה דאתתרך אבתרייהו. יב) ועוד כן איש נודד ממקומו ג דא משה. דכתיב ד) והאיש משה ענו מאד דאתתרך רוחיה אבתרייהו.

חלופי גרסאות

ב נ"א ל"ג מן לקיימא ביה עד כן איש נודד (מונטובא).
ג נ"א מוסיף מאן איהו דא משה (מונטובא ובשאר דפוטים במסוגר).

מסורת הזהר

ט) (ישעיה ג') בראשית א' דף קמ"ח ציון א'. י) (שם מ"ב). וישלח דף נ"ב צ"ב. כ) (שמית ט"ו) נח דף ז' ציון ד'. ל) (במדבר י"ב) תוריע דף ל"ט ציון ט'.

מעלות הסולם

מאמר כצפור נודדת מן קנה כן איש נודד ממקומו

בינה המתקנת את המלכות בל"ב נתיבות החכמה, לכל הפחות בבחי' קן שהיא הארה לפרקים בדרך עליה. וז"א שלח תשלח את האם שהן המלכות הנקראת את והבינה הנקראת אב, שהארת בינה נסתלקה בזמן חורבן בית ראשון, והארת מלכות נסתלקה בזמן חורבן בית שני. וכליהן ירדו לקליפות, ואין להקשות הלא אין פגם מגיע לג"ר ולמה אומר אשר גם כלי הבינה נפלו לקליפות. אלא כי אחר השתוף וההתכללות המלכות בהבינה נאמר עליהן ותלכנה שתיקה, ומפגם המלכות סובלת גם הבינה אבל רק ז"ת דבינה ולא ג"ר שלה. וכן איש נודד ממקומו זה ז"א שחור לו"ק חסר ראש ככתחילת אצילותו.

יב) ועוד כן איש וכי: ועוד יש לפרש כן איש נודד ממקומו זה משה. שכתוב והאיש משה ענו מאד שנשמתו מתנדדת אחרי הקב"ה ושכינתו.

פירוש, כי משה רבינו מבחר הנבראים תקן פגם אדם הראשון מה שלא תקן שום צדיק בעולם, ותדע שמלכות דמלכות ה"ס ה' דמשה וה"ס שער הנ' הנקרא נתיב לא ידעו עיט זה משה. כי כח"ב תו"מ יש במלכות שכל אחת מהן כלולה מעשר הרי הן חמישים, וכיון דמלכות דמלכות חסר לה אין בה רק מ"ט שערים, שמבחינת כלים חסר לה מלכות דמלכות ומבחינת אורות חסר לה כתר דכתר, כי יש ערך הפוך בין כלים לאורות, וה"ס ה' דמשה. וז"ש הלן בת"ז (תקון כ"ב) אשר ה' דמשה איהי במשכונא לגביה אברהם, והענין הוא, כי ה' דאברהם היא ה' הממותקת במדת הרחמים שה"ס ה' זעירא דבהבראם שבל

להיות לה תמיד. ואז זעיר אנפין הוא במקום א"א. וביום ו' דמעשה בראשית אחר שנברא אדם הראשון, וע"י תוספות קדושה של אותו עש"ק נכנס כולו לגן עדן וזו"ן היו במקומם ז"א במקום א"א והנוקבא במקום אבא. ואחר שחטא, גרם פגם אל המלכות שחזרה למטה תחת היסוד באחורי ז"א. ונשארה שם בבחי' נקודה א' לבד כלולה מי' וט"ס שלה ירדו למטה בקליפות, והוא המיעוט האחרון שלה. וכן ז"א ירד למטה כפי תחילת אצילותו ו"ק חסר ראש. ואדם עצמו נידון בנשירת אברים שהם כל נשמות הצדיקים שבג' עולמות בי"ע שהיו כלולות בו, כי נר"ן של הצדיקים הם מפנימיות העולמות, נפש מעשיה, רוח מיצירה נשמה מבריאה, כי הוא נולד מו"ן דאצילות ונכללו בו כל הנשמות שלמטה מאצילות, וע"י חטאו נשרו כולן ונטבעו תוך הקליפות. ובזמן בנין בית המקדש הראשון חזרו זו"ן ועלו למקום או"א. והיתה מלכות במקום בינה וז"א במקום אבא בקביעות אפילו בימות החול. ובחורבן בית ראשון ירדו ממקום או"א עלאין ונסתלקה הארת בינה. עד בנין בית שני ואז לא עלתה המלכות שוב לבינה עלאה ואינה יונקת הארת הבינה העליונה רק מתבונה ובחורבן בית שני חזרו לאותו המצב כמו שהיו בחטאו של עץ הדעת אשר ז"א נשאר בר"ק ומלכות נשארה נקודה אחת שלה באצילות וט' הספירות התחתונות ירדו לתוך הקליפות. והנה מלכות בהארת חכמה נקראת צפור. וזה אמרו ורשותא אתיהיב וכו' לכל הנשמות שנתגרשו ממקומן אחר הקב"ה ושכינתו. לקננא בהאי חבורא שהוא מזהרא דאמא שהיא (דפו"י דף א' ע"ב)

(ג) ועוד כן איש נודד ממקומו, מאן דאיהו איש צדיק דאזל נע ונד מאתריה, ד כשכינתא דאתמר בה (ח) ולא מצאה היונה מנוח. דהכי אוקמוה רבנן בזמנא דאתחרב בי מקדשא, גזר על בתי הצדיקים דיחרבו, דאזלין כל חד נודד ממקומו, דדיו לעבד למהוי כרביה.

(יד) ורזא דמלה נודד הוא ללחם איה, אי"ה דמרחם עליה. אוף הכי (י) אין מנהל לה וגו'. ובגין דא דיו לעבד למהוי כרביה. ולית לחם אלא אורייתא, האי גרם למארי תורה דאזלין מתתרכין.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ח) (בראשית ח') כי תצא דף י"א צ"ש. (י) (ישעיה י"ח). ד ג"א בשכינתא (קונסטנטינא טרנוביץ ועוד) ג"א ל"ג מן כשכינתא עד דהכי אוקמוה (מונטובא).

מעלות הסולם

מאמר כצפור נודדת מן קנה כן איש נודד ממקומו

ושמאל הם במחלוקת. בסוד מצת בלי ר' וקטרוג הירח. ואח"כ ע"י מ"ן שמעלים התחתונים. המלכות מתמעטת וחוזרת לנקודה. ואח"כ נבנים לבנין גדול ע"י או"א. וחוזרים למוחין דגדלות ומאירים בבחינת הרחמים דאו"א עלאין. בזווג דפב"פ. וז"ס של ב' מיני לחמים: מין א' נקרא לחם עוני ומין ב' נקרא לחם הפנים. כי המלכות מקבלת אז את השפע מי"ב פנים דז"א שהם חו"ג תו"מ. שה"ס ר' פני החיות: פני אריה, פני שור, פני נשר ופני אדם. וכל אחת מהן כלולה מג' פנים. דהיינו אריה, שור, נשר. וד' פעמים ג' הן י"ב. והם סוד י"ב חלות של סעודות שבת. והם הסוד של לחם אי"ה בסוד אי"ה מקום כבודו. אשר מבואר בשער הכוונות בענין מוסף של שבת, אשר ז"ן עלו ביום השבת בעת חזרת הש"ץ של תפילת מוסף. ועומדים במקום או"א עלאין בחב"ד שלהם. וכתוב שם וז"ל, ודע כי סוד אי"ה אות א' היא מזל הי"ג דדיקנא דא"א שהוא סוד הדעת של או"א הנקרא י"ה וזהו אי"ה. עכ"ל.

זה אמרו ורזא דמלה נודד הוא ללחם אי"ה היינו שמעלה מ"ן לקבל המוחין דפנים המדומים במלת אי"ה. ומבאר אי"ה דמרחם עליה כי מוחין דפנים הם מאירים ברחמים גדולים מהמזל הי"ג דדיקנא קדישא דא"א. אשר אז מתלבשת החכמה שבמלכות בחסדים דז"א. והחסדים דז"א מאירים בג"ד שהן חכמה. שז"ס מקום שהיא מלכות היא כבודו. הכבוד של הו' שהיא ז"א בסוד אשת חיל עטרת בעלה. וטרם שמקבל המוחין האלו. הצדיק נודד, ודיו לעבד למהוי כרביה ומעלה מ"ן. ומסלק את עצמו מן המוחין דאחוריים, שהם לחם עני. בסוד מעוט הירח וז"א ולית לחם אלא

שבלי מיתוק הזה לא היה שום מציאות מוחין לזו"ן ולתחתונים ואלו המוחין ה"ס גילוי שמותיו הק' שבשבים ברא העולמות וכל זמן שה' דאברהם לא גילתה כל השמות הקדושים אי אפשר לבטל את המיתוק של המלכות בבינה ושתגלה ה' דמשה בשלימותה. אכן בגמר גילוי כל שמותיו הקדושים תתבטל בחי' השתוף ותתגלה ה' דמשה הגנוזה ברדל"א ויהיה גמר התקון. וזה אמרו כן איש נודד ממקומו דא משה אשר נשמת משה תתגלה בשלימותה רק עם ביאת המשיח אחרי הבידוד של כל הנשמות שנשרו מארה"ר.

(יג) ועוד כן איש וגו': ועוד יש לפרש כן איש נודד ממקומו. היינו מי שהוא איש צדיק שהולך נע ונד ממקומו. כמו השכינה שנאמר בה ולא מצאה היונה מנוח כי כן בארו החכמים את הכתוב (ישעיה ה') באוני ה' צבאות אם לא בתים רבים לשמה וגו' אשר בשעה שנחרב בית המקדש, גזר על בתי הצדיקים שיחרבו. היינו שהולך כל אחד נודד ממקומו. כי די לעבד להיות כאדונו.

(יד) ורזא דמלה וכו': וסוד הדבר הוא. נודד הוא ללחם איה. איה מי שירחם עליו. אף כך המלכות אין מנהל לה וגו'. ומשום זה די לעבד להיות כאדונו. ואין לחם אלא תורה. זה גורם לבעלי תורה אשר הולכים ונודדים. פירושו, יש ב' מצבים בזו"ן: א' מצב אחוריים. בסוד ב' המאורות הגדולים, אשר שניהם, ז"א ומלכות הם בקומה שוה. וז"א מלביש על קו ימין דבינה, ומלכות מלבישת את קו שמאל דבינה, ואז הם בבחי' אפי זוטרי. כי הם מוחין דאחוריים אשר אינם מאירים כי החסדים של ז"א הם בקטנות בלי ג"ד וחכמה של מלכות מאירה בדינים. וב' הקוים ימין (דפו"י דף א' ע"ב)

(טו) זכאה ה איהו מארי מתיבתא. מארי מדרש. מארי תורה. דגם צפור מצאה בית. (ט) בית דנשמעין ביה פתגמי אורייתא, דבאתר דאית תמן תורה דאיהו עמודא דאמצעיתא, גם צפור מצאה בית תמן. ובגין דא אוקמוה רבנן כל בית שאין נשמעין בו דברי תורה לסוף תחרב.

(טז) ואלין דנשמעין דברי תורה בהון, אתקריאו: ביצים. אפרוחים. בנים. ביצים, מארי מקרא. אפרוחים, מארי משנה. בנים מארי קבלה.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ט) (תהלים פ"ד) תצוה דף כ"ו ציון ר'.

ה ג"א אינהו (ירושלים).

מעלות הסולם

מאמר כצפור נודדת מן קנה כן איש נודד ממקומו

שליטתו לבדו מכיון שיש לכל אחד מעלה מיוחדת שאינה בחברו, כי לקו ימין יש מעלה שהוא כולו אור, היינו שמאיר בחסדים בזווג דלא פטיק, ורוצה לבטל את קו השמאל שהוא חשך. ולקו השמאל יש מעלה, להיותו אור חכמה הגבוה הרבה מאור החסדים אשר בימין, ורוצה לבטל הארת הימין, והם מטולטלין מרחמים לדין ומדין לרחמים, כי פעם נצח השמאל וכל הקומה מאידה בבחינת דין שהוא חשך. ופעם נצח הימין וכל הקומה מאידה ברחמים שהוא אור. ואחר יציאת קומת החסדים על קו האמצע שהוא תפארת הנקרא תורה, קומה זאת נכנסת בין הימין לשמאל ומכריעה בהחסדים שלה את קו השמאל שיתלבש בהימין. ועל ידי זה הסירה את המחלוקת, כי קו האמצע מקיים הארת שניהם, אשר הימין מאיר ממעלה למטה, בהארת ג"ר, והשמאל מאיר ממטה למעלה, והארת שניהם מתקיימת. ועיין בזהר חדש שה"ש ובהסלם אות מ"ב כתוב שם וזכור היכלא מנייהו אית אתר טמיר ונגניו מכלא, והיא היכל החכמה, כי החכמה מכוסה מכל הספירות. ולית מאן דידע בהוא אתר בר חד צפור, שהיא מלכות שרק במלכות לבדה מתגלית חכמה. דאתי בכל יומא תלת זמנין היינו שמקבלת ג' קוין מז"א ומצפצפא כגו אילני דגינתא ואמר גם צפור מצאה בית, כי בית ה"ס חכמה בסו"ה בחכמה יבנה בית, והצפור שהיא מלכות מצאה והשיגה הבית שהוא חכמה. וז"א זכאה וכו' דגם צפור מצאה בית וכו' דבאתר דאית תמן תורה דאיהו עמודא דאמצעיתא המכריע בין הקוין גם צפור מצאה בית תמן. ומתגלה החכמה שבה ממטה למעלה.

(טז) ואלין דנשמעין דברי וכו': ואותם

הבתים אשר נשמעים בהם דברי תורה, נקראים: ביצים, אפרוחים. בנים. ומבאר, ביצים

אלא אורייתא שהיא מוחין, והאי היינו כשהמוחין הם בבחינת אחוריים ודין, גרם למארי תורה שהם הממשיכים את המוחין דאזלין מתתרכין בכדי להמשיך המוחין דפנים.

ואין להקשות איך אפשר זה, אשר בחינת דיקנא דא"א, אשר היא גבוה הרבה מבחינת אר"א תשמש לאר"א לבחינת דעת, הלא נודע שדעת היא בחינה תחתונה המזווגת לחו"ב ממטה למעלה, ונחשבת תמיד לבחינת ז"ת שלהם, א"כ איך אומר שדיקנא דא"א היא דעת לאר"א ונמצא הדעת גבוה מהם. התשובה היא, כי יש ב' זווגים באר"א א' הוא להחיות העולמות, וזווג זה נמשך מקומתם הקבועה, שהיא קומת בינה, וזווג זה לא נפסק לעולם מהם, משא"כ הזווג הב' שהוא להולדות נשמות, זווג זה אינו קבוע בהם, כי הם צריכים לקומת חכמה, ואי אפשר להם זווג זה רק בעת שעולים לג"ר דא"א שאז משיגים קומת חיה וע"ב, וראוים להולדה, וזה נעשה ע"י הדיקנא כי כשהם בג"ר דא"א אז נבחן הדיקנא לדעת שלהם, והגם כי א"א עצמו עלה ג"כ לעתיק, הנה סולם המדרגות לא משתנה, ואר"א משיגים כעת בזמן עלייתם את המצב הקבוע של א"א במקומו.

(טו) זכאה איהו מארי וכו': אשרי הם בעלי ישיבה, בעלי מדרש, בעלי תורה. שגם צפור מצאה בית. היינו בית אשר נשמעים בו דברי תורה, כי במקום אשר יש שם תורה שהיא עמוד האמצעי, שם גם צפור מצאה בית, ומשום זה בארו החכמים את הכתוב (איוב כ') כל חשך טמון לצפוניו וגו' אשר כל בית שאין נשמעין בו דברי תורה לסוף תחרב.

פירוש, כי בזמן שב' הקוין הם במחלוקת כל אחד רוצה לבטל שליטת חברו ולקיים (דפו"י דף א' ע"ב)

מאמר לא תקח האם על הבנים — שלח תשלח את האם
 (יז) ועלייהו אתמר (ט) והאם רובצת על האפרוחים או על הביצים,
 שלח תשלח מנייהו. אבל על מארי קבלה אתמר, לא תקח האם על הבנים.
 (יח) דלית סכלתנו לאשתמודע בשכינתא, כאלין מארי קבלה. ואלין
 ׀ עבדין לה דירה ולקב"ה. ופרחין עמה ׀ בכל אתר דאיהי פרוחת כלהו מנדדין
 עמה, ׀ בשליחותא דילה. אבל אפרוחי, לית גדפין דלהון שלמין דפרחין בהון

חלופי גרסאות

ו נ"א עבדין דירה לקב"ה (מונטובא) נ"א עבדין
 לקב"ה ולה דירה (ליורדו). ז נ"א ובכל (מונקאטש).
 ח נ"א כשלוחה (מינטובא).

מסורת הזהר

(ט) (דברים כ"ב) ויצא דף צ"ו צ"ט

מעלות הסולם

מאמר לא תקח האם על הבנים — שלח תשלח את האם

מכונים מוחין אלו בשם רובצת. אמנם עד
 כאן נמשכים המוחין מהמצב הא' של זרין,
 בעוד שהם דבוקים בבינה הנקראת אם, וכדי
 לקבל מוחין דג"ר שהם גדלות גמורה. צריכים
 להמשיך המצב הב' של זרין ולהוציאם מתחת
 כנפי הבינה ולהפרידם מן הבינה ולבנותם
 בזווג חדש דפב"פ של או"א עלאין. ואז הם
 נקראים בנים גדולים.

וזה אמרו כאן ועלייהו אתמר והאם
 רובצת וכו', היינו בזמן הקטנות שיש לזרין
 רק נפש שנקראים ביצים או בזמן היניקה
 שנקראים אפרוחים, שהם בחינת מוחין
 דרובצת אתמר עליהם שלח תשלח היינו
 להפרידם מן בינה, ולעלות מין להמשיך
 המוחין דפנים, אבל על מארי קבלה שזכו
 להמשיך להם המוחין דגדלות מן בינה, נאמר
 עליהם לא תקח האם על הבנים, אלא
 ימשיכו הגדלות בקביעות.

(יח) דלית סכלתנו לאשתמודע וכו':
 כי אין מבינים לדעת דרכי השכינה, כאותם
 בעלי קבלה, אשר הם עושים להקב"ה ושכינתו
 דירה, וכן פורחים עמה, לכל מקום שהיא
 פורחת כולם מתנדדים עמה, והולכים
 בשליחותיה. אבל האפרוחים, אין כנפיהן, היינו
 מצות עשה, הפורחים בהן שלמות, וכל שכן
 ביצים, ומשום זה נאמר עליהם כלפי אורות
 דאמא במוחין דרובצת, שלח תשלח את האם.
 פירוש, ע"י עליית מלכות לבינה נעשה
 קשר בין כל עליון להתחתון שלו, אשר בינה
 ות"מ דעליון נתלבשו בכתר חכמה דתחתון,
 וכן בכל המדרגות, עד אשר בינה ות"מ
 דמלכות דעשיה, נתלבשו בכתר חכמה של
 הצדיקים אשר בעולם הזה, וע"י מצות ומעשים
 טובים שעושים הצדיקים כדי להשפיע נ"ר
 ליצורם, הם מעלים מין וגורמים זווג לע"ב
 כי

ביצים הם, בעלי מקרא, אפרוחים, הם בעלי
 משנה, בנים, הם בעלי קבלה.
 פירוש, ביצים הם מארי מקרא, שה"ס
 אור הנפש, והיינו כמו ביצה שעוד לא מגולה
 בה החיות, אלא שהחיות עתידה לבוא.
 אפרוחים הם מארי משנה שה"ס אור הרוח,
 שכבר נתגלה בהם החיות, ועדיין הם קטנים,
 היינו שהם במוחין דקטנות חסרי ג' ראשונות,
 הנקראות גדלות, בנים, הם בעלי קבלה,
 שה"ס מוחין גמורים בגדלות, דהיינו בנים
 גדולים כל צרכם.

מאמר לא תקח האם על הבנים

(יז) ועלייהו אתמר וכו': ועליהם נאמר
 והאם רובצת על האפרוחים או על הביצים,
 שלח תשלח מהם, אבל על בעלי קבלה נאמר,
 לא תקח האם על הבנים.

פירוש, כי סו"ה והאם רובצת ה"ס
 הקטנות אשר בינה משפעת אל הבנים כי
 תקון ראשון אשר אמא מתקנת את זרין הוא
 העלאת מלכות אליה, שה"ס הבאה את ה'
 באור הבינה ונעשה מאור לאויר ואז נתבטלה
 הבינה מכה המלכות לו"ק חסרה ג"ר, ואחריה
 מתמעטות כל המדרגות, וכולן כך בו"ק חסרי
 ג"ר, מחמת עליית מלכות לבינה, אשר בכל
 המדרגות, והשפעה זו נקראת האם רובצת על
 הבנים, כי אם לא היו זרין מקבלים הקטנות
 הזו מן הבינה, לא היו ראויים לקבל שום מוחין,
 וזה נבחן אשר חג"ת נה"י דז"א וכן מלכות
 עלו תחת כנפי בינה, ומקבלים כך את מוחין
 דקטנות שלהם, הנבחנים למוחין דו"ק, דהיינו
 המשלימים את הר"ק, אבל עוד אין בהם ראש,
 שהוא מוחין ממש דגדלות, ורביצה היא
 בהסתרת הרגלים, שהם סוד נה"י, ומטעם ערך
 ההפוך שיש בין כלים לאורות נמצא אשר
 החסר נה"י דכלים, חסר ג"ר דאורות, וע"כ
 (דפו"י דף א' ע"ב)

דאינון פקודי דעשה כל שכן ביצים. ובגין דא אתמר עלייהו לגבי אימא, שלח תשלח את האם.

(ט) עד דאמר מלין אלין, הא סבא אודמן ליה ואמר. והא כתיב ואת הבנים תקח לך, אמר ליה סבא, כל אתין לרבוויי, ובגין דא לא אמר והבנים תקח לך, אלא ואת. לרבות אפרוחים, אבל לא אמר הבנים תקח לך.

(כ) אמר ליה בריך אנת בוצינא קדישא, דהכי הוא ודאי, ובנים אינון ודאי תחות אימא עלאה. חסידים. גבורים. מארי תורה. חושים. נביאים. צדיקים. (כא) חסידים מסטרא דחסד דרגא דאברהם, ואוקמוה עליה, אין חסיד

חלופי גרסאות

ט נ"א ל"ג עד (ירושלים). נ"א מוסיף והא אוקמוה לרבות (רוכ הדפוסים בסוגריים).

מעלות הסולם

מאמר לא תקח האם על הבנים — שלח תשלח את האם

משמע דשלח תשלח קאי על הבנים. אמר לו ר' שמעון זקן, הלא כל אתין הם לרבות. ומשום זה לא אמר והבנים תקח לך, אלא ואת הבנים, לרבות אפרוחים. אבל לא אמר הבנים תקח לך. כלומר, אשר ואת הבנים תקח לך קאי על אותם הבנים שהם בבחינת ביצים, ומרבה גם אותם שהם בבחינת אפרוחים אבל לא על בעלי קבלה שהם במוחין דגדלות דאור"א עלאין כי עליהם אין מה להוסיף ולהרבות. ומשכתוב ואת, הדי משמע שקאי על בנים שהם בבחינת ביצים, ומרבה גם אפרוחים.

(כ) אמר ליה בריך וכי: אמר לו הזקן לר' שמעון ברוך אתה נר הקדוש היינו ר' שמעון, דודאי כך הוא, ובנים הם ודאי תחת אם העליונה במוחין דאור"א עלאין, ומקבלים מו"ס תחתונות שלהם, ולכן הם חסידים. גבורים. בעלי תורה. חושים. נביאים. צדיקים.

ואין להקשות למה לא חושב גם מלכים ממלכות כי בעת שמלכות משפיעה מוחין דחיה ועומדת במקום אימא עילאה או הקשטין הם במאני דכורא בסוד הנה ארון הבדית שהוא מלכות ארון כל הארץ. ואינה נקראת בשם אדני שהוא בחינת נקבה ובחינת מלכות, אלא בשם ארון שהוא זכר והיא כמו מדרגת יסוד שממנו צדיקים. (עיין בהקס"ז אות י"ז).

(כא) חסידים מסטרא דחסד וכי: ומפרש חסידים מצד ספירת חסד מדרגת אברהם. ובארו חו"ל עליו, אין חסיד אלא המתחסד עם קונו. שעשה לו להקב"ה קן, שהוא אכסניא שלו, וזוהי השכינה שהיא קן שלו. בית שלו. היכל שלו. מלון שלו. וארץ הקדושה היא יחידו וביתו. ואין השכינה נעשית למלון ואכסניא אלא כפי אותו אדם שתקן אותה ומשום זה ניתנה מדת החסד לאברהם.

ס"ג שהם חכמה בינה דא"ק, אשר ע"י הארת זיווג זה יורדת המלכות דכל המדרגות למקומה. כי ענין עליית המלכות לבינה התחילה דק בבינה דא"ק ולא למעלה ממנה שהוא חכמה. וע"כ כשחכמה זו דא"ק מזדווגת עם בינה, נדחה גם בבינה המלכות למקומה וכן נדחית בכל המדרגות, ובינה ותו"מ דכל מדרגה מתנשאים ועולים בחזרה ומתחברים לכתר וחכמה שלהם, וכן הם מעלים עמהם גם את כתר וחכמה של המדרגה התחתונה, מטעם להיות שבינה ותו"מ דעליון נשתוו עם כתר וחכמה של התחתון בשעת הנפילה, שוב אינם נפרדים מהם בעת העליה. נמצא אשר ע"י המצוות נעשו בינה ותו"מ מכל מדרגה עליונה, לכנפים לטוס בהן חזרה למקומם, וגם להעלות עמהם את הכתר והחכמה של המדרגה התחתונה וכן בכל המדרגות עד לעולם הזה. וזה אמרו, אלין עברין לה דירה ולקב"ח, אשר בעלי קבלה הזוכים להמשיך הארת חכמה הנ"ל מזווג דע"ב ס"ג עושים להשכינה ולהקב"ה דירה. בסו"ה בחכמה יבנה בית. ופרחין עמה כי הם עצמם עולים עמה וממשיכים הארתה בכל העולמות. אבל אפרוחי שהם עוד במוחין דרובצת לית גרפיין דלהון שלמים דפרחין בהון דאינון פקודי דעשה ועוד לא זכו להעלות מ"ן בהמצוות והמעשים טובים שלהם לעורר הזיווג דגדלות מע"ב ס"ג דא"ק להוריד את המלכות למקומה ובינה ותו"מ דעליון יתוקנו לבחינת כנפים לחזור למקומם. ובגין דא אתמר עלייהו לגבי אימא עילאה הרובצת עליהם שלח תשלח את האם כדי שימשיכו מוחין דגדלות גמורים.

(יט) עד דאמר מלין וכי: עד שאמר ר' שמעון דברים אלו, הנה נודמן לו זקן, שאל ואמר, הרי כתוב ואת הבנים תקח לך, הרי (דפו"י דף א' ע"ב)

אלא המתחסד עם קונו דעביד ליה קן, דאיהו אכסניא דיליה ודא שכינתא. דאיהי קן דיליה. * בית דיליה. היכל דיליה. מלון דיליה. ובארעא קדישא איהי יחודיה וביתיה. ולא מלון ואכסניא אלא כפום ההוא בר נש דתקין לה ובגין דא יהיב מדת חסד לאברהם.

(כב) גבורים מסטרא דגבורה, דיהבין תוקפא למאריהון לכבוש עבד תחת רבו. ושפחה תחות גברתה, בקשורא דתפילין. דמאן דלית ליה תפילין

מעלות הסולם

מאמר לא תקח האם על הבנים — שלח תשלח את האם

והיות אשר בשתא אלפי שני אין אור החיה מאיר בקביעות רק בשבתות ועת רצון. ולכן אומר מלון דיליה שלא מאיר בקביעות כדרך בית והיכל. ואח"כ זכה לאור היחידה שה"ס ארץ הקודש בס"ה ונתתי לך וגו' את ארץ מגריך. וז"א וארעא קדישא איהי יחודיה וביתיה כי מלבד מעלתו של אור היחידה שהוא אור הגדול יותר, יש עוד מעלה כי בביאת אור היחידה כל אור בא לכלי שלו. אור יחידה בכתר וחיה בחכמה וכו' עד אור הנפש בכלי מלכות.

ואין להקשות הלא חיה ויחידה אחר השתוף דמדה"ר בדין הרי נעשו למקיפים ואינם מאירים לתוך הכלים. כי המדובר הוא בנר"ן רחיה ונר"נ דיחידה, המאירים אפילו לפני גמר התקון.

ולפי שאברהם תיקן את השכינה לבלי שום אפשרות של פגם לאור החסדים, דהיינו שהעלה אותה לבחינת השפעת נ"ר ליוצרנו ית' ולא לקבל לעצמנו כלום. כי זוהי המדה והבית קבול לאור החסד כמ"ש חז"ל (אבות פ"ה)) האומר שלי שלך ושליך שלך חסיד. שאינו רוצה להנאת עצמו כלום, לכן אומר ולא מלון ואכסניא וכו' כי כל הצמצומים וכל אחיזת ס"א הוא רק בבחינת קבלה לעצמו, ואברהם הסיר בזה כל חלאת הקליפות והס"א ונתקנה השכינה בתכלית הטהרה, ובגין דא יהיב להיות מרכבה אל מדת חסד לאברהם.

(כב) גבורים מסטרא דגבורה וכו' : גבורים מצד ספירת גבורה, שנותנים תוקף לאדונם לכבוש עבד תחת אדונו. ושפחה תחת גבירתה, בקשר של תפילין. כי מי שאין לו תפילין בשעת קריאת שמע, מצדו שולטים העבד והשפחה על העולם. ובשעה היא השכינה מתרגזת, זה הוא שכתוב תחת עבד כי ימלוך ושפחה כי תירש גבירתה.

פירוש. כי בתקונו של אברהם עוד לא נגמר מחשבת הבריאה, כי מחשבת הבריאה היתה בעיקר להנות ולהיטיב לנבראיו, אשר מדת ההנאה תלויה ושקולה בשעור החשק וההשתוקקות

ביאור הדברים: כי מלכות נקראת שכינה מבחינת הגילוי שאינה מסתלקת מאתנו אפילו בזמן שאנו רחוקים ממנה. בסוד בכל מקום שגלו שכינה עמהם. ומבחינה זו נקרא ז"א שוכן, והנוקבא שכינה, וגילוי זה הוא רק בזמן היות ז"ן פב"פ, והצדיקים ע"י מעשים הטובים הגורמים לזווג גדול זה, זוכים שהארת הזווג תפשט עד לעולם הזה והם נעשים למרכבה אליה אשר הארת הזווג שוכנת בהם, ואברהם הוא שורש החסד שבנשמות ישראל, כי הוא תיקן השכינה הקדושה לבחינת בית קבול לאור החסד, וקבלה החסדים בעד כל נשמות ישראל בכל מלואן. וידוע שבדרך כלל השלימות מתחלקת לה' מדרגות נפש, רוח, נשמה, חיה, יחידה. המתלבשים בה' כלים כח"ב תר"מ ומטעם ערך ההפוך שיש בין כלים לאורות מתלבש תחילה אור נפש בכלי דכתר, וכשבא אור רוח יורד אור הנפש לכלי החכמה ואור הרוח מתלבש בכתר, וכן בבוא אור הנשמה יורד אור הנפש לכלי הבינה ורוח לחכמה ואור הנשמה נכנס בכתר, וכו'. וע"כ תמיד אנו מכנים להכלים ממעלה למטה כח"ב תר"מ, מתחילים בכתר עד מלכות לבסוף, ובאורות מתחילים ממטה למעלה נרנח"י נפש בראשונה ואח"כ רוח ואור היחידה הוא האחרון, כי כן סדר ביאתם של האורות שהתחתונים נכנסים תחילה, ובכלים העליונים מקבלים תחילה.

וז"א חסידים מסטרא דחסד דרנא דאברהם וכו' כי אברהם תיקן את השכינה הקדושה לבחינת כלי ובית קבול לאור החסד בכל ה' המדרגות, וז"א ודא שכינתא דאיהי קן דיליה שהוא אור הנפש בכלי דכתר, והארת נפש נקרא קן שהיא הארה לפרקים בסוד כצפור נודדת מן קנה. ואח"כ זכה יתיר והמשיך לאור הרוח ונכנס בכלי הכתר והנפש ירדה לכלי החכמה וז"א בית דיליה בסוד בחכמה יבנה בית. ואח"כ המשיך את אור הנשמה שהוא כבר אור ג"ר ואז המלכות נקראת היכל, בסוד היכל ה' כי אין המלך נמצא אלא בהיכלו, ורואי פני המלך שם הם, ואח"כ המשיך את אור החיה, (דטו"י דף א' ע"ב י' דף ב' ע"א)

בשעת קריאת שמע, מסטרא דיליה שליט עבד ושפחה על עלמא, ובהיא
שעתא רוגזא שכינתא, הה"ד (9) תחת עבד כי ימלוך ושפחה כי תירש גבירתה.
(ג) ואוף הכי איהי רגזא יתיר, על נבל כי ישבע לחם דאתמר ביה
(ז) לכו לחמו בלחמי. דאיהו קמצן נבל בממוניה, נבל שמיה, דלאו איהו נדיב,
כ ולאו איהו מזרעא דאבהו, דאתמר עלייהו (8) נדיבי עמים נאספו, דהא קמצן

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(9) (משלי ל') בשלח דף ק"א צ"צ. (ז) (משלי ט')
ויצא קמ"ח צ"ד. (8) (תהלים מ"ז) לך כ"ה צ"ד.

כ נ"א ל"ג ולא איהו (מונטובא)

מעלות הסולם

מאמר לא תקח האם על הבנים — שלח תשלח את האם

ביראה ו"ה באהבה. הה"ד אהבו את ה' כל
חסידיו עכ"ל.
וענין עבד ושפחה הוא רצונות הקבלה
של שלא לשמה, המשמשים את הקדושה
בבחינה שמתוך שלא לשמה בא לשמה
ומכניעים את הרצונות האלה ע"י ק"ש בקשורא
דתפילין, אשר הם נקראים ע"ז ועליהם נאמר
וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך
ויראו ממך. ובוזה נעשה בית קבול להשכינה
הקדושה להארת ג"ר בסוד י"ה ביראה.
ו"א גבורים וכו' דיהבין תוקפא
למאריהון ע"י מדת הגבורה בסוד ופחד
יצחק, לכבוש עבד תחת רבו וכו' המכניע
כל כוחות של קבלה אשר יקבלו רק מפני אשר
המשפיע רוצה בכך. וממליך את הגבירה בהארת
ג"ר ושליומות, בקשורא דתפילין הנקראים
עוז וכל החיצונים בורחים מפחד הארת כמ"ש
ויראו ממך. דמאן דלית ליה תפילין וכו'
ומשאיר את השכינה רק בהארת ו"ק, מסטרא
דיליה שליט עבד ושפחה ובהיא שעתא
רגזא שכינתא למה שאינו מעלה מ"ן במצות
תפילין להכניע את העבד והשפחה ביראה
דאיהו י"ה.

(ג) ואוף הכי איהו וכו': ואף כך היא
רגזא יתיר, על נבל כי ישבע לחם, שנאמר
בו לכו לחמו בלחמי. והוא נקרא נבל חפני
שהוא קמצן בממונו, נבל שמו, ואין הוא נדיב,
ואין הוא מזרע האבות, שנאמר עליהם נדיבי
עמים נאספו, כי קמצן הוא עני הדעת, אחר
עאינו עושה טוב לבעלי תורה, להיות מחזיק
בידיהם, ותורה בלי מצוות אין היא תורת ה'.
פירוש, כאן המדובר במי שלומד תורה
שלא לשמה ובאופן שלא שם לבו לבוא מתוך
שלא לשמה ללמוד לשמה, ע"י המאור שבתורה
שיחזירהו למוטב, והוא אינו אפילו בבחינת
עבד ושפחה, אשר תורתו נעשית לו לסם
המות

וההשתוקקות לקבל, אשר כפי מדת גדלות
החשק כך מדת התענוג, ולכן אחר אשר נתקנה
השכינה רק בכלי של השפעה בלי לקבל משהו,
רק להשפיע הרי לא הגיע מזה שום תיקון
למחשבת הבריאה השורשיית שהיא באה רק
בגדלות החשק לקבל, לכן צריכים למדת
הגבורה, שה"ס יצחק, אשר תיקן את השכינה
לבית קבול, באופן שתהיה ראויה לקבל כל
השלימות הנרצה והכלולה במחשבת הבריאה,
והוא שעורר גם את החשק לקבל הימנו ית'
אבל רק בבחינת קבלה ע"מ להשפיע, כלומר,
אשר חושק מאד לקבל אבל רק מטעם
שהמשפיע רוצה בכך ולולא שהמשפיע היה
רוצה כן לא היה בו שום רצון של קבלה.
ונודע שקבלה כזו נחשבת להשפעה גמורה
ממש, וצריכים לדעת אשר מה שאומרים
אברהם קו ימין ויצחק קו שמאל, יעקב קו
אמצעי, אין הפירוש שאברהם היה בקו ימין
לבד בלי קו שמאל ואמצע, וכן יצחק שמאל
לבד בלי קו ימין וקו האמצע, כי זה לא יתכן
כלל במדרגות הקדושה, כי בכל מדרגות
קדושה, כל ג' הקוין כלולים זה בזה תמיד.
מדובר הוא רק בהשליטה כי אברהם הוא
ליטת קו הימין וקו השמאל והאמצע נכללים
' וכן יצחק הוא בשליטת קו השמאל וקו
ימין והאמצע כלולים בו, וכן יעקב כולל ב'
קוין ימין ושמאל בשליטת קו האמצע.
והנה סוד קריאת שמע ותפילין ה"ס
ברהם ויצחק כמבואר ב"ח דף ק"ח ט"ד
ו"ל ורמ"ח תיבין אינו בקריאת שמע,
אתייהבו מרחימו דאהבה, ובג"ד תקינו הבורח
עמו ישראל באהבה, ואינון כלילן באברהם
אתמר ביה זרע אברהם אוהבי, תפילין אינון
ז דאתייהבו מיראה דאיהי לשמאלא, ודא
חד יצחק דתמן כל מקטרגין סלקין למתבע
ל דינין, ובג"ד ובזרוע עוזו דא תפילין י"ה
(דמרי דף ב' ע"א)

איהו עני הדעת, בתר דלא עביד טיבו למארי תורה, למהוי מחזיק בידייהו. ואורייתא בלא פקודיא לאו איהו תורת ה'.

כד) מארי תורה, מסטרא דעמודא דאמצעיתא, דביה חצות לילה הוה קם דוד, לחברא ליה בשכינתא דאתקריאת לילה. ואיהו שומר מה מלילה (ר) ל ליל ה', ליל שמורים הוא לה' (ש) ן ובגיניה אתמר כל העוסק בתורה בלילה, הקב"ה מושך עליו חוט של חסד ביום, שנאמר ח) יומם יצוה יי חסדו ובלילה שירה עמי.

חלופי גרסאות

ר) (ישעיה כ"א) תולדות דף ע"ג צ"ב. ש) (שמות י"ב) בא דף ל"ח אות ק"ל בפנים הזהר. ח) (תהלים מ"ב) לך ד' נ"ד צ"א.

מסורת הזהר

ל נ"א לילה (מונטובא). ן הכי גריס דפוס מונטובא ובכל הדפוסים הגירסא ובגינה.

מעלות הסולם

מאמר לא תקח האם על הבנים — שלח תשלח את האם

העוסק בתורה בלילה, הקב"ה מושך עליו חוט של חסד ביום, שנאמר יומם יצוה ה' חסדו ובלילה שירה עמי.

פירוש. כי יום ולילה, הם ז"א ומלכות. ז"א נקרא יום, מפני שמאיר בחסדים. ומלכות נקראת לילה, בשעה שמאירה בדינים. וחצות לילה, פירושו, לחלק ולחצות את הדינים של מלכות, ולהמתיקם ברחמים של בינה, וזה נעשה ע"י העוסקים בתורה מחצות לילה ואילך, כי תורה ה"ס קו האמצע, הכלול מהכמה וחסדים. וע"י התורה נעשה המיתוק של המלכות הנ"ל.

והנה מלכות ממותקת נקראת לילה עם ה' ולפני המיתוק נקראת ליל, חסר ה'. ותקון זה נעשה בכל יום ע"י ב' זווגים. זווג א' הוא זווג של הלילה להשלמת כלים אל הנוקבא, בסוד שאמרו ז"ל אין אשה כורתת ברית אלא למי שעשאה כלי, ואז היא נשלמת עם הארת חכמה אשר מקבלת מן בינה ע"י קו האמצע, ולהיות שהארת החכמה היא בלי חסדים לכן היא בבחינת חושך ולילה. וזווג ב' הוא, להשלמת המוחין של הנוקבא, והוא זווג של יום, אשר קו האמצע משפיע לה חסדים, והחכמה מתלבשת בחסדים, ומאירים בכל השלימות.

וזה אמרו מארי תורה וכו' והיינו הארת קו האמצע, אשר בהארתו הוה קם דוד לחברא ליה בשכינתא שה"ס תיקון חצות לילה להמתיק דינים של המלכות ברחמים של הבינה. ואיהו שומר מה מלילה כי הארת חכמה היא כח מה נעשה מליל בלי ה' ללילה עם ה' וזהו השלמת כלים מזווג א' של לילה. ובגיניה

המות. כמ"ש חז"ל למשמאילים בה סמא דמותא (שבת פ"ח). והוא בדיוק ההיפך מהלומד לשמה, אשר נכנס ללמוד תורה דרך השער של יראת ה' בסוד: ראשית חכמה יראת ה', וזוכה אז להיות מרכבה לחסדי דוד הנאמנים, הנקראים תמכין דאורייתא. כי על ידו עלו נה"י ונעשו לחג"ת, וחג"ת עלו ונעשו לחב"ד, ונעשו נ"ה. חדשים לז"א ובנין לנוקבא. בסוד ממונו של אדם מעמידו על רגליו (פסחים קי"ט), וע"י מתגלה הדעת בכל הקומה.

וז"א ואוף הכי איהי רגזא יתיר אשר השכינה רגזה יותר על נבל כי ישבע לחם וכו', נבל שמיה בבחינת אמר נבל בלבו וגו'. והוא קמצן, נבל בממונו ואינו רוצה לתת יגיעתו בכדי לזכות ללמוד לשמה, אשר החג"ת שנקראים אבות בזמן שעולים לחב"ד, והתפארת נעשית לדעת ומתפשטת לכל הקומה, ואז נקראים החג"ת נדיבים והנה"י נקראים בנים זרעא דאבהן, דהא קמצן איהו עני הדעת, שאינו ממשיך הדעת, בתר דלא עביד טיבו למארי תורה שהוא בחינת תפארת למהוי מחזיק בידייהו שהם חסד וגבורה ידיהו ותפארת. לכן ואורייתא בלא פקודיא לאו תורת ה'.

כד) מארי תורה מסטרא וכו': בעלי תורה, הם מצד עמוד האמצע, היינו ספירת תפארת, שהיא קו האמצע, אשר בו היינו עם הארת קו האמצע, שהיא תורה, היה דוד קם בחצות לילה, לחבר את ספירת תפארת, בשכינתא שהיא מלכות, הנקראת לילה. והיינו סו"ה שומר מה מלילה, ליל ה', וסוד הכתוב ליל שמורים הוא לה'. ובשבילו נאמר כל (דפו"י דף ב' ע"א)

(כה) חוזים נביאים מסטרא דנצח והוד. דבהון כלילן תרין שמהן דאינון יאקדונק". דבהון תמניא אתוון, לקבל תמניא ספרי נביאים, ונביאים תרין, הא עשר לקבל עשר ספירן. לקבליה חזא יחזקאל עשר מראות. צדיקים מסטרא דצדיק, על נ כל אלין אתמר לא תקח האם על הבנים.

חלופי גרסאות

נ נ"א ל"ג כל (מונטובא)

מעלות הסולם

מאמר לא תקח האם על הבנים — שלח חשלה את האם

בשמאל, וימין ושמאל הם תמיד סותרים זה את זה, כי קו ימין נמשך מבחינת עליית מלכות לבינה והסתלקות הג"ר. וקו שמאל נמשך מן חזרת מלכות למקומה וגילוי הג"ר, ואז נתבטל הקו הימני כמו שלא היה, כי הרי המלכות חזרה וירדה מן הבינה, אמנם בחינת מחזה ולמעלה דו"א יונקת מבחינה שכנגדה למעלה מחזה דא"א, אשר שם מלבישים אר"א שבהם אין ה' שהיא מלכות יוצאת לעולם מאויר שלהם ואינם מקבלים פעולת קו שמאל ונשארים בחסדים מכוסים, ולכן מחזה ולמעלה דו"א אע"פ שיצא קו השמאל בג"ר לא ביטל את קו הימין היונק מאר"א עלאין, משא"כ מחזה ולמטה דו"א, אשר ב' הקוין ימין ושמאל הם נצח הוד, והם יונקים מבחינה אשר כנגדם מן החזה ולמטה דא"א אשר שם מלבישים ישסו"ת שבהם מתגלה הקו השמאל וה' יוצאת מאויר, וכשנגלה קו השמאל שהוא הוד תכף נתבטל הנצח כי כשחזרה הגדלות ודאי שאין עוד שם קסנות. אמנם גם בישסו"ת עצמם יש בחינת מחזה ולמעלה ובחינת מחזה ולמטה שהם פנים ואחוריים אשר בבחינת פנים דישסו"ת שולט ג"כ קו הימין ואין ה' יוצאת מאויר כמו באר"א עלאין. ולכן כשנצח הוד דו"א מקבלים מפנים דישסו"ת יש עמידה לקו הימין שהוא נצח גם אחר יציאת קו השמאל, כי מקבל כוחו מבחינה אשר כנגדו בקו הימין דפנים דישסו"ת. ולפיכך יש בנ"ה דו"א ב' בחינות: א' אם הם בבחינת אחוריים, דהיינו בשעה שהם מקבלים מאחוריים דישסו"ת או מתבטל הנצח ע"י יציאת קו השמאל שהוא הוד. ב' אם מקבלים מן הפנים דישסו"ת נשאר הארת שניהם כי קו ימין נשאר בתוקפו גם אחר יציאת קו השמאל. וזה אמרו ונביאין תרין היינו שכעת הם במצב אשר שניהם מאירים, כי בבחינת הפנים שולטים שניהם ואין אחד יכול לבטל את השני. וע"י קו אמצעי המיוחד ומקיים הארתם, שהוא יסוד, המשלב הארתם, וחסדי נצח

ובגיניה, היינו משום שתיקן השלימות מזווג הא' של הלילה. הקב"ה שהוא קו האמצע, מושך עליו חוזם של חסד ביום, כדי שילביש החכמה בחסדים של זווג הב' שנקרא יום, שנאמר יומם יצוה ה' חסדו ומאירים בכל שלימותם.

ואין להקשות הלא בזווג של הלילה הרי נמצאים זרין במצב האחוריים שהם בכח' שני המאורות הגדולים והנוקבא מקבלת אז מן בינה שלא ע"י ז"א. ואיך אמרנו שהמיתוק דחכמה נעשה ע"י קו האמצע. התשובה היא, אשר כלל גדול הוא בהחכמה שאין דילוג מדרגה ותמיד מקבלת הנוקבא רק מז"א ואפילו בשעה שאנו אומרים שהיא מקבלת מן בינה לבד, הפירוש הוא, שמקבלת מן בינה על-ידי ז"א בתור מעבר לבד, וחסדי ז"א אינם מאירים אז בהשפעת העוברים על ידו. אבל תמיד מלכות מקבלת ע"י ז"א.

(כה) חוזים נביאים מסטרא וכו': חוזים נביאים הם מצד ב' ספירות נצח והוד. אשר בהם כלולים ב' שמות הוי"ה ואדני והם במשולב היינו ביסוד המיוחדם יאהרונה"י. אשר בהם שמונה אותיות, נגד שמונה ספרי נביאים, כי תרי עשר נחשב לספר אחד. ונביאים, שהם נצח הוד הם שנים, הרי הם עשר נגד עשר הספירות. ונגד עשר הספירות ראה יחזקאל עשר מראות. צדיקים הם מצד ספירת יסוד שנקרא צדיק. על כל אלו נאמר לא תקח האם על הבנים.

פירוש. כי שורש הנבואה הוא בנצח הוד דו"א ומתפשט עד הנוקבא, ועל ידה מקבלים הנביאים לכן ואמר חוזים נביאים מסטרא דנצח הוד משום שורש הנביאה. דבהון כלילן תרין שמחן היינו הוי"ה בנצח ואדני בהוד. והם נקראים שחקים הטוחנים מ"ן לצדיקים שהוא יסוד המכריע ומיחד אותם ומאירים במשולב יאקדונק"י, ביסוד. ומיסוד הם מאירים למלכות. ומ"ש ונביאים תרין כי הנה נצח הוד הם בב' קצוות נצח בימין והוד (דפרי" דף ב' ע"א)

כו) ועוד, אלין דעסקין באורייתא לשמה, ונטרין פקודהא דאינון תרי"ג מצות דתליין משם יק"ק, כענבין באתכלא, כדי ליחדא בהון לשם יי בשכינה, כבר נש דמתיחד עם בת זוגיה בכל אברין דליה, לאפקא זרעא מעליא. אתמר בהון לא תקח האם על הבנים. ואלין דלא משתדלי באורייתא לשמה, אתמר בהון שלח תשלח את האם. את לרבות שם יי דאסתלק עמה מההוא בר נש. כז) ׀ ועוד, אלין דאוקרון שבתות וימים טובים, אתמר עלייהו, לא

חלופי גרסאות

׀ ג"א ל"ג ועוד (מונטאבא)

מעלות הסולם

מאמר לא תקח האם על הבנים — שלח תשלח את האם

זה שמי לעלם, שצריכים להעלים ולא להמשיך ממעלה למטה. אבל הארת החסדים בסוד ו"ה, הוא מצוה להמשיך ממעלה למטה וזהו שורש כל רמ"ח מצות עשה שבתורה וכתוב עליהם זה זכרי לדר דר, וזכרי עם ו"ה רמ"ח שהם רמ"ח מצוות בבחי' זכר המשפיע ממעלה למטה רמ"ח אורות כנגד רמ"ח המצות.

והנה הארת חכמה נקראת ענבים, וחטא של עץ הדעת היה מה שסחטה ענבים שפירושו המשכת החכמה ממעלה למטה שמוזה באה המיתה לעולם בסוד ביום אכלך ממנו מות תמות.

ו"א ועוד אלין דעסקין וכו': היינו שממשיכים חסדים והכמה שבתורה לשמה ונטרין פקודהא לא להמשיך החכמה ממעלה למטה, דאינון תרי"ג מצות דתליין משם הוי"ה כענבין באתכלא אשר היין משומר בענביו כענבים אשר מחוברים באשכול היינו שמקבלים הארת החכמה שסודה ענבים ממטה למעלה, כי כל כוונתם בתורה ומצות היא כדי ליחדא בהון שם ה' שהוא הארת חסדים בשכינה שבה הארת החכמה. והחכמה תאיר ממטה למעלה בסוד זה שמי עם י"ה לעלם. והחסדים יאירו ממעלה למטה בסוד זה זכרי עם ו"ה לדר דר. כבר נש דמתיחד וכו' וכל כוונתו לאפקא זרעא מעליא להוליד בנים טובים ולא להנאת עצמו. כל אלה אתמר בהון לא תקח האם על הבנים אלא ימשיכו הגדלות מן אמא בקביעות.

ו"א ואלין דלא משתדלי וכו' את לרבות שם ה' כי אפילו החסדים המאירים בזמן הקטנות מימין לבד הנקראים שם ה' דאסתלק עמה מדהוא ב"נ ונעשה לעץ יבש, מחמת שלא השתדל ללמוד לשמה.

כו) ועוד אלין דאוקרון וכו' ועוד, אלו המכבדים שבתות וימים טובים, נאמר עליהם, לא תקח האם על הבנים, שעושים מעשה בנים

נצח מאירים מלמעלה למטה. והארת ג"ר דהוד מלמטה למעלה כך מקבלים את הארת נצח הוד. ועיין בזה בראשית רס"ב. ערבי נחל לקבל תרין דרגין דמקיפין לעילא דאינון נ"ה. כו) ועוד אלין וכו': ועוד, אלו העוסקים בתורה לשמה, ושומרים מצותיה שהם תרי"ג מצות התלויים משם הוי"ה, כענבים באשכול. וכוונתו כדי ליחד בהם לשם הוי"ה שהוא ז"א בשכינה, שהיא מלכות. כאדם המייחד עצמו עם בת זוגו בכל אבריו. וכוונתו כדי להוליד בנים טובים. (רש"י ויצא כ"ט כ"א וזהו תולדות אות נ"ו). בהם נאמר לא תקח האם על הבנים, ואלו אשר לא משתדלים בתורה לשמה, בהם נאמר שלח תשלח את האם. את לרבות שם הוי"ה שהוא ז"א אשר הוא מסתלק עם האם מאותו אדם.

פירושו, כי תרי"ג המצוות מתחלקות לב' בחי' רמ"ח מצוות עשה, ושס"ה לא תעשה. ותלויים משם הוי"ה, בסו"ה זה שמי לעלם, שמי עם י"ה שס"ה, וזה זכרי לדר דר, זכרי עם ו"ה רמ"ח, וביאור הדברים הוא, כי יש ב' בחי' בזו"ן. א' כשהנוקבא הוא בזווג עם ז"א והחסדים שולטים בנוקבא, כמו בז"א, והגם שהארת חכמה כלולה בחסדים אלו שבנוקבא, מ"מ נמשכת הארתם ממעלה למטה מפני שעיקרם הוא חסדים ולא חכמה, ובחינה זו נקראת ו"ה דהוי"ה כי חסדים הם ו"ק שה"ס ו"ה. ב'. היא כשחכמה שה"ס י"ה מתגלה בהנוקבא, ואע"פ שגם כאן בזווג עם ז"א עכ"ו החכמה שבמלכות שולטת ולא חסדים דז"א, ונודע שהחכמה אינה נמשכת ממעלה למטה, ואז כתוב עליה זה שמי לעלם, שכתוב לעלם בלי ו' שפירושו להעלים, כי צריכים להעלים ולא להמשיך החכמה ממעלה למטה. שזה שורש כל שס"ה לא תעשה שבתורה. וע"ז מרמזים לנו חז"ל שמי עם י"ה בגי' שס"ה לא תעשה כי י"ה שה"ס החכמה והג"ר, הם בסוד (דפו"י דף ב' ע"א)

תקח האם על הבנים, דעבדין עובדא דבנין עם שבת מלכתא, ועם קודשא בריך הוא, דאיהו יום השבת. מאן דקיים ביה א) וכבדתו מעשות דרכיך. האי איהו ב) כבד את אביך ואת אמך וגו'.

כח) דתלת עלמין נינהו. תרין ירית בכבוד אב ואם. ע) ותליתאה ירית באורייתא דכליל לון ב"ן י"ה. הה"ד ג) כי הוא חייך וארך ימך. כי הוא חייך,

חלוסי גרסאות

א) (ישעיה נ"ח) הקדמת ספר הזהר דף פ"ז צ"ט.
ב) (שמות כ') 'תרו ע"ז צ"ו. ג) (דברים ל') לך ק"ב צ"ב.

מסורת הזהר

ע נ"א ותלת (מ:טובא)

מעלות הסולם

מאמר לא תקח האם על הבנים — שלח תשלח את האם

חייך, בעולם הזה, היינו גן התחתון. וארך ימך הוא עולם הבא. הארוך. על הארמה אשר ה' אלקיך נותן לך. היינו עולם השפל.

פירוש. כי ג' בחינות נבחנו בפרצוף מלכות נוקבא דז"א א' חב"ד חג"ת עד החוזה והיא לאה, עלמא דאתכסייא. ב' תנה"י שלה, שמחזה ולמטה, והיא רחל, עלמא דאתגלייא. ג' מלכות והיא בחי' השפחות. וכל אלה הם נחלת יעקב, וכן בני ישראל נחלקים לפי ג' בחינות הנ"ל שבמלכות. דהיינו בני לאה, בני רחל, בני השפחות, וזה שאמר הכתוב וישם את השפחות ואת ילדיהן ראשונה וגו'. והנה ב' בחינות הראשונות שהם בני לאה ובני רחל הן מתוקנות בפני עצמן, אלא שסובלים מן הפגם של בחינה הג' דהיינו המלכות דמלכות, שלא תקבל תקונה השלם רק בגמר התקון ובזמן שתא אלפי שני רק לאה ורחל שהן ט"ס של מלכות יכולות להתתקן בשלמות. וסובלים מן הפגם של בחי' הג' כי סוף סוף הן ע"ס של פרצוף אחד.

והענין הוא היות שבזמן שבירת הכלים יצאו שמונה מלכים דעת, חסד, גבורה, תפארת, נצח, הוד, יסוד ומלכות, ובכל אחד ד' בחי' חו"ב תר"מ, ולהיות שכל מלך כלול מכולם נמצא ד' פעמים שמונה הם ל"ב ובכל אחד עשר ספירות ועשר פעמים ל"ב הם ש"ך ובשעת התקון לא נבררו רק ט' פעמים ל"ב שהם בגי' רפ"ח ול"ב העשירי יקבל תקונו בעת גמר התקון בסוד הכתוב והסירות את לב האבן מקרבך.

ובשבת יש תקון גם לבחי' הג' בסוד שאמרו ז"ל (תענית ה'): שמש בשבת צדקה לעניים כי ז"א מכונה שמש, ובשבת יש לו זווג פב"פ עם המלכות כמו אר"א עלאין אשר ז"א עולה ויורש את מקומם והתחתון כשעולה לעליון נעשה כמוהו ואז מקבלת גם בחי' הג'.

בנים עם שבת המלכה, היינו מלכות, ועם הקב"ה היינו ז"א שהוא יום השבת. היינו מי שמקיים בו וכבדתו מעשות דרכיך. זה הוא כבד את אביך ואת אמך וגו'.

פירוש. נודע כי זו"ן מצד אצילותם אחר שבירת הכלים, אינם ראויים לקבל אור העליון, מפני ששולטת בהם מלכות של צמצום א'. וכדי שיהיו ראויים לקבלת האור העלה בינה אליה את מלכות זו. וע"י עליה זו נעשתה ראויה לקבלת האור, ומטעם תקון זה נשתנה שם של חכמה בינה לאבא ואימא. להיותם מתקנים ודואגים לתקון זו"ן כאב ואם המתקנים את הבנים. (ע"ן כל זה באדרא זוטא אות ע"ח).

ונמצא אשר חכמה בינה נקראים אב ואם. וזו"ן נקראים בנים. והצדיקים נקראים בנים לזו"ן בסוד בנים אתם לה' אלקיכם, ובשבת עולים זו"ן במקום אר"א והבנים שהם הצדיקים עולים אחריהם, לאצילות במקום זו"ן ואר"א וזו"ן יחד נקראים אב ואם כי התחתון העולה לעליון נעשה כמוהו.

וזה אמרו ועוד אליו דאוקרון שבתות זימים טובים וכו', היינו המכבדים שבתות וימים טובים וגורמים לעלייתם של זו"ן לאר"א. והיינו דעבדין עובדא דבנין שהם עושים מעשה הבנים שהם זו"ן עם שבת מלכתא וכו' והיינו שמקיימים בזו"ן וכבדתו מעשות דרכיך שאינם עושים אותם הדרכים של ששת ימי המעשה כמו בעת שהם נמצאים בעולמות ב"ע כי כעת הם תחת זו"ן בשעה שזו"ן הם במקום אר"א האי איהו כבד וגו'.

כח) דתלת עלמין נינהו וכו': כי ג' עולמות הם שנים יורש בחצות כבוד אב ואם. והשלישי יורש בזכות התורה שהוא ז"א הכולל גם ב' עולמות הראשונים. בסוד בן י"ה. זה הוא שכתוב כי הוא חייך וארך ימך. כי הוא (דמ"י דף ב' ע"א)

בעולם הזה, דא גן דלתתא. וארך ימיך דא עלמא דאתי, עלמא אריכא. על האדמה אשר ה' אלהיך נותן לך. עלמא שפלה.
 (כט) ועוד, פ אלין דקשרין לשכינתא עם קודשא בריך הוא בקשורא דתפילין, אתמר עלייהו, לא תקח האם על הבנים. ואינן דלא קשרין לון כחדא, אתמר בהון שלח תשלח את האם.

חלופי גרסאות

פ נ"א ל"ג אלין (מונטובא)

מעלות הסולם

מאמר לא תקח האם על הבנים — שלח תשלח את האם

פירושו. כי באות כ"ז דיבר מן היחוד הגדול הנעשה ביום השבת. שהם מזווג דפב"פ דאר"א עלאין ממש. וכאן המדובר במוחין דחול הנעשים מזווג דפנים דישסו"ת ע"י המצוה של התפילין וברכותיהם. שהם המ"ן העולים ממטה למעלה ומכריעים בין הקצוות ימין ושמאל. כי קו ימין המחזיק בחסדים רוצה לבטל את אור החכמה אשר בקו שמאל ולהשליט אור החסדים לבד. וקו שמאל המחזיק באור החכמה רוצה לבטל את אור החסדים אשר בקו ימין ולהשליט את אור החכמה. ומסבת המחלוקת הזו שניהם אינם מאירים. כי אור החסדים אשר בקו ימין חסר מן אור החכמה והוא כגוף בלי ראש. ואור החכמה אשר בקו שמאל הוא חושך לגמרי מפני שאין אור החכמה יכול להאיר בלי חסדים. ואין תקון למחלוקת זו אלא ע"י קו האמצע הנעשה ע"י התחתון העולה שם למ"ן שנעשה זווג מן אור העליון על המסך של התחתון ויוצאת עליו קומה של חסדים אשר מצד אחד ממעט המסך הזה את ג"ר דקו שמאל. ומצד ב' הוא מרבה את אור החסדים. ובב' בחי' אלו הוא מכריח את הקו השמאלי להתיחד עם הקו הימני ובוה נמצא אור ו"ק דחכמה של קו השמאל מתלבש בחסדים שבקו ימין שעתה הוא יכול להאיר ונשלט קו השמאל. וכן אור החסדים שבקו ימין מתיחד עם החכמה אשר בקו שמאל ונמצא משיג בזה את אור ג"ר ונשלט קו הימין ונמצא החכמה שבשמאל מאירה ממטה למעלה כטבע החסדים. כי קבלה ע"מ להשפיע היא השפעה גמורה. והחסדים מאירים מלמעלה למטה בהארת חכמה אשר טבעה הוא להתפשט ממעלה למטה.

זה אמרו אלין דקשרין לשכינתא שהיא בחינת שמאל עם קב"ה שהוא בחינת ימין. לא תקח האם על הבנים כי ממשיכים להם את המוחין כפי הכלל הידוע אשר שיעור האור שהתחתון גורם לעליון זוכה בהם גם התחתון

הג' של הנוקבא את שפעה, אמנם לא מפני שהיא משתלמת או מבחינת עצמה כי אינה נשלמת לפני גמר התקון כנ"ל אלא מכח האורות השלמים של אר"א עלאין. המאירים ביום השבת ובפרט בסעודה השלישית שז"א עולה לא"א. ולכן מגיע השפע גם לבחינה הג' אע"פ שאינה ראויה מצד עצמה. ולכן מכונה השפע שמקבלת בחי' הג' בשם צדקה לעניים שהיא לית לה מגרמה כלום רק שמתפרנסת מאחרים.

זה אמרו דתלת עלמין נינהו היינו ג' בחי' הנ"ל שבפרצוף הנוקבא. והיינו והאכלתיך נחלת יעקב אביך תרין ירית בכבוד אב ואם היינו עלמא דאתכסייא לאה ועלמא דאתגלייא רחל יורש בעלייתו לאר"א וזהו כבוד אב ואם. ותליתא ירית באורייתא ובחי' השלישית יורש באורייתא היינו באור הגדול דז"א. העולה עוד למעלה מאר"א ומלביש לראש דא"א. דכליל לון הכולל לאר"א. וזה בן י"ה. אשר בחי' ז"א שהוא נקרא בן עומד למעלה מאר"א הקבועים הנקראים י"ה שהם מלבושים לגופו דא"א. הה"ד כי הוא חייך ונ"ו חייך בעולם הזה דא גן דלתתא שהוא דחל עלמא דאתגלייא המאירה בחכמה שהוא חייך אורות דחיה. ואורך ימיך דא עלמא דאתי עלמא אריכא היינו עלמא דאתכסייא לאה העומדת במקום ג"ר לכן נקראת אריכא. ממנה יצאו ששת השבטים הנקראים ששת ימים. היינו ימיך. על האדמה ונ"ו היינו מלכות דמלכות עלמא שפלה אשר לא תקבל גמר תקונה רק בסוד והסירותו את לב האבן ע"י הקב"ה עצמו בסוד אשר ה' אלקיך נותן לך. (כט) ועוד אלין דקשרין: ועוד, אלו הקושרים אל השכינה שהיא מלכות עם הקדוש ברוך הוא שהוא ז"א בקשר של התפילין. נאמר עליהם. לא תקח האם על הבנים. ואלו אשר לא קושרים אותם כאחד. נאמר בהם שלח תשלח את האם.

(ל) ז ועוד, אליו דמיחדין לון כחדא לעמודא דאמצעייתא, ושכינתא תתאה, בקריאת שמע, אתמר עלייהו לא תקח האם על הבנים. ואליו דלא מיחדין לון ביחודא דקריאת שמע, כתיב בהון שלח תשלח את האם.

חלופי גרסאות
ז ג"א ל"ג ועוד (מו:טובא)

מעלות הסולם

מאמר לא תקח האם על הבנים — שלח תשלח את האם

אברהם מהאי גיסא דהיינו החסדים אשר בקו הימין. ויעקב מהאי גיסא דהיינו החסדים אשר בקו האמצע. מכניעים הדינים דיצחק אשר ה"ס קו השמאל ומתיחד עם הימין אמנם בזמן הגלות בסבת העונות נפסק הזווג דחסדים מן המסך. ואינו נוהג אלא בזמן העלאת מ"ן ע"י התפלה ומעשים טובים. ואח"כ נפסק. וכיון שנפסק אור החסדים חוזר ומתגבר השמאל ונפרד מן הימין. ולכן צריכים בכל יום לחזור ולהעלות מ"ן לעורר המסך שיהיה ראוי להכניע את קו השמאל וליחדו עם הימין. וזה שאנו עושים בקריאת שמע שמעוררים המסך אשר בקו האמצע וממשיכים עליו קומת החסדים אשר אז נכללים הימין והשמאל זה בזה ונעשו כמו קו אחד. ומתלכדים להיות אור אחד אשר אינו מאיר אלא ביחודם יחד. כי ימין בלי שמאל הוא קטנות. ושמאל בלי ימין אינו מאיר כלל. וע"י קו האמצע מתיחדים וכלם מאירים וזה נקרא יחוד.

ויש ביחוד זה להבחין ב' הבחנות. א' אשר כל ג' הקוין מתיחדים לאחד תחת שליטת אור החסדים. והארת החכמה מתכסית באור החסדים. ויחוד זה נוהג בז"א אשר מחזה ולמעלה בסוד יחוד עליון הוי"ה אחד. הבחן ב' הוא אשר כל ג' הקוין מתיחדים לאחד תחת שליטת הארת החכמה בחסדים. ויחוד זה נוהג במלכות היינו בג' הקוין שמחזה ולמטה דז"א הנקראים נה"י שהם שייכים למלכות להיותם מתחת המסך. בסוד יחוד תחתון ושמו אחד. ונמצא שיש לעורר את המסך דקו האמצע שיעשה ב' יחודים. ואלו ב' יחודים מתקשרים זה בזה. כי יחוד העליון ממשיך חסדים בשביל יחוד התחתון. ויחוד התחתון ממשיך הארת חכמה בשביל יחוד העליון. ולכן מתקשרים חג"ת עם נה"י להיות אור אחד. וז"ס יחוד של קריאת שמע אשר מקודם מתיחדים כל אחד במקומו. אשר יחוד העליון הוא בשש מלים של שמע ישראל הכלול מחג"ת נה"י בשליטת החסדים. ויחוד השני במקום המלכות הכלולה מחג"ת נה"י בשש המלים של ברוך שם כבוד מלכותו בשליטת הארת החכמה בחסדים. ונעשים שנים כמו אור אחד ממש.

התחתון. ואינון דלא קשרין לון לקב"ה ושכינתיה כחדא אשר כל אחד מאיר כטבע של השני לו. שלח תשלח את האם ולא מגלים את הג"ר שהם יחודו ואחדותו ית"ש.

(ל) ועוד. אליו דמיחדין וכו': ועוד. אלו המיחדים להם לעמוד האמצע היינו תפארת. והשכינה התחתונה. היינו מלכות בקריאת שמע. נאמר עליהם לא תקח האם על הבנים. ואלו אשר לא מיחדים אותם בהיחוד של קריאת שמע. כתוב בהם שלח תשלח את האם.

פירושו. כי בקריאת שמע יש ב' יחודים. יחוד עליון בסוד הוי"ה אחד. ויחוד תחתון בסוד שמו אחד. ואח"כ מתיחדים ב' היחודים האלו בסוד הוא שמו אחד. כי יש בשמע ישראל שש מלים הרומזות על שש ספירות חג"ת נה"י דז"א. אשר צריכים ליחד אותם שיהיו אחד ומכיון שז"א מתחלק על החזה בסוד ואנכי איש חלק. אשר מחזה ולמעלה נחשב לבחינתו עצמו. ומחזה למטה נחשב לבחינת מלכות. ע"כ יש ליחד ב' יחודים. יחוד א' לחג"ת דז"א שהם מחזה ולמעלה אשר הם בחי' הוי"ה עצמו. ויחוד ב' לנה"י דז"א. אשר הם מחזה ולמטה. והם בחי' המלכות. והטעם. אשר בחי' נה"י שהם מחזה ולמטה שייכים למלכות. הוא כי ז"א ה"ס קו האמצע אשר במסך שבו הוא ממעט את הג"ר דשמאל ומיחדם עם הימין. ומסך זה הוא כח הדין העומד בנקודת החזה שלו. ולכן מחזה ולמטה אשר כבר שולט שם כח הדין כבר מסתיים שם בחינת ז"א ונחשב למקום המלכות.

ועיקר סוד היחוד הוא לקשר וליחד את ימין ושמאל שיהיו אחד. אשר ע"י נקשר כל שש הספירות להיות אחד. כי אע"פ שמסך דז"א עומד בחזה שלו בקביעות. עכ"ז אין היחוד של ימין ושמאל אצלו בקביעות. מב' טעמים שהם אחד. א' מטעם שעונות התחתונים הולכים ומגבירים את כח השמאל ומפרידים אותו מן הימין אשר ע"ז מתבטל קשר הכרעת קו האמצע אשר במסך. ב' שאין המסך מיחד את הימין והשמאל. אלא אם נעשה עליו זווג מאור העליון הממשיך קומת חסדים. ואז (דפו"י דף ב' ע"א)

(לא) p בכל אתר את לרבות והכא, לרבות חכמה עלאה, r אם sh האמונה דאיהי בינה, ועלה אתמר t בכל אתר הכא, לא תקח האם שלח תשלח את האם, (הה"ד d) כי אם לבינה תקרא. ואיהי אורייתא דלעילא דאתמר בה h ואל תטש תורת אמך.

(לב) a ועוד, אלין דנטרין אות ברית בתחומיה, דאיהו שמונה ימים, ונטרי אות שבת בתחומיה דאינון יי' מן יאקדונק"י. דבגינייהו אוקמוה מארי מתניתין דלא אשתכח בר נש פחות מתרווייהו, כתיב לא תקח האם על הבנים. ואינון דלא אשתכחו בכל יומא בשתי אותות אלו, דאינון אות תפלין ואות ברית מילה. (* ובשבת אות ברית ואות שבת, כתיב בהון שלח תשלח את האם. לג) ואי תמרון אמאי צריכין למהוי תרווייהו בכל בר נש בכל יומא. בגין דלא תשתכח שכינתא דאיהו יו"ד b מן אדנ"י יחידה, בלא קודשא בריך

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ד) (משלי ב') משפטים מ' צ"ה. ה) (שם א') חיי שרה דף ע"א צ"ה.
 (הגר"א). ת ה"ג דפוס מונטובא ובכל הדפוסים המלים בכל אתר הם כסוגריים. א נ"א ל"ג ועוד (מונטובא).
 ב נ"א מוסיף מן יאהדונה"י (מונטובא).
 ק נ"א מן בכל עד תורת אמך, צריך להיות לקמן לפני אות ל"ה (הגר"א). ר הכי גריס בדפוס מונטובא נ"א אב (כל הדפוסים). ש נ"א האם ולי"ג האמונה.

מעלות הסולם

מאמר לא תקח האם על הבנים — שלח תשלח את האם

ו"א אלין דמיחדין לון כחדא לעמודא דאמצעייתא, שהוא עיקר הפועל והמכריע בין הקוין ושכינתא תתאה. היינו אחר שעשו את יחוד העליון במקומו ויחוד התחתון במקומו הם מקשרים ב' היחודים לאוד אחד בסוד הוא ושמו אחד. אתמר עלייהו לא תקח האם על הבנים. בסוד ואל תטוש תורת אמך.
 (לא) בכל אתר את וכו': בכל מקום שכתוב כאן את היינו לרבות חכמה עלאה. ומפרש, האם היא בינה, שהיא אם האמונה שהיא מלכות כמבואר לעיל אות כ"ז ד"ה פירוש, שמתעט אשר בינה העלה אליה את המלכות לתקנה, נשתנה שמש של חכמה בינה לאב ואם. ועל בינה נאמר כאן בכל מקום לא תקח האם, וכן שלח תשלח את האם. זהו שנאמר כי אם לבינה תקרא. והיא תודה שלמעלה, אשר נאמר בה ואל תטוש תורת אמך.
 ואל יקשה לך ממ"ש לעיל אות י"א את לרבות שכינתא תתאה, כי שם מדבר בשעת החורבן. וכאן המדובר בעת הבידוד והתקן להמשכת המוחין, אשר בעת המעבר ממוחין דאחודיים למוחין דפנים שלח תשלח את האם בסוד מעוט הלבנה כדי להבנות נוקבא דז"א לזווג דפב"ם. ואח"כ ואת הבנים תקח (דפו"י דף ב' ע"א *). דף ב' ע"ב

לך אחר שכבר נפרדה הבינה, ומלכות באה למצב הב', או תוכל להמשיך המוחין דגדלות הנקראים בנים, והארכת ימים כי מוחין דגדלות נבחנו לאדיכות ימים. בסוד עולם שכולו ארוך.
 (לב) ועוד אלין דנטרין וכו': ועוד, אלו השומדים אות ברית בתחומי, שהוא לשמונה ימים, כמ"ש וביום השמיני וגו' ושומרים אות שבת בתחומי שהם אלפיים אמה לכל צד, ולד' צדדים הם שמונת אלפים אמה. אשר אות ברית ואת שבת הם ב' יודין מן ב' השמות הוי"ה אדנ"י במשולב יאקדונק"י. אשר בשביל ב' אותות אלו בארו בעלי המשנה שאין אדם נמצא בכל יום בפחות מב' אותות אלו. ועליו כתוב לא תקח האם על הבנים. ואתם שאינם נמצאים בכל יום בשתי אותות אלו, שהן אות תפלין ואת ברית מילה. בחול. ובשבת אות ברית ואת שבת. כתוב בהם שלח תשלח את האם.
 (לג) ואי תמרון אמאי וכו': שואל ואם תאמרו למה צריכים בכל אדם בכל יום להיות ב' האותות. ומשיב, משום שלא תמצא השכינה שהיא יו"ד מן אדנ"י לבד, בלא הקב"ה שהוא יו"ד מן הוי"ה. וצריך אדם להיות זהיר שלא תמצא בכל יום בפחות מב' אותות

הוא דאיהו יר'ד מן יק"ק. וצריך בר נש דלא ישתכח בכל יומא פחות מתרוייהו. ואי לא, עליה אתמר (ו) ונרגן מפריד אלוף, ג דאפריד אלופיה דעלמא משכינתא. (ד) נוקבא ד אתמר בה (ז) אות היא לעולם. דכורא, ברית מלח עולם

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ו) (משלי ט"ז) בראשית א' שי"ב צ"ב. (ז) (שמות (לא) בראשית א' ר"ס צ"א. ג נ"א דא פריד (מונטובא). ד נ"א דאתמר (מונטובא).

מעלות הסולם

מאמר לא תקח האם על הבנים — שלח תשלח את האם

בחינות דאור ישר, והצורך להשתלשלות על ד' הבחינות האמורות הוא מפני שיש כלל גדול בענין הכלים אשר התפשטות האור והסתלקותו עושים את הכלי רצוי לתפקידו, כי כל עוד שהכלי לא נפרד מהאור שלו הרי הוא נכלל עם האור ובטל אליו כנר מפני האבוקה, מפני שיש הפכיות ביניהם הרחוקה מן הקצה אל הקצה כי האור הוא שפע הנמשך מעצמותו ית' יש מן יש ומבחינת מחשבת הבריאה אשר באין סוף ב"ה הוא כולו להשפיע ואין בו מבחינת רצון לקבל אף משהו. וההפך ממנו הכלי שהוא הרצון לקבל את השפע ההוא, שרצון זה הוא כל שורשו של הנברא המחודש. ואין בו שום ענין של השפעה ולכן בהיותם כרוכים זה בזה, מתבטל הרצון לקבל באור שבו ואינו יכול לקבוע את צורתו אלא אחר הסתלקות האור ממנו, כי אחר הסתלקות האור הוא מתחיל להשתוקק אל האור והשתוקקות זו היא הקובעת את צורת הרצון לקבל כראוי. ואח"כ כאשר האור חוזר ומתלבש ברצון אנו מבחינים עתה ב' ענינים אור וכלי, או נשמה וגוף. ולכן צריכים לר' בחינות שבשם הוי"ה כי בחינה א' הנקראת חכמה וי' דהוי"ה הוא באמת כל כללותו של הנאצל אור וכלי כי בו הרצון לקבל הגדול עם כל כללות האור שבו, הנקרא חכמה או אור החיה, אמנם בחי' זו היא כולה אור, והכלי שבה אינו ניכר כי הוא מעורב עם האור ובטל בו. ואחריה באה בחי"ב הנקראת בינה, ה' דהויה, והוא כי כלי החכמה בסופו מתגבר בהשוואת הצורה לאור העליון והיינו שמתעורר בו רצון להשפיע אל המאציל כטבע האור שבתוכו וע"י הרצון הזה שנתעורר בו נמשך אליו מן המאציל אור חדש הנקרא אור חסדים, ואחריה באה בחי"ג הנקראת תפארת, והוא כי אחר שנתמעט האור אשר בנאצל לבחי' אור חסדים בלי חכמה נודע שאור החכמה הוא עיקר חיותו של הנאצל, ע"כ בחינה הב' בסופה התעוררה

אותות. ואם לא, עליו נאמר ונרגן מפריד אלוף, אשר הפריד אלופו של עולם מן השכינה.

(ד) נוקבא אתמר בה וכו': ומבאר ב' האותות אשר אות שבת היא נוקבא היינו מלכות שנאמר בה אות היא לעולם. ברית מילה הוא זכר, שנאמר ברית מלח עולם הוא. ומשום זה בחול, אות תפילין הוא נוקבא היינו מלכות. אות ברית דכורא היינו ז"א. וסוד הדבר, מי יעלה לנו השמימה אשר הראשי תיבות הם מילה, וסופי תיבות הוי"ה. ורמז לתפילין שהם בחי' נוקבא, זה הוא שנאמר והיה לאות על ידכה, ואמרו חז"ל יד כהה.

ביאור הדברים. כי מטרים שנאצלו הנאצלים ונבראו הנבראים היה אור עליון הפשוט ממלא כל המציאות ולא היה שום מקום פנוי בשביל מציאות נאצלים ונבראים ולא היה שם בחינת ראש וסוף אלא הכל היה אור אחד פשוט בהשוואה אחת והוא נקרא אור אין סוף, וכשעלה ברצונו הפשוט להאציל את הנאצלים ולברוא את העולמות צמצם את עצמו בנקודה האמצעית שהיא מלכות ונתגלה כח הדין בתוך המלכות והאור נתרחק מצדדי סביבות הנקודה ונעשה חלל פנוי, ובתוך החלל הזה יצאו אח"כ כל העולמות. ומתוך שכח הדין יצא ונתהווה זה עתה מסוד בחינה אחרונה דא"ס לכן עוד לא היה יכול להתגלות שום דין ח"ו אלא רק שורש שממנו נתפשטו ונתהווו אח"כ כל הדינים בעולמות, אח"כ המשיך התפשטות קו אור מאור א"ס ב"ה לתוך מקום החלל והפנוי, אשר ראש העליון של ההתפשטות נמשך מא"ס ונוגע בו, וסיום ההתפשטות היה במקום הדין העומד בנקודה האמצעית במרכזו של החלל העגול, ומעכב את האור העליון מלעבור דרכו לכן נסתים שם האור. והתפשטות קו אור זה כולל בתוכו ד' בחינות שהן: חכמה, בינה, תפארת ומלכות. והן ד' אותיות הוי"ה, י' חכמה, ה' בינה, ו' תפארת, ה' מלכות. והן ד' (דפו"י דף ב' ע"א)

הוא. ובגין דא, אות תפילין נוקבא. אות ברית דכורא. ורוז דמלה, (ח) מי יעליה
 לנו השמימה, בר"ת מיל"ה, ובסופי תיבין יקו"ק. בתפילין נוקבא, הה"ד והיה
 לאות על ידכה, יד כהה.
 (לה) ועל קן דצפורא דא, אתמר (ט) וסוכה תהיה לצל יומם וגו'. ואיהו

מסורת הזהר

(ח) (במדבר י'). (ט) (ישעיה ד') פנחס דף שט"ז צ"ה.

מעלות הסולם

מאמר לא תקח האם על הבנים — שלח תשלח את האם

ונעוץ סופן בתחילתן, ומלכות דאו"י נעשית
 אהר הזווג לכתר דע"ס דאו"ח העולות
 ומלבישות עד כתר דאו"י. כי קוץ הי' הוא
 מרמו לכתר שהוא השורש בכל שם. וכך הם
 מאירים יחד, ב' השמות, בכל מצוה ומצוה
 לפי שורשה למעלה אשר לפעמים אור הוי"ה
 שהוא הפנימי והוא השולט ומלכות טפילה
 אליו. ולפעמים הוי"ה אשר אור הוי"ה כלול
 באדנ"י, ובכל אחד מן השמות הוי"ה
 אדנ"י, אות י' שהיא חכמה, היא השורש לכל
 השם בסוד ראשית חכמה.
 והנה איש ישראל אחר המילה שהוא
 כריתת הערלה והפריעה שהיא גלוי אור היסוד,
 בסוד פרע י"ה בזה נעשה מרכבה לשם הוי"ה.
 וע"י שמירת השבת לא לצאת חוץ לתחום
 בסוד אל יצא איש ממקומו, ובחול ע"י מצות
 תפילין הוא משפיע הארת הוי"ה למלכות
 שהיא אדנ"י.

וזה"א באות ל"ב ועוד אליו דנטרין אות
 ברית. וכו' ואת שבת וכו' דאינון י"י וכו'
 כי ב' האותות הם השורשים לכל האורות
 אשר בב' השמות, ואי תמרון אמאי וכו'
 כגין דלא תשתכח שכינתא וכו' בלא
 קב"ה כי אם לא מתקן המסך לזווג עם האור
 הישר נשאר הצירוף דינא במלכות ועליה
 אתמר ונרנן מפרוד אלופה וגו' כי גורם אשר
 אורו של הוי"ה שהוא קב"ה אינו מאיר אל
 השכינה. ומפרש הלאה נוקבא אתמר וכו':
 והיינו אות שבת שהיא: ש' ב"ת, אשר
 המלכות שהיא בת עולה לג"ר שהם ש'. וכן
 תפילין הם נוקבא בסוד יד כהה, ומתיחדים
 בהויה בסוד מי יעלה לנו השמימה בראשי
 תיבות מיל"ה ובסופי תיבות הוי"ה.

(לה) ועל קן דצפורא וכו': ועל קן צפור
 זה, אשר נאמר כי יקרא קן צפור עליו נאמר
 וסוכה תהיה לצל יומם וגו'. וסוכה, היא לשון
 סכך, אשר אמא מסככת על בניה, אפרותים
 שלה הם, שלשה הדסים, ושני בדי ערבות,
 ולולב

התעוררה והמשיכה בקרבה רק הארה מחכמה
 להאיר תוך החסדים שבה, ועיקר אורה הוא
 חסדים עם שיעור חכמה לקיום. וזוהי בחינת
 ו' דהוי"ה. ואחריה באה בחינה הד', והוא כי
 גם כלי דבחי"ג בסופו התעורר להמשיך אור
 חכמה בשלימותו כמו שהוא בבחי"א. ובחי"ד
 זו נקראת מלכות ה' תתאה דהוי"ה.

ועתה הכלי כבר נפרד מן האור אלא
 שמשתוקק אליו ע"כ נקבע צורת הרצון לקבל
 בשלימות. ועם זה, מובן היטב ענין הצמצום
 שהיה על בחי' הד' הנו, כי הלא ענין פירוד
 ברוחני נעשה ע"י שינוי הצורה אשר לפי
 מדת שינוי הצורה הם מתפרדים זה מזה ולפי
 מדת השואת הצורה הם מתדבקים זה בזה,
 וא"כ נמצא שבהתגלות גדלות הרצון לקבל
 בבחי"ד נעשית בחי' הד' עי"ז נפרדת לגמרי
 מן המאציל, כי המאציל הוא כולו להשפיע
 והיא כולה לקבל ובכדי להציל את הנבראים
 מגודל הפירוד הוזה נעשה סוד צמצום הא'
 אשר הפריד הבחי"ד מכל פרצופי הקדושה,
 באופן שמדת גדלות הקבלה היא, נשארה
 בבחינת חלל פנוי וריקן מן האור, וכל פרצופי
 הקדושה יצאו בבחי' מסך מתוקן בכלי מלכות
 שלהם שלא יקבלו אור בבחי' הד' הנו, ובעת
 אשר אור העליון נמשך ומתפשט אל הנאצל
 והמסך הוזה דוחה אותו בחזרה הנה זה נבחן
 כמו הכאה בין האור העליון והמסך, המעלה
 אור חוזר ממטה למעלה ומלביש את עשר
 הספירות דאו"י ישר ובהלבשת אור החוזר על
 האור הישר נעשה אוה"ח הזה לכלי קבלה על
 האור העליון במקום בחי' הד' בסוד דינא
 בהיפוך אתיון אדנ"י, אשר אחר שנעשה
 זווג על המסך והדין אשר במלכות, מתהפך
 בחי' דינא להיות שם קדוש ומלביש על
 האור הישר בשם אדנ"י. ועשר הספירות דאו"י
 הנקראות הוי"ה בסוד אני הוי"ה לא שנית
 מתלבשות ומשתלבות בע"ס דאו"ח הנקראות
 אדנ"י כמו, חמה בנרתיקה. בסוד יאקדונק"י,
 (דפו"י דף ב' ע"ב)

לשון סכך, שמסככת בה אימא על בניה. אפרוחים דילה, תלת הדסים, ותרי בדי ערבות, ולולב. או ביצים, דא אינון אתרוגי דכל חד שיעוריה בכביצה. ואילין דרשימין בהון, ה כתיב עליהו לא תקח האם על הבנים.

לו) דתלת הדסים רמיזין לתלת אבהן. תרי בדי ערבות לתרי נביאי קשוט. לולב, צדיק כתמר יפרח י. אתרוג, רמיז לשכינתא. סוכא רמיזא לאימא, דמסככת עליהו. הא אינון תמניא לקבל יאקדונק"י, דאיהו חושבן ז סוכה, כ"ו, ה"ס.

לז) ואלין דלא נטלין אלין ה: סימנין בידיהון כתיב בהון שלח תשלח, כת"ר חכמ"ה. דלא שריין אלין, באלין תמניא. למהוי כלהו עשר ספירן ט בכל נענוע ונענועי דלולב ומיניו בכל פקודא ופקודא.

חלופי גריסאות

מסורת הזהר

ה נ"א בתורה ול"ג עליהו כתיב (מונטובא) נ"א כתיב עליהו (מונקאטש). ו נ"א תלת (מונטובא הגר"א). ז גירסת הגר"א סוכה לקבל כ"ו ה"ס ותרין שמהן לקבל כתר חכמה למהוי כלהו ע"ס בכל ואלין דלא נטלין אלין סימנין בידיהו כתיב שלח תשלח את האם בכל אתר את לרבית חכמה עלאה. ולא גריס מן כ"ו ה"ס עד ועל האי צפור. ח נ"א סמכין (מונטובא). ט נ"א ל"ג בכל (מונטובא).

מעלות הסולם

מאמר לא תקח האם על הבנים — שלח תשלח את האם

בחד אור החיה ובכלל נחשבים חיה ויחידה השייכים לכתר חכמה למקיפים. והסוכה עם ד' המינים, הם בינה, ז"א, מלכות. והנה יש מצוות התלויות בדבור, הממשיכות פנימיות, שהוא סוד חסדים, אבל אינן ממשיכות חכמה מקו השמאל, להיותה חיצונית. ויש מצוות התלויות במעשה, הממשיכות חיצונית. דהיינו הארת חכמה מקו שמאל, שהיא מוחין דו"ק וחיצונית. ובז' ימי חג הסוכות אנו צריכים לתקן את החיצונית שה"ס המשכת חכמה משמאל, וע"כ אנו צריכים למצות מעשיות המסוגלות לעורר את זאת. ואחר שהמשכנו הארת החכמה בז' ימי סוכות לחג"ת נה"ים, מספיק זה לכל ימות השנה. באופן אשר החסדים שאנו ממשיכים ע"י המצוות התלויות בדבור בכל ימות השנה, מתברכים בהארת חכמה מז' ימי הסוכות והם נעשים בזה לחסדים מגולים, ואין צריכים יותר למצוות התלויות במעשה לענין הזה, אלא לשאר דברים, כמו שיתבאר כל אחד במקומו. וזה אמרו הא אינון תמניא וכו' כי הסוכה וד' המינים שהם בינה ז"א הכולל חג"ת נה"י, ומלכות, הם שמונה אותיות אשר הם כלים, ובהם מתלבשים אורות נר"ן פנימיים וחיה יחידה שורים בהם. ואלין דלא נטלין וכו' שלח תשלח כתר חכמה וכו' דלא שריין

לולב. או ביצים, הם אותם האתרוגים אשר כל אחד שיעורו כביצה. ואלו הרשומים בהם היינו בד' המינים, עליהם כתוב לא תקח האם על הבנים. לו) דתלת הדסים רמיזין וכו': ומפרש כי ג' הדסים רומזים לשלשה אבות שהם חסד גבורה תפארת. שני בדי ערבות רומזים לשני נביאי אמת שהם נצח הוד. לולב, רומז לצדיק כתמר ישרת, שהוא יסוד. אתרוג, רומז אל השכינה שהיא מלכות. סוכה רומזת לאמא. היינו בינה המסככת עליהם. הרי הם שמונה ספירות נגד שמונה אותיות אשר בשני השמות יאקדונק"י, שהם בחשבון סוכה, כ"ו חשבון הו"יה. ה"ס, חשבון אדנ"י. לו) ואלין דלא נטלין וכו' ואלו אשר לא נטלים סימנים אלה בידיהם כתוב בהם שלח תשלח, כתר חכמה. כי אין שורים אלו היינו כתר חכמה, באלו השמונה, היינו בינה ז"א הכולל חג"ת נה"י ומלכות. כדי להיות כל עשר הספירות בכל נענוע ונענוע של הנענועים דלולב ומיניו בכל מצוה ומצוה. פירוש, כי אותיות הם כלים, ובהם מתלבשים האורות ובכללות אין כלים דק לכינה, ז"א ומלכות. שבהם מתלבשים אורות נשמה רוח נפש. ולחיה יחידה, אין כלים, ואור החיה מתלבש באור הנשמה, ואור היחידה (דסויי דף ב' ע"ב)

מאמר צפרא דימא מטי עד קרסולוי

לח) ועל האי צפור קא רמיזו רבנן בהגדה דבתרא דרבה בר בר חנא, דהוה אזיל בספינתא, וחזא לההיא צפרא דימא מטי עד קרסולוי, ומאן צפור הכא. חד מאלין אפרוחי או כ מאינון ביצים, אפרוחים, כגון פרחים, דלאו אינון גמר פרי, מתתא לעילא, או כ מביצים שית דאינון מעילא לתתא תחות אימא עלאה, ד דהא ביצים מסטרא דאימא תתאה אינון, דאיהי ביצה. אפרוחים מסטרא דצדיק מתתא לעילא.

לט) מ אלא לא הוה אלא מאלין אפרוחי, וצדיק שמייה, עמודא חדא מארעא עד רקיעא, וימא מטי עד קרסולוי, אלין נצח והוד. דאימא עלאה איהי

חלופי גרסאות

נ"א דאינון ביצים כגון פרחים ול"ג אפרוחים (מונטובא). כ נ"א מבנים (כמה דפוסים) נ"א מבנים שית דאית מעילא לתתא (מונטובא). ל ג"א מוסיף דהא ביצים תחות אימא עלאה דהא (מונטובא). מ ג"א א"ל (מונטובא).

מעלות הסולם

מאמר צפרא דימא מטי עד קרסולוי

חכמה והם מתחת אמא עליונה, היינו בינה, ודרך החכמה הוא להאיר ממעלה למטה. כי ביצים עצמם הם מבחינת אם התחתונה, היינו מלכות שהיא נקראת ביצה. ואפרוחים הם מבחינת צדיק היינו יסוד אשר טבע הארתו הוא ממטה למעלה כדרך החסדים העולים ממטה למעלה.

לט) אלא לא הוה וכו': ומשיב אלא לא היה מבחינת מלכות, רק אחד מאותם האפרוחים שהם ו"ק דז"א, ושמו צדיק, היינו יסוד. אשר הוא עמוד אחד מן הארץ עד לרקיע, היינו תפארת. והים מגיע עד קרסולוי, שהם נצח והוד. כי אמא העליונה היינו בינה היא נקראת ים, אשר מתפשטת לחמישים שערים, היינו חמישים שערי בינה, עד קרסולוי של אותו העוף, כגון זה, י' היא עשר, ה' היא חמש, וע"י הארת י' בה' נכפלת לעשר פעם חמש הם חמישים, עשר בכל ספירה מאלו חמש טפירות מחסד עד הוד. יסוד נוטל כולם, ונקרא כל בגימטריא חמישים כי כלול מכל אלה חמישים שערים.

פירוש. מלכות נקראת ים ע"ש ים החכמה. וכשעולה לבינה נקראת הים הגדול, ומאירה אז לזו"ן שהם תחתיה בחמישים שערי בינה, וספינה היא אחת מהמדרגות המתקנות להוליך את יורדי הים לכל צד.

וכאן מבאר התקונים את מאמד הגמרא של רבה בר בר חנה בז"א דאצילות הכולל ו"ק שנקדאים אפרוחים טרם גמר גדלותם. כי הם בבחינת יניקה ומקבלים ה"ג דאימא המתחלקים ל"י

שריין אלין וכו', כי לא המשיכו את הארת חכמה המאירה לנו בכל ימות השנה ע"י הנענועים של הלולב בימי חג הסוכות. בכרי לגלות החסדים שיאירו בג"ר. כי הארת חכמה אינה מתגלה רק בזמנים של נסיעות ונענועים. בסוד הכתוב ויהי בנסופע הארון ויאמר משה קומה ה', וביאורו הוא המשכת חכמה לתוך החסדים, אשר אז מאירים ג"ר. בקומה שלימה, בדומה לאדם הקם ועומד על רגליו ומתגלה כל קומתו. ועיין בזהר פרשת צו אות קי"ג וז"ל בגין דבזימנא דא מברך לכל שתא. וזה דומה להאיסור של אכילת חמץ בפסח שע"י אנו מקבלים שמירה לכל ימות השנה כמ"ש בשער הכוונות דרושי הפסח דרוש ד' סוף ד"ה ונרחיב ומותר לנו לאכול חמץ ולא מזיק לנו. ומי שלא המשיך הארת חכמה בימי חג הסוכות, אינה מאירה לו בכל פקודא ופקודא של כל ימות השנה.

לח) ועל האי צפור וכו': ועל צפור זה רמזו החכמים בהגדה דמסכת בבא בתרא דרבה בר בר חנה, היה הולך בספינה, וראה את צפור ההיא אשר הים הגיע עד קרסולוי. ושואל לאיזה צפור רמז כאן. אם הוא אחד מאותם אפרוחים שהם ו"ק דז"א או מאותם ביצים, שהם ו"ק דמלכות. ומפרש, אפרוחים, הם כמו פרחים, אשר הם עדיין אינם פירות גמורים, והארתם מתפשטת ממטה למעלה, כי עיקר הארת ז"א הם חסדים העולים ממטה למעלה, או מששת הביצים שהם ו"ק דמלכות אשר הארתם ממעלה למטה כי הארתם היא (דסריי דף ב' ע"ב)

ימא, דאתפשטת לחמשיין תרעין, עד קרטולוי דההוא עופא, כגוונא דא, י' איהו עשר, ה' חמש, עשר זימנין ה' אינון חמשיין, עשר בכל ספירה מאלין חמש מחסד עד הוד. יסוד נטיל לון כלהו, ואקרי כ"ל כליל מאלין חמשיין.

מעלות הסולם

מאמר צפרא דימא מטי עד קרטולוי

בחסדים מכוסים הדוחים חכמה בלאו הכי. וע"כ נחלקים בינה ותבונה לב' פרצופים נבדלים אשר בינה נשארת תמיד בבחינת ג"ר. ותבונה יצאה מבחינת ג"ר לבחינת ז"ת חסר ראש. ונבחן שהן נתחלקו לחמשים וחמשים. כי קומת בינה השלימה היא מאה ספירות, שהן עשר ספירות הנכללות זו מזו. ועשר פעמים עשר הן מאה.

אמנם אחר שנתחלקו ולא נשארו בתבונה אלא ז"ת כלולות זו מזו דהיינו ז' ספירות שבכל אחת ז' ספירות, וז' פעמים ז' הן מ"ט. היינו חמשים חסר אחת, וזה מורה שהן חסרות ג"ר וראש הנקרא כתר שהוא שער הנ' והוא כל מחצית הפרצוף העליון. הנקרא בינה אשר נחלקה, ונעשה לפרצוף מיוחד. והן מכונות משום זה מ"ט שערי בינה חסר אחד. אמנם השער האחד הזה פירושו כל חמשים השערים העליונים של בינה עלאה. אמנם גם הבינה העליונה איננה שלמה, כל עוד שהתבונה אינה מתחברת עמה להיות פרצוף אחד. והיא נחשבת ג"כ לחסרה הנודע עליון שלה, שהוא כתר. וג"כ מטעם הנודע כי חסרון נה"י רכלים גורם חסרון ג"ר דאורות. כי באמת גם ג"ר דבינה יצאו מן הראש דא"א לבחינת גרון וגוף, אלא משום שהם בסוד כי חפץ חסד הוא, ובוחרת בחסדים יותר מבחכמה, ולפיכך אין יציאתה מראש לגוף פוגמתה כלל, כי הרי אפילו בעת שהיא נמצאת בראש א"א אינה מקבלת ממנו חכמה, ולכן אין לה שום פחיתות במשהו מחמת עמידתה למטה ממלכות דראש א"א, ונחשבת גם עתה לראש גמור וכאילו לא יצאה מן הראש דמי. ועכ"ז בהתחשב בהשפעת החכמה הרי גם היא חסרה ג"ר כמו תבונה. באפן שכלפי עצמה היא נבחנת לראש גמור, וכלפי אבא שהוא חכמה נחשבת גם הבינה לבחינת ז"ת חסר ראש, כי אינה יכולה לקבל ולהשפיע חכמה מכאן הרושם של הג' תתאה שנשארה במסך דראש א"א, הרי שגם בינה חסרה ג"ר בערך אבא. אכן אין הבינה נחשבת משום זה לבחינת מ"ט שערים כמו התבונה, כי מ"ט שערים מודה שאין בה עצמה אלא ז"ת, דהיינו ז' פעמים ז' שזה צודק רק בתבונה. אבל בינה בערך עצמה עכ"פ היא

בג"ד

ל' פעמים ה' ונקראים נ' שערים, ונקראים פרחים. מטעם שהם פורחים ומתגדלים בהדרגה מנה"י לחג"ת, ומחג"ת לגדלות א' שהם חב"ד דנשמה ואח"כ עולים לגדלות ב' שהם ג"ר דחיה, וכמו שיש ר"ק בז"א, כן יש ר"ק לנוקבא, וההפרש הוא כי ר"ק דז"א נקראים אפרוחים ור"ק דנוקבא נקראים ביצים. והטעם הוא כי ר"ק דז"א יש להם אור הרוח אשר חיותם נכרת, לכן נקראים אפרוחים משא"כ ר"ק דנוקבא שאין בהם אלא אור הנפש שאינה נכרת עוד שום חיות בהם, לכן נקראים ביצים. ושניהם מקבלים מן הבינה ולכן שואל על איזה ר"ק מדבר המאמר אם על ר"ק דז"א הנקראים אפרוחים או על ר"ק דמלכות הנקראים ביצים. ומשיב שהמדובר הוא על ר"ק דז"א.

ולהבין מקוריות ענין חמשים שערי הבינה המתפשטים עד ספירת ההוד ולא יותר, ולמה רק חמשים ולא מאה הלא בכל מדרגה ישנן עשר ספירות וכל אחת כלולה מעשר, א"כ צריכות להיות מאה ספירות, נבאר את הרע"מ פרשת פנחס אות קצ"ד, כתוב שם וזה לשונו: אמר בוצינא קדישא אי הכי בינה דרגא דילך ואמאי אוקמוה ונתן ההוד למשה שנאמר ונתת מהודך עליו. א"ל שפיר קא שאלת, ה' סלקא באת י' חמש זמנין עשר לחמשיין תרעין דבינה, ואתפשטותא דלהון מחסד עד הוד הן חמש, עשרה בכל ספירה אינון חמשיין. ובגין דא מבינה עד הוד כלא אתפשטותא חדא. עכ"ל. וצריכים להבין כי כאן כתוב אשר בוצינא קדישא שהוא ר"ש אומר למשה רבינו בינה דרגא דילך, וחז"ל אמרו (במסכת ר"ה כ"א) חמשים שערי בינה נבראו בעולם וכולם ניתנו למשה חסר אחד, הרי שלא זכה לבינה בשלמות.

והענין הוא כי נודע שמחמת עליית מלכות לבינה בפרצוף א"א יצאה בינה שלו לחוץ מהראש והיא בגרון שלו. כי קומת הבינה נחלקת לב' פרצופים ג"ר וז"ת והם בינה ותבונה. והוא מטעם הרושם של הה"ת אשר במסך דראש א"א מתחת מו"ס שהוציא את בינה דא"א לחוץ מראש אל הגרון. שמסך זה אינו שולט כלל על ג"ר דבינה להיותם

(דפרי' דף ב' ע"ב)

מאמר עוף השמים יוליך את הקול ובעל כנפים יגיד דבר
 (מ) וכורסיא דלתתא, ים המלח, כסא דין. עוף דאיהו צפור דיליה
 איהו מטטרו"ן. עליה אתמר (כ) כי עוף השמים יוליך את הקול.
 (מא) קול דקריאת שמע. דאיהו כליל שית יומין דחול, ושליט עלייהו.
 ונטיל ההוא קול, ופרח ביה עד עמודא דאמצעיתא, דאיהו (ג) קול יי' על המים.
 ולית מים אלא תורה. ואיהו קול ה' בהדר. עד שית קלין. ואיהו שביעאה לון.
 נ באימא.
 (מב) ובעל כנפים יגיד דבר, (ח) דא צלותא. דמטי לה עד צדיק חי

מסורת הזהר
 חלופי גרסאות
 (כ) (קהלת י') בראשית א' דף שט"ו צ"ב. (ג) (תהלים
 כ"ט) בראשית א' דף ל"ז ציון ה'. (ח) (קהלת י') ע"ין לעיל אות ב'.
 נ נ"א כאימא (מונטובא).

מעלות הסולם

מאמר עוף השמים יוליך את הקול ובעל כנפים יגיד דבר

כסא דין. והעוף היינו הצפור של ים הזה
 הוא מטטרו"ן עליו נאמר כי עוף השמים יוליך
 את הקול.
 פירוש. ישנם ב' כסאות, הכסא העליון
 הוא בינה, והכסא התחתון הוא מלכות. ומלח
 נקרא הדינים אשר בהמסך אשר עליו יוצא
 קו האמצע המיוחד ימין ושמאל, והוא ממרק
 ומבשם וממתיק הדינים דשמאל שהם מרים
 עם ההסדים אשר בקו ימין. לכן נקראת מלכות
 ים המלח ע"ש שמקבלת מן קו האמצע שהוא
 יסוד את המלח הממתיק הדינים שבה. בסו"ה
 ולא תשבית מלח ברית אלקיך. וגו' על כל
 קרבנך תקריב מלח. וכאן מבאר התקונים את
 מאמד הגמרא דמסכת בבא בתרא על ים הזה
 היינו מלכות כשהיא מאירה לבי"ע. והצפור
 אשר ראה שהים מגיע עד קרסוליו הוא
 מטטרו"ן אשר הארת מלכות מגיעה עד נצח
 היוד שלו הנקראים קרסולים. ועליו נאמר כי
 עוף השמים יוליך את הקול.
 (מא) קול דקריאת שמע וכו': ומפרש
 איזה קול, קול של קריאת שמע. כי הוא היינו
 מטטרו"ן, כולל ששת ימי החול, ושולט עליהם.
 ולוקח קול ההוא של קריאת שמע, ופורח בו
 עד עמוד האמצע, היינו ז"א, המכריע בין חו"ב
 ומקבל המוחין שלו, שהם קול ה' על המים
 ואין מים אלא תורה. והוא בחינת תפארת
 שהיא קול ה' בהדר. עד כל הששה קולות
 של ז"א. והוא כולל גם קול השביעי שבהם.
 היינו קול ה' יחולל אילות אשר הוא באימא
 היינו מלכות.
 (מב) בעל כנפים יגיד דבר וכו': ובעל
 כנפים יגיד דבר, דבר זהו תפילה אשר מטטרו"ן
 מעלה אותה עד צדיק חי עולמים, היינו יסוד.
 הכולל
 (מ) וכורסיא דלתתא ים וכו': והכסא
 התחתון, היינו מלכות, היא ים המלך, והיא
 (דפו"י דף ב' ע"ב)

עלמין. כליל חיי ברכאן, דאתמר בהון, (ג) וברכות לראש צדיק חי העולמים. (מג) וצלותא איהו דבור, דרכיבת עליה, ואיהו מרכבה ^ס לגבה ביומין דחול. ודא שכינתא. ודא אדנ"י. קול רכיב בפומי ^ע דא יקו"ק. ורזא דדבור ^ס אדני שפתי תפתח וגו'. ואיהו מרכבה לתרוויהו, כגוונא דא יאקדונק"י. והכי סליק מלאך כחושבן תרין שמהן כחדא.

(מג) ובגין דא איתקרי מלאך שר הפנים דעל יד שליחא דא מתיחדין בשית יומי דחול. אבל ביומא דשבתא לא סלקין תרין שמהן אליו, דאינון : עמודא דאמצעיתא. ושכינתיה, ולא מתיחדין ע"י שליח, אלא בצדיק חי עלמין,

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ג) (משלי י') בראשית ב' דף ר"ה צ"ב. ס) (תהלים ^ס ו'א לביה. (מו:טובא). ע ו'א ודא (מגוטובא). נ"א) משפטים קמ"א צ"ס.

מעלות הסולם

מאמר עוף השמים יוליך את הקול ובעל כנפים יגיד דבר

והנה נודע שכל המסכים והדינים האמורים באצילות. אינם באצילות עצמה, אלא בבי"ע, ומטטרו"ן ומרכבתו הם הנושאים את המסכים ההם בשביל ז"א ומלכות דאצילות אשר על ידם עולים ז"ן ומכריעים בין הקוין דימין ושמאל דבינה ויוצאים המוחין באו"א ואח"כ בור"ן ונודע שכל שעור האורות אשר התחתון גורם לעליון מקבל אותם גם התחתון ולכן זוכה מטטרו"ן בכל אלו האורות אשר הוא גרם להוציאם.

והנה שורש המוחין דזו"ן מתחיל מאו"א דהיינו מן בינה דא"א שיצאה לחוץ מראש דא"א שלולא יציאה זו לא היו מוחין לזו"ן. ובינה זו, הג"ר שבה נתקנו לאו"א, וז' תחתונות לישסו"ת, ולכן כשאנו רוצים להמשיך מוחין לזו"ן אנו מחויבים להמשיכם משרשם דהיינו מאו"א המשפיעים לישסו"ת, ומישסו"ת לזו"ן. ויש ב' זווגים להמשכת המוחין לזו"ן א'

זווג דר"ק דמוחין שפירושו אשר אע"פ שהחסדים כלולים מן הארת חכמה עכ"ז אינם מקבלים רק חסדים וזהו בקריאת שמע אשר הגם שאו"א נודווגו בכל השלימות של מוחין דהולדה אמנם ז"ן עדיין לא מקבלים המוחין האלו בבת אחת, והם רק ר"ק דגדלות. זווג ב' הוא זווג דג"ר גמורים אשר שניהם מאירים הן חכמה והן חסדים וזה נעשה בברכת אבות וז"א עצמו עושה הזווג בשים שלום.

וזה אמרו באות מ' עוף דאיהו צפור וכי עליה אתמר כי עוף השמים יוליך את הקול כי קול הוא בחינת הזווג להשפעת חסדים והארת חכמה כלולה, והשליטה היא רק לאור דחסדים.

הכולל חיי ברכות, שנאמר בהם, ברכות לראש צדיק חי העולמים.

(מג) וצלותא איהו דבור וכו': ותפילה היא דבור, הרוכבת עליו היינו על מטטרו"ן, והוא מרכבה אליה בימי החול. והיא השכינה, והיא השם אדני. קול רוכב בפיו היינו בפנימיות והוא הוי"ה. וסוד הדבור הוא אדני שפתי תפתח וגו'. ומטטרו"ן הוא מרכבה לשניהם, כעין זה יאקדונק"י. וכך עולה הגימטריא של מלאך כחושבון שני השמות הוי"ה אדנ"י ביחד. (מד) ובגין דא אתקרי וכו': ומשום זה

הוא נקרא מלאך שר הפנים, כי על ידי שליח זה היינו מטטרו"ן מתייחדים ב' השמות בימות החול. אבל ביום השבת לא עולים אלו ב' השמות שהם עמוד האמצע, הוי"ה, והשכינה היינו אדנ"י, ולא מתייחדים על ידי שליח, אלא בצדיק חי עולמים היינו יסוד דז"א, ועליו נאמר כי עוף השמים יוליך את הקול, קול דקדיאת שמע. ובעל כנפים יגיד דבר, היינו דבור התפילה, ולא ע"י שליח שהוא מטטרו"ן. ומשום זה נאמר, וצדיק יסוד עולם, היינו יסוד אשר הוא כולל הכול ובו מתייחדים שני שמות אלו.

ביאור הדברים: מטטרו"ן נקרא שר העולם להיות בו השלמות להשלים כל התחתונים אשר בג' העולמות, בריאה, יצירה, עשיה, ולכן נקרא עבדו זקן ביתו המושל בכל אשר לו, והוא נקרא אדם הקטן להיותו בבי"ע כמו ז"ן באצילות, אשר ז"א הוא בחינת מ"ה דאלפין בגימטריא אדם, ושיעור קומתו הוא בכל ג' עולמות ב"ע כי ראשו הוא בבריאה, וגופו ביצירה ורגליו בעשיה.

(דט"ו דף ב' ע"ב)

ועליה ⁹ אתמר כי עוף השמים יוליך את הקול, * קול דקריאת שמע. ובעל כנפים יגיד דבר, דבור דצלותא, ולא ע"י שליח. ובג"ד ¹⁰ וצדיק יסוד עולם, ¹¹ הוא כליל כלא. וביה מתייחדין תרין שמהן אלין.
 (מה) ועל תרין שמהן אלין אתמר ⁹ אז ירננו עצי היער. ונענה מלאך

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

¹⁰ (משלי י') לעיל דף ו' צ"ד. ⁹ (דברי הימים א') ⁹ נ"א מוסיף אתמר וביום השבת כי עיף (מונסיבא).
¹¹ נ"א מוסיף הוא ויכולו דאיהו (הגר"א מונטובא לך דף ג' צ"ג.
 ירושלים).

מעלות הסולם

מאמר עוף השמים יוליך את הקול ובעל כנפים יגיד דבר

אמצעיות שה"ס החיבוק. ולג' אחרונות שה"ס זווג היסודות. ולהיות שבזווג היסודות יש גילוי להארת חכמה, ולכן אז נאמר ובעל כנפים יגיד דבר כי המרכבות המאירות בחכמה פרושות מבחוץ לבחינת הזווג ומשפיעות הארת חכמה מבחינת אחוריים, ומשום שהארתן היא מבחינת אחוריים ולא פנים ע"כ נקראות כנפים המכסות על יסוד ומלכות, אשר יש בזה ב' משמעות א' אשר ע"י הארת חכמה שלהן, הן מכסות ומגינות על הארת הזווג מן התקרבות החצונים, כי הארת החכמה דוחה החצונים מכל אחיזה בהארת הזווג. ב' כי הארת אחוריים נמשכת בדברים אשר הדינים הללו הם כמו מכסה וכנפים על הארת החכמה עצמה המגיעה אל הזווג שלא יינקו החצונים ממנה כי פחד הדינים עליהם, וממטרון הוא בעל כנפים יגיד דבר דא צלותא וכו' ואיהו מרכבה לתרווייהו, כי עליו נאמר נער הייתי גם זקנתי אשר המוחין דאחוריים נקראים נער והמוחין דפנים מכונים בשם זקן בסוד אין זקן אלא מי שקנה חכמה (קדושין לב:) ומוחין דפנים נקראים הוי"ה, ומוחין דאחוריים נקראים אדנ"י, וזה אמרו קול רכיב בפומוי הוי"ה מוחין דפנים, ורזא דדבור אדנ"י מוחין דאחוריים, וממטרון מחד אותם וכולל אותם ונעשה מרכבה לשניהם ובג"ד אתקרי מלאך שר הפנים.

והנה כל מה שנעשה בימי החול ע"י המ"ן והתפילות נעשה ביום השבת מעצמו מחמת קדושת השבת עצמו ולכן נעשו כל העליות ע"י זו"ן דאצילות עצמם המקבלים את המסכים והמ"ן בסוד איהו וחיהו וגרמוהו חד בהון ולא ע"י שליח, וכל המסכים הם נקראים בשבת גרמוהו שהם גורמים וצנורות לקבלת השפע כמו שיתבאר להלן, ולכן אמר אבל ביומא דשבת וכו' ולא ע"י שליח.

(מה) ועל תרין שמהן וכו': ועל שני שמות אלו היינו הוי"ה אדנ"י, נאמר אז ירננו עצי

והנה ז' ספירות דזו"ן נקראים ז' קולות, וזה לשון הזהר (בפרשת צו אות קי"ב) כתיב קול ה' על המים אל הכבוד, א"ר יוסי דא אברהם, חסד. קול ה' בכה, דא יצחק, גבורה. קול ה' בהדר, דא יעקב, תפארת. קול ה' שובד ארזים, דא נצח, קול ה' חוצב להבות אש, דא הוד, קול ה' יחיל מדבר, דא צדיק, יסוד. קול ה' יחולל אילות, דא צדק, היינו מלכות. וז"א דאיהו כליל שית יומין דחול היינו המסכים והדינים אשר ממטרון כולל אותם ושליט עלייהו, ונטיל ההוא קול דקריאת שמע ופריח ביה עד עמודא אמצעיתא שהוא ז"א, וז"א עולה ומכריע עם המסכים שקיבל ממטרון בין ימין ושמאל דישסר"ת וגורם יציאת ג' קוין בישסר"ת, וזוכה גם הוא להארת המוחין אשר הוא גרם. דאיהו קול ה' על המים ולית מים אלא תורה כי המוחין דז"א נקראים בשם תורה בסוד מ"ש חז"ל נובלות חכמה של מעלה תורה, שפירושו הוא אשר האחוריים דאז"א שנפלו למקום זו"ן בזמן שבירת הכלים שנקראים נובלות, מהם באים כל המוחין לזו"ן הנקראים תורה, ואיהו קול ה' בהדר אשר הוא תפארת שהיא בחינת יעקב כנ"ל, והוא כולל עד שית קלין שהם ו"ק דז"א ואיהו שביעאה לון באימא היינו קול ה' יחולל אילות, ואילה היא מלכות בסוד אילת השחר, ולכן אלו המוחין זכה גם ממטרון כי יצאו על ידו, וכל זה הם המוחין מזווג הא' בשליטת החסדים שהם באים בקריאת שמע, ואח"כ בברכת שמונה עשרה מתחיל זווג ב', שהם מוחין הדולדה ומאירים חכמה וחסדים, והנה יש ג' בחינות ביווג א' זווג דנשיקין הנוהג בג"ר, ב' ענין החבוק הנוהג בחג"ת, ג' זווג דיסודות שהוא בנה"י, ובב' הבחינות הראשונות אין עוד גילוי חכמה בשלימות, רק בזווג היסודות שהיא בבחינה ג', חז"ס ההתחלקות של ג' חלקים בתפילת שמונה עשרה לג' ראשונות שה"ס הנשיקין, ולי"ב (רפ"י דף ב' ע"ב י' דף ג' ע"א)

הקדמת תקוני הזהר

מגו אשא משמיא ש ואמר הן הן מעשה מרכבה, והו מתקבצין מלאכי השרת ר כבמוטוי חתן וכלה.

מו) אמר רעיא מהימנא, בריך יהא בוצינא קדישא, דאמר מלין אלין, ליחדא בהן קודשא בריך הוא ושכינתיה. קום אליהו נביאה, ליקרא דקודשא בריך הוא ושכינתיה, ויתערוך עמך שאר נביאי. ועביד ליה קנא בהאי חבורא, ולכל משריין דאזלין מתתרכי בתר קודשא בריך הוא ושכינתיה. לחברא לון בהאי חבורא.

מוז) לאשתכחא ביה נייחא, לאלין משריין דנשמתי, דאזלין מתתרכין, משכינתא דאיהי יחידאה, איכהי ישבה בדד. ז) ולאשתכחא ביה נייחא למשריין דקודשא בריך הוא, דאתמר בהון ק) הן אראלם צעקו חוצה מלאכי שלום מר יבכיון. ולית שלום, אלא קודשא בריך הוא.

מח) קום לחברא לון בהאי חבורא. דהא כד אית בישראל משכילים, מאלין דאתמר בהון ר) והמשכילים יזהירו כוזה הרקיע, דא דאתקרי ספר הזהר. דידיעין למפלח למאריהון, ולאפקא אזכרות דשמהן דקודשא בריך הוא

חלופי גרסאות

ק נ"א ל"ג ואמר הן הן מעשה מרכבה (מונטובא).
ר נ"א בממוטוי (מונטובא).

מסורת הזהר

ז) (איכה א') בראשית א' דף רמ"א צ"א. ק) (ישעיה
ל"ג) גח י"ח צ"ב. ר) (דניאל י"ב) לעיל דף א' צ"א.

מעלות הסולם

מאמר יחוד ב' השמות הוי"ה אדנ"י

שאמר דברים אלו ליחד בהם הקב"ה ושכינתו. קום אליהו הנביא, לכבוד הקב"ה ושכינתו, ויתעוררו עמך שאר הנביאים. ועשה לו להקב"ה קן בחבור הזה, ולכל המחנות ההולכים ונודדים אתר הקב"ה ושכינתו, לחבר אותם לחבור הזה.

מוז) לאשתכחא ביה נייחא וכו': למצוא בו בחבור הזה, מנוחה לאותן מחנות הנשמות ההולכות ונודדות מן השכינה אשר היא מבודדת, כמ"ש איכה ישבה בדד. ולמצוא בו מנוחה אל מחנות המלאכים של הקב"ה אשר נאמר בהם, הן אראלם צעקו חוצה מלאכי שלום מר יבכיון. ואין שלום אלא הקב"ה.

מח) קום לחברא לון וכו': קום לחבר אותם בחבור זה, כי כאשר יש בישראל משכילים מאלו שנאמר בהם והמשכילים יזהירו כוזה הרקיע, היינו זה הנקרא ספר הזהר, היודעים לעבוד את רבונם, ולהוציא את האזכרות של השמות של הקב"ה ושכינתו בכונה, ולחבר אותם השמות בקול דק"ש, ובדבור של התפילה, שהם ב' השמות יאקדונק"י

עצי היער. כי אז בגימטריא שמונה כמנין שמונה אותיות של ב' השמות. ונענה מלאך מתוך האש מן השמים ואמר הן הן מעשה מרכבה, כי המרכבה ה"ס היחוד של הוי"ה אדנ"י. והיו מתקבצים מלאכי השרת ככתענוגי חתן וכלה, שהם הוי"ה אדנ"י.

פירוש, כי יער עולה בגימטריא ר"פ, ומרמו על פ"ר דינים של אותיות מנצפ"ך הבאות בסוף המלים ומסיימות את המלה ואת המדרגה. וכאשר באים המוחין ומתגלים ע"י הדינים הללו בסוד היחוד של הב' שמות הוי"ה אדנ"י המרומזים בחשבון אז. המבואר לעיל אות ל"ג ד"ה ביאור הדברים ירננו עצי היער, (ועיין בזהר פנחס אות שמ"ח) אכלתי יערי דא צלותא דמיושב, שהוא יער לבנון, יוצר אור והאופנים והחיות הקודש כל חני אקרונן יער אילנין ונציבין דביה עכ"ל וכן שר היער הוא המלאך סנדלפון אשר גם הוא בחשבון יער.

מו) אמר רעיא מהימנא וכו': אמר רע"מ ברוך יהיה נר הקדוש היינו ר' שמעון (דפרי דף ג' ע"א)

ושכינתיה בכונה. ולחברא לון ש בקול דקריאת שמע. ובדבור דצלותא, דאינון תרין שמהן יאקדונק", דבהון כלילין כל הווין, וכנויין, ועשר ספירן.
 (ט) כמה מלאכין דאינון חיוון דמרכבתא, ושרפים ואופנים, וכל עשר כתות דכלילין בהון, דמשמשין לעשר ספירות, כלהו, ופניהם וכנפיהם פרודות, (ש) לפומי, לקבל אלין אזכרות דאינון יאקדונק", בין בקריאת שמע, בין בצלותא, בין בשירות ותשבחות והודאות.
 (נ) דבכל אזכרה דיפוק מפומי, בכל אתר, ובכל ממלל, צריך לכוונא דבור באדני, קול ביקור", וליחדא לון כחדא, ביחודא דאיהו יחיד נעלם, דמחבר

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ש) (יחזקאל א') משפטים קמ"ד צ"ד.

ש ג"א לקול (מונטובא).

מעלות הסולם

מאמר ויחלום והנה סלם מוצב ארצה

לימין ושמאל, אשר כ"ח שנשארו תמיד בחסדים ולא נפלו למטה הם ימין, ובינה ותו"מ שנפלו ועלו הם שמאל, וב' קוין אלו הם במחלוקת. כי הימין שהם כתר חכמה להיותם שורש לקו השמאל שהם בינה ותו"מ רוצים להשליט את הארת החסדים במדרגה ולבטל את תקפו של קו השמאל ולהכניעו כיחס השרש אל הענף שלו. וקו השמאל להיותו נמשך מבינה שהחזרה לראש א"א ומאיר בג"ר דחכמה ע"כ כחו רב ורוצה לבטל את הארת קו הימין שהוא חסדים, ואין קו השמאל נכנע להכלל בקו הימין זולת בב' ענינים הפועלים ע"י הקו האמצעי הנעשה ממדרגה התחתונה שעלתה ביחד עם הבינה ותו"מ של המדרגה העליונה. אשר בעת הנפילה היו מלובשים בה ונעשו למדרגה אחת. ובעת עלותם היא כבר כלולה בהם ועולה עמהם. פעולה א' היא המסך של התחתון הממעט את קו השמאל מג"ר לו"ק, בדינים שבו. ופעולה ב' היא המשכת קומת אור חסדים על המסך הזה, ונודע שקומת חסדים מאירה דוקא ע"י עליית מלכות לבינה, ואחר אשר קו השמאל נטהר מהמלכות, אי אפשר להעלותה אלא ע"י עזר מלמעלה, והיינו כי רדל"א התקין את עצמו שהמלכות שבו לא תרד מבינה שלו לעולם ואין בו בחינת הטהרה של קו שמאל כלל, וע"כ הוא נקרא רישא דלא אתיידע כי לא נודע בו הארת חכמה והוא כולו ימין שהוא חסדים. וע"י הכונה שאנו ממשיכים את החסדים מרדל"א שהוא בחי' אור א"ס יכול הקו האמצעי להכריע את הקו השמאלי אשר החכמה שלו תאיר רק ממטה למעלה, דהיינו ו"ק דחכמה, ואז משקל הימין והשמאל שוים זה

יאקדונק", אשר בהם כלולים כל שמות הויות וכל השמות של הכינויים ועשר הספירות.

(ט) כמה מלאכין דאינון וכו': הנה כמה מלאכים אשר הם חיות המרכבה היינו מרכבת מטטרון שהם: מיכאל, גבריאל, אוריאל, רפאל, ושרפים, ואופנים, וכל עשר כתות מלאכים הכלולים בהם, המשמשים לעשר הספירות, על כולם נאמר ופניהם וכנפיהם פרודות לפיו של אותו המתפלל בכונה, לקבל אותם האזכרות שהם השמות יאקדונק", בין בק"ש, בין בתפילה, בין בשירות ותשבחות והודאות.

(נ) דבכל אזכרה דיפוק וכו': כי בכל שם המוציא מפיו, בכל מקום, ובכל דבור, צריכים לכוון הדבור בשם אדני, והקול בשם הוי"ה, וליחד אותם כאחד, באחדותו של ההוא יחיד נעלם, המחבר אותם ב' השמות ומיחד אותם כאחד, ובו צריכים כוונה, שלא שייך לומר בו קול ודבור רק מחשבה.

פירוש הדברים: כל ברכה או תפלה היא העלאת מ"ן בכדי ליחד הנוקבא שהיא אדני עם ז"א שהוא הוי"ה, כי זוג זו"ן אינם אלא בשעת התפלה, ואחר התפלה נפסק זוגם וחוזרים לבחינת קטנות, ולכן אנו צריכים בכל ברכה להמשיך להם גדלות מחדש בכדי שיחזרו להזדווג.

הענין הוא כי אחר שבכה השם מ"ב (המבואר היטב בהסלם פרשת עקב) נתבטלו הפרסאות לשעתם, ובינה ותו"מ שנפלו אל מדרגה שמתחתיהם הוחזרו למדרגתם ונתחברו עם כתר וחכמה שלהם, וישנם כבר ה' כלים לקבלת ה' האורות גרנח"י, הנה הם נבחנום (דפו"י דף ג' ע"א)

לון, ומיחד לון כחדא. וביה צריך הכונה, דלא תליא למימר ביה קול ודבור, אלא מחשבתא.

(נא) כד נחית קודשא בריך הוא בקריאת שמע, אתמר ת בחיון ואשמע את קול כנפיהם ת) בעשר מיני א הלולים : בשיר פשוט, דאיהו י, כת"ר. כפול, דאיהו י"ה, חכמה ובינה. משולש, ביק"ו דאיהו חס"ד גבור"ה תפארת. מרובע ביק"ק, דאיהו נצ"ח הו"ד יסו"ד מלכו"ת.

(נב) דנטרין צפרא קדישא ישראל בינייהו, וקראן בה לישראל דאיהו עמודא דאמצעיתא, והיינו שמע ישראל. הא נחית לגבה, צריך לקשרא ליה בהדה, וליחדא לון ביחדא חדא בלא פירודא כלל. ובגין דא, מאן דשח בינתים, עבירה היא בידו ההיא שיחה.

חלופי גרסאות

ת נ"א בהון (כל הדפוסים בסוגריים). א ג"א תלים (מונטובא).

מסורת הזהר

ת (שם כ"ד)

מעלות הסולם

מאמר יחד ב' השמות הוי"ה אדנ"י

כולם עולים ומתגדלים בין בק"ש בין בצלותא וכו' וליחדא לון כחדא ביחדא דאיהו יחיד נעלם שהוא רד"א אשר ב' כפות המאזנים מתייחדים על ידו במשקל שוה. וכו לא שייך קול ודבור שהם ימין ושמאל אלא מחשבתא היינו כוונה.

(נא) כד נחית קב"ה וכו' : כאשר הקב"ה יורד בק"ש נאמר בחיות ואשמע את קול כנפיהם. בעשר מיני תהלות. בשיר פשוט שהוא י כת"ר. כפול שהוא י"ה, חכמה ובינה. משולש ביה"ו שהוא חג"ת. מרובע בהוי"ה שהוא נצח הוד יסוד מלכות. שהם עשר אותיות ורומזות לע"ס וכנגדם אמר דוד עשרה מיני תהלים כגון אשרי משכיל מזמור ומכתם. ואל תתמה על מה שאומר אשר הי' היא כתר הלא תמיד אנו אומרים שהקוצו של יוד הוא כתר וי' חכמה, והתשובה כי זהו אחר שמתגלה הקומה בכל ה' הפרצופים שלה אז נבחן קוץ הי' לכתר והי' לחכמה. מחמת אשר אור הכתר לא חזר אחר הסתלקותו אל הכלי שלו. רק אור החכמה ולכן נקרא הכלי ע"ש האור שהוא אור חכמה בכלי הכתר. אבל בתחלת התפשטות הקומה נחשבת התפשטות הראשונה לכתר והחכמה כלולה בכתר ונקראת י. וזה מבורר בע"ח שער מול"מ פרק א'.

(נב) דנטרין צפרא קדישא וכו' : בני ישראל שומרים ביניהם את הצפור הקדוש. היינו המלכות בהארץ חכמה וקוראים ומזמינים בה לישראל היינו ז"א שהוא עמוד האמצע המאיר בשליטת הארץ החסדים והיינו שמע ישראל

זה לזה ומתחברים שניהם ומשגיחים זה אל זה פנים בפנים.

ונ"א באות מ"ח דידיעין למפלח למאריהון וכו' בכונה היינו לכוון את לבו לא לנטות ימין ושמאל ולא להחשיב קו אחד על השני, ולחברא לון וכו'. לחבר את הקוין היינו הקול דק"ש שהוא ימין. והוא הארץ חכמה בשליטת החסדים, עם דבור דצלותא שהוא הארץ חסדים בשליטת חכמה ולשלב את ב' השמות יחד. דבהון כלילין וכו'. כי אור החכמה והחסדים כוללים כל השמות והספירות. ונודע שכל אור חדש בא מא"ס ב"ה ועובר את כל העולמות עד שבא לזה שהמשיך אותו. וכולם עולים ומתייחדים ע"י ההארה החדשה הזאת. כי האורות באים מא"ס ב"ה ועוברים דרך פרצופי א"ק ודרך כל פרצופי אצילות עד שבאים לזו"ן אשר מהם מקבלים נר"ן דצדיקים וזה גורם שכל העולמות העליונים נמצאים מתגדלים ע"י העלאת מ"ן של התחתונים, ולא עוד אלא שעיקר המוחין נשארים בעליונים ולתחתונים לא מגיע אלא ענף תחתון. כי הי' פרצופי א"ק נוטלים כל מה ששייך לבחי' א"ק ואח"כ הם נותנים את הנשאר לה' פרצופי אצילות, וה' פרצופי אצילות נוטלים השייך להם ומתגדלים, ואת השאר הם משפיעים לבי"ע. הרי שאי אפשר שהתחתונים יקבלו משהו מטרם שמתגדלים כל העליונים על ידם. וזה אמרו כמה מלאכים דאינון חיוון דמרכבתא וכו' ופניהם וכנפיהם פרודות לפומוי לקבל את העלאת מ"ן אשר על ידו (דפ"י דף ג' ע"א)

נג) ב ואמאי קשרין ליה בהדה לא"ח עם ד', כלילא מארבע פרשיין. בגין דלא יהא פרח מינה, ואשתארת יחידה איכה ישבה בדד. ובגין דא קשרין ליה בהדה ג בכמה קשרין דתפילין, בכמה קשורי דציצית, דלא יזוז מינה.

חלוסי גרסאות

ג נ"א ובמאי (הגהות הגר"א). ג נ"א קשורי דתפילי (מנטובה קושטאנדינא הגר"א) נ"א קשורי דתפילין בכמה קשורי דציצי (אמשטרדם)

מעלות הסולם

מאמר יחוד ב' השמות הוי"ה אדני

יורה למקום עטרת יסוד שמקודם לכן. אשר עמהם ירדו רגלי לאה עד סיום ז"א. ונבחן אשר לאה שאלה כלים דרחל כי נה"י הם מקום רחל. ורחל יורדת לבריאה. ונבחנת בלשון שאלה משום שאין זה רק לשעתו בלילה כדי להמשיך בחינת כלי ורוחא לצורך רחל. ובבוקר היא חוזרת למקומה ומחזירה המקום לרחל.

אמנם ביום, אחר אשר כבר נשלמו הארת כלים דרחל בלילה הנה רחל עולה שוב באצילות עם ט' הנקודות התחתונות דתוספות שנתחברו אליה בבריאה ואז נעשה הזווג דפ"פ עם ז"א בכל קומתו ואז רחל שואלת כלים דלאה כי גם מקום לאה אשר הוא מחזה ולמעלה נעשה לחסדים מגולים. ולאה נדחית לאחוריים משום שאין זה טבעה ונטייתה כי היא תמיד חפצה בחסדים מכוסים. (עיי' בשער הכוונות בשער דרושי הלילה).

וב' הזווגים הנ"ל נעשים בעת קריאת שמע בסוד יחוד עליון ויחוד תחתון. אשר ביחוד העליון נעשה הזווג עם לאה בסוד א"ח ד' ולאה כוללת גם את רחל בסו"ה יקו המים אל מקום אחד שהם ר"ק דז"א ותראה היבשה היא לאה בהתכללות רחל שאצלה שייכת ראה שהיא הארת חכמה וכוללת כל ד' הפרשיות שהן חר"ב תו"מ. ואח"כ בברוך שם וכו' יורד ז"א למקום רחל, ורחל עולה לאצילות בסוד ויקרא אלקים ליבשה ארץ ומה דהוית יבשה אתעבידת ארץ מוציאה פירות ואבים, ועולה מבי"ע לאצילות עד הזווג דפ"פ דשמונה עשרה.

וזה אמרו דנטרין צפרא קדישא ישראל בינייהו אשר בני ישראל שומרים את השכינה הקדושה המאירה בחכמה ושומרים אותה שהחיצונים לא ימשיכו את החכמה שבה ממעלה למטה וקראו בה לישראל וכו' ומזמינים את ז"א שימשיך את המוחין הגדולים בלבוש היקר דחסדים שלו המתגלים בדינין שבה, כי אין הדינים נעברים מן הנוקבא אלא אחר שהיא רואה את המוחין הגדולים שהמשיך ז"א

ישראל. הרי יורד אצלה, צריכים לקשר אותו עמה. וליחד אותם ביחוד אחד בלי פירוד כלל. ומשום זה מי שמדבר באמצע קריאת שמע עבירה היא כידו אותה השיחה.

נג) ואמאי קשרין ליה וכו': שואל ולמה כשקושרים אותו היינו לז"א עמה היינו עם מלכות רחל. אנו מיחדים מקודם לא"ח שהוא ז"א עם ד' היינו לאה שהיא כלולה מ' הפרשיות. ומשיב משום שלא יהיה פורח ממנה. ותשאר לבה כח"ש איכה ישבה בדד. ומשום זה קושרים אותו עמה בכמה קשרים של תפילין, ובכמה קשרים של ציצית שלא יזוז ממנה.

ביאור הדברים: נודע אשר ז"א הנקרא ישראל נבנה כלו ממוחין דבינה וכמו שבינה נחלקה לג"ר וז"ת אשר הג"ר הם חסדים מכוסים ודוחים חכמה והז"ת הם חסדים מגולים בהארת חכמה. כן ז"א הנבנה מאמא הוא בסו"ה ואנכי איש חלק, אשר מחזה ולמעלה שלו מאירים ג"ר דאמא בבחי' חסדים מכוסים. ומחזה ולמטה מאירים ז"ת דאמא שהם בחינת חסדים מגולים. ולהיותו ב' בחינות כמעט הפוכות. לכן קראו הכתוב איש חלק. מלבד הפירוש חלק על שהוא חלק משערות. ומטעם זה גם בחינת נוקבא שלו נחלקת ג"כ לשנים כי יש נוקבא עליונה מבחי' מלכות דג"ר דאמא שהיא בחינת חסדים מכוסים הנקראת לאה. ומקומה הוא במקום החג"ת שלו עד החזה דהיינו במקום החסדים המכוסים. ויש לו נוקבא שניה מבחינת מלכות דז"ת דאמא שהיא בחינת חסדים מגולים. הנקראת בשם רחל. ומקומה הוא מחזה ולמטה שלו דהיינו במקום החסדים המגולים.

והנה בחצות לילה כשמגיעים המוחין דאור"א לזו"ן המורידים את המלכות מבינה למקומה אשר אז חג"ת דז"א נעשו לחב"ד ונה"י לחג"ת ויוצאים לו נה"י חדשים הנבררים מבריאה. נמצא שלאה שהיתה מסתיימת בנקודת החזה דקטנות מסתיימת עתה במקום היסוד כי נה"י נעשו לחג"ת ונקודת החזה (דפו"י דף ג' ע"א)

(נד) וכל קשר ד איהו מסטרא דאת י, ותרין קישרין אינון. דאינון קשר דרישא, קשר דדרועא שמאלא. ואינון יי מן יאקדונקיי.
 (נה) יהוה ארבע פרשיין ה דתפילי, וראו כל עמי הארץ כי שם יי וכו'.
 (א) ו אדניי ד' בתי ז דתפילי. אקייק אשר אקייק, מלגאו ח דתפילי. בכ"א אזכרות

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(א) (דברים כ"ח) זהר פרשת צו דף כ"א ציון ב'. (ירושלים הגר"א אמשטרדם) ו ג"א אדם (דפו"י).
 ז ג"א דתפילין (אמשטרדם הגר"א ירושלים). ח ג"א דתפילין (אמשטרדם הגר"א ירושלים).

מעלות הסולם

מאמר יחוד ב' השמות הוי"ה אדניי

פירוש הזווג של פנים בפנים דורין מרומז בשני שמות הוי"ה אדניי בשילוב. דהיינו י' של הוי"ה שהיא ז"א היא בראש שני השמות המשולבים ורומזת לחכמה שלו. וי' דאדניי היא בסוף. ורומזת לחכמה דנוקבא. והטעם הוא כי ה' היא בחינת המסך של הנוקבא המעלה אור חוזר עד החכמה וממשיך חכמה עליונה בז"א שהיא ה' דהוי"ה. ולכן יש לנוקבא קומה שוה מחכמה עם ז"א כי לולא אר"ח שלה לא היה ז"א משיג את קומת החכמה. וזה שעושה את שניהם לקומה שוה. וז"א וכל קשר איהו מסטרא דאת י' שהיא תקון המסך המעלה אר"ח ויש זווג ומסך בתפילין של ראש דאינון קשר דרישא וכן בתפילין של יד שהוא הקשר דדרועא שמאלא והזווג דתפילין של ראש. הוא כעין הזווג דיחודא עלאה שבק"ש. וכמו ששם היחוד דא"ח עם ד' כלילא מר' פרשיין בסוד ותראה היבשה כך כאן היא לאה קשר דתפילין של ראש ד' כלילא מר' פרשיין בסוד וראית את אחורי. וכן בתפילין של יד. ששם מתחלת ראש רחל נגד החזה. ותפילין ש"י הם בסוד יחודא תתאה שבק"ש. בסוד ברוך שם כבוד מלכותו.

ז"א ע"י הרינים שלה. וכיון שראתה זאת מתבטלים הרינים והס"א נפרדת ממנה. והיינו שמע ישראל הא נחית לגבה, שיורד ממקומו שהוא בחסדים מכוסים למקום הנוקבא המאירה בחסדים מגולים והיינו שמע קול דאשתמע זמתייחדים החכמה בתוך החסדים. צריך לקשרא ליה בהדה וכו' היינו להשליט את החסדים שלו שהחכמה תאיר רק ממטה למעלה כטבע החסדים ואז הם ביחודא חדא בלא פירודא כלל. ושואל ואמאי קשרין ליה בהדה לאח עם ד' כלילא מר' פרשיין כיון שעיקר הזווג הוא לרחל למה אנו עושים היחוד העליון עם לאה שהיא בסוד ד' כלולה חו"ב תר"מ שהם ארבע פרשיות. ומשיב בגין דלא יהא פרח ממנה וכו'. פירוש כי ב' מעלות יש ביחוד העליון שהוא א"ח ד' א' כי לאה מקומה מחזה ולמעלה שהוא מקום ג"ר דז"א. והג"ר בכל מקום שהן יכולות לקבל חכמה בלי לבוש של חסדים. ולכן בהתגלות בחינת קו שמאל בלאה מהתכללותה בכלים דרחל אין זה פגם כלל. כי החכמה מתלבשת בה בלי לבוש החסדים. וב' כי אין החכמה מקובלת בה לצורך עצמה אלא לצורך רחל. ואח"כ אנו מעלים את רחל עצמה וז"א יורד למקומה וממתיק את הרינים שלה עם המוחין הגדולים הממשיך על ידם. וזה אנו לא יכולים לעשות בלי ההכנה של הזווג עם לאה כי אין לז"א שום השתוות עם רחל טרם שממשיך לה החסדים ומלביש הארת החכמה. בסוד ואנכי איש חלק כנ"ל והוא פורח ממנה כי הם כשני הפכים. ובג"ד קשרין ליה בהדה וכו' כי כל הקשרים הם בסוד המשכת חסדים דלא יזוז מינח.

(נד) וכל קשר איהו וכו': וכל קשר הוא מבחינת אות י' ושני קשרים הם. שהם קשר של ראש. וקשר של יד שמאלית. והם יי מן יאחדונה"י.

דתפילין דרישא, ובכ"א אזכרות דתפילין דיד. ודא אימא עלאה, תפלי דמארי עלמא ט קרינן ליה.

(נו) תפילין על רישא דעמודא דאמצעיתא, י כסי ליה אימא כ בגדפהא, דאינון רצועין דתפלי. וקשרין ל ליה ישראל בשכינתא תתאה, בתפילין דיד. (נז) וליה אמרין שמע ישראל, ברא דסבא דסבין, ודא חכמה עלאה.

חלופי גרסאות

ס ג"א קארי (מנטובה) נ"ר קארינן (קושטאניא ירושלים אמשטרדם). י הכי גריס בהגר"א ובכל הדפוסים מוסימים כאן בסוגריים (שמע ישראל) ובדפוס מנטובה גריס שמע ישראל בלי סוגריים כ ג"א בגדפני (מנטובה). ל ג"א ל"ג ליה (מנטובה).

מעלות הסולם

מאמר יחוד ב' השמות הוי"ה אדנ"י

היא ישו"ת, ונקראת חכמה שבשמאל. ושתי החכמות הראשונות שתומות הן, ואינן מאירות לתחתונים. ורק החכמה השלישית, דהיינו חכמה שבשמאל, היא הנגלית במקום המלכות, והיא המאירה לזו"ן ולתחתונים.

והענין הוא כי כבר ידעת, שא"א הוא חכמה שבאצילות, ואו"א הם ג"ר דבינה שבאצילות, וישו"ת הם ז"ס תחתונות דבינה שבאצילות. ונודע שאין בראש א"א, רק ב' ספירות כתר וחכמה, הנקראים כתר וחכמה סתימאה, והבינה שלו, יצאה מראשו ונעשתה לבחינת גוף בלי ראש, דהיינו מחמת המלכות המסיימת שעלתה וסיימה הראש תחת החכמה שלו, שמשום זה, כבר נמצאים בינה ותו"מ תחת מלכות המסיימת שבראש וע"כ נעשית לבחינת גוף, ובינה ותו"מ אלו נקראים כלם ע"ש בחינה עליונה שבהם, שהיא בינה. וכיון שיצאה מראש לבחינת גוף בלי ראש, כבר אינה ראויה לקבל חכמה, עד שתחזור לראש דא"א. ובינה זו נחלקה לב' בחינות. ג"ר וז"ת. והוא מטעם כי הפגם של חסרון חכמה שנעשתה בה עם יציאתה מראש א"א, אינו נוגע כלום בג"ר דבינה, להיותן תמיד בסו"ה, כי חפץ חסד הוא, שהבינה חפצה רק באור החסדים ולא באור החכמה, ואפילו בהיותה בראש א"א, לא היו ג"ר שלה מקבלות חכמה אלא חסדים בלבד. וזה נמשך לה מבינה שבאו"י, שכל עצמותה, היא חסדים בלי חכמה. וע"כ אין ג"ר שבבינה נפגמות במשהו מחמת יציאתן מראש, והן נחשבות ממש בכל השלמות כעודן בראש א"א, ולפיכך נבדלו ג"ר שבבינה למדרגה בפני עצמן, ומהן נתקנו או"א עלאין, המלבישים מפה ולמטה של א"א, הנחשבים תמיד לג"ר, אע"פ שנמצאים מתחת הראש של א"א. אבל ז"ס תחתונות שבבינה, שאינן עצמותה של הבינה, אלא מהתכללות זו"ן בבינה שעיקר מהותו של ז"א הוא הארת חכמה בחסדים ע"כ

כי אהי"ה בנימטריא כ"א. וזוהי אימא העליונה, היינו בינה. ונקראים תפילין של רבון העולם שהוא ז"א.

(נו) תפילין על רישא וכו': התפילין על ראש של עמוד האמצע היינו ז"א. ואימא מכסה אותו בכנפיה, שהן הרצועות של התפילין, כי על הראש יוצאות שתי רצועות המקיפות את הראש מימין ושמאל שהן חסד וגבורה אשר הד' שהיא קשר של התפילין שהיא מלכות לאה נאחזת בהם, וממנה מתפשטות שתי רצועות בסוד נצח הוד עד נגד החזה ששם מתחיל ראש מלכות היינו רחל. וישראל קושרים אותו היינו לז"א בשכינה התחתונה שהיא רחל, בתפילין של יד. (נז) וליה אמרין שמע וכו': ולו היינו לז"א כשעולה ומכריע בין חכמה ובינה, אומרים שמע ישראל, כי הוא הבן של זקן הזקנים היינו א"א כי אין זקן אלא מי שקנה חכמה ובחינת גילוי חכמה דא"א היא לאו"א הנקראים זקנים, לכן נקרא א"א זקן הזקנים. וזוהי חכמה עליונה היינו חכמה סתימאה דא"א. ועל שמו, היינו על שם החכמה דא"א נקרא עמוד האמצע היינו ז"א העולה ומכריע בין או"א ישראל סבא כמ"ש בזהר ואתחנן אות מ"ו שמע ישראל ישראל סבא. ומפרש מלת ישראל הוא צירוף: שיר אל, שיר: הוא שם חכמה משמאל, שיר דלויים. אל: חכמה מימין הכהנים. עמוד האמצע ישראל, כולל שניהם. חכמה יורדת בברכת כהנים מימין ובו הרוצה להחכים ידרים. אימא בסוד ל"ב נתיבות חכמה יורדת בקדושת הלויים משמאל, ובו הרוצה להעשיר יצפין.

ביאור הדברים: ג' חכמות הן באצילות. (א) היא חכמה שבע"ס דאור ישר, שבפרצופין היא חכמה סתימאה דא"א. (ב) היא ג"ר שבבינה, שבפרצופין היא או"א, ונקראת חכמה שבימין. (ג) היא ז"ת דבינה, שבפרצופין (דפו"י דף ג' ע"א)

ועל שמיה אתקרי עמודא דאמצעייתא, ישראל, שיר אל. שיר משמאלא, שיר דלוויים. אל מימינא דכהניא. עמודא דאמצעייתא * ישראל כליל תרווייהו. חכמה

חלופי גרסאות

ח נ"א חכמה נחית בכרחה בימינא דכהנא (מנטובה).

מעלות הסולם

מאמר יחוד ב' השמות הוי"ה אדני

לג"ר גמורים. והחכמה המאירה בישסו"ת היא חכמה דשמאל, מפני שאינה מאירה בה אלא בקו שמאל. וחכמה זו שבשמאל נקראת ל"ב נתיבות חכמה, והיא החכמה הנגלית לזו"ן ולתחתונים. אבל חכמה שבימין, אינה מאירה כלום מבחינת חכמה, אלא חסדים בלבד, שהרי א"א אינם מקבלים החכמה, כנ"ל. ומכל שכן חכמה של א"י שבראש א"א, שאינה מאירה למטה מראשו, כי ע"כ נקראת חכמה סתימאה. הרי שאין הארת החכמה מתגלית אלא חכמה שבשמאל בלבד. אמנם, אין זו חכמה ממש, אלא בינה שמקבלת חכמה בשביל זו"ן.

וזה אמרו הוי"ה ארבע פרשיון וכו' והם ג' מוחין חב"ד דתפילין כי דעת כלולה מחסדים וגבורות, בסוד וראו וכו', כי שם הוי"ה כי המוחין שהם שם הוי"ה מאירים בחכמה הנקראת ראיה. אדני"ה"ס ד' בתי דתפילין היינו הכלים כי כל בחי' כלים שורשם במלכות. אק"י"ק אשר אק"י"ק וכו' ה"ס פנימית המוחין הנרמזים בסוד כ"א אזכרות והיא בינה עלאה שבא"א שיצאה לחוץ מראש א"א אל הגרון וכוללת כל המוחין שהם א"א עלאין וישסו"ת ודעת המאירים לזו"ן. וז"א ודא אימא עלאה. אשר בחזירתה לראש עולים עמה א"א וישסו"ת וזו"ן ומשפיעה להם הארת החכמה מראשו של א"א.

תפילי דמארי עלמא וכו', כי המוחין מאירים בראש ז"א הנקרא מארי דעלמא וג"ר הם המוחין במקומם, וז"ת מתפשטות ע"י הרצועות אשר חג"ת הם הרצועות המקיפות הראש עם קשר התפילין אשר מאחורי הראש במקום תפארת והיא המלכות העליונה ושתי רצועות מתפשטות ממנה עד החזה ששם מתחילה המלכות התחתונה והם נצח הוד והיינו רצועין דתפילי, וקשרין ליה ישראל בשכינתא וכו' הם המוחין דמלכות אשר מקומה הוא מחזה ולמטה.

וליה אמרין שמע ישראל הולך ומבאר הארת ג' הקוין ימין ושמאל אמצע של המוחין המאירים בתפילין דמארי עלמא, ומתחיל ממקור יציאתם, אשר ז"א נקרא ברא דסבא דסבין שהוא א"א ע"ב דאצילות אשר כל שפע החכמה ממנו היא באה, וז"א ודא חכמה עלאה

חכמה

ע"כ הן צריכות להארת חכמה, כדי להשפיע לזו"ן, וכיון שבעת יציאתן מראש א"א, אינן ראיות לקבל חכמה בשביל זו"ן, הן נבחנו כהגומות, ומשום זה נבדלו מג"ר שבבינה השלמות, ונעשו למדרגה נבדלת בפני עצמה, ומהן נתקנו פרצוף ישסו"ת שבאצילות, המלבישים מחזה ולמטה של א"א. שהם בחינת ו"ק בלי ראש, עד שתחזור הבינה לראש א"א ואז משיגים ג"ר.

והנך רואה, שעצם החכמה הוא בראש א"א, והיינו הנקראת חכמה סתימאה, משום שחכמה זו המקורית, נסתמה בראש א"א, ואינה מאירה לתחתונים, שהם למטה מראש א"א וא"א וישסו"ת הם בינה המקורית שבאצילות, המכונה קומת ס"ג שבמ"ה, שעיקרם חסדים ולא חכמה. וביציאת החכמה מראש א"א, נפגמו רק ז"ת של בינה, שהן ישסו"ת שנשארו משום זה בחסרון ג"ר, ואינן נשלמות אלא בחזרת הבינה לראש א"א, שאז מקבלת חכמה בשביל זו"ן, ואז הן נבחנו לחכמה שבקו שמאל, שפירושו, שחכמה זו אינה מתגלית אלא בדרך ג' קוין שיוצאים בישסו"ת, אשר בקו שמאל של ג' קוין אלו מתגלית החכמה. אמנם אע"פ שג"ר וז"ת שבבינה, שהם א"א וישסו"ת חזרו לראש א"א, אין ישסו"ת מקבלים החכמה ישר מחכמה סתימאה שבראש א"א, מפני שכל מדרגה אינה מקבלת אלא ממדרגה העליונה הסמוכה לה. אלא שא"א מקבלים החכמה מחכמה סתימאה שבראש א"א, ומשפיעים לישסו"ת.

וא"א נבחנו לחכמה דימין, מפני שאפילו בהמצאם מתחת הראש, הם שלמים כמו שהיו בראש והם מיוחדים תמיד עם חכמה סתימאה שבראש א"א, אלא שאינם מקבלים ממנה, להיותם תמיד בסוד כי חפץ חסד הוא. כנ"ל. והנה נתבאר היטב, אשר עצם החכמה היא בראש א"א, אבל היא סתומה שאינה מאירה כלום למטה מראש, והארת חכמה סתימאה הנכללת בא"א אע"פ שאינם מקבלים אותה ממש, נבחנו לחכמה דימין, ובחזרתם לראש נקראים חכמה עלאה, ומה שנבחנו לחכמה, אע"פ שאין מקבלים אותה, הוא מפני שיחודם עם החכמה עושה את החסדים שבא"א (דפו"י דף ג' ע"א * דף ג' ע"ב)

נחית בברכתא דכהניא, מימינא, וביה הרוצה להחכים ידרים. אימא נחית בקדושא דליואי משמאלא. וביה הרוצה להעשיר יצפין.

נח) עמודא דאמצעייתא קשורא דתרוייהו יחודא דתרוייהו אוף הכי יסוד נ ח"י עלמין קשורא דעמודא דאמצעייתא ושכינתא תתאה. באן אתר. בצלותא ם דבה כלילן ח"י ברכאן, ע ובה מתייחדין תרין שמהן כחדא, אינון יאקדונק"י.

נט) וחבורא דתרין שמהן צריכין בחשאי, ורזא דמלה, ב) בעמדם

מסורת הזהר

ב) (יחזקאל א') זהר פ' נח צ"ג ציון א'.

חלופי גרסאות

נ נ"א ל"ג ח"י (מנטובה). ט ה"ג במנטובה ובשאר הדפוסים הגירסא דביה. ע ה"ג במנטובה ובשאר הדפוסים הגירסא וביה.

מעלות הסולם

מאמר יחוד ב' השמות הוי"ה אדני"י

מבררים את הכלים שלה הצריכים לג"ר דחיה, ולכן נקראים בשם עור, כי כל בחינה שלא נבררה כל צרכה נקראת בשם עור לבד, וע"כ נקראת לאה עלמא דאתכסיא, כי הארת מוחין דחיה הם מכוסים אצלה, להיותם מלובשים בעור בצורת ד' שהיא קשר של תפילין.

אבל רחל שהיא בחינת נוקבא דז"א מחזה ולמטה, ומקבלת כל הארתה מן המוחין השייכים לה מבחינת חיה לכן היא נמתקת כולה, כי הארת חיה מבטלת כל אחיזת החצונים לגמרי, ולכן יש לה תפילין בבתיים ופרשיות שהם מוחין שלמים. (עיין בשער הכוונות דרושי התפילין ובע"פ שער ל"ח, ובבית שער הכוונות דף מ"ו).

נח) עמודא דאמצעייתא וכו': עמוד האמצעי היינו תפארת שעולה ונעשה לדעת, הוא קשר לשניהם היינו לחכמה ובינה, היחוד של שניהם, כמו כן יסוד ח"י עולמים הוא קשר של עמוד האמצעי ושכינה התחתונה. ושואל, באיזה מקום הוא היחוד של עמוד האמצע היינו ז"א עם השכינה התחתונה היינו מלכות רחל, ומשיב בתפילת שמונה עשרה אשר בה כלולות ח"י ברכות, ובה בחפילת שמ"ע מתייחדים ב' השמות שהם יאקדונק"י.

פירוש ג' יחודים הם, היחוד שבחב"ד הוא הוי"ה אק"י המיוחדים ע"י הדעת שהוא קשר של תפילין דראש, והיחוד שבחג"ת הוא הוי"ה אלקים המיוחדים ע"י תפארת היינו ק"ש, היחוד שבנה"י הוא הוי"ה אדני המיוחדים ע"י היסוד הנקרא ח"י בסוד ח"י ברכות של שמ"ע.

נט) וחבורא דתרין שמהן וכו': והחבור של ב' השמות הוי"ה אדני"י צדיק להיות בחשאי וסוד הדבר, בעמדם תרפנה כנפיהן, ומפרש בעמדם

חכמה המקורית שהיא חכמה סתימאה. ועל שמיח אתקרי עמודא דאמצעייתא ישראל שיר אל, כי קו הימין נקדא אל והוא חכמה דימין ועיין בזהר צו אות צ"ד אל בכל אתר נהיר דחכמתא עלאה הוא המאידה בחסדים, אבל חסדים אלו הם יותר חשובים מחכמה כי מאירים בג"ר ונקראים ברכה וז"א אל מימינא דכהני, שיר משמאלא כי כל שירה ה"ס המשכת הארת חכמה מקו שמאל, וצירוף ב' הקוין ימין ושמאל הוא עמודא דאמצעייתא ישראל כליל תרוייהו, חכמה נחית וכו' כי חכמה דימין מאירה רק בחסדים ולכן נקראת ברכה כי חסדים ה"ס ברכה וכן כהן מדרתו היא חסד. וביה בקו הימין אמרו חז"ל הרוצה להחכים להמשיך חכמה דימין ידרים, אימא שהיא בינה אשר כל הארת חכמה דל"ב נתיבות באה ממנה נחית בקדושא דליואי כי קדש הוא חכמה, והוא קו השמאל, וביה בקו השמאלי אמרו חז"ל הרוצה להעשיר יצפין כי הארת חכמה שבשמאל בהתלבשות החסדים מאירה בכל שלימותה ונקראת עשירות.

ומה שכתבנו, אשר לאה היא צורת קשר תפילין של ראש וקשר אינו רק בחינת עור לבד, ורחל היא תפילין של יד, ויש בה בחינות בתיים, וגם מוחין בסוד פרשיות. הטעם הוא, כי לאה היא אחוריים דאמא שנפלו למקום ז"א, ואמא זו היא מבחינת או"א הפנימיים דג"ר דנקודים, שהיו אז או"א בקומה שוה בקומת חיה, ואינה כלל ממדרגת ז"א, אלא להיות שבעת הנפילה היא במקום ז"א, ע"כ הוא מתקן אותה ונבחנת לנוקבא שלו רק בדרך השאלה, והוא כי סוף סוף בגמר התקון תסתלק ממנו ותחזור למדרגתה, ולכן המוחין דחיה שהיא מקבלת מן ז"א שהם בחינות ו"ק דחיה, הם אצלה בחינות אחוריים ואינם (דפו"י דף ג ע"ב)

תרפנה כנפיהן, פ בעמדם ישראל בצלותא דעמידה, חיוון תרפנה כנפיהן, דלא למשמע בהון קלא.

(ס) דתמן ג) קול דממה דקה, ז בגין דתמן קאתא מלכא. דהא ברוח גדולה וברעש ובאש, דאשתמעון בהון גדפי חיוון, לא אתא מלכא, אלא בקול דממה דקה, דאיהי בתר רוח רעש אש. ואיהי רביעאה לון.

(סא) ועלייהו אמר יחזקאל, ד) וארא והנה רוח סערה באה מן הצפון. ענין גדול ואש מתלקחת, הא אינון תלת, דרכיבין בהון תלת אתוון קו"ק. קול ק דממה דקה, דא י' מן הוי"ה, ואיהי י' מן אדני"י, תמן קא אתא מלכא דאיהו

מסורת הזהר

ג) (מלכים א' יט) ז"ח יתרו קא ציון ל' ד) (יחזקאל א') זהר יתרו ע"ס ציון צ'.

חלופי גרסאות

פ נ"א ל"ג מן בעמדם עד דלא (מנטובה). צ הכי גריס ברפוס מנטובה ובכל הרפוסים מוסיף קוש הקדשים דאיהו בעמידה בגין. ק נ"א ואיהו (טשערנאויץ).

מעלות הסולם

מאמר יחוד ב' השמות הוי"ה אדני"י

כגון כששולטת טפת הנקבה על טפת הזכר הולד הנולד בת היא.

פירוש. ג' קליפות הן, הכוללות כל מיני הדינים והקליפות שבעולמות. א' היא רוח סערה, והיא מבחינת מלכות דמדת הדין מטרם שנמתקה ברחמים דבינה. ב' ענין גדול והוא מבחינת הדינים המתגלים בקו שמאל כשהוא מאיד בלי התכללות הימין. ג' היא אש מתלקחת, והיא מבחינת הדינים של מלכות שעלתה לבניה. וכל מיני פורעניות ועונשים הבאים על ישראל הם מג' הקליפות הללו. אמנם כמו שהן מזיקות לקדושה בעת שישראל אינם כדאים, הנה בעת שישראל כדאים הן נותנות עזר לקדושה וכל המוחין מתגדלים ומשתלמים בעזרתן ולכן אנו מבחינים בהן ב' בחינות, א' בשעה שהן מזיקות ומחדיבות את הקדושה אז הן נקראות רוח סערה ענין גדול ואש מתלקחת. ב' בשעה שהן עוזרות לקדושה דהיינו בשעה שישראל מטיבים מעשיהם ומעלים מ"ן הן נעשות מרכבה לה' ו' ה' ג' כלים מאחוריים דמלכות דאצילות המאידים בבי"ע ה' בעשיה, ו' ביצירה, ה' דאשונה בכדיאה. אשד בשעה שהם בבי"ע נשמע קול כנפי החיות מחמת הדינים שבהם שבעת שהחכמה מאידה מופיעים עמה דינים רבים המענישים את הרשעים הרוצים להמשיך חכמה ממעלה למטה וכשהם עולים עד למלכות דאצילות שהיא הוי"ה ונשלמים במסך שלם שיעלה אר"ח ממטה למעלה להלביש את האור ישר בסוד דינ"א בהפוך אתוון אדני"י או הן חשות והמלך שהוא ז"א המאיר בחסדים והוי"ה, בא להדרוג ונעשה החבור דהוי"ה אדני"י.

וזו

בעמדם ישראל בתפילה דעמידה היינו שמונה עשרה, החיות תרפנה כנפיהן, בכדי שלא להשמיע בהם קול.

פירוש. כשז"א ומלכות שהם הוי"ה אדני"י הם בסוד הזווג דהיינו בתפילת שמונה עשרה או עיקר השליטה הוא לז"א שהוא בחינת חסדים, ודבור שה"ס הארת חכמה ואדני"י אע"פ שהיא מאידה ג"כ, עכ"ז נבחנת לדבור בחשאי כלומר בלי שליטה. וז"א וחבורא וכו' צריכין בחשאי לתת שליטה לחסדים של ז"א, ורז"א דמלה וכו', בעמדם תרפנה כנפיהן כי כנפים הן המלכויות אשד לא בשעת הזווג ניכרת שליטתן ונשמע קול כנפיהן, ובעמדם מדפים כנפיהן.

(ס) דתמן קול דממה וכו': משום כי שם היינו בשמו"ע קול דממה דקה, היינו קול דמלכות היא דממה ודקה. משום כי שם בשמו"ע, בא המלך, היינו ז"א. כי ברוח גדולה, וברעש, ובאש, אשד נשמע בהם קול כנפי החיות, לא בא המלך לזווג, אלא בקול דממה דקה אשד הוא אחר רוח רעש אש. והיא היינו מלכות רביעית להם.

(סא) ועלייהו אמר יחזקאל וכו': ועליהם היינו על רוח רעש אש אמר יחזקאל ואראה והנה רוח סערה באה מן הצפון נגד רוח. ענין גדול נגד רעש. ואש מתלקחת נגד אש. הדי הם שלשה, אשד שלש אותיות הוי"ה רוכבים בהם. קול דממה דקה הוא, י' מן הוי"ה, והיא י' מן אדני"י. שם היינו במלכות דאצילות, בא המלך היינו שהוא יקו"ק. ומבאר דכל הוי"ה אשר שולטת בה ה' על ו' וה' על י' אותה הוי"ה היא בחינת נוקבא. היינו דין, (דפו"י דף ג' ע"ב)

יהיה. דכל הויה ד שליט ה' על ו' ה' על י', ש נוקבא איהי ההוייה. כגון טפה
דנוקבא, כד שליט על טפה דדכורא, בת איהי.

סב) אתא אליהו וכל מארי מתיבתא, ואשתתחו קמיה, ואמרו סיני סיני.
מאן ה יכיל למימר מלין קמך. אלא בקול דממה דקה, דבפומך קא אתי מלכא.

מאמר ארבעה בגדי לבן וארבעה בגדי זהב

סג) קום אליהו תקין לבושי מלכא ומטרוניתא, דאנת כהנא, תקין ליה

חלוסי גרסאות

ר נ"א מוסיף בסוגריים (דרושים) (בראדי ירושלים טשערנאוויץ). ש נ"א מוסיף בסוגריים (כונות) (בראדי
ירושלים טשערנאוויץ). ת נ"א יכול (בראדי ירושלים).

מעלות הסולם

מאמר יחוד ב' השמות הוי"ה אדני

מאמר ד' בגדי לבן וד' בגדי זהב
סג) קום אליהו תקין וכו': רע"מ אמר
לאליהו קום תקן לבושי המלך והמלכה. היינו
לז"א ונוקבא. כי אתה כהן, תקן לו להקב"ה
ז"א ארבעה בגדי לבן. וארבעה בגדי זהב אל
המלכה. שנאמר בה. כל כבודה בת מלך פנימה
ממשבצות זהב לבושה.

פירוש. לבושי מלכא ומטרוניתא הוא.
כי כבר ידעת ענין צמצום הב' אשר המלכות
עלתה לבניה ונעשה צמצום בבניה, אשר
נקראת בשם אלקים, ע"ש חמשת האורות שיש
בה נרנח"י. וע"י עלית המלכות לבניה
ונסתיימה המדרגה תחת החכמה ולא נשאר
בה אלא ב' כלים כתר חכמה, ובניה ותו"מ
נפלו אל המדרגה שמתחתיה. בסוד מי ברא
אלה, אשר ב' אותיות מ"י נשאר, וג' אותיות
אלה נפלו למטה, ונפלו בינה ותו"מ דבינה
לזו"ן, ובניה ותו"מ דזו"ן לבי"ע היינו לנר"ן
של הצדיקים שהם בבי"ע. אמנם אמא עשתה
זאת בכוונה כי על ידי עליית מ"ן מתורה ומע"ט
של התחתונים מחזרת אמא אח"כ את אותיות
אלה שלה ונשתלם בה השם אלקים וכן הזו"ן
שהלבישו את הבינה ותו"מ דבינה עולים עמהם.
וכן הזו"ן עצמם מחזירים אותיות אל"ה שלהם
אשר עליהם מלבישים נר"ן של בני אדם.
נמצא כי התורה ומע"ט אשר האדם עוסק בהם
מעלה אותיות אלה של הזו"ן מבי"ע לאצילות
ונעשו לבוש אליהם. ונודע שיש ב' מצבים
בוז"ן א' כשהם בבחינת ב' המאורות הגדולים
אשר הנוקבא הנפרדת קומתה שוה לז"א וגדולה
כמוהו כי שניהם משתמשים בכתר א' שהוא
בינה אשר ז"א לקח האורות מן הימין דבינה
שהם חסדים, והנוקבא לקחה האורות משמאל
דבינה שהם חכמה, ולהיות שקבלה את החכמה
דשמאל בלי חסדים ונודע שאין החכמה יכולה
להאיר

וזה אמרו (באות נ"ט) וחכורא דתריין
שמחן צריבין בחשאי וכי דלא למשמע
בהון קלא שהוא גלוי הארת חכמה אלא
להשליט את החסדים דז"א, בסוד וקולה לא
ישמע דתמן קול דממה דקה, היינו המלכות
שהיא דממה מעצמותה כי לית לה מגרמה ולא
מידי אלא הכל נותן לה ז"א ונקראת דקה
עיין בזהר בראשית אות י"ט אבריר דקיקו וכי'
עד דאשתאר ההוא וזהמא דלית ביה וזהמא
כלל כי נתמעט כח הדין שבמסך לבחינת קול
דממה דקה וכשמע אליהו קול הזה יצא מן
המערה וקבל פני ה' וז"א דתמן קאתא
מלכא וכי' לזווג ולגלות המוחין הגדולים
הנמשכים ע"י הדינים של הנוקבא דהא ברוח
גדולה וכי' דאשתמעון בהון גרפי חיוון בסוד
הכתוב ואשמע אל קול כנפיהם כקול מים
רבים היינו הדינים המכונים מים דבים לא
אתא מלכא אלא כקול דממה דקה וכי'
ועליהו אמר יחזקאל וכי' הא אינון תלת
דרכיבין כהון תלת אתוון הוי"ה שהם נגר
בריאה יצירה עשיה כי קומתם עד בינה עד
שעולים למלכות דאצילות והמסך מתתקן
להמשיך חכמה בסוד קול דממה דקה דא י'
אשר או"ח עולה ומלביש את החכמה שהיא י'
ואיהי י' מן אדני"י. תמן קאתא מלכא דאיהו
הוי"ה ונעשה השילוב של ב' השמות. דכל
הוי"ה דשליט וכי' היינו בחינת נוקבא דין
שהוא היפך הוי"ה דאור ישר הרומז על
רחמים.

סב) אתא אליהו וכל וכי': בא אליהו
וכל בעלי הישיבה והשטתחו לפני רע"א
מהימנא, ואמרו סיני סיני מי יכול לומר דברים
לפניך, אלא בקול דממה דקה אשר בפיד בא
המלך ונעשה היחוד של הקב"ה ושכינתו.
(דפו"י דף ג ע"ב)

א לקודשא בריך הוא ארבע בגדי לבן, וארבע בגדי זהב למטרוניתא, דאתמר בה, ה) כל כבודה בת מלך פנימה ממשבצות זהב לבושה.
 טד) ארבעה בגדי לבן כלהו רחמי בשמא דיהו"ה. ולית מאן ג דמחיל בהון ד עריין אלא איהו, ארבע בגדי זהב, כלהו דינא, מסטרא דאדנ"י. ה ולית מאן דמחיל על ו ע"ז, אלא איהי. ז דשלטאן שפחה באתר דגבירתא.

חלופי גרסאות

א ג"א להקב"ה (כראדי). ג ג"א דמחול (מנטובה קושטנדינא) ג"א בסוגריים דאחיל (דפוסים ישנים). ד ג"א מוסיף על עריין (כראדי ירושלים הגר"א). ה ג"א ולית מאן דמחול על זה אלא איהי ול"ג עבודה זרה (מנטובה). ו ג"א ע"ג (הגר"א). ז ג"א דשלטין שפחה באתר דגבירתה (מונטובה)

מסורת הזהר

זי) (תהלים מ"ה) זהר ויחי קפא ציון ב' ז"ח חקת יז תק"ח צט ט"ד ש"ג קי"ב ט"ב ש"כ קסז ט"ג של"ט שמ"ד.

מעלות הסולם

מאמד ארבעה בגדי לבן וארבעה בגדי זהב

בז"א זהב ד' בגדי לבן, וחשבון ד' רומז על מדרגה שלימה של חו"ב תר"מ. ב' כשהנוקבא מאירה בהארט חכמה בהתלבשות בחסדים ומשתמשת בכלים דאחוריים המקבלת מן הנערות שלה בסוד קשוטי כלה והם ד' בגדי זהב.

טד) ארבעה בגדי לבן וכו': ארבעה בגדי לבן כולם, הם מאירים ברחמים בשם של הוי"ה, היינו ז"א. ואין מי שמוחל בהם החטא דגילוי עריות אלא הוא. ארבעה בגדי זהב כולם רומזים על דין מבחינת השם אדנ"י, היינו מלכות. ואין מי אשר מוחל על חטא של ע"ז אלא היא. כי העובדי ע"ז משליטים את השפחה במקום הגבירה.

פירוש. גילוי עריות ברוחניות הוא, כי ב' נקודות נתקנו במלכות, א' נקודתה עצמה דמדת הדין אשר לא נמתקה בבינה שמבחינה זו כח הצמצום והמסך עליה שלא תוכל לקבל את אור העליון. ב' היא נקודה הממותקת במדת הרחמים, אשר מבחינה זו היא ראויה לקבל כל האורות ואז היא משפעת לבי"ע ולישראל מאורותיה הגדולים. ולכן המלכות משמשת רק בנקודה ב' דמדת הרחמים, ונקודה זו מגולה בה, אבל נקודה דמדת הדין נגנזה בה ואינה מתגלית, ואם היא מתגלית תכף מסתלק ממנה אור העליון. ואם אדם חוטא בגילוי עריות גורם בחטאו לגלות נקודה דמדת הדין, ומיד כל האורות פורחות מן השכינה והדינים נאחזים בה. וכשהאדם מתקן את חטאו הוא צריך לתקן כנגד מה שפגם ולחזור לכסותה, וע"י הכיסוי היא חוזרת לקבל את אורות דרחמים וחסדים בסוד ד' בגדי לבן. ואז נמחל עונג, וזה אמרו ולית מאן דמחיל בהון עריין אלא איהו כי אז הנוקבא נכללת בז"א, והחסדים שלו שולטים ומאירים.

להאיר בו"ת בלי חסדים וע"כ נקפאה בה החכמה והיא נעשית לחשך ולא אור שעל זה קטרגה הלבנה שהיא מלכות ואמרה אי אפשר לשני מלכים להשתמש בכתר א'.

ובכדי שתוכל להאיר לתחתונים נאמר לה לכי ומעטי את עצמך דהיינו שתמעט את עצמה מן המדרגה הגדולה ההיא להיות שוה עם מדרגת הז"א ולקבל מן בינה, אלא שתדר למטה מיסוד דז"א כמו שהיא משורשה באו"י וכיון שמקבלת אורותיה מז"א שה"ס קו האמצע גמצאת החכמה שנותן לה כלולה בחסדים והיא יכולה להאיר זהו מצב ב' של הנוקבא הנפרדת. זמה שהיא קבלה במצב א' נבחנים לנר"ן דאחוד אשר אינם מאירים. ומה שהיא מקבלת במצב ב' נבחנים לנר"ן דפנים המאירים בכל שלימותם.

וישנן מעלות במצב א' אשר אז המדרגה העליונה של המלכות היא בינה ויכולה לקבל ממנה חכמה ואינה צריכה לקבל מז"א, אלא שאינה יכולה להאיר אל התחתונים, מחמת חסרון חסדים. משא"כ במצב הב' אחר שנתמעטה מתחת המסך דיסוד דז"א, כבר אינה ראויה לקבל חכמה, כי מסך דיסוד דז"א מעכב עליה, ומוכרחה אז לקבל חכמה בכלים דאחוריים, שנשארו בה ממצב הא'. אבל אינם יכולים להתתקן בגופה עצמה להיותם כלים דאחוריים ולא פנים, לכן נפרדים ממנה זמתלבשים בשבע הנערות הראויות לתת לה למלכות. ובשעה שמלכות רוצה לקבל חכמה משמשת בכלים דאחוריים שלה המלובשים בז' הנערות שלה בסו"ה בתולות אחריה רעותיה מובאות לך.

נמצא שיש לזו"ן ב' מיני לבושים, א' כשהם מאירים בחסדים, והנוקבא נכללת לגמרי (דטו"י דף ג' ע"ב)

סה) כשמיה, כן כרסייה. כן לבושיה, ובאלין לבושין לא אתלבש עד כען, מיומא דאתחרב בי מקדשא. דהא כתיב, (ו) אלביש שמים קדרות. ושכינתא אתמר בה, (ז) אל תראוני שאני שחרחורת, בגין דאיהי בגלותא, וכרסיא דילה פגימא בחובין דישראל. דתמן נשמתין דישראל.

סו) ובגין דא, זכאה איהו מאן דתקין ח לה כרסיה, בצלותיה דיליה, ט בפקודין דיליה, בתר דאיהו - כרסיא פגים בגינייהו. ואסתלק שם יהו"ה מתמן דאיהו לא שריא באתר פגים. הה"ד ח) כל איש אשר בו מום לא יקרב, אוף הכי בנשמתא פגימא לא שריא. זכאה איהו מאן דאשלים נשמתיה, לשריא ביה שם יקר"ק, ועביד ליה כרסיא לגביה.

סז) וזכאה פומא דמתחבר בה קב"ה עם שכינתיה, כ דאיהו תורת ה'. וזכאה איהו מאן דלביש מלכא ומטרוניתא בעשר ספירן דבריאה, דכלילן בשם יאקדונק"י. כשמיה כן לבושוהי. ומאן דתקין ליה סוסיא, דאתמר בה ט) לסוסתי ברכבי פרעה דמיתך רעיתי, ז דאיהי מרכבה דיליה. ח

חלופי גרסאות

ח נ"א ליה (מנטובה). ט נ"א בפקודי (מנטובה). י ה"ב במנטובה והגרא נ"א מוסיף מתמן כרסיא (קושטנדינא כראדי ירושלים). כ נ"א דאיהי (מנטובה הגרא קושטנדינא). ל נ"א דאיהו (הגרא ירושלים). מ נ"א מוסיף בסוגריים (דרושים).

מסורת הזהר

ט) (ישעיה נ') זהר וישב כ"ב ציון ג'. ז) (שיר השירים א') ז"ח ט"ז ציון ש'. ח) (ויקרא כ"א) זהר פקודי קד ציון ק'. ט) (שיר השירים א') ז"ח שיר השירים קנ"ח ציון נ'.

מעלות הסולם

מאמר ארבעה בגדי לבן וארבעה בגדי זהב

וד' בגדי זהב של כהן גדול בבית המקדש. ובאותם הלבושים לא לבש עד כעת מיום חורבן בית המקדש. כי הרי כתוב אלביש שמים היינו ז"א הנקרא שמים קדרות. והשכינה היינו חלכות נאמר בה אל תראוני שאני שחרחורת. משום שהיא בגלות. והכסא שלה אשר משם נשמות ישראל, פגום מחמת עונותיהם של ישראל.

סו) ובגין דא זכאה וכו': ומשום זה אשרי הוא מי שמתקן. לה לשכינה כסא בתפילה שלו ובמצות שלו. מאחר שהכסא פגום מחמתם, כח"ש כי יד על כס י"ה, ומסתלק שם הוי"ה משם כי הוא לא שורה במקום פגום, זה שנאמר כל איש אשר בו מום לא יקרב, כמו כן אינו שורה בנשמה פגומה. ולכן אשרי הוא מי שהשלים את נשמתו להשרות בה שם הוי"ה ועשה אותה לכסא אליו.

סז) וזכאה פומא דמתחבר וכו': ואשרי הוא הפה אשר בו מתחבר הקב"ה עם שכינתו, שזוהי תורת ה'. ואשרי הוא מי שמלביש את המלך והמלכה שהם זו"ן דאצילות, בעשר ספירות שבבריאה הכלולות בשם יאהדונה"י. כשמו כן מלבושיו. ואשרי מי שתיקן את עצמו להיות סוס במרכבת השכינה, אשר היא השכינה מרכבה

וחטאו של ע"ז הוא. אם ממשיכים את הגר' דחכמה מקו השמאל ממעלה למטה, ולא משתמשים עם הלבושים של הנערות רק בכדי לשמש אל המלכה בסוד קישוטי כלה, אלא משליטים את הנערות שהם בחינת אחוריים על הגבירה המאירה באורות דחסדים של פב"פ, אשר אז היא מלאה דינים והיא אז בבחינת אש שורף, והתקון לזה הוא למעט את קו השמאל ולא לקבל רק ר"ק דחכמה ולהלביש את החכמה בחסדים ככל התקונים של קו האמצע. והארת החכמה תאיר בסוד ד' בגדי זהב. וזה אמרו ארבע בגדי זהב בלהו דינא מסטרא דארנ"י כי דינא בהפוך אתון נעשו לשם קדוש אדנ"י (כח"ש לעיל אות ס'). זלית מאן דמחיל על ע"ז אלא איהי כי חטא הוא דשלטאן דשפחה באתר דגבירתא, אבל אחר שעשה תשובה ותיקן חטאו לא להמשיך גר' ממעלה למטה ומלביש את הו"ק דחכמה בחסדים או נמחל עונו.

סה) כשמיה כן כרסייה וכו': כלומר כינו שמאיר היחוד דקב"ה ושכינתיה באצילות הנקרא שם, כן הוא מאיר בעולם הבריאה הנקרא כסא וכסא רחמים מתיחד עם כסא דין. וכן מאיר היחוד בלבושים, בסוד ד' בגדי לבן (דפו"י דף ג' ע"ב)

(סח) נ דביומי דשבתות וי"ט איהו לבוש לבושי מלכותא, דאינון עשר ספירות דבריאה. וביומי דחול ס לבוש עשר כתות ע דמלאכיא, דמשמשי לון לעשר ספירן דבריאה.

(סט) דעשר ספירות דאצילות מלכא בהון. איהו פ וגרמיה חד בהון.

חלופי גרסאות

נ נ"א ביומי (מנטובה). ס נ"א ל"ג לבוש (מנטובה) נ"א לביש (הגר"א בראדי קושטנדינא). ע נ"א דמלאכיא (ירושלים). פ נ"א וגרמיהון (הגר"א).

מעלות הסולם

מאמר ארבעה בגדי לכן וארבעה בגדי זהב

בשביל המלאכים דיצירה, בסוד ועונתה לא יגרע הנאמר בעולם הבריאה. והנה ההבדל בין המוחין המאירים בשבת. ובין המוחין המאירים ביו"ט, ובין המוחין המאירים בימות החול הוא, כי בשבת כל הזווגים הם באו"א עלאין המאירים במוחין דחיה ממש. וביום טוב מאירים ג"ר דישסו"ת אשר גם הם מוחין דחיה אבל חיה דישסו"ת, ובחול מאירים מוחין דנשמה מז"ת דישסו"ת.

ונמצא שבשבתות ויו"ט עיקר העליות הן לע"ס דבריאה, שהן מאירות לנשמות העולות לאצילות לקבל מוחין דחיה, ולכן אומר דביומי דשבתות ויו"ט איהו לבוש לבושי מלכותא דאינון עשר ספירות דבריאה היינו כי ע"ס דבריאה עולות לאצילות ומקבלות מוחין דחיה בשביל נשמות הצדיקים שהן מבריאה. אבל בימי החול עיקר העליות הן לע"ס דיצירה, המאירות למלאכים נשמות חדשות ממוחין דישסו"ת, המאירים בחול לכן אומר וביומי דחול לבוש עשר כתות דמלאכיא דמשמשי לון לעשר ספירן דבריאה ומקבלים מהן כל שלימותם.

(סט) דעשר ספירות דאצילות וכו': כי בעשר ספירות דאצילות, המלך היינו אור הא"ס ב"ה מלושב בהם. הוא היינו מהותו ית' והגורמים היינו הכלים אחד הם. הוא, והחיות היינו האורות אחד הם. מה שאינו כן בעשר ספירות דבריאה, אשר לא הם היינו עצמותם והחיות היינו האורות שבהם אחד. לא הם וגרמיהם שהם הכלים אחד. ועלת על הכל היינו הא"ס ב"ה, הוא מאיר בעשר ספירות דאצילות, ובעשר ספירות דבריאה, ומאיר בעשר כתות המלאכים, היינו בעולם היצירה, ובעשר גלגלי הרקיע היינו עולם העשיה. ובכל מקום אין לו שום השתנות בסוד אני הו"ה לא שנית.

בכדי להבין הדברים צריכים לבאר היטב ההבחן מאור א"ס ב"ה וכל העולמות אשר מקודם לעולם אצילות אשר כולם נקראים בשם

מדכבה שלו היינו לז"א שנאמר בה לסוסי ברכבי פרעה דמיתוך רעיתו. (עיין בזהר חדש דף קנ"ח במאמר לסוסי ברכבי פרעה). (סח) דביומי דשבתות ויו"ט וכו': כי בימי השבתות וימים טובים הוא לובש לבושי מלכות שהם עשר ספירות דבריאה, וביומי החול הוא לובש לבוש של עשר כתות המלאכים ון עולם היצירה המשמשים להן לעשר ספירות דבריאה.

פירוש. יש ב' מיני זווגים לאו"א דאצילות. זווג א' הוא בעת שנעשים פרוץ אחד עם יסו"ת ועולים לג"ר דא"א ויש להם קומת ע"ב שהיא אור החיה ואז הם משפיעים מוחין דהולדה לזו"ן דאצילות. וזווג ב' הוא בעת אשר או"א הם במוחין דס"ג שהם מוחין דנשמה, ומלבישים את א"א מפה ולמטה והזווג נעשה בישסו"ת בסוד הרכנת ראש דאו"א אליהם וזווג זה אינו מספיק למוחין דהולדה אלא דק להחיות העולמות לבד, והטעם הוא מפני שמאיר בחסדים מכוסים כטבע הבינה דאור ישר אשר המוחין שלה הם בסוד כי חפץ חסד הוא ודוחית הארת חכמה, וע"כ אין במוחין אלו בחינת הולדה, כי אין מוחין דהולדה לזו"ן רק באור החיה דהיינו בהארת חכמה. ועכ"ז אע"פ שאין המוחין דנשמה מספיקים לבחינת הולדה לזו"ן מ"מ הם מספיקים למוחין דהולדה בשביל עולם הבריאה, והוא מטעם כי עולם הבריאה כולו בחינת בינה הוא בסוד אמא מקננא בכורסייא, ולכן אפילו אחר חטא דעץ הדעת אשר העולמות ירדו ממדרגתם באצילות ועולם הבריאה הוא מתחת הפרסה דאצילות, מאיר שם אור היסו"ת דאצילות באור הבינה, כי אין הפרסא מפסקת כלל על אור הבינה, כי אין צמצום נוהג רק על אור החכמה לבד.

ולפיכך יש לאו"א דבריאה מוחין שלימים מישסו"ת דאצילות, דהיינו קומת נשמה שיש בהם מוחין דהולדה, כי מתוך שהם אצל בריאה בחינת ג"ר, הם מספיקים למוחין דהולדה בשביל זו"ן דבריאה, להוליד נשמות חדשות (דו"י דף ג ע"ב)

איהו ζ וחיייו חד בהון. מה דלאו הכי בעשר ספירות η דבריאה, דלאו אינון η וחיהון חד. לאו אינון וגרמיהון חד. ועלת על כלא הוא ω נהיר בעשר ספירות

חלופי גרסאות

ζ נ"א וחיי (ירושלים קושטנינא ברדוי). η נ"א מוסיף בסוגריים (כתנות) דבריאה (בראדי טשרנאוץ ירושלים). ω נ"א ואיהון ול"ג וחיהון (מנטובה) ω נ"א בסוגריים נחית (דפוסים ישנים).

מעלות הסולם

מאמר ארבעה בגר לבן וארבעה בגדי זהב

תוך האצילות ממש ואז המעשה והמחשבה שבאצילות הכל דבר א' ברגע א' מבלי שיקדים זה לזה וזהו איהו וגרמוי חד בהון כי הוא עמהון ביחד ואין הוא הנקרא מחשבה מקדים למעשה כי הכל בא כאחד. אבל הבריאה אינו כמו האדם עם מחשבתו עצמו רק כב' אנשים וכמלך עם עבדיו שכאשר ירצה המלך שיעשו עבדיו פעולותיו שהוא רוצה לא יספיק במה שתתפשט מחשבתו תוך עבדיו רק צריך שידבר הוא עצמו ודבור זה הוא סוד הכאת הארת האצילות במסך דבריאה ובתוך הכאת הכלים דאצילות שם הוא סוד הפה. עכ"ל.

ותמצית דבריו היא אשר אור א"ס ב"ה כולל הכל. ואצילות מקבל מחכמה הכלולה באור א"ס ב"ה אשר ע"י התלבשותו בחכמה מאיר באצילות. ובאצילות יש חמשה פרצופין א"א א"ו"ן. וע"י התלבשות בינה דאצילות מאירה בבריאה. וכן ז"א דבריאה מאיר ביצירה ומלכות דיצירה בעשיה. ואצילות היא באחדות גמורה כמו אדם עם מחשבתו. ובריאה כמלך עם עבדיו עושי דברו ע"י דבורים ופקודות מאת המלך.

ופירוש הדברים הוא. אשר עצם מחויב המציאות ה"ס מהות שאין לנו תפיסה בו כלל כי אפילו במהותים הגשמים ואפילו במהותנו אנו אין לנו תפיסה וכש"כ במחויב המציאות. והשם א"ס ב"ה שאנו מזכירים אינו כינוי כלל למהות מחויב המציאות ית' וית' כי הרי כל מה שלא נשיג איך נגדוהו בשם או מלה. באופן אשר השם א"ס ב"ה אינו כלל למחויב המציאות כשהוא לעצמו. אלא מבחינת מה שכל העולמות וכל הנשמות כלולים בו ית' בסוד מחשבת הבריאה בבחינת סוף מעשה במחשבה תחלה שהוא הקשר אשר כל הבריאה עד גמר התקון מקושרת בו ית' בשם א"ס ב"ה. להיות אשר כל הנשמות והעולמות יש להם מציאות בו ית' כשהם מלאים ושלמים בתכלית השלמות העתידה אשר יקבלו בגמר התקון. ודומה לאדם הרוצה לבנות בית יפה אשר במחשבה הראשונה שלו הוא רואה לפניו בית נהדר בכל חדריו ובכל הפרטים כמו שיהיה בגמר הבנין. ואחר כך הוא מחשב תכנית ההוצאה

בשם א"ס. לבין עולם אצילות אשר עליו נאמר כאן איהו וחיהו וגרמוהי חד בהון. אשר הוא כולו אלקות ואחדות פשוטה. ובין ג' עולמות ב"ע דפרודא.

ואעתיק דברי רבנו האריז"ל בע"ה שער מ"ז פ"ב וז"ל נמצא עתה כלל העולה. כי אצילות מקבל האור מהחכמה לבד כי החכמה נעשית מסך סתום בין א"ס ובין אצילות. ומבינה דאצילות מקבלת הבריאה אחר שנתלבש אור הא"ס והחכמה עליונה בתוכה. ועכ"ז נקרא אור הבינה לפי שנעשית מסך מבדיל גמור. וכן היצירה מקבלת מו"א דבריאה עצמה וכן העשיה מקבלת מנוקבא דז"א דיצירה עצמה ולולא כל אלה המסכים והלבושים לא היו יכולים לקבל אור עליון. רק שכל עולם ועולם פחות במדרגה משל חברו ע"ד הנ"ל. ובה תבין כי האצילות נקרא מחשבה ורצון והבריאה דבור ורצון. והענין כי א"ס כשנתפשט נתהווה כלים של י"ס דאצילות ויצא בפועל מה שהיה בכח כהדין קמצא דלבושיה מניה וביה. ואח"כ חזר למקומו. מחמת היות הכלים עבים וגסים. ומהכאת הכלים דאצילות בפרגוד נעשו י' כלים דבריאה. ומהכאת עצמות דאצילות נעשו י"ס דבריאה ועד"ז ביצירה ועשיה. ואמנם כבר ידעת כי י"ס דאצילות נחלקו לה' בחינות שהם א"א א"ו"ן וכולם כללות אדם א' וכל אלו הם מתנענעים ע"י מחשבה אחד כדרך כל אברי האדם מתנענעים ע"י מחשבתו ואין צריך שום אבר מאברי האדם שיצוה לו ולדבר לו שיעשה אותו מעשה הנוגע לו. המשל בזה כשירצה אדם לילך לאיזה מקום שידבר הוא לרגליו שילכו כי בעלות הדבר על מחשבתו הולכין הרגלים עצמן וכן בשאר פעולת אברים. גם נדקדק הענין בדקות יותר כי הלא המחשבה עם הפעולה באים ביחד כי כשאדם אוכל אינו צריך שתחילה יחשוב איד ילעוס המאכל בשניו. או איד יגביה רגליו לילך ואח"כ יאכל וילך. כי המחשבה מתפשטת באברים עצמן ואז באים המחשבה והמעשה ביחד וזה פשוט ולכן עולם אצילות נקרא מחשבה לפי שא"ס הוא וגרמוהו וחיהו חד בהון כי המחשבה מתפשט (לפי"ו דף ג ע"ב)

דאצילות, ובעשר ת ספירות דבריאה. ונהיר בעשר כתות דמלאכיא, ובעשר גלגלי דרקיעא, ולא אשתני בכל אתר.

מאמר מרכבת יחזקאל

(ע) * קום יחזקאל נביאה, לגלאה אלין מראות קמי שכינתא, דאתמר בהון, (י) ודמות החיות מראיהם כגחלי אש. בנקודי אורייתא, א וטעמי דאורייתא, דעלייהו ב דאתון אתמר, (כ) ודמות החיות. מראיהם כגחלי אש, אלין אינון נקודין. בוערות כמראה הלפידים אלין טעמי.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(י) (יחזקאל א') זהר ויקהל קלח ציון ס' תק"ח צד ט"ג ש"י. כ) (שם) שם.
ת נ"א ל"ג ספירות (מנטובה ירושלים). א ה"ג בכל הדפוסים ונ"א מוסיף בסוגריים (ובנקודי) ובמנטובה גריס ובנקודי טעמי. דאורייתא. ב נ"א ל"ג דאתון (מנטובה).

מעלות הסולם

מאמר ארבעה בגדי לכן וארבעה בגדי זהב

ההוצאה לפועל את כל הפרטים כל פרט בעתו ובזמנו. ואחר כך מתחילה הבניה בפועל ממש עד שגומר לפי מה שסידר לו במחשבתו הראשונה. והנה בחינת א"ס ב"ה ה"ס המחשבה הראשונה אשר כל הבריאה מצוירת לפניו בשלימות הסופית. אלא שאין המשל דומה לנמשל, כי אצלו ית' העתיד וההווה שוים. ואינו צריך לכלי מעשה והמחשבה גומרת הכל. ולפיכך הוא בו ית' מציאות ממשית. ובחינת עולם האצילות ה"ס כמו התכנית המחשבתית בפרטיה. שיוצרך לגלות בעת ההוצאה לפועל. ותבין שבב' בחינות אלה. היינו במחשבה הראשונה וכן בתכנית המחשבתית של הפרטים. אין שם עדיין שום דבר מבחינות הנבראים. וג' העולמות ביי"ע הם בחינת ההוצאה מכח אל הפועל. כאדם הבונה ביתו בפועל ממש. ולכן האור האלקי המאיר בבי"ע דהיינו לפי השעור אשר הנשמות צריכות לקבל כדי שתבאנה אל הגמר. הוא מתלבש בעשרת הכלים כח"ב חג"ת נהי"מ אשר הם כלים ממשיים ביחס לאלקותו ית' והיינו שאינם אלקיות. אלא מחדשים לצורך הנשמות.

ועלת על כלא הוא נהיר וכו'. כי האור המלוכש בעשרה כלים שבבי"ע הוא אלקיות ואחדות פשוטה בלי שום שנוי משהו ח"ו. כי האור הוא אחד כשהוא לעצמו. וכל השנויים הנעשים בהארתו ית' נעשו ע"י הכלים של הספירות דבי"ע אשר אינם אלקיות.

מאמר מרכבת יחזקאל

(ע) קום יחזקאל נביאה וכו': קום יחזקאל הנביא, לגלות אותם המראות לפני השכינה, אשר נאמר בהם ודמות החיות מראיהם כגחלי אש. בנקודות של התורה. והטעמים של התורה. כי על אותיות התורה נאמר, ודמות החיות. מראיהם כגחלי אש אלו הם נקודות. בוערות כמראה הלפידים, הם טעמים.

וזה אמרו דעשר ספירות דאצילות

מלכא בהון איהו וגרמיה חד בהון איהו וחיויו חד בהון. כי כל השנויים המתוארים בעולם האצילות אינם נאמרים באלקיות כשהוא ית' לעצמו אלא רק כלפי הנשמות בשעור שמקבלות מאצילות דרך ג' עולמות ביי"ע. וענין המציאות של העולם הוא הוא ביחס התכנית המחשבתית אל המחשבה הראשונה שהיא א"ס ב"ה, אבל בשניהם הן בא"ס ב"ה והן בעולם (דסו"י דף ג' ע"ב י) דף ד' ע"א)

(עא) ובהון, (ז) והמשכילים יזהירו כזהר הרקיע. והמשכילים: אלין אתון. יזהירו: אלין נקודין, דנהרין בהון. כזהר: אלין טעמי.
(עב) ושכינתא כלילא מכולהו. ג עלה אתמר, (ח) היא מתהלכת בין החיות, דאינון חיון עלאין דנקודי דטעמי. וחיוון תתאין, דנקודי דאתון.

חלופי גרסאות
ג ג"א עליה (מנטובה).

מסורת הזהר
(ז) (דניאל י"ב) לעיל אות א'. (ח) (יחזקאל א') לעיל אות ע' ציון י'.

מעלות הסולם

מאמר מרכבת יחזקאל

שאלה ותמיהא. יכול להיות בה מובן הפוך. כי המלים אין להן שום עמידה והוראה לפי עצמן רק לפי הנגון שהוא הטעמים שלהן. כן ערך השפעת מוחין דא"א על ישסו"ת וזו"ן שאין במוחין שום משמעות לא של קיום ולא של שלילה אלא לפי הארת או"א אליהם. והנה הכתוב ודמות החיות מראיהם וגו'. נאמר בעת שצורות כל החיות שה"ס ג' קוין נתלבשו בצורת השמאל שבהן שהיא פני שור דהיינו לגלות החכמה שבקו שמאל וצורה זו נתלכשה בגחלי אש שה"ס הדינים המופיעים יחד עם גלוי החכמה. וזה אמרו דעלייהו דאתון אתמר ודמות החיות ולא ודמויות לשון רבים והוא מפני שהן בצורה אחת דהיינו צורת השמאל. מראיהם בגחלי אש אלין אינון נקודין היינו הארת חכמה מישסו"ת המופיע בדינים הנקראים גחלי אש. כמראה הלפידים אלין טעמי היינו הארת או"א שהיא אז בבחינת אוירא דביא דלא אתפס והיא טעמים כי ישסו"ת הם נקודות ואו"א עלאין הם טעמים.

והכתוב והמשכילים יזהירו וגו': נאמר בעת שזו"ן מקבלים הארת כל ג' הקוין ע"י קו האמצעי הנקרא רקיע המיוחד כל הקוין אשר זו"ן שהם אותיות נקראים משכילים ועליהם אמר והמשכילים אלין אתון. יזהירו אלין נקודין דנהנין בהון. היינו אור הנשמה מישסו"ת הנקראים נקודות בסוד משכיות כסף כזהר אלין טעמי היינו או"א עלאין באור החיה הנקרא תפוחי זהב בסוד אוירא דביא דאתפס. עיין זהר חרש שה"ש אות תקצ"ד.

(עב) ושכינתא כלילא מכולהו וכו': והשכינה היינו מלכות כלולה מכלם מכל המדראות כי כל הארת חכמה היא להאיר ולהשפיע כל הצורך אל השכינה בסו"ה אשרי משכיל אל דל. עלה נאמר היא מתהלכת בין החיות. והן חיות עליונות המאירות בנקודות הטעמים. וחיות תחתונות המאירות בנקודות של האותיות.

כגוונא

(עא) ובהון והמשכילים יזהירו וכו': ובהם. היינו בטעמים נקודות ואותיות כתוב. והמשכילים יזהירו כזהר הרקיע. והמשכילים: הם אותיות. יזהירו: הן נקודות המאירות בהן היינו באותיות. כזהר: הם טעמים. פירוש. כי יש לדעת אשר עשר הספירות נחלקות לשלשה עיקרים שהם טעמים, נקודות, אותיות. טעמים הם סוד כתר. נקודות הן חכמה. ואותיות הן ישסו"ת וזו"ן. וזהו רק מבחינות הכלים. אמנם מבחינות המוחין נבחנו הטעמים לחכמה. הנקודות לבינה שהיא ישסו"ת. ואותיות לזו"ן. והבדל זה בין המוחין והכלים הוא נמשך מן ב' הפרצופים הראשונים דא"ק כי כלים נמשכים מן פרצוף הכתר של א"ק אשר שם מלובשים האורות בכלים שלהם כהלכתם. אמנם המוחין נמשכים מן פרצוף ע"ב דא"ק אשר שם נתחלפו האורות בסדר התלכשותם בכלים. מטעם שבפרצוף ע"ב דא"ק חסר מלכות דכלים וכתר דאורות. ונתלבש אור החכמה בכלי דכתר. ואור הבינה בכלי דחכמה. ואור ז"א בכלי דבינה.

וע"כ מבחינת הפרצופים והכלים הנמשכים מפרצוף כתר א"ק נבחנו הטעמים לכתר והנקודות לחכמה והאותיות לבינה. אמנם מבחינת המוחין הנמשכים מע"ב דא"ק לבד אשר אור החכמה מלובש בכתר שלה ואור בינה בחכמה שלו. ואור ז"א בבינה שלו. הרי הטעמים הם מאור החכמה. והנקודות הן מאור הבינה והאותיות הן בכו"ן.

והנה נקודות ואותיות הן דומות לגוף ורוח החיים שבו. שאותיות בלי נקודות הן כגוף בלי נשמה. וכן הזו"ן שהם אותיות. כל רוח החיים שבהם נמשך מן ישסו"ת. ואם ישסו"ת לא יאירו להם. לא היה בהם רוח חיים כלל. אמנם ישסו"ת שהם נקודות ורוח החיים של זו"ן. מקבלים את קיומם וחיותם מן או"א שהם טעמים. והוא כמו נגון של הטעמים. המהפכים את המלים שהן אותיות מנקודות מקצה אל הקצה. כי יש הבדל אם אומרים מלה בנחותא. ואם אומרים אותה המלה בלשון

(דפו"י דף ד' ע"א)

הקדמת תקוני הזהר

עג) ד כגוונא דא ה' ה ואינון סגולתא לעילא תלת חיוון עילאי דרמיזין בראשי תיבות יהויה יהויה יהויה. ואינון יהויה מלך יהויה מלך יהויה מלך, אנפי תלת חיוון עילאין דאינון חסיד גבורה תפארת.

עד) ח ולתתא סגול דאינון חיוון תתאין, ט אנפי נצח הויד יסוד. דרמיזין ביברכך יאר ישא. נקודה דאמצעיתא חיה ששמה אדם. כגוונא דא ה' היא מתהלכת בין החיות, דאינון תלת לעילא, ותלת לתתא, כגוונא דא ה'. איהי רביעאה לכל תלת, ושביעאה לשית.

עה) כ ורזא דתלת חיוון תתאין, עלייהו איהו קא רמיז, נ ויהי בשלשים שנה. ועל נקודה דאמצעיתא, קא רמיז ברביעי, דאיהו ארבע אנפי אדם, חכמה עלאה, כ"ח מ"ה, דאתמר ביה ט דמות כמראה אדם עליו מלמעלה, וכלא ברזא דנקודי נ דאות ה'.

עו) ו בחמשה לחדש: נ דא אות ה', דאיהי אלקים, ס כנוי לשם

חלושי גרסאות

מסורת הזהר

נ (יחזקאל א') ז"ח יתרו טח ציון מ' ט (יחזקאל א') זהר תודיע לס ציון ס'. ע (שם) לעיל אות ע"ה ציון נ'.
הוד (מנטובה). ט הכי גדיס בתקונים עם בניהו וכלל בכל הדפוסים, נ"א כגוונא דא היא מתהלכת. (מונטובה). כ נ"א מוסיף כאן ואית נקודה דכל עלמא תליא תחותה כגון שמשא לגבי תתאין אתחזיא לבני נשא תחות רקיעא כנקודת קמץ ואיהו כמה זמנין רב מכל אתון כ"ש נקודין דאורייתא גבלי גובה דלהון ואתחזיין לן נקודין ע"כ (מונטובה) והגרא כתב שאין כאן מקומו ושייך לקמן דף ז': ט נ"א דאת ה' ול"ג את הנקודות (מנטובה). נ נ"א דא את ה' דאיהו אלקים. ט נ"א מוסיף היא כנוי לשם הוי"ה (מנטובה).

מעלות הסולם

מאמר מרכבת יחזקאל

הוא מרמז ברביעי, היינו ארבעה פני אדם כמ"ש ודמות פניהם פני אדם היינו חכמה עליונה כ"ח מ"ה כי מ"ה בגימטריא אדם. שנאמר בו דמות כמראה אדם עליו מלמעלה. והכל בסוד הנקודות של אות ה'.

עו) בחמשה לחדש דא וכו': בחמשה לחדש שנאמר בפסוק הוא אות ה' ולא הנקוד שהיא רומזת לה' אותיות של שס אלקים כנוי לשם הוי"ה. והיא כסא לז"א. כי כן עולה חשבון הכסא כחשבון אלקים. והיא כתר עליון, לבי"ע חמישית לארבע תיות עליונות. וחמישית לארבע תיות תחתונות. והיא כסא לרבון הכל, אדון על הכל אשר הוא סתור וגנון. היינו אור א"ס ב"ה אשר אורו מגיע עד סוף האצילות. ביאור המאמר. הנה צריכים להבין מקור ההבחן אשר בין טעמים לנקודות. והענין כי טעמים הם בחינת אורא עלאין שהם תרין ריעין דלא מתפרשין וזווגם לא פסיק לעלמין כי הם בחינת ע"ב רס"ג המקבלים מבחינה שכנגדם

עג) כגוונא דא ה' וכו': כעין זה ה' דאותן שלש תיות עליונות נרמזות בשלש יודין של סגולתא למעלה על ה' בראשי תיבות הוי"ה הוי"ה הוי"ה. והם הוי"ה מלך, הוי"ה מלך, הוי"ה ימלוך והם הפנים של שלש תיות עליונות, שהן חסד גבורה תפארת.

עד) ולתתא סגול דאינון וכו': ולמטה תחת ה' שלש יודין סגול שהן תחתונות, צרמזות בג' יודין של יברכך יאר ישא. והם הפנים של נצח הוד יסוד. נקודה האמצעית חיה ששמה אדם היינו מלכות כעין זה ה' היא מתהלכת בין החיות שהן שלש למעלה חג"ת ושלש מלמטה נה"י כעין זה ה' היא רביעית לכל שלשה, משלימה לחג"ת ומשלימה לנה"י. ושביעית לשם, לחג"ת נה"י יחד.

עה) ורזא דתלת חיוון וכו': וסוד של שלש תיות תחתונות, עליהן הוא מרמז הכתוב ויהי בשלשים שנה, כי כל ספירה היא כלולה מעשר. ועל נקודה האמצעית שהיא מלכות (דפ"י דף ד' ע"א)

יק"ק. ואיהי כרסיא, דהכי סליק ע הכסא כחושבן אלקי"ם. פ ואיהי כתר עליון,

חלופי גרסאות

ע נ"א מוסיף בסוגריים (דרושים) (בראדי ירושלים טשער:אויץ). פ נ"א ואיהו.

מעלות הסולם

מאמר מרכבת יחזקאל

ראויה לקבל את המוחין דגדלות אלא אחר שהיא מעלה את נהי"מ שלה מבי"ע ונשלמת בעשרה כלים. ואלו הנהי"מ נקראים ד' חיות הנזשאות את הכסא אל הזווג. ומתוך שזולתן לא היתה ראויה לזווג ע"כ נבחר שהנוקבא רוכבת על ד' חיות אלו והן נעשו למרכבה אליה.

אמנם יש ב' מרכבות דהיינו לב' זווגים. המכונות מרכבה עלאה ומרכבה תתאה. ויש הפרש גדול ביניהן כי במרכבה עלאה יש ד' חיות. אדם, אריה, שור ונשר. ובמרכבה תתאה יש רק ג' חיות. שור, נשר ואריה. ואדם אין בהן בפרטות רק בדרך התכללות. ויש להבין למה נתחלקו החיות לב' מרכבות לב' זווגים ולמה לא מספיק זווג אחד, וכן למה חסר פני אדם פרטי במרכבה תתאה. והענין הוא כי נודע שאין באריך אנפין דאצילות רק תשע ספירות וכן לאחריה בכל פרצופי אבי"ע כי המלכות חסרה מטעם שנגזזה בראש של פרצוף עתיק ולא נמשכה לא"א, אשר זה הוא אחד מראשי התקונים שנעשו בעולם התיקון. אמנם אין הפירוש שכל עשר הספירות שבמלכות חסרות כי הרי אין זווג רק במסך שבמלכות בלבד, אלא רק מלכות דמלכות היא חסרה וט"ס ראשונות שלה נשארן בפרצופים. ולפיכך כשנתבררה ועלתה אל הנוקבא המלכות שלה מבי"ע שהיא פני אדם, לא עלו אליה רק ט"ס ראשונות של המלכות בלבדן. והנה הט"ס הראשונות שבכל פרצוף נמצאות למעלה מחזהו שלו ומחזהו ולמטה נבחרן למלכות של הפרצוף. ולפי זה נמצא שאין פני אדם שהוא המלכות העולה מבי"ע דק בבחינת מחזה ולמעלה, אבל מן החזה ולמטה ששם מלכות דמלכות אין שם פני אדם. ונודע שכל בחינה עולה אל הבחינה אשר כנגדה בעליון ממנה ולפיכך עלה המחזה ולמעלה של פני אדם לבחינת מחזה ולמעלה של זו"ן ונעשה זווג שלם של פני אדם עם מחזה ולמעלה שלהם. והחיות אשר מחזה ולמעלה הן הנקראות מרכבה עלאה להיותן נושאות את הנוקבא לזווג העליון אשר מחזה ולמעלה ששם מאירים הטעמים. אמנם ג' העולמות בי"ע וכן נר"ן של הצדיקים אינם יכולים לקבל שפע מן הזווג אשר מחזה ולמעלה כי הם מתיחסים אל הספירות אשר מחזה ולמטה דו"ן. ולכן, אחר שנעשה

שכנגדם מטעמים דס"ג דא"ק הקודמים לצמצום ב', וע"כ אין עיקר ותוספות נהוג בהם כי כל ענין הפסק הזווג והסתלקות המוחין הם נהגים רק במוחין דתוספות. וכיון שאין להם חלק במוחין אלו דצמצום ב' ע"כ אין מעשה התחתונים פוגמים בהם כלל ואינם מתפרשים לעולם. מלבד הטעם אשר המוחין דא"א הם בחינת ג"ר דבינה אשר חשקם בחסדים ולא בחכמה. וכל הצמצום היה רק כלפי אור החכמה. ע"כ אין שום דין ושום אחיזה לקליפות במוחין דא"א שהם טעמים ואדרבה הקליפות נדחים ומתעוררים מפני אורותיהם וע"כ לא יארע בהם לעולם שום פגם ומיעוט.

משא"כ ישו"ת להיותם מבחינת ס"ג דס"ג המקבלים מבחינה שכנגדם בא"ק מנקודות דס"ג דא"ק אשר בהם נשרש ענין צמצום ב' הרי ענין עיקר ותוספות נהוג בהם, אשר במוחין דתוספות נאחזים התחתונים להיותם נמשכים ע"י מעשיהם הטובים של הצדיקים, והם מסתלקים ע"י עבירות של הרשעים. ולפיכך זווגם נפסק בסבת הרשעים ונשארים רק בו"ק שהם בחינת עיקר. וכש"כ זו"ן שהם בחינות המעלה למטה של ישו"ת אשר יש בהם אחיזה אל התחתונים הגדלים ע"י מעש"ט של הצדיקים והסתלקים ע"י עבירות הרשעים וזווגם נפסק. מטעם כי מוחין דו"ק הנשארים בהם שהם בחינת עיקר לבד אין בהם בחינת זווג. ומכאן ההבחן בין חג"ת עד החזה שהם חיות עליונות אשר מאיר בהם אור הטעמים מאו"א, לבין נה"י אשר הם למטה מחזה שהם חיות תחתונות, אשר שם מאיר אור הנקודות מישו"ת.

והנה ב' כסאות הם באצילות, הכסא העליון הוא בינה הנעשית כסא לחכמה, וחכמה היא האדם היושב על הכסא שפירושו שאין החכמה מתגלית אלא על ידיה. הכסא התחתון הוא הנוקבא שהיא כסא לז"א, וז"א הוא האדם היושב על הכסא שפירושו שאין מוחין דז"א מתגלים אלא ע"י הנוקבא. וארבע רגלים אשר הכסא העליון עומד עליהן הן חג"ת ומלכות. וארבע רגלים אשר הכסא התחתון עומד עליהן הן נהי"מ.

והנה המלכות כשהיא בזווג עם ז"א במוחין דגדלות גם היא נקראת אדם בסוד הכתוב זכר ונקבה בראם ויקרא את שםם אדם, אבל איננה (דפוי דף ד' ע"א)

חמישאה לארבע חיוון עלאין, וחמישאה לארבע תתאין. ואיהי כרסיא למארי כלא. אדון על כלא ז דאיהו טמיר וגניז.

חלופי גרסאות

ז נ"א דאיהי (בראדי ירושלים טשערנאוין).

מעלות הסולם

מאמר מרכבת יחזקאל

המדרגה דהיינו גם בששת ימי המעשה. וזה שאמר (באות ע"ה) ורזא דתלת וכו', ועל נקודה דאמצעייתא וכו', כי גילוי פני אדם שהוא הארת החכמה, מתגלית בכל החיות כי לכן נקראות חיות, ע"ש אור החכמה שהוא חיה. ואדם הרוכב על הכסא העליון שהוא בינה, הוא חכמה עליונה. ועל הכסא התחתון שהוא מלכות הוא ז"א, שהוא הוי"ה דאלפין בגימטריא אדם.

ומ"ש וכלא ברזא דנקודי דאות ה', הוא כי כל המוחין הללו מאירים רק באצילות ולא למטה מפרסא דאצילות, כי ע"י הארת ע"ב ס"ג, דא"ק יורדת הפרסא רחזה שבגוי מעוהי, דא"א שהיא בחינת מלכות דאמא שבתוכה ה"ת ובהא למקום הטבור דא"א, שע"ז עולים ישסו"ת ונעשים לפרצוף אחד עם אר"א להיותם סוד אח"פ שלהם, לכן החג"ת דז"א שבהם בחי' אח"פ דישסו"ת עולים עמהם למעלה מטבור ונעשים לבחינת חב"ד דז"א. ושם למעלה מטבור הם מקבלים המוחין דאר"א, דהיינו למעלה ממלכות דאמא, ואז הם מוחין גמורים כמו המוחין דאר"א עצמם כי התחתון כשעולה לעליון נעשה כעליון וע"כ הם ראויים להולדת נשמות, ועד"ן כשהמוחין דוור"ן מתפשטים מן הראש אל הגוף שלהם, אינם מתפשטים רק למעלה מפרסא שתחת רגליהם, כי כמו שמלכות דאמא שבטבור שומרת המוחין דראש שלא יתפשטו בתוכה כן הפרסא שמתחת האצילות שהיא מלכות המסיימת שומרת המוחין דגוף, שלא יתפשטו ממנה ולמטה, וזה אמרו וכלא ברזא דנקודי דאות ה' שהם מוחין דחכמה המאירים רק באצילות, משא"כ ה' לברא בלי הניקוד היא כבר מאירה לבי"ע בסוד מרכבת מטטרון כמו שיתבאר להלן בסוד רכב אלקים.

ומ"ש (באות ע"ו) בחמשה לחודש דא אות ה', וכו', נעתיק מ"ש בוח"ח בראשית אות ל"ח רתיכא דא מיכאל גבריאל רפאל אוריאל, אלין אינון ארבע, וחדא נקודה דקיימא עלייהו אינון ה"א, ולא איקרי ה"א דא, אלא ברזא דאלין ארבע, ונקודה בתראה דשרייא עלייהו, ורזא דה"א דא דל"ת הות, וההיא נקודה דשרייא עלייהו באמצעייתא אתעביד ה"א, ופירושו הוא, כי מרכבה זו דהיינו מרכבת מטטרון

שנעשה הווג השלם דוור"ן בבחינת מחזה ולמעלה בסוד מרכבה עלאה, עולה אח"כ גם בחינת מחזה ולמטה של ג' החיות, אריה, שור, ונשר, והן נכללות בווג העליון אשר מחזה ולמעלה, ע"ד ישסו"ת שנכללים באר"א, והחיות מקבלות השפע מפני אדם אשר שם, ויורדות ומשפיעות לבני ג' עולמות בי"ע, וג' חיות אלו מכונות מרכבה תתאה, להיותן בחינת מחזה ולמטה לבר.

וזה אמרו (באות ע"ב) ושכינתא כלילא מכולהו אשר השכינה שהיא המלכות כלולה מכל האורות הן מטעמים שמחזה ולמעלה, והן מנקודות מחזה ולמטה, עלה אתמר היא מתהלכת בין החיות ומשלימתן דאינון חיוון עלאין דנקודי דטעמי וכו', המשלימתן עם פני אדם, וה"ס ג' קוין ומלכות המקבלת אותם, וזה אמרו (באות ע"ג) כגוונא דא וכו', ומבאר ג' הקוין בסוד הזמן, הוי"ה מלך בסגול הוא ימין, המאיר בהוה והארתו מתפשטת ממעלה למטה עד לעולם הזה, ואין הגשמיים נוגעים לא בעבר ולא בעתיד רק ברגע ההוה לבר, וקו השמאל הוא, הוי"ה מלך בקמץ, כי הארתו סתומה ומרומז בעבר אשר אין התחתונים יכולים לנגוע בעבר, וקו האמצע הוא הוי"ה ימלך בעתיד, שהוא קו המכריע ומזכר שגיגע לעולם הזה בגמר התקון, וזה אמרו (באות ע"ד) ולתתא סגו"ל וכו', שהן חיות תחתונות הנכללות מן העליונות, וג' הקוין מרומזים בשלש נקודות סגו"ל, ומלכות המשלימתם בפני אדם, ומרמזים על ג' הקוין דמוחין דישסו"ת, המאירים בהארת חכמה מלוכשת בחסדים, שהם יברכך יאר ישא של ברכת הכהנים.

ומ"ש איהי רביעאה לכל תלת ושביעאה לשית הוא כי כל זמן אשר המדרגה היא בחסרון מלכות היא נבחנת לסתומה ובלתי נודעת, וכשמגיעה אל המלכות היא משיגה כל שלימותה, שזה סוד ששת ימי המעשה ושבת, אשר לכאורה צריכים להיות ששת ימי המעשה הרומזים לחג"ת נה"י יותר חשובים מיום השבת הרומז למלכות, ואינו כן, היות שבימות החול המדרגה סתומה, כי כשחסר מלכות דכלים חסר ג"ר דאורות, וכביאת יום השבת מתגלה הקדושה בכל (דסו"י דף ד' ע"א)

עז) ואי תימא דרזא דא חזא יחזקאל, לא ק הוה אלא דמות דאלין חיוון, ולא דחזא חיוון. אלא כמלכא דשלח שטר בחותמיה, ודיוקנא דמלכא רשימא ר על שעה ש מחותמיה.

עח) דבספירן דאצילות איהו דיוקנא דמלכא ממש. ובספירן דבריאה, חותמא דמלכא. ובספירן דיצירה, ובמלאכין דאינון חיוון, ציורא דחותמא בשעה. ובגין דא אתמר במראות יחזקאל, (ט) דמות כמראה אדם. ודמות החיות,

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ק ג"א הוא (קושטנדינא) דפוס הראשון. ר ג"א בשעה בחותמיה (מנטובה). ש ג"א מחותמי (בראדי ירושלים).

(ט) (שם) לעיל אות ע"ה ציון ס"י.

מעלות הסולם

מאמר מרכבת יחזקאל

עז) ואי תימא דרזא וכו': שואל, ואם תאמר אשר סוד זה של המרכבה העליונה ראה יחזקאל. ומשיב, לא. כי מרכבת יחזקאל לא היתה אלא דמות של אותו החיות. ולא שראה החיות ממש. אלא משל למלך ששלח שטר בחותמו. וצורת המלך רשומה על שעה מחותמו של המלך.

עח) דבספירן דאצילות איהו וכו': ומפרש, כי בספירות דאצילות היא צורת המלך ממש. ובספירות דבריאה הוא חותם המלך. ובספירות היצירה ובמלאכים שהם חיות היצירה, הוא ציור מן החותם על השעה. ומשום זה נאמר במראות יחזקאל, דמות כמראה אדם. ודמות החיות, ולא החיות ממש. ומשל למי שכל ימיו לא ראה את המלך, והוא בן כפר, ושואל על המלך לדעת אותו ורושמים לו צורת המלך על טבלא או על נייר.

פירוש. כי כל ביאת האור העליון לבריאה הוא מכח מה שאור החוזר העולה מכח זוג דהכאה על מסך דבחינה ד' שבקרקע האצילות, ממנה ולמעלה באצילות עצמה. הנה אותו אור החוזר ממש חזר והתנוצץ ועבר דרך המסך והרחיב את כלי המלכות לעשר ספירות מינה ובה ונתפשט בה ממעלה למטה. אשר בזה נמצא שכל הבחינות שהאור"ח הלביש באצילות מהקרקע ולמעלה, חזרו ונמשכו ובאו גם מהקרקע ולמטה. הרי אור החוזר הזה דומה לגמרי כמו חותם אשר כל מה שנחקק בו מעתיקו על הנחתם ממנו. כן אור"ח ההוא כל הבחינות ושיעור קומה שהלביש ממטה למעלה הביא אל הבריאה ממעלה למטה בלי חסרון ושינוי כלל.

והנה יש ב' מיני חותמות, א' חותם אשר אותיותיו בולטות. ב' חותם אשר אותיותיו שקועות. ופירוש בולט ברוחניות הוא אשר ספירותיו

מטטרוין דבי"ע היא ד' מלאכים. מיכאל ה"ס קו ימין גבריאל ה"ס קו שמאל. אוריאל קו האמצע. ורפאל הוא בחינת מלכות המקבלת הארת ג' הקוין. והנה ד' אלו של המרכבה ה"ס המשכת חכמה, ומטרם שמלכות נתדבקה בקו האמצע היתה מרכבה שלה תחת שליטת החכמה, וקו השמאל לא היה מתחבר עם קו הימין וע"כ היתה דלה ועניה משום שלא יכלה להאיר בלי חסדים, ועל שם זה היא נקראת אז ד' מלשון דלות, וז"ש ורזא דה"א דא דלת הוי שה"ס ד' ה' דיהודה, דהיינו בעת שהיתה בסוד המרכבה שלה בלי קו האמצע היתה דלה. וההיא נקודה דשריא עלייהו באמצעיתא היינו אחר אשר המלכות נתדבקה בו"א, שה"ס קו האמצע נעשית גם היא נקודה דאמצעיתא והיא שורה ממעל המרכבה שלה אשר אז החכמה מתלבשת בחסדים המרובים דז"א ואתעביד ה'.

וזה אמרו כאן בחמישה לחודש דא אות ה' וכו' היינו אחר הזוג דמוחין דגדלות שנקראת נקודה דאמצעיתא, וכשהיא מאירה למרכבה שלה דבי"ע היא מתחלקת לה' אותיות של שם אלקים שהן כח"ב תו"מ בסו"ה רכב אלקים וגו' ומלכות דאצילות היא כתר אל עשר הספירות דבריאה. כנוי לשם הוי"ה, כי הנוקבא מעצמה אין לה שם הזה והוא מושאל ממדרגה אחרת היינו מבינה כי ע"י עלייתה לבינה לקחה ממנה את השם אלקים, זאיהי כרסיא וכו', והיא כסא לז"א כנ"ל. חמישאה לארבע חיון עלאין כי אחר שהחכמה דמלכות מתלבשת בחסדים נעשית ה' בחינה חמישית לד' חיות עליונות דאצילות ונקודה חמישית השורה על המרכבה דבי"ע. זאיהי כרסיא למארי כלא וכו' הוא אור א"ס ב"ה שאורו מגיע עד מלכות דאצילות.

(דפו"י דף ד' ע"א)

הקדמת תקוני הזהר

ולא החיות ממש. למאן דכל יומי לא חזא מלכא ה והוא בן כפר, ושאל בגיניה, ורשימן ליה על טבלא, או על נייר, א דיוקניה. ב
 (עט) ז ואני בתוך הגולה על נהר כבר, דא (ק) נהר דינור נגיד ונפיק מן קדמוהי וגו'. ורבוא רבוון דמלאכיא קדמוהי יקומון. דינא יתיב וספרין פתיחו, דאינון ג' ספרין דנפתחין בראש השנה, ג וביה, טבלין נשמתין בהאי נהר דינור, מזוהמתן דמזוהמין בעלמא שפלה.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ז (יחזקאל א') לעיל אות ע"ה ציון ג'. (דניאל ז') ת ג"א והוה ולי"ג והוא (דפוי). א ג"א דיוקני (הגרי"א).
 ב ג"א מוסיף בסוגריים (ואית נקודה דכל עלמא תליא תחותה כגון שמשא לבני תתאין אתחוייא לבני גשא תחות דקיעא כנקודת קמץ ואיהו כמה זמנין רב מכל (אתחון) (ג"א ארעא) כל שכן נקודין דאורייתא לבני גובה דלהון ואתחויין לן (לה) נקודין ע"כ) (ברארי הגרי"א) ובדפוס קושטנדינא טשערנאוויץ ירושלים איתא הגירסא בלי סוגריים ובמטובה איתא גירסא זו לעיל אות ע"ה ציון כ' בלי סוגריים ובהגהות הגר"א המוסגר צ"ל לקמן ז' ב' כמש"ש. ג ג"א ובה (מנטובה) ובדפוס ברארי גריס בסוגריים (וביה) ובדפוס קושטנדינא גריס וטבלין נשמתין ולי"ג וביה.

מעלות הסולם

מאמר מרכבת יחזקאל

של חסדים. וככה הן מתענעות פעם לימין ופעם לשמאל. ואלו הנטיות של צד שמאל ה"ס זיעת החיות שמהן מתקבץ ונעשה נהר דינור. והנה בעת הנסיעות מאיר אור ג"ר במוחין. ולהיותם נמשכים מבחינה שכנגדם מראש האצילות שהוא עתיק. ונודע שספירות עתיק הן במספר מאה אלף כל אחת. כי ספירות הנוקבא הן אחרות, ועשר ספירותיה ביחד הן עשר. ושל ז"א הן עשר כל ספירה, וכל עשר הספירות יחד הן מאה. וספירות הבינה שהיא אימא. כל אחת היא מאה, ועשר ספירות שלה יחד הן אלף. וספירות החכמה שהיא אבא. כל ספירה כלולה מאלף, וביחד הן רבבה. וספירות א"א כל אחת כלולה מרבבה, וביחד הן מאה אלף. ושל עתיק, כל ספירה שלו היא מאה אלף, ועשר ספירותיו יחד הן אלף אלפים שזסו"ה הנאמר בעתיק אלף אלפין ישמשוניה. ומלבד זה יש עוד בעתיק זווג נעלם מסוד המלכות הגנוזה ברדל"א. ומבחינה זו כל ספירה שבו אלף רבבה, ועשר הספירות יחד רבו רבבן שזסו"ה ורבווא רבוון קדמוהי יקומון.

ספירותיו מרובות בשפע באופן ניכר ובולט כלפי הרואה. והיפוך הוא בחינת שקיעה שפירושה אשר חסרון השפע שבספירות ניכר שם יותר. נמצא היות אשר ספירות דאצילות הן בולטות בשפע מרובה אשר בריאה הנחתמת מהן היא חותם שקוע. בסוד ובורא חושך. ויצירה הנחתמת מחותם השקוע של הבריאה נעשה לחותם בולט בסוד יוצר אור. ועשיה הנחתמת מן יצירה אשר חותמה בולט נעשה לשקוע.

וזה אמרו ואי תימא וכו', ומבאר אשר מרכבת יחזקאל הוא בעולם היצירה אשר דיוקנא דמלכא שהיא באצילות רשום על שעות בחותם המלך שהוא בריאה. ויחזקאל ראה בציור בולט על נייר או טבלא ציורא דחותמא בשעוה.

(עט) ואני בתוך הגולה וכו': ואני בתוך הגולה על נהר כבר, זה נהר דינור נגיד ונפיק מן קדמוהי וגו' ורבוא רבוון דמלאכיא קדמוהי יקומון דינא יתיב וספרין פתיחו. שהם ג' ספרים הנפתחים בראש השנה. ובו באותו נהר דינור טובלות הנשמות לטהר את עצמן מן זוהמתן המזוהמות בעולם השפל.

פירוש. נודע שנהר דינור נעשה מזיעת החיות הנושאות את הכסא אשר בעת שהן נוסעות צריכים להזהר מאד לקבל את המוחין בבחינת קו האמצע ואם נוטים מעט לקו שמאל גמשך משם תכף אש שודף מסיבת הנטיה. זכיון שאינו יכולת לצמצם כל כך, לפעמים גוטות לקו שמאל ונמשך בזה ניצוץ אש שודף, ואז תכף גוטות לצד ימין כדי לבוא משם לבחינת קו האמצע, ונמשך ע"י נטיה זו אור (דפו"י דף ד' ע"א)

ומה שאמר דינא יתיב וכו', דאינון ג' ספרין וכו', היינו ג' הקוין שבמלכות הנקראת ספר, אשר קו הימין הוא ספרן של צדיקים גמורים. וקו השמאל ששם דינים קשים הוא של רשעים גמורים. וקו אמצע הוא של בינונים. וכמו שע"י תקיעת שופר בר"ה מתעוררים הרחמים והדינים הקשים נכנעים ובהים למקומם. שז"ל דינא יתיב כך הנשמות המזוהמות בדינים הקשים דעלמא שפלה שהוא בחינת לב האבן ממלכות דמלכות, ע"י טבילתן בנהר דינור

(פ) ודא מטטרוין בדיוקנא דצדיק יסוד עלמא, דאיהו נהר ד דינור
מסטרא דגבורה. נהר פלגיו, מסטרא דחסד, פלגי מים. והאי איהו על נהר כבר.
מאי כב"ר. דא מטטרוין, רכ"ב ה לעמודא דאמצעיתא. (ו) וירכב על כרוב ויעף,
ואיהו (ש) רכב אש וסוסי אש, כליל שתין רבוא ו מרכבות.
(פא) ומסטרא דצדיק ח"י עלמין, הוא ז כליל י"ח רבוא מרכבות, והיינו
(ת) רכב אלקים רבותים אלפי שנאן. ואוקמוה מארי מתניתין, ח תרי שאינן
מתרין רבוא, דאינון כל רבוא עשרת אלפים. רבותים: עשרים אלפים. תרי
שאינן. ט אשתארו תמני סרי אלפי, דנחתין עם מטטרוין לקבלא י"ח ברכאן
דצלותין דישראל, לסלקא לון קמי קב"ה בח"י עלמין, (א) צדיק יסוד עולם,
(ב) וברכות לראש צדיק.

חלוסי גרסאות

ד נ"א ל"ג דינור (בראדי ירושלים). יא נ"א לעמודי
(בראדי ירושלים טשערנאוויץ). ו נ"א ל"ג מרכבות
(מנטובה). ז נ"א מוסיף כליל יח סרי רבוא מרכבות
(מנטובה). ח נ"א מוסיף בסוגריים תרי (אלפי) (הגר"א)
ודפוס בראדי וקושטנדינא בלי סוגריים. ט נ"א מוסיף
אשתארו תמני סרי אלפי רבוא (מנטובה). י נ"א ברכות
(הגר"א) וכן לשון הפסוק.

מסורת הזהר

(ד) (תהלים י"ח) זהר בראשית ב' רצ"ג ציון ה'.
(ש) (מלכים ב' ב') זהר ויגש כ"ז ציון א'. (ת) (תהלים
ס"ח) זהר בראשית א' פ"ה ציון ג'. (א) (משלי י')
זהר בראשית א' רפ"ז ציון ג'. (ב) (שם) זהר בראשית
ב' ר"ה ציון ב'.

מעלות הסולם

מאמר מרכבת יחזקאל

(פא) ומסטרא דצדיק ח"י וכו': ומבחינת
צדיק ח"י עולמים, היינו יסוד. הוא כולל י"ח
רבוא מרכבות. והיינו סוד הכתוב, רכב אלקים
רבותים אלפי שנאן. והעמידו בעלי המשנה
פירוש רבותים אלפי שנאן, שתיים שאינן
משתי רבבות. ומפרש, כי כל עשרת אלפים
הן רבבה, רבותים עשרים אלפים. שנים שאינם,
נשארו שמונה עשר אלף, היורדים עם מטטרוין
לקבל י"ח ברכות מתפילותיהם של ישראל,
ולהעלות אותן לפני הקב"ה, בח"י עולמים היינו
צדיק יסוד עולם, וברכות לראש צדיק.
פירוש. כי ז"א ומלכות כשהם בזווג ע"י
היסוד נקרא אז היסוד ח"י עלמין, והוא מטעם
כי אז יורדות עשר ספירות דאור ישר מן
היסוד אל המלכות. ועולות עשר ספירות דאור
חונן מן המלכות אל הז"א. ומתוך שהזווג
הוא בסוד החכמה אשר ספירותיה הן בסוד
אלפים, ע"כ נבחנו לב' רבבות עשרת אלפים
דאוי ועשרת אלפים דאוי"ח שהן נכללות
במטטרוין וע"כ נאמר אז רכב אלקים רבותים.
כי מטטרוין שהוא המרכבה של אלקים יש בו
ב' רבבות אורות. אמנם אע"פ שהזווג הוא
עם המלכות הרי עצם המלכות חסרה גם
במלכות אשר נגנזה ואין עליה זווג. וע"כ אם
אנו מדייקים בזה חסרות שתי ספירות מן
העשרים כי חסרה המלכות מע"ס דאוי וחסרה
המלכות

דינור מטהרות, והרינים הקשים באים למקומם
ונמתקים בשורשם, ומתבסמים בדיקנא הקדוש
דעתיק יומין. (ע"ן באדרא רבא אות ק"ו).
(פ) ודא מטטרוין בדיוקנא וכו': וזה
המלאך מטטרוין בצורת צדיק יסוד עולם היינו
ספירת יסוד הנקרא כל מפני שאינו ספירה
בפני עצמו, רק כלול מכל חמשת הספירות
שהוא נהר דינור מבחינת ספירת הגבורה.
והוא נהר פלגיו, מבחינת ספירת החסד שה"ס
פלגי מים, וזה הוא על נהר כבר. שואל מהו
פרושו של כבר, ומשיב זה מטטרוין. כי כבר
הוא מצירוף רכב לעמוד האמצע היינו ספירת
תפארת. בסו"ה וירכב על כרוב ויעף. והוא
רכב אש וסוסי אש, כולל ששים רבוא מרכבות.
פירוש. אע"פ שיחזקאל ראה את השכינה
לבושה בלבושים דבי"ע, עכ"ז ראה סוד היחוד
של עשר הספירות שהן ז"א ומלכות, אשר ז"א
שה"ס ט"ס ראשונות, היה מחובר עם מלכות
בלי פירוד כלל. ויחזקאל ראה אותם כשהם
מלוכשים בתוך מטטרוין כי בזמן הגלות
מלוכש זווג ז"א ומלכות במטטרוין.
וזה אמרו ודא מטטרוין בדיוקנא וכו':
אשר כולל כל עשר הספירות וראה אותן מתוך
התלבשות הנהר כבר מאי כבר דא מטטרוין
כי כבר הוא אותיות רכב, ומטטרוין כולל
המרכבה דבי"ע.

(פב) ג) ואני בתוך הגולה, דא שכינתא. נפתחו השמים, ה' רקיע דיומא
 כ קדמאה, * ה' דהשמים, דבה רשימין חיזו ל דמקוריהון מ יוד הי ואו הי. הוי"ה.
 (פג) ד) ואראה מראות אלקים, חמש אור דיומא קדמאה. לקבל ה'

חלופי גרסאות

כ נ"א תנינא (בראדי קושט:דינא הגר"א). ל נ"א
 מ:סיף בסוגריים (תיחז) (דפוסים ישנים). מ נ"א יוד
 הא ואו הא (קושטנדינא הגר"א).

מסורת הזהר

ג) (יחזקאל א') לעיל אות ע"ה ציון ג. ד) (יחזקאל
 א') זהר בראשית א' מ"ח ציון ז'.

מעלות הסולם

מאמר מרכבת יחזקאל

הוא הוי"ה פשוטה כי כל מילוי מתגלה רק
 בגוף של המדרגה ולא בראשה. ולכן כל ראש
 הוא הוי"ה פשוטה.

ומ"ש ה' רקיעי של יומא קדמאה

יתבאר עפ"י מאמר בזהר חדש בתחלת הזהר
 ויאמר אלקים יהי אור ויהי אור אמר ר' יצחק

וכו'. ר' יהודה אומר אור שכבר היה תנן
 משמע דכתיב ויהי אור והיה לא כתיב אלא

ויהי. פירוש ה' פעמים אור כתוב ביום א'
 דמעשה בראשית שהם: יהי אור. ויהי אור.

וירא אלקים את האור כי טוב. ויברל אלקים
 בין האור ויקרא אלקים לאור יום. שהם כנגד

ה' ספירות חג"ת נצח הוד. באופן אשר המאמר
 יהי אור מורה שהי' שהיא מלכות עלתה בתוך

אור י"ה שרומזים לאבא ואימא ונתמעט האור
 דאור"א מכח חיבורה של היוד ונעשה אור

שמורה על קומת רוח החסרה מג"ה. ועל
 תקון הזה דעליית המלכות ליה"ה רומזות ג'

אותיות יהי שה"ס חבור ה' עם י"ה וזה
 נקרא תקון הרקיע ותקון הימין. ואח"כ בתקון

קו שמאל נאמר ויהי אור שפירושו שאותה
 ה' שנתחברה עם אור אור"א חזרה ויצאה

משם וחזרו הג"ר לאור"א והאור חזר להיות
 אור כמו שהיה טרם שנתמעט. ותקון הרקיע

נשאר קבוע אפילו בעת יציאת ה' מן האור
 כי כשבינה ותו"מ עולים ונעשים לאחד עם

כתר וחכמה אינם נעשים מדרגה אחת ממש
 כי נשאר הפרש בין ב' הכלים כתר חכמה

שלא נפגמו לעולם לבין בינה תו"מ שירדו
 ועלו. ותקון זה נעשה עוד ביום ראשון בכל

חמש הספירות הנרמזות בחמש פעמים אור
 הנאמר ביום ראשון ועל זה אומר ה' רקיעי

של יומא קדמאה. ותקון הרקיעים נכלל
 בהיות האור. ויום שני מתייחס במיוחד לתקון

הרקיעים.

פג) ואראה מראות אלקים וכו': ואראה

מראות אלקים. חמש אור של יום הראשון.

נגד ה' ראשונה. משם הוי"ה. הכלולה מחמש

אור שהם חג"ת נ"ה. כי בה' יש ה' אלפי

מנוקדות בקמץ צירי חולם חירק שורק שהם

הנקוד

המלכות. מע"ס דאור"ח שאין שם אלא ח"י

ספירות וז"ס אלפי שנאן וכו' תרי שאינן

כי נגנזו. ומה שאומר י"ח רבוא מרכבות,

ולא י"ח אלפים, המספר רבבות מורה על

המדרגות המאירות בחסדים. והמספר אלפים

מורה על המדרגות המאירות בחכמה בסוד

וראלפך חכמה. ולכן כשרוצה לציין את השליטה

של אור החסדים אומר המספר רבבות.

(פב) ואני בתוך הגולה דא וגו': ואני

בתוך הגולה. היינו השכינה. הנקראת אני

בסוד ואני תפילה. נפתחו השמים. ה' רקיעים

של יום הראשון. ה' של השמים היינו בינה,

אשר בה רשומות מראה מקורם של הרקיעים

והיינו יוד הי ואו הי הוי"ה.

פירוש. סוד רקיע ה"ס שיתוף מדת הרחמים

במדת הדין. מטעם שכל מדה בפני עצמה

נקראת נקודה אחת. וע"י חבור ב' הנקודות

יחד נעשה קו בסוד פתח ובסוד פרסה ורקיע.

וה' הרקיעים הם היות שכל מדרגה שלימה

כלולה מד' בחינות ושורש. לכן יש בכל

מדרגה ה' רקיעים כי ע"י השיתוף הנקרא רקיע

שהוא קטנות המדרגה מתקיימת המדרגה

ומשיגה אחר כך את אור הגדלות שלה. ושורש

השתוף התחיל בקו שבתוך הא' אשר בהוי"ה

דמילוי שם ס"ג. כי משם ההוי"ה הפשוטה

יוצא ד' מלויים ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן. ומילוי שם

ע"ב הוא עוד מלפני השתוף. ותחילת השתוף

מתחיל בהוי"ה דס"ג ורק בקו האלכסון שבתוך

הא' אשר במילוי ואו של שם ס"ג. וזה אמרו

ה' דהשמים שהיא ה' ראשונה של שם הוי"ה.

כי הוי"ה דע"ב יוצא מן ה' דהוי"ה הפשוטה.

והוי"ה דס"ג מן ה' הראשונה. והוי"ה דמילוי

מ"ה מן ו' דהוי"ה הפשוטה. והוי"ה דמילוי

ב"ן מן ה' תתאה. ובה' ראשונה שממנה יוצא

השם ס"ג שם המקור של תקון הרקיעים. וזה

אמרו דבה אשר בה' הפשוטה של ה' שמים

חיזו דמקוריהון היינו מראה מקורית של

שתוף אש ומים שהם שמים. בסוד יו"ד ה"ו

וא"ו ה"ו שהוא הוי"ה דס"ג וראש הס"ג

(דפו"י דף ד' ע"א י) דף ד' ע"ב)

תלת לתתא, חל"ם באמצעייתא. וחד רקיעא תמינאה לון, דאתמר ביה (ו) ויתן אותם אלקים ברקיע השמים.

פה) ושבע נצוצי ע דנקודי אָאָאָאָ לקבל שבע ככבי לכת. תלת מכאן תלת מכאן, חמ"ה פ באמצעייתה, רביעאה לכל תלת, ושביעאה לשית, ואיהי בצורת חל"ם.

פו) באלין חמש ז) וקמץ הכהן משם מלא קמצו קמץ צ איהי י', ק כד

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ו) (בראשית א) זהר ויחי קע"ט ציון ג'. ז) (ויקרא ב') ע נ"א דנקודין (מנטובה בראי הגר"א). פ נ"א באמצעייתא (הגר"א מנטובה). צ נ"א איהו (מנטובה) קושטנדינא הגר"א). ק נ"א מוסיף בסוגריים נ"א ה' עם סגול (דפו"י).

מעלות הסולם

מאמר מרכבת יחזקאל

לכל העולמות דהיינו אל הנוקבא ולבי"ע. לכן אומר וחד רקיע תמינאה לון וכו'.

פה) ושבע נצוצי דנקודי וכו': ושבע הנצוצים של הנקודות של חמש אלפין הם נגד שבעה ככבי לכת. שצ"ם חנכ"ל, שלשה מכאן ושלשה מכאן, חמה באמצע, רביעית לכל שלשה, ושביעית לששה. והיא בצורת חל"ם.

פירוש. כמו שיש ז' נקודות שהן ז' ספירות דז"א כן מאיר אותן ז"א למלכות ויש בה ג"כ ז' ספירות ובאותו סדר שהן מאירות בז"א כן הן מאירות במלכות, ולהיות אשר כל האורות שישנם במלכות הם בבחינת ממה למעלה לכן אומר ושבע נצוצי דנקודי, כי הן אור הישר שהוא נגד ז' ככבי לכת אשר במלכות, והן אור החזור שהוא בחי' י"ב מזלות הם בבחינת נצוצי דנקודי, ובאותו הסדר שהם בז"א תלת מכאן היינו צירי סגול שבא. ותלת מכאן שהם חיריק שרוק מלופים וחמה שהיא חולם באמצעייתא והיא בחינת פני אדם אשר במקום התפארת היא רביעאה לכל תלת וכשהיא תחת היסוד היא שביעאה לשית.

פו) באלין חמש וקמץ וכו': באותן חמש הנקודות נאמר וקמץ הכהן משם מלא קמצו, נקודות קמץ בשורשה היא י', וזה רמזו כאשר סוגר את כף היד. וכשפותח בחמש הנקודות היא ה', רומזת לחמש אצבעות אשר בהן נפתחת כף היד מקמיצתה שהיא י', לחמישים שערים דחירות.

פירוש. נקודת הקמץ מורה על הקמיצו והיפך לו הוא הפתח. כי בחינת פתח מורה על התלבשות בכלים היינו אחר זווג דהכאה הנעשה במלכות של ראש אשר בכח אור החזור מתפשטת המלכות ממעלה למטה לע"ס דגוף הנה אז נפתחו האורות ומאירים בהרוחה.

תוך

אשר גם מלכות נקראת אלקים כמו בינה היינו אחר עלייתה לנקבי עינים דחכמה, והנה הארת הנקודות אשר האירו בעולם הנקודים מלבד קמץ פתח שהם כתר חכמה הן ז' נקודות: צירי. סגול. שבא. חולם. חיריק. שרוק של שלש נקודות. ומלופים. וזה אמרו דכהון שבע נקודין. שע"י השיתוף של ב' ההי"ן מתגלים חמש אלפין, ונקודותיהן, הרומזות על אר"א וישסו"ת כנ"ל. שמהם יצאו ז' נקודות שהן ז' מלכים בעולם הנקודים, וז' ספירות חג"ת נהי"מ בעולם התקון. תלת לעיל שהן צירי סגול שבא. תלת לתתא חיריק שרוק מלאפום. חל"ם באמצעייתא היינו תפארת. ומה שחושבים את נקודת צירי שהיא בינה בין ז' המלכים שנשברו, והלא בינה היא מג"ר שלא שלטה בהן השבירה תירץ רבינו האר"י ז"ל בע"ח שער דרושי הנקודות סוף פרק א' ע"ש.

ומה שאומר שבע נקודין הלא הניקוד של פתוחי חותם הוא רק מחמש נקודות. היינו כי הנקודות של פתוחי חותם הרומזות על אר"א וישסו"ת ממנם באו ז' המלכים שהם ז' נקודות, כי מן אר"א יצאו מלכי דחג"ת, ומן ישסו"ת תנהי"מ ובעולם התיקון באים כל המוחין לזון גבי חמשין שה"ס המוחין עטורין דעל גבי חמשין שה"ס המוחין דאר"א. מוחין דאימא ה"ס נ' שערי בינה ומוחין דאבא כוללים גם יסוד ומלכות וכ"א כלול מעשר הם שבעין, ועיין בזהר אמור אות רנ"ז רנ"ח רנ"ט בביאור הכתוב ובחמשה עשר יום לחודש השביעי ותראה שמספר שבע וחמש אחד הוא, עש"ה. ולהיות אשר שבע נקודות הן מן בינה עד יסוד ובעטרת היסוד שם ישנה הפרסא של הסיום אשר בה תלויים כל האורות שיסוד מקבל מכל העליונים וממנו הם יוצאים (דפו"י דף ד' ע"ב)

אתפתח בה' נקודין איהו ה', ר חמש אצבען דבהון אתפתח ש קומץ דאיהו י',
לחמשין תרעין דחירו.

פז) ואתון י"ק כחשבן חל"ם, דאיהו אמצעי. וחר"ק, כחשבן ר"ק. ו'
דרועא, ה' כתף, קמ"ץ י"ד פרקין דאצבען.

חלופי גרסאות

ר ג"א חמשה (דפו"י). ש ג"א קמץ (מנטובה).

מעלות הסולם

מאמר מרכבת יחוקאל

נבחנת לקו ימין, ומלכות הנכללת בה לקו
שמאל, ומובן שלא יתכן להיות כמוהם גם
בפה מטעם שעצם הספירה שבה היא מלכות,
שהיא נקודת הצמצום, ואין מה להבחין בה
לבחינת ימין.

אכן, כלים דגוף שהם ידים ורגלים הנקראים
ו' קצוות, או חג"ת נה"י, מתחילים מז"ת דנקודים,
דהיינו בגוף דא"ק, שה"ס ד' הגופות שמלכו
זה אחר זה, כי תחלה נאצלו ונתפשטו ע"ס
דראש או"א וב' גופות שלהם הנקראים חג"ת.
הם שורש ב' הידים דכל פרצוף עד החזה:
ומתחלה נתפשט גוף דאבא בכלי דחסד בג' חלקים
ראש תוך סוף, ואז הושרשו ג' הפרקים אשר
ביד ימין, פרק היד המחובר עם הכפות
והאצבעות ה"ס ראש, ופרק הזרוע ה"ס תוך,
ופרק הכתפים המחובר בגוף ה"ס סוף, ונודע
שעצמות הכתפים מסתיימות בשוה עם החזה
כלפי אחר הגוף, ונמצא שסוף גוף דאבא
מסתיים בנקודת החזה בצד ימין, וכל אלו ג'
פרקים של יד ימין ה"ס רת"ס של מלך החסד
וגוף דאבא.

ואחר שבירת מלך החסד יצא פרצוף אמא
עלאה, וגופה נתפשט בכלי הגבורה ברת"ס,
ואז הושרשו ג' הפרקים אשר ביד שמאל, ע"ד
הנ"ל בגוף דאבא עלאה שהוא יד ימין, אשר
היד והכפות נבחנים לחלק העליון, הזרוע
לאמצעי, והכתפיים המחוברות לגוף לסוף
ונה"י, ומסתיימים כלפי נקודת החזה מאחוריה.
וכל אלו ג' הבחינות רת"ס מכונות יחד ספירת
הגבורה או גוף אמא.

הרי איך תכונת ב' הידים דכל פרצוף היא, עד
נקודת החזה אשר בשליש העליון של הגוף,
התחלתן ממלוכת ג' מלכי חג"ת דנקודים
וסיומן הוא נגד החזה שהוא שלישי עליון של
מלך התפארת. כמ"ש בע"ח שער שבירת
הכלים פרק א'. ומובן שתחילת אצילות של ב'
הידים הללו הן זקופות כלפי מעלה באופן
שפרקיהם התחתונים הם ב' הכתפים המלבישים
ונבנים באחורים של הגוף עד החזה ששם
מקום היסודות של או"א. כי הפרקים התחתונים
ה"ס

תוך הכלים וע"כ נקראת בחינה זו בשם פתח
כלומר פתיחת החכמה.

וזה אמרו באל"ן חמש וקמץ וכו': אלו
חמש נקודות הרומזות על או"א וישסו"ת
כשהם במצב הקבוע אין שום מוחין מתפשטים
או לזו"ן ולתחתונים כד אתפתח בה'
נקודין היינו כשעולים לראש, ובינה שבה לקבל
חכמה בסוד בחכמה פותח שערים או היא
מאירה בחמשים שערי בינה הנקראים נ' תרעין
דחירות.

פז) ואתון י"ה כחשבן וכו': ואותיות
י"ה הן כחשבון חל"ם, אשר במ"ק עולה ט"ו.
שהוא אמצעי היינו תפארת וחרק עולה מספר
י"א כחשבון ו"ה, ו' זרועת היד ה' כתף, קמץ
עולה במ"ק י"ד ורומז לי"ד פרקים אשר
באצבעות היד.

הנה בכדי להסביר הדברים צריכים לפרש
תכונת הידים משרשן, וגם נבין היטב טעם
הבדל וסדר השתלשות חלקי הידים, אשר
בקביעות הן כלפי מטה, באופן שב' הכתפים
הם בחי' ראש וחב"ד, וב' הזרועות תוך וחג"ת.
וחלקי היד, הכפות והאצבעות הם בחי' סוף
ונה"י, ויש בהן מציאות ב' של נשיאת הידים
למעלה, בסוד שאו ידיכם קדש, אשר עליונים
למטה ותחתונים למעלה, אשר הכפות והאצבעות
הן חב"ד וגר", וזרועות חג"ת, והכתפים נה"י.
(מאמרי רשב"י דף מ"ח).

והנה ידוע שה' אברים שבכל ראש:
היינו מצח עינים אזנים חטם פה נמשכים
מה' ראשים דגלגלתא ע"ב ס"ג מ"ה וב"ן דא"ק,
אשר מכל ראש נמשך כלי אחד, כלי דפה מראש
הא' שהוא כתר, חוטם מראש דע"ב, און מס"ג,
עינים מב"ן, מצח מ"ה החו"ש, וכלל הוא
אשר כל הכחות אשר בעליונים הכרח הוא
שיהיו גם בתחתונים הימנם, ולכן בפרצופי
אצילות בריאה יצירה עשיה נמצאים כל
חמשת הכלים בכל ראש, גם ענין הזוגות
דב' עינים, וב' אזנים, וב' נקבי החוטם, ה"ס
ימין ושמאל שהושרש בכל ספירה מכח עליית
המלכות לעינים בסוד מ"ן, אשר עצם הספירה
(דפו"י דף ד' ע"ב)

מעלות הסולם

מאמר מרכבת יחזקאל

וב' מצבים אלו של הידים נוהגים בעולם התקון שלפעמים מתגלה בחינת אר"א עלאין במדרגה ואז נבחנו שהידיים של הקומה הן נשואות כלפי מעלה בסו"ה שאו ידיכם קודש וברכו את ה' וברכת כהנים, ומצב זה אינו בקביעות, אלא בסוד תוספות. ולפעמים מתלבשים אר"א עלאין בישסו"ת במצב הב' ונבחנו שהידיים ירודות כלפי מטה, משום שאר"א עלאין נעלמו מן המדרגה, ומצב זה הוא בקביעות.

והנה החילוק שיש בין נקודת חולם לנקודת חיריק הגם שצורתן שוה, כי החולם הוא ממעל לאותיות, ומורה על יציאת אח"פ מראש לגוף, ואורם נשאר למעלה בראש ואינו מתלבש בתוך הכלים דאח"פ, ויציאתם גורמת שנעשו מבחינת חב"ד לבחינת חג"ת. בדומה לנקודת חולם שאינה בתוך האותיות, אלא למעלה מהן. ונקודת החיריק היא אחר ביאת האור לתוך הכלים דהיינו אחר הזווג דע"ב ס"ג אשר טיפת ע"ב הורידה את נקודת המסך והצמצום למטה מן הכלים והאודות נתלבשו בתוך כליהם, והחיריק מורה שההתמעטות שישנה במדרגה אינה ממדרגת הכלים שלהם עצמם אלא ממדרגת שמחתיהם בדומה לנקודת החיריק העומדת מתחת האותיות.

ונקודת קמץ היא ג"כ לאחר זווג ע"ב ס"ג ונקודת הצמצום ירדה מתחת לכלים, ומדרגה על הבחינה שישנה בהארת הראש של המדרגה מטרם התפשטותה לגוף, אשר היא בהתנגדות להתלבשות בתוך כלים (כמ"ש באות הקודם ההפרש שבין קמץ לפתח).

ובזה מובן היטב ההפרש שבין חולם לקמץ, הגם אשר שניהם הם בחינת כתר, הנה החולם משמעותו שהנקודה שהיא בחינת ה"ת היא למעלה מיה"ו, שאו האותיות יה"ו הן בבחי' אח"פ היוצאים מן הראש לבחינת גוף וחג"ת. ונקודת קמץ פרושה שה' תתאה ירדה מנקבי עינים ובאה למקומה מתחת האותיות יה"ו שאז באו אותיות יה"ו לראש וחג"ת נעשו לחב"ד ואז הקמץ מראה על בחינת התנגדות להתלבשות בסוד קמיצו, והפתח בפתחו דעיינין.

וזה אמרו ואתון יהי כחשבון חלם דאיהו אמצעי אשר נקודת החולם עומדת באמצע המדרגה וגורמת שבכלים דראש שהם יה"ו לא נמצא רק אורות דנפש דוח כי מקום הסיום הוא בעינים וכשאין רק ב' כלים אין התלבשות רק לב' אורות, וכלל הוא שיש ערך הפוך בין כלים לאורות, שבאורות התחתונים נכנסים בתחילה ובכלים העליונים גדלים תחלה, ולכן בכלים העליונים, שהם

ה"ס נה"י, ולמעלה מהם ב' הזרועות שה"ס חג"ת ירדיים ולמעלה מהן חלק הידיים עם הכפות והאצבעות שה"ס חב"ד ירדיים.

ואחר שבירת מלך הגבורה שה"ס גוף של אמא עלאה וגם שלישי עליון דתפארת, יצאו ב' פרצופי יש"ס ותבונה בזה אחר זה שראשם יצא במקום מלכי חג"ת בסוד התפשטות ג' קוי כח"ב לחג"ת (כמ"ש שם בע"ח) וגופא דיש"ס ה"ס רגל ימין בג' פרקים רת"ס דהיינו עצם הקוליות ראש, הירך תוך, וחלק הרגלים עם הכפות והאצבעות סוף. וכל אלו רת"ס נקראים יחד מלך הנצח או גופא דיש"ס. ואחר שבירתו יצא ראש וגוף דתבונה ראשה בשני שלישי תפארת וגבורה, וגופה ה"ס רגל שמאל בג' פרקים רת"ס ונקראים יחד מלך ההוד או גוף דתבונה.

וכתוב שם בע"ח שפרצופי ישסו"ת אשר מלכו אחר שבירת מלכי חג"ת נתלבשו באחוריים של המלכים ההם אחר שבירתם ונפילתם לבי"ע, והכונה שהן האורות והן הכלים נתלבשו זה בזה עד לנקודת עולם הזה, ונמצא שמלכי חג"ת שמשו בב' זמנים, כי מתחלה שמשו ב' גופים לאר"א עלאין ואחר בטול בחי' אר"א עלאין ובחי' מלוכה שלהם נשברה אז חזרו ושמשו ע"י התלבשות בישסו"ת, כמבואר שם שפרצופי ישסו"ת נתלבשו באחורי אר"א עלאין אחר שנתבטלו ונפלו, והתלבשות זו נשארה לתמיד עד לע"ל.

ומבואר שם אופן עמידת הכלים דחג"ת אחר שבירתם אשר אז נתהפכו עליונים למטה ותחתונים למעלה הן בחי' האחוריים שנשאר באצילות, והן בחינת הכלים שנתפשטו לבי"ע, אשר כלי תפארת ירדה למקום כתר דבריאה וגבורה לחכמה וחסד לבינה ודעת לדעת דבריאה, מטעם שכל העב יותר וכלי תקון מסך הוא יותר למטה, ונמצא בזה השתלשלות הידיים כלפי מטה אשר ב' הפרקים העליונים שהם הכתפים העומדות בתפארת עד מקום החזה הם בחינת ראש וחב"ד, וב' הזרועות תוך, וחלקי היד עם הכפות והאצבעות סוף. והנה נתבאר שודש ההפרש הגדול אשר יש בידיים שהן חג"ת, שיש מצב שהן זקופות ונשואות למעלה, וחלק היד עם הכף והאצבעות הם חב"ד, והזרועות הן בחינת חג"ת, והכתפים הן בחינת נה"י, ולפעמים הן במצב ב' שעליונים למטה ותחתונים למעלה והכתפים הן חב"ד וזרועות חג"ת וחלק היד עם הכף והאצבעות הם נה"י, אשר מצב הא' נשרש בזמן שליטת מלכי דחג"ת בבחינת גופים לאר"א עלאין ומצב הב' בזמן שמשו בהתלבשותם בישסו"ת אחר בטול אר"א עלאין.

(דפו"י דף ד' ע"ב)

פח) והאי איהו ח) ויאמר כי י"ד על כס י"ק, ואינון רמיזין ט) יק"ק אלקיננו יק"ק. ובחמש אצבען דיד שמאלא י"ד פרקין, רמיזין כוז"ו במוכס"ז כוז"ו, ואינון כ"ח. דאתמר עלייהו י) ועתה יגדל נא כ"ח י"י.
 פט) והכי סליק ת אי"ה או"ה, כ"ח. דרמיזין כ) בכסא כבוד מרום מראשון. מיד דאסתלקו, ג) וילכו בלא כח לפני רודף. ובגין דא אוקמוה מארי

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

זא) (שמות י"ז) זהר בראשית א' קצו ציון ג'.
 ט) (דברים ו') זהר בא ס"ז ציון ס' ויצא כ"א ציון
 ב'. י) (במדבר י"ד) זהר שלח לך כ"ח ג'. כ) (ירמיה י"ז) ז"ח בראשית קכ"ח ציון ג'. ל) (איכה א') זהר וילך ב' ציון ו'.

מעלות הסולם

מאמר מרכבת יחזקאל

דהויה היא כ' של כוז"ו ואחר ה' דהויה היא ו' של כוז"ו. ואחר ה' דהויה היא ז' של כוז"ו. ואחר ה' תתאה היא ו'. ועד"ו האותיות אלקינ"ץ שאחר א' של אלהינו היא ב'. ואחר ה' מ' וכו' עד"ו. ואלו ב' קוין נמשכים מנקודות חולם שורוק והם ג"ר דכלים שהן אותיות י"ה. ולפני הכרעת קו האמצע. קו הימין הוא בקטנות מחסדים בלי חכמה וקו השמאל לא מאיר כלל והם במחלקת. אשר כל אחד רוצה לבטל שליטת השני. וזה אמרו והאי איהו ויאמר כי י"ד על כס י"ה אשר לפני הכרעת קו האמצע. שיתבאר להלן באות פ"ט. אז אין השם שלם ואין הכסא שלם. וכל זה מפני שמלחמה לה' בעמלק ועל כ"ח הזה שהם ב' הירים היתה תפילת משה רבנו ועתה יגדל נא כח ה' ע"י הקו האמצעי המכריע בין הקוין דימין ושמאל. וממשיך הגדלות שיתבאר להלן.

פט) והכי סליק אי"ה וכו': וכן עולה אי"ה או"ה כ"ח. הנרמזים בכסא כבוד מרום מראשון. מיד שנסתלקו כ"ח אלו נאמר וילכו בלא כח לפני רודף. ומשוב זה בארו בעלי המשנה שכל האומר אמן יהא שמיה רבא בכל כחו קורעין לו גזר דינו של שבעים שנה.

פירוש. כי יש גם י"ד שלישית שהיא תפארת הכוללת ב' הידים ימין ושמאל ונקראת יד הוי"ה בסו"ה (ישעיה נ"ט) הן לא קצרה י"ד הוי"ה. ויש בה י"ד פרקים אשר י"ב פרקים הם בב' זרועות. שבכל זרוע יש ג' פרקים והם ששה. ובב' שוקים בכל שיק ג' פרקים הם י"ב. ועם ב' גוף וברית הרי הם י"ד (כמ"ש בזהר פרשת עקב אות ל"ט). וקו האמצע מרומז בל' כנ"ל אשר ה' שבאמצע ב' היודין מיחד את הימין והשמאל בסוד הפרסא המיוחדת את המים העליונים עם המים התחתונים. ויש ב' זווגים על קו האמצעי. הא' הוא מכריע בין הג"ר שהם כתר וחכמה שאז לא מאירה בקומה דק נפש רוח. מטעם ערך ההפוך אשר יש בין כלים

שהם י"ה מתלבשים האורות התחתונים שהם גפש רוח. וכן הסיום של הגוף הוא באמצע היינו בחזה. כי מחזה ולמטה יצאו מבחינת תוך לבחינת סוף. ולכן ואתון י"ה שהם הכלים שנשארו בראש כחשבון היינו קומת האור שנעשה ע"י זוג דהכאה על המסך. שזה בקרא החשבון והמספר של המדרגה היא חלם דאיהו אמצעי המסיים את המדרגה באמצעיתה. ואח"פ דתוך שהם בחינת חג"ת ירדו לבחינת סוף. ונעשו מבחינת חג"ת לבחינת נה"י.

וזרק כחשבון ו"ה, הוא אחר ירידת מקום הסיום לתחת האותיות. ואח"פ דראש שבו למדרגת ראש ומבחינת חג"ת לבחינת חב"ד וכן אח"פ דתוך עלו מנה"י לחג"ת וקומת המדרגה מאירה בכל שלימותה. וישנה בחינת ג"ר במדרגה אשר בחינה זו נבחנת להגבהת הידים בסוד שאו ידיכם קודש וכל הפרצופים הם במצב של עליה. שאז מתחלק הרת"ס של היד. שהכתף המחוברת לגוף היא בחי' נה"י וה' תתאה והזרוע חג"ת ולכן אומר ו' דרועא ה' כתף והראש הוא חלק הכפות עם האצבעות שהם חב"ד בסוד קמין עולה י"ד הרומו לי"ד פרקין דאצבעין.

פח) והאי איהו ויאמר וכו': וזה הוא הפירוש של הפסוק ויאמר כי יד על כס י"ה. ואתם י"ד פרקים נרמזים בשמות הוי"ה אלקיננו הוי"ה שה"ס י' מ"ן. ובחמש אצבעות של יד השמאלית נרמזים י"ד פרקים בשמות כוז"ו במוכס"ז כוז"ו והם כ"ח. אשר עליהם באמר ועתה יגדל נא כח י"י.

פירוש. ב' הקוין ימין ושמאל מכונים ב' ידים משום שיש בכל קו י"ד אותיות השם: בקו ימין י"ד אותיות הוי"ה אלקיננו הוי"ה. ובכ"ד שמאל האותיות השניות של י"ד ימין שהן כוז"ו במוכס"ז כוז"ו, שהן האותיות השניות להוי"ה אלקיננו הוי"ה. כי אחר י' (דסו"י דף ר' ע"ב)

מתניתין, כל האומר אמן יהא שמיה רבא בכל כחו קורעין לו גזר דינו של שבעים שנה.

ז א דאינון ע' שנין, בתר אלף ומאתן שנין ב דאתחרב בי מקדשא. ואית דחשיב לון ג משבוטל התמיד. בגין דבדרגא דיעקב תליא קץ דפורקנא, דדרגיה אמת. הה"ד, ח) תתן אמת ליעקב, דאיהו סימן אלף מאתים ותשעים.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

א ג"א ל"ג מן דאינון ע' שנין עד ד"א והמשכילים אינון נקודי (מנטובה). ב ג"א דיתחרב (בראדי ירושלים ששערנאוויץ). ג הכי גריס בדפוס קושטנדינא והגר"א ובדפוי ובראדי ירושלים מוסיף משכיל התמיד דאיהו סימן אלף מאתן תשעין.

מעלות הסולם

מאמר מרכבת יחזקאל

ז דאינון ע' שנין וכו': אשר הן שבעים שנה אחר אלף ומאתים שנה מחורבן בית המקדש. ויש שחושב אותן מזמן שבוטל התמיד. משום שבמדרגת יעקב היינו ז"א תלוי קץ הגאולה אשר מדרגתו היא אמת תפארת זהו שנאמר תתן אמת ליעקב כי אמ"ח הוא סימן אלף מאתים ותשעים.

פירושו. כי בזמן בית שני היו ז' פ"ב בקביעות אשר הנוקבא עמדה מחזה ולמטה דז"א והארת ה' דאשונות דז"א האירו ממעלה למטה וזה היה אפילו בימי החול והיינו מוחין שלמים דישטר"ת והנה כתר נקרא אלף, כי אור החכמה הוא בכלי דכתר וחכמה נקראת אלף בסוד ואאלפך חכמה. וה"ס י' דהוי"ה. ואו"א ה"ס מאתים כי אור הבינה בכלי דחכמה. וספירות בינה הן מאות. וז"ת ה"ס ע' שנה כי ספירות ז"א ה"ס עשרות. ואח"כ בזמן חורבן בית שני היה המיעוט הקטן שבכל הזמנים דומה ממש אל הזמן של חטא אדם הראשון שהיתה המלכות בבחינת נקודה אחת כלולה מ' אב"א תחת היסוד שלו. והיינו שכל הקומה נתבטלה וזה אמרו: דאינון ע' שנים בתר אלף ומאתים אשר כלם נסתלקו בזמן חורבן בית המקדש. ויש אומרים אשר נסתלקו עוד משבוטל התמיד שהיה קודם חורבן בית המקדש.

והנה סדר התיקון הוא מקודם לתקן בחינת א"י"ה היינו לברר הכלים הראשונים כי המשובח נתברר תחילה וה"ס אלף ומאתים היינו כלים דכתר חכמה באורות דנפש דוח. כי יש ערך הפוך בין כלים לאורות אשר באורות התחתונים נכנסים בתחילה ובכלים העליונים גדלים תחילה. ואחר כך מברדים או"ה שה"ס ז"ת וע' שנים שהם ז' ספירות דז"א הנקרא יעקב. וז"א בגין דבדרגא דיעקב תליא קץ דפורקנא דדרגיה אמת כי ע"י הביורוד דט"ס דאשונות שה"ס רפ"ח נצוצין שהם ט' פעמים

כלים לאורות. שאם אין רק ב' כלים כתר חכמה נכנסים ובאים רק ב' האורות התחתונים נפש רוח. והם נרמזים ב"ד אותיות של הוי"ה הפשוטה שהיא ד' אותיות לכתר. והוי"ה במלואה יו"ד ה"א וא"ו ה"א שהיא יוד אותיות לחכמה ושתיהן הן י"ד. ולפיכך אין שם אלא י"ה וזהו תקון הו"ק שהם נפש רוח בסוד א"י"ה.

וזה אמרו והכי פליק א"י"ה. ובזווג ב' רגילות עולים בינה ותו"מ דכלים שהם כ"ח האותיות דמילוי המילוי שנקראים כח אדם שהוא מ"ה. וה"ס בינה. כנדע כי הוי"ה פשוטה היא כתר והוי"ה במילוי חכמה. ומילוי המילוי בינה, ויש בה כח אותיות כזה: יו"ד וא"ו דל"ת. ה"א אל"ף, וא"ו אל"ף וא"ו. ה"א אל"ף. וה"ס או"ה אשר בינה ותו"מ עולים מנפילתם ומתחברים לכתר חכמה ונעשה השם שלם והכסא שלם.

וזה אמרו א"י"ה או"ה כ"ח דרכיוזין בכסא כבוד מרום מראשון כי ראשון הוא מלכות. הכסא הראשון. וכסא כבוד מרום מראשון היא בינה הכוללת גם זעיר ונוקבא. והוא מרום מכסא הראשון. ולכן כתוב כסא שלם עם א'. וז"ס יהא שמיה רבא המבואר בשער הכוונות בענין הקדיש יהא שם י"ה רבא ע"י שנתחברו עם שתי האותיות האחרונות ר"ה עי"כ יהיה השם שלם וגדול. וזה אמרו זבג"ד וכו', בכל כחו כמו שפירוש רש"י (שבת קי"ט): בכל כוונתו והיינו לכוון להעלות הכח של מילוי המילוי המאירה לו"ה ואז קורעין לו גזר דינו של שבעים שנה כי שבעים שנה הן הז"ת העולים ומתחברים לי"ה אשר כל אחת כלולה מעשר והן שבעים. ועיין (בזהר אמור אות ש') שואל מאן שבטין שנה. ומשיב שהן כל אינון שבטין כתרין מלכא היינו ז' ספירות תחתונות כי הזהר מכנה את הספירה בשם כתר או כתר. (דפוי דף ד' ע"ב)

צא) ד ואית ה דאוסוף ביה ו ב' (נ) קרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת. (ס) לדעת בארץ דרכך. ז אוף הכי ארץ אלף ר"ץ ומאתים ותשעים. לקיימא בהון (ט) אמ"ת מאר"ץ תצמת. כד יהון לבר כחושבן אר"ץ. אבל גזר דינם ע' שנים.

מאמר אורייתא דבריאא ואורייתא דאצילות

צב) ד"א, והמשכילים: אינון נקודי. יזהירו: דנהרין באתוון. דאינון נקודין עגולין, אתוון מרובעין. דבאתוון אתבריאו ד' חיוון דכרסיא, ה דאתמר עלייהו בענינא דחוקאל, (פ) ודמות החיות. מראיהם כגחלי אש, אלין אינון נקודי דאורייתא, דאינון תשעה. דבהון אתבריאו תשעה גלגלי דכרסיא. כרסיא איהי עשיראה לט' גלגלים. דנהרין בהון י' אתוון, דאינון יו"ד ק"א וא"ו ק"א. ובהון אתבריאו וד' אתוון דאינון יקו"ק, נהרין בד' חיוון ט ובהון אתבריאו.

חלופי גרסאות

ד הגהות הגר"א ט"ס בכאן דמקודם צ"ל ואית דמוסיף ב' דהוא ע"ב ואח"כ ואית דחשיב משבטל התמיד דבאמת ח"י שנים קודם החורבן בשל התמיד כידוע (כ"מ בהע"א). ה נ"א דמוסיף (בראדי ירושלים). ו נ"א נ' ול"ג ב' (טשערנאוין). ז נ"א מוסיף אוף

הכי ארץ א אלף ר"ץ מאתים ותשעים (הגר"א). ח ד"א דאית עלייהו נביאות דחוקאל (מנטובה). ט נ"א בהון (בראדי ירושלים).

מסורת הזהר

(נ) (תהלים קמ"ה) ז"ח מדרש רות נ"א ציון ש'.
(ס) (שם ס"ז) זהר יתרו ד' ציון מ'. (ע) (שם פ"ד) זהר בראשית א' ר"ו ציון א'. (פ) (יחזקאל א') לעיל אות ע' ציון י'.

מעלות הסולם

מאמר מרכבת יחזקאל

וימי החול שחסר כל הקומה. אבל גזר דינם ע' שנים אשר הם ספירות דו"א שע"י העבודה לתקן הז"ת דו"א זוכים אשר כל הקומה מאירה בשלימותה. ובוזה נבין ג"כ המובא בע"ה שער המלכים פ"ה אשר בג"ר ובנוקבא אין עיבור ויניקה ועיבור ב' דמוחין רק בז"א, ע"ש.

מאמר אורייתא דבריאא ואורייתא דאצילות

צב) ד"א והמשכילים אינון וכו': פירוש אחר והמשכילים הם נקודות. ולעיל אות ע"א פירוש שהם אותיות. יזהירו שהם מאירים אל האותיות. כי הנקודות הן עגולות היינו שהן מאירות ממטה למעלה. ואותיות הן מרובעות היינו שהן מאירות ממעלה למטה. ובאותיות נבראו ד' חיות הכסא שנאמר עליהם בענין יחזקאל, ודמות החיות. מראיהם כגחלי אש. אלו הן נקודות שבתורה אשר הן תשע. קמץ פתח צירי סגול שבא חולס חיריק שורוק מלופים. אשר בהן נבראו תשעה גלגלי הכסא. והכסא עצמה היא עשירית לתשעה הגלגלים. ובהם מאיר עשר אותיות שהן יו"ד ה"א וא"ו ה"א. היינו כשז"א עולה לאו"א עלאין שה"ס חכמה כח מה. ובהן נבראו. וד' אותיות שהן הו"ה מאירות בארבע החיות. ובהן נבראו. ושם

פעמים ל"ב או הל"ב העשירי יתקן מאליו שלא על ידינו. ולהיות כי ז"א כשיש לו מוחין נקרא צ' בסוד מל"ץ דצלם לכן הסימן הוא אלף מאתים תשעים שהם כתר חו"ב ז"א.

צא) ואית דאוסוף ביה וכו': ויש המוסיף בו בסימן ב' היינו באמת כמ"ש קרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת. וכן לדעת בארץ דרכך כי כך ארץ סימן א' אלף. רץ: מאתים ותשעים. לקיים בהם בזו"ן אמת מארץ תצמה. כשיהיו בחוץ כחשבון ארץ. אבל גזר דינם הוא שבעים שנה.

פירוש. כי רוצה לרמוז גם תקון המלכות הנמתקת באמא והיא המשלמת לז"א וגם ט' ראשונות דמלכות עצמה מתבררות לבד מלכות דמלכות. ומלכות נקראת ב' בסוד בית. ואין בית אלא אשה. ולכן אומר ואית דאוסוף ביה ב'. וכן נקראת ארץ בסוד הכתוב השליך משמים ארץ תפארת ישראל. ובזמן התקון מתבררים ט"ר שלה בסו"ה לדעת בארץ דרכך ואמת מארץ תצמה, כי כל הזווגים הנקראים דעת בסוד וידע אדם הם על המלכות הממותקת. הנקראת ארץ, והנה עיקר התקון והעבודה הוא בששת ימי המעשה. וג"ר ומלכות ה"ס שבת המאירים באתערותא דלעילא. וז"א כד יהון לבר כחושבן ארץ היינו בזמן הגלות (דפו"י דף ד' ע"ב)

צג) ושם הוי"ה איהו עמודא דאמצעיתא, אמת. ושכינתיה, תורת אמת.
 י בה אתבריאית כרסיא, כ דאיהו אלקים. והיינו ז) בראשית ברא אלקים:
 באורייתא ז דאיהו ראשית, ברא כרסיא, ח דאיהו אלקים. דהכי סליק הכס"א
 לחושבן אלקים.

צד) ואית אורייתא דבריאה, ואורייתא דאצילות. אורייתא דבריאה

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ז) (בראשית א') זהר בראשית א' רס"ח ציון א'. י נ"א ביה (מנטובה). כ נ"א דאיהי (מנטובה הגר"א
 קושטנדינא). ז נ"א דאיהי (דפו"י). ח נ"א דאיהי
 (דפו"י).

מעלות הסולם

מאמר אורייתא דבריאה ואורייתא דאצילות

כפי זה כי עולם האצילות בחינתו היא החכמה.
 ובחינת עולם הבריאה היא הבינה. ובחינת
 עולם היצירה היא התפארת. ובחינת עשיה
 היא במלכות. וכ"ז מבואר, אין צורך להאריך
 בו. כי הנה כמו עולם האצילות עצמו יתחלק
 לד' בחינות אלו כן הן כוללות אלו ד'
 העולמות. והנה כנגד האצילות נאמר כלם
 בחכמה עשית. לפי שכל האצילות נעשית
 בסוד החכמה.

וזה ביאורו של דבר: דע כי האור המאציל
 העליון מתגלה באבא הנקרא חכמה ונעלם
 בתוכו בלי שום מסך ביניהם דעד החכמה
 הנקראת אבא אתגלי הא"ס. אבל מחכמה
 ולמטה אין אור הא"ס ממש מתגלה, אמנם
 אבא הוא המתלבש והמתפשט בתוך כל
 האצילות להחיות אותן. ונודע כי אבא מתלבש
 גו אימא ואימא גו ז"א וז"א גו נוקבא.

ולפי זה קשה מה שאמרו כי אורו של
 אבא מתפשט בכל האצילות. אבל הענין הוא,
 כי הנה האור העליון דא"ס הגיע עד אבא
 בהתרחבות גדולה בלי היות מסך ומחיצה
 מפסקת. ולכן עד אבא הנקרא חכמה, הכל
 נקרא בשם חכמה. אבל מן אבא ולמטה נשתנה
 הדבר והוא כי אבא מתלבש תוך אימא, ואמא
 תוך ז"א וכו'. אמנם עצמתו של אור דאבא
 מתלבש ומתפשט בתוך אמא. וכאשר אור
 אבא ניתן לז"א להאיר בו, אין אמא נעשית
 מסך ממש מפריד בין אבא לז"א. אלא, אמא
 נעשית, מעין מחיצה ולבוש אל אור אבא ופי
 היסוד שלה פתוח כעין חלון פתוח ודרך שם
 יוצא אור אבא אל ז"א, ואין מסך כלל בפי
 החלון ההוא. ונמצא כי ז"א מקבל עצמותו
 של אור אבא, אלא שההפרש הוא שהאור
 העליון בהיותו מאיר בג"ר דאצילות הוא מאיר
 דרך התרחבות גדולה. אבל ר"ק דאצילות
 הנקרא ז"א מקבל האור העליון ממש, אלא
 שהוא דרך חלון צר שהוא פי היסוד דאמא.
 ובוה אין שנוי אור כלל מלמעלה לשל מטה.
 דרך

צג) ושם הוי"ה איהו וכו': ושם הוי"ה
 הוא עמוד האמצע תפארת אשר מדתו היא
 אמת. ושכינתו היינו מלכות נקראת תורת
 אמת. בה נברא הכסא שהיא אלקים. היינו
 עולם הבריאה. והיינו פירוש הכתוב בראשית
 ברא אלקים: בתורה שהיא ראשית ברא
 עולם הכסא שהיא אלקים. כי כך עולה
 חשבון הכס"א לחשבון אלקים.

צד) ואית אורייתא דבריאה וכו': ויש
 תורה דבריאה ותורה דאצילות. על תורה
 דבריאה נאמר ה' קנני ראשית דרכו. ועל
 תורה דאצילות נאמר תורת ה' תמימה. ובה
 בתורה דאצילות תמים תהיה עם ה' אלקיך.
 ומצדה נאמר על ישראל בנים אתם לה'
 אלהיכם.

הנה בכדי להסביר ההפרש שבין תורה
 דאצילות לבין תורה דבי"ע, אשר בתורה
 דאצילות כל התורה כולה שמותיו של הקב"ה,
 וכל הרברים שבתורה, כמו דברי עשו, דברי
 לבן, דברי האתון ודברי בלעם ובלק וכו' באים
 להראות דברים עליונים ואין בה פסול וטמא.
 צריכים להבין היטב את ההבדל שבין עולם
 אצילות לבי"ע. (וכבר הארכתי בזה לעיל אות
 ס"ט ע"ש).

והנה בשער הקדמות דף צ"א כתב וז"ל
 בענין ההפרש שיש בין עולם האצילות
 ועולמות בי"ע, כי ד' עולמות נכללים בד'
 אותיות הוי"ה, גם הודעתין כי ד' אותיות
 הוי"ה מתחלקות בסדר הזה: ה' בחכמה, ה'
 בבינה, ה' בתפארת, ה' במלכות. כיצד אות
 ה' באצילות והוא בבחינת הוי"ה דיודין העולה
 ע"ב, הנקרא חכמה. בסוד כולם בחכמה עשית.
 הנאמר על אצילות וכו'. ואות ה"א בבריאה
 בבחינת הוי"ה העולה ס"ג בסוד אמא מקננת
 בכורסיא. ואות ו"א ביצירה, בבחינת הוי"ה
 דאלפין העולה מ"ה, בסוד שית ספידאן מקננא
 ביצירה. ואות ה' בעשיה בבחינת הוי"ה דהיין
 העולה ב"ן בסוד מלכות מקננא באופן. נמצא
 (דפו"י דף ד' ע"ב)

(ק) ה' קנני ראשית דרכו. ואורייתא דאצילות, (ר) תורת ה' תמימה.] ובה

מסורת הזהר (משלי ח') זהר בראשית א' קצ"ג ציון א'.] נ"א ל"ג מן ובה תמיד עד דתליא בשמיה (מטובה).
(ר) (תהלים י"ט) הקדמת ספר הזהר אות קמ"ד ציון ב'.

מעלות הסולם

מאמר אורייתא דכריאה ואורייתא דאצילות

הענין הוא, כי המסך דהרחקה של הבינה באצילות שפירושו שהיא מתרחקת עצמה מחכמה ובוחרת רק בחסדים בסוה"כ כי חפץ חסד הוא, אין זה גורם לה שום מעוט וצמצום על אור החכמה, משום שהיא עשתה זאת מתוך חשק ולא מתוך איזה עכוב. ולכן בעת שז"א עולה אליה למ"ן היא יכולה להחזיר פניה אל החכמה ולהיות פב"פ ומקבלת אור חכמה בשביל ז"א וכן כשבינה משפיעה הארת חכמה לז"א היא משמשת עם בחינה א' שהיא חלון ונקב צר שהם היסודות דאבא ואמא. ועד"ז מקבלת המלכות הארת החכמה הרי שאלו ג' הבחינות באצילות אינן עכובים על אור חכמה, אלא דרך הארתם הוא כך, ואדרבה ככה המה ממשיכים את אור החכמה עד סוף האצילות והם נחשבים לאחדות גמורה כי המסכים אינם מסכים, אלא להיפך, ככה הם מאירים, וזוהי בחינתם.

מה שאינו כן בשעה שאלו ג' המסכים נמצאים בבי"ע שהם רק אור של תולדה ואינם מקוריות, כי כבר נסתיים בו א"ס ב"ה למעלה מהפרסא שבין אצילות לבריאה, נמצא שהמסך דהרחקה המשמש בספירת הבינה המרחיקה את עצמה מחכמה מטעם בחירתה, נוסף עליו גם כח הסיום אשר בפרסא שממעל לו המסכים את אור החכמה ואינו נותן לו להתפשט למטה מפרסא, ונמצא כאן שהמסך דהרחקה נעשה למפריש את החסדים מן החכמה ולמסך ממש על אור חכמה, הרי שגם במסך עצמו דהרחקה אין שום שנוי מבינה שבאצילות אל אור הבריאה, וכמו שמונע אור חכמה מהבריאה כן נמנע אור חכמה מבינה דאצילות עכ"ז המרחק ביניהם רב לעין ערך. כי בינה דאצילות אר"פ שמקבלת רק חסדים בלי חכמה מ"מ נבחנת כעצם החכמה, כי ההרחקה שבה מחכמה, היא רק בסוד כי חפץ חסד מטעם חשק לבד ואין לה שום עכוב לקבל חכמה בכל עת שהיא רוצה, משא"כ אור הבינה המקננת בבריאה כבר נפרדה מן החכמה לגמרי, כי אינה יכולה לקבל חכמה אפילו אם תרצה לקבל מטעם הפרסא שממעל לה, ולכן נעשו האצילות והבריאה ב' עולמות נפרדים זה מזה לגמרי. ועד"ז המסך דיצירה הוא אותו מסך שבז"א דאצילות בלי שנוי כל שהוא אלא בז"א דאצילות אינו משמש לעכוב על אור החכמה, אלא להיפך ממש, הוא כל הגורם להמשכת הארת

וזוהו ענין כלם בחכמה עשית כי כל האצילות מקבלת אור המאציל העליון אלא שעד אבא הנקרא חכמה הוא בהתרחבות גדולה ומשם ולמטה הוא עובר דרך חלון.

אמנם כאשר האור עובר אל עולם הבריאה נתוסף בו שינוי אחר, והוא כי אין הבריאה מקבלת את האור אלא דרך מסך ממש המפסיק בינה לבין האצילות, והנה האור העובר דרך מסך אינו האור הראשון עצמו, רק תולדתו נולד ממנו, ולכן נשתנה שם העולם הזה ואינו נקרא אצילות אלא בריאה, כי היא בריאה חדשה שלא כראשונה.

וענין המסך הזה נתבאר במקום אחר וכו'. ואמנם עולם היצירה איננו מקבל האור שלו הנמשך אליו מן הבריאה רק ע"י מסך וגם ע"י רחוק, ואמנם המסך שיש מן האצילות אל הבריאה אינו נזכר עתה ביצירה רק המסך האחר הנוסף בו מחדש המפסיק בינו לבין הבריאה, וכן עד"ז אע"פ שיש אל העשיה ג' מסכים: הא' שיש בין האצילות לבריאה, והב' שיש בין הבריאה ליצירה, והג' שיש בין היצירה לעשיה. עכ"ל.

ותמצית המאמר הוא, שבאצילות עצמו ישנן ד' בחינות פרטיות, הנקראות: אר"א וז"א ונוקבא, ובכולם עובר אור החכמה בלתי שום מסך כלל, ולכן נקרא אור עצמותו, משא"כ האור המאיר מן האצילות לבי"ע, הוא עובר דרך מסכים ונקרא אור של תולדה ולא עצמות, ואותם השמות אשר ישנם אל ד' הפרצופים שבאצילות ישנם גם בבי"ע, כי בריאה היא אימא, ויצירה ז"א, ועשיה מלכות, וההפרש בין הבחינות שבאצילות, ובין בי"ע הוא רק במסכים אשר באצילות אין מסך, ובין אצילות לבי"ע, וכן בין עולם לעולם בבי"ע עצמם יש מסך מבידל המפסיק בין עולם לעולם.

והנה ענין המסכים מבואר בע"ח שער מ"ו פ"א אשר המסך שבין אצילות לבריאה נקרא מסך דהרחקה, ובין בריאה ליצירה, נקרא חלון ונקב צר, ובין יצירה לעשיה הם חלון ונקב צר וגם הרחקה, (וביאורם נמצא בתלמוד עשר הספירות חלק ג' פ"א ע"ש) ואותן ג' הבחינות: היינו הרחקה, וחלון ונקב צר, ושתיהן יחד, נבחנות ג"כ באצילות עצמה (כמ"ש שם בשער מ"ו) א"כ יש להבין למה באצילות אינן נחשבות למסכים, ורק בבי"ע הן מסכים.

(דפו"י דף ד' ע"ב)

(ט) תמים תהיה עם ה' אלהיך. ומסטרא דילה ם אתמר על ישראל (ח) ע בנים אתם לה'.

חלופי גרסאות

ט נ"א מוסיף עלה אתמר (ירושלים). ע נ"א מוסיף בנים אתם לה' אלהיכם (בראדי ירושלים).

מסורת הזהר

(ט) (דברים י"ח) ז"ח ויצא ב' ציון ו'. (ח) (שם י"ד) זהר לך נ"ג ציון ב'.

מעלות הסולם

מאמר אורייתא דבריאא ואורייתא דאצילות

ונקב צר של ז"א והן מהרחקה מבחינת הצמצום שבה. הנה גם הוא באמת אותו המסך הנמצא במלכות דאצילות בלי שנוי כל שהוא אלא באצילות. הוא נעשה לה לגורם להמשכת חכמה, בהיותה מקבלת עי"ז את המוחין דהארת חכמה מן הז"א מזווג היסודות דאז"א שז"א מקבל, ולפיכך אינו מסך מעכב על החכמה אלא להיפך הוא הגורם להמשכת הארת חכמה, שמתוך כך אין הפרש כלל בין המסך שבה אל האור שבה, בסוד איהו וחיהו וגרמיהו חד בהון, כמ"ש. משא"כ בעולם העשיה, שאין המסך יכול להמשיך שם הארת חכמה, מכח הפרסא שמתחת האצילות המסיימת לחכמה, כנ"ל. נמצא עביותו של המסך מתגלה בכל תוקפו, ונשארת בתכלית המעוט של האור, הנק' ג' גו ג', כמ"ש להלן.

והנה נתבאר היטב שבאמת אין שום הפרש במשהו מג' המסכים הנמצאים בבניה וז"א ונוקבא של אצילות אל ג' המסכים הנמצאים בג' עולמות בריאה, יצירה ועשיה, ועכ"ז באצילות אינם מסכים כלל, והם חשובים כמו האור בעצם, בסוד איהו וחיהו וגרמיהו חד בהון. אבל בג' עולמות ב"ע, הם נעשים מסכים ממש המעכבים את האור וממעטים אותם מאד, כי ההרחקה של עולם הבריאה עושה אותו להרחקה ממשית מחכמה, ולעולם לא תוכל לקבל חכמה. ומסך החלון ממעט היצירה גם מבחינת ג"ר דבריאא, להיותו בחי"א, כנ"ל. והמסך הכפול שבעשיה ממעט אותה לבחינת ג' גו ג'.

וצריכים להתבונן שבמסכים האלו כלולים כל מיני הרצונות בלי המלוי שלהם והם כל מיני העונות והענשים הרוחניים והגשמיים, אשר מחמת עלית ה"ת שהיא בחינת ד' עד תפארת דנה"י דא"ק נעשה המקום לבי"ע אשר אור א"ס לא מתפשט לתוכם ועי"כ נתעבו שלשה המסכים בבי"ע ומראים כל תקפם ועביותם. ואם אפילו ע"י תקונים יש עליה לעולמות אבל הפרסא לא מתבטלת הרי שכל הדינים שבחינת הדי' מתגלים כאן בבי"ע, משא"כ באצילות הם עצמם הגורמים להתפשטות האור.

וזה אמרו ואית אורייתא דבריאא כי

בחינת

הארת חכמה אל הז"א, כנ"ל, וע"כ אינו נבחן אפילו לשנוי כל שהוא מהאור עצמו, כי בלעדו לא היה שם האור כלל, כנ"ל בסוד איהו וחיהו וגרמיהו חד בהון, משא"כ כשעומד בעולם היצירה, ששם אינו מסוגל כלל לתפקידו להמשיך חכמה, להיותו נמצא למטה מפרסא המסיימת על החכמה, לפיכך נמצא עביותו של המסך מתגלה לגמרי שהוא מפרישו אפילו מבחינת ג"ר שבעולם הבריאה, ונמצאת היצירה ו"ק בלי ראש.

וטעם ההפרשה מג"ר, הוא כי המסך דחלון הוא יסוד דאמא הרחב בחסדים ומסך דנקב צר הוא יסוד דאבא שהוא צר מחסדים אבל ארוך בחכמה ואע"פ שיסוד דאמא קצר הוא מחכמה שהוא בחי"א החסרה ג"ר, עכ"ז באצילות שיש שם זווג אר"א, נמצאים היסודות משלימים זה עם זה, כי מאבא לבדו אין הז"א יכול לקבל היות והוא צר מחסדים, ואין הז"א יכול לקבל חכמה בלי לבוש החסדים, וכן מאמא לבריה אינו יכול לקבל, משום שיסוד דאמא קצר הוא מג"ר, כי הוא בחי"א שהיא ו"ק בלי ראש, כנ"ל. אמנם ע"י זווג ב' היסודות יחד, נמצא מקבל שפע החסדים, מיסוד דאמא הרחב בחסדים, והם נעשים לבוש שיוכל לקבל אור חכמה מיסוד אבא אע"פ שהוא צר מחסדים. הרי שאין המסך דחלון מבדיל הג"ר מן הז"א, אלא אדרבה כי זולתו לא יכול לקבל הארת חכמה מן יסוד אבא, כי לא היה לו לבוש של חסדים, שבלי לבוש החסדים אין שום אפשרות לז"א שיקבל חכמה, כמ"ש הרב בשער הכונות ענין יהכ"פ דרוש ג'. הרי איך המסך דחלון עושה פעולה הפוכה, לא רק שאינו מפרישו מג"ר, אלא להיפך, ממשיך לו הג"ר. משא"כ בעולם היצירה, שאינו יכול לקבל הארת חכמה מאבא משום הגבול שבפרסא, נמצא המסך דחלון בכל תקפו, והוא מפריש אותו מן הג"ר, להיותו בחי"א, כנ"ל. וע"כ נמצא עולם היצירה בו"ק בלי ג"ר. הרי שבאמת אין שום שנוי מן המסך דחלון המשמש בז"א דאצילות, אל המסך העומד בעולם היצירה, ועכ"ז, באצילות הוא נעשה גורם לג"ר, וביצירה נעשה למפריד מג"ר, ועד"ז בעולם העשיה, הנושאת את המסך הכפול הן מחלון

(דפו"י דף ד' ע"ב)

צה) ומנא לן דאורייתא דאצילות פ איהי תורת ה' דתליא בשמיה. אלא הכי אוקמוה, א) זה שמי לעולם, שמי עם י"ה שס"ה. זכרי עם ו"ה רמ"ח. תורה בחשבון * (אתווי תרי"א, צ ועם ב) אנכי ולא ג) יהיה לך, איהי תרי"ג. והיינו ב' דאתוספת בתורה. ק זאת ד) התורה אדם, דא יוד קא ואו קא.
 צו) ובגין דא ה) כבוד חכמים ינחלו, ואוקמוה רבנן דמתניתין, ו אין כבוד אלא תורה. ואית כבוד נברא. ואית כבוד נאצל. מסטרא דארייתא דבריאה, אתמר בישראל ו) כי לי בני ישראל עבדים. ומסטרא דאצילות בנים אתם לי"י

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

פ נ"א איהו (בראדי). צ נ"א עם ול"ג ועם (מנטובה). ק נ"א ל"ג זאת התורה (מנטובה). ר ה"צ במטובה ועוד נ"א מוסיף בסוגריים זאת התורה (ורשה) ובשאר דפוטים הגירסא בלי סוגריים זאת התורה.

א) (שמות ג') זהר בהר ט"ז ציון ת'. ב) (שמות כ') זהר יתרו צח ציון ג' ז"ח כז ט"ב שמי"ט מד ט"ב שי"ב. ג) (שמות כ') זהר יתרו קג ציון ה'. ד) (במדבר יט) זהר שמות ו' ציון פ'. ה) (משלי ג') זהר קדושים י"א ציון י'. ו) (ויקרא כ"ה). זהר יתרו סז ציון ט'.

מעלות הסולם

מאמר אורייתא דבריאה ואורייתא דאצילות

הבחנה לפרט בין כל תרי"ג המצות יחד וכולן שוות. ב' תרי"א שהוא הגימטריא של תורה, ואנכי ולא יהיה לך, ששמענו מפי הגבורה. ג' החילוק בין רמ"ח מצות עשה לשס"ה לא תעשה, הרמוזות בפסוק זה שמי לעולם וזה זכרי לדר דר, אשר שמי עם י"ה הם שס"ה וזכרי עם ו"ה הם רמ"ח.

בחינת התורה היא זר"ן, ואורייתא דאצילות היינו זר"ן דאצילות, אורייתא דבריאה ה' קנני וגו' לשון קן שאינו קביעות אלא בעליות זירידות ואורייתא דאצילות תורת ה' תמימה בלי שום מסכים בסוד איהו וחיהו וגרמוהי חד בהון ולא יגורך רע וכה תמים תהיה עם ה' אלקיך, אשר הזוכה לנשמה של אצילות מובטח לו שלא יחטא ודבוק בהש"ת כאדם עם מחשבתו ומסטרא דילה אתמר וכו', בנים אתם וגו', ועיין בזהר סוף פרשת בהר במאמר רזא דעבד ורזא דבן.

וענין ג' החלוקות הנ"ל ה"ס ג' מיני מוחין אשר לז"א הנקרא תורה, והם ג"ר דנשמה, ג"ר דחיה, וג"ר דיחידה. אשר ג"ר דנשמה ה"ס תורה דבריאה כי אמא מקננא בכורסייא שהיא עולם הבריאה, ושם נוהגת החלוקה הג' בסוד זה שמי לעולם וזה זכרי לדר דר, אשר יש הפרש בין שמי לזכרי בסוד לא כשאני נכתב אני נקרא, נכתב אני ביו"ד ה"א ונקרא אני בא"ד (עיין פסחים ג). ותרי"ג המצות תלויות בשם הוי"ה, אשר שמי עם י"ה הם שס"ה, וזכרי עם ו"ה הם רמ"ח, (כמו שיתבאר להלן אות ק"א), והחלוקה הב' שהיא מוחין דחיה היא תורה דאצילות אשר שם מאיר אור החכמה הנקרא חיה בסוד והחכמה תחיה את בעליה, ורמוזה בתורה שעולה תרי"א, מלבד אנכי ולא יהיה שה"ס אור היחידה ששמענו מפי הגבורה. והחלוקה הא' ה"ס עלת על כלא הכולל כל תרי"ג המצות ביחד שה"ס אור היחידה.

צה) ומנא לן דאורייתא וכו': שואל זמנין לנו רמז בפסוק אשר תורה של אצילות שהיא תורת ה', תלויה בשם הוי"ה. ומשיב אלא כך העמידו, זה שמי לעולם, שמי עם י"ה שס"ה. זכרי עם ו"ה רמ"ח. תורה חשבון האותיות הוא תרי"א, ועם אנכי ולא יהיה לך היא תרי"ג. והיינו הב' של בראשית שהיא תוספת בתורה. ונאמר זאת התורה אדם, דא יוד ה"א וא"ו ה"א.

צו) ובגין דא כבוד וגו': ומשום זה נאמר כבוד חכמים ינחלו, והעמידו חכמי המשנה אין כבוד אלא תורה. ויש כבוד נברא. ויש כבוד נאצל. מצד תורה שבבריאה נאמר בישראל כי לי בני ישראל עבדים. ומצד תורה שבאצילות נאמר בנים אתם לה' וכו'. ולמעלה על הכל הוא עילת על הכל אשר אין אלוה עליו ולא מתחתיו, ולא לד' צדדי עולם. והוא ממלא כל העולמות.

וזה ששואל ומנא לן דאורייתא דאצילות וכו', דתליא בשמיה ומשיב אלא הכי אוקמוה וכו'. כי עיקר השאלה היא על תורה שבאצילות, אשר כל התורה שמותיו של הקב"ה וכלה טוב בלי רע כלל, והשם נקרא ככתיבתו

פירוש. זהר מביא כאן ג' חלוקות בתרי"ג מצות, א' תרי"ג המצות במלואן בלי שום (דפו"י ד' ע"ב *) דף ה' ע"א)

וגו' ז) ולעילא על כלא, ש עלת על כלא, דלית אלקי עליה, ולאן תחותיה, ולאן לדי סטרי עלמא. א ואיהו ממלא כל עלמין.

צז) ב ואיהו אסחר, ומקבל בה יסורין ומרעין ומכאובין, בדחילו דמארי אהבה בסופה. כגוונא דאוקמוה מארי מתניתין, על אלין מארי קושיין ומחלוקות, ה) את והב בסופה, ג ואוקמוה אהבה בסופה. דמה דהות לון שכינתא סוף לכל דרגין קושיא ודין מסטרא דגבורה. אתחזרת לון אהבה מסטרא דימינא אהבת חסד.

צח) ובגין דא כל המקיים את התורה מעוני. סופו לקיימה מעושר.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ז) (דברים י"ד) לעיל אות צ"ד. ח) (במדבר כא) ז"ח א נ"א ל"ג ואיהו ממלא כל עלמין (מנטובה). ב נ"א ואיהו (קושטנדינא) בהגליון בקושטנדינא מ"כ נ"ל בספר אחר ובהגר"א ובאר לחי רואי נדפס באותיות ע"ב איהו ממלא כל עלמין. ג נ"א ל"ג ואוקמוה אהבה בסופה (מנטובה).
 ז) (דברים י"ד) לעיל אות צ"ד. ח) (במדבר כא) ז"ח בראשית קיח ציון ס'.
 ואיהו אחר בתוכתא. במנטובה גריס כאן הגהה שמצאתי בספר אחר ובהגר"א ובאר לחי רואי נדפס באותיות ע"ב איהו ממלא כל עלמין. ג נ"א ל"ג ואוקמוה אהבה בסופה (מנטובה).

מעלות הסולם

מאמר אורייתא דבריאה ואורייתא דאצילות

מה שהיתה להם השכינה סוף דכל המדרגות בבחינת קושיא ודין מצד השמאל שהוא גבורה. חזרה להיות להם אהבה מצד הימין, שהוא אהבת חסד.

צח) ובגין דא כל וכו': ומשום זה כל המקיים את התורה מעוני סופו לקיימה מעושר. וזה הוא אהבה בסוף, וכל מי שלא מקיים לה מעושר, יקיימה מעוני, ויזכה לקיימה מעושר. פירוש. עיין בזה בראשית א' אות קפ"ו. בגין דא אקדים עני לכלהו, וכן באות קפ"ט ובג"ד צריך בר נש למהוי איהו כעני לתרעא דמלכא וכו' ע"ש ומבאר שם פירוש הפסוק תפלה לעני כי יעטוף, אשר יעטוף הוא מלשון העטופים ללבן ופירוש יעטוף הוא יאחר, אשר בשביל תפלת העני מאחרות כל התפלות להכנס לפני המלך עד שבחינת מלכות בסוד תפלה לעני תכנס קודם עש"ה. והנה תורה ה"ס קו האמצע המאחד ומכריע את, וקוין דימין ושמאל אשר קו השמאל יאיר רק ממטה למעלה, ומאיר רק בבחינת ו"ק דג"ר בלי הארת הג"ר דג"ר, וקו השמאל נקרא עושר בסוף מצפון זהב יאתה, ובדברי חז"ל אשר הרוצה להעשיר יצפין, ודרום צפון הם ימין ושמאל.

ככתיבתו. שואל היכן רמוז בתורה כי תרי"ג המצוות שבתורה האצילות רמוזות ותלויות בשם הוי"ה ואיך הן מתחלקות. ומשיב: ומתחיל ממטה למעלה, כי בבי"ע יש הפרש בין שמי וזכרי ולא כשם שאני נכתב אני נקרא, ומרומות תרי"ג המצוות סוד שמי עם י"ה סס"ה וזכרי עם ו"ה רמ"ח. ובתורה שבאצילות שהיא מוחין דחיה הרמוז שתורה גימטריא תרי"א, ואור היחידה שהוא אנכי ולא יהיה לך מלוכב בפנימית אור החיה ורמוזה בפסוק זאת התורה אדם שבגימטריא מ"ה וה"ס הוי"ה דאלפין שה"ס אצילות מ"ה שיצא מן המצח וע"י נתקן האצילות.

זה אמרו (באות צ"ו) ובגין דא כבוד וכו', אין כבוד אלא תורה וכו', אשר כבוד נברא הוא סוד תורה דבריאה זמבחינתה נקראים בני ישראל עבדים כי הקב"ה נקרא אדון ואנו בני ישראל נקראים עבדים, אבל בתורה דאצילות אשר היא כולה טוב ומטיב ואין רע והשם נקרא ככתיבתו, מבחינתו, נקראים ישראל בנים. והחלוקה הג' היא מ"ש ולעילא על כלא עלת על כלא וכו' שח"ס תורה ומצות בשורשן כלולות יחד בא"ס ב"ה.

צז) ואיהו אסחר ומקבל וכו': כאן חסד ארבעה מדרגות הראשונות ביראת ה' וזה סיוס של מדרגה הרביעית, והוא טובב ומקבל בה ביראת אדונו, יסורין וחולאים ומכאובים. ובסוף זוכה לאהבה. כמו שהעמידו בעלי המשנה על אלו בעלי הקושיות ומחלוקת את הפסוק את והב בסופה, ובארו פירושו אהבה בסוף, כי (דפו"י דף ה' ע"א)

וזה אמרו כל המקיים את התורה מעוני והולך בדרך המדרגה להקדים תפילת העני בראשונה. ומעלה את המלכות לתפארת שנקראת תורה ומקיים אותה להמשיך הארת התפארת למלכות סופו לקיימה מעושר היינו להמשיך הארת קו השמאל ולהכריע אותה שתאיר ממטה למעלה בשליטת קו האמצע, שאז הוא מקבל חכמה

ד והאי איהו אהבה בסופה. וכל מאן דלא מקיים לה מעושר, ה יקיימה מעוני. ו מאמר דרגא חמשהא ביראת ה' צט) דרגא חמישהא ביראת י"י, אוקמוהו מארי מתניתין, כל הקודם יראתו לחכמתו, חכמתו מתקימת. וכל הקודם חכמתו ליראת חטאו, אין חכמתו מתקימת. דכל הקודם חכמתו ליראתו, למה הוא דומה, למי שמסרו לו מפתחות הפנימיים, ולא מסרו לו מפתחות החיצוניים, במה יכנס. ק) ובאורח רזא: אדני, תמן י' יראת ה'. ואלין ד' אתון, אינון מפתחות החיצוניים דילה. י' מן יקו"ק, ז איהי חכמה. וד' אתון דהאי שמא, אינון מפתחות הפנימיים. קא) ובגין דא אקדימו בצלותא, ט) אדני שפתי תפתח, ולבחר חתמין לה בשם יקו"ק, בא"י מגן אברהם. ואוף הכי אקדים שב"א דאיהי יראה, בשם

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ט) (תהלים נ"א) זהר משפטים קמ"א ציון ס'. ד נ"א והא (מנטובה). ה ה"ג במנטובה נ"א מוסף בסוגריים (לא) יקיימה (דפו"י) ובהגרא גריס לא בלי סוגריים. ו בדפוס קושטנדינא הראשון כתוב בצד כאן חסר והוא בז"ח ד"ט מתחיל והמשכילים יוהירו עוד אינון בסטרהא. ז נ"א איהו (הגרא).

מעלות הסולם

מאמר דרגא חמשהא ביראת ה'

מתקימת. וכל הקודם חכמתו ליראת חטאו אין חכמתו מתקימת. כי כל הקודם חכמתו ליראתו למה הוא דומה למי שמסרו לו מפתחות הפנימיים, ולא מסרו לו מפתחות החיצוניים. במה יכנס.

ק) ובאורח רזא וכו': ובדרך הסוד. בשם אדני שם י' בסוף רומזת ליראת ה' ואלו ד' אותיות שבשם אדני הן מפתחות החיצוניים שלה. י' מן שם הוי"ה היא חכמה וד' אותיות של שם הזה היינו הוי"ה הן מפתחות פנימיים.

קא) ובגין דא אקדימו וכו': ומשום זה הקדימו בתפילה לומר אדני שפתי תפתח. וחותרים אחר כך את הברכה בשם הוי"ה בא"י מגן אברהם. וכמו כן מקדים ניקוד שבא אשר הוא רומז ליראה בשם הוי"ה המנוקד שבא חולם קמץ ומקדים השבא שהיא יראה לאהבה שהיא מרומזת בקמץ שהוא רחמים. ומפרש שבא היא מצד הגבורה. בסוד הכתוב כי באש ה' נשפט. באש היא אותיות שבא. קמץ מימין בסוד הכתוב וקמץ הכהן. משום שמעלין בקודש ולא מורדין. ומשום זה הקדימו שס"ה מצות לא תעשה אשר הן רומזות ליראה לרמ"ח מצות עשה שהן רומזות לאהבה. זה שנאמר זה שמי לעלם כו' שמי עם י"ה שס"ה. זכרי עם ו"ה רמ"ח.

פירוש. יראה ה"ס מלכות וה"ס י' דאדני. ועשר

חכמה דשמאל ומלביש אותה בחסדים דימין ומקיים הארת שניהם. וכל מאן דלא מקיים לה מעושר, כלומר, אחר שהמשיך את קו השמאל שה"ס עושר יש לו נטיה לגלותו בשליטתו עצמו ולא עפ"י הכרעת קו האמצע שאז הוא גורם חושך ולא אור. כי בלי הארת חסדים דימין אין החכמה מאירה כלל. אז יקיימה מעוני, כלומר, ישתדל לתקן את בחינת המלכות בסוד תפילת העני ויעורר עוד הפעם את בחינת המנעולא הכלולה במלכות ויעלה מ"ן חדשים ואז יזכה לקיימה מעושר. ובשם הבעש"ט הק' זיע"א במשנה מסכת אבות פ"ד משנה ט' וכל המבטל את התורה מעושר סופו לבטלה מעוני. הקשה הלא ביטול תורה לא נחשב לו לעונש כי הרי הוא מבטלה גם מעושר, ועיקר העונש הוא העניות. והיה לו לומר סופו להיות עני. ותירץ שנפרעים ממנו מדה במדה על שפרק ממנו עול תורה בהיותו עשיר שהיה בידו לקימה לא יספיקו בידו אח"כ לקיימה מעוני, בכדי שלא לקימה מעושר לעולם, כי אם שיקיים עכשיו התורה מעוני, יהא סופו לקיימה מעושר. ויצדק הגירסא לא יקיימה מעוני.

חאמר דרגא חמשהא ביראת ה'

צט) דרגא חמישהא ביראת וכו': מדרגה חמישית ביראת ה' העמידו בעלי המשנה כל הקודם יראתו לחכמתו חכמתו (דפו"י דף ה' ע"א)

ח' הנה, לאהבה דאיהי קמ"ץ רחמי ט' שב"א מסטרא דגבורה, י' כי באש ה' נשפט. קמ"ץ, מימינא, כ' וקמץ הכהן, בגין דמעלין בקדש, ולא מורדין. ובגין

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ישעיה סו) זהר ויקרא ק"א ציון א' כ' (ויקרא ה'). ח נ"א בסוגריים (אדני) (קושטנדינא). ט נ"א מוסיף וקמץ הכהן ממנה (מנטובה) ובהר"א וקושטנדינא וויטאמיד וטשרנאויץ הגירסא וקמץ הכהן משם.

מעלות הסולם

מאמר דרגא חמשה ביראת ה'

הנקראים בשם ב"ע, הם בחינת האחוריים של גדלות ז"ת דנקודים מטרם שבירת הכלים שנפשטו למטה מפרסא תוך מקום ב"ע, שנשברו ומתו וגרמו גם לכלים דפנים דהיינו אותם שיצאו בעת קטנות נקודים אשר גם הם מתו מחמת חיבורם עם הכלים דאחוריים כנדע. והנה אם אותם האחוריים דגדלות ז"ת דנקודים לא היו מתפשטים לבי"ע אלא היו יוצאים באצילות ע"ד עליית בי"ע לאצילות שמטרם חטא עצה"ד או בשבתות הנה ודאי שהיו מתקיימים ולא מתו. וכל עבודתנו במשך שתא אלפי שני לברר שוב אלו הכלים דאחוריים דגדלות ז"ת דנקודים לחזור ולהמשיך בהם אורות דגדלות, כמו שהיו להם טרם השבירה, אכן עם תקונים כאלו שלא יתפשטו עוד אל מקום ב"ע כבזמן שבירת הכלים אלא שיעלו למעלה באצילות כדי שלא ישברו עוד. ועיקרם הם ב' תיקונים: א' נקרא גניזו דאר"א הפנימיים, שפירושו לא להמשיך את ג"ר דחיה המתפשטים ממעלה למטה, כי אז יתפשטו שוב למקום ב"ע אלא להמשיך ו"ק דחיה שאינם מאירים אלא בבחינת מטה למעלה, הנקרא גילוי של הנה"י שהם ו"ק של הגוף, אבל ג"ר של הגוף שהם חג"ת נשארו תמיד בחסדים מכוסים דהיינו בלי הארת אור החיה כי ג"ר של הגוף צריכים לקבל מג"ר של הראש, וכיון שג"ר דחיה שהם אר"א הפנימיים נגזזו שוב לא יוכלו חג"ת לקבל בחינת חיה. ומשום זה אין הארת חיה מתפשטת רק מטה למעלה כטבע של נה"י, ואינם עוברים עוד על גבול הפרסא אלא שיוצאים באצילות לבד.

ותיקון ב' הוא גניזו של מלכות דצמצום א' תוך רדל"א, וכל המוחין דשתא אלפי שני אינם יוצאים אלא על בחינת יסוד דמלכות, ומשום זה אפילו בעת הארת ע"ב המורידה את ה' תתאה למלכות אין זה למלכות ממש, רק ליסוד. וזה שומר את המוחין שלא יתפשטו למטה מפרסא כבמקרה של שבירת הכלים. ומכח ב' תיקונים אלו חוזרים ומתבררים כל האחוריים דגדלות ז"ת דנקודים שיצאו מטרם שבירת הכלים והם מקבלים שוב אורות של

ועשר ספירות אור חוזר העולות ממלכות ה"ס ד' אותיות שם אדנ"י. וי' מן שם הוי"ה ה"ס חכמה, ועשר ספירות דאור ישר הן ד' אותיות הוי"ה, וכשיש זווג מאור הישר המתפשט עד למלכות ונעשה זווג דהכאה על המסך עולה אור חוזר ומלביש על עשר ספירות דאור ישר ונעשה השילוב הוי"ה ואדנ"י ועשר ספירות אור הישר מתלבשות בעשר הספירות אור החוזר אשר בחי' אר"ח נעשה לכלי לאור הישר וזולת אור חוזר אי אפשר להשיג כלום מאור הישר כי הוא אור בלי כלי ואין לנו תפיסה באור בלי כלי.

וזה אמרו (באות צ"ט) כל הקודם יראתו לחכמתו דהיינו תקון המלכות שתהיה ראויה ליווג ולהעלות אור חוזר חכמתו מתקימת כי האור בא לתוך הכלי שלו וניתן להשיגו. מה שאינו כן הקודם חכמתו ליראתו וכו'. במה יכנס, הלא אין לו כלי, וכלל הוא שאין לנו שום תפיסה באור בלי כלי. ומפרש (באות ק') ובאורח רזא אדנ"י תמן י' וכו', היינו המלכות שהיא י' מן אדנ"י הנקראת יראת ה', ואלו ד' אלוון אינון מפתחות החיצוניים דילה. שהן עשר ספירות אור החוזר המלבישות על אור הישר ונחשבות לבחינת חיצוניות נגד אור הישר המלוכש בפנימיות. י' מן הוי"ה איהי חכמה ואור הישר המתפשט לעשר ספירות בתוך עשר ספירות אור החוזר. ועשר ספירות של אור הישר הן מפתחות הפנימיים.

וזה אמרו (באות ק"א) ובג"ד אקדימו בצלותא וכו', היינו שמקדימים את תיקון המלכות שהיא הכלי ולבתר התמיון וכו' דהיינו התלבשות האור בתוך כלי שלו. וכן בנקודות ניקוד השוא מורה על קומת המלכות מלפני הזווג, אשר ב' הנקודות של השוא, המורות על כתר חכמה שהם נקודה אחת של השוא. וכינה תו"מ הם הנקודה השניה של השוא, אינם בקומה אחת ימין ושמאל כמו בצירי רק זה למעלה מזה בקו אחד שהוא גבורה וקו שמאל שהוא יראת.

והנה עצם העולמות והפרצופים והנשמות (דפו"י דף ה' ע"א)

דא, אקדימו שס"ה לא תעשה, דאינון דחילו, לרמ"ח פקודין, דאינון י רחימו. (הה"ד ז) זה שמי לעולם כו'. שמי עם י"ק שס"ה, זכרי עם ו"ק רמ"ח.

מאמר דרגא שתיתאה ביראת ה'

(קב) דרגא שתיתאה ביראת י"י, (ח) והיה אמונת עתך כו'. אמונת : סדר זרעים. עתך : סדר מועד. חסן : סדר נשים. ישועות : סדר נזיקין. כ חכמת : סדר קדשים. ודעת : סדר טהרות. אי איכא יראת ה' אין, ואי לא לא. וסימן זמ"ן נקט.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ז) (שמות ג'). (ח) (ישעיה ל"ג) זהר חיי שרה נ"ג י נ"א רחמי (בראדי ירושלים). כ נ"א חכמה (דפו"י). ציון ו'.

מעלות הסולם

מאמר דרגא חמשה ביראת ה'

תאיר ממעלה למטה וע"כ נבחת למראה שאינה מאירה למטה. ואז כתוב עליה זה שמי לעלם שכתוב לעלם חסר ו' שפרשו להעלים, כי צריכים להעלימה ולא להמשיכה ממעלה למטה. וזה שורש כל שס"ה לא תעשה שבתורה, והרמז על זה הוא, שמי עם י"ה הוא בגימטריא שס"ה כי י"ה שה"ס חכמה וג"ר הם בסוד זה שמי לעלם שצריכים להעלים. אבל בחינת המראה המאירה שה"ס הארת חסדים היא מצוה להמשיך ממעלה למטה, וזה שורש כל רמ"ח מצוות עשה וע"כ כתוב וזה זכרי לדר דר ומרומו ו"ה עם זכרי גימטריא רמ"ח כי אורות החסדים ה"ס ו"ה והם רמ"ח אורות כנגד רמ"ח מצוות עשה הממשיכות את אלו רמ"ח האורות.

וצריכים להקדים את תיקון המלכות בסוד שמי עם י"ה לעלם, שבגימטריא שס"ה, שה"ס תיקון היראה כנ"ל, ואז זוכים לאורות המגולים בסוד זכרי עם ו"ה רמ"ח.

מאמר דרגא שתיתאה ביראה ה'

(קב) דרגא שתיתאה ביראת וכו': מדרגה ששית ביראת ה'. כתוב והיה אמונת עתך כו'. אמונת : סדר זרעים. שעל אמונת האדם סומך להפריש מעשרותיו כראוי (רש"י) עתך : סדר מועד. חסן : סדר נשים. לשון יורשין ועל ידי אשה נולדו יורשין (רש"י) ישועות : סדר נזיקין. מושיען מזהיר לפרוש מהיזק ומהתחייב ממון (רש"י). חכמת : סדר קדשים. כי כל קודש בחכמה הוא. ודעת : סדר טהרות. דעת עדיף מחכמה (רש"י שבת לא). ואפ"ה יראת ה' היא אוצרו : שפירושו, אם יש יראת ה' אין, ואם לא, לא. וסימנם : זרעים מועד נשים נזיקין קדשים טהרות.

ואלין

של אצילות ומתקיימים ואינם נשברים מפני כי עתה הם יוצאים באצילות עצמה למעלה מפרסא. מחמת השמירה של ב' התיקונים הנ"ל. ועיין בהקדמת ספר הזהר אות פ"ב בסו"ה זמקדשי תיראו שה"ס התיקון הנ"ל, אשר המלכות משמשת בג"ר כי היא נתקנה למלכות דאו"א עלאין בסוד אוירא דלא אתירע. וזה אמרו ואוף הכי אקדים שבא דאיהי יראה בשם הו"ה והיא תחת ה' הרומזת לאו"א עלאין. לאהבה שה"ס ישו"ת דאיהי קמין רחמי וכו' המאירים בבחינת ו"ק דחיה שהם אורות מגולים בבחינת גילוי חסדים של נה"י שהם רק ממטה למעלה כגין דמעלין בקודש שה"ס אור החיה ולא מורידין בבחינת ממעלה למטה כמו שהיה בנקודים.

וזה אמרו ובגין דא אקדימו שס"ה לא תעשה וכו'. כי המלכות נקראת מראה, כי בה מקום גילוי חכמה הנקראת ראייה. ויש ב' בחינות במראה, א' כשהיא בנווג עם ז"א, והחסדים שולטים במלכות כמו בז"א, ואז הגם שהארת חכמה כלולה בחסדים אלו שבמלכות מ"מ נמשכת ממעלה למטה משום שעיקרם הוא חסדים ולא חכמה, וע"כ מכונה המראה הזו בשם המראה המאירה, כי היא מאירה ממעלה למטה, והיא בחינת ז"א להיותה עמו בנווג דנכללת בו. ומראה זו נבחת לבחינת ו"ה של הו"ה הנמשכים מישו"ת שהם הבחינה אשר כנגדם במוחין. והם בחינת ו"ק כי חסדים הם ו"ק שה"ס ו"ה.

ובחינה ב' היא כשחכמה שה"ס י"ה מתגלה במלכות. ואע"פ שגם כאן היא בנווג עם ז"א אמנם החכמה שבמלכות שולטת ולא החסדים של ז"א. והנה החכמה נתקנה שלא (דפו"י דף ה' ע"א)

הקדמת תקוני הזהר

קג) ואלין שית סדרי משנה, 2 באורח רזא אינון מעמודא דאמצעיתא
 מ דכליל שית סדרי מתניתין. 1 ומאן דבעי לנטלא ליה בלא שכניתיה, דאיהי
 יראת י"י, עליה אתמר, 1) ונרגן מפריד אלוף. כאילו עביד קצוץ ופרוד 2 בין
 קב"ה ושכניתיה.

קד) ובגין דלא 3 יעבדון פרודא, אע"ג דאולף אדם שית סדרי משנה,
 ולא אקדים 4 ליה יראת י"י 5 דאיהו שכניתיה, קב"ה לא שריא לגביה. ובגין
 דא, אי איכא יראת י"י אין. ואי לא לא. כאלו לא הוה כלום בידיה.
 קה) אמונת: 6 איהי אימא עלאה, מסטרא דחסד. דבה קריאת שמע
 דאיהי אמונה. 7 ואיהי עתך מסטרא דגבורה, דביה אתמר 8) ואל יבוא בכל
 עת אל הקדש וגו'. חסן: 9 איהי, מסטרא דעמודא דאמצעיתא.
 קו) ישועות: 10 אתקריאת, מסטרא דנצח, 11) וגם נצח ישראל לא
 ישקר ולא ינחם. 12 חכמת: 13 איהי סדר קדשים, דאיהו הוד. 14 ודעת: 15 איהו
 יסוד, דאיהו סדר טהרות.

חלופי גרסאות

1) (משלי ט"ז) זהר בראשית א' ש"ב ציון ב'.
 2) (ויקרא ט"ז) ז"ח בהר ב' ציון ו'. 3) (שמואל א'
 ט"ו) זהר בראשית א' קל"ג ציון ב'.
 4) (דפ"י). 5) ק נ"א אמונה איהי עלאה ול"ג אימא (מנטובה)
 6) (מנטובה). 7) ש נ"א איהו (דפ"י). 8) א נ"א חכמה עם סדר קדשים ול"ג איהי (מנטובה).
 9) ב נ"א ודעת עם יסוד ול"ג איהו (מנטובה).

מסורת הזהר

מעלות הסולם

מאמר דרגא שתיתאה ביראת ה'

ולייחד באהבה, ודיני ק"ש הם בסדר זרעים.
 עתך: מבחינת הגבורה היינו קו השמאל,
 שבו נאמר ואל יבוא בכל עת אל הקודש
 וגו'. היינו, שלא ימשיך גם ג' ראשונות
 דשריאל כי אם בואת יבוא אהרן אל
 הקודש, שפירושו ממטה למעלה שהוא ו"ק
 דשמאל ולא כל העת. והוא סדר מועד. חסן:
 הוא מבחינת עמוד האמצע תפארת כי מת"ת
 מתחיל תקון הנוקבא הנפרדת (כמ"ש באד"ר
 אות ש"ו) אתמשת דאי תפארת מטבורא
 דלכא ונקיב ואתעבר כניפא אחרא ותקין
 פריצופא דנוקבא. והוא סדר נשים.
 קו) ישועות אתקריאת מסטרא וכי':
 ישועות נקראת מבחינת הנצח, כי לנוקבא
 יש ה' גבורות בסוד חמש עליון תקיפין שהם
 כחות הדין שבמסך המעכב את אור העליון
 מלהתלבש מהמסך ולמטה כי המשכת החכמה
 למטה מפרסא גרם לניזקין ושבירת הכלים.
 ובגדלות כשיש עליהן זווג וה' החסדים שבאור
 ישר מתלבשים בתוך ה' הגבורות אז הן נקראות
 ישועות. ומלכות נקראת כוס ישועות או
 כוס של ברכה. ומתפשטים ממעלה למטה
 בבחינת

קג) ואלין שית סדרי וכי': ואלה ששה
 סדרי משנה בדרך סוד, הם מעמוד האמצע.
 היינו תפארת הכולל כל הו"ק, הכולל ששת
 סדרי המשנה. ומי שרוצה לקחת אותו, לתפארת,
 בלא השכינה שלו היינו מלכות שהיא יראת
 ה' עליו נאמר, ונרגן מפריד אלוף, כאלו עשה
 קצוץ ופרוד בין הקב"ה ושכניתו.
 קד) ובגין דלא יעבדון וכי': ובכדי
 שלא יעשו פירוד בין הקב"ה והשכינה, לכן
 אע"ג שאדם למד ששה סדרי משנה בלי
 להקדים לו יראת ה' שהיא השכינה, הקב"ה
 לא שורה אצלו. ומשום זה נאמר יראת ה'
 היא אוצרו, אם יש יראת ה' אין, וזוכה לאור
 תורה שהוא השראת הקב"ה. ואם לא: שלא
 מקדים ללמוד ביראת ה' לא, אין בידו כלום.
 קה) אמונת איהי עלאה וכי': ומפרש
 איך חג"ת נה"י דז"א הם ששה סדרי משנה
 ומרומזים בפסוק הנ"ל, ממעלה למטה מחסד
 עד יסוד. ואומר אמונת: שהיא סדר זרעים
 היא עליונה, היינו מבחינת החסד, אשר בה
 קריאת שמע היינו קבלת עול מלכות שמים
 שהיא אמונה. והיא בספירת החסד כמ"ש
 (דפ"י דף ה' ע"א)

קז) ואית דיימא בהפוכא. מסטרא דשכינתא תתאה איהי אמונה, ג ומסטרא דצדיק, דביה כלילן תרין שמהן, אמ"ן. דאינון יאקדונק"י. ובצדיק, פ) עץ פרי עשה פרי למינו * אשר זרעו בו על הארץ. ובגין דא אתקרי סדר זרעים.

קח) עתך: איהי מסטרא דהוד, ד דאיהי סדר מועד, דביה אוכלין כל ארבע, ותולין כל חמש, ושורפין בתחילת שש.
קט) חסן: איהו מסטרא דעמודא דאמצעיתא, דביה סדר נשים. ישועות:

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

פ) (בראשית א') הקסה"ז אות רז ציון ב' זהר בראשית א' ש' ציון א'.

מעלות הסולם

באמר דרגא שתיתאה ביראת ה'

מאירים בחסדים ולכן אוכלין כל ארבע כי אכילה ה"ס חסדים. ויכולים לקבל ממעלה למטה כטבע החסדים. משא"כ ההוד שהוא בחינת מלכות וקו שמאל. לכן תולין כל חמש כי אין התפשטות לקו השמאל בקדושה ממעלה למטה וההארה תלויה ממטה למעלה. ושורפין בתחילת שש, היינו בספירת היסוד בסוד ובית יוסף שהוא יסוד להבה ניצוץ יוצא מיוסף שמכלה ושורף את כל השמאל שבעשו. כי גילוי חכמה שביסוד הוא בשיעור שצריכים לסנוור עיניהם של החיצונים. ועיקר המיתוק מן המוחין דמועדים הוא לספירת ההוד. ועיין בתיקון י"ג וז"ל בההוא זמנא אתקיים רזא דמתנותין דאמר אוכלין כל ארבע ותולין כל חמש דהיינו אלף המשאה ושורפין בתחילת שש דאיהו אלף. שתיתאה וכו'. כי הגלות והגאולה הנוהגים בעולם תלויים בנוקבא. כי בעת שהנוקבא חסרה בנין ג"ר שהם מוחין הנה אז גלו ישראל מעל אדמתם ארץ ישראל. כי א"י של מטה מכוננת נגד ארץ ישראל של מעלה שהיא מלכות נוקבא של ז"א. וכמו שיש פירוד למעלה בין ז"א שנקרא ישראל. לנוקבא שהיא ארצו. כן ישראל של מטה נפרדים מארצם. וכשבני ישראל מטיבים מעשיהם גורמים שישראל של מעלה משפיע בנוקבא שלו ובונה אותה עם מוחין ומתיתדים פב"פ. ואז גם בני ישראל שלמטה זוכים לגאולה ושבים אל ארצם ואל אדמתם. ואלו מוחין דג"ר באים ע"ד שפירשתי לעיל במוחין של המועדים ומרומזים במלת הוד: ארבע חמש ושש.

קט) חסן איהו מסטרא וכו': חסן הוא מבחינת עמוד האמצע היינו תפארת. אשר בו סדר נשים (כמבואר לעיל אוח ק"ט) ישועות. הוא

בבחינת נצח שהוא קו ימין המאיר ממעלה למטה. ואז נאמר וגם נצח ישראל לא ישקר ולא ינחם והוא סדר נויק"ן. חכמת: היא סדר קדשים שהיא הוד. היינו חכמה שבשמאל המאירה בקדושה חמטה למעלה כטבע ההוד. ודעת: היא יסוד קו האמצע המכריע בין נצח הוד. שהיא סדר טהרות. המטהר קו השמאל להאיר חמטה למעלה, ולא לרדת למטה מפרסא. ולזה דעת עדיף מחכמה כפי רש"י הנו"ל.

קז) ואית דיימא בהפוכא וכו': ויש לומר בהיפוך. היינו לבאר ששת המלים שבפסוק: אמונת, עתך, חסן, ישועות, חכמת ודעת. ממה למעלה מיסוד לחסד. כי שכינה התחתונה שהיא מלכות היא אמונה. מבחינת הצדיק שהוא יסוד, אשר המלכות כלולה בו, כי בו ביסוד כלולים שני שמות, העולים בנימטריא אמן. והן יאהרונה"י. ובצדיק היינו ביסוד נאמר עץ פרי עשה פרי למינו אשר זרעו בו על הארץ היינו מלכות. ומשום זה נקרא אמונת סדר זרעים.

קח) עתך איהי מסטרא וכו': עתך: היא מבחינת ההוד. שהיא סדר מועד, אשר בו אוכלים כל ארבע, ותולים כל חמש. ושורפים בתחילת שש.

פירוש, כי סוד המועדים הוא, מוחין גדולות אשר ז"א משפיע למלכות והמוחין באים למלכות לכושים בנצח הוד של ז"א אשר מוח החכמה של הנוקבא לבוש בנצח של ז"א ומוח בינה של הנוקבא לבוש בהוד של ז"א. והנה הע"ס של מוחין החסדים מתחלקים לתגית נ"ה כי תגית הם במקום כח"ב ונצח כולל ר"ק, והוד הוא מלכות. והנה תגית שהם מחזה ולמעלה, ונצח שהוא קו ימין, הם (דפו"י דף ה' ע"א י' דף ה' ע"ב)

איהי סדר נזיקין, מסטרא דגבורה. דתמן כל דינין נפקין, למאן דעביד נזק לחבריה.

ק' ה חכמת : אתקריאת מסטרא דחסד, דבה הרוצה להחכים ידריים, ו דאיהו סדר קדשים, ז ועמיה נצח. הה"ד, צ נעימות בימינך נצח. דעת ח דאיהו סדר טהרות.
קיא) ואינון שית סדרי מתניתין, ברזא דלהט החרב, המתהפכת מרחמי לדינא, ומדינא לרחמי.

מאמר דרגא שביעאה ביראת ה'

קיב) דרגא שביעאה ביראת י"י, ט כל מאן דאית ביה יראת י"י אוקמוהו מארי מתניתין דלית ליה חוסר. הה"ד ק) יראו את י"י קדושו כי אין מחסור ליראיו. לאו יהא מאינון דאתמר בהון, ר) וחושך מיושר י אך למחסור. ולא יהא ליה חוסר באורייתא, אם הוא מארי תורה.

מסורת הזהר

צ) (תהלים טו) ז"ח יתרו כיג ציון גי. ק) (תהלים ל"ד) זהר יתרו ס"ד ציון ח. ר) (משלי י"א) זהר בהעלותך ל"ג ציון ח'.
ח נ"א דאיהי (הגר"א). ט ה"ג במנטובה והגר"א ובקושטנדינא גריס בסוגריים מן כל עד מתניתין ודפוס בראדי במרובעים. י נ"א ל"ג אך למחסור (מנטובה).

חלופי גריסאות

מעלות הסולם

מאמר דרגא שתיחאה ביראת ה'

ולמעלה ממנה ו' ולמעלה בראש עומדת ה' אחרונה וזה מורה אשר ז"א הוא בבחינת ר"ק בלי ראש ומשפיע דינים אל המלכות שהיא שם אדני". וכשמזדווגת עם ז"א בעת גדלות שעלה אל אר"א נבחת הזווג בשם י"ה ו"ה אדני". כי הוי"ה ביושר מורה שמשפיע ביושר ממעלה למטה ואז נקרא ז"א בשם עץ חיים. דהיינו שהוא מקבל ג"ר וחיים מן הבינה. ומשפיע אל המלכות. אז מאירים בה ששת המלים שבפסוק אמונת עתך. חסן. ישועות חכמת ודעת כנ"ל. ולפיכך נקראת המלכות בשם להט החרב המתהפכת, כי בחטא התחתונים יורדים זו"ן מן הבינה למטה ואז הזווג הוא הוה"י דינ"א ומתהפכים מרחמים לדין. וכשעושים תשובה עולים זו"ן שוב אל הבינה וכל הדינים של המלכות מתהפכים לרחמים והזווג הוא הוי"ה אדני".

מאמר דרגא שביעאה ביראת ה'

קיב) דרגא שביעאה ביראת וכו': מדרגה השביעית ביראת ה', שאין לו לירא את ה', שום מחסור. זהו שכתוב יראו את ה' קדושו כי אין מחסור ליראיו. לא יהיה מאלר שכתוב בהם וחושך מיושר אך למחסור. ולא יהיה לו חסרון בתורה. אם הוא בעל תורה. דבלאו

הוא סדר נזיקין. מבחינת הגבורה. היינו קו שמאל כי שם יוצאים כל הדינים למי שעשה נזק לחברו. וכאשר הה' בחינות אשר במסך ששורשן קו השמאל, מתוקנות להלביש את חמשת החסדים אז הן נקראות ה' גבורות ונקראות ישועות.

ק' חכמת אתקריאת מסטרא וכו' : חכמת נקראת מבחינת החסד. היינו חכמה דימין המאירה בחסדים אשר בה אחרו הרוצה להחכים ידריים. והיא סדר קדשים. ועמו נצח. זהו שנאמר נעימות בימינך נצח והיינו דעת. ז"א שבחסדים, כי חג"ת הס כח"ב ונצח הוא דעת הכולל ו"ק. ועיין באדרת האזינו אות קל"ג קל"ד בענין מצח ונצח באתון רצופין. אשר ב' אודנין ומצח הם חב"ד. והוא סדר טהרות.

קיא) ואינון שית סדרי וכו' : ואלו הם ששה סדרי משנה בסוד של להט החרב המתהפכת מרחמים לדין. ומדין לרחמים. פירוש. מלכות ה"ס תורה שבעל פה. וכשמלכות הוא בקטנות שהיא דין נבחן זווגה עם ז"א בשם הוה"י דינ"א. כי הוה"י הוא הוי"ה למפרע המאירה ממטה למעלה. דהיינו ה"י הוא למטה ואח"כ למעלה ממנה ה' ראשונה (דפ"י דף ה' ע"ב)

קיג) דבלאו אורייתא לית דחילו, כד"א אין בור ירא חטא. כגוונא דלית אורייתא בלא דחילו, אוף הכי לית דחילו בלא אורייתא, כ ולא יהא חסרון בביתיה. ל ולא יהא חסרון בנשמתיא ולא יהא חסרון בעובדוי טבין, דלית חוסר מ ועניות כחוסר דאורייתא ופקודייא טבין, כמה דאוקמוה מארי מתניתין, אין עני אלא מתורה ומן המצות.

קיד) דגופא איהו עובדי ידוי דבר נש, לית חוסר סגי מניה, בתר דלאו איהו עובדוי דקב"ה. הה"ד ש) אם י"י לא יבנה בית שוא עמלו בוניו בו. ודא גרם נ דיתחרב בי מקדשא, דלא הוה עובדי י"י.

מאמר דרגא תמינאה ביראת ה'

קטו) דרגא תמינאה ביראת י"י. למהוי ליה בשת אנפין. מאן דאית ליה בשת אנפין, דלא למעבד עבירה דאתי לידוי, בגין דחילו דקב"ה, כאלו ביה ט אתברי עלמא, ובגין דא בראשית: יר"א בש"ת. הרי יראה עם בושת כלא חד. ומאן דלית ביה בשת אנפין אוקמוהו מארי מתניתין בודאי שלא עמדו רגלי אבותיו על הר סיני.

קטז) והפוך בש"ת, ותשכח שב"ת. והיינו בראשית: ירא שבת, דלא תחלל ליה בפרהסיא, ע כבר נש דלאו ביה בשת אנפין. ווי פ ליה מאן דמחלל

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ש) (תהלים קכ"ז) זהר בראשית א' דליד ציון ג'. כ ה"ג במנטובה ובקושטנדינא ובראדי גריס בסוגריים (ולא יהא חסרון בביתיה) ובהגר"א גריס בלי סוגריים ולא יהא חסרון בביתיה ולא במשנתיה ולא יהא חסרון בנשמתיא לא יהא חסרון בעובדוי טבין. ל נ"א מיסדף בסוגריים (ס"א במשנתיה) (דפוסים ישנים). מ נ"א ל"ג ועניות (מנטובה). נ נ"א דאתחרב (הגר"א). ס נ"א אתבריא (מנטובה). ע נ"א דבר (מנטובה). פ נ"א ל"ג ליה (הגר"א).

מעלות הסולם

מאמר דרגא שביעאה ביראת ה'

רצויה אין טורחך עולה לכלום. וזה גרם לחורבן בית המקדש שלא היו עובדי ה'.

מאמר דרגא תמינאה ביראת ה'

קטו) דרגא תמינאה ביראת וכו': מדרגה השמינית ביראת ה', להיות לו בשת פנים, מי שיש לו בשת פנים לא לעשות עבירה שבאה לידו משום יראת הקב"ה, כאלו בשבילו נברא העולם. ומשום זה בראשית נוטריקון ירא בשת בשבילו ברא אלקים. הרי יראה עם בושה הכל אחד שכל הירא מתבייש. ומי שאין לו בשת פנים העמידו בעלי המשנה (נדרי"ב כ.) בודאי שלא עמדו רגלי אבותיו על הר סיני.

קטז) והפוך בשת ותשכח וכו': ותהפוך מלת בשת ותשכח צירופו שבת. והיינו בראשית: ירא-שבת. שלא לחלל אותך בפרהסיא. כאדם שאין בו בשת פנים. אוי לו למי שמחלל שבת המלכה שהיא קדש ועושה אותו

קיג) דבלאו אורייתא לית וכו': בלי תורה, אין יראה כמו שאתה אומר אין בור ירא חטא. וכמו שאין תורה בלי יראה, אף כך אין יראה בלי תורה. ולא יהיה חסרון בביתו, ולא יהיה חסרון בנשמתו. ולא יהיה לו חסרון במעשים טובים. כי אין חסרון ועניות כחסרון של תורה ומצוות ומעשים טובים, כמו שהעמידו בעלי המשנה אין עני אלא מן תורה ומן המצוות.

קיד) דגופא איהו עובדוי וכו': כלומר אם מעשה ידיו של האדם הם לשם הגוף אין חסרון גדול מזה, מאחר שאין מעשיו לשם הקב"ה. זהו שנאמר אם ה' לא יבנה בית שוא עמלו בוניו בו. עיין יומא יט: שהיו אומרים לכהן גדול פסוק זה, ופירש רש"י וז"ל אם ה' לא יבנה בית וגו', כלומר הזהר בעבודתך שתהא לשם שמים שתהא לרצות שאם אינה (דפו"י דף ה' ע"ב)

שבת מלכתא, ז דאיהי קדש, למעביד ליה חול. דאוקמוהו מארי מתניתין, כל המשתמש בתגא חלף, זה המשתמש במי ששונה הלכות. כל שכן בשבת מלכתא. קיז) ועוד, ק בושת פנים לג"ע. עז פנים לגיהנם. ר אינון דעברין עבירה ביד רמה, ולית לון בשת אנפין מקב"ה, דאתמר ביה ת) משמים הביט י"י ראה את כל בני האדם. ואתמר ביה, א) מלא כל הארץ כבודו, ואתמר ביה ב) חפש כל חדרי בטן ג) רואה כליות ולב.

קיח) וענוה קטירא בדחילו, הה"ד ד) עקב ענוה יראת י"י. מאן דאית ביה יראת י"י אייתי ליה לידי ענוה, דאיהי שכינתא עלאה, דיראת י"י עקב לגבה. ש ודא דרגא דמשה, דאתמר ביה ה) והאיש משה ענו מאד. ובגין דאיהי יראה עקב לגבה. אוקמוהו מארי מתניתין יראה מלתא זוטרתה היא לגבי משה.

מאמר דרגא ונשיעאה ביראת ה'

קיט) ה דרגא תשיעאה ביראת י"י כל מאן דאית ביה יראת י"י יתהלל. וכי אית לבר נש לשבחא גרמיה. אלא איהו משובח קדם י"י. הה"ד, ו) שקר החן והבל היופי וגו' דא דרא דחזקיהו. א דביראת י"י קא אתי בר נש לקיימא תרי"ג מצוות, כחושבן ביראת.

מאמר דרגא עשיראה ביראת ה'

קכ) ב דרגא עשיראה ביראת י"י. אית יראה ואית יראה. לאו כל אפיא

מסודת הזהר

חלופי גרסאות

ז) (תהלים לג) תקיח קי"ב ט"ד שכ"ג. א) (ישעיה י') זחר בא סא ציון ת' ז"ח יתרו לט ט"ב ש"ז שמ"ה. ב) (משלי כ') ז"ח מדרש רות קכ ציון ק'. ג) (ירמיה כ'). ד) (משלי כ"ב) זחר נשא רג ציון צ'. ה) במדבר י"ב) זחר תנרע ל"ט ציון ט'. ו) (משלי ל"א) ז"ח כי תצא ב' ציון ח'.

(מנטובה)

מעלות הסולם

מאמר דרגא תמינאה ביראת ה'

אוחו חול. כי כש"כ הוא ממה שהעמידו בעלי המשנה (מגילה כח): כל המשתמש בתגא חלף זה המשתמש במי ששונה הלכות. כל שכן בשבת המלכה. קיז) ועוד בושת פנים וכי: ועוד אמרו חז"ל (אבות פ"ה) בושת פנים לגן עדן. עז פנים לגיהנם. היינו אותם שעובדים עבירה ביד רמה, ואין להם בשת פנים מהקב"ה, שנאמר בו משמים הביט ה' ראה את כל בני האדם. ונאמר בו מלא כל הארץ כבודו. ונאמר בו חפש כל חדרי בטן רואה כליות ולב.

קיח) וענוה קטירא בדחילו וכי: וענוה קשורה ביראה, זהו שכתוב עקב ענוה יראת ה' מי שיש לו יראת ה' היא מביאה אותו לידי ענוה, שהיא השכינה העליונה לאה מלכות דבינה אשר יראת ה' היינו רחל עקב אליה. וזה (דפו"י דף ה' ע"ב)

מאמר דרגא תשיעאה ביראת ה' קיט) דרגא תשיעאה ביראת וכי: מדרגה תשיעית ביראת ה', כל מי שיש לו יראת ה' יתהלל, שואל, וכי יש לאדם לשבח את עצמו, ומשיב, אלא משובח הוא לפני ה', זהו שכתוב שקר החן והבל היופי וגו'. זה דודו של חזקיהו (עיין סנהדרין כ) כי ביראת ה' בא אדם לקיים כל תרי"ג מצוות, כחושבן ביראת.

מאמר דרגא עשיראה ביראת ה' קכ) דרגא עשיראה ביראת וכי: מדרגה עשירית

שוין. אית יראה דדחיל בר נש לקב"ה, בגין דלא ילקה ליה ברצועה, דאתמר (* בה ז) והארץ היתה תהו ובהו, מסטרא דאילנא דטוב ורע, דאיהי ארעא ריקניא שפחה בישא. כגוונא דחד מארבע אבות נזיקין, דאיהו הבור. וכגוונא דבור דיוסף, דאוקמוהו ג עליה ח) הברה, והבור רק וכו'. הברה: נוקבא בישא. בור: דכורא. ובור בגין דאיהו מתמן, אוקמוהו עליה, אין בור ירא חטא. בתר דלית ביה יראת י"י.

קכא) ה מאן דאיהו דחיל מגו אורייתא, דאיהי תפארת, דמניה נפקת. ז כגון דא, איהי שקולה לגביה, ובגין דא אין כל יראה שוה: דהא יראת ה' היא מלכות דיליה, כלילא מכל פקודי אורייתא בגין ז דאיהי יראה דנפקת מגו תורה, ח דאיהו עמודא דאמצעיתא, דאיהו יהו"ה.

קכב) ט דבגינה אוקמוהו מארי מתניתין, גדולה תורה שמביאה לאדם לידי מעשה. י דאי בר נש לא ידע אורייתא, ואגרא דפקודייא דילה, ועונשין דילה למאן דעבר על פקודיא. ומאן הוא דברא אורייתא, ומאן הוא דיהיב ג לה לישראל, איך דחיל ליה, ונטר מ פקודוי. קכג) ובגין דא, אמר דוד לשלמה בנו, ט) דע את אלהי אביך ועבדהו.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ז נ"א עלה (מעזיבור). ה נ"א ל"ג מאן (מנטובה).
 ו נ"א בגין (מנטובה). ז נ"א דאיהו (מעזיבור). ח נ"א דאיהי עמודא דאמצעיתא דאיהי הוי"ה (בראדי). ט נ"א ז נ"א ליה (מנטובה). מ נ"א פקודויה (בראדי).
 ז (בראשית א') הקסה"ז קסו ציון ו'. ח) (בראשית ל"ז) זהר וישב ל"ח ציון א'. ט) (ד"ה א' כ"ח).
 דבגינה (מנטובה). י נ"א ל"ג דאי (מנטובה).

מעלות הסולם

מאמר דרגא עשיראה ביראת ה'

א לא מאן שריא עליה ההוא יראה רעה וכו' ולא יראת ה'.
 קכא) מאן דאיהו דחיל וכו': מי שהוא ירא ה' מתוך תורה, שהיא תפארת, שממנו יוצאת, כמ"ש להלן כעין זה היא שקולה אצלו. ומשום זה אין כל יראה שוה, כי הרי יראת ה' היא מלכותו, הכלולה מכל מצות התורה. ולכן נקראת יראת ה', משום שהיא יראה היוצאת מתוך תורה שהוא עמוד האמצע, שהוא הוי"ה. ולפי שהיראה באה מתוך התורה שנקראת הוי"ה לכן נקראת יראת ה'.
 קכב) דבגינה אוקמוהו מארי וכו': כי בשבילה, העמידו בעלי המשנה, גדולה תורה שמביאה לאדם לידי מעשה. שאם האדם לא יודע תורה ושכר מצות שלה, ועונשין שלה למי שעובר על המצות. ואם לא יודע מי הוא שברא את התורה, ומי הוא הנותן לה לישראל. איך ירא אותו ושומר מצותיו.
 קכג) ובגין דא אמר וכו': ומשום זה אמר דוד לשלמה בנו דע את אלקי אביך ועבדהו

עשירית ביראת ה' יש יראה ויש יראה, אין כל הפנים שוות. יש יראה אשר האדם ירא מהקב"ה, משום שלא יכה אותו ברצועה. שנאמר בה, והארץ היתה תהו ובהו, מבחינת העץ דטוב ורע, ויראה זאת היא ארץ שמחה וריקה שפחה רעה כמו אחת מארבע אבות נזיקין, שהוא הבור, וכמו הבור של יוסף שבארו אותו וישליכו אותו הברה והבור ריק וכו', הברה נוקבא רעה של הקליפה, בור זכר של הקליפה. והוא ריק אין בו מים שהוא תורה ובור היינו עם הארץ, משום שהוא משם, מן הקליפה, העמידו עליו (חז"ל אבות פ"ה) אין בור ירא חטא, מאחר שאין בו יראת ה'.
 פירוש, כי אותם שאינם מקיימים יראת ה' מטעם מצות המלך, אלא מטעם יראת העונש, נלכדים בקליפות המכונים תהו בהו חשך ורות, כמבואר בהקדמת ספר הזהר (אות קצ"ה ובאות קצ"ג) וז"ל מאן דדחיל בגין עונש דמלקיותא וכו' לא שריא עליה דהוא יראת ה' דאקרי יראת ה' לחיים, (דפו"י דף ה' ע"ב י) דף ו' ע"א)

דאי בר נש לא אשתמודע ההוא דיהיב ליה אורייתא, ומני ליה לנטרא נ לה, איך דחיל מניה, ועביד פקודוי.

קכד) ובגין דא אוקמוהו רבנן, ולא עם הארץ חסיד ואין בור ירא חטא. בגין דאורייתא ע דאיהו תרי"א, מתרין דרגין אתיהיבת, פ מחסד וגבורה, דמתמן תרין צ פקודין, אהבת חסד ודחילו דגבורה, דאיהי יראה. דבהון אשתלימו

חלופי גרסאות

נ ג"א ליה (מנטובה). ס ג"א פקודיה (הגר"א). ע ג"א דאיהי (מנטובה בראדי הגר"א). פ ג"א מחסד וגבורה (מנטובה). צ ג"א נקודין (מנטובה).

מעלות הסולם

מאמר דרגא עשיראה ביראת ה'

ויראה שה"ס אנכי ולא יהיה לך, נשלמות לתרי"ג מצות. ומשום דכל התורה ומצותיה משני הקצוות ניתנה, העמידו רבותינו ולא עם הארץ חסיד ואין בור ירא חטא.

פירוש. כל מי שלא זכה לקבל את המוחין של ג"ר דז"א בסוד חסד שעלה לחכמה וגבורה לבינה, מחשבהו הזהר לעם הארץ ולבור, ועיין בזהר צו (אות קמ"ה) וז"ל ואם הוא תלמיד חכם עליה אתמר יודע צדיק נפש בהמתו דלית חכם כמו כהנא. כמה דאוקמוה הרוצה להחכים ידריב, ואם ת"ח הוא, צריך שיהא ביה חסד, ועם י' דאיהו חכמה, חסיד. ומאן דלית ביה חכמה לאו איהו חסיד ובג"ד אוקמוה ולא עם הארץ חסיד. ואי אית ביה ה' חמשה חומשי תורה, דאתיייהבו משמאלא אתקרי גבור בתורה וירא חטא. ואי איהו בור, אתמר ביה ואין בור ירא חטא עכ"ל. והיינו כי מקודם יזכה לבחינת ו"ק מקו ימין שקומתו היא קומת חסד, ועם י' שהיא חכמה חסיד היינו שיוזכה אח"כ גם לג"ר אשר החסד מתעלה להיות חכמה ונמצא שיש לו חסד וגם חכמה שה"ס ה' שבתוך חסד, ואז הוא חסיד, ואם לא, אז ולא עם הארץ חסיד כי חסרה לו ה' שבתוך חסד שהיא חכמה ונחשב משום זה לעם הארץ. וכן מבחינת קו שמאל אתקרי גבור בתורה וירא חטא כי בהשגת מוחין של ו"ק אשר קומתם היא קומת גבורה הוא נקרא גבור בתורה ואם זכה אח"כ אל הג"ר שבקו שמאל אשר מדת הגבורה שלו מתעלה להיות בינה ה' ראשונה מן הו"ה שה"ס הארת החכמה הנמשכת מקו שמאל שבבינה המתגלית עם דינים הקשים על הרשעים שהמשיכו החכמה ממעלה למטה והוא כדי להטיל יראה ופחד על אלה הרוצים להמשיך החכמה ממעלה למטה, ונמצא האדם שיוזכה להארת חכמה שבשמאל הוא ירא חטא שמתירא להמשיך החכמה ממעלה למטה שזה שורש

ועבדהו. כי אם האדם לא יודע אותו שנתן לו התורה, ופקדהו לשמור אותה, איך ירא אותו ועושה מצותיו.

פירוש. ז"א נקרא תורה, ומאיר בחסדים מכוסים. ומלכות נקראת יראה, ומאירה בחסדים מגולים בחכמה כי יראה היא אותיות ראיה שה"ס חכמה. ויש להם ב' מצבים, אשר במצב הא' היא גדולה כמו ז"א בסוד שני המאורות הגדולים ומקבלת חכמה מאמא. כמו ז"א המקבל חסדים מאמא. אבל אינה יכולה להאיר מחמת חסרון חסדים, כי חכמה בלי חסדים אינה יכולה להאיר וע"כ לא יכלה להיות במצב זה. עד שנאמר לה לכי ומעטי את עצמן, אשר אז המלכות נתמעטה, ובאה מתחת מסך החזה של ז"א, שהדינים של מסך החזה שולטים עליה, וממעטים אותה גם מחכמה שאינה ראויה עוד לקבל מאמא כלום, ואז אין לה לא חכמה ולא חסדים, אלא שנתקנה להיות בזווג פב"פ עם ז"א ומקבלת הכול מז"א הן חכמה והן חסדים, ובוזה היא נשלמה להשפיע אל התחתונים הן חכמה והן חסדים.

וזה אמרו בלאן דאיהו דחיל מגו אורייתא

היינו שזכה לקבל מבחינת הזווג דפב"פ דו"ן דאיהי תפארת, כי אז ז"א נמקרא מפואר ומלכות נקראת תפארת דמניה נפקת כי כל אורות המלכות הן חכמה והן חסדים ממנו יוצאים, משום כגון דא היינו במצב הב' איהי שקולה לגביה כי היא עומדת עמו בזווג ועולה עמו בכל מדרגותיה, בסוד האשה עולה עמו. ובגין דא וכו' הכול מבואר.

קכד) ובגין דא אוקמוהו וכו': ומשום זה העמידו רבותינו ולא עם הארץ חסיד ואין בור ירא חטא. משום כי תורה שהיא בחשבון תרי"א, משתי מדרגות ניתנה: מחסד וגבורה. שמשם שתי מצות, אהבת חסד, ופחד הגבורה, שהיא יראה. אשר בהן היינו בב' המצות אהבה (דפו"י דף ו' ע"א)

תרי"ג ק פקודיא. ובגין דכל אורייתא ופקודהא מתרין סטרין אתיהיבת, אוקמוהו רבנן, ולא עם הארץ חסיד ואין בור ירא חטא.

קכה) ואי תימא, הא חסד גבורה, דמתמן מלכות איהי אהבה ויראה, איך אוקמוהו רבנן גדולה תורה שמביאה אדם לידי מעשה. דמהכא משמע דכל הקודם יראתו לחכמתו חכמתו מתקיימת.

קכו) אלא כלא קשוט, תפארת אתקרי אדם, ר כגוונא דיליה הוה אדם ה"א דלתתא, דאוקמוהו עליה, דהוה ראשון למחשבה ואחרון למעשה. ובגין דא אוקמוהו רבנן ישראל עלה במחשבה להבראות, דאתמר עליהו (ו) אדם אתם.

קכז) אוף הכי תפארת דאיהו יהו"ה, איהו ראשון למחשבה דאיהי חכמה עלאה. ואחרון למעשה דאיהי י' מן אדני חכמה תתאה. יראת ת ה' מלכות דיליה.

קכח) ובגין דא אתמר בה (ז) אשה כי תזריע, אתתא אית א לה לאקדמא בכל פקודיא, דאתמר בה (ז) אשה יראת י"י היא תתהלל. ובגין דא, מצא אשה בקדמיתא, (ח) מצא טוב. ב דאתמר ביה (ז) טוב י"י לכל. ואי אקדים לה בצלותא, כמה דאוקמוהו (ט) אדני שפתי תפתח, מיד (ט) ויפק רצון מיי'.

חלופי גרסאות

ק נ"א פקודים (הגר"א). ר נ"א דגוונא (מנטובה).
 ש נ"א ל"ג אדם אתם (מנטובה). ת נ"א ל"ג ה'
 (מנטובה). א נ"א ל"ג לה (בראדי). ב נ"א דאיתא (מנטובה).

מסורת הזהר

י (יחזקאל ל"ד) זהר שמות קיי"ח ציון ב'. כ (ויקרא י"ב) זהר תוריע א' ציון א'. ל (משלי ל"א). לעיל אות קי"ט צ"ו. ח (משלי י"ח) ז"ח חקת ר' ציון ב'. ז (תהלים קמ"ה) זהר בראשית א' רסז ציון ב' ז"ח מדרש רות כו ציון ג' ט (תהלים נ"א). ט (משלי י"ח) לעיל ציון מ'.

מעלות הסולם

מאמר דרגא עשיראה כיראת ה'

ונמצא תורה שהיא תפארת קודמת ליראה. קכו) אלא כלא קשוט וכו': ומשיב אלא הכל אמת תפארת נקרא אדם. כעין זה הוא נקרא אדם ה"א שלמטה. היינו מלכות אשר העמידו עליו חז"ל, שהיה ראשון למחשבה, ואחרון למעשה. ומשום זה העמידו רבותינו ישראל עלה במחשבה להבראות, שנאמר עליהם אדם אתם.

קכז) אוף הכי תפארת וכו': אף כך תפארת היינו ז"א, שהוא הוי"ה, הוא ראשון למחשבה, שהיא מחזיל ב' חכמה עליונה. ואחרון למעשה שהיא י' מן אדני חכמה תחתונה, יראת ה' מלכות שלו.

קכח) ובגין דא אתמר וכו': ומשום זה נאמר, אשה כי תזריע, שפירושו אשר בחינת אשה יש להקדים בכל המצות, שנאמר בה אשה יראת ה' היא תתהלל. ומשום זה נאמר מצא אשה בתחילה מצא טוב. שנאמר בו טוב ה' לכל. ואם הקדים אותה בתפילה כמו שהעמידו

שורש האיסור של כל שס"ה לאוין. וכל עוד שלא זכה לג"ר שבקו שמאל המתגלה ביחד עם דינים קשים על רשעים החוטאים אינו ירא לחטוא כי אין יראת חטא באה אלא מהסתכלות בדינים המתגלים על החוטאים בעת גילוי הארת החכמה.

קכה) ואי תימא הא וכו': ואם תאמר, הרי חסד וגבורה, אשר משם מלכות היא מאירה באהבה ויראה, איך העמידו רבותינו גדולה תורה שמביאה האדם לידי מעשה, הלא מכאן משמע דכל הקודם יראתו לחכמתו חכמתו מתקיימת.

פירוש מקשה מכאן משמע אשר כל זמן שלא זוכים למוחין דג"ר אשר אז המלכות מאירה בב' המצות אהבה ויראה אין חכמתו מתקיימת ונקרא עם הארץ ובור. כנ"ל באות הקודם. ומזה שאמרו גדולה תורה שמביאה האדם לידי מעשה כנ"ל אות קכ"ב מפורש שע"י התורה זוכים ליראה שהיא בחינת מעשה.

קכט) ובגין דא, כונה דאיהי מחשבה, צריך לאקדמא למצוה ובגין דא שויאו רבנן, כוון מחשבתא דצלותא בברכה קדמאה. דהכי אוקמוהו, אם לא ג כוון בברכה ראשונה חוזר לראש.

קל) ובגין דא, צריך לאקדמא יראה מסטרא דשכינתא בין באוריתא בין בפקודיא. אבל מסטרא דקב"ה, צריך לאקדמא אורייתא ליראה ד בכל פקודיא. דיראה דאורייתא אית, דאתקרי נוקבא תורה שבע"פ ה דבגינה

חלופי גרסאות

ג נ"א כיון (הגר"א מעזיבון). ד נ"א בכל פקודי דאורייתא ול"ג דיראה (מנטובה). ה נ"א ל"ג דבגינה (מנטובה מעזיבון).

מעלות הסולם

מאמר דרגא עשיראה ביראת ה'

הוי"ה הוא אור ישר הבא מלמעלה למטה, ומלכות מעלה את האור"ח המלביש על אור הישר. וה"ס אור וכלי, כי לאחר צמצום א' נעשה אור החוזר לכלי במקום בחינה הד' שהיא הרצון לקבל. וידוע הכלל כי יש תמיד ערך הפוך בין אורות לכלים, כי בכלים הסדר הוא שהעליונים גדלים תחילה בפרצוף, שמתחילה כתר, ואח"כ חכמה, ואח"כ בינה, ואח"כ תפארת ואח"כ מלכות ע"כ אנו מכנים לכלים כח"ב תו"מ דהיינו ממעלה למטה כי כך סדר גדולתו של הפרצוף. וכניסת האורות לתוך הכלים, הם בהיפך שהתחתונים באים תחילה אל הפרצוף שמתחילה בא אור הנפש, ואח"כ אור הרוח, ואח"כ אור הנשמה, ואח"כ אור החיה, ואח"כ אור היחידה, באופן שמתחילה בא אור הנפש הקטן מכל האורות, ולבסוף בא אור היחידה הגדולה מכל האורות וע"כ אנו מכנים את האורות בשם נרנח"י דהיינו ממטה למעלה, כי כן סדר ביאתם אל הפרצוף. וזה אמרו אלא כלא קשופ תפארת אתקרי אדם וכו', דהיינו קומה שלימה של ע"ס ג"ר ור"ק כגזונא דיליה הוה אדם ה"א דלתתא, היינו מלכות שגם היא נעשית לנוקבא נפרדת בע"ס דאור"ח. ונקראת פני אדם, והוא נקרא הוי"ה והיא נקראת יראת ה' ואדנ"י ומשתלבים יחד. איהו ראשון למחשבת דהיינו ה"י שבהוי"ה שה"ס יראה חכמה עלאה ויראה ה"ס מחשבה כמ"ש בזהר נשא הנ"ל בסוד הנסתרות וכו'. ואחרון למעשה דאיהו י' מן אדנ"י בסוד נעוץ סופן בתחילתן אשר מלכות שבאור ישר נעשה לכתר באור החוזר וקוצו של י' הוא כתר וי' חכמה. וזהו בבחינת יראת ה' שהוא קומת מלכות דיליה.

ובג"ד אתמר אשה כי תזריע כי מבחינת הכלים העליונים גדלים בתחילה ולפיכך אתתא

שהעמידו אדני שפתי תפתח, מיד ויפק רצון מה'.

קכט) ובגין דא כונה וכו': ומשום זה כוונה שהיא מחשבה צריכים להקדים למצוה. ומשום זה סדרו רבותינו לכוון בברכה ראשונה של התפילה, כי כך העמידו אם לא כוון בברכה ראשונה חוזר לראש.

קל) ובגין דא צריך וכו': ומשום זה, מבחינת השכינה היינו מלכות צריכים להקדים יראה בין בתורה בין במצות. אבל מבחינת הקב"ה היינו ז"א, צריכים להקדים תורה ליראה בכל המצות. כי כשיש יראה מתורה נקראת הנוקבא תורה שבעל פה, שבשבילה נאמר שם, אז ירננו עצי היער. ענה מלאך מן השמים ואמר הן הן מעשה מרכבה.

פירוש. תפארת שהוא ז"א הוא הוי"ה קומה שלימה, ונקרא אדם ע"ש הוי"ה במילוי אלפין שעולה מ"ה, ועשר ספירות שלו נכללות בד' בחינות: יראה, אהבה, תורה ומצוה, וכן המלכות נקראת פני אדם, ונקראת אדני, וכוללת ע"ס, וכבר נתבאר לעיל אות ל"ד איך הן מתחברות ע"ס שבהוי"ה שהן ע"ס אור ישר עם ע"ס אור"ח של המלכות שהיא אדנ"י ונעשה השילוב של ב' השמות יחד. והנה יראה ואהבה ה"ס י"ה והן נקראות מחשבה כמ"ש בזהר (נשא אות נ) הנסתרות: יראה ואהבה דאינון כמוחא ולבא וכו' דאי דחיל ב"ג לקב"ה או רחים ליה דא לא ידע ב"ג אחרא בנין דאיהו מלה דלא אתגליא אלא בינו לבין קונו. ותורה ומצוה הן נגלות והן בחינות מעשה בסוד ו"ה (כמ"ש שם אות נ"א) אבל ב"ג דמתעסק באורייתא ואזיל בפקודין דעשה דא אתגליא לכל ב"ג וכו'. והנה היחוד של הוי"ה ואדנ"י ה"ס היחוד של קב"ה ושכינתיה, אשר בחינת קב"ה היא האור, ובחינת השכינה היא הכלי כנ"ל אשר (דפו"י דף ו' ע"א)

אתמר תמן, (9) אז ירננו עצי היער. ענה מלאך מן השמים, ואמר, הן הן מעשה מרכבה.

קלא) מהאי א"ז תליין ע"ב שמהן דהיינו חסד. ו דביה צריך לאתקנא כרסיא למאריה בכנפי מצוה, (3) ז וישב עליו באמת, עשור אמת. יוד קא ואו קא, מוריד הטל, לאנהרא לגבי ה"א. דאיהו כליל תלת ברכאן ח קדמאין דצלותא, ותלת בתראין.

מאמר עשרה עשרה הכף בשקל הקדש

קלב) ודא עשר ספירות בלי מה. דאינון לקבלייהו תרין שמהן יהו"ה אדני, ותמניא אתוון. דאינון (4) עשרה עשרה הכף בשקל הקדש, ודא כ' מן כתר עשרה מן שכינתא ט תתאה אדני * מתתא לעילא מן אנ"י עד איין

חלופי גרסאות

1 נ"א שביה (מנטובה) נ"א ודביה (הגר"א). ז נ"א וישב ענין באתריה עשיית אמת מ"ה יוד הא ואו מוריד הטל (מנטובה). ח נ"א קדמאה (מנטובה). ט נ"א ל"ג תתאה (מנטובה).

מסורת הזהר

(9) (דברי הימים א' ט"ז) זהר לך ג' ציון ג'. (3) (ישעיה ט"ז) זהר משפטים קס"ו ציון ט'. (4) (במדבר ז') זהר ויקרא ט' ציון ו'.

מעלות הסולם

מאמר דרגא עשיראה ביראת ה'

החכמה המלוּבשת בחסדים. שבו במדת חסד שהוא ע"ב צריכים לתקן הכסא היינו מלכות, לאדונו היינו ז"א בכנפי מצוה. כמ"ש בזהר (פנחס אות רנ"ו) דיהא ב"נ רשים בע"ב קשרים וחוליון דציצית, לקבל ע"ב גשרים דבורסייא דאינון ח"י קשרים וחוליון לכל סטרא וכו'. דהיינו ה' קשרים וי"ג חוליות בד' כנפות וד' פעמים ח"י הם ע"ב. וישב עליו באמת שהוא ז"א בסו"ה תתן אחת ליעקב. עשור אמת מ"ה כי עשור מן א' הוא א'. ועשור מן מ' ד'. ועשור מן ת' מ' וביחוד הוא מ"ה. יוד ה"א וא"ו ה"א. מוריד הטל שהם ט' ספירות ראשונות יוד ה"א וא"ו שבגימטריא ט"ל להאיר אל ה"א היינו מלכות. ועיין בזהר (פנחס אות רפ"ז) ובגינה אתמר כמראה אדם עליו מלמעלה וכו' ואתקרי בשמיה יוד ה"א וא"ו ה"א. אשר המלכות נקראת בשם מ"ה. וה"א בגימטריא ו' הרומזת על הארת ז"א, שהוא כולל שלש ברכות ראשונות דתפילת שמונה עשרה שהן חג"ת, ושלש אחרונות שהן נה"י.

אתתא אית לה לאקרמא וכו'. והיינו אשה יראת ה' כי מבחינת השכינה שהוא תקון כלים מאירים הג"ר קודם שהם י"ה ובחינת יראה שהיא י' היא קודם, וכן ובג"ד כוונה דאיהו מחשבה צריך לאקרמא וכו' אבל מוסטרא דקב"ה שהוא מבחינת האורות, צריך לאקרמא אורייתא ליראה וכו' כי באורות התחתונים הם נכנסים בראשונה ואח"כ העליונים, ולכן יראה שהיא חכמה עלאה י' שבהוי"ה, מאירה לבסוף. ובזמן דיראה דאורייתא אית דהיינו בזמן שמאירים י"ה דהוי"ה אז גם הנוקבא אתקרי תורה שבטל פה ונשלם היחוד של שני השמות הוי"ה אדני דבנגינה אתמר תמן אז וכו' כי אז מאירים כל הנרנח"י וכל אור נכנס בכלי שלו.

ובזה מתורץ מה שהקשה לעיל אות קכ"ה, אשר מ"ש שיראה קודם לחכמה הוא מבחינת השכינה שהיא הכלי, שהג"ר מקבלים תחילה, ויראה קודמת לחכמה ואז החכמה מתקיימת, ומ"ש גדולה תורה שמביאה אדם לידי מעשה, ומשמע שתורה קודמת, הוא מבחינת קב"ה, שה"ס האורות, אשר התחתונים נכנסים מתחילה וכשזוכה ליראה עלאה שהיא ה' אז נשלם היחוד כנ"ל.

קלא) מהאי אז תליין וכו': מאז זה היינו מיחוד דב' השמות הוי"ה ואדני. תלויים ע"ב שמות, דהיינו ע"ב אורות משם ע"ב דהיינו חסד שבגימטריא ע"ב ורומז על (דמו"י דף ו' ע"א * דף ו' ע"ב)

מאמר עשרה עשרה הכף בשקל הקדש

קלב) ודא עשר ספירות וכו': וזה. דהיינו עשר האותיות דשם מ"ה, הן עשר ספירות בלי מה שהם נגד ב' שמות הוי"ה אדני, ושמונה אותיות שבב' השמות שהן עשר. ולהיית כל שם כולל מע"ם שהן עשרה עשרה הכף, שקל הקדש. וזה כ' מן כתר הכוללת עשר

הקדמת תקוני הזהר

י עשרה מעילא לתתא כ מעמודא דאמצעייתא דאיהו יהו"ה. ובגין דא ל כ כליל לון.

קלג) ובקץ דפורקנא, (ט) מ"דלג על ה"הרים, דא מ"ה, ולית הרים, אלא אבהן, דאינון מרכבתיה. אוף הכי מ"קפץ על הגבעות אינון אמהן, אהי"ה אדנ"י. בההוא זמנא, (ת) אז ישיר משה וכו', וכלא אתקשר ואתכליל מ בח"י ברכאן דצלותא, דכלילן בח"י עלמין. הה"ד, (א) ברכות לראש צדיק. קלד) ואית כבוד נברא, כגוונא דכבוד נאצל. מסטרא דכבוד נברא, אמרין ישראל נ לגבי אדון על כלא, אם כעבדים. ומסטרא דכבוד נאצל אתמר בהון אם כבנים.

קלה) איהו עלת על כלא, ס לית אלוה עליה, ולא תחותיה, ולא לד' סטרין ע דעלמא איהו ממלא כל עלמין פ ואיהו אסחר לכל צ סטרא, דלא מתפשטין יתיר מגבול דשוי לכל חד, ק ומדה דשוי לכל חד. וכלהו ברשו דיליה, ברשות היחיד.

קלו) אדנ"י, מרכבה ליהו"ה, ובה אתעטף. ואוף הכי ר הוי"ה, אתעטף

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

י נ"א ל"ג עשרה (מנטובה). כ נ"א דעמודא (מנטובה). ל נ"א ל"ג כ' (מנטובה). מ נ"א כתוא ול"ג בח"י (מנטובה). נ נ"א לגביה (מנטובה). ס נ"א דלית (מנטובה). ע נ"א ל"ג דעלמא (דפו"י). פ נ"א ואסחר לון לכל סטרא ול"ג ואיהו אסחר (מנטובה). צ נ"א סטרין (בדאדי מעזיבונו ירושלים). ק נ"א ל"ג ומדה דשוי לכל חו (טשערנאויץ). ר נ"א אהי"ה אתעטף בהוי"ה למברי עלמא דשם הוי"ה כו'. לכתד דהוא שם אהי"ה (הגהות הגר"א). ובפנים הגירסא בסוגריים מן הוי"ה אתעטף עד אבל שם.

מעלות הסולם

מאמר עשרה עשרה הכף בשקל הקדש

לראש צדיק שהוא יסוד המיוחדס זה בזה. ועיין בזהר (פנחס אות ש"ח) אדנ"י במעשה. הוי"ה כדבור. אהי"ה במחשבה. קלד) ואית כבוד נברא וכו' ויש כבוד נברא. כמ"ש לעיל אין כבוד אלא תורה והיא תורה דבריאה כעין כבוד נאצל תורה דאצילות. מבחינת כבוד נברא אומרים ישראל אל האדון על הכל אם כעבדים ומבחינת כבוד נאצל נאמר בהם בישראל אם כבנים (עיין לעיל אות צ"ו). קלה) איהו עלת על וכו': הוא היינו א"ס ב"ה עלת על הכל, אין אלוה עליו, ולא מתחתיו, ולא לד' רוחות העולם, הוא ממלא את כל העולמות באור פנימי, והוא מקיף לכל צד, ולא מתפשטים יותר מן הגבול שסדר לכל אחד ומן המדה שסדר לכל אחד. והכל ברשותו ברשות היחיד של א"ס ב"ה. קלו) אדנ"י מרכבה להוי"ה וכו': שם אדנ"י הוא מרכבה אל שם הוי"ה דהיינו שמגלה הארתו, בדוגמא לרוכב הנגלה במרכבתו. ובה מתעטף. ואף כך שם הוי"ה התעטף בשם אהי"ה

עשר ספירות מן שכינה תחתונה היינו מלכות שהיא אדנ"י, ממטה למעלה היינו ע"ס דאור חזור, מן אני שהיא מלכות עד אין שהוא כתר. ועשר ספירות דאור ישר ממעלה למטה, מעמוד האמצע שהוא תפארת שהוא הוי"ה, ומשום זה כ"ה הרומז לכתר שהוא השורש, כוללתם. קלג) ובקץ דפורקנא מדלג וכו' ובקץ הגאולה, מדלג על ההדים, (ר"ה י"א). פירש"י בשביל ההרים זה מ"ה ואין הרים אלא אבות שהם מדרכתו כמ"ש האבות הן הן המרכבה, חג"ת. כמו כן מקפץ על הגבעות הן האמהות: אהי"ה היינו בינה. אדנ"י היינו מלכות. בזמן ההוא אז ישיר משה וכו', וכן הזהר (בראשית א' אות רמ"ח וז"ל) דכההוא זמנא אתמר במשה וכישראל אז תתענג על ח' בענג דאיהו: עדן, נהר, גן, ואתקיים קרא אז ישיר משה וגו'. עדן: ה"ס אהיה. נהר: ז"א מ"ה. גן: אדנ"י. והכל כל אלו היחודים והשמות מתקשר ונכלל בשמונה עשרה ברכות שבתפילה הכלולות בח"י עולמים זהו שנאמר ברכות (דפו"י דף ר' ע"ב)

באהייה, למברי עלמא. אבל שם יהו"ה, איהו מרכבה למאריה, לכתר עלאה. ובגין דא, ב) אין קדוש כ"י.

קלז) עלת על כלא טמיר וגניז בכתר, ומניה אתפשיט נהוריה, על יהו"ה דאיהו: י) חכמה. ה) בינה. ו) כליל שית ספירן. ה) מלכות. והאי איהו ש אתפשטותא מעילא לתתא.

קלח) ואוף ת הכי אתפשט נהוריה, על י) א מן אדני, מתתא לעילא, עד אין סוף, דאתרמיז באדני איין. ב) ובגין דא י"י מן יאהדונה"י, עשרה עשרה

חלופי גרסאות

מסורת הזהר (שמואל א' ב') זהר ויקרא ק"ט ציון ר'. ש נ"א אחפשטא (מנטובה). ת נ"א הכא (מעזיבו). א נ"א ל"ג מן אדני (מנטובה). ב נ"א ובגין י"י יאהדונהי עשרה עשרה דא כ' מן כתר ול"ג דא ול"ג מן ול"ג הכף (מנטובה).

מעלות הסולם

מאמר עשרה עשרה הכף בשקל הקדש

נמצא אור א"ס הכולל ע"ס של אור ישר מתפשט אליו תיכף, ומכה במסך הזה, ועולה אור חוזר, ומלביש את אור א"ס ב"ה, וזהו הנקרא התלבשות א"ס בכלים, או באיזו ספירה, כי השם של הספירה מורה על שיעור קומה של אור א"ס המתלבש שם. למשל, כשנאמר התלבשות א"ס בכתר מורה שהאור החוזר מלביש על כל עשר הספירות שבאורי עד הכתר, וכשנאמר התלבשות א"ס בחכמה מורה שאור החוזר מלביש רק עד החכמה וכתר מלובש בפנימיות החכמה, וע"כ אינו עולה בשם רק ספירת החכמה לבר, וכן הוא בכל המדרגות. באופן שמלת התלבשות פירושה אשר כל ד' הבחינות שבאור ישר מתלבשות בבחינה אחת של אור החוזר לפי שיעור הקומה של אותה הבחינה שבאור חוזר ומתחלקות שמה לע"ס, וענין התלבשות ה"ס התעלמות כי המלביש מעלים תמיד את הלוזש, וזהו מחמת רצונו להתגלות כף, ומשום שבלי התיקון של העלמה הזאת אי אפשר לו להתגלות ע"כ מתעלם בו ומתגלה על ידו. הרי שהמלביש משמש לב' דברים להעלמה ולהתגלות.

והנה כדי להאציל את עולם האצילות התלבש א"ס ב"ה בחכמה ובמלכות שבא"ק ולכן קומת עולם האצילות הוא עד החכמה שבאורי. ולצורך הבריאה התלבש בבחינה שבאצילות הנקרא אהי"ה, וזה אמרו אדני"י שהוא שם המלכות המעלה עשר ספירות של אור חוזר מרכבה להוי"ה שה"ס א"ס וד' בחינות הנודעות שבאור הישר המתגלות ע"י הע"ס שבאור החוזר שבמלכות. ובה אתעטף שה"ס התלבשות שע"י התלבשותו מתגלה ואחרת. אי אפשר להשיגו כי אין להשיג אור בלי

אהי"ה לברוא את העולם. אבל שם הוי"ה הוא מרכבה לאדונו שהוא כתר עליון. ומשום זה כתוב אין קדוש כהוי"ה.

קלז) עלת על כלא וכו': עלת על הכל, היינו א"ס ב"ה, הוא סתור וגניז בכתר, שה"ס קוצו של יוד דהוי"ה, וממנו מן כתר התפשט אור א"ס ב"ה, על ד' אותיות שם הוי"ה. שהוא: י) חכמה. ה) ראשונה בינה. ו) הכוללת שש ספירות: חסד, גבורה, תפארת, נצח, הוד, יסוד. ה) תחתונה, מלכות. וזו היא התפשטות של אור ישר מלמעלה למטה.

קלח) ואוף הכי אתפשט וכו': וכמו כן התפשט אורו על י' מן שם אדני"י בסוד זווג של הכאה ממטה למעלה שה"ס ע"ס אור חוזר, עד אין סוף. לכן נתרמו באדני"י אין, היינו א"ס. ומשום זה, י' מן השילוב יאהדונה"י שיש בהן ב' פעמים עשר ספירות מאור ישר ואור חוזר, וה"ס עשרה עשרה הכף זה כ' מן כתר. ורבון הכל היינו א"ס ב"ה. אין בו שום ציור של אות או של נקודה. זהו שנאמר ואל מי תדמיני ואשה ואל מי תדמיני אל ומה דמות תערכי לו.

פירוש אור א"ס ב"ה הכולל ד' בחינות אור ישר נקרא הוי"ה, והוא אינו פוסק מלהאיר אל התחתונים אפילו רגע, אלא מתוך שאין לתחתונים שום תפיסה באור בלי כלי, לפיכך, רק לכלי קבלה צריכים, וכל פרוץ וכל מדרגה באותו הרגע שמשגיגים את הכלי, תיכף עמו יחד משגיגים את האור, בשעור מדתו של הכלי שהשיגו. והשורש של כל הכלים שבכל העולמות הוא אור החוזר העולה מזווג של הכאה על המסך שבכלי מלכות הנקרא אדני"י. שבאותו רגע שמתהוה מסך חדש באיזו מדרגה

(דפו"י דף ו' ע"ב)

הכף, דא כ' מן כתר. ומאריה דכלא לית ביה ציור דאות ונקודה, הה"ד (ג) ואל מי תדמיוני ואשוה (ד) ואל מי תדמיון אל ומה דמות תערכו לו. קלט) איהו צייר בתרין אתוון, תרין עלמין. באת י' צייר עלמא דאתי. ובאת ה' עלמא דין. הה"ד, ה) כי ביה י"י צור עולמים ומקורין דכל שמהן

מסורת הזהר

(ג) (ישעיה מ') זהר בראשית א' קנ"א ציון ב'. ד) (שם) זהר פנחס רע"מ דף פ' ציון י'. ה) (ישעיה כ"ו) זהר ויחי רנ"ג ציון א' ת"ז תקון ע' תק"ח צח ט"א ש"ב קיז ט"ב ש"מ.

מעלות הסולם

מאמ' עשרה עשרה הכף בשקל הקדש

וההסתלקות. לכן יצאו ד' קומות חו"ב תו"מ שבכתר שהן נקראות נקודות וי' שבהוי"ה. ואחר שנזדככו כל ד' הקומות והמסך עלה עד למלכות שבראש נסתלקה כל קומת הכתר וזה נקרא ה' שבהוי"ה וז"ס י"ה בכתר. אשר ה' ה"ס נקודות שה"ס ד' הקומות המאירות בעת ההסתלקות. וה"ה ה"ס ההסתלקות הגמורה. ואח"כ נעשה זוג חדש ויצאה התפשטות ב' בסוד הוי"ה בשער הפרצופים כי התפשטות ב' ה"ס חכמה.

ואומר שם בע"ח כי זה סוד הפסוק סולר לרוכב בערבות כי ביי"ה שמה, שהיה צריך לומר י"ה שמו, מהו ביי"ה שמו, אך הענין הוא כי כל השם כלול ביי"ה וזהו ביי"ה שמו כי י"ה במלואו הוא יו"ד ה"א גימטריא כ"ד שהוא היה עכ"ל. והפירוש הוא כי ערבות רומז על סוד העירוב של מדת הרחמים בדין שהתחלתו נעשה בפרצופיהם של התפשטות ב' בבחינת שורש השיתוף, וסוד הוי"ה, ה"ס השיתוף, כי לכן נכתב בב' ההי"ן, ה' ראשונה לבינה שה"ס מדת הרחמים, וה' תחתונה שבשם למלכות בסוד ותלכנה שתיהן אשר הגם כי מלכות היא מדת הדין עכ"ז איננה הולכת לבד בלי השיתוף בבינה שהיא רחמים ולכן בבחינת האותיות צורתן שוה, ואומר הכתוב סולר לרוכב בערבות שעירב ושיתף מדת הרחמים בדין שזה יצא מסוד י"ה שבכתר.

והנה הוי"ה במלוי יודין שהוא ע"ב רומזת על התפשטות ב' מלפני השיתוף, אשר כל הזווגים הם על המלכות כשהיא במקומה למטה וה"ס י' נקודה אחת לבד. והוי"ה במלוי אלפין שהוא מ"ה רומזת על הזווגים של אחר השיתוף אשר המלכות היא במקום בינה שז"ס הא' אשר הקו האלכסון שבא' רומז על השיתוף המחבר ב' היודין יחד, אשר י' העליונה ה"ס בינה ומדת הרחמים ויוד התחתונה ה"ס מלכות ומדת הדין המחוברת ביוד העליונה ע"י הפרסא באלכסונא שבתוך הא'.

וזה אמרו איהו צייר בתרין אתוון שהן

בלי כלי ואוף הכי הוי"ה שה"ס ע"ס דאו"י אתעטף באהי"ה שה"ס קומת בינה למברי עלמא כי אין אור החכמה מתפשט למטה מן הפרסא שבין אצילות לבריאה וכל עולם הבריאה אין לו דק קומת בינה, שנקרא אהי"ה. אבל שם הוי"ה שהן ע"ס של אור הישר עצמו, איהו מרכבה למאריה לכתר עלאה וכו' שה"ס א"ס הנקרא כתר ומאריה דכלא לית ביה ציור דאות ונקודה כי אפילו הכתר הוא מרומז בקוצו של היוד, והא"ס עצמו אין בו שום ציור, כי אין בו השגה וכל מה שלא נשיג לא נגדרהו בשם.

קלט) איהו צייר בתרין וכו': הוא צייר בשתי אותיות היינו י"ה. שני עולמות עולם הבא ועולם הזה. באות י' צייר עולם הבא. ובאות ה' צייד עולם הזה. זהו שנאמר כי ביי"ה הוי"ה צור עולמים. ומקודות של כל השמות הם, יו"ד ה"י וי"ו ה"י שבגימטריא ע"ב הוי"ה. יו"ד ה"א וא"ו ה"א שבגימטריא מ"ה הוי"ה. כל יו"ד מראה כלומר רומזת לשם הוי"ה. כל א' מראה כלומר רומזת לשם אהי"ה למעלה. היינו בינה. ולשם אדני למטה. היינו מלכות.

פירוש. עולם פירושו העלם והסתלקות, וענין הסתלקות האור הוא כדי שיתגלו הכלים כי ע"י התפשטות האור והסתלקותו אח"כ גרם להעשות מציאות כלי (כמ"ש בע"ח שער חטי וזא חטי פ"א) ומבואר שם כי ההתפשטות הראשונה אחר שצמצום הא' היתה בכתר בסוד כי ביי"ה הוי"ה צור עולמים, אשר אותיות י"ה הן בכתר, והוי"ה בשאר פרצופים כולם, וביאור הדברים הוא כי בכתר ישנן שתי בחינות הסתלקויות הנקראות י"ה, כי ההתפשטות הראשונה שקדמה לכלים נקראת קוצו של יוד, וכתר, וטעמים.

וכשהמסך התחיל להזדכך מטעם הביטוש דאו"מ באו"פ כמ"ש בע"ח שער ו' פ"א התחילו האורות להסתלק, והיות שהאור העליון אינו פוסק מלהאיד לתחתונים אפילו בזמן ההזדככות

הקדמת תקוני הזהר

פא

אינון : ג יוד הי ויו הי, הוי"ה. יוד הא ואו הא, הוי"ה. כל יוד ד איהי אחזי הוי"ה. כל א' אחזי אהי"ה לעילא. אדני לתתא.

קמ) הכא שם הוי"ה איהו בכנוייה חד, בגין דמניה אשתכח ה כנוייה. אבל מסטרא דעשר ספירן דבריאה, לאו שם הוי"ה וכנוייה חד. הה"ד, ו) כל

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

1) (ישעיה מ"ג) ז"ח מדרש רות א' ציון ג'. ג נ"א יוד קא ואו קא יקוק יוד הי ואו הי הוי"ה (מנטובה). נ"א הוי"ה יו"ד ק"י ואו ק"י הוי"ה יוד הא ואו הא (הגר"א). ד נ"א דאיהו (מעויבוז הגר"א). ה נ"א כנויין (מעויבוז ירושלים).

מעלות הסולם

מאמר עשרה עשרה הכף בשקל הקרש

מלכות נוקבא של ז"א שהם ר"ק שה"ס לתתא. קמ) הכא שם הוי"ה וכו': כאן בעולם אצילות, השם הוי"ה הוא בכינויו אחד. משום שממנו נמצא הכנוי. אבל מבחינת עשר הספירות שבבריאה, אין השם הוי"ה וכינויו אחד. זהו שכתוב, כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו וכו'. הרי שיש ספירות הנקראות בשם הוי"ה ויש ספירות הנקראות בשם אדנ"י. ואותן הספירות שבשם אדנ"י מאירות בבריאה. פירוש. כי מבורא בע"ח שער מ"ז פ"א איך נעשו הכלים בעולם אצילות. היינו ע"י התפשטות אור א"ס ב"ה עד לפרגוד ומסך שבסוף עולם אצילות וע"י הכאתו שם במסך חזר לעלות בסוד אור חוזר ונגמר עולם אצילות בבחינת הכלים, ואז חזר הא"ס להתלבש בהם בסוד העצמות, ואומר שם לכן עד המקום שמגיע אור א"ס על דרך הנ"ל נקרא עולם האצילות כי האור עצמו הוא רק שהוא אחר התעבותו, וענין התעבות האור ההוא, כי הלא הרואה אור גדול מאד לא יוכל לסבלו אם לא ע"י הרחקה או מסך או ע"י שניהם, והנה הכתר שבאצילות מאיר בו האין סוף בלי שום מסך ושום הרחקה כלל לכן נקרא הכתר א"ס, וחכמה מקבל ע"י הכתר, אך בינה קבלה אור הא"ס ע"י הרחקה, כי עתה הא"ס רחוק ממנה ויכולה לקבלו. והז"א אינו מקבל האור כי אם דרך חלון ונקב צר, אשר בתוך החלון ההוא עובר עצמות האור בלתי מסך כלל, אלא שאין דרך רחב רק צר מאד, אבל הוא קרוב כי מן הבינה אל הז"א אינו רחוק. אבל נוקבא דז"א נמשך לה האור דרך נקב וחלון כמו הז"א, אך שהוא בהרחקה. הרי הן ד' בחינות אשר בהן יובדלו פרטי האצילות מניה וביה. אבל כולם הם בלתי מסך כלל ועיקר, ולכן נקרא עולם האצילות, כי אור הא"ס עצמו נתפשט בכולו בלתי מסך וכו' עכ"ל.

וביאר ענין חלון ונקב הוא, כי בכל מקום אשר המסך פועל להעלות אור חוזר ממטה

ב' אותיות י"ה תרין עלמין, היינו ב' מיני העלמות והסתלקיות, באת י' צייר עלמא דאתי היינו הקומות המאירות בעת הסתלקות וחזרת האורות למאצילם כי אור העליון אינו נפסק אפילו לרגע כשיש לו מסך להודווג ואו"ח להתלבש בו. וז"ס עלמא דאתי ובא אשר בשעת העלם מתגלות כל ד' הקומות ומאירות בסוד נקודות. ובאת ה' עלמא דין וכו' שהוא הסתלקות גמורה כי כשאינו מסך כלל אין אור חוזר ונפסק האור ואינו מאיר, ואינו מושג לתחתונים שזה עולם הזה. ועי"ז שנסתלק האור עם המסך והרשימות שבגוף של התפשטות הא' לשורשו שהוא מלכות שבראש, נעשה זוג חדש במלכות שבראש שה"ס הוי"ה פשוטה ויצאה התפשטות ב' שה"ס ע"ב במלוי יודין, שהיא התחלה לשיתוף מדת הרחמים בדיון. עד שנתפשט לעולם האצילות ושם נגמר העירוב בתקון ג' קוים ועשרה כלים בסוד הוי"ה במלוי אלפין. וזה אמרו ומקורין דכל שמהן וכו' אשר המקור לכל השמות הוא הוי"ה פשוטה שה"ס ד' בחינות שבאורי המאירות בד' בחינות שבאור חוזר ממלכות של ראש ולמעלה, אשר בעשר הספירות שבראש אין שום שינוי ושום מיעוט בסוד אני הוי"ה לא שנית, כי המסך הנמצא בפה שבראש אינו יכול לגרום שום מיעוט למעלה ממקום מציאותו. וכן התפשטות הב' שהוא הוי"ה במלוי יודין שעולה ע"ב היא המקור לכל השמות שמלפני השיתוף. והוי"ה דמ"ה שהוא במלוי אלפין הוא המקור לכל השמות המאירים אחר השיתוף. יוד איהו אחזי הוי"ה כי כל יוד מרמזת על הראש כמו הוי"ה ולכן כל המלואים הם מתחילים בה' שה"ס ההתפשטות ממעלה למטה מראש אל הגוף. ולא בראש שהיא יוד, וכל שם משמות הוי"ה מתחיל ביו"ד בלי היכר שום שינוי. כל א' אחזי אהי"ה לעילא כי אהי"ה ה"ס בינה שהיא הנוקבא אל החכמה שהם בג"ר שה"ס לעילא. אדני לתתא שהיא (דס"ו רף ו' ע"ב)

הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו כו'. ו הרי ספירות אתקריאו בשם הוי"ה, ובשם אדני, ואינון ו דאדני אתבריאו.

קמא) ובגין דא, אית שמהן דמיין לחותמא דמלכא, ה דבהון אשתמודע דיוקנא דמלכא ומטרוניתא, ציורא ממש. ואית שמהן דאינון כגוונא דרשימו דציורא דחותמא בשעוה, והכי דחילין מההוא רשימו, כאילו הוה מלכא ממש.

חלופי גרסאות

ו נ"א מוסיף הרי דאית ספירות דאתקריאו (הגר"א) ובראדי הגירסא (דאית) בסוגריים. ז נ"א ל"ג דאדני (מנטובה). ח נ"א בהון (מנטובה).

מעלות הסולם

מאמר עשרה עשרה הכף בשקל הקדש

באצילות, ובשם אדני בסוד לא כשאני נכתב אני נקרא כנ"ל אבל ואינון דאדני אתקריאו היינו שמאירות בבריאה. כמ"ש לעיל בסוד הכתוב. כל הנקרא בשמי ולכבודי היינו אדני. בראתיו יצרתיו. אף עשיתיו, כנ"ל. אשר בבי"ע אנו כעבדים לאדונם, ובאצילות אנו נקראים בנים.

קמא) ובגין דא אית וכו': ומשום זה, יש שמות דומים לחותם המלך אשר בהם ניכר צורת המלך והמלכה, ציור ממש. וישנם שמות שהם כעין ציור רשימת החותם על שעוה. וכך מתיראים מאותה הרשימה של חתימות המלך כמו שהיה המלך ממש. אבל הארון על הכול היינו א"ס ב"ה אין לו מכל אלו הציורים כלל זהו שנאמר ואל מי תדמיון אל וכו'.

פירוש. יש להבחין כאן ג' בחינות: א', ציור הצורה של החותם בעודה מופשטת מחומר. ב', ציור הצורה כשהיא מצוירת בחומר החותם. ג', השעוה המקבלת חתימתו של החותם אשר צורת החותם עוברת עליה. וה"ס ג' עולמות אצילות בריאה יצירה, אשר עולם אצילות הוא בחינת הצורה המופשטת בלי חומר. ובריאה, היא חומר נושא הצורה היינו החותם הכולל חומר וצורה. ועולם היצירה, ה"ס השעוה הנחתמת מן החותם.

ושוורש הדברים מובא לקמן (בתקון ס"ט דף ק"ד ע"א בנוסח אחר וז"ל) ואית שם בן מ"ב בצורת חותמא דשעוה נכתב. יש שם בן מ"ב שהוא בצורת חותם של שעוה נכתב. ואית שם מ"ב בצורה דיוקנא דמלכא הקוק על חותם. ויש שם מ"ב שהוא בצורה של צורת המלך חקוקה על חותם. ואית שם מ"ב דאיהו דיוקנא ממש. ויש שם מ"ב שהוא צורה ממש. היינו צורה מופשטת בלי חומר. ומפרש, שם מ"ב דאיהו דיוקנא, שם מ"ב שהוא צורה בלי חומר, איהו הוי"ה היינו ד' אותיות של הוי"ה פשוטה. יו"ד ה"א וא"ו ה"א היינו עשר אותיות של הוי"ה במילוי יו"ד

ממטה למעלה אנו מכנים את העביות אשר שם בשם חלון ונקב, היות כי העביות אינה יכולה לעלות ממדרגה תחתונה לעליונה ממנה, כי לכן נקראת עליונה לפי שאין לה עביות כמו התחתונה אלא רק בחינת הריוח מן העביות הוא עולה. והריוח הזה מכונה בשם חלון כדוגמת החלון המתוקן בחדר כדי להכניס האור באותו החדר כן הוא המסך הזה המגלה את האור החוזר בסגולתו לקשר את האור העליון בנאצל, באופן שאם המסך יתעלם משם היה האור מסתלק והיה נשאר בחושך, כסתימת החלון בחדר.

וכן הוא התכללות העולמות התחתונים באצילות אשר אין שם שום דינים, רק הרווחים העתידים להתגלות ע"י התחתונים הם מאירים שם, וכל הכנויים של השמות הם ע"ש הפעולות אשר כל פעולה יש לה שם והתכנית המחשבתית של הפעולות עם הרווחים העתידים להתגלות הם באצילות. לכן אומר, הכא היינו באצילות שם הוי"ה איהו בכנוייה חד, אשר השם והכנוי מאירים יחד. ולמה, בגין דמניה אשתכח כנוייה כי ממנו עצמו נמצא הכנוי ע"ש הפעולה העתידה להתגלות בפועל בתחתונים, אשר באצילות מאיר הריוח הזה שיתגלה מהפעולה כדרך החלון המבואר לעיל, אבל מסטרא דעשר ספירן דבריאה אשר שם האורות עוברים דרך המסך ממעלה למטה, לאו שם הוי"ה וכנוייה חד כי המסך ממעט אותם, זה"ד כל הנקרא בשמי ולכבודי, היינו השם אדני שהוא המלכות כמו שאומרים ברוך שם כבוד מלכותו, כי המלכות מכונה שם ומכונה כבוד, ובסוד שאמרו ז"ל לא כשם שאני נכתב אני נקרא, נכתב בהוי"ה ונקרא באדני, בראתיו יצרתיו אף עשיתיו כי הוא מאיר בבי"ע. משא"כ באצילות כולו אור וכולו דחמים בסוד הוי"ה. ובתורה דאצילות כל התורה כולה שמותיו של הקב"ה כמבואר לעיל הרי ספירות אתקריאו בשם הוי"ה היינו (דסו"י דף ו' ע"ב)

אבל אדון על כלא, לית ליה מכל אלין ציורין כלל. הה"ד ז) ואל מי תדמיון אל וכו'.

קמב) ומסטרא דציורין דשעוה, חמא יחזקאל כל אלין מראות דחמא. ובגין דא אתמר בהון, ח) ודמות ט כמראה אדם, ולא מראה י ממש. כמראה חשמל, ולא כ חשמל. ט) כמראה אש בית לה סביב י) הוא מראה דמות כבוד י"י, ולא כבוד י"י ממש, אלא מראה. ציור דיליה.

מאמר רזא דבניינא דיחזקאל ברזא דנקודין

קמג) פתח ואמר, יחזקאל נביאה קום משינתך, לגלאה הכא מראות דאתגליין לך. דכלהו לגבך בארח סתים, ל ובאתגליא. באתגליא, ציורין. אבל

חלופי גרסאות

ט נ"א ל"ג מן כמראה אדם עד הוא מראה (מנטובה).
י נ"א מוסיף אדם (הגר"א) ובראדי הגירסא (אדם) בסוגריים. כ נ"א מוסיף חשמל ממש (הגר"א). ל נ"א מוסיף באתכסיא ובאתגליא (הגר"א ירושלים שטרנאוין)
נ"א באתכסיא לא דאתגליא ציורין ול"ג ובאתגליא באתגליא ציורין (מנטובה).

מסורת הזהר

ז) (ישעיה מ') לעיל אות קל"ח ציון ד. ח) יחזקאל א. ט) (שם) זהר יתרו י"ג ציון ח. י) (שם) זהר בראשית א' ע"ה ציון ג' תק"ח צ"ה ט"ד שי"ח קט"ז ט"ב ט"ג.

מעלות הסולם

מאמר עשרה עשרה הכף בשקל הקדש

מ"ב של ב' פעמים אה"ה אבל בחינה א' של מ"ב שהם אר"א עלאין הם אינם מתמעטים כלום מחמת יציאת הבינה מראש א"א, ואינם מתגדלים ע"י חזרת הבינה לראש א"א, ונבחנוס תמיד כמו שהם בראש א"א ומלבישים לחכמה סתימאה שבא"א, וע"כ נחשבים לצורה מופשטת בלי חומר. וישסות מקבלים את הצורה המופשטת של אר"א המתלבשת בחומר שלהם, והם בחינת בריאה שבאצילות, ושוורש לעולם הבריאה ומקנת בו. ובחינה הג' של שם מ"ב ה"ס זו"ן העומדים למטה מטבור של א"א שהם הנחתמים בצורת החותם שהיא ישסות וה"ס השעוה הנחתמת מן החותם והם בחינת יצירה שבאצילות בסוד ז"א המקנן ביצירה.

קמב) ומסטרא דציורין דשעוה וכו' : ומבחינת הציורים של שעוה דהיינו מעולם היצירה, ראה יחזקאל כל אותן המראות שראה, ומשום זה נאמר בהן ודמות כמראה אדם, ולא מראה ממש. כמראה חשמל, ולא חשמל. כמראה אש בית לה סביב הוא מראה דמות כבוד ה', ולא כבוד ה' ממש, אלא מראה, ציור שלו.

מאמר רזא דבניינא דיחזקאל ברזא דנקודין

קמג) פתח ואמר, יחזקאל הנביא קום רעיא מהימנא ואמר, יחזקאל הנביא קום משנתך לגלות כאן את המראות שנתגלו לך. כי כולן נתגלו אליך, הן אלו המאירות בארח סתום, דהיינו אר"א עלאין, והן אלו המאירות בגלוי, היינו ישסות. ומפרש אלו המראות המאירות

יו"ד וא"ו דל"ת, ה"א אל"ף, וא"ו אל"ף וא"ו ה"א אל"ף היינו כ"ח אותיות מילוי המילוי, שהן ביחד מ"ב אותיות שם מ"ב דאיהו חותמא שם מ"ב שהוא צורה חקוקה בחותם דהיינו בחומר חותם, איהו אה"ה אשר אה"ה, שב' שמות אהיה הם בגימטריא מ"ב. ציור מ"ב בשעוה ציור שם מ"ב הנחתם בשעוה, דא אבגית"ץ ה"ס ז' שמות אבגית"ץ קר"ע שט"ן וכו' אשר בר"ת של אנא בכח, שיש בכל אחד ו' אותיות וז' פעם ו' בגימטריא מ"ב.

וסודם של ג' מ"ב אלו, הוא, כי מ"ב הראשון שהוא צורה מופשטת ה"ס אר"א עלאין דאצילות, המלבישים לא"א מגרון עד החזה, שהם עיקר הצורה של שם מ"ב וה"ס ג' היות שהם כח"ב כי הוי"ה פשוטה היא כתר, הוי"ה במילוי היא חכמה, הוי"ה במילוי המילוי היא בינה. אבל אין שם שום חומר שיהיה ראוי לחתום עמו, והם נבחנוס לבחינת אצילות שבאצילות, ובחינה ב' של מ"ב ה"ס ישסות המלבישים לא"א מחזה עד הטבור שהם בחינת חומר נושא הצורה, שה"ס בינה שיצאה לחוץ מראש א"א ונתמעטה מסבת נפילת אותיות אל"ה שלה לזו"ן, ובעת גדלות היא מחזירה אותיות אל"ה שלה אליה עם הזו"ן והיא עצמה חוזרת ועולה לראש א"א ומקבלת שם חכמה, וחותמת את הזו"ן עם המוחין שלה וע"כ נחשבו ישסות לבחינת חומר וצורה של החותם. החותמים את הזו"ן בפועל ממש, וה"ס (דפ"י דף ו' ע"ב)

מ בסתימן דעינין, דיוקנא דמלכא ומטרוניתא. כל שכן וכל שכן ההוא דליה ליה דיוקנא, דבגיניה אתמר האי קרא, למאן דצייר ביה דיוקנא, (כ) ארור האיש אשר יעשה פסל וכו' ושם בסתר בסתרו של עולם. ואפילו נ מכל מה דבר נש יכיל לאסתכלא בעינא, ואפילו מכל דיוקנין דאחזי לנביאי, צורת דיוקנא דכלילא מכמה נהורין.

קמד) חד (ז) וממעל לרקייע אשר על ראשם, (ח) א כמראה אבן ספיר דמות כסא, (ט) דא אבן ספיר דמתכסא (י) ואיהו (יא) לעילא, כגוונא דא (ב) ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר, כגוונא דא (ג) וכלא א'.

קמה) * נקודה דא (ד) הוא כגון חל"ם לעילא, כתר עליון (ה) דרכיב על י"ה

חלופי גרסאות

מ נ"א בסתימו (מנטובה ושאר דפוסים). נ נ"א מכל בר נש ול"ג מה דכ"נ (מ.סובה). ס נ"א ל"ג א (מנטובה הגר"א). ע נ"א ל"ג מן דא אבן עד ואיהו לעילא (מנטובה). פ נ"א מוסיף בסוגריים (דמות כסא) (דפוסים ישנים). צ נ"א מוסיף בסוגריים (כמעשה לבנת הספיר) ברדוי וכל א' (מנטובה) ול"ג וכלא א. ק נ"א ל"ג הוא (מנטובה). ר נ"א נכרת ול"ג דרכיב (מנטובה).

מסורת הנהר

(ז) (וברים כ"ז) זהר נשא באורא רבה מב ציון ג. (ח) (יחזקאל א'). (ט) (שמות כ"ד) זהר בראשית ב' מ"א ציון ב'.

מעלות הסולם

מאמר רוז דבניינא דיחזקאל ברזא ונקודין

וזה אמרו פתח ואמר וכו', לגלאה הכא מראות וכו', היינו עשר הספירות הנקראות מדאות ע"ש המלכות הנקראת מראה דכלהו לגבך כי זכה לכל המוחין. הן המוחין של או"א עלאין המאידים בארץ סתים היינו בחסדים מכוסיים מחכמה. ובאתגלייא שהם המוחין של ישו"ת המאידים בחסדים מגולים. באתגלייא ציורין היינו חומר וצורה (כמ"ש באות קמ"א) אשר ישו"ת הם בחינת בדיאה שבאצילות ושודש לעולם הבריאה הנקרא חותם. וה"ס מ"ב השני בסוד אהיה אשר אהיה, אשר מחותם זה נחתמים ז' ו' ומקבלים גדלות. אבל בסתימן דעינין שה"ס או"א עלאין דיוקנא דמלכא ומטרוניתא שהם אצילות דאצילות צורה מופשטת מחומר בסוד מ"ב הראשון של כח"ב. כל שכן וכו', ההוא דליה ליה דיוקנא וכו', שה"ס אור א"ס ב"ה אשר אין מחשבה תפיסה בו.

קמד) חד זוממעל לרקייע וכו': מראה א' וממעל לרקייע אשר על ראשם כמראה אבן ספיר דמות כסא. זה אבן ספיר המתכסה, והוא למעלה. כעין זה (ד) ותחת רגליו כמעשה לבנה הספיר, כעין זה (ה) והכל א'.

קמה) נקודה דא הוא וכו': נקודה זו הנקראת אבן ספיר, היא כמו חל"ם שהוא למעלה על האותיות. ורומז לכתר עליון הרוכב על י"ה שהן חכמה ובינה, כחשבון חל"ם כי חל"ם במספר קטן עולה ט"ו כחשבון י"ה. ותחת

המאירות בגלוי, הן ציורים, דהיינו אורות מגולים בחכמה, אבל אלו המאירות בסתימת העינים דהיינו באורות מכוסיים מחכמה כי עינים הם חכמה. שם צורת המלך והמלכה, דהיינו צורה מופשטת מן חומר, כל שכן וכל שכן, אותו שאין לו צורה, דהיינו אור א"ס ב"ה, שמאיר בארץ סתום. כי בשבילו נאמר פסוק זה, היינו למי שמצייר בו צורה בא"ס ב"ה נאמר עליו ארור האיש אשר יעשה פסל וגו', ושם בסתר בסתרו של עולם. ואפילו מכל מה שאדם יכול להסתכל בעין השכל, דהיינו לא פסל ממשי. ואפילו מכל הצורות שנראו אל הנביאים, כמ"ש וביד נביאים אדמה והיינו צורת הצורה הכלולה מכמה אורות, דהיינו מלכות כמ"ש חז"ל כל הנביאים נתנבאו בכה, כל זה לא שייך באור א"ס ב"ה כי אין מחשבה תפיסה פירוש. אע"פ שיחזקאל ראה את השכינה לברשה בלבושים שבבי"ע כמ"ש ביחזקאל. עכ"ז ראה סוד היחוד של עשר הספירות שהן ז"א ומלכות. היינו שראה את השכינה כשהיא מיוחדת עם ז"א ומאיר בה כל המוחין הן המוחין של או"א עלאין והן המוחין של ישו"ת. והיות שראה אותן מתוך המלכות המאירה בהארת חכמה לכן הן נקראות מדאות, כי מראות ה"ס האורות החכמה הנקראות עינים, והיות כי כל בחינה יונקת מן הבחינה שכנגדה בעליונים, לכן ראה כל עשר הספירות שהן עשר מדאות.

(דפוי' דף ו' ע"ב י' דף ז' ע"א)

דאינון חכמה ובינה כחושבן חלם (ג) ו תחת רגליו כמעשה לבנת הספיר חירק
 ודא מלכות (ס) והארץ הדום רגלי, ת איהו תחות ו"ה דאיהו חשבון חר"ק והכי
 סליק א יהו"ה יו"י.
 קמו) ועוד רקיע דא עמודא דאמצעיתא א דכליל שם יהו"ה, ואיהו כליל

<p>חלופי גרסאות ש ותחת רגליו כלה חירק ול"ג כמעשה לבנת הספיר (מנטובה). ת ג"א איהו (מנטובה ושאר דפוסים). א ג"א וכליל (מנטובה).</p>	<p>מסורת הזהר (ג שמות כ"ד) לעיל ציון מ. ס (ישעיה ס"ו) זהר יתרו קב ציון ש'.</p>
---	--

מעלות הסולם

מאמר רוז דבניינא ויהוקאל ברזא דנקודין

ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר, היינו חירק
 שהוא מתחת לאותיות, וזה מלכות ועליה נאמר
 והארץ הדום רגלי, היא מתחת האותיות ו"ה
 העולים במספר י"א, שהוא חשבון חירק, וכך
 עולה א כ"ו הוי"ה, יו"י. כי ציור א הוא ו'
 ובי' יודין העולים בחשבון כ"ו.
 פירוש. כי סוד הא' הוא השיתוף של מדת
 הדין במדת הרחמים, אשר ממדת הדין לבד
 לא היה יכול העולם להתקיים ושתפה במדת
 הרחמים, והנה מדת הדין מרומזת ב'י שהיא
 נקודה אחת, והיא השורש הראשון של האותיות
 שהן הכלים, כי כשרוצים לכתוב איזה אות
 מתחילים לכתוב עם ו' שהיא נקודה וממשיכים
 הנקודה לצדדים ומצטייר האות הנרצה, ועכ"ז
 א' היא הראש אל כ"ב האותיות ולא ו' מטעם
 הנ"ל כי מ' הרומזת על מדת הדין לבד לא
 היה יכול העולם להתקיים רק מא' המורה על
 השיתוף של רחמים ודין. והנה צורת א' היא
 ו' וב' יודין, ו' מורה על שתי הנקודות
 שנתחברו יחד כי חבור ב' נקודות עושה קו
 באורך או ברוחב או באלכסון ו' העליונה
 מורה על מים עליונים שהם למעלה מן הקו
 שהוא הפרסא הכלולה מב' הנקודות. ו'
 תחתונה מורה על מים תחתונים שהם מתחת
 לפרסא, וקו שבתוך א' לפעמים הוא מחובר
 במים עליונים כשמדת הדין שולטת והנקודה
 היא למעלה שאז אין השפעה לתחתונים,
 ולפעמים מחובר הקו עם המים התחתונים
 כשמדת הרחמים היא השולטת והקו הוא למעלה
 על הנקודה, ואחר השיתוף נשארו כך לעולם
 בסוד ותלכנה שתיהן וכמ"ש במרשב"י בראשית
 דלית לך נקודה שלא תהא כלולה בחברתה
 ולכן הכל מרומז בא'.
 וזה אמרו חד וממעל לרקיע וגו', דא
 אכן ספר דמתכסא ואיהו לעילא היינו כי
 הרקיע שה"ס הפרסא נקרא כסא משום
 שהנקודה של מדת הרחמים, היא בפנימית
 ומכוסית, ונקודה שבמדת הדין בחיצונית
 (דסו"י דף ו' ע"א)

ושולטת בגלוי כי כן היתה התחלת השיתוף
 בסוד א' של וא"ו שבשם ס"ג אשר שם ס"ג
 שהוא רחמים התלבש במ"ה וב"ן דא"ק
 בפנימיותו כגזונא דא ו אשר ו' הרומזת למדת
 הדין היא למעלה ותחת רגליו כמעשה לבנת
 הספיר כגזונא דא א אשר הפרסא שולטת
 ומדת הרחמים, ולכן הקו הוא למעלה וכלא א'
 והכל ביחד מרומז בסוד הא'.
 ומפרש. נקודה דא הוא כגון חלם
 לעילא נקודת החלם מורה אשר הצמצום הוא
 ממעל לאותיות שהן הכלים, כתר עליון
 דרכיב על ו"ה דאינון חכמה ובינה וכו',
 ע"י בשער מול"מ כי כאשר מטי האוד בכתר
 לא מטי בחו"ב ואין הארת ג"ר במדרגה,
 ותחת רגליו וגו' חירק ודא מלכות היינו
 כשהאוד מתלבש בתוך האותיות והנקודות
 הרומזות על חכמה הן מתחת לאותיות והכי
 סליק א הוי"ה יו"י וכך מאיר מדת הרחמים
 שהוא שם הוי"ה בסוד הא' יו"י מים עליונים
 ומים תחתונים ופרסא שביניהם.
 ומרמז לנו כאן ענין נשגב שלכאורה יש
 להקשות הלא בסוד ד' אותיות הוי"ה ה'
 תחתונה היא בחינת מלכות והיא בכלל שם
 הוי"ה, ואיך אומר שמלכות היא תחת ו"ה. לזה
 אומר והכי סליק א הוי"ה יו"י שהמדובר
 הוא בחשבון של הוי"ה ולא בד' אותיות הוי"ה
 עצמן, וחשבון היא מלכות היינו הנוקבא
 הנפרדת מז"א, ולא נוקבא שבגופו. בסו"ה עיניך
 בריכות בחשבון. וה' תחתונה היא מלכות
 נוקבא שבגופו כמו עטרת יסוד דז"א, (ע"י
 ע"ח היכל או"א פרק ה', ובשער רפ"ח נצוצין
 פרק א', ובשער הכונות ענין סוכות דרוש ה').
 קמו) ועוד רקיע דא וכו': ועוד יש
 לפרש, רקיע זה עמוד האמצע, היינו ז"א
 הכלל שם הוי"ה, והוא כולל שש ספירות
 חג"ת נה"י, באמצע כי הוא העולה ומכריע בין
 ימין ושמאל דישטו"ת בסוד תלת נפקי מחז.
 שעליו נאמר נטוי על ראשיהם מלמעלה, ועליו
 נאמר

שית ספירן באמצעיתא ב דעליה אתמר (ו) נטוי על ראשיהם מלמעלה דעליה אתמר (פ) נוטה שמים כיריעה, ג כגוונא דא ׀ באמצע א (ז) נוטה שמים לבדי. מאן נוטה ליה. עלת על כלא. לבדו: יחידא בלא תניינא ד למעזר ליה.

קמז) ה תניינא (ק) ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה. דא ׀ איהו יוד הא ואן הא כליל תשע נקודין ועשיראה כלילא מכלהו. קמח) וכלא א דלית אדם בלא א. וכלא איהו עמודא דאמצעיתא איהו יהיה דכליל א ואיהו שמא מפרש דכליל א. לאחזאה דאם רץ לבך שוב ז לאחור.

קמט) תליתאה (ר) כמראה אש בית לה ה סביב ודא שכינתא. דהכי אוקמוהו רבנן דנשמתין דומין קדם שכינתא כנרות לפני האבוקה. ובגין דא

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ב נ"א ועליה (מנטובה). ג נ"א כגוונא דא א (מנטובה). ד נ"א ל"ג למעזר ליה (מנטובה). ה נ"א ל"ג תניינא (מנטובה). ו נ"א איהו יוד הא ואו הא בלי נקוד (מנטובה). ז נ"א בסוגריים (לאחד) (דפוסים ישנים). ח נ"א ל"ג סביב (מנטובה).

(ו) (יחזקאל א) זהר בראשית א' כח ציון א'. (פ) (תהלים קד) זהר בראשית א' רפ ציון ג'. (ז) (ישעיה מד) ז"ח בראשית קד ציון ח'. (ק) (יחזקאל א) לעיל אות קמ"ד ציון ל'. (ר) (יחזקאל א) לעיל אות קמ"ב ציון ט'.

מעלות הסולם

מאמר רזא דבניינא יחזקאל ברזא דנקודין

נאמד נוטה שמים כיריעה. כעין זה א באמצע א. נוטה שמים לבדי. מי נוטה אותו. עלת על הכל לבדו, יחיד ואין שני לעזור לו.

פירוש. מקודם ביאר מראה הראשונה והיא א של ואו דס"ג. בסוד השורש אל הוי"ה של מילוי אלפין שהוא מ"ה. ואח"כ מבאר השם מ"ה עצמו. היינו התפשטות של עולם התקון אחר השיתוף של מדת הרחמים בדין, והיא מראה ב' כמראה אדם שבגימטריא מ"ה וכולל תשע הנקודות שה"ס הארת חכמה. ומלכות היא הוי"ה בלי נקוד, כי לית לה מגרמה כלום והיא מקבלת מכולם.

קמח) וכלא א דלית וכו': וכל התקון מרומו בא' שאין אדם שה"ס אור הפנים בסוד חכמת אדם תאיר פניו בלי א' שה"ס הלבשת החכמה בחסדים והכל הוא עמוד האמצעי. הוא הוי"ה הכולל א'. והוא השם המפורש הכולל א' היינו הוי"ה במילוי אלפין להראות שאם רץ לבד להמשיך החכמה מלמעלה למטה שוב לאחור, ותעורר את המסך דחירק עם ב' הפעולות שע"י מתמעט קו השמאל, וחוזר למוחין דפנים.

קמט) תליתאה כמראה אש וגו': מראה השלישית היא כמראה אש בית לה סביב, וזו השכינה. כי כך העמידו החכמים (פסחים ח). שנשמתם של הצדיקים דומות לפני השכינה, כנרות לפני האבוקה. ומשום זה נאמר על השכינה, כמראה אש בית לה. והיא בית הכנסת שלמעלה

פירוש. מקודם ביאר ב' הנקודות של א' בסוד הפסוקים, וממעל לרקיע אשר ראשם, ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר. וכאן הוא מבאר את הרקיע עצמו, שהוא הקו המושכב באלכסון בתוך הא' ומאחד את ב' הנקודות בסוד הפרסא המפסיק בין עילא ותתא, ושאיב מעילא ויהיב לתתא, ולהיותו כלול משניהם הוא מכריע ביניהם, ומקבל הארת שניהם וזה אמרו רקיע דא עמודא דאמצעיתא היינו ז"א דכליל שם הוי"ה כי להיותו מכריע בין חו"ב דישסו"ת בסוד תלת נפקי מחד, אז הוא מקבל את שניהם בסוד חד בתלת קיימא ויש לו ג"ד ומוחין ואיהו כליל שית ספירן באמצעיתא כי הוא סוד דעת הכולל ו"ק ומכריע בין ג"ד. ומתפשט ויורד וממלא את ר"ק.

ומ"ש נוטה שמים לבדי וכו', משמיעני אשר הגם כי הוא כולל ב' הנקודות חסד ודין, עכ"ז כח אחד פועל את כל אלה, ולפעמים מתגלה מדת הדין, ולפעמים מדת הרחמים.

קמז) תניינא ועל דמות וגו': מראה ב' היא ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה. זה הוא יוד הא ואו הא. כולל תשע (דפו"י דף ז' ע"א)

כמראה אש בית לה, ט ואיהי י בית כנישתא דלעילא, א"ש נג"ה, (ש) כי ביתי בית תפלה יקרא לכל העמים.

(קנ) כ ואיהו אש בית לה מסטרא דגבורה, ל דאיהי ב', יומא תניינא, דאתברי ביה גיהנם. א, יומא קדמאה דאתברי ביה גן עדן, ודא חסד. עמודא דאמצעיתא, כמראה אדם כליל תרווייהו. מ וא"ו לימינא. ל"ב יו"ד ה"א ה"א. קנא (ת) ממראה מתניו ולמעלה, וממראה מתניו ולמטה, אינון תרין שוקין. תרין נביאי קשוט. ואינון רביעאה וחמשאה לחסד. נ דמתמן בנינא דעלמא. הה"ד א) עולם חסד יבנה. ה' עלאה אתפשטת עד הוד, נ' תרעין. ובגין דא קא רמיו עלה, (ב) ראיתי כמראה אש ס בית לה, ובה ע שש מראות. קנב) שביעאה ג) כמראה הקשת. פ הקשת: דא צדיק יסוד עלמא. כמראה צ דילה לתתא מטטרוין, דא חזא יחזקאל, דאיהו כליל כל מראות.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ש) (ישעיה נז) זהר מקץ סא ציון א'. (ת) (יחזקאל א') לעיל אות קמב ציון ט'. (א) (תהלים טט) זהר יתרו סה ציון ט'. (ב) (יחזקאל א) לעיל אות קמב ציון ט'. (ג) (יחזקאל א') לעיל אות קמ"ב ציון ט'. ישנים בכראדי הגירסא בסוגריים (לב לשמאלא יי"ה). הא הא. נ ג"א מוסיף דמתמן בנינא דיחזקאל בנינא לה (הגר"א). ע ג"א שית (מנטובה ושאר דפוסים). (מנטובה הגר"א).

ט ג"א דאיהי בית שכינתא דלעילא ול"ג כנישתא (מנטובה). י ג"א בי כנישתא (בראדי הגר"א). כ ג"א ואיהי (מנטובה כראדי). ל ג"א דאיהו (הגר"א). מ ה"ג דפוס מעזיבוז ג"א מוסיף בסוגריים (לימינא אחד ל"ב לשמאלא יוד הא הא לשמאלא יי"ה) דפוסים ובמנטובה הגירסא ואו לימינא לב לשמאלא יה יוד דעלמא (מנטובה). ס ג"א ונגה לו סביב ול"ג בית פ ג"א ל"ג הקשת (מנטובה מעזיבוז). צ ג"א דילה (מנטובה הגר"א).

מעלות הסולם

מאמר רזא דבניינא דיחזקאל ברזא דנקודין

אני בינה לי גבורה שהיא ב' יום שני שנברא בו גיהנם. והוא קו שמאל. א' יום ראשון שנברא בו גן עדן וזה חסד. קו ימין. עמוד האמצעי הוא תפארת, כמראה אדם כולל שניהם ימין ושמאל. וא"ו לימין היינו חסדים. ל"ב יו"ד ה"א ה"א לשמאל שהוא הארת חכמה דשמאל ל"ב נתיבות החכמה המתלבשות בחסדים דימין ושניהם מאירים בסוד שם מ"ה שעולה וא"ו ול"ב. קנא) ממראה מתניו ולמעלה וגו': ממראה מתניו ולמעלה, וממראה מתניו ולמטה. הם שני שוקים שהם נצח הוד, שני נביאי אמת. והם רביעי וחמישי לחסד, שמשם בנין העולם ז"ש עולם חסד יבנה. ה' עליונה שהיא בינה מתפשטת עד הוד. וכוללת חג"ת נ"ה כל אחד כולו מעשר, לכן הם נ' שערים. ומשום זה הוא רומז על בינה ראיתי כמראה אש בית לה. ובה היינו עם בינה הם שש מראות: קנב) שביעאה כמראה הקשת וכי': מראה השביעית הוא כמראה הקשת. הקשת זה צדיק יסוד עולם היינו עטרת היסוד (עי' נח אות רס"ז) כמראה שלה למטה הוא מטטרוין. זה ראה יחזקאל, היינו למטטרוין שהוא

שלמעלה היינו בינה כי נשמות הצדיקים מקבלות מבחינה שכנגדן שהיא בינה. ונקראת אש נגה. בסו"ה כי ביתי בית תפלה יקרא לכל העמים.

ביאור הדברים. כי התחתונים ששורשם הוא מלכות שהיא מדת הדין שנצטמצמה שלא לקבל לתוכה את אור העליון. נמצאים משום זה שאינם ראויים לקבל אור עליון כמו שורשם שהוא מלכות, וע"כ לא יכלו התחתונים להתקיים ולהגיע אל המטרה שבשבילה נבראו. לפיכך שיתף הקב"ה את מדת הרחמים שהיא בינה במדת הדין שבמלכות. כלומר שהעלה את המלכות לתוך הבינה, ונחלקה המלכות כמדת הבינה דהיינו שהשיגה בית קבול לקבל אור עליון כמו בינה. ואחר שנשתתפה מלכות בבינה ברא ממנה כל התחתונים, ובוה נמצאים התחתונים ראויים לקבל כל המוחין העליונים, ובינה נקראת בית כנישתא דלעילא וגם המלכות נקראת בית תפלה, ובלע"ז קורים לבית תפלה אש נוגה.

קנ) ואיהו אש בית לה וכי': ומפרש איך בינה כוללת חג"ת נ"ה ומתפשטת לתוכם, ואמר והיא אש בית לה מבחינת הגבורה בסוד (דפו"י דף ו' ע"א)

ק חיזו תמינאה, כן מראה הגנה סביב, דא שכינתא תתאה, דאתמר בה (ד) נקבה תסובב גבר. ובגין דא כן מראה הנגה סביב, אש נגה.

קנג (ר תשיעאה) (ד) הוא מראה דמות כבוד י"י, חכמה עלאה, דמות ש דילה חזא יחזקאל לתתא ולא חכמה. וכד מטא לדמות כתר דאיהו דרגא עשיראה, חזי מה כתיב ביה, (ו) ואראה ואפל על פני, דלא ת יכול למסבל, ואם

חלופי גרסאות

ק ג"א ואיהו תמינאה חזא לון כמראה הנגה סביב ול"ג חיזו תמינאה (מנטובה). ר נ"א ל"ג תשיעאה (מנטובה). ש ג"א דיליה (מנטובה). ת ג"א יכיל (מנטובה ושאר דפטיס).

מסורת הזהר

(ד) (ירמיה ל"א). ה) (יחזקאל א') לעיל אות קמ"ב ציון י'. ו) (שם) שם.

מעלות הסולם

מאמר רוז דבנינא דיחזקאל ברוז דנקודין

כשמדת הדין היא למעלה ושולטת על מדת הרחמים בסוד 4 של א אשר י' רומזת לדין בסוד נקודה שחורה דלית בה לבנונותא כלל. והדין שולט, כי כך היתה התחלת השתוף אשר נה"י דס"ג דא"ק שהם מדת הרחמים נתלבשו בתוך מ"ה ב"ן שבא"ק שהם מדת הדין. והרחמים היו בפנימיות והדין בחיצוניות וכל חיצוני הוא השולט. ואח"כ יצאו ג"ר של עולם הנקודים לחוץ ממ"ה ב"ן בסוד א של א אשר הרחמים שה"ס הפרסא שולטים והנקודה דמדת הדין בגניזה. וגם כאן בג"ר דנקודים יש חלוק בין כתר לחו"ב כמ"ש בפנים מסבירות ענף י"ז. ואח"כ יצאו ז"ת של עולם הנקודים בסוד החירק ודא מלכות והארץ היום רגלי איהו תחות ו"ה. ונשברו כי רק בג"ר דנקודים היה תקון קוים ובז"ת עדין לא היו תקון קוים ולכן ז"ס התחונות נשברו עד שנתקן הפרסא שה"ס הקו האלכסון שבתוך א וחיבר ב' הנקודות כראוי. כמבואר באות קמ"ו.

ואח"כ (באות קמ"ז) מראה תניינא מבאר סדר תקון האצילות בסוד שם מ"ה כליל תשע נקודין בסוד פנימיות האצילות וג"ר דאצילות שהם עתיק וא"א ואו"א. כי הנקודות ה"ס חכמה בסוד טנת"א אשר טעמים הם כתר, ונקודות חכמה. ועולם אצילות ה"ס חכמה של כללות העולמות.

אח"כ (באות קמ"ט) מבאר סדר יציאת זו"ן דאצילות מבינה שבאצילות אחר המתקת המלכות בבינה ושניהן נקראות בית בסוד בית כנישתא דלעילא ובית תפלה. ומתחלה יוצאים זו"ן בקטנות ו"ק בלי ג"ר שהם המוחין שה"ס נפש רוח. ואח"כ מקבלים מוחין דנשמה מבינה ויש להם נה"י דכלים וג"ר דאורות מבחינת נשמה. המבואר באות קנ"ב.

ובאות קנ"ג. מראה התשיעית. מבאר איך שזו"ן

שהוא כולל כל המראות. מראה השמינית. כן מראה הנגה סביב, זוהי שכינה תחתונה הנקראת בשם אלקים או אדנ"י. שנאמר בה זקבה תסובב גבר. ומשום זה כן מראה הנגה סביב. ונקראת אש נגה היינו בית תפלה כנ"ל. קנג) תשיעאה הוא מראה וכו': מראה התשיעית הוא מראה דמות כבוד ה', היינו חכמה עליונה. דמותה ראה יחזקאל למטה. ולא חכמה היינו החכמה המתגלית במלכות. וכשהגיע לדמותו של כתר שהוא מדרגה עשירית המתגלית במלכות דמלכות, ראה מה כתוב בו. ואראה ואפל על פני, שלא יכול לסבול. ואם מראות שלמטה ביצירה הם כך, כל שכן וכל שכן המראות העליונות של הספירות דבריאה. שאין עליהן רק מסך א'. כ"ש וכל שכן מראות של אצילות. שהן בלי מסך כלל.

ויש להבין כי באות קמ"ה במראה הראשונה כתוב נקודה דא הוא כגון חולם לעילא כתר עליון וכו'. היינו שראה את הכתר העליון והסתכל בכל הפרטים שלו. ובאות קנ"ג כתוב וכד מטא לדמות כתר וכו' מה כתוב ביה ואראה ואפל על פני דלא יכול למסבל. הרי כי באור הכתר לא היה יכול לראות ולהסתכל.

הנה בכדי להסביר הדברים צריכים לדעת כי סדר ההשגה מתחיל ממעלה למטה. ויחזקאל ראה את סדר התקון של המרכבה העליונה בזה אחר זה מן התחלת שורש שתוף מדת הרחמים בדיון עד גמר התקון. והיינו כי המראה הראשונה היתה השגת השורש של שתוף מדת הדין במדת הרחמים שהוא א' של וא"ו של שם ס"ג דא"ק. כי בגלגלתא וע"ב ויו"ד ה"י דס"ג דא"ק עוד הכל נברא במדת הדין לבד ואין במלכות שלהם שום הארה ממדת הרחמים. ובשורש השתוף הזה ישנן ב' בחינות א' (דפו"י דף ו' ע"א)

מראות דלתתא הכי, כל שכן וכל שכן מראות עלאין דספירות דבריאה כ"ש וכ"ש מראות דאצילות.

קנד) א וברזא דאת א, תשכח חל"ם חיר"ק שורק, ב כגוונא דא נ, ואיהו גלגל דאתהפך לשית סטרין לעילא ולתתא ולד' סטרין. אתהפך לימינא

חלופי גרסאות

א נ"א ברזא (מנטובה). ב במנטובה הגרסא כגוונא ד' ול"ג הנקודות. נ"א כגוונא דא חלם נ] (דמוסים ישנים). נ"א :. כגוונא דא חלם ו] (מעזיבוז). נ"א כגוונא דא חלם :. נ] ואיהו גלגל (בראדי). נ"א כגוונא דא :. חלם, שורק, חיריק נ] ואיהו גלגל (הגר"א). נ"א :. כגוונא דא חלם חירק ו איהו גלגל דאתהפך לשית סטרין לעילא ולתתא ולד' סטרין אתהפך לימינא וסהיד על עלת על כלא דלית אלק אחרא לימינא דעלמא שורק אתהפך לשמאלא (ירושלים). נ"א כגוונא דא חלם :. חירק ו איהו גלגל דאתהפך לשית סטרין לעילא ולתתא ולד' סטרין אתהפך לימינא וסהיד על עלת על כלא דלית אלק אחרא לימינא דעלמא שורק אתהפך לשמאלא (טשערנאויק).

מעלות הסולם

מאמר רזא דבניינא ויחזקאל ברזא ונקודין

לימין, ומעיד על עלת על הכל, שאין אלוה אחר לימינו של העולם. מתהפך לשמאל ומעיד עליו, וכן לכל צד מעיד על יחודו שאין אלוה אחר למעלה ולמטה ולד' צדדים. זה הוא שהעמידו בעלי המשנה להארין באחד כדי שתמליכנה על השמים ועל הארץ ועל ד' רוחות העולם.

פירוש הדברים הנה כל ענין הצמצום היה על אור החכמה, אשר הרצון לקבל צמצם עצמו לא לקבל אור חכמה, בכדי שלא תהיה שינוי צורה בינו לבין המאציל, כי המאציל הוא כולו להשפיע ואין בו מנצוצי קבלה כלום, והנאצל הוא כולו לקבל, ולכן כל עיקר התיקון הוא איך לקבל את אור החכמה, וגם להיות בהשתוות הצורה עם הנותן. וסדר התקון נכלל בסוד ג' קוים, ונקראים גם כן ג' נקודות, חלם, שורק, חיריק, אשר נקודת חלם שורק נתקנו עוד בג' דנקודים, והחיריק חלם בזמן תיקון האצילות, וכל קו משלים את השני באופן שכל קו כלול מג', כי ימין בלי שמאל הוא קטנות, ושמאל שיש בו הארת ג' א"א לו להאיר בלי לבוש החסדים של ימין, ואינו נכנע להלביש החכמה שלו בחסדים של ימין בלי קו האמצע, הרי שכל אחד מן הקוים צריך להכליל בו את שני הקוים האחרים, שעל ידם הוא משתלם ויכול להאיר.

והנה נקודות רומזות על אורות החכמה המחיים את הכלים שהם האותיות ומנענעים אותם, ולכן אור החכמה נקרא אור חיה, והן נחלקות לג' בחינות שהן נקודות העליונות ממעל לאותיות, שנכללות בשם חלם, ונקודות אמצעיות שבתוך האותיות, הנכללות בשם שארוק דהיינו מלופים, ונקודות תחתונות מתחת לאותיות הנכללות בשם חירק.

ועיין בעץ חיים שער דרושי הנקודות פרק

שז"ן מקבלים מוחין דחיה שהוא חכמה. ואח"כ במראה העשירית מבאר סוד מוחין של יחידה, וכאן צריכים לדעת שיש ערך הפוך בין כלים לאורות, כי בכלים הסדר הוא שעליונים גדלים תחלה בפרצוף, שמתחלה בא הכתר ואח"כ חכמה ואח"כ בינה וכו', וע"כ נקראים הכלים כח"ב ת"מ דהיינו ממעלה למטה, ובאורות הוא ההיפך שתחתונים נכנסים בתחלה, שמתחלה בא אור הנפש ואח"כ רוח ואח"כ נשמה ואח"כ אור החיה ואח"כ אור היחידה שלכן נקראים נרנח"י, היינו ממטה למעלה, כי כך סדר ביאתם אל המדרגה, ונמצא לפי זה שבעת שאין במדרגה רק כלי אחד שהוא כלי כתר שהוא העליון הגדל בתחלה, הרי אינו נכנס אז האור הגדול המיוחס אל הכתר שהוא אור היחידה, אלא האור הקטן שהוא אור הנפש בא ומתלבש בכלי הכתר, וכן כשגדלו ב' כלים יש לו כתר חכמה של הכלים ונפש רוח של האורות, וכשיש לו חמשה כלים יש לו כל חמשת האורות.

ובזה מתבאר היטב מה שכתוב במראה הראשונה שהסתכל בכתר, הוא התחלה של תקון הכלים, והכלי הראשון הוא כתר, אבל האור הנכנס בתוך כלי הכתר הוא אור נפש, ובמראה העשירית הגיע עד למלכות דמלכות מצד הכלים שאז השיג את יחידה דייחידה דאורות, שאי אפשר לקבלה בשלמותה לפני גמר התקון ולכן כתוב וראה ואפל על פני קנד) וברזא דאת א' וכו': ובסוד של אות א', תמצא חלם חירק שורק, כעין זה ו היינו מלאפוס ו' ונקודה בתוכה שנקרא שורוק וכן נקודה מלמעלה ונקודה למטה, והוא גלגל המתהפך לששה קצוות, שהם חג"ת נה"י. למעלה: נצח למטה: הוד. ולארבע צדדים, שהם חסד דרום גבורה צפון. תפארת מזרח. יסוד מערב. מתהפך גבורה צפון. תפארת מזרח. יסוד מערב. מתהפך (דמו"י דף ז' ע"א)

וסהיד על עלת ג על כלא, דלית אלוה אחרא לימינא דעלמא. אתהפך לשמאלא, וסהיד עליה. והכי לכל סטרא סהיד על יחודיה, דלית אלוה אחרא עילא ותתא ולד' סטרין. האי איהו דאוקמוהו מארי מתניתין, כדי ד שתמליכוהו על השמים ועל הארץ ועל ד' רוחות העולם.

קנה) ה נ כליל תלת נקודין, עילא ותתא ואמצעיתא ו דסהדין. ו ותלת סהדין תחותיהו לתתא, על עלת על כלא, ה דאיהו ראשון ואחרון ומבלעדין אין אלקים, ט דאיהו כליל שית נקודין י כחושבן ו'. דסהדין על עלת על כלא, כ דלית אלוה אחרא לשית סטרין אלא הוא. הא תשע נקודין דכלילן באת ו'

חלופי גרסאות

ג נ"א ל"ג על (מנטובה). ד נ"א שתמליכוהו (מנטובה). ה נ"א ו' (דפו"י). ו נ"א ל"ג דסהדין (מנטובה). ז נ"א ל"ג ותלת סהדין תחותיהו לתתא (הגהות הגר"א). ח נ"א ל"ג מן דאיהו ראשון עד דלית אלוה אחרא (מנטובה). ט נ"א ואיהו (הגהות הגר"א). י נ"א כחושבן ו' (בראדי). כ נ"א מוסיף דלית ליה (מנטובה).

מעלות הסולם

מאמר רוא דבניינא דיחוקאל ברוא דנקודין

שורק חירק בסוד זרע קדש. וקדש הוא חכמה ומוחין.

וזה אמרו וברזא דאת א' שה"ס התקון תשכח חלם חירק שורק שה"ס ג' הקיים המרומזים בו' עם ג' נקודות ואיהו גלגל דאתהפך לשית סטרין וכו' כי כל אחד מן הקיים משלים על השני והנה עדות ה"ס חכמה כנודע. ולכן כל אחד מן הקיים מגלה השלמות התלויה בו (כח"ש להלן אות קנ"ה). קנה) ו' כליל תלת וכו': ו' כוללת שלש נקודות עליונה תחתונה ואמצעית, המעידות ושלשה עדים תחתיהן למטה המעידים על עלת על הכל שהוא ראשון ואחרון ומבלעדין אין אלקים. כי הוא הו' כוללת שלש נקודות. כחושבן ו'. המעידים על עלת על הכל שאין אלוה אחר לששת הקצות אלא הוא. הרי תשע נקודות הכלולות באות ו' מן א' ועם אות א' שבתוכה היא הוא"ו משלימן לעשר נקודות. ובו כולם הולכים למקום אחד. הרי כאן סוד בנינו של יחוקאל בסוד הנקודות.

פירוש. כי בקטנות נמצאים ז"א ומלכות שבאצילות בבחינת ו'ק ונקודה. דהיינו חב"ד חג"ת דכלים לז"א ונקודת החזה למלכות. ולזעיר אנפין חסר ג' ראשונות דאורות מחמת חסרון נצח הוד יסוד דכלים. ולמלכות חסר ט"ס ראשונות דאורות מחמת חסרון ט' תחתונות דכלים. כנ"ל ענין ערך הפוך שיש בין כלים לאורות. ולעת גדלות שז"א מעלה את נה"י שלו מבי"ע וחוזרים למדרגתם בז"א דאצילות, אז משלימים לז"א ט' כלים. ומלכות שמקומה היא בנקודת החזה מושלמת מנה"י אלו שבז"א שעלו ומאירים אליה ונבנית בט' ראשונות

ג' שכתב והנה נקודת החולם הוא ההבל היוצא מן הטבור אשר שם עומד הכתר וכו', וניקוד שורוק הוא שנקרא מלופים שהוא באמצע הוא ההבל היוצא מן היסוד לאבא ואמא ונחלק לב' כי הנה נקודת השורוק הוא ו' י' באמצע והנה י' של שורק הוא לאבא וכו'. והוא"ו לאמא וכו' עכ"ל.

הרי שהארת הטבור שהיא נקודת החולם אינה מגיעה רק אל כתר הנקודים שהוא קומת הזכר שבראש הנקודים, והארתו אינה מתפשטת אל הגוף שהן ז"ת של נקודים שהן הכלים הנקראים אותיות, לפיכך נבחן שהוא מאיר אל האותיות מלמעלה כדרך החלם ואין הארתו מתפשטת לתוך האותיות, וממנו נמשך תקון קו הימין המאיר ממטה למעלה, בסוד החולם ושורוק שהוא ו' ונקודה הבא מהארת יסוד לאו"א עומד בתוך האותיות, כי או"א של נקודים הם קומת הנקבה שבראש שהארתה מתפשטת ממעלה למטה לתוך הגוף שה"ס ז"ת נקודים, וה"ס קו השמאל אשר רק בג"ר יכול להאיר בלי חסדים, ולא בז"ת שה"ס ז"א אשר משורשו בד' בחינות שבאור ישר הוא בחי"ג שהיא הארת החכמה בחסדים.

וקו האמצעי שה"ס חיריק נתתקן ממדרגה התחתונה העולה אל המדרגה העליונה ומכריע בין ב' הקיים של המדרגה העליונה ומתוך שתקון זה בא ממדרגה שמתחתיה הוא רמוז בנקודת חיריק ועיין בזה (בראשית א' אות ל"ח וז"ל) חלם שורק חירק זרע קודש דחא לית זרעא דאזרע בר ברזא דא היינו שכל המוחין היוצאים בהעולמות אינם יוצאים זולת בסוד ג' הזריעות שנקראים חלם (דפו"י דף ז' ע"א)

מן א. ל ואת א' ביה אשתלימו לעשר. וביה כלהו אולין לאתר חד. הא הכא רזא דבניינא דיחזקאל, ברזא דנקודין.

מאמר רזא דנקודין

קנו) ועוד ה רזא נקודי צריך * (לאחזרא עלייהו. נ פתח, בחושבן אותיותיו, איהו יו"ד וכתב, ז) פותח את ידך ומשביע לכל חי רצון. ואוקמוהו, אל תקרי ידך, אלא יודיך, ואינון י"י מן יאהדונה"י. ובאן אתר מתפתחין. ס ברקיעא, דאיהו פתח, ואיהו מפתח, כליל אהדונה"ה, שית אתוון באמצע י"י. ותרין יודין עם רקיע דאיהו ו', סליק לחושבן יְהוָה"ה.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ז) (תהלים קמ"ה). זהר וירא ס"ט ציון ד'. ל נ"א באת א' (מנטובה). מ נ"א ל"ג רזא (מנטובה). נ נ"א פתח איהו יוד כחושבן פותח את ידך ול"ג בחושבן אותיותיו ול"ג וכתב (מנטובה). ס נ"א בסוגריים (מפתחין) (דפוסים ישנים). ע נ"א ל"ג קמץ (מנטובה).

מעלות הסולם

מאמר רזא דנקודין

והו ב' יודין מן יאהדונה"י היינו ב' שמות הוי"ה אדנ"י שהם ז"א ונוקבא. ובאיזה מקום הן נפתחות. ברקיע, היינו יסוד, שהוא פתח. והוא מפתח כולל אהדונה"י שש אותיות באמצע שתי יודין. ושתי יודין שהן עשרים עם הרקיע שהוא ו' עולים לחשבון הוי"ה היינו כ"ו.

פירוש. הוי"ה ה"ס ז"א. ואדנ"י ה"ס מלכות. נוקבא דז"א. וכשהם בזוג משתלבים ב' השמות זה בזה, ויוצא הצירוף יאהדונה"י. ואז נבחן ז"א שהוא בעיקר ב' ראשונה של הצירוף שה"ס חכמה עליונה. ומלכות נבחנו בעיקר בסוד י' תחתונה של הצירוף שה"ס חכמה תחתונה חכמת שלמה. וכל שש אותיות שבין ב' יודין רומזות על יסוד המיוחד ז"א ומלכות זה בזה. וזה אמרו. ובאן אתר מתפתחין ב' היודין להשפיע זו בנו ברקיעא שהוא יסוד המיוחד. וכשהם בזוג מאירה הנוקבא באודות ז"א בעלה ולכן סליק לחושבן הוי"ה. ואין להקשות למה מתחיל לבאר נקודת פתח לפני קמץ. הלא קמץ הוא כתר ופתח חכמה. משום כי כל קומת הנקודות היא קומת חכמה וקמץ הוא כתר דחכמה. מטעם התכללות והשראת השורש שהוא כתר על קומת חכמה. וקומת כתר היא טעמים ולא נקודות (עיי' להלן אות קס"ד) וכל השליטה בקומה זו היא אל חכמה המרומזת בנקודת פתח. ולכן מתחיל לפרש את נקודת פתח.

קנו) קמץ רקיע וניצוץ וכר': בקמץ יש רקיע היינו הקו שעל גבי הנקודה שהיא ניצוץ

ראשונות דאורות, וט"ת דכלים, כי נצח שבז"א נחלק לחח"נ שלה והוד לבג"ה. ויסוד לדת"י. ונקודת החזה שלה היא כתר שלה ונמצא כי אותם נה"י שלז"א שהיו תחת רשותה בעת קטנות ועתה חזרו ונתחברו לז"א. נמצאים מתחברים גם למלכות בעת גדלות.

וזה אמרו ו' כליל תלת נקודין וכר', דהיינו צורת א' (כנ"ל באות קנ"ד) דסהדין כי אור החכמה נקרא עדות בסוד עדן ובסו"ה בטחו בה' עדי עד. ועל ז"א נאמר. ויקם עדות ביעקב (עיי' באזרא זוטא אות צ"ג) אל תקרי דעות אלא עדות. ותלת סהדין תהותייהו לתתא וכר' היינו נה"י דגדלות המשלימים לז"א ומאירים אל הנוקבא שהיא למטה מז"א.

וזה אמרו הא תשע נקודין דכלילן באת ו', היינו חב"ד חג"ת דכלים, וחג"ת נה"י דאורות, המאירים בקטנות, שהם ו', ונה"י דכלים וגיר דאורות של הגדלות שביחד הן תשע נקודות ואת א' הכוללת גם לנוקבא ביה אשתלימו לעשר. וביה כלהו אולין לאתר חד ומגלים את המוחין דפנים.

מאמר רזא דנקודין

קנו) ועוד רזא נקודי וכר': ועוד צריכים לחזור ולפרש סוד הנקודות. חשבון אותיות פתח הוא יו"ד היינו עשרים בחספר קטן. וכתב רבינו האר"י ז"ל הטעם שבתקונים חופש ר"ש מספר קטן כונתו לתקן עולם העשיה שבה מספר קטן. וכתוב פותח את ידך ומשביע לכל חי רצון. והעמידו אל תקרי ידך אלא יודיך (דפו"י דף ז' ע"א * דף ז' ע"ב)

קנז) ע קמץ, רקיע וניצוץ, אינון י"ו, איהו קומץ כל נקודין, דאינון שית סרי כחשבון שית סרי אנפין דחיון, ובג"ד, איהו קומץ כל נקודין. קנח) צר"י איהו חושבון ר"ו, ותחות צדיק תרין נצוצין, דאינון י"י את שני המאורות הגדולים, ואינון ר"ו י"י סלקין ל"ב. ואינון ל"ב נתיבות פליאות חכמה. ונקודה תחות ר, מן צר"י דאיהי י, פ עשר ספירות הרי מ"ב. ובגין דא

חלפי גרסאות

פ נ"א ל"ג עשר (מנטובה).

מעלות הסולם

מאמר רזא ונקודין

חיות שור נשר אריה וחסר בהם פני אדם בפרטות רק בדרך התכללות בסוד אלפי שנאן (עיין בזהר בראשית בסלם מאמר תדשא הארץ דשא שם מבואר כל הענין הזה באריכות). וזה אמרו קמץ רקיע וניצוץ אינון י"ו הרומזים על שותף מדת הרחמים בדין. והרחמים הוא בגניזה והזווג הוא על הניצוץ שהוא מדת הדין. איהו קומץ כל נקודין כי מזווג זה לא מגיעה שום הארה אל הגופות של הפרצופים שהם נקראים נקודות. כי הראשים נקראים טעמים והגופות נקודות. והם כחשבון שש עשרה בסוד המרכבה העליונה הכלולה מד' פנים שבכל אחד ד' פנים כחשבון שית פרי אנפין דחיון. ובג"ד שבזווג זה ישנו גם פני אדם כלול מד' פנים. איהו קומץ כל נקודין היינו הגופות המתוקנים ע"י המרכבה התחתונה, שבה ישנם י"ב פנים לבד בסוד שנאן אשר פני אדם הוא בהתכללות ג' פנים שור נשר אריה. ואינם ט"ז פנים. רק י"ב פנים כל אחד כלול מג'.

קנח) צר"י איהו חושבון וכו': צר"י הוא במ"ק י"ב חשבון של ב' ויין. ותחת אות צדיק של צרי הם ב' נצוצים. שהם ב' יודין, ורומזות על הכתוב את שני המאורות הגדולים. שהם ז"ן. ואותן ב' ויין וב' יודין עולים ל"ב. והם ל"ב נתיבות פליאות חכמה. ונקודה תחת ר' של צרי, שהיא עשר, ורומזת לעשר ספירות. הרי מ"ב ל"ב ועשר. ומשום זה צרי בו ציור ב' עולמות. וייצר שם רמוז צרי בו בצרי צייר את אדם. הרי הסוד של נקודת צרי שהוא מ"ב ושלוש אותיות צ, ר, י, הרי הם במספר מ"ה כחשבון אדם.

פירוש. נקודת צרי ה"ס ישס"ת שה"ס הבינה שיצאה מן ראש א"א מכת הנוקבא שעלתה לחכמה דא"א. וסיימה שם בחינת ראש א"א. ומשום זה נעשה בינה לבחינת גוף ובריאה של א"א. והיא נחלקת לשתי בחינות: ג"ר בפני עצמן שהן אור"א עלאין. שהם נחשבים עוד לנקודת פתח. וז' תחתונות בפני עצמן שהן ישס"ת וצ"ר, מטעם כי בינה ממקורה בע"ס

ניצוץ. והם י' שהיא הניצוץ ו' שהיא הקו. וסוד הקמץ הוא קומץ כל נקודות. בסוד התנגדות להתלבשות (כמבואר לעיל אות פ"ז) שהם הרקיע והניצוץ עולים שש עשרה. כחשבון שש עשרה פנים של חיות המרכבה, אשר גם פני אדם כלול מארבעה והם שש עשרה פנים. ומשום זה שכל אחד כלול מד' פנים, אפילו פני אדם. הוא מקמץ כל הנקודות. שלא יאירו אל הגופות של המדרגות.

פירוש. סוד הקמץ הוא זווג הפנימי על נה"י שבבחי"ד שה"ס מדת הדין. כלומר שמדת הרחמים היא בפנימיות ומדת הדין בחיצוניות ע"ד שהיה בשורש השותף מדת הרחמים בדין אשר נה"י של ס"ג דא"ק באו בפנימיות נה"י דא"ק. וע"כ המה מוציאים בזווג עם אור הישר עשר ספירות בקומת כתר. כי כל המגולה הוא השולט. וזוהי צורת הקמץ אשר היא נקודה וז' למעלה ובחינת ו' שלמעלה היא מדת הרחמים הגנוזה. והנקודה שלמטה ה"ס מדת הדין המתגלה לתחתונים ומלבישה ומעלמת על מדת הרחמים.

והנה מזווג הפנימי הזה לא הגיע שום תקון אלא לבחינת אצילות שה"ס הראשים של המדרגות. אבל לבחינת הגופות נעשה צמצום ב'. היינו הזווג שנעשה על הפרסא. כמ"ש בע"ח (היכל הנקודים פ"ב) וז"ל נמצא שהם ב' דברים צמצום האור למעלה שיוכל האצילות לקבל האור שלו. וענין הפרסא היה כדי שיוכל גם הבריאה לקבל אורו. עכ"ל ע"ש וזו כל אחד אבר מדרגתו הקודמת וירד אל המדרגה התחתונה שמתחתיו. ואלו ד' חיות אדם אריה שור נשר מכונים בשם מרכבה להיותם ד' ספירות נהי"מ. העולים מבי"ע למתחברים אל נוקבא דז"א. להשלימה בע"ס שלה שתהיה ראויה לזווג. ומתוך שזולתם לא היתה ראויה לזווג ע"כ נבחן אשר הנוקבא רוכבת עליהם. והם מרכבה שלה. אמנם יש ב' מרכבות. מרכבה עליונה ומרכבה תחתונה אשר במרכבה העליונה ישנו כל ד' החיות אדם אריה שור נשר. ובמרכבה תחתונה ישנו רק ג' (דפ"י דף ז' ע"ב)

צרי' צ ביה צייר עלמין, וייצר, תמן צרי', ביה צייר אדם. הרי רזא ק דנקיד צרי' מ"ב, ותלת אתון, הרי מ"ה כחושבן אד"ם.

קנט) שבא אוף הכי, ח) את המאור הגדול לממשלת היום ואת המאור הקטן וגו', וביה רזא מ"ב, וביה רזא אדם, כגוונא דא, חשבון שבא ו', ותלת

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

צ נ"א בה (מנטובה). ק נ"א דנקודי (מנטובה ושאר דפוסים). ח) (בראשית א') זהר תרומה ע"ו ציון ג'.

מעלות הסולם

מאמר רוא דנקודין

את שני המאורות הגדולים שהם ז'ו"ן ואינון וז'י שהם ישסו"ת וזו"ן סלקין ל"ב ואינון ל"ב נתיבות פליאות חכמה. ואחר שישסו"ת עולים לאו"א עלאין נחשבים גם ע"ס של או"א עלאין. בסוד ונקודה תחות ר' מן צרי דאיהו י' עשר ספירות הרי מ"ב.

וזה אמרו זכגין דא צרי ביה צייר עלמין היינו ז"א שנקרא עלמא עלאה, ומלכות שנקראת עלמא תתאה שע"י הצרי שהוא ישסו"ת הם מתקיימים ומקבלים כל תקונם, וייצר תמן צרי ביה צייר אדם וכו' שהוא ז'ו"ן בסו"ה ויקרא שמה אדם.

קנט) שבא אוף הכי וכו': נקודת שבא גם כן סוד את המאור הגדול לממשלת היום ואת המאור הקטן וגו'. ובו סוד מ"ב. ובו סוד של אדם היינו מ"ה. כאפן זה: חשבון שבא שש, ושלוש נצוצות ורקיע של נקוד שבא של יודי"ן וז' אחת חשבונם ל"ה, וחשבון ו' של אותיות שבא הרי מ"ב. ושלוש אותיות שבא עם מ"ב הרי מ"ה. וסוד הדבר, ואמרו לי מה שמ' מה' אומר עליהם, שמרומז בסופי תיבות ל"י מה' שמ' מה' שם הו"ה. ונקודת שבא מנוקדת בשמות הו"ה שבתורה. תחת י' של השם.

פירוש. נודע שיש ב' מצבים בזו"ן כי מתחלה היתה החמה שה"ס ז"א, והלבנה שה"ס נוקבא הנפרדת מז"א בבחינות ב' המאורות הגדולים, כי נוקבא דז"א היתה קומתה שוה לז"א וגדולה כמוהו, ואז קטרגה הלבנה שהיא הנוקבא הנפרדת של ז"א ואמרה אי אפשר לב' מלכים להשתמש בכתר א', ואז נאמר לה לכי ומעטי את עצמך, והיא נעשתה בסוד המאור הקטן. כי בתחלת תקונה של הנוקבא הנפרדת של ז"א חבר אותה המאציל עם הנוקבא שבגוף הז"א היינו הצד השמאלי שבו ונכללו שתיהן הנוקבא שבגוף הנוקבא הנפרדת יחד, ונעשו לנוקבא אחת לז"א, וכשנמשכו המוחין של ימין ושמאל מבינה, לקח ז"א כלומר הימין שבו, את אורות הימין של הבינה, והנוקבא הנפרדת לקחה אורות קו שמאל שבבינה, כמו הנוקבא שבגוף

בע"ס דאור ישר אין מטבעה לקבל חכמה כלל אלא אור חסדים לבד, ולפיכך אין יציאתה לגוף פוגמתה כלל, שהרי אפילו בעת שהיא נמצאת בראש א"א אינה מקבלת ממנו חכמה, בסו"ה כי חפץ חסד הוא אשר בינה נקראת הוא, ולכן אין לה שום פחיתות מזה שיצאה מבחינת ראש לבחינת גוף ומבחינת אצילות לבחינת בריאה, ונחשבת גם עתה לבחינת ראש גמור.

ובחינה ב' שהיא ז"ת שבבינה, הנה הן מבחינת התכללות ז'ו"ן בבינה שהם שרשים של ז'ו"ן הנמצאים בבינה, והם צריכים אל הארת חכמה בשביל ז'ו"ן, ולכן הם נפגמו מחמת מציאותם בגוף דא"א, ויציאתם מן הראש, ונחשבים לז"ק בלי ראש, ומה שבאו"א עלאין ב' הנקודות הן אחת, ונעשו לקו אחד רחב בלי שום השתנות בין הארת חכמה לחסדים, בסוד פתח, נעשה בישסו"ת לב' נקודות נפרדות, לימין ושמאל, אשר נקודת החסדים היא בימין, ונקודת החכמה בשמאל, בסוד נקודת צרי.

והנה כל עיקר העלאת המלכות לבינה שמשום זה נשארת בינה לבחינת נקבה לחכמה היתה, כדי שיתקיימו ז'ו"ן והעולמות שע"כ נשתנה שמותם של חכמה ובינה לאבא ואמא, משום שכל טרחתם ומיעוטם הוא לצורך הבנים שהם ז"א ומלכות, וזה אמרו צרי איהו חושבן וז' דהיינו ישסו"ת, שהם בבחינות ו"ק כל אחד בלי גר', ועל ידי עליית מ"ן מזו"ן לישסו"ת או עולים ישסו"ת לאו"א עלאין, ואז מסירים או"א עלאין את אחוריים שלהם, מן חכמה, והחכמה עוברת מן או"א אל ישסו"ת ולזו"ן, כי זה נמשך עוד מבינה שבאור ישר הממשכת הארת חכמה לז"א שבאור ישר, וחכמה זו שבישסו"ת נקראת חכמה דשמאל המרומזת בנקודה השמאלית של נקודת צרי ונקראת חכמה דל"ב נתיבות הנגלית לזו"ן ואל התחתונים, וחשבון ל"ב הוא משום שכולל כ"ב אותיות שבזו"ן ועשר ספירות שבישסו"ת, וזה אמרו ותחות צדיק תרין נצוצין שהם ז'ו"ן העולים למין וכלולים בישסו"ת דאינון י"י (דפו"י דף ז' ע"ב)

נצוצות ורקיע יי"ו, דחושבנהון ל"ו הרי מ"ב. ותלת אתוון שב"א, הרי מ"ה. ורזא דמלה ט) ואמרו ל"י מ"ה שמ"ז מ"ה אומר אליהם. ונקוד שב"א נקיד בשם יהו"ה באורייתא.

קס) סגול ח"י חשבניה, ואיהו וו"ו מן י) ויסע ויבא וי"ט. ותלת נקודין יי"י איהו ח"ם. וארבע אתוון מן סגול"ל ר איהו חמ"ד. ותיבה, הא אינון חמה. פני משה כפני חמה.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות
ר ג"א איהי (מעזיכוו והגר"א).

ט) (שמות ג) ח"א רנג: ח"ב קצח: ת"ז תכ"ו.
תס"ט. ת"ע. י) (שמות י"ד) זהר בשלח ל"ו ציון ל'.

מעלות הסולם

מאמר רזא דנקודין

ומתגלים עיבור יניקה מוחין שבפנים. ומתגלים הרחמים של ז"א שנקרא הו"י"ה המרומז בסופי תיבות ל"י מה' שמו' מה'. ובסו"ה מה שמו ומה שם בנו כי תדע (כמ"ש בסלם מאמר הינוקא בפרשת בלק.) ולכן ונקוד שבא הרומז על שני המאורות בסוד המאור הגדול והמאור הקטן נקוד בשם הו"י"ה באורייתא היינו לרמז כי מעת הנסירה מתחיל להתגלות הרחמים ומוחין דפנים הנקראים הו"י"ה כנ"ל. קס) סגול ח"י חשבניה וכו': חשבון אותיות סגול עולה ח"י והוא חשבון של שלש ווי"ן מן הפסוקים ויסע ויבא ויט שה"ס שם ע"ב. ושלש נקודות של סגול הן שלש יודין. עם חשבון ח"י של האותיות הוא עולה ח"ם. וארבעה אותיות מן סגול"ל הוא חמד. והתיבה עצמה הרי הם חמה שה"ס פני משה כפני חמה. פידוש. כי אחר שנתקן קו השמאל שבז"א להאיר רק ממטה למעלה בסוד שבא העולה מ"ב שה"ס הארת ראש בסוד מ"ב ברישא. אז יוצא הסגול שהוא קו ימין וחסד ומאיר ממעלה למטה בסוד ב' נקודות ומכריע שהן סגול ואז המדרגה מאירה בכל שלמותה שה"ס ע"ב בגופא ע"י בזהר פקודי בסלם אות רס"ז אשר לפי החקיקות שישנן בשם מ"ב. כך הן ההארות המתגלות בשם ע"ב.

וזה אמרו סגול ח"י חשבניה ח"י ה"ס הארת חכמה שהיא חיה ואחר התלבשות החכמה בחסדים היינו התקון של הארת חכמה של קו השמאל אז מתגלה הסגול בחשבון ח"י ואיהו וו"ו מן ויסע ויבא ויט שה"ס שם ע"ב המאיר בגוף שה"ס התפשטות ממעלה למטה. וזהו ימין שבסגול היינו חסדים שבחסד. שהוא חשבון האותיות. ואח"כ מבאר קו השמאל שה"ס הארת החכמה המלובשת בתוך החסדים והם תלת נקודין איהו ח"ם ורמז לגבורות שבחסד. ואח"כ רומז על קו אמצעי שבחסד והוא ארבע אתוון מן סגול איהו חמ"ד ואח"כ רומז על מלכות

שבגוף הז"א. מחמת שנתחברו יחד ונעשו לאחד.

והנה אורית הימין של בינה הם חסדים והאורות של קו שמאל שבבינה הם חכמה. ונמצא שז"א קבל החסדים שבימין בלי חכמה. והנוקבא הנפרדת קבלה חכמה משמאל שבבינה בלי חסדים. ונודע שאין החכמה יכולה להאיר בלי חסדים. וע"כ החכמה נקפאה ונעשתה חושך ולא אור. שזה סוד קטרוג הלבנה שאמרה אי אפשר לשני מלכים להשתמש בכתר אחד שהוא בינה. ואז נאמר לה לכי ומעטי את עצמך. והיא נעשתה בסוד המאור הקטן. הרי ב' מצבים בזו"ן. מצב א' הוא בבחינות ב' המאורות הגדולים. ומצב הב' הוא אחד שהנוקבא נתמעטה ונעשתה בסוד המאור הקטן.

וזה אמרו (באות קנ"ח) על נקודת צרי דאינון י' י' דהיינו זו"ן שעלו למין לבינה. והם בסוד את שני המאורות הגדולים. דהיינו מצב א' שבזו"ן. שהנוקבא קומתה שוה לז"א וגדולה כמוהו. אבל שבא אופן הכי אשר ב' הנקודות של שבא דמוזות לזו"ן. אבל אל מצב ב' דהיינו אחרי הנסירה אשר בכדי שתוכל להאיר אל התחתונים. נאמר לה לכי ומעטי את עצמך. דהיינו שתמעט את עצמה ממדרגה הגדולה היא. להיות בשוה עם מדרגת ז"א ולקבל מבינה. אלא שתרד מכל מדרגת ז"א. ולקבל כל אורותיה מז"א שה"ס קו האמצעי ואז נמצאת החכמה שלה כלולה בחסדים והיא יכולה להאיר. בסוד את המאור הגדול שהוא ז"א לממשלת היום. ואת המאור הקטן וגו' היינו הנוקבא. והם ב' נקודות זו תחת זו.

וביה רזא מ"ב שה"ס ג"ר דז"א. וביה רזא דאדם שה"ס מ"ה ומאיר בסוד פני אדם כי במצב הב' היא יכולה להאיר אל התחתונים הן חכמה והן חסדים. וזה אמרו ורזא דמלה ואמרו ל"י מה' שמו' מה' אומר אליהם. כי ע"י המעטת הנוקבא נעשה הזווג פב"פ (דסו"י דף ד' ע"ב)

קסא) ח'ס חסר ו', חושבניה י"ה ותלת ניצוצות י"י, הא אינון מ"ה. שמא מפרש יוד הא ואו הא. ועם תלת אתוון ותיבה הא איהו מ"ט, כחושבן מ"ט אתוון כ) שמע ישראל וכו', ברוך כבוד וכו'.

קסב) ואוקמוהו רבנן דמתניתין ש נ' שערי בינה נבראו בעולם, ונתנו למשה, חוץ מאחד, שנאמר מ) ותחסרהו מעט מאלהים. ולתתא במלאכים, אינון מ"ט פנים טהור ת מן מטטרו"ן, דאיהו חל"ם במלאכים.

חלופי גרסאות

ש נ"א נ' שערי בינה נתנו למשה ול"ג נבראו בעולם (מנטובה ומעויבו). ת נ"א מוסיף מ"ט פנים טמא מן מטטרו"ן (מנטובה).

מסורת הזהר

כ) (דברים ו') זהר בא סו ציון ס'. מ) (תהלים ק') זהר בראשית א' של"ו ציון ב'.

מעלות הסולם

מאמר רנא דנקודין

תפארת המשוה צורת בינה ומלכות זו לזו, שבעת קטנות יש לבינה צורת מלכות, ולעת גדלות יש למלכות צורת בינה, שעי"ז מתגלים כל המוחין שישנם בשתא אלפי שני, הנה תקון זה נשאר תמיד כי אפילו אחר ירידת המלכות למקומה, נשאר כח הסיוס שלה במקום בינה, וג' כלים בינה תו"מ, העולים ע"י ירידתה של מלכות אינם נעשים לאחד עם כתר וחכמה שלא ירדו מעולם, ולכן תפארת שהוא ז"א של האורות כולל ב' היחודים שבקריאת שמע יחודא עלאה ויחודא תתאה.

וזה אמרו ועם תלת אתוון, שהם ג' קוים של תפארת, ותיבה שהיא מלכות העומדת במקום תפארת שה"ס מלכותא דדוד לפני אדם, (עיין בסלם ב"א דף ק"י אות קי"ז) הא אינון מ"ט כחושבן מ"ט אתוון וכו'. (ענין ב' היחודים מבואר לעיל אות ל' עיי"ש).

קסב) ואוקמוהו רבנן דמתניתין וכו' : והעמידו חכמי המשנה, (ר"ה כ"א): נ' שערי בינה נבראו בעולם ונתנו למשה חוץ מאחד, שנאמר ותחסרהו מעט מאלקים, ולמטה במלאכים היינו בעולמות ביע, הם מ"ט פנים טהור מן מטטרו"ן שהוא נקודת חלם במלאכים. פירוש, משה הוא בחינת תפארת, בסוד משה מלגאו ויעקב מלבר, ובסוד כליל תפארת בראשו נתת לו, (ועיין בעי"ז שער הכללים פרק י' בענין ה' בחינות משה). וכל גלוי המוחין שה"ס אור התורה מתגלים מן בינה, ומתלבשים בתפארת, שה"ס ז"א, וה"ס משה, והם נ' שערי בינה המרומזים בב' היחודים שבקריאת שמע, ובסבת המתקת המלכות בכינה נגנזה המלכות דמדת הדין, והיא שער הני הנעלם ע"י גניזה זו, מטעם ערך הפוך שיש בין

מלכות המקבלת הארת ג' הקוים שבחסד, ואומר ותיבה שה"ס מלכות הכלולה מכולם. הא אינון חמה בסוד פני משה כפני חמה.

קסא) חלם חסר ו' וכו': נקודת חלם חסר ו', חשבוננו במספר קטן י"ה, ושלוש ניצוצות יי"י נקודה אחת על ח' של חלם וצרי שתחת הל', הרי הם מ"ה. היינו שם המפורש יו"ד ה"א זאו ה"א. ועם שלש האותיות חלם, והתיבה, הרי הם ביחד מ"ט כחשבון מ"ט אותיות של שמע ישראל וכו' שהם כ"ה אותיות, וכ"ד אותיות של ברוך שם כבוד וכו'. שביחד הם מ"ט אותיות.

פירוש. נקודת חלם היא תפארת שבז"א, ותפארת נחשבת לבחינת בינה שבחסדים, כי חג"ת נ"ה שבז"א הם במקום כח"ב תו"מ, שיש בכל אחת מן ג' הראשונות, ונמצא כי חג"ת הם כח"ב, ותפארת היא בינה, (עיין במראות הסלם בהקדמת הזהר מאמר השושנה) וע"י עליית מלכות לבינה שהיא תפארת לא נשאר בפרצוף רק כתר חכמה וג"ר שבינה, שהם י"ה, כי קוצו של י' הוא כתר, י' חכמה. ה' בינה, וזה אמרו חלם חסר ו' היינו בעת צמצום ב' ועליית מלכות לתפארת שאין לו התפשטות שהיא ו', חושבניה י"ה כי לא נשאר רק ב' כלים שהם י"ה, וזהו קו ימין של תפארת, ובעת גלוי קו השמאל שהוא הארת חכמה המרומזת בג' הנקודות של חולם, ומתלבשת בחסדים של קו ימין, הא אינון מ"ה כי מלכות יורדת למקומה והמוחין מתפשטים בכל חמשת הכלים של הפרצוף, ומתגלה קו האמצעי שהוא שמא מפרש יו"ד ח"א זאו ה"א.

והנה ע"י עליית מלכות לבינה שהיא

(דפו"י דף ז' ע"ב)

קסג חירק עם חושבן אתוון, איהו אם חרק חושבניה ו"ה, ותלת ניצוצות י"י תלתין הא איהו א"ם.

קסד) ש ר ק איהו חושבן אתווי ו', וחמש ניצוצות חמשין, הא נ"ו. תלת אתוון ותיבה, הא אינון ס', (נ) סוד י"י ליראיו. וביה (ס) רנו ליעקב שמחה. א דכד נקודי, מחכמה עלאה מתפשטאן, תשעה עד מלכות. וטעמי, מכהר עד

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ג) (תהלים כ"ה) זהר בראשית א' קמג ציון ג'. (ז) (ירמיה ל"א) זהר פנחס ס"ז ציון ב'.
א ה"ג במטובה ובכל הזפוסים מוסיף נוטריקין שר"ק ובהגהות מוהרצ"א כתוב הך נוטריקון נעלם ממני.

מעלות הסולם

מאמר רזא דנקודין

קסד) ש ר ק איהו חושבן וכו': חשבון אותיות שרק הוא במספר קטן שש. וחמש ניצוצים של הנקודות, הם חמשים, ועם מספר שש של האותיות הרי נ"ו. חשבון האותיות עצמן שהן שלש, עם התיבה, הרי הם ס', רומז לסוד הכתוב סוד ה' ליראיו. וכו רנו ליעקב שמחה. משום שכל תשע הנקודות, מקומות חכמה העליונה, מתפשטות עד מלכות. וטעמים הם מקומות כתר עד מלכות. ושורק צדיק יסוד עולם היינו מלופים שהוא ספירת יסוד, בן הוא סוד שורק שני, היינו מלופים בתוספות ו' על חשבון שרק וג' נקודות שעולה ל"ו, ובתוספות ו' עולה מ"ב.

בין כלים לאורות, כשחסר מלכות דמלכות דכלים חסר כתר דכתר דאורות, וזהו שער הנ', וזה אמרו נ' שיערי בינה נבראו בעולם כי מתחלה נברא העולם במדת הדין, ובא"ק מאיר גם שער הנ', ואחר שתוף מדת הרחמים בדין, נתנו למשה חוץ מאחד היינו שער הנ' שיתגלה בגמר התקון. כי מלכות נשאר עומדת למעלה בסוד החלם שהוא בחינת תפארת ומשה, עד שיספיקו ישראל לקבל כל המוחין הראויים להתגלות ע"י המתקה זו של מלכות בבינה. ועיין לעיל אות פ' דא מטטרו"ן רכב לעמודא דאמצעייתא כי מטטרו"ן במלאכים הוא בחינת משה בנשמות לכן אומר ולתתא במלאכים וכו'.

קסג) חירק עם חושבן נקודת חירק עם חשבון אותיותיו הוא עולה לחשבון א"ם. ומפרש חשבון אותיותיו של חרק הוא ו"ה. ושלש ניצוצות שהן הנקודות שמתחת האותיות י"י י"י הם שלושים ועם חשבון ו"ה הרי הם א"ם.

פירוש. נקודת חירק היא נצח. שהוא בחינת ז"א שבחסדים. כי חג"ת הם כח"ב שבחסדים, ונצח הוא ז"א, ומלכות הוד, בסוד איהו בנצח ואיהו בהוד. וע"י עליית מלכות לתפארת נעשה כל המקום שמתחת תפארת למקומה של מלכות העומדת למעלה, לכן נחשבים נה"י להתפשטות המלכות שלמעלה מהם בסוד והנה באר בשדה היינו מלכות והנה שם שלשה עדרי צאן רובצים עליה. וזה אמרו חירק עם חושבנא אתוון איהו א"ם היינו שכאן הוא המקום השייך למלכות שהיא אמא תתאה, וכוללת זי"ן הקטנים שהם יעקב ורחל בסוד עלמא דאתגליא. וזה אמרו חירק חושבניה ז"ה (עיין בסלם בראשית א' אות קל"ד) ותלת ניצוצות י"י י"י תלתין שה"ס הארת חכמה דשמאל הנכללת בימין, שהוא נצח ומאירה ממטה למעלה כדרך הנוקבא שפניה למעלה בסו"ה נעימות בימינך נצח הא איהו א"ם.

פירוש. נקודת שרק של ג' נקודות. היא בחינת הוד שבז"א, שהוא בחינת מלכות של החסדים, כי חג"ת הם כח"ב של חסדים, ונצח הוא ז"א שבחסדים, והוד הוא מלכות שבחסדים, ובמלכות נעשו ג' נקודות סגול של ז"א, לג' נקודות זו תחת זו בצורה אחת. להורות שאין זוג בין ג' קוים, כמו בסגול שיש ימין ושמאל ומכריע, וכאן בנוקבא חסר קו האמצעי וכמו שהיא בראש כן היא בתוך וכן היא בסוף.

והנה ספירת הוד שהיא מלכות שבחסדים היא רגל השמאלית של הפרצוף ובה נגמר קו השמאל, והיא השורש לב' ספירות יסוד ומלכות שהם ב' כוללים שאין בהם חידוש, בסוד כל' וכלה, אשר יסוד נקרא כל מפני שכולל חמשת הספירות חג"ת נ"ה, ומלכות נקראת כלה הכלולה מן הנ"ל. ולכן תקון ספירת הוד בסוד הכתוב סוד ה' ליראיו כמו תקונה של הנוקבא להאיר רק ממטה למעלה, ואז מתגלה שורק שני שהוא מלופים ו' ונקודה והוא ספירת יסוד המאיר בהארת חכמה אל מלכות בסוד סופו של הפסוק ובריתו להודיעם.

לכן מבאר שר"ק א' של ג' נקודות בסוד תקון ספירת הוד בג' קוים ומלכות שבהוד המקבלת הארת ג' הקוים, וזה אמרו שר"ק

מלכות. ושור"ק צדיק יסוד עלמא, ביה סוד שורק תניינא, ב בתוספת ו, מ"ב. קסה) ועוד קמ"ץ אוקמוהו מארי דקדוק, דאיהו תנועה גדולה, בגין דאיהו קדמאה דכלהו נקודין דספיראן. אע"ג דכלהו שמהן קדישין, אתעבידו דא כסא לדא, כגון ברא דצריך למפלח לאבוי ולאמיה, ג ולמעבד לגרמיה לגבייהו כעבד ושמש וכרסייא ומצב תחותייהו, הכי אינון ספירן דא לדא. ובגין דא, אית נקודה מלכא, ואית נקודה ד עבדא לגבייה. כגון שב"א, דאיהו עבד לקמ"ץ, ורץ בשליחותיה, ומזנב אחריו אבל באתריה מלכא איהו.

חלופי גרסאות

ב נ"א תוספות ו' מב' (מנטובה). ג נ"א ולמעבד גרמיה גבייהו (מנטובה). ד נ"א מוסיף עבדא לגביה מלכא (הגר"א). נ"א עבדא למלכא ול"ג לגביה (מנטובה).

מעלות הסולם

מאמר רזא דנקודין

בשליחותו, ומזנב אחריו. אבל במקומו הוא מלך.

פירוש. הנה מבואר בעץ חיים שער מטי ולא מטי פרק ב', ובתלמוד עשר הספירות חלק ה', אשר בהתפשטות ב' של א"ק שהיא שורש של הנקודות. כי התפשטות א' היא טעמים, והתפשטות ב' היא נקודות. ומבואר שם שבעת שהאור מטי בכתר אז מטי בגבורה נצח יסוד. וכשהאור מטי בחכמה אז מטי בבינה חסד תפארת הוד מלכות, והכוונה היא. כי בהתפשטות ב' מאחר שאור הכתר שהוא טעמים לא חזר להתפשט. בסוד קמץ שהוא לשון קמיצו מלשון וקמץ הכהן, הרי כשהאור מטי בכתר אין בפרצוף רק הארת ו"ק בלי ג"ר, וכשהאור מטי בחכמה יש הארת ג"ר בפרצוף בסוד נקודת פתח. פתח דבריך יאיר. וו"ק של כל פרצוף מתחלקים כך שחסד הוא ג"ר, וגבורה היא ו"ק. תפארת היא ג"ר, ומלכות היא ו"ק. הוד הוא ג"ר. יסוד הוא ו"ק. ומלכות מקבלת הארת ג"ר מט"ר שלמעלה ממנה. ולכן כשמטי האור בכתר שה"ס קמץ וקמיצו, אז אין בפרצוף רק הארת ו"ק, ולכן מטי בגבורה נצח יסוד, ולא בחכמה בינה חסד תפארת הוד מלכות, שבהם הארת ג"ר. וכשמטי האור בחכמה, אז כל מדרגות ו"ק מתחברות עם ג' הראשונות שלהן ומאירות בשלימותן.

וזה אמרו כגון שבא שהוא גבורה, דאיהו עבד לקמץ שהוא כתר. ורץ בשליחותיה ומזנב אחריו, אשר כשמטי האור בכתר, אז מטי בגבורה שהיא שבא שרץ בשליחות הכתר למעט כל הפירות מג"ד לר"ק, ומזנב אחר הכתר, המאיר בהארת אחוריים אל הפרצוף. אבל באתריה מלכא איהו, כשספירת הגבורה עולה ומתחברת עם חסד שהוא ג"ר שלה, דהיינו כשמטי בחכמה וישנה הארת ג"ר בפרצוף, אז מלכא איהו כי הארת ג"ר מתפשטת בכל הקומה ומאירה בכל שלימותה.

ורזא

איהו חשבון אתווי ו', היינו קו ימין שבהוד בסוד הארה של תקון כלים שהם חשבון האותיות לבר. ואח"כ מבאר קו השמאל שבהוד ואומר וחמש ניצוצות חמשין הא נ"ו שהנצוצות הם הנקודות הרמוזות להארת חכמה שבשמאל. תלת אתוון היינו קו אמצעי הכלול מכל ג' הקוים עם האורות שבהם היינו האותיות ממש ולא חשבונם לבר. ותיבה שהיא תקון מלכות שבהוד המקבלת הארת ג' הקוים הנ"ל מלמטה למעלה הא אינון פ' סוד ה' ליראיו שכאן מתוקן הפרצוף בשלמותו וביה רנו ליעקב שמחה ע"י תקון ספירת הוד שבשמאל נשלמות כל הספירות רנו שהוא יסוד המתפשט מן תקון הוד בסוד סוף הפסוק ובריתו להודיעם כנ"ל. ליעקב היינו תפארת גוף המדרגה. שמחה היינו מלכות, כי כבר מתוקן הפרצוף בשלימות ומפרש מטעם דכל נקודי מחכמה עלאה מתפשטאן תשעה עד מלכות. כי אחר תקון ההוד בסוד הכתוב סוד ה' ליראיו אז כל תשע הנקודות הבאות מקומת חכמה העליונה מתפשטות עד מלכות. וטעמי הם מכתר עד מלכות היינו מקומת כתר. ומשלים לפרש שורק ב' היינו מלופים ואומר ושורק צדיק יסוד עלמא בסוד ובריתו להודיעם. ביה סוד שורק תניינא דהיינו מלופים בתוספת ו' מ"ב סוד מ"ב מבואר לעיל בנקודת צרי.

קסה) ועוד קמץ אוקמוהו וכו': ועוד יש לפרש, כי נקודת קמץ העמידו בעלי הדקדוק שהיא תנועה גדולה. משום שהוא ראשון של כל הנקודות שבספירות. כי קמץ הוא כתר. אע"פ שכל הספירות הן שמות קדושים. עכ"ז נעשו זה כסא לזה, כמו בן שצריך לשרת לאביו ולאמו, ולעשות עצמו אליהם כעבד ושמש וכסא ומצב תחתיהם. כך הן הספירות זו לזו, ומשום זה יש נקודה שהיא מלך, ויש נקודה שהיא עבד אליו. כמו שבא שהוא עבד לקמץ, ורץ

קסו) ורזא דקמ"ץ, חושבן קמ"ץ י"ד, ותלת ניצוצי ורקיע, ה ג'. מ' דאיהו מלך, ו אינון רמיזין, ז ד' יודין, מן י"ד ה"י וי"ו ה"י. ח י"ד ה"א וא"ו ה"א ולא למגנא אתמר ביה מלך. דאיהו מלך גדול על כל מלכין.

קסז) פת"ח איהו מ"ב, חושבן פת"ח איהו כ', וניצוץ ותרין רקיעי ורי, הא מ"ב. (ע) כ"י ב"י חשק ואפלטוהו, (פ) ט פתחו לי שערי צדק אבא במ וכו', ב"ם ארבעין ותרין, כי בי חשק ואפלטוהו, חשק חירק שבא קמץ מן אבגיתץ. קסה) קמץ קומץ*) סתים באת יוד. פת"ח אתפתח ביה בחמש אצבעאן,

חלופי גרסאות

מסורת הזהר
(ע) (תהלים צ"א) זהר אחרי מות קכ"ו ציון כ'. ה ג"א מסיף ג' הא מ' (מנטובה). ו ג"א ואינון
(פ) (תהלים קי"ח) זהר בראשית א' של"ט ציון ג'. (מנטובה). ז ג"א ד' יודין מן י"ד ה"י וא"ו ה"י י"ד
ח ג"א ל"ג יוד הא ואו הא (הגר"א). ט ג"א ל"ג
מן פתחו עד חשק חירק (מנטובה). י ג"א קמץ קמץ (מנטובה).

מעלות הסולם

מאמר רוא דנקודין

קסח) קמץ קומץ סתים וכו': קמץ הוא מלשון קומץ שאורו סתום באות יוד, בהתנגדות להתפשטות ממעלה למטה. פתח, בו מתפתחת החכמה בחמש אצבעות היינו בקומה שלימה של עשר ספירות, שהן נרמזות באות ה', וכן כמה סודות בנקודות שהן חכמה נפתחות בסוד הפתח. וזה הוא אבא ב"ם שהוא שם מ"ב אודה י"ה שהם המוחין של כתר, חכמה ובינה (ע"י להלן בתקונא רביעאה אות ד' במעלות הסלם כל ההמשך) ועל פתח נאמר פתחו לי כו', זה השער לה'.

פירוש, ישנם כמה שמות מ"ב: א' הוא שם מ"ב הראשון אשר כל השמות מ"ב נחתמו ממנו והוא מרומז בכתר, חכמה, ובינה, אשר ד' אותיות הוי"ה הפשוטה הן כתר, ויוד אותיות הוי"ה במילוי כזה: י"ד ה"א וא"ו ה"א הן חכמה, וכ"ח אותיות מילוי המילוי כזה: י"ד וא"ו דל"ת. ה"א אלף, וא"ו אלף וא"ו. ה"א אלף הן בינה, והם האורות המקובלים למעלה מפרסא שהיא בחזה דא"א ומגיעים עד היסודות שבאור"א עלאין, אשר ראש א"א הוא כתר, ואבא עלאה חכמה, ואימא עלאה בינה.

אמנם זרין שהם נמצאים מתחת הפרסא למטה מחזה דא"א אינם יכולים לקבל שם מ"ב זה, זולת בעת שהתחתונים מעלים מ"ן ונמשך מ"ד מזווג ע"ב ס"ג שבא"ק שהארת הזווג מחזירה את הבינה לראש א"א ואז מקבלים ישס"ת הארת חכמה ומשפיעים לזו"ן ונעשים כמו שהם למעלה מפרסא ובבחינת שם מ"ב, ושם מ"ב זה מרומז בסוד ל"ב אלקים הנאמרים

קסו) ורזא דקמץ חושבן וכו': וסוד הקמץ, חשבון קמץ במספר קטן הוא י"ד ושלוש ניצוצות הן שלושים עם מספר י"ד הם ארבעים וארבע, ורקיע של הקמץ שהוא ר' עם מספר מ"ד הם ג'. היינו מדרגה שלימה של חמש קומות שבכל אחת ישנן עשר ספירות והן חמישים. כי קמץ הוא כתר וזהו כלל שיש בכתר שהוא העליון של הפרצוף כל מה שיש בספירות ובקומות שלמטה ממנו. והוא כולל את כלם. מ' מן ג' רומזת שהוא מלך והם רמוזות בד' יודין מן י"ד ה"י וי"ו ה"י. היינו קומת ע"ב דא"ק, שהוא התפשטות ב' דא"ק, וקומת חכמה ונקודות המרומזות ביו"ד שכל י' היא בצורת נקודה. ועוד י' מן ג' רומזת ליו"ד ה"א וא"ו ה"א שהוא שם מ"ה, כי שם ע"ב שהוא קומת חכמה הוא שורש אל שם מ"ה. ולא לחנם נאמר בו מלך כי הוא מלך גדול על כל המלכים. כי כל האורות שישנם בעולמות באים מהתפשטות ב' דא"ק ע"י זווג ע"ב ס"ג דא"ק, אשר הארתו מורידה את ה' תחתונה למקומה, ומאירים ג"ר בפרצוף.

קסז) פתח איהו מ"ב וכו': חשבון פתח עם הנקודות הוא מ"ב. ומפרש, חשבון פתח במספר קטן הוא עשרים. וניצוץ שהוא הנקודה של הקמץ שמתחת תיו של פתח ושני רקיעים הם ב' ויו"ו ה"י הרי מ"ב. בסו"ה כ"י ב"י חשק ואפלטוהו. ובסו"ה פתחו לי שערי צדק אבא במ וכו', ב"ם הוא ארבעים ושנים. כי בי חשק ואפלטוהו, חשק הוא ראשי תיבות חירק שהוא נצח, שבא שהוא גבורה, קמץ שהוא כתר, מן הנקודות שתחת אותיות אבגיתץ.

(דפו"י דף ז' ע"ב. * דף ח' ע"א)

דאינון ה'. כ וכמה רזין בנקודי. ל והאי איהו אבא במ אודה י"ה. ופת"ח עליה
אתמר, (צ) פתחו לי כו, (ק) זה השער לי"י.

קסט) מלאכין אית דמשמשיין לאלין נקודין. ואינון אתוון. דאינון נ כסוסון

חלופי גרסאות

כ ג"א כמה (מנטובה). ל ה"ג הגר"א ובכל הדפוסים
הגירסא והאי ובסוגריים מוסיף (צ"ל איהו). נ ג"א
ל"ג פתחו לי וכו'. נ ג"א סוסון (מנטובה).

מסורת הזהר

צ (תהלים קי"ח) זהר בראשית א' שליט ציון ג'.
ק (שם) זהר בשלח מ"ג ציון ש'.

מעלות הסולם

מאמר רזא דנקודין

פסוקים הרומזים על שם מ"ב, א' כי בי חשק
ואפלטתו, ב' פתחו לי שערי צדק אבוא
ב"ם, ומבאר כי בי שעולה מ"ב הוא סוד
הארת ו"ק של המדרגה, בסוד הרמז של חש"ק,
חיריק שהוא נצח שבא שהוא גבורה קמץ
שהוא כתר. דהיינו בעת שמטי בכתר גבורה
נצח ומאירה הארת ו"ק בסוד הנקודות של
אבגית"ץ בסוד שם מ"ב המאיר בזו"ן. ואז
מטי האור בכתר בסוד קמץ קומץ פתים
באת יו"ד שמאיר אור חסדים בשפע גדול
להיותם נמשכים מן הכתר אבל בלי הארת ג"ר.
ומה שלא חושב גם את יסוד הוא מטעם שאין
בו חדוש כי הוא רק כולל ממה שלמעלה ובזמן
הקטנות הוא בבחינת שאל נחבא אל הכלים.

ואז הבינה מבטלת את אחוריים שלה של
החכמה ואז מטי בחכמה ובינה ומגיעה הארת
ג"ר אל הפרצוף ואז הפתח אתפתח ביה
כחמש אצבעין דאינון ה' שהם נ' שערי בינה,
והארת החכמה מתפשטת בכל הקומה עד
המלכות ומתגלה כמה רזין בנקודי, שהוא
קומת חכמה וזה מרומז בפסוק השני אבא
ב"ם שהוא שם מ"ב העיקרי המאיר מחזה
ולמעלה וכל הקומה מקבלת הארתו וזהו
אודה י"ה שהם המוחין כח"ב כי קוצו של
היוד הוא כתר י' חכמה ה' בינה, ואז שם
מ"ב של ב' פעמים אהיה העולה מ"ב כולל גם
את ד' האותיות של שם האהיה והם שמונה
ועם מ"ב עולה נ'. וכן שהם מ"ב של אנא
בכח שהוא מו' שמות שבכל א' ו' מלים וז'
פעם ו' הם מ"ב, וכולל גם את ז' השמות
שביחד הם מ"ט, ועם הארת הכולל שהיא
בינה הם ביחד נ'. (ע' זהר בהר אות י"ז).

קסט) מלאכין אית דמשמשיין וכו':
ישנם שלוחים המשמשים לאותן הנקודות. והם
האותיות, שהן כסוסים אשר הנקודות רוכבות
עליהם. וטעמים הם מנהיגים את האותיות
הנקודות

במעשה בראשית ועשרה מאמרות, כי ל"ב
אלקים הם בחינות ישו"ת המקבלים הארת
חכמה מל"ב נתיבות החכמה, ועשרה מאמרות
הם בחי' ה' החסדים של זו"ן המתחלקים לע"ס
המקבלים מאו"א עלאין.

וישנו שם מ"ב בסוד ג' ידים: יד הגדולה,
יד הרמה, ויד החזקה, אשר ג' פעמים י"ד הם
מ"ב והוא נקרא שם המעלה היינו ג' ידים
שבאמא שנתחדשו ע"י יציאת הבינה מראש
א"א ונתלבשה בזו"ן וג' הידים נבחנות לחג"ת
שבאימא אשר בידים אלה היא מעלית את
זו"ן למעלה מפרסא ומשיגים גם הם את השם
מ"ב שלמעלה מפרסא, הנחקק בהם מכח שיתוף
המלכות בבינה שמכח זה הוכשרו לקבל המוחין
של שם מ"ב מבינה, וכן ב' פעמים אהיה עולים
מ"ב בסו"ה אהיה אשר אהיה.

וכן ישנו שם מ"ב מו' השמות של אנא
בכח שבכל אחד ו' תיבות וז' פעמים ו' עולה
מ"ב והוא השם של ז' ספירות שבזו"ן המאירות
לעולם המלאכים שביצירה (ע' לעיל אות
קמ"א) ונמצא ששם מ"ב מאיר תמיד בהמדרגות
והפרצופים הן בקטנות והן בגדלות, וההפרש
הוא שבקטנות מאיר מ"ב המעלה, כי ע"ז שו"ת
של בינה מתלבשות בזו"ן בזמן הקטנות, הם
נעשים לידים שבכחם להעלות את הזו"ן למעלה
מן הפרסא, ולקבל מן השם מ"ב העליון שהוא
כח"ב המאיר רק למעלה מן הפרסא, ושורש
ב' הבחינות אלו של קטנות וגדלות הוא
בהתפשטות ב' של מטי ולא מטי, שבפרצוף
ע"ב דא"ק שנתבאר לעיל אות קס"ה ד"ה
פירוש, אשר בזמן שישנה הארת ו"ק בהמדרגה
אז מטי בכתר גבורה נצח יסוד, ובזמן שישנה
הארת ג"ר אז מטי בחכמה בינה חסד תפארת
הוד מלכות.

וזה אמרו פתח איהו מ"ב וכו', כי פתח
רומז על קומת ע"ב שהוא חכמה, ומביא ב'
(המ"ב ד"ה ח' ע"ב)

לנקודי. וטעמי מנהיגי לון, ואינון תנועות לגבייהו, כגון (ר) על פי י"י יחנו ועל פי י"י יסעו.

קע) ואינון נקודין לגבי טעמי, כעאנא בתר רעיין, דאנהיגין לון לכל סטרא, לסלקא ולנחתא עילא ותתא, ולאנהגא לון לכל סטרא, לימינא ושמאלא, ן לקמא ולאחורא.

קעא) וטעמי אינון נשמתין, ונקודין רוחין, ואתוון נפשין, אלין מתנהגין בתר אלין, ואלין בתר אלין. אתוון מתנהגי בתר נקודי, ונקודי בתר טעמי. (ש) כי גבוה מעל גבוה ן שומר.

קעב) ועוד אתוון אינון אש, נקודי רוח, (ת) אל אשר יהיה שמה הרוח

חלופי גרסאות

ס נ"א וקמא (מנטובה). ע (הגהות הגר"א) ואית נקודה דכל עלמא תליא תחותה כגון שמשא כו' עד ואתחזיין לן נקודין המוסגר לעיל דף ד' א' (אות ז') שייך כאן.

מסורת הזהר

(ר) (במדבר ט') זהר ח"ג קעט: (ש) (קהלת ה') זהר בראשית א' קנ"ה ציון א'. (ת) (יחזקאל א') זהר בראשית ב' מ"ז ציון ב' ז"ח מ' ט"ג.

מעלות הסולם

מאמר רזא דנקודין

שעיינתי בספר הזה. וקוטב הדרוש הוא כי עיקר כל הפרצופים הם ד'. אבא, אמא, זעיר, ונוקבא. והם נכללים בג' ספירות שהן חב"ד כי דעת כלולה מב' עטרין שהן חסדים וגבורות. ונתחיל מן הכתר שהוא נשמת האצילות ונחלק לחב"ד שהן נר"ן ג' חלקי הנשמה עתיק ונוקבא הם נשמה רוח של נשמה. ואריך ונוקבא הם זו"ן, ונקרא דעת ונפש של הנשמה. ושלשתם הם ג' חלקי הנשמה.

אח"כ ספירות חכמה ובינה הם רוח דאצילות ונחלקים לחב"ד שהם נר"ן דרוח, כיצד חכמה ובינה הם נשמה רוח דרוח, וישו"ת הם דעת ונפש דרוח, ושלשתם הם ג' חלקי הרוח, ואח"כ ספירת הדעת שהיא זו"ן, הנה זו"ן הגדולים הם נשמה רוח דנפש, וזו"ן הקטנים הם נפש דנפש, ושלשתם הם נר"ן דנפש.

והנה הטעם שכל ה' פרצופי אצילות נבחנים רק לבחינות נר"ן הוא, כי הפרצופים נבחנים כמו הספירות וכמו שיש ה' בחינות שהן מבחינות אור החכמה הנקראות כח"ב זו"ן, ויש ה' בחינות בעשר הספירות מצד אור החסדים הנקראות חג"ת נ"ה, כן הדבר גם בפרצופים, כי ישנם ה' פרצופים מבחינת אור החכמה, והם הפרצופים דא"ק, שהם מטבורו ולמעלה. וישנם ה' פרצופים מבחינת אור החסדים בהארט חכמה לבד, והם פרצופי אצילות העומדים למטה מטבור דא"ק, שהם פרצופי עולם הנקודים וי"ב פרצופי אצילות.

ובאמת מוכרח שיהיה אור החכמה גם

והנקודות. והם המנענעים אותם כמו שנאמר על פי ה' יחנו ועל פי ה' יסעו.

קע) ואינון נקודין לגבי וכו': ואותן הנקודות הן אל הטעמים כצאן ההולכים אחרי רועם המנהיג אותם לכל צד. לעלות ולרדת מעלה ומטה, ולנהוג אותם לכל צד לימין ושמאל השייך באור החסדים, כגון ריבוי חסדים או מיעוט. לפנים ולאחוריים הנוהג באור החכמה.

קעא) וטעמי אינון נשמתין וכו': טעמים הם נשמות. ונקודות רוחות. ואותיות נפשות. אלו מתנהגים אחר אלו, ואלו אחר אלו ומפרש האותיות מתנהגות אחר הנקודות. והנקודות מתנהגות אחר הטעמים. כמ"ש כי גבוה מעל גבוה שומר.

קעב) ועוד אתוון אינון: ועוד יש לפרש, האותיות הן אש. הנקודות הן רוח, והאש הולך אחר הרוח, כמ"ש אל אשר יהיה שמה הרוח ללכת ילכו. והטעמים הם כמעיינות מים שנאמר עליהם המשלח מעינים בנחלים, ישקו כל חיתו שדי וגו' הם האותיות. ויש המשוים את האותיות למים אש רוח עפר שהם ד' רגלי הכסא. ונקודות לבחינת אדם לשבת על הכסא.

פירוש הדברים, הנה בספר נהר שלום לרבנו הרש"ש זצ"ל בדף מ"א מביא משער הקדמות דרוש יקר הערך בענין הדעת וז"ל אמר חיים וויטל הנני מחבר דרוש הערך בענין הדעת וזולת זה הדרוש אין שום ידיעה שורשית בענין הי"ס ואכתוב מה שנלפע"ד בו מכל מה

ללכת ילכו. ואינן כמבועי מיא, דאתמר עלייהו א) המשלח מעינים בנחלים. ישקו כל חיתו שדי וגו', אלין אתון. ואית דשוי לון לאתון מים אש רוח ועפר, ד' רגלין לכרטייא. נקודי אדם לשבת על הכסא.

מסורת הזהר

(א) (תהלים ק"ד) זהר ח"ג קס"א.

מעלות הסולם

מאמר רזא דנקודין

ומתחיל לבאר ג' הבחינות של הטעמים. ומתחיל מטעמים התחתונים שהם בחינות אותיות שבטעמים ונפש. וזה אמרו מלאכין אית דמשמשין לאלין נקודין ואינן אתון דאינן כפוסוון לנקודי. כי האותיות שהן בחינות גוף ונפש הן בחינת סוס. כי נפש בלי רוח היא בחינת עיבור ועיבור ירך אמו הוא. ולכן אור הנפש צריך לאור הרוח שהוא הרוכב על הסוס. והוא בחינת יניקה. וכן הסוס עם הרוכב צריכים למנהיג שינהיג אותם ללכת בדרך הדצוי והם הטעמים שהם המוחין. וזה אמרו וטעמי מנהיגי לון ואינן תנועות לגביהו, כי יניקה היא בחינת ו"ק וקטנות וצריכים למוחין גדלות המנהיגים ומנענעים את ו' הקצוות. וכן ישס"ת בערך או"א הם בחינות ו"ק וצריכים למוחין דאו"א עלאין כגון על פי ה' יחנו ועל פי ה' יפעו. ואח"כ (באות ק"ט) מבאר יותר את בחינת הגדלות שהיא טעמים שבטעמים. ואומר ואינן נקודין לגבי טעמי כעאנא בתר רעיון דאנהיגין לון לכל פטרא וכו' כי הטעמים בנגונם הם מהפכים את המלים שהן האותיות המנוקדות מהקצה אל הקצה. כן השפעת הגדלות של או"א עלאין. שהם טעמים שולטים על מוחין דישס"ת וזו"ן להפכם מן הקצה אל הקצה. ואח"כ (באות קע"ב) מבאר ג' הבחינות נר"ן שברוח שהן נקודות ומתחיל מזו"ן שהן אותיות שבנקודות וזה אמרו ועוד אתון שהן זו"ן אינן אש היינו דין כמו החירק שמתחת האותיות שהוא נושא אל המסכים. נקודי רוח שהוא השורוק המאיד לתוך האותיות. ובחינות ישס"ת המאירים לזו"ן ומנהיגים אותם כמ"ש אל אשר יהיה שמה הרוח ללכת ילכו. והטעמים הם בחינת חולם שממעל לאותיות שהם חסדים ואינן כמבועי מים וכו'. ואח"כ ישנן ג' בחינות שבאותיות עצמן שהם נר"ן שבזו"ן. וזה אמרו ואית דשוי לון לאתון מים אש רוח עפר ד' רגלין דכרטייא שהם בחינות אותיות שבאותיות. כלולות מד' בחינות חו"ב תו"מ. נקודי ביחד עם הטעמים שהם זו"ן הגדולים הם אדם לשבת על הכסא.

בפרצופי אצילות כי אי אפשר כלל שתצאנה המדרגות התחתונות בלי המדרגות הקודמות של עשר הספירות. אמנם אינם מאירים מבחינת אור החכמה שבהם. אלא בבחינת הארת חכמה. דוגמת בינה שמאידה רק בהארת חכמה לזו"ן. ולכן גם פרצופי כתר דאצילות אע"פ שיש בהם קומת כתר וחכמה אינם מאירים מבחינות עצמותם אלא מבחינת בינה שבהם. היינו רק בהארת חכמה לבד. ולכן נבחנו פרצופי כתר דאצילות לבחינת נשמה בלבד.

ולפיכך בהתחשב בערך פרצופי א"ק נמצא שאפילו עתיק דאצילות הוא בחינת בינה ונשמה משום שעצם אור החכמה לא מתגלה ממנו רק הארת חכמה שזוהי בחינת בינה ונשמה. ובחינות חו"ב המתגלים מן עתיק הם בערך א"ק כמו בחינת ז"א ורוח. שפירושה חו"ג בהארת חכמה. וכיון שאין מתגלה מהם רק חו"ג הם נחשבים לבחינת רוח. ומתוך זה זו"ן המקבלים מחו"ב נחשבים רק לבחינת נפש (עיי' בתלמוד עשר הספירות הסתכלות פנימית חלק ח' בסופו).

וזה אמרו (באות קע"א) וטעמי אינן נשמתין ונקודין רוחין ואתון נפשין. כי אלו נר"ן דאצילות מתחלקים לטעמים נקודות ואותיות וכמו שישנם נר"ן בנשמה כן מתחלקים הטעמים לטעמים עליונים שהם פשטא ורביעי. והם בחינות טעמים שבטעמים. ונשמה שבנשמה וכן לטעמים אמצעים שהם פסיק ומקף. שהם בתוך האותיות והם נקודות שבטעמים. ורוח שבנשמה. וכן ישנם טעמים תחתונים שהם מתחת האותיות כמו מרכא טפחא. והם אותיות שבטעמים ונפש שבנשמה. ועל דרך זה בנקודות שהן בחינות רוח יש נקודת חולם ממעלה שהוא בחינת נשמה שברוח וטעמים שבנקודות. וכן השורוק שהוא מלופים הוא בתוך האותיות בבחינת נקודות שבנקודות ורוח שברוח. והנקודות שמתחת האותיות הן בחינות נפש שבנקודות. ונפש שברוח. וכן האותיות שהן בחינות נפש. מתחלקות לנר"ן ולטעמים נקודות אותיות שבאותיות. והן אותיות גדולות ואמצעיות וקטנות. וכן מתחלקות לעיבור ויניקה מוחין. או או"א עלאין. וישס"ת וזו"ן.

מאמר ע"ב הוויין כחושבן חסד

קעג) פ מסטרא דאימא ההין לעילא, מסטרא דברתא ההין לתתא.
 צ מסטרא ק דאבא יודיין לעילא, מסטרא דברתא יודיין לתתא. מסטרא
 דבו ר וויין לעילא, כגוונא דא ווי. מסטרא ש דאבא וויין לתתא, כגוונא

חלופי גרסאות

פ בכל הדפוסים הגירסא בסוגריים (נ"א מסטרא עד לתתא) ובהגרא הגירסא בלי סוגריים. צ נ"א גורס
 בסוגריים (חסד) (קושטנדינא). ק נ"א דאב (מנטובה). ר נ"א ו' וליג היין (מנטובה). ש נ"א דאב (מנטובה).

מעלות הסולם

מאמר ע"ב הוויין כחושבן חסד

גימטריא ע"ב והו' נרמזת באמא שהיא הספידה
 הנקדאת בינה יש בה הוי"ה במלוי יודין ואלף
 כזה: יו"ד ה"י וא"ו ה"י והוא גימטריא ס"ג.
 והו' שהיא רומזת בנ"א שהם ו' ספידות מחסד
 עד יסוד יש בה הוי"ה אחת במלוי אלפיין (כזה):
 יו"ד ה"א וא"ו ה"א) והוא גימטריא מ"ה. וה'
 אחרונה שהיא רומזת במלכות נוקבא דנ"א יש
 בה הוי"ה אחת במלוי ההין (כזה: יו"ד, ה"ה,
 ו"ו, ה"ה) והוא גימטריא ב"ן. ועד"ו ג"כ בפרטות
 כל פרצוף ופרצוף שבה' פרצופים הנ"ל אשר
 בכל אחד מהם יש הוי"ה בפרטות כנ"ל יש בה
 שם הוי"ה דע"ב בחכמה פרצוף ההוא, והוי"ה
 דס"ג בבינת פרצוף ההוא. והוי"ה א' דמ"ה
 בנ"א שבפרצוף ההוא, והוי"ה דב"ן בנוקבא
 ז"א שבפרצוף ההוא. וכמו כל ספידה וספידה
 נפרסת לייס ומייס לייס עד אין קץ ותכלית
 כנ"ל כך הוא חילוק מילוי (פרטי) ההוי"ות
 שהם מתרבים ומתחלקים עד אין קץ כפי חילוק
 פרטיות הספידות עד אין קץ עכ"ל.

תמצית הרבדים, הנצרך לעניננו הוא כי
 פרצוף אבא הוא חכמה וי' של הוי"ה הכוללת
 כל הפרצופים ובו עצמו ישנן עשר ספידות
 וכן פרצוף אמא הוא בינה והי' ראשונה של
 ההוי"ה הכוללת. ויש בה עצמה ע"ס. וז"א
 הנקדא בן ותפארת הוא ו' של הוי"ה הכוללת
 ויש בו עשר ספידות פרטיות וכן פרצוף נוקבא
 דז"א הוא מלכות וה' התחתונה של הוי"ה
 הכוללת יש בה ע"ס והוי"ה פרטית. וכאן יש
 מקום לשאול אם בכל פרצוף ישנן עשר ספידות
 א"כ מה ההפרש בין פרצוף לפרצוף ולזה קודאים
 אבא ולזה אמא וכו', לכן בא כאן הזהר לתרץ
 את זה ואומד מסטרא דאבא יודיין למעלה
 וכבר ידעת שאין כאן מושגים המדומים במקום
 גשמי בזמן ומקום, והפירוש למעלה הוא
 בחשיבות ובשליטה, כי פרצוף אבא הוא חכמה,
 והיות שהאורות נמשכים מאין סוף ב"ה אל
 הספידות התחתונות והמה עוברים דרך הספידות
 העליונות, ומתוך שאין הרוחני נעדר ממקום

קעג) מסטרא דאימא ההין וכו': מבחינת
 אימא היינו בינה ההין שבשם הן למעלה.
 מבחינת הבת היינו מלכות ההין שבשם הן
 למטה. מבחינת אבא חכמה, יודין שבשם הם
 למעלה. מבחינת הבת היינו מלכות, יודיין
 שבשם הן למטה. מבחינת הבן היינו ז"א,
 וויין שבשם הן למעלה, כעין זה ווי. מבחינת
 אבא היינו חכמה, וויין שבשם הן למטה, כעין
 זה יו"ו. ההין שבשם מבחינת אמא היינו
 בינה הן כעין זה הה"ו הה"י. ההין שבשם
 מבחינת הבת היינו מלכות הן כעין זה ה"ה.
 וה"ה וכן הוא בכל הוי"ה והוי"ה.

בכדי לבאר הרבדים, אקדים הקדמה אחת
 (מספר עץ חיים דרוש עגולים ויושר, באמצע
 ענף ה') וז"ל עוד צריך שנקדים לך הקדמה
 אחת, והיא כי כל הי"ס הכוללות כל עולם
 ועולם הנה בכללות יחד כולם כאחד בחינת
 הוי"ה אחת בכל מקום שהוא בין בכללות בין
 בפרטות כנ"ל, יוצאת מכל אות ואות מהם
 הוי"ה אחת והנה קוצו של יו"ד שבאותה הוי"ה,
 הוא ספידת כתר ויו"ד עצמה היא בחינת
 חכמה. וה' ראשונה בינה. והי' היא הת"ת כולל
 ו' ספירן אשר כללותם נקדא בשם ז"א. כמ"ש
 במקומו בע"ה. והי' האחרונה מלכות הנקדאת
 אצלנו נוקבא דז"א. וכ"ו הוא בדרך הוי"ה
 הכוללת ה' הפרצופים יחד כנ"ל. וכן אם
 נחלק הי"ס בכל פרצוף ופרצוף תהיה גם הוי"ה
 שבפרצוף ההוא בפרטות ע"ד הכללות, כי קוצו
 של יוד הכתר שהוא גלגלתא שבפרצוף ההוא.
 וי' חכמה. והי' בינה שבפרצוף, והם ב' מוחין
 ימין ושמאל. וי' הוא עיקר הגוף וי"ק שבפרצוף
 ההוא, וה' אחרונה היא מלכות שבאותו פרצוף.
 עוד צריך להקדים בחינה אחרת קדובה
 אל הנ"ל, והיא כי מכל אות ואות משם הוי"ה
 יוצאת הוי"ה אחת ואין חילוק ביניהן דק באופן
 מלויין וזהו ענינם. כי י' שהוא רומז באבא
 שהוא ספידה הנקדאת חכמה יש בה הוי"ה אחת
 במילוי יודין (כזה יו"ד ה"י ויין ה"י) והוא

דא ירו. ההיין דאימא כגוונא דא : ההיין דההיין דברתא כגוונא דא :
היה והיה. והכי בכל היה והיה.

קעד) ועוד מאן דאוליף אלין הוויין, צריך לאולפא לון, למבני בהון
בנינא לקב"ה דאתמר ביה ג) א וירפא את מזבח י"י ההרוס. ורזא דמלה, דיכלין
ב למהרס באתווי דשמיה. ההי"ד, ד) פן יהרסו אל ה'. ובגין דא דיהרסו לון
בחווייהו, צריך למבני לון בצלותיהון.

קעה) דאת י' ג איהי אבן, יסודא דבנינא. י"י מן י"יה מן י"י מן וי"י,
בהון, ה) אבנים שלמות תבנה את מזבח י"י אלהיך. דא ה'. ו' דא קורה ועמודא
לסמוך עלה בית. ובגין דא חבורא דתלת אתוון. ד ב' בנינא. י' יסוד בנינא.
ה ת' ת"ת. ואינון ו במלכות.

חלוסי גרסאות

מסורת הזהר

ג) (מלכים א' י"ח) וזה ח"א ס"ו: ד) (שמות י"ט)
ז"ח בראשית רמ"ב ציון ב'. ה) (דברים כ"ז) ת"ז
תקון ע' תקי"ח צ"ט ס"ג של"ג קט"ז ט"ד שכיב.
ח וישאר דפוסים הגירסא בסוגריים (בית). ה ג"א ת'
ואינון במלכות ול"ג ת"ת (מנטובה) ו ה"ג במנטובה ובכל הדפוסים הגירסא ב' מלכות.

מעלות הסולם

מאמר ע"ב הוויין כחושבן חסד

לתקונה. והכי בכל הויה והויה שבכל
הפרצופים.

קעד) ועוד מאן דאוליף וכו': ועוד מי
שלומד אלו שמות ההויה. צריך ללמוד אותם
בכדי לבנות בהם בנין אל הקב"ה. שנאמר בו
וירפא את מזבח ה' ההרוס. מלכות נקראת
מזבח ה' וכשהוא בזווג עם תשע הראשונות
שהן יהיו אז נתרפא הכל והבנין הוא שלם.
וסוד הדבר שיכולים ע"י העוונות להרוס
באותיות השם, כי ע"י הפגם מהרסים את בנין
המלכות ותשע הספירות התחתונות שלה
נהרסות ונפלות לקליפות. ז"ש פן יהרסו אל
ה'. ומשום זה שמהרסים אותם בעוונותיהם.
צריכים לחזור ולבנותם בתפלותיהם כי ע"י
התפלה חוזרות לעלות לאצילות ומשלימים
בנין המלכות.

קעה) דאת י' איהי וכו': כי אות י' היא
אבן היינו מלכות במוחין דפנים. יסוד הבנין.
י' מן הצרופים י"יה, מן י"י. מן וי"י. שהם
צרופים משם ע"ב כמ"ש להלן. (אות ק"ט)
בה באלו הצרופים כתוב אבנים שלמות תבנה
את מזבח ה' אלקיך, זו ה'. היינו מלכות הנקראת
מזבח. וכמ"ש אצל אליהו ויקח אליהו שתיס
עשרה אבנים למספר בני ישראל. ו' זה עמוד
וקורה לסמוך עליו את הבית, היינו כשמלכות
הנקראת בית היא במוחין דאחוריים וצריכים
לסמכה. ומשום זה החבור של שלש אותיות:
ב' היינו הבנין. י' יסוד הבנין. ת' תפארת.
והם יסוד ותפארת מאירים במלכות.

א' בהיותו עובר למקום ב' ולכן נשאר קיים
גם בעליון, ולכן כל עליון כלול מכל התחתונים
הימנו. אבל השולט הוא בחינתו עצמו. (ע"י
בסלם פרשת צו אות נ"ה). ומחמת התלבשות
אור ישר באור חומר, לכן כל ספירה כלולה
מע"ס. (ע"י בתלמוד עשר הספירות הסתכלות
פנימית חלק שני).

מספרא דאימא ההין לעילא, מספרא
דברתא ההין לתתא, כמ"ש להלן. מספרא
דאבא היינו חכמה, יודין לעילא המאירים
בחכמה מספרא דברתא היינו מלכות יודין
לתתא כי נתקנה במסך הרוחה חכמה. מספרא
דכן שהוא ז"א אשר עיקרו הוא אור
החסדים לכן וויין הרומזים לחסדים לעילא
וכו' כי החסדים הם בשליטה. מספרא דאבא
היינו חכמה וויין לתתא וכו' כי באבא אור
החכמה שולט וחשוב וחסדים שהם וויין הם
נחשבים לפחותים בערך אור החכמה. ההיין
דאמא הרומזות לבנינה החפצה בחסדים ומשפיעה
הארת חסדים, ולכן הם כגוונא דא ההיין
ההיין. כי ההיין רומזות על הארת בינה
השולטת בפרצוף אמא. ההיין דברתא כגוונא
דא יהיה והיה. כי מלכות נקראת חכמה
תתאה, ושורשה היא חכמה בסוד אבא יסוד
ברתא ובה ההשתוקקות לקבל חכמה, רק
להיותה בסוף המדרגה וכדי שהחכמה לא תרד
ממעלה למטה נתקנה בסוד המסך ולכן הי'
למעלה שזה עיקרה. וההיין הי"ס מדת הרחמים
שנתקן במלכות בשתוף עם הבינה הן למטה

קעז) י' יסוד, ספירה תשיעאה, דאיהו סומך גאולה לתפלה, וביה
 (ו) סומך ה' לכל הנופלים. ת' תפארת, דאתמר ביה (ז) כתפארת אדם לשבת בית.
 וביה כל הזוקף זוקף בשם. אבל לגבי יסוד, כל הכורע כורע בברוך. הה"ד,
 (ח) ברכות לראש צדיק.

קעז) ואיהו עירוב דישפיל ביה הקורה, אם היא למעלה מעשרים,
 ז דאיהי יו"ד דלעילא מכ', דאיהו כ' כתר, איהו עלת העלות על כלא, דלית
 עינא שליט עליה.

קעח) ובגין דא מבוי דאיהי שכינתא תתאה, דאיהי י' זעירא, עשרה

חלופי גרסאות
 ז נ"א דאיהו (הגד"א).

מסורת הזהר
 (ו) (תהלים קמ"ה) הקס"ז אות כ"ח ציון ג'. ז) ישעיה
 מ"ד) זהר משפטים קל"ז ציון ג' ז"ח חקת ל"א
 ציון צ'. ח) (משלי י').

מעלות הסולם

מאמר ע"ב הוויין כחושבן חסד

פירוש, כי בכל יום ויום בכוננות התפלה,
 צריכים להמשיך מוחין ולבנות הנוקבא דז"א,
 בסוד מ"ש חז"ל שבכל יום חוזרת להינת בתולה
 ואיש לא ידעה. וסדר הבנין הוא שצריכים
 להמשיך לה ב' מיני מוחין, שהם: עיבור
 יניקה מוחין דאחור. ועי"מ דפנים. ומתחלה
 ממשיכים עי"מ דאחוריים. עיבור פירושו מוחין
 דנה"י דז"א. יניקה פירושו מוחין דחג"ת. מוחין
 פירושו ג"ר ובקומה שוה עד הכתר. שה"ס
 כל הזוקף זוקף בשם כי אין אל מלכות זקיפת
 קומה בשוה לז"א אלא במוחין הללו דאחורי
 ז"א כמו שהיתה מטרם שנתמעטה.

אח"כ ממשיכים לה בתפלה עי"מ דפנים,
 ואז היא נבנית עי"א או"א בסו"ה ויבן ה' אלקים
 את הצלע ויביאה אל האדם שהוא ז"א ואז
 נאמר כל הכורע כורע בברוך היינו שנתמעטה
 קומתה עי" בנין הזה מחדש. כי כריעה מורה
 כפיפות ראש וקטנות קומה. כי עתה נעשתה
 הנוקבא טפלה לז"א ואין לה מעצמה כלום אלא
 מה שבעלה ז"א נותן לה אמנם מתחלה כשהיתה
 במוחין דאחוריים. אע"פ שלא היתה צריכה
 אל הז"א והיתה גדולה כמוהו. מ"מ לא יכלה
 להיות במצב זה משום חוסר אור החסדים
 הנקרא ברכה. ואחר הבנין מחדש אע"פ
 שנתמעטה קומתה בסוד כריעה אמנם נתברכה
 בקומת חסדים שבה מתלבש גם אור החכמה.
 וזה אמרו (באות קע"ד) ובגין דא
 דיהרפו לון בחוביהו צריך למבני לון
 בצלותיהון כי אין אדם עומד על דבר הלכה
 שהיא מלכות אלא א"כ נכשל בה. כי תקוף
 המלכות הוא היות שהיא השורש של הרצון
 לקבל שהוא בשינוי צורה מט' הראשונות שהן
 כלן רק להשפיע. ולכן תקונה הוא עי" יציאת

קעז) י' יסוד ספירה וכו': י' יסוד הוא
 ספירה תשיעית ממעלה למטה מכתר עד יסוד.
 שהוא היסוד סומך גאולה כי יסוד נקרא גואל.
 (כמו שכתוב בזהר חדש רות מאמר גואל
 קרוב וגואל רחוק אות תרי"ז) לתפלה היינו
 מלכות הנקראת תפלה. ובו סומך ה' לכל
 הנופלים. כי מאיר אל המלכות בחסדיה של
 מוחין דפנים. ת' תפארת ז"א שנאמר בו
 כתפארת אדם לשבת בית. ובו בתפארת אמרו
 כל הזוקף זוקף בשם. היינו במוחין דאחוריים
 שקומת ז"ן הם בשוה ויונקים שניהם מאמא
 אבל אצל יסוד דהיינו במוחין דפנים. אמרו
 כל הכורע כורע בברוך. ז"ש ברכות לראש
 צדיק.

קעז) ואיהו עירוב דישפיל וכו': והוא
 יסוד מרומן במצות עירוב של שבת שמאירים
 אורות הפנים, שישפיל בו הקורה אם היא למעלה
 מעשרים שהיא יו"ד בגימטריא כ' הרומזת
 לכתר, כי למעלה מעשרים שהוא כ' כתר. הוא
 עלת העלת על הכל. שאין העין שולטת עליה.
 ואין בו השגה כלל, ומה שלא נשיג לא נגדרהו
 בשם.

קעח) ובגין דא מבוי וכו': ומשום זה
 מבוי שהוא רומן לשכינה תחתונה היינו מלכות
 שהיא י' קטנה. שיעורה הוא עשרה טפחים.
 הרומזים לע"ס של מלכות, בו מבוי צריך
 להשפיל הקורה שהוא ו' ולהאירה במוחין
 דפנים. אבל אצל סוכה שהיא אימא בינה
 ששיעורה יו"ד שבגימטריא כ' הרומזת לכתר.
 היינו במוחין דאחוריים ששניהם ז"ן יונקים
 מבינה בשוה. למעלה מכתר אין אדם של
 המרכבה גר בו תוך סוכה. שאין העין שולטת
 עליה.

טפחים שיעורה. ח ביה צריך להשפיל הקורה ט דאיהו ו. אבל לגבי סכה י דאיהו אימא, דשיעור דילה יו"ד, דאיהו כ' כתר, לעילא מכתר לית אדם דמרכבה דר ביה, גו כ סכה, דלית עינא שליט עליה.
קעט) ומקור דאלין הוויין כחשבון חסד, דבהון צריך למבני בנינא דא,

חלופי גרסאות

ח נ"א בה צריך להשפיל הקורה דאיהו י' ול"ג דאיהו ו' (מנטובה). ט נ"א דאיהו (הגרי"א בראדי קושטנוניא).
י נ"א דאיהו (הגרי"א). כ נ"א בסוגריים (גג) (דוסים ישנים).

מעלות הסולם

מאמר ע"ב הוויין כחושבן חסד

התמעטותה בסוד שני המאורות הגדולים. אבל לגבי יסוד המאיר במוחין דפנים כל הכורע כורע בכרוך כי נתמעט קומתה ואין לה מעצמה כלום בסוד את המאור הקטן לממשלת הלילה. הה"ד ברכות לראש צדיק כי במצב הא' כשהיתה במוחין דאחוריים לא יכלה לעמוד מטעם חוסר אור החסדים הנקרא ברכה. ואחר המיעוט היא מקבלת אורות החסדים בשפע ואז גם הארת חכמה מאירה בהתלבשות בלבוש יקר של החסדים.

וזה אמרו (באות קע"ז) ואיהו עירוב דישפיל ביה הקורה וכו', כי אז מלכות חזרת להיות נקודה תחת יסוד דו"א, וז"א מאיר לה כל האורות דפנים ומעלה אותה אליו לזווג. וממשיך לה אור א"ס ב"ה ע"י הבנין של א"א בע"ס דאור ישר ועשר ספירות דאור חזר דאיהו יו"ד דהיינו, עשרים ספירות חשבון יו"ד, דלעילא מכי דאיהו כ' כתר וכו', היינו באור א"ס ב"ה דלית עינא שה"ס חכמה שליט עליה כי אין כלי להשיגו ולדעת בו איזה ידיעה כלל.

וזה אמרו (באות קע"ח) ובנין דא מכוי וכו' שה"ס מלכות במוחין דפנים צריך להשפיל הקורה דאיהו ו' ולהעלותה לזווג אחר שנתמעטה. אבל לגבי סכה דאיהו אמא דהיינו במוחין דאחוריים אשר שני המלכים משתמשים בכתר אחד שהוא בינה, ומלכות עלתה עד לכתר, לית אדם דמרכבה דר ביה גו סכה מחמת הקטרוג שאי אפשר לשני מלכים להשתמש בכתר אחד ואין להשהות את המוחין דאחוריים וצריכים לחזור לקבל את המוחין דפנים.

קעט) ומקור דאלין הוויין וכו': והמקור של אותם הצרופים של שמות הווייה, שהם כחשבון חסד דהיינו ע"ב שבהם צריכים לבנות בנין זה דהיינו מלכות, שהם מחסד היינו ע"י התלבשות החכמה בחסדים, ומקורם של ההיות הוא יו"ד היי וייזי היי עשר אותיות שעולים לע"ב היות דהיינו ע"ב צרופים, כחשבון חסד שהוא

מקבלה לעצמו, ושכל מעשיו יהיו ע"מ להשפיע נחת ליוצרו, ואז היא מעלית את תשע ספירות התחתונות שלה מבי"ע לאצילות ומזווגת עם ז"א בעלה ומאירים בה כל האורות של ט' הראשונות שהן יה"ו ונעשה השם שלם ומאירה בחכמה וחסדים בשלימות. ואם עובדי ה' נכשלים בקבלה לעצמם שזהו שורש כל החטאים, אז הם מהרסים את בנין השכינה וט"ס התחתונות שלה נופלות מאצילות לבי"ע. וע"י תפלה ותשובה מעלים אותה חזרה לאצילות ומקבלת כל המוחין. הן מוחין דאחוריים והן מוחין דפנים.

וזה אמרו (באות קע"ה) דאת י' איהו אבן יסודא דבנינא כי מלכות היא הבנין והארת מוחין דפנים שמקבלת מיסוד נקראת י', יסוד הבנין. המאיר אליה הארת ע"ב בלבוש החסדים שע"ו רומזו להלן (באות קע"ט) כי ע"ב הוא חשבון חסד. יי' מן יי"ה מן יי"ו מן יי"ז שהם מן ע"ב שמות של שם ע"ב להלן (באות ק"פ) בהון בהארות של מוחין דפנים אבנים שלמות תבנה את מזבח ה' אלקיך דא ה' היינו מלכות. ו' דא קורה ועמודא לפמוך עלה בית היינו מוחין דאחוריים, וצריכה לסמיכה בכדי שלא תאיר ממעלה למטה. ובנין דא חבורא דתלת אתוון שהם ב' בנינא היינו קומת מלכות י' יסוד בנינא היינו המוחין דפנים. ת' ת"ת היינו ז"א העומדת עמו בקומה שוה בקבלת המוחין דאחוריים. ואינון במלכות כל אלה התקונים הם במלכות.

וזה אמרו (באות קע"ו) י' יסוד ספירה תשיעאה דאיהו פומך גאולה כי יסוד דו"א נקרא גואל (זהר חדש רות אות תרי"ז) לתפלה שהיא מלכות בסו"ה ואני תפלה. וביה פומך ה' לכל הנופלים, וכל ט' ספירותיה התחתונות עלות מנפילתן. ת' תפארת וכו' וביה כל הזוקף זוקף בשם, כנ"ל כי אין אל מלכות זקיפת קומה בשוה לז"א אלא במוחין דאחוריים שאו היא גדולה כמו שהיתה לפני

חרבא ו'. זכאה איהו מאן דידע ק לאניף לה בידיה, לכל סטרא, עילא ותתא וארבע סטרין, בשית ספירן. תרין פיפיות ר דחתיך בהון עילא ותתא מתרין סטרין, אינון ה"ה. ונקודה אלהים והיינו נרתק דיליה, ובג"ד בינה נקודה אלהים כגוונא דא י'הוה כמה דאתמר.

קפב) והאי איהו דאוקמוהו מארי מתניתין, כל הקורא ק"ש, כאלו ש אוחו חרב פיפיות בידו. והא אוקמוהו על מטתו להגן ח מן המזיקין, אבל

חלופי גרסאות

ק ג"א למניף לה ביה לכל סטרא עלאה ותתאה (מנטובה). ר ג"א דחתיך (מנטובה). ש ג"א ל"ג אוחו (מנטובה). ת ג"א על (מנטובה).

מעלות הסולם

מאמר ע"ב הוי"ו כחושבן חסד

ומ"ש ונקודה אלקים וכו', הוא כי בינה עצמה היא הוי"ה, מדת הרחמים. וע"י שהעלתה אליה את מלכות להמתיקה נכללה גם בינה ממדת הדין שבמלכות. ולכן הניקוד של הוי"ה זו דבינה הוא בנקודות של שם אלקים המורה דין בסוד נרתק ולבוש אל הבינה המתלבשת בה וממתיקה. (ע"ן בזהר אחרי מוח בסלם מאמר הוי"ה בניקוד אלקים) ויש בזה ג' מדרגות הנקראות בשמות של דין. שמדרגת הבינה נקראת הוי"ה בנקוד אלקים, ומדרגת גבורה נקראת אלקים גם באותיות. ומדרגת מלכות נקראת אדניי, שהם ג' שמות של דין. כי המדובר הוא בקו השמאל שהוא דין, ושורשו הוא בינה. ולהיותה רחמים אלא שנכללה מדין לכן היא מרומזת רק בנקודות של אלקים לבד, ועצמותה היא הוי"ה. וממנה נמשך לקו שמאל דו"א ושם הדין במציאות גם באותיות. וממנו נמשך למלכות שהיא נבנית כולה מקו שמאל וע"כ נקראת אדניי שהוא אותיות דין במפורש. וכולן מתקשרות זו בזו.

קפב) והאי איהו דאוקמוהו וכו': וזהו שהעמידו בעלי המשנה (ברכות ה.) כל הקורא קריאת שמע, כאלו אוחו חרב פיפיות בידו. והרי העמידו קריאת שמע על מטתו הוא להגן מן המזיקים. אבל בקריאת שמע של תפלת שחרית אדונם של המזיקים קשור. ואין לו רשות לברות. ואשדי לו מי ששוחט אותו בזמן שהוא לקיים השכם להרגו. היינו השכמה בתפלה שנאמר בה וישכם אברהם בבוקר.

פירוש. הרי נתבאר (בשער הכוונות, בכונת ק"ש דרוש ד' ובחלמוד עשר הספירות חלק י"ב) ענין ד' מיני קריאת שמע שאנו קוראים בכל יום: והם ק"ש שעל המטה, וק"ש של הקרבנות, וק"ש של תפלת שחרית, וק"ש של תפלת ערבית. והמובחר שבכולם הוא ק"ש של שחרית, שלפני שמונה עשרה. והוא מטעם שז"א כבר נשלם בכל המדרגות של עיבור ב' ע"י עיבור

את הסט"א, וזוהי החרב. וגילוייה הוא ע"י שתוף מלכות בכינה, המשוה צורתן זו לזו. שבעת קטנות יש לכינה צורת מלכות, ובעת גדלות יש למלכות צורת כינה, דהיינו שמשגת את המוחין שלה. וע"כ יש לשתיהן אותה אות בשם הוי"ה בסו"ה ותלכנה שתיהן, דהיינו ה'. ולכן הן בצורה אחת כפי החרב שנבחנו לב' פיות של החרב שהיא התורה, ובהן עיקר כח החרב, כי זולת ההשוואה שביניהן לא היה שום גילוי אל התורה. ונמצא שבהן עיקר הפעולה להשמיד את הסט"א כמו שבחודו של חרב הוא עיקר פעולתו של החרב.

גם צריכים לדעת איך לנענע את החרב לכל צד מד' רוחות העולם, ומעלה ומטה, באופן שלא תהיה שום אחיזה לסט"א בשום ספירה מן הספירות של זו"ן הנקראים עולם, (ע"ן בסלם במאמר הינוקא פרשת בלק) ואז ממשיכים חיים אל הקדושה ומיתה לסט"א.

וזה אמרו שם הוי"ה היינו הכולל של החרב שעליו נאמר ואשר חרב גאותך. י' דיליה ברישא דחרבא וכו', י' של שם הוי"ה שה"ס חכמה היא ראש ושורש הכל. גופא דהאי חרבא ו', היינו קו האמצעי ז"א הוא עיקר גוף של החרב הממעט את ג"ר דשמאל וזה נחשב כמו שחותך את ראש הסט"א שכל יניקתה הוא מג"ר אלו. זכאה איהו מאן דידע לאניף וכו', כי צריכים לנענע את החרב באופן שלא תהיה שום אחיזה לסט"א בשום ספירה מ"ק דזו"ן. עילא ותתא הם נצח הוד. וארבע סטרין הם חסד גבורה תפארת מלכות שהם ד' רוחות העולם, דרום צפון מזרח מערב. תרין פיפיות בינה ומלכות דחתיך בהון עילא ותתא מתרין סטרין וכו', כי ישנם ב' כחות המיעוט, א' הבא מחמת מלכות הממותקת בכינה שנקרא עילא וא' מחמת כח המלכות עצמה שנקרא תתא (ע"ן בסלם פרשת שופטים בתחילתו) בסו"ה צדק צדק תרדוף. חתכין תרין דינין, דינא מפי ב"ד דלעילא, דינא מפי ב"ד דלתתא.

בק"ש דצלותא, א אדון המזיקין קשור, לית ליה רשו למברת. וזכאה איהו מאן דשחיט ליה בההוא זמנא, לקיים ב השכם להרגו בצלותא, דאתמר בה (ט) וישכם אברהם בבוקר.

קפג) כ"ש מאן דלא חשש ליקריה, לשחטא יצריה ושנאיה, ג דלית שנאיה לחוד אלא שנאיה דקב"ה. דבכל יומא תבע חובין דבנוי לשחטא לון. קפד) ואוף הכי צריך לאעברא ליה משמיא וארעא, כגוונא דאעבריה משמשא וסיהרא. ואוף הכי צריך לאעברא ליה ולבת זוגיה מתרין כרסיין. ד ה"ה"ד, י) כסא כבוד מרום מראשון, דתמן קב"ה ושכינתיה בתרין כרסיין,

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

א נ"א אדון המזיקין קשורא לית ליה רשו (מנטובה).
ב ה"ג (בדפ"י) ובמנטובה מוסיף בא להורגך. ג נ"א ל"ג דלית שנאיה לחוד (מנטובה). ד נ"א ל"ג ה"ה"ד כסא כבוד (מנטובה).

(ט) (בראשית י"ט) זהר ויצא קמ"ה ציון א'. י) (ירמיה י"ז) ז"ח בראשית קכ"ח ציון ב'.

מעלות הסולם

מאמר ע"ב הוויין כחושבן חסד

דצלותא הבאה אחר ק"ש של הקרבנות, אדון המזיקין שהוא הרצון לקבל הגדול הרוצה להמשיך ג"ר, קשור וכו' ע"י ק"ש של הקרבנות והתפילין (ע"י לעיל אות כ"ב) וזכאה איהו מאן דשחיט ליה בההוא זמנא כי אז מקבל המוחין דו"ק דגדלות, שזהו שחיטה ממש אל הס"טא כנ"ל, אשר המשכת המוחין ואורות החיים אל זו"ן, היא מיתה אל החיצונים והקליפות, וכשזה קם זה נופל לקיים השכם להרגו, בתפלה שאז נאמר וחמת המלך שככה, כי הקליפות נתבערו ביחוד של ק"ש, וזו"ן מקבלים ג"ר דמוחין דהולדה בברכת אבות, ומזדווגים פנים בפנים בברכת שים שלום.

קפג) כ"ש מאן דלא וכו': כל שכן מי שלא חושש לכבודו עצמו, לשחוט יצרו ושונאו לבד כי יצר הרע איננו שונאו לבד אלא שונאו של הקב"ה. שבכל יום הוא תובע חטאם של בניו, כדי לשחוט אותם. ומי ששונא את הבנים סימן ששונא גם לאביהם.

קפד) ואוף הכי צריך וכו': וה"ף כך צריכים להעביר אותו שלא תהיה לו אחיזה בשמים וארץ שהם מעלה ומטה נצח הוד, כמו שהעביר אותו שלא תהיה לו אחיזה בשמש וירח, שהם תפארת יסוד, ומלכות, ואף כך צריכים להעביר לס"ם ובת זוגו מב' הכסאות, שהם חסד וגבורה, ז"ש כסא כבוד מרום מראשון, אשר שם הקב"ה ושכינתו מתייחדים בשני הכסאות. כסא רחמים חסד, וכסא דין גבורה. ושם הקב"ה ושכינתו מתייחדים בשמש היינו תפארת, ולבנה שהיא מלכות, ועל שם של הקב"ה ושכינתו נקראים השמש והלבנה, כי שמש ומגן ה' אלקים. ובזמן ההוא דהיינו

קריאת שמע של הקרבנות, ולכן הוא נעשה ראוי לעלות למ"ן לעיבור ב' דגדלות, שנקרא עיבור ג' לבחינות מוחין דהולדה, בק"ש דיוצר, שבמלת ישראל ממשכים את מקיפים דאבא דקטנות, ובמלת אחד עולה ז"א למ"ן לאר"א בבחינת עיבור ב' דגדלות, ונעשה זוג של הולדות נשמות באו"א בכל השלימות של פנימים ומקיפים דאבא ואמא.

אמנם ז"א לא יכול לקבל המוחין ההם בבת אחת, אלא עתה בק"ש הוא מקבל את המוחין דו"ק דהולדה מגדלות אמא, ואח"כ בברכת אבות מקבל את ג' הראשונות. ובברכת שים שלום מזדווגים זו"ן עצמם פכ"פ. (ועיין במאמרי רשב"י אד"ר דף קל"ה) והנה כל קבלת ו"ק נעשה ע"י עליית מלכות לבינה בסוד חרב פיפיות (כנ"ל אות קפ"א) ובעליית מלכות לבינה מסתלקים ג"ר דבינה, ומתמעטת מג"ר ל"ק, וזה נבחן לשחיטה, כי השחיטה מבדלת את הראש שה"ס ג"ר, מן הגוף שהוא ו"ק. אמנם קטנות זו הנבחנת לשחיטה, מביאה אח"כ את הגדלות, דהיינו שאח"כ מלכות יורדת למקומה, ונתגלות ג' הראשונות, בכל תקונם.

וזה אמרו והאי איהו וכו', כאלו אוחז חרב פיפיות כי בכל אחת מן ד' מיני קריאת שמע הנ"ל, לא מקבלים אלא ו"ק דגדלות ע"י עליית מלכות לבינה כנ"ל, ואוחז חרב פיפיות של בינה ומלכות, המזיקים שיונקים מג"ר מובדלים ומפורשים מן הקדושה, והיינו על מטתו להגן מן המזיקין כי קריאת שמע שהיא השגת מוחין דו"ק בלי ג"ר, מגינה שלא תהיה לחיצונים שום יניקה. אבל בק"ש

(דפ"י דף ח' ע"ב)

הקדמת תקוני הזהר

קט

ותמן קב"ה ושכינתיה ה בשמשא * וסיהרא, ועל שמייהו אתקרי, (כ) כי שמשו ומגן י"י אלקים. ובהווא זמנא יתקיים ביה, (ז) לא יבא עוד שמשך וירחך לא יאסף.

קפה) והכי צריך לאעברא ליה משמאלא דקב"ה, ו דאיהי גבורה, דמתמן מצפון תפתח הרעה, ותמן ייתי למתבע חובין, מאלין דאתמר בהון (י) בנים אתם לה' אלקיכם.

קפו) מתמן ואילך אינון שרים ועבדים, מסטרא ז דחיוון דכרסיא שרים וממנן, מסטרא דככביא דנהרין בשמיא וארעא, עבדין. והאי איהו אם כבנים אם כעבדים. והאי איהו ח דצריך לאנפא ליה חרבא לשית סטרין, דאינון שמיא וארעא שמשא וסיהרא, כסא דין וכסא רחמים. לאעברא סמא"ל ונח"ש מנייהו, דמסטרא דלהון שליט סמא"ל ובת זוגו.

קפז) וצריך לקשרא ליה ברצועין דתפלין, תרין בתרין קרנוי, וחד בדרועא. ולבתר ישחוט ליה בק"ש. בגין דלא יתקרב לסטרא דגבורה. אבל מסטרא דספירן והוויית דלהון, אתמר (ט) לא יגורך רע, (ע) והזר הקרב יומת.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ה ה"ג בספר תקונים עם פירוש בניהו. נ"א ושמשא (מנטובה) ונ"א כשמשא (דפוי"י). ו נ"א דאיהו (הגר"א). ז נ"א מוסיף דמלאכין (מנטובה הגר"א). ח נ"א צריך (מנטובה).

(כ) (תהלים פ"ד) זהר שמות ט' ציון ח'. (ז) (ישעיה ט') זהר בא ג' ציון צ'. (ח) (ירמיה א') זהר ויצא מ"ב ציון ב'. (ט) (דברים י"ד). (ס) (תהלים ה') זהר בראשית א' ר"ח ציון ב'. (ע) (במדבר א') זהר ח"א קל.

מעלות הסולם

מאמר ע"ב הוי"ן כחושבן חסד

היינו מעלה ומטה נצח הוד, שמש ולבנה היינו תפארת ומלכות, כסא דין וכסא רחמים היינו חסד וגבורה, שהם זו"ן שבכל העולמות, וצריכים להעביר את סמא"ל ונחש מהם. שמצדם של ב"יע התחתונים שולט סמא"ל ובת זוגו.

קפז) וצריך לקשרא ליה וכו': וצריכים לקשור אותו בשתי הרצועות מתפלין של ראש הממשכות הארות המוחין מן הראש אל הגוף והן שתיים בשני קרנוי, ורצועה אחת בזרוע, (כמ"ש לעיל אות כ"ב) שע"י המשכת המוחין של התפלין הנקראים עוז מתקיים בנו הכתוב וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו מנך. ואח"כ ישחוט אותו בקריאת שמע, שז"א מקבל ו"ק דגדלות אמא שבהם הוא ממעט קו השמאל. שזהו שחיטת הס"ח היונק מן ג' הראשונות. כדי שלא יתקרב לצד הגבורה היינו קו השמאל להמשך הארת חכמה ממעלה למטה. אבל מבחינות הספירות וההויות שלהם עליהם נאמר לא יגורך רע, והזר הקרב יומת. כמ"ש בע"ח שער השמות (שער מ"ד ובתלמוד עשר הספירות חלק ט"ז אות קנ"ה) וז"ל והנה כל ספירה אלו הנ"ל כולם הם אלהות אחדות גמיר

לעתיד לבוא יתקיים בו לא יבא עוד שמשך וירחך לא יאסף.

קפה) והכי צריך לאעברא וכו': וכן צריכים להעביר אותו משמאלו של הקב"ה שהוא גבורה קו השמאל ולתקנו שלא יאיר רק ממטה למעלה, כי משם היינו מקו השמאל נאמר מצפון תפתח הרעה, ושם בא יצה"ר לתבוע חטאים בכדי לקלקל את התקונים של קו האמצעי הממעט את קו השמאל ומלבישו בחסדים דיו"ן, מאותם שנאמר בהם בנים אתם לה' אלקיכם. היינו הצדיקים שזכו לנשמה מזו"ן דאצילות והם נקראים בנים.

קפו) מתמן ואילך אינון וכו': משם דהיינו מאצילות ולמטה בעולמות ב"יע הם שרים ועבדים מבחינות החיות של הכסא. דהיינו בריאה הם שרים וממונים שיש להם אור הנשמה המאירה בבריאה, ומבחינות הכוכבים שהם טיפי האורות המאירים בשמים שהוא יצירה בסוד ז"א מקנן ביצירה. וארץ שהיא עשיה בסוד מלכות מקננת באופן, הם עבדים. וזה הוא שאנו אומרים בתפלת ראש השנה אם כבנים אם כעבדים. וזה הוא שצריכים להניף אותה החרב לששת הקצוות שהם שמים וארץ

המאמר הזה ע"י ז"ל ז"ל דת"ר ז"ל (א')

קפח) ועוד ה' דיד כהה, ט דאיהי יונה קדישא, מצפצפאן לה בנהא בכמה צפצופין דזמירות שירות ותושבחות והודאות, עד דנחתין לה לגבייהו, הא · נחתין לה לגבייהו, קשרין לה ברצועה, כ דאיהי ו, שית תיבין דיחודא. קפט) והיינו רזא (פ) והיה לאות על ידכה. ל קשורא דתרוייהו, דא י' ודא יחוד. ובגין דא בקשורא דתרוייהו, מאן דשח שיחה בינייהו, דאיהי שיחת חולין, עבירה היא בידו, דעבד בה פרודא בין ו"ה ן דאיהו עמודא דאמצעיתא ומלכותיה.

מאמר הויות באמצע

קצ) תפלין דרישיה דקב"ה, דאיהו ו' איהי ה' עלאה אימא עלאה, עטרת תפארת. עלה אתמר, (צ) פארך חבוש עליך, אלו תפלין שבראש. והאי ן איהו רזא דהוי"ה, דאתמר ביה (ק) הנה יד ה' הוי"ה וכו'. קצא) ובג"ד אוקמוהו מארי דתלמודא ירושלמי, הויות באמצע, יד יהו"ה מימינא דאתמר בה (ר) וירא ישראל את היד הגדולה, מסטרא דחסד. יד רמה, מסטרא דתפארת, דאתמר בה (ש) ובני ישראל יוצאים ביד רמה. יד חזקה באמצעיתא דאיהי יד יהו"ה הוי"ה ן למהוי רחמי מכל סטרא, דינא כבוש באמצעיתא.

חלופי גרסאות

ס ג"א דאינהי (מנטובה). י ג"א נחתת (קושטנינא) ג"א נחת (הגר"א). כ ג"א דאיהו (הגר"א). ל ג"א ל"ג קשורא (מנטובה). מ ג"א דאיהי (הגר"א ברדאי). נ ג"א איהו הוי"ה (מנטובה). ן ג"א מוסיף למהוי רחמים מכל רחמי (מנטובה).

מסורת הזהר

פ) (שמות י"ג) זהר ויחי כ' ציון ג'. צ) (יחזקאל כ"ד) ז"ח יתרו ה' ציון י'. ק) (שמות ט') זהר וארא ס' ציון ל'. ר) (שמות י"ד) זהר בראשית ב' קע"ג ציון ג'. ש) (שם) ז"ח כי תשא ו' ציון ס'.

מעלות הסולם

מאמר הויות באמצע

קצ) תפלין דרישיה דקב"ה וכו': תפלין של ראש הקב"ה שהוא ו' ז"א, הם ה' עליונה בינה עטרת תפארת, כי בינה היא כתר היינו עטרת, לז"א שהוא תפארת. עליה על ז"א נאמר פארך חבוש עליך, אלו תפלין שבראש. וזה הוא סוד הצירוף של הוי"ה שנאמר בו כלומר בצירוף זה, הנה יד ה' הוי"ה וכו'. כי בינה שה"ס התפלין היא ה' של הוי"ה ז"א הלוכש את התפלין הוא ו' של הוי"ה. קשר תפלין של יד הוא י' של הוי"ה, ומלכות היא תפלין של יד ה' של הוי"ה, וביחד הוא הצירוף הוי"ה.

קצא) ובג"ד אוקמוהו מארי וכו': ומשום זה העמידו בעלי תלמוד ירושלמי הויות באמצע. היינו לתקן את צירוף זה של הוי"ה שה"ס קו שמאל בסוד יצחק, שיהיה באמצע בין ימין שה"ס אברהם, ובין קו אמצעי שה"ס יעקב (עיין בזהר אמור אות קצ"ז) וז"ל כרין אחידן תרווייהו ביה ביצחק דא מהאי סטרא וכו', ומפרש יד ה' מימין דהיינו יד

גמור מתחלת עשר ספירות דאצילות עד סוף עשר ספירות דעשיה, ורק על נפש רוח דבי"ע נאמר ומשם יפרד. אבל הנשמה היא אלקות ואין לזר חלק בה.

קפח) ועוד ה' דיד וכו': ועוד, יש לכוון בתפלין, ה' של יד כהה הרומזת למלכות הנבנית מגבורה שהיא יד שמאלית. שהיא יונה הקדושה, היינו השכינה, מצפצפים לה בניה היינו ישראל, בכמה צפצופים של זמירות שירות ותושבחות והודאות, עד שמורידים אותה אצלם, וכשהורידו אותה אצלם, הרי הם קושרים לה ברצועה של התפלין שהיא ו' רומזת לששת המלים של היחוד, שבשמע ישראל וגו'.

קפט) והיינו רזא והיה וכו': וזהו סוד הכתוב והיה לאות על ידכה, יד כהה, הקשר של שניהם היינו זו"ג, זה י' חכמה וזהו היחוד. משום זה בקשר של השנים מי ששח שיחה ביניהם, שהיא שיחת חולין עבירה הוא בידו, שעשה בה פירוד בין ו"ה שהוא עמוד האמצעי ו' ז"א, ומלכותו היינו ה'.

קצב) יד רמה עלה אתמר (ת) והייה י"י למלך על כל הארץ. ותלת זמנין
 ע י"ד, אינון מ"ב אזכרות דתפלין דיז, ותפלין דרישא. י"ד שכינתא תתאה אייה.
 קצג) היד הגדולה, מימינא דחסד, דתמן חכמה. יד החזקה, מסטרא

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ח) (זכריה י"ד) זהר תרומה מ"ח ציון ת'.

ע נ"א י"ד מב' אזכרות ול"ג אינון (מנטובה).

מעלות הסולם

מאמר היות באמצע

שהימין רוצה לבטלו ולשלוט לבדו, וכן השמאל
 רוצה לבטל את הימין, ומשום זה שניהם אינם
 מאירים כל עוד שלא נתקן הקו האמצעי המיחד
 אותם והוא ז"א העולה עם תקון המסכים שבו,
 ונעשה לקו אמצעי המיחדם, ואז מאירים
 שניהם. וזה נבחן שיצאו ג' קוים בבינה
 הנקראים חב"ד, ויש כלל שכל שיעור אורות
 שהתחתון גורם שיאירו בעליון וזכה בהם גם
 התחתון, ולכן כיון שז"א גרם במסך שלו
 שיצאו ג' מוחין חב"ד, וכמו שבוהר בראשית א' אות
 שס"ג) תלת נפקי מחד חד בתלת קיימא.
 אמנם מקום גלוי החכמה אינו בז"א אלא
 במלכות ומה שאנו אומרים שמחזה ולמטה
 דז"א מתגלה החכמה הוא משום שמחזה ולמטה
 נבחן לבחינת מלכות, וע"כ נקראת המלכות
 חכמה תתאה.

והנה ב' מסכים ישנם בקו האמצעי, אשר
 הוא פועל עמהם בכדי להמעיט את קו השמאל
 מג"ר לר"ק ולהכניע אותו לקו הימין. כי ז"א
 מעצמותם אינם ראויים לקבל מוחין משום
 ששולטת עליהם מלכות של מדת הדין שכח
 הצמצום רוכב עליה לא לקבל הארת חכמה
 ומלכות זו נקראת מנעולא. אלא אח"כ נשתתפה
 במדת הרחמים שהיא בינה, ומבחינת מלכות זו
 המשותפת בבינה הם ראויים לקבל חכמה.
 ומתחלה הוא פועל במסך דמדת הדין שהוא
 מנעולא למעט את קו השמאל, שבכל מקום
 שמסך זה מתגלה פורח משם האור העליון.
 ומתוך שהוא רוצה להשאיר ו"ק דחכמה הוא
 מעלים את מסך זה של מנעולא ופועל עם
 מסך דמפתחא היינו במלכות המשותפת בבינה
 ובכחה נשאר הארת ו"ק דחכמה.

וזה אמרו (באות קפ"ח) ועוד ה' דיד
 כהה וכו', היינו מלכות רחל נוקבא של ז"א
 אשר בה מאירה החכמה וכל זמן שלא מלובשת
 בחסדים היא כהה כי חכמה בלי חסדים היא
 חשך. מצפצפאן לה בנהא וכו', היינו
 בזמירות שירות ותושבחות והודאות
 שלפני התפילה וגם בברכה של להניח תפילין
 עד דנחתין לה לגבייהו וכו' קשרין לה
 ברצועה דאיהו ו' שהוא במסך דמפתחא שלא
 תאיר רק ו"ק דחכמה. קשורא דתרווייהו דא
 ו' כמבואר לעיל (אות נ"ד) אשר כל קשר
 מסטרא

ימין המקשרת את התפלין שנאמר בה וירא
 ישראל את היד הגדולה, והיא מצד החסד. יד
 רמה מצד התפארת ז"א הלו בש את התפלין
 שנאמר בו ובני ישראל יוצאים ביד רמה. יד
 חזקה באמצע שהיא יד ה' הו"ה כדי שיהיו
 רחמים מכל צד, והדין כבוש באמצע.

קצב) יד רמה עלה וכו': על יד רמה
 היינו ז"א תפארת, נאמר והייה ה' למלך על
 כל הארץ. וג' פעמים י"ד הם מ"ב הרוחצים על
 מ"ב שמות הו"ה מתפלין של יד ותפלין
 של ראש. תפלין של י"ד הם שכינה תחתונה
 היינו מלכות.

קצג) היד הגדולה מימינא וכו': היד
 הגדולה היא צד ימין של חסד, ששם חכמה
 כי חסד עולה לחכמה בגדלות. יד החזקה היא
 מצד הגבורה קו השמאל, ששם בינה, כי
 בגדלות גבורה עולה לבינה, יד רמה מצד עמוד
 האמצעי, תפארת מעוטר בכתר על ראשו,
 תפלין של רבון העולם.

פירוש המאמר. התקונים מבאר כאן בקיצור
 כוונת מצות תפלין, ומ"ב האזכרות שבתוכם,
 הנה סוד התפלין הוא המשכת חכמה דיסור"ת
 שהם מוחין דחול וחכמה המאירה ביסור"ת היא
 חכמה דשמאל כי אינה מאירה אלא בקו שמאל,
 ונקראת ל"ב נתיבות החכמה והיא הנגלית לזו"ן
 ולתחתונים, וז"ס הכתוב נשבע ה' בימינו
 ובזרוע עזו, בימינו זו תורה, ובזרוע עזו אלו
 תפלין (זהר פנחס אות רפ"ט ולהלן אות ר"ג)
 והנה חכמה זו אינה מתגלית אלא בדרך ג'
 קוים שיוצאים ביסור"ת, ע"י עליית מ"ן דזו"ן,
 כי מתוך שג"ר דבינה שה"ס אר"א עלאין הם
 תמיד באחוריים לחכמה דהיינו שאינם רוצים
 לקבל חכמה אלא חסדים, ואין יסור"ת יכולים
 לקבל חכמה מא"א אלא דרך אר"א. ולכן כשזו"ן
 עולים למ"ן ליסור"ת, אז יסור"ת עולים לאר"א
 ונעשו לאחד, ואז מסירים אר"א את אחורים
 שלהם מן החכמה, ועולים עם יסור"ת לראש א"א
 ומקבלים חכמה, והחכמה עוברת מאר"א ליסור"ת,
 וסדר זה נמשך מבינה דאור ישר הממשכת הארת
 חכמה בחסדים דז"א של אור ישר, גם יש
 בחינה ב' בעליית מ"ן דז"א, והיא כדי ליחד
 ב' הקוים ימין ושמאל שביסור"ת כי ביציאת
 קו השמאל, נעשית מחלוקת בין ימין לשמאל,
 (דפ"י דף ט' ע"א)

קצה) ותפארת איהו כבוש ⁹ באת י"ד עם ה' תתאה, ונפשו קשורה
בנפשו. ואיהו חבוש עם את י' ^z מסטרא דה' עלאה. ובגין דא אין חבוש מתיר
עצמו מבית האסורין, ^q דאיהו בגלות עם ישראל. הה"ד, ^g בכל צרתם לו
צר בו. לא צר באלף בהוא זמנא דאיהו עם ישראל, לא צר ודאי, ולית צר
אלא יצר הרע, ^d דהזר הקרב יומת. ורזא דמלה, ^h כי בי חשק ואפלטוהו,
כי בי בגימטריא מ"ב אזכרות דתפלי. ^{sh} אשגבהו כי ידע שמי.

קצו) יקראני בק"ש ואענהו, הה"ד, ^o אז תקרא וי"י יענה. ת יהו"ה, בד'
בתי דתפלי דרישא, דאינון ד' אתוון אהי"ה. וי"י יענה, יהו"ה. בד' בתי דתפלין
דיד, ^a דאינון אדני.

קצז) ואי תימא לאו אינון ביד אלא בית א' חמשאה, יד כהה. הכי הוא
ודאי, דאיהי חמשאה, ואיהי רביעאה * רביעאה ליה"ו, יד כהה. יה"ו איהו
אהי"ה, וסליק לחושבן כ"א, וד' אתוון בכלל, כ"ה. ה' מן יהו"ה, רביעאה ליה"ו.

חלופי גרסאות

⁹ נ"א בסוגריים (תחת) (קושטנדינא הראשון). ^z צ ג"א
בסטרא (בראדי טשרנאויץ). ^q ק נ"א דאיהי (טשרנאויץ
ירושלים). ^r ר נ"א והזר (מנטובה). ^{sh} ש ג"א מוסיף בסוגריים
דרישא ודרועא (דפוס קושטנדינא הראשון). ^t ת ג"א ל"ג
הוי"ה (מנטובה). ^a א ג"א ואינון (מנטובה).

מסורת הזהר

^g (ישעיה ס"ג) זהר וירא קנ"ג ציון ג'. ^d (במדבר ג')
לעיל אות קס"ו ציון ע'. ^h (התלים צ"א). ^o (ישעיה
נ"ח) ז"ח יתרו דף ו' ציון ו'.

מעלות הסולם

מאמר הויות באמצע

מעלה אליו את התחתון ומאירים בו המוחין
של שם מ"ב העליון שהוא הוי"ה פשוטה
ומלוי ומלוי המלוי. ונעשה לא צר בא'.
אשגבהו כי ידע שמי, בסו"ה וראו כל עמי
הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו חסד.
קצו) יקראני בק"ש ואענהו וכי: מ"ש
בפסוק יקראני, זה קריאת שמע, ואענהו. ז"ש
אז תקרא וה' יענה. ומפרש אז תקרא היינו שם
הוי"ה בד' פרשיות, בד' בתים מתפילין של
ראש, שהם ד' אותיות של שם אהי"ה. וד'
אותיות הוי"ה עם ד' אותיות אהי"ה הם
בגימטריא אז וה' יענה היינו ד' אותיות הוי"ה
שהן ד' פרשיות בד' בתים מתפילין של יד,
שהן ד' אותיות אדני, כי וה' פירושו הוא ובית
דינו.

בכלים דאחוריים. וז"ש ואינון בשחר וכי
ולקבל אליון שבעה אית שבעה רואי פני
המלך וכי היינו מוחין דפנים המאירים וק
דגדלות זו"ן בעת קריאת שמע.

קצה) ותפארת איהו כבוש וכי:
ותפארת היינו ז"א הוא כבוש באות יו"ה, שהיא
קשר תפילין של יד, עם ה' התחתונה מלכות
(כנ"ל אות קפ"ט) בסוד ונפשו קשורה בנפשו.
והוא חבוש עם אות י' היינו במוחין של הארת
חכמה. המתגלים במלכות, בסוד פארך חבוש
עליך, מצד ה' העליונה בינה. כי כל האורות
הן חכמה והן חסדים הוא מקבל מבינה. ומשום
זה אין חבוש מתיר עצמו מבית האסורין, בעת
שהוא בגלות עם ישראל, כמו שנאמר כצפור
נודדת מן קנה כן איש נודד ממקומו. ושכינתא
איהי בית האפורין די ליה (כמ"ש להלן
בתקון השש"י) ז"ש בכל צרתם לו צר לו בו'.
לא צר באלף בומן ההוא שהוא עם ישראל,
ועושים מצוות ומעלים מ"ן, לא צר ודאי, ואין
צר אלא יצר הרע, דור הקרב יומת. (ועיין
בסלם מאמר בכל צרתם לו צר סוף פרשת
וירא ובדרך אמת שם) וסוד הדבר כי בי חשק
ואפלטוהו, כי בי בגימטריא מ"ב שמות הוי"ה
שבתפילין, שה"ס ג' ידים שהוא שם מ"ב
הנקרא שם המעלה כי ע"י ירידת העליון למקום
התחתון בסוד לו צר בו', אז ע"י עליית מ"ן
(דטרי דף ט' צ"א * דף ט' צ"ב)

קצז) ואי תימא לאו וכי: ואם תאמר,
שתפילין של יד אין הם אלא בית אחד חמישי
שנקרא יד כהה, ואיך אתה אומר ד' בתים
בתפילין של יד. ומשיב, כן הוא ודאי, שאינם
רק בית אחד שהוא מלכות חמישית והיא
רביעית, המשלימה את תשע הראשונות שהן
ג' יה"ו ולכן היא רביעית כלולה מכולן, ומפרש,
רביעי ליה"ו יד כהה, אשר בכללות נחשבים
תפילין של ראש ושל יד הוי"ה אחת כוללת,
ותפילין של ראש עם ד' הבתים, הם י"ו של
הוי"ה זו ויד כהה כלומר תפילין של יד,
משלימים

וחמשה לאהייה, דאיהו ד' בתי. ואיהו בית חמשה. ועוד אהייה אדני, סלקי לחשבן אלהיים, דאיהו כללא דחמשה בתי תפלי.

קצח) יהויה ד', פרשיין : י' (ז) קדש לי, ודא ב חכמה. ה' (ח) והיה כי יביאך, ג ודא בינה. ואינון לימינא ושמאלא, דאינון חסד גבורה. ו' (ט) שמע ישראל, תפארת, כליל שית תיבין דיחודא. ה' (י) והיה אם שמוע, ד מלכות שכינתא תתאה.

קצט) תלת רצועין : נצח, והוד, ויסוד. ה יסוד, רצועה ו דקשור ואין עם ה'. (כ) כי כל בשמים ובארץ, דאחיד בשמיא ובארעא. תרין רצועין נצח והוד,

חלופי גרסאות

ב ג"א חבורה ול"ג חכמה (מנטובה). ג ג"א ל"ג ודא בינה (מנטובה). ד ג"א ל"ג מלכות (מנטובה). ה ג"א וסוד ול"ג יסוד (בראדי). ו ג"א דקשיר (הגרא ושאר דפוסים) ג"א דקשירותא עם ה' ול"ג וא"ו (מנטובה).

מסורת הזהר

(ז) (שמות י"ג) הקסה"ז אות רל"ח ציון א. ח) (שם) הקסה"ז אות רל"ט ציון ג תק"ח קי"ט ט"ד שכי". ט (דברים ו') זהר בא ס"ז ציון ס'. י) (שם י"א) הקסה"ז אות רמ"א ציון א'. כ) (דברי הימים א' כ"ט) זהר בראשית א' רע"ה ציון ב'.

מעלות הסולם

מאמר היות באמצע

המשלימה את יה"ו וכל הארת חכמה של תשע ספירות הראשונות מתגלית רק בה כנ"ל. יה"ו איהו אהייה וכו', שפירושו זמין להתגלות. וד' אתוון בכלל כ"ה שהוא שם של מלכות הנקראת כה בסוד יד כה וזהו כה מן כהה. ועוד אהייה אדני סלקי לחשבון אלקיים וכו', רומז על הדינים המתגלים עם הארת חכמה כנ"ל. לשמוד אותה מן החיצונים שלא תאיר רק ממטה למעלה. והיינו ה' השניה של כהה. שהיא ה' אותיות אלהיים.

קצח) הוייה ד' פרשיין וכו': ד' אותיות של שם הוייה ה"ס ד' מוחין, שה"ס ד' פרשיית. י' של הוייה ה"ס פרשה ראשונה קדש לי, וזה חכמה. ה' ראשונה של הוייה ה"ס פרשה שניה והיה כי יביאך, וזה בינה. והם לימין ושמאל שהם חסד וגבורה. כלומר כי חכמה בינה של ז"א אינם בקביעות אלא בשעת התפלה ובשבתות ומועדים, ולכן אינם נחשבים לחו"ב ממש אלא לחו"ג העולים בגדלות לחו"ב בסוד רישא דמלכא בחסד ובגבורה אתתקן (זהר משפטים אות תק"כ). ו' של הוייה היא פרשה שלישית, שמע ישראל, תפארת, שכולל ששת המלים של היחוד, שמע, ישראל, ה' אלקינו, ה', אחד. הרמוזות על ו"ק ז"א. של המוחין. ה' תחתונה היא פרשה רביעית. והיה אם שמוע, מלכות של המוחין והיא שכינה התחתונה.

קצט) תלת רצועין נצח וכו': שלש רצועות הן נצח הוד ויסוד. יסוד הוא רצועה המקשרת את וא"ו היינו ז"א, עם ה' היינו מלכות. ועל יסוד נאמר כי כל בשמים ובארץ, ותרגום יונתן דאחיד בשמיא ובארעא. כי כל הוא שם היסוד, והוא נאחו בז"א שנקרא שמים, ובמלכות

משלימים את יה"ו להוייה, וגם הם כלולים מד' בתים. יה"ו היינו המוחין שהם חב"ד, הוא אהייה כי מוח הדעת כלול מחסדים וגבורות ולכן הם ד' מוחין ומחלבים בד' כלים שהם ד' אותיות אהייה, ועולה לחשבון כ"א היינו כחשבון אותיות יה"ו שהן המוחין, ועם כללות ד' אותיות אהייה הם בחשבון כ"ה. ה' מן הוייה היא רביעית ליה"ו, וחמישית לאהייה היינו ד' בתים מחפילין של ראש, וחפילין של יד היינו בית החמישי. ועוד יש לפרש כי אהייה אדני עולים לחשבון אלקיים שהוא הכלל של חמשה בתים של התפילין.

פירושו. הנה סוד התפילין הוא הארת ג"ר שהם המוחין דחכמה המתגלים בבינה בסוד בינה החזרת להיות חכמה, עם כל זה בבינה עצמה הם נעלמים ואינם מאירים, אלא שמן בינה הם נמשכים אל ז"א, ומן ז"א אל מלכות ובמלכות הם מתגלים ומאירים, וע"כ נקראת בינה בשם עתיד כמו אהייה והייה כי במקומה אינה מאירה אלא במקום מלכות היא עתידה להתגלות. ובאותה עת אשר החכמה נגלית בשביל הצדיקים מתגלים עמה דינים קשים ומרים על הרשעים שרוצים להמשיך את החכמה ממעלה למטה, וע"כ נקראת מלכות בשמות של דין ויד כהה, וזה מרומז בבתים של התפילין ולא בפרשיות שהן המוחין עצמם. וזה אמרו. הכי הוא ודאי דאיהי חמשה, כי בתפילין של ראש ישנם ד' בתים שבתוכם ד' פרשיות שהם ד' מוחין, ובתפילין של יד בית אחד להיותם בבחינת מלכות שאין לה משלה כלום רק מה שהיא כלולה מן העליונים ולכן כל ד' מוחין כלולים בבית אחד חמישי, ואיהי רביעאה היינו רביעאה ליה"ו.

דאחיזן בה' עלאה. (ז) והקרנים גבוהות והאחת גבוה מן השנית. אוף הכי תרין רצועין, חד ארוכה, וחד קצרה, קצרה עד החזה. ארוכה עד טבורא.

מסורת הזהר
(ז) (דניאל ח') ת"ז תקון ס"ט.

מעלות הסולם

מאמר הויית באמצע

מזלא דדיקנא עלאה דא"א להתפשט בסוד קונה הכל כמבואר אצלנו שם בברכות אבות אבל בינה עד הוד אתפשטת בלבד ולא הגיעה התפשטותה עד היסוד דועיר ובר"מ שבפרשת פינחס בדרך רכ"ח ע"ב תבין כי רצועה ארוכה בימינו וקצרה בשמאלו והוא על דרך שביארנו כאן וז"ש כאן כי אלו הם בחי' ב' הקרניים אשר האחת גבוהה מן השנית כי רצועת הוד קצרה ונפסקת יותר למעלה במקום החזה ולכן נמצאת גבוהה מן הימנית שנתפשטה למטה ממנה עד הטבור ועיין בביאור אדרת האיזנו כי שם נתבאר זה וגם נתבאר שם ענין אומרו ואתפשטותא דה"א עלאה וכו'.

עוד במאמר הנז' בדרך הנז' שורה ח' וז"ל אוף הכי תרין רצועין חד ארוכה וחד קצרה קצרה עד החזה ארוכה עד טבורא ואתפשטותא דה"א עלאה עד הוד וכו' זה המאמר נמצא פירושו מכתבת ידי הרב הגדול זלה"ה וז"ל דע כי ב' שוקי הבינה האחת גבוהה מן השניה והם שני רצועות שבתפילין הקצרה עד החזה והארוכה עד הטבור וז"ל שטעם הדבר הוא כי ת"ת יונק מנצח שבבינה רחמים ומלכות יונקת מהוד שבבינה דין ולפי שעד החזה עדיין לא נתקנה דיוקן המלכות לפיכך נתפשט נצח שבבינה כח הת"ת עד שם וכמו שנזכר באידרא רבא בדרך קמ"א ע"ב שורה כ"ב וזה לשונו כד אתתקן דיוקנא בתקונוי שארי מחדוי מבין תרין דרועין באתר דתליין שערי דדיקנא דאיקרון ת"ת ואתפשט האי ת"ת ותקין תרין חדוי ואשתליף לאחורוי ועבד גולגלתא דנוק' כלא סתימא מכל סטרוי כו' וזה ברור. וכאשר התחילה דיוקן המלכות להתגלות הוצרכה להיות כח הוד שבבינה נמשכת עוד להיותה יונקת ממנו עד הטבור כי זהו ההתפשטות הב' שנתפשט הת"ת מטבורא דלבא ונקיב ואתעבר בגיסא אחרא ותקין מפרצופא דנוקבא עד טבורא ומטבורא שארי ובטיבורא שלים כנזכר באידרא רבא ועד שם הגיע התפשטות הוד שבבינה כי משם ואילך מתחילים הדינים במלכות כמבואר שם באידרא שבני מעיה הם דינים ובינה הם רחמים אלא שדינין מתערין מינה כנזכר בזוהר ולפיכך לא נתפשטה יותר ועוד שכשם שנתפשט נצח שבבינה עד חזה הת"ת להכין אותו ולסעוד כן הוצרך הוד שבבינה להתפשט עד טבור

הת"ת

ובמלכות שנקראת ארץ (זהר משפטים אות ת"ה) שתי הרצועות נצח הוד שאחוזות בה' עליונה שהיא תפילין של ראש, עליהם נאמר והקרנים גבוהות והאחת גבוה מן השנית, אף כך שתי הרצועות אחת ארוכה, כלומר שמאירה הארת חכמה הנקראת ארוך. ואחת קצרה, המאירה בחסדים, קצרה עד החזה, שעד שם האורות מכוונים, וארוכה עד הטבור. שמשם מאירים החסדים המגולים בהארת חכמה.

בשער מאמרי רשב"י בתחלתו כתב מוהר"ח ז"ל, וזה לשונו: ועתה אבאר כאן סוד הרצועות הנה נודע כי המלכות נעשית מבחינת נ"ה. ואמנם התחלתה היא במקום החזה דז"א משם ולמטה כנו' בפרשת נשא בדרך קמ"א ע"ב. ועיקרה היא בקו שמאל שהוא הוד הנזכר בזוהר דאיהו בנצח ואיהי בהוד ולכך רצועה השמאלית היא

כנגד הוד ושיעורה עד החזה לפי שמשם התחלת הנקבה ורצועה הימנית היא נצח ושיעורה עד הטבור, כי הלא בטבורא שלים כנזכר שם באדרת נשא ולפי שמקום המלכות בטבורא דלבא דועיר לכן נקשרת בזרוע שמאלי כנגד הלב ומתחלה היתה בחינת דל"ת בקשר תפילין שבראש ושם היא בבחינת לאה אבל בחינת רחל היא למטה באחורי נצח והוד דועיר מנגד החזה ולמטה ע"י המשכת נצח והוד דבינה המתפשטת בתוך זעיר אנפין ולכן נמשכות ב' רצועות דתפלה של ראש ועוברות דרך החזה עד הטבור ומה שהיתה למעלה לאה בבחינת דל"ת לבד היא כאן רחל פרצוף שלם בסוד תפלה של יד גמורה ולא בבחינת קשר תפלה של ראש והנה כבר הודעתין כי הנצח והוד דועיר אנפין הם מיוחדים ונתכוננו בו ע"י הבינה בסוד כונן שמים בתבונה וזמ"ש כאן תרין רציען נצח והוד דאחיזן בה"א עלאה וכו' ואתפשטותא דה"א עלאה עד הוד אתפשטת וכו' והנה אומרו ואתפשטותא דה"א עלאה וכו' נתבאר אצלי בברכה ראשונה של אבות בתפלת י"ח כי אימא עלאה לא אתפשטת רק עד נצח והוד דזכורא כי מכח תרין שוקין דילה נתהוו בו דועיר אנפין חכמה ובינה דיליה ומכחה נאצלו תרין נצוצין למטה מרוב ההארה ההיא ונתפשטו נצח והוד דועיר אנפין אבל היסוד דבינה להיותו קצר ואינו ארוך כיסוד הזכר אינו מתפשט ויורד עד יסוד דועיר וכאשר בא אל בחינת היסוד דועיר אנפין הוצרך

(דפרי' דף ט' ע"ב)

(ר) ואתפשטותא דה' עלאה עד הוד, באת י' איהו. דאיהו קשר של תפלין דרישא. ז דאיהו ה' עלאה, סליקת לחמשינן, חמש זמנין עשר באת י'. והיינו ה"י מן אלקי"ם, חמש זמנין ה' באת י', חמשינן, בחמש ספירין. יסוד, כ"ל, נטיל לון כלהו. וירית לון לכלה. והיינו כ"ל, כליה.

(רא) באת ה' תתאה קרן אחת, ורזא דמלה אוקמוהו רבנן שור שהקריב

חלופי גרסאות
ז נ"א דאיהו (בראד).
ז נ"א דאיהו (בראד).

מעלות הסולם

מאמר הויית באמצע

מסוד הת"ת וז"ס מ"ש בס' הוזהר בפרשת יתרו ברך ע"ט ע"ב שורה ד' וז"ל חכמה שמו ת"ת בנו שיוצא מבין ת"ת שבשניהם מבין הירכיים וז"ס ו' שבתוך ה"ה כי מבין ירכי ה"ה יצא ונתפשט עד החזה סוד ירך אביו ואמו והוא בין אביו ואמו וז"ס בינה ב"ן י"ה ועיקר התפשטותו בכח נצח רחמים ומשם ואילך נתפשט לחוץ הוד שבבינה לצורך המלכות כדפירשנו לעיל ונתגלה ת"ת ויצא לחוץ בוא"ו שבאות ג' שבשם כנ"ל.

(ר) ואתפשטותא דה' עלאה וכ"ו: וההתפשטות של ה' העליונה, עד הוד, היא באות י', היינו בחכמה הנקראת י' כי ה' עליונה שהיא קשר תפלין של ראש בסוד לאה שהיא בינה, עלה לחמשים, חמש פעמים עשר באות י', והיינו ה"י מן שס אלקים, חמש פעם ה' באות י', חמשים בחמש ספירות: חסד, גבורה, תפארת, נצח, הוד. כי כל אחת כלולה מן עשר, וי' פעם חמש הם חמשים, שהם חמשים שערי בינה, יסוד שנקרא כל, חשבון חמשים לוקח את כולם. ומוריש אותם למלכות הנקראת כלה. והיינו כל כלה, יסוד ומלכות.

פירוש. התפשטות של ל"ב נתיבות החכמה תוך נ' שערי בינה, בימי הקטנות דהיינו בזמן שאין עוד גילוי אלא לבחינות ה"ג של קטנות אמא. נבחנת לבחינות י"ה של שם אלקים, כי יוד היא טפת מ"ד של אבא הכלולים באמא, וי"ה היא הכר ה"ג של קטנות המתגלות בז"א על יד אמא. אמנם כל עוד שאין התפשטות אפילו לנ' שערי בינה של הקטנות, נבחן שעוד לא נתגלה שם כי אם אותיות אל"ם מאלה"ים בלי י' ה' המורים התפשטות, בסו"ה נאלמתי דומיה: דום י"ה (עיין מב"ש שער ה' ח"א פט"ו ותלמוד עשר הספירות חלק י"ב אות רמ"ט) ובזה

(רא) באת ה' תתאה וכ"ו: באות ה' תחתונה היינו מלכות ישנה קרן אחת, דהיינו רצועה אחת, (זהר אמור אות קצ"א שופר ולא קרן בגין דקרן אתיידע באן אתר איהו) וסוד הדבר העמידו החכמים, (שבת כח:): שור שהקריב אדם הראשון קרן אחת היתה לו

הת"ת לכונן את הכלה כי כערך הת"ת לנצח שבבינה כן ערך המלכות להוד שבבינה כי ת"ת קודם למלכות כשעור שמהראש עד החזה ומלכות נתקנה משם ואילך וצריכה להוד שבבינה כשעור שמן החזה עד הטבור כי שפע נצח מהראש של הת"ת עד החזה כשפע הוד מראש המלכות שבחזה עד טבור הת"ת באופן שיהיו שניהם שקולים וזה ברור והוא סוד גדול לאכול ולשבעה ולמכסה עתיק כנ"ל. ואל תתמה היות הימנית עד הטבור והשמאלית עד החזה בעבור כי מה שהוא ימין לבינה הוא שמאל לז"א כחותם המתהפך.

ודע כי שם יהוה בנקודת אלקים כשהוא סמוך לצבאות ירצה בינה עם שתי שוקיה ויהוה צבאות הוא הת"ת עם ב' שוקין הנקרא צבאות כנו' באירא זוטא ואלהים צבאות וכן אדני צבאות היא המלכות עם שתי שוקיה וזהו מה שאמרו חכמים ז"ל והביאו הילקוט בשם פסיקתא ב' אחשוורוש וזה לשונו ובהקבץ בתולות שנית שקל עצה ממרכי א"ל אין אשה מתקנאת אלא בירך חברתה אפילו הכי אין אסתר מגדת מולדתה עכ"ל.

והביאור ירצה כי ה"א תתאה אינה מתקנאת אלא בירך היתר שיש לה"א עלאה כי ה' עלאה אית לה תרין רצועין וז"ס ב' רצועות שבתפלה של ראש שהם כנגד ה"א עלאה וה"א תתאה והיא אין לה אלא ירך אחת וז"ס תפלין של יד שהיא כנגד ה"א תתאה ואין לה כ"א רצועה אחת וז"ס פסוק ותקנא רחל באחותה וכ"ו בפ' ויצא סי' ל' כנ"ל וסוד הענין הוא כי הבינה מתפשטין ממנה יריכים חוצה לה נצח והוד רחמים ודין רחמים ת"ת זכר דין מלכות נקבה אבל המלכות אין מתפשט ממנה אלא ירך אחד שהוא דין כי למטה ממנה הדין גובר. והוא עלמא דנוק' וירכותיה נכללים בכלל יריכות הזכר ואינו ניכר ויוצא לחוץ כ"א לצורך הדינים שלמטה ממנה ואפשר שבערך זה הוא ערך ירכי הבינה אל החכמה הוד העליונה כי הנצח שבה נכלל בכלל החכמה וההוד יוצא חוץ ממנה לזו"ן אשר הם דינים בערכה אלא שז"א נתפשט

אדם הראשון קרן אחת היתה ה לו במצחו, שנאמר (ח) משור פר מקרן מפריס, מקרן חסר נ יו"ד. ודא רצועה דיד, דתפלי דמארי עלמא.
 (רב) כ', כתר דמארי עלמא. איהו שמיה כ תפלין דרישא, ל אבל קשר תפלין עליה, ורזא דמלה, (נ) אין קדוש כ"י כי אין בלתך. לית פקודא דלא אתכלילן מ ביה עשר ספירן.
 (ג) ועיקר דתפלין משמאלא, ובגין כך (ס) נשבע י"י בימינו, זו תורה. ובזרוע עזו אלו תפלין (ט) ומסטרא דשמאלא, ה' תפלין על ו'. אימא על ס ברה. בגין דבה אתבני, הה"ד כונן שמים בתבונה. י' אבא, תפלין על ברתא, ע ה' דביה אתבניאת. הה"ד, (פ) י"י בחכמה יסד ארץ. ודא הוא הוי"ה. ודא הוא רזא ארבע משמרות פ הוי"ה הלילה.
 (רד) ואית דאמר הויות באמצע, כגוונא דא יהה"ו: י', (צ) קדש לי.

חלופי גרסאות

ז נ"א דאיהו (בראדי). ח נ"א ל"ג לו (מנטובה והגרא).
 ט נ"א מוסיף יו"ד כתיב (הגרא ושאר דפוסים). י נ"א ודא רצועה דתפלי ק"ד (מנטובה) נ"א ודא רצועה דיד
 כ' כתר דתפלין דמארי עלמא דמארי עלמא איהו כו' ובסוגריים מן דתפלי עד כתר דמארי עלמא (הגהות הגרא). כ ה"ג במנטובה ובכל הדפוסים הגירסא תפלין
 דשוי ול"ג תפלין דרישא. ל ה"ג במנטובה ובכל הדפוסים הגירסא אבל כתר ול"ג אבל קשר. מ נ"א ל"ג ביה (מנטובה). ס נ"א בריה (מנטובה קושטנדינא). ע נ"א ל"ג ה' (מנטובה). פ ה"ג בדפוס בניהו ובכל הדפוסים הגירסא הוי"ה לילה ול"ג הוי הלילה.

מסורת הזהר

(ח) (תהלים ס"ט) תקיח צט ט"א ש"כ. קי"ז ט"ג ש"מ.
 (נ) (שמואל א' ב') זהר ויקרא ק"ט ציון ר'. (ס) (ישעיה ס"ב) זהר ויצא ג' ציון ו' תקיח ק"א ט"ג ש"כ.
 (ע) (משלי ג') זהר בראשית ב' קי"ג ציון ד' ו"ח עז ט"ב.
 (פ) (שם). (צ) (שמות ג) לעיל את קצ"ח ציון ו'.

מעלות הסולם

מאמר הויות באמצע

מאור החסדים, נבנה עתה בהארט חכמה שמקבל מבינה. ז"ש כונן שמים היינו ז"א בתבונה. י' של הוי"ה אבא חכמה, תפלין על הבת מלכות הנקראת ה' תחתונה של הוי"ה, שבו באורות דאבא נבנית המלכות, ז"ש ה' בחכמה יסד ארץ היינו מלכות הנקראת ארץ. כי מלכות ממקורה היא חכמה דשמאל, וחסר ממנה חסדים מקבלת עתה חסדים מאבא עלאה חכמה דימין שהוא חסד. וזהו סדר צרוף הוי"ה (כמ"ש לעיל קצ"ג ד"ה פירוש) וזהו סוד מ"ש חז"ל (ברכות ג:) ארבע משמרות הוי"ה הלילה. ולילה ה"ס הארת שמאל.

(רד) ואית דאמר הויות וכו': מקודם פירש הויות באמצע שיד החזקה שה"ס הכתוב כי יד ה' הוי"ה תהיה בין יד ימין שהיא היד הגדולה, וצרופה י' ה' ו' ה', ובין יד הרמה שהיא תפארת וצרופה ויהי"ה (כנ"ל את קצ"ג ד"ה פירוש) ויש אומרים שהויות באמצע הם סדר הפרשיות, כי ב' פרשיות המתחילות בהויות שהם: ויהיה כי יביאך, ויהיה אם שמוע הם באמצע, כעין זה יהה"ו י' פרשה ראשונה קדש לי. והיינו חכמה. ה' ה' שהן ב' פרשיות ויהיה כי יביאך, ויהיה אם שמוע, שהן בינה ומלכות. ו' שמע ישראל, ז"א. כסדר תפלין של רבינו

במצחו, שנאמר משור פר מקרן מפריס מקרן חסר יו"ד וזו רצועה אחת מתפלין של יד של רבון העולם.

(רב) כ' כתר דמארי וכו': כ' היא רומזת לכתר של אדון העולם, שמו של הכתר הוא, תפלין של ראש. אבל גם קשר תפלין אשר מאחוריו עליו. וסוד הדבר אין קדוש כה' כי אין בלתך. כי סוד כ' הוא ב' יוד"ן של שילוב ב' שמות יאהדונה"י שה"ס עשרה עשרה הכף בשקל הקדש, דהיינו כף מן כתר, כי אין מצוה שלא נכללות בה עשר ספירות של אור ישר מלובשות בע"ס של אור חוזר. (ועיי'ן רע"מ פנחס אות תתע"ז).

(ג) ועיקר דתפלין משמאלא וכו': אעפ"י שאין מצוה שלא נכללת מכל עשר הספירות עם כל זה עיקרה של מצות תפלין הוא מבחינת ע"י בינה שעולה לחכמה. ומשום זה אמרו נשבע ה' בימינו זו תורה, שעיקרה הוא חסדים שהם ימין. ובזרוע עזו אלו תפלין שעיקרם הוא הארת חכמה, ומצד השמאל, ה' ראשונה של הוי"ה היא תפלין על ו' היינו תפארת ז"א, אם שהיא בינה, על בנה שהוא ז"א. משום שבה כל בנינו של ז"א שעיקרו (דפו"י דף ט' ע"ב)

ה' ה' / ק) והיה כי יביאך, ר) והיה אם שמע. ו, ש) שמע ישראל. הויה רי באמצעיתא. צ יההיו. ה"ה באמצעיתא.

מאמר י"ב צרופי הויה

רה) ובצרוף ק מי"ב הוויין אשתמודעו כלהו. ואלין אינון : יהויה יההיו יהויה דרמיזי בשם יו"ד ה"י ר וי"ו ה"י. האי שמא מקורא דאתון ומקורא דלהון בקראי בנקודי יהויה ת) ישמחו השמים ותגל הארץ מקורא דנקודי מן יהויה א) יתהלל המתהלל השכל וידוע. יהויה ב) ידותיו ולצלע המשכן השנית, תלת וויין בהאי שמא יו"ד ה"י וי"ו ה"י. והי"ה והה"י ויה"ה. ונקודין דלהון, ג) ויראו אותה שרי פרעה והי"ה. והה"י ד) ודבש היום הזה יהוה. ויה"ה, ה) וירא יושב הארץ הכנעני. והה"י הירויה ההי"ו, מקורא דלהון הוה"י ו) וכל זה איננו

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

צ ג"א מוסיף כהונא דא ב יההיו (מעויבו). ק ג"א די"ב (קושטנדינא ושאר דפוסים). ר ג"א ואו (מעויבו) ובקושטנדינא (ג"א וא"ו ועקר). ת ג"א וא"ו (מעויבו).

ק) (שם) לעיל אות קצ"ח ציון ח'. ר) (דברים י"א) לעיל אות קצ"ח ציון י'. ש) (שם ו') לעיל אות קצ"ח ציון ט'. ת) (תהלים צ"ו) זהר אחרי מות ט"ז ציון מ'. א) (ירמיה ט') זהר בהר י"ד ציון מ'. ב) (שמות כ"ו) זהר בראשית א' רלז ציון ד'. ג) (בראשית י"ב) זהר

לך מ"ו ציון א' תק"ח קיח ט"ב שמה. ד) (דברים כ"ו) זהר ח"א קד. ה) (בראשית י"ב) זהר יח"י ר"ס ציון ה'.

מעלות הסולם

מאמר י"ב צרופי הויה

ו"ה יוצא מן הפסוק ישמחו השמים ותגל הארץ. המקור והנקוד מן הצרוף יההיו הוא הפסוק יתהלל המתהלל השכל וידוע המקור מן הצרוף יהויה הוא ידותיו ולצלע המשכן השנית. שלש וויין ישנו בשם זה יו"ד ה"י וי"ו ה"י רומזות לג' צרופים: והי"ה, והה"י, ויה"ה, שכלם מתחילים באות ו' ומקורם והניקוד שלהם הוא צרוף א' יוצא מפסוק ויראו אותה שרי פרעה שסוף התיבות הוא והי"ה. צירוף שני והה"י, יוצא מן ודבש היום הזה יהוה ו"ה. הצרוף השלישי ויה"ה יוצא מן וירא יושב הארץ הכנעני. וישנס ששה צרופים שמתחילים בה' ג' צרופים בכל ה' מב' ההין שבשם, והם: הוה"י, הירויה, ההי"ו, הם ג' צרופים שמתחילים בה' ראשונה, וג' צרופי ה' תחתונה הם היהו הויה ההו"י, וג' צרופים מבניה שהם: הוה"י, הויה, היהו המקור שלהם הוא הוה"י יוצא מן סופי תיבות וכל זה איננו שוה לי. הירויה יוצא מן המר ימיננו והיה הוא. ההי"ו יוצא מן סופי תיבות עיריה ולשרקה בני אתונא. היה"ה, הויה, ההו"י. צרוף היהו יוצא מן לה' אתי ונרוממה שמו. צרוף הויה ה"ס הנה יד ה' הויה צרוף ההו"י הוא מסופי תיבות וצדקה תהיה לנו כי.

רבינו תם. ובסדר תפילין של רש"י הוא המוחין כסדר י"ה ו"ה: קדש לי י' חכמה. והיה כי יביאך ה' ראשונה בניה. שמע ישראל ו' ז"א, והיה אם אם שמוע ה' אחרונה מלכות הויה ר"י הן באמצע. יההיו ה' ה' הן באמצע. כלומר התקונים מסכם החילוק שבין ב' הפירושים על מה שאחז"ל הויות באמצע. שלפי פירוש הראשון קאי על כללות מצות תפילין שהם בסוד הצרוף הויה יד החזקה שהיא שמאל, נמתקת ע"י ב' הידים שהן יד הגדולה חסד בצרוף י"ה ו"ה, ויד הרמה תפארת בצרוף והי"ה. שהן בחינות אברהם מצד אחד ויעקב מצד השני. ויד החזקה שהיא בחינת יצחק וגבורה בצרוף הויה נמתקת ע"י שניהם. (כנ"ל אות קצ"ג). ולפי היש אומרים פירושו של הויות באמצע קאי על המוחין שהם הפרשיות והויות פירושן ב' פעם והי"ה א' מן והיה כי יביאך. ב' מן והיה אם שמוע. שהן באמצע בין ב' הפרשיות קדש לי ושמע ישראל. כסדר תפילין של רבינו תם.

רה) ובצרוף די"ב הוויין וכו': ובצרוף שם הויה ליי"ב הויר"ת נודעים כל אלה הצרופים, ואלה הם: י"ה ו"ה, יההיו, יהויה דהיינו ג' צרופים המתחילים ב'י. הרמוזים בשם יו"ד ה"י וי"ו ה"י, דהיינו שם ע"ב שהוא הויה במלוי יודין. שם זה הוא המקור של האותיות, כי כל אות מתחילים לכתוב בנקודה שהיא י', ומקורם של הצרופים הוא בפסוקים, ובנקודות שלהם, ומפרש צרוף הראשון י"ה (דפו"י דף ט' ע"ב)

פירוש. הנה תחלה עולה ז"א לישסר"ת ומכריע בין ב' הקוים של ישסר"ת ומוציא שם ג' קוים ומלכות המקבלת אותם. ומתוך זה שגרם יציאת ג' קוים ומלכות ביססר"ת זוכה

שוה לי. הויה ז) המר ימירנו והיה הוא. ההי"ו ח) עירה ולשרקה בני אתנו. היה"ו הויה ההו"י. היה"ו ט) ליהויה אתי ונרוממה שמו. הויה י) הגה יד יי הויה. ההו"י: כ) וצדקה תהיה לנו כי.

רו) וכל קראין דקא אתיין הוויין אלין בראשי אתוון, או בסופי אתוון, בין מן התורה, בין מן הנביאים, בין מן הכתובים. ג) יכול לנקדא לון בנקודייהו. אוף הכי כל הוויין דקא אתיין מתלת אתוון, נקודה דלהון בקראין. כגון יה"ה מקורא דיליה ל) כ"י יהויה יהייה בכסלך. ואית דנקיד לון מראשי תיבין, להויה דבסופי תיבין. ה) ואם הויה בראשי תיבות נקודה דיליה בסופי תיבין.

חלופי גרסאות

ג נ"א יכל (מנטובה ושאר דפוסים). ד נ"א מסופי ול"ג דבסופי (מנטובה). ה נ"א מוסיף בסוגריים כגוונא דא כי הויה יהיה הויה (דפו"י).

מסורת הזהר

ו) (אסתר ה) זהר שלח לך קיח ציון ז'.
 ח) (בראשית מ"ט) ז"ח תרומה ג' ציון ד'. ט) (תהלים ל"ד) זהר יתרו קמ"ב ציון ת'. י) (שמות ט') לעיל אות ק"צ ציון ק'. כ) (דברים ו') זהר ח"א קצט. ל) (משלי ג') זהר ח"ב לב:

מעלות הסולם

מאמר י"ב צרופי הויה

כשנעלם במלכות נמצא י' על ה'. נ"א כשנעלם בתפארת להשפיע ביסוד למלכות אז ה' תחת הויה. הוה"י כשחכמה נעלמת עם בתה או להשפיע בה' או בתחתונים. ההי"ו כשמלכות עולה לבינה וחכמה יורד לתפארת. היה"ו כשחכמה יורד לבינה ומלכות עולה שם ועולה ומתחברת עמו (נ"א כשחכמה יורד בתפארת ומתחברת עם המלכות שם בתפארת). ההו"י כשמלכות עולה לבינה וחכמה יורד בתפארת ונעלם בו להשפיע בו או בתחתונים ממנו. והי"ה כשמתחברים חו"ב ויורדין למלכות בה' תתאה שהם תחתיה. ויה"ה כשחכמה יורד בתפארת ונעלם בו והבינה יורדת למטה ונעלמת בה. והה"י כשיורד חכמה להשפיע בתחתונים ויורדת בינה בתפארת ונעלמת בו. (נ"א כשיורד בינה ג"כ במלכות והחכמה תחת הבינה להשפיע לתחתונים). ועיין בתקונים ל"א ותמצא כי צירוף יה"ה בחכמה. כי י' עם י' וצירוף יה"ה בבינה כי להיותו שמאלי לכן אבא וברתא ואמא עם ברא. מזה תבין סוד תפילין דעלמא דאתי עטרת צדיקים שהם הויות להדרי. (ע"כ מצאתי בכת"י מורי ז"ל) ועיין בלקוטי תורה פרשת תצוה.

גם הוא באותם ג' קוים ומלכות. כי כל שיעור אור שתחתון גורם בעליון זוכה בו גם התחתון. וז"א נקרא הויה ונקרא עולם וד' אותיות הויה ה"ס ד' רוחות העולם הנקראים חו"ב תו"מ או חו"ג תו"מ. שהשיג ע"י עלייתו והכרעתו בין ימין ושמאל של ישסו"ת. ולהיות שכל אחד מן ארבע הרוחות כלול מכולם לכן יש בו י"ב צרופים של שם הויה ג' לכל רוח. וד' פעמים ג' הם י"ב. אשר לכאורה היה צריך להיות ט"ו צרופים. ד' לכל רוח שהם ד' ספירות חו"ב תו"מ נכללות זו מזו. ובכל אחת יש חו"ב תו"מ. אלא מתוך שמלכות ובינה נכללו יחד הרי שב' רוחות מערב וצפון נעדרו ממקומם ונתחברו ונעשה מהן אלכסון בסוד י"ב גבולי אלכסון ואין בכל אחד מאלו ארבע רוחות רק ג' בכל אחד. וז"ס י"ב צרופי הויה הנאמרים כאן. ג' צרופים המתחילים ב'י: היינו י"ה ו"ה. יה"ה, יוה"ה. וג' צרופים המתחילים ב'ה' ראשונה שהם: הוה"י הויה ההי"ו. וג' צרופים המתחילים בו, והם והי"ה והה"י ויה"ה. וג' צרופים המתחילים בה' תחתונה והם: היה"ו הויה ההו"י.

וביאורם נמצא בעץ חיים שער מ"ד שער השמות מ"ב. וז"ל מצאתי בכת"י של מורי זלה"ה י"ה ו"ה כסדרן בזווג חו"ב תו"מ. יהי"ו כשעולה מלכות לאבא ומתחברת ה' עם י' ונשארו ה"ו כסדרן בינה על גבי תפארת. יוה"ה כשעולה תפארת לגבי אבא ונתחבר ו' עם י' ונשארה בינה על מלכות. הויה כשיורד חכמה אל תפארת נשארה בינה למעלה מהי'. (נ"א כשיורד חכמה בבינה ונעלם בה להשפיע בו"ה תו"מ). הויה כשחכמה נעלם בתפארת להשפיע בו נמצא שהי' תחת הו' ובתוכו (נ"א (דפו"י דף ט' ע"ב)

רו) וכל קראין דקא וכו': וכל הויות הללו הבאים מן המקראות הן מראשי אותיות כמו ישמחו השמים ותגל הארץ. או מסופי אותיות כמו עירה ולשרקה בני אתנו. בין בפסוקים מן התורה בין מן הנביאים בין מן הכתובים. יכולים לנקד אותם הויות בנקוד של אותיותיהם שמהן באים אף כך כל שמות הויה הבאים מצרוף של ג' אותיות. כמו יהה מקור שלו הוא מן הפסוק כי י"ה ו"ה יהיה

(ז) ואית נקודה ברזא אחרא. כגוונא * דא. n יהו"ה מְלָךְ: יהו"ה מְלָךְ
יהו"ה יְמָלְךְ. ו שמהן לעילא, נקודה דלהון ז כתיבין תחותיהו.

(ח) ד' שמהן תליין מכל שמא ושמא, ועלייהו אתמר n וקרא זה,
לקבל ט י"ב אנפין דתלת חיוון, אל זה י"ב גדפין דתלת חיוון. ועל כלהו פני
אדם, ותפלין הוא פני אדם, ציצית פני חיוון וגדפי חיוון.
(ט) וואוקמו רבנן, שם בן י"ב, כל היודעו והזהיר בו, כל תפלותיו

מסורת הזהר
לעיל ד' ע"א וזה מפסוקים מפורזים. n ישעיה
ו' זהר בא סא ציון ת'.
מנשובה. ס ג"א ל"ג י"ב (מנשובה). י ג"א ואוקמוהו (בראוי ושאר דפוסים).
מנשובה. ז ג"א בתיבין דתחותיהו וליג כתיבין
הגר"א וכסא מלך ושאר דפוסים). ח ג"א בד' שמהו
צרופי גרסאות

מעלות הסולם

מאמר י"ב צרופי הוי"ה

תפלותיו מתקבלות. ומקורו יו"ד ה"י וא"ו ה"י
דהיינו שם ס"ג שבו ג' יודין וא". כל פנים
של י' הוא א' בסוד הכתוב ופניהם פני אדם.
כאן בשם זה העולה ס"ג הוא סוד של תפילין
וציצית.

פירוש. ב' זמנים נתקנו בסבת עליית
מלכות לבינה, והם קטנות וגדלות. כי מתחלה
בעת שמלכות עלתה לבינה, סיימה המדרגה
תחת החכמה, וסיום זה נקרא תיקון הפרסא
אשר משום זה נשאר במדרגה כתר וחכמה,
ובינה תפארת מלכות. יצאו מן המדרגה אל
המדרגה התחתונה, ומכיון שלא נשאר במדרגה
רק כתר וחכמה שהם רק ב' כלים לכן אין
שם רק ב' אורות נפש רוח, וחסרה ג' ראשונות
שהן: נשמה חיה יחידה, מטעם חסרון ג' הכלים
בינה ותו"מ ומטעם ערך ההפוך שיש בין כלים
לאורות. וזהו זמן הקטנות. אח"כ בזמן הגדלות
יורדת מלכות ממקום בינה דהיינו מפרסא
למקומה עצמה, וג' הכלים בינה ותו"מ עולים
ומתחברים במדרגה ומכיון שישנם כבר ה'
כלים כח"ב תו"מ חוזרים ומתלבשים בהם
חמשה אורות נרנח". ויש ג"ר במדרגה.
וזה מרומז בצורת אות א' כי י' עליונה
שבא' ה"ס כתר וחכמה שנשארו במדרגה בזמן
הקטנות. והקו שתחת י' זו ה"ס הפרסא
המסיימת את המדרגה מתחת כתר וחכמה שזהו
זמן הקטנות. ואין במדרגה רק אור של חסדים
דהיינו נפש רוח וחסרה ג"ר. ובזמן גדלות
יורדת המלכות למקומה ובינה תו"מ חוזרים
ומתחברים במדרגה, וזהו י' תחתונה של הא'
הרומזת על בינה ותו"מ שחזרו ונתדבקו באופן
אשר אות א' כוללת ג' בחינות, י' עליונה
הרומזת על כתר וחכמה, וי' תחתונה, רומזת
על בינה ותו"מ והקו שבין ב' היודין רומז על
הפרסא שה"ס הסיום שנעשה בזמן הקטנות.
ואין להקשות מזה שבעת גדלות יורדת
המלכות למקומה ובינה תו"מ חזרו אל המדרגה
א"כ

יהו"ה בכסלך. ויש שמנקדים את שמות הוי"ה
שבסוף התבות. עם נקודות שבראשי תבות
ואם הוי"ה בראשי תיבות, ונקוד שלו מסופי
תיבות.

(ז) ואית נקודה ברזא וכו': ויש נקוד
בסוד אחר כעין זה, יהו"ה מלך יהו"ה
מלך יהו"ה ימלך ששמות הויות שלמעלה, הן
מנקודות כהמלים שלאחרי השמות.
פירוש. סוד ג' השמות ה' מלך ה' מלך
ה' ימלך, הם סוד ג' קוים חסד גבורה תפארת,
ועיין בשער הכוונות דרוש ענין תפלת השחר
ד"ה ונחזור, אשר הנקודות הן רק תחת י' ו'
של השם אבל בשתי ההי"ן אין צריך ניקוד,
והוי"ה מלך הראשון מנוקד בב' סגולים א'
תחת י' וא' תחת ו' וה"ס חסד. הוי"ה מלך
השני הוא מנוקד בב' פתחין, וה"ס גבורה.
שה"ס הארת חכמה שבשמאל שנקראת פתח.
והוי"ה ימלך מנוקד בחירק ושבא וחולם
והנקודות הן תחת י' ו' כי רק הזכרים הם
מנוקדים ולא הנקבות שהן ב' ההי"ן, וה"ס
תפארת.

(ח) ד' שמהן תליין וכו': ארבע שמות
תלויים מכל שם של אלו ג' שמות ה' מלך ה'
מלך ה' ימלך. כי מכל אות של הוי"ה יוצא
שם אחד, והם י"ב שמות. ועליהם נאמר וקרא
זה חשבון י"ב נגד י"ב פנים של ג' חיות
של המרכבה אריה שור נשר שבכל אחד ד'
פנים אל זה היינו י"ב כנפים של ג' החיות
אריה שור נשר. ועל כלם פני אדם, שה"ס
הכתוב ועל דמות הכסא כמראה אדם עליו
מלמעלה. ותפילין הוא פני אדם דהיינו מוחין
דחכמה. ציצית הן פני החיות וכנפי החיות
דהיינו הארת חכמה בחסדים שהם הלבן
שבציצית.

(ט) וואוקמו רבנן שם וכו': וחז"ל
העמידו שם בן י"ב, דהיינו ג' השמות של
מלך מלך ימלך כל היודעו והזהיר בו כל
(דפוי דף ס' ע"ב * דף י' ע"א)

מתקבלות. ומקורו יוד הי ואו הי. כל י' איהו כ אנפוי א' (ט) ודמות פניהם פני אדם הכא בהאי שמא, רזא דתפלין, וציצית.

(י) ת"ח, כל הוי"ה דאיהי ה' על י' ה' על ו', נוקבא. כל הוי"ה דתרין ההין כחדא באמצע, אינון אחיות, כגוונא דא יהה"ו. כל הוי"ה י"ו כחדא באמצע, ל הוי"ה, אינון אחים. (י) כי ישבו אחים יחדיו.

(יא) תרין ההין כחדא, (פ) ותלכנה שתיהן. י"ו רחוקים דא מן דא, או קרובים דא מן דא, עלייהו אתמר, (צ) שלום שלום לרחוק ולקרוב וגוי. דהיינו קרבן עולה ויורד, יהה"ו, ה' דאיהי אימא עולה, סליקא לגבי י', היא העולה. ה' דאיהי ברטא, נחיתת לגבי ו', (ק) וירד מעשת החטאת, (ר) על כן יעזב איש חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ס) (יחזקאל א') זהר בראשית א' פ"ה ציון א'. כ ה"ג במנטובה ובכל הדפוסים הגירסא אנפוי יה"ה (ע) (דברים כ"ה) זהר כי תצא ליו ציון מ'. (פ) (רות א') א' ודמות. ל ג"א בסוגריים הוי"ה (דפוסים ישנים). זהר פנחס כ"א ציון ו'. (צ) (ישעיה ב"ו) הקסה"ו אות פ"ה ציון א'. (ק) (ויקרא ט') זהר בשלח פ"א ציון ב'.

מעלות הסולם

מאמר י"ב צרופי הוי"ה

זה מזה, דהיינו בהארט חכמה הנקראת רחוק בסו"ה אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני. או קרובים זה מזה, דהיינו באור החסדים שעליו אין שום צמצום, ולכן נקרא קרוב. עליהם על ב' אורות אלה נאמר שלום שלום לרחוק ולקרוב וגוי. דהיינו קרבן עולה ויורד, המרומו בצירוף יהה"ו, היוצא מפסוק יתהלל ההמתהלל השכל וידוע. ה' שהיא אימא בינה עולה. היינו עלייתה אצל י' שהיא חכמה בסו"ה היא העולה. ה' שהיא בת מלכות יורדת אצל ו' היינו ז"א. בסו"ה יורד מעשת החטאת, ואז נאמר על כן יעזב איש את אביו ואת אמו וגוי, ונעשה הצרוף של ישמחו השמים ותגל הארץ. וזה הוא קרבן עולה ויורד. חמש אשות עולות, וחמש אשות יורדות.

פירוש הדברים, ענין עליית מלכות לבינה, ה"ס המתקת מלכות בבינה שהוא שורש כל התקון, כי מלכות היא מדת הדין שאין העולם יכול להתקיים בה, והעלה המאציל לבינה שהיא מדת הרחמים, שע"י עלייתה לבינה מקבלת מלכות צורת בינה, ומנהיגה את העולם במדת הרחמים של בינה, וזה אמרו תרין ההין כחדא שהן בינה ומלכות ה"ס הכתוב ותלכנה שתיהן הנאמר בנעמי ורות שזה שורש התקון לקיום העולם.

והנה מלכות היא תמיד בסוף המדרגה דהיינו הסיום של המדרגה ומעכבת את אור העליון שלא יתפשט בתוכה, מכח הצמצום שנעשה עליה לא לקבל את אור העליון. ולכן כיון שעלתה לבינה וסיימה את האור במקום שעלתה שהוא תחת ג' ראשונות של בינה, נמצא שו' תחתונות דבינה ותפארת ומלכות הנמצאים

א"כ למה עדיין נמצא הקו המבדיל בין י' העליונה ל' התחתונה, מאחר שהפרסא המבדלת כבר נתבטלה. התשובה היא, כי נעשה תקון אחד שבירת הכלים אשר הפרסא לא תבטל לעולם, והיא נמצאת תמיד בו"ק בלי ג"ד בכדי שתשמור על הארת החכמה הבאה אל המדרגה בזמן הגרלות שלא תתפשט ממעלה למטה ולפיכך אע"פ שישנם ג' ראשונות וגדלות בהא' בכל זאת מדרגת הפרסא נשארת בו"ק בלי ג"ד ונמצאת תמיד גם בעת הגדלות. וזה אמרו כל י' דהיינו הפרצוף בימי הקטנות אנפוי א' וכו', הפנים שלו שהוא גדלות בסוד חכמת אדם תמיד פניו, הוא א' בחמשה אורות נרנח"י הכא בהאי שמא דהיינו שם ס"ג שהוא השורש להוי"ה דאלפין שהוא מ"ה רזא דתפילין שה"ס הארת חכמה, המדומות בא' וציצית סוד הציצית המדומז ביודין שהם אורות חסדים.

(יז) ת"ח כל הוי"ה וכו': בוא וראה, כל הוי"ה שצרופה היא ה' על י' ה' על ו' כגון ל'ה' אתי ונרוממה שמו היא בחינת נקבה המאירה ממטה למעלה. כל הוי"ה שב' ההין שלה הן ביחד באמצע הן אחיות בינה ומלכות כעין זה יהה"ו מסוד הכסוק יתהלל המתהלל השכל וידוע המאירות בחכמה בסו"ה אמרו לחכמה אחותי את. כל הוי"ה שצרופה י"ו ביחד באמצע כגון הוי"ה היוצא מצרוף הפסוק המר ימרנו יהיה הוא. הם חכמה וז"א אחים בסוד הכתוב כי ישבו אחים יחדיו. (עיי' לעיל אות ר"ה ד"ה פירוש).

(יא) תרין ההין כחדא וכו': ב' ההי"ן של השם כאחר ה"ס הכתוב ותלכנה שתיהן, שהן בינה ומלכות י' ו' של השם כשהם רחוקים

את אביו ואת אמו וגו', והאי איהו קרבן עולה ויורד, חמש אשות סלקין, וחמש נחתין.

ריב) לית הוי"ה דלא אחזי על רזא עלאה. הוה"י, כד נוקבין שלטין

מעלות הסולם

מאמר י"ב צרופי הוי"ה

למעלה היה גרעון בפרצוף שלא היה רק ב' כלים כתר חכמה וב' אורות נפש רוח לכו, וזה נקרא חטאת וכשירדה למקומה או נאמר עליה ירד מעשות החטאת כי חזרו כל ה' הכלים ומאירים ה' אורות נרנח"י.

ונודע שישנם ב' מצבים בזו"ן שבמצב א' נאחזות הנוקבא בקו שמאל דבינה שבו הארת חכמה, והיא שמאל בלי ימין, דהיינו חכמה בלי חסדים, והיא גדולה כמו ז"א בסוד שני המאורות הגדולים, ועכ"ז אינה יכולה להאיר לתחתונים כי חכמה בלי חסדים אינה מאירה, וע"כ היא מלאה דינים בבחינת אש שורף, ואז נעשה הקטרוג שאמרה אי אפשר לשני מלכים להשתמש בכתר אחד שהוא בינה, וכדי לתקן זה נאמר לה לכו ומעטי את עצמך ונתמעטה וירדה לבחינת נקודה תחת יסוד ז"א, וזהו מצב הב' והיא נבנית מחדש להיות נוקבא לז"א להזדווג עמו פב"פ, שזוהי תכלית שלימות המלכות לפני גמר התקון, שאז מאירה בחכמה וחסדים אל התחתונים.

ובמצב הב' ישנם ב' זווגים א' להארת חסדים בסוד הכתוב ויביאה אל האדם שתקנו את הנוקבא במסך כזה שתהיה ראויה לקבל חסדים בזווגה עם ז"א, וזווג ב' להארת חכמה בסוד הכתוב ויבא גם אל רחל וגם סו"ה לזאת יקרא אשה כי מסבת הארת חכמה המאירה בה אחר שנכללה בחסדים של בעלה, ניתן לה השם אשה אש ה' שה"ס הארת חכמה המכונה אש בסו"ה והיה אור ה' לאש, ועל זווג הארת חכמה נאמר על כן יעזב איש את אביו ואת אמו המאירים בחסדים מכוסים, וירבץ באשתו שאין ז"א יכול להאיר בהארת חכמה זולת בעת הזווג עם הנוקבא, והאי איהו קרבן עולה ויורד הנאמר על עליית המלכות וירידתה ועל ירידת הבינה מתחת המלכות ועלייתה, ואז חמש אשות סלקין וחמש נחתין כי ישנם ה' מיני דין המכונים חמש אשות ג', הם בחג"ת שלמעלה מחזה הנמשכים מג' זריעות חלם שורק חירק, וב' דינים הם מחזה ולמטה א' בנה"י הנמשך ממסך שבנקודת החזה ב' במלכות, כנגדם עולים חמש אשות בסוד מ"ן ונזכרים בפסוק: א' זאת תורת העולה, ב' היא העולה על מוקדה, ג' על המזבה, ד' כל הלילה, ה', ואש המזבה תוקד בו, (עיין בסלם פרשת צו אות כ"ו במאמר זאת תורת העולה).

ריב) לית הוי"ה דלא וכי: אין שום

הנמצאים תחת הסיום יצאו ממדרגתם אל המדרגה התחתונה שתחת המלכות, אמנם ע"י מיין נוקבין מתורה ותפלה של התחתונים נמשכת הארה עליונה מחכמה בינה דא"ק, המוציאת את המלכות המסיימת למקומה, ואז עולים וחוזרים בינה תו"מ למדרגתם כבתחלה. ולפיכך ישנם ב' זווגים בכל מדרגה זווג של חסדים המאירים בזמן הקטנות דהיינו בעת שמלכות המסיימת היא במקום בינה שאז אין בפרצוף רק ב' כלים כתר וחכמה, שמתלבש בהם ב' אורות נפש רוח, מטעם ערך הפוך שיש בין כלים לאורות כנודע, ואור רוח נקרא אור חסדים, ואחר עליית מ"ן של תורה ומצות נעשה זווג ב' שממשיכים הארת חכמה ע"י זווג חו"ב דא"ק ומלכות המסיימת יורדת למקומה, ובינה ותו"מ חוזרים ועולים אל מדרגתם הקודמת ואז ישנם ה' כלים בפרצוף שהם כח"ב תו"מ ומתלבשים בהם ה' אורות נפש רוח נשמה חיה יחידה, וזוהי גדלות.

וזה אמרו י"ו רחוקים דא מן דא או קרובים דא מן דא עליהו אתמר שלום שלום לרחוק ולקרוב וגו', כי כל זווג נקרא שלום וזווג של הארת חכמה נקרא רחוק כי אין זו"ן יכולים לקבל קומת חכמה בלי חסדים, וע"כ נבחנת קומת החכמה בזו"ן שהיא רחוקה בסו"ה מרחוק ה' נראה לי כי קומת חכמה רחוקה ממנו והוא צריך ללבוש של חסדים בכדי לקבלה, ואז נמצא י"ו רחוקים דא מן דא דהיינו בעת שמאירים בהארת חכמה הנקראת רחוק, ובעת הזווג לאור החסדים נקראים קרובים דא מן דא כי אור החסדים מתקבל בהם בלי לבוש, ולא עוד שע"י קומת אור החסדים הם יכולים לקבל גם חכמה וזה אמרו שלום שלום לרחוק ולקרוב ב' שלומות הנהיגים תמיד בזווג דגדלות, דהיינו קרבן עולה ויורד יחה"ו הנאמר בין על בינה העולה ויורדת ובין על מלכות העולה ויורדת בסוד זאת תורת העולה שהיא מלכות העולה בתחלת התקון ונמתקת בבינה ואח"כ כשמלכות המסיימת יורדת למקומה, ה' דאיהי אימא עולה סליקא לגבי י' שהוא חכמה בסו"ה היא העולה הנאמר על חזרת בינה למקומה ומאירה בהארת חכמה שהיא י', ה' דאיהי ברתא שעלתה וסיימה האורות למעלה במקום בינה נחיתה לגבי ו' יורדת למטה למקומה להזדווג עם ז"א שהוא ו' ואז נאמר וירד מעשות החטאת כי בזמן שמלכות היתה

על דכורין, דינא אחזי בעלמא, מ ומיתה ועוני. ודא הוא רזא דהפך משה שמיה, וקטל למצרי, דאתמר ביה (ש) ואמרו לי מה שמו מה, נ ומשה הפך ליה כגוונא דא, מה שמו מה לי הוה"י, ס ונקודה הוה"י, מצרי דמזלול בשמיה, ואמר

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

מ נ"א מיתה (בראדי). נ נ"א מוסף מה משה מה שמו ול"ג ומשה (מנטובה). ס נ"א ל"ג ונקודה הוה"י (מנטובה).

(ש שמות ג).

מעלות הסולם

מאמר י"ב צרופי הוי"ה

והנכון הוא היות כי כל קומה שלימה היא כלולה מראש וגוף ושם מ"ב הוא ברישא וע"ב בגופא. והסתלקות האור מן הקומה אינה נעשה בבת אחת, אלא כדרך ביאת האורות שאינם באים בפעם אחת. וגם יש ערך הפוך בין כלים לאורות, כי האורות החשובים יותר נכנסים אחרונים, ואלה שאינם חשובים כל כך נכנסים בתחילה כמ"ש בזהר משפטים שמתחילה נכנס אור הנפש זכה יתיר יתיר ליה רוח וכו'. ובהסתלקות, האורות החשובים יותר מסתלקים תחילה ולכן אורות דראש נסתלקו תחילה ואור הגוף נכנס בראש, וזה נקרא קטנות, אח"כ שמתלק גם אור הגוף מן הראש אז היא הסתלקות גמורה. בהקדמה זו יובנו הדברים לפי סדר הכתובים, (שמות ב') ויהי בימים ההם וגו' וירא והנה איש מצרי וגו' קראו הכתוב איש היינו קומה שלימה ויפן כה זכה כלומר שגילה את ב' היחודים: יחודא עלאה היינו כ"ה עשרים וחמש אותיות של שמע ישראל הוי"ה אלקינו הוי"ה אחד. ויחודא תתאה, היינו כ"ד אותיות של ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, ועם הכולל הם כ"ה וביחד הן רומזות לשער הנ' שהוא בינה בסוד משה זכה לבינה וע"י גילוי יחוד זה, וירא כי אין איש, כי בירר ממנו את ניצוץ נפשו והעלהו לקדושה בשם מ"ב היוצא מצרוף יהודך לבבת ש"מרים. ועי"ז מת כי היתה הכאה שיש בה מיתה אבל כסדר הסתלקות כל קומת אור שמתחילה על ידי שם כה"ת שהוא שם ע"ב הנה אותו שע"ז נאמר ויך את המצרי ונסתלק אור הראש של נפשו, ונכנס אור הגוף לראשו ונתמעטה קומתו ואח"כ ע"י שם יכ"ש שהוא מ"ב בירר ממנו את נפשו לגמרי ונסתלק הארת הגוף מן הראש ומת, אז ויטמנהו בחול.

אחר כך ויצא ביום השני והנה שני אנשים עברים נצים ויאמר לרשע למה תכה רעך, שהוא שם ע"ב מאותיות כה"ת והמעט קומתו ע"י הכאה זו מקומה שלימה לוי"ק בלי ג"ר שהוא אור הגוף שנכנס בראש ואור הראש מסתלק לגמרי, אז ויאמר מי שמך לאיש שבסופו תיבות יכ"ש, כלומר כי חשש שיהרוג אותו לגמרי, כמ"ש הלהרגני אתה אומר וגו'.

ונמצא

צרוף משם הוי"ה שאינו מראה על סוד עליון. הוה"י היינו צרוף הפוך הוא כשבחינות הנקבות דהיינו הה"ן שבשם שולטות על בחינות הזכרים שהם י' ו' של השם ואז נראה דין בעולם ומיתה ועוני. וזה הוא הסוד שהפך משה שמו של הוי"ה והרג את המצרי שנאמר בו ואמרו לי מה שמו מה, בסדר ישר המורה רחמים ומשה הפך אותו למפרע כעין זה מה שמו מה לי והצרוף הוא הוה"י. ונקוד שלו הוא ה' בקמץ ו' בשבא ה' בקמץ ו' בחירק להיות המצרי זלול בשמו, ואמר מה שמו מה יכול לעשות לי אמר הרוג אותו בן, עיין בזהר אמור (אות ש"ח וז"ל) כמה דאוקמרה דכתיב הלהרגני אתה אומר דהא בשמא קדישא שאמר קטיל ליה משה, ואם אותיות השם הן בסופי תיבות, הנקודות הן מראשי התיבות.

הנה המפרשים לכתבי האריז"ל הקשו כאן שלכאורה נראה דברי רבינו האריז"ל כסותרים זה את זה ה"ו כי בשער הפסוקים (פרשת שמות ט"ז ב') כתוב על הפסוק מי שמך לאיש' שאותיות הסופיות שלו, מצטרפות לשם יכ"ש, שהוא שם אחד משם מ"ב של אנא בכח ויוצא מן המלים יחודך כבבת שמרם. וכתב שם וז"ל, והוא אחד משם בן מ"ב להודיע כי בשם זה של יכ"ש הרג את המצרי וכו' וזה שאמרו רז"ל מלמד שהרגו בשם המפורש וכו' ולעתיד לבוא ישתמש בו וז"ס מה שאמר הכתוב עד כי יבוא שילה בגימטריא משה וישתמש בו בשם הרמוז בר"ת כי יבוא שילה ר"ת יכ"ש ובשער מאמרי רז"ל (מסכת שבת דף ב' בד"ה ולהבין) כתוב וז"ל ובשם הזה היכה משה רבינו ע"ה את המצרי וכן אמר משה לדתן למה תכה רעך ר"ל מלת תכה שרמו לשם כה"ת בהפוך אתוון עכ"ל. והוא שם ע"ב.

וכן בשער רוח הקודש (דף מ"א יחוד ד') כתוב והנה הוא שם אחד משם בן ע"ב ויוצא מר"ת כל הנשמה תהלה וכו' וזהו השם שהזכיר משה רבינו ע"ה ויאמר לרשע למה תכה רעך וכו' ולכן הנה בהם מרע"ה את המצרי, א"כ בשם כה"ת הרגו ולא בשם יכ"ש.

(דפרי"ד דף י' ע"א)

מה שמו מה יכיל למעבד ע לי, לקטיל ליה פ ביה. צ ואם אתוון בסופי תיבות,
נקודין אינון ק מראשי תיבין.

מאמר בראשית : בת ראשי

(ריג) תקונא ה', בראשית : ב"ת ראש"י, ת) אלה ראשי בית אבותם,
בת, עלה אוקמוהו מארי מתניתין, ב"ת בתחלה, סימן יפה לבנים. ר ואיהי י'
מן אדנ"י, מרגלית יקרא, כלילא מכל גוויין.

(ריד) דאת י' מן יהו"ה, לא תפיס ביה גוון כלל, הה"ד א) אני יי' לא
שניתי. לא ש ישתנה בשום גוון כלל, אלא נהיר ת מלגאו דגוויין. דשם יהו"ה,

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ת) (שמות ו') זהר וארא כ"ח ציון י. א) (מלאכי ג') ע נ"א ל"ג לי (מנטובה). פ נ"א בה (בראדי). צ נ"א
זהר בשלח מ"ט ציון ח'. ואלין ול"ג ואם (בראדי). ק נ"א דאינון מראשי תיבין

דבראשית בת ראשי ול"ג תקונא ה' (מנטובה). ר נ"א

ואיהו (הגר"א). ש נ"א ישתני (מנטובה ושאר דפוסים). ת נ"א מלגו (הגר"א).

מעלות הסולם

מאמר בראשית : בית ראשי

בינה יוצא מעדן שהוא חכמה. וכל היציאה
היתה להשקות את הגן היינו מלכות שנקראת
גן. כי לולא יציאת הנהר לחוץ מעדן לא היתה
מלכות מוכשרת לקבל שום מוחין ומכש"כ
שלא היתה באה לגמר תקונה.

והנה אין הארת חכמה נמשכת ונגלית
בשום פרצוף מן א"א עד הנוקבא דאצילות
כי בנוקבא לבדה מתגלית חכמה ואין ז"א יכול
להאיר בהארת חכמה זולת בעת הזווג עם
הנוקבא. בסו"ה אשת חיל עטרת בעלה. ובסו"ה
ואת עלית על כלגה כי בה מתגלה הארת
חכמה, וזה שאמרו חז"ל בת תחלה היינו
מלכות שנעשית לתחלה וראשית, סימן יפה
לבנים כי גם ז"א מאיר על ידה בהארת חכמה.
והיינו דמפרש בגמרא איכא דאמרי

דמרכיבי לאחאה כי הארת חכמה נקראת
גדלות וז' קצות של עיר אנפין שהם נקראים
אחים אל מלכות. גדלים על ידה. ואיכא
דאמרי דלא שלמא ביה עינא בישא כי אור
הזכר מאיר מלמעלה למטה בבחינת ג"ר ואור
נקבה מושפע מלמטה למעלה בבחינת ו"ק. ועינים
ה"ס חכמה ואם ז"א היה מאיר בהארת חכמה
בלי זווג עם המלכות היתה הארתו מתפשטת
מלמעלה למטה כטבע הזכר והיתה החכמה
מגיעה אל החיצונים שזוהי שליטת עין רע.
כמו שהיה בשבירת הכלים וחטא אדה"ר. וע"י
התקון של בת תחלה גם הזכר אינו מאיר רק
כטבע הבת מלמטה למעלה. ואין שום שליטה
לעין רע. ונודע שאין אור נמשך מא"ס ב"ה
אלא ע"י זווג דהכאה מאור העליון שה"ס
ע"ס דאו"י שנקראים הו"ה. על המסך שבכלי
לכות המעלה ע"ס דאו"ח ממטה למעלה
הנקראים אדנ"י ומלבישים את עשר הספירות
של אור הישר. ואח"ז מתרחב כלי המלכות

ונמצא כי בעת שרוצה להודיע לנו באיזה
שם הכה את המצרי כלומר התחלת התמעטות
קומתו אומר שהיה בשם כה"ת משם ע"ב.
ובעת שהמדובר הוא בהריגתו דהיינו גמר
הכאתו ולהודיע לנו את השם שהרגו ובירר
כל קומת אורו להסתלק לגמרי, אומר שזה
היה בשם יכ"ש, משם מ"ב.

(ריג) תקונא ה' בראשית וכו': תקון
חמשי, בראשית כלומר במלת בראשית ישנו
צירוף בת ראשי. סוד הכתוב אלה ראשי בית
אבותם. בת היינו מלכות, עלה העמידו בעלי
המשנה (ב"ב קמא). בת בתחלה סימן יפה
לבנים, היינו ו"ק דז"א. והיא, היינו מלכות
היא אות י' מן אדנ"י מרגלית יקרה כלולה
מכל הגוונים היינו ע"ס דז"א.

(ריד) דאת י' מן וכו': כי אות י' של
שם הו"ה, לא תפיס בה שום צבע כלל. ז"ש
אני הו"ה לא שניתי. לא משתנה בשום צבע
מן הספירות כלל. אלא מאיר בפנימיות
הצבעים, בסוד ע"ס של אור ישר כי שם הו"ה
הוא כמו הנשמה בתוך גוף האדם. או כנר
שבתוך ההיכל. ואות י' מן שם אדנ"י היא
אבן ספיר לוקחת צבע תכלת ושחור מצד הדין
דהיינו קו השמאל, שהוא דין. ומאיר בה אור
לחי מצד הרחמים דהיינו קו ימין, שהוא רחמים
וחסדים.

פירוש. בראשית היא חכמה. וששת ימי
בראשית הם חג"ת נה"י דז"א היוצאים מחכמה
הנקראת ראשית. בסוד בראשית וע"י עליית
המלכות לראש א"א נעשה הצירוף בת ראשי
כי חג"ת נקראים ראשים ונקראים אבות
בסו"ה אלה ראשי בית אבותם. וע"י עליית
המלכות לראש א"א יצאו בתו"מ לחוץ
מראש א"א שהוא חכמה. בסו"ה ונהר שהוא

כנשמתא בגופא דאיניש. או כשרגא בהיכלא. א ואת י' מן אדני, איהו ספיר. נטיל גוון תכלת ב ואוכם מסטרא דדינא, ונהיר ביה נהורא חורא, מסטרא דרחמי.

רטו) ג ואיהי את י' מן אדני, אודם מסטרא דגבורה, פטדה מסטרא דימינא, ברקת מסטרא דעמודא דאמצעיתא. ד איהי אלף דל'ת נוין יו"ד, כלילן מי"ב גווינין. וכלהו משולשין באבהן, משולשין בכהנים לויים וישראלים. קדושה לך ישלשו.

רטז) כל אבן דגוון ה דילה חיור, נטילת מחסד. ו איהי סגולה ז דיליה ח רחימו. ורזא דמלה, ב) ואהבת עולם אהבתיך על כן משכתיך חסד. אבנא סומקא,

חלופי גרסאות

א נ"א דאיהי י' ולי"ג ואת י' (מנטיבה). ב נ"א אוכם (מנטיבה). ג נ"א ואיהו (מנטיבה ושאר דפוסים). ד נ"א איהו (הגר"א). ה נ"א דיליה (מנטיבה). ו נ"א ואיהו (בראדי). ז נ"א דילה (הגר"א). ח נ"א דרחימו (מנטיבה).

מסורת הזהר

מעלות הסולם

מאמר בראשית: בית ראשי

רטז) כל אבן דגוון וכו': כל אבן שצבע שלה לבן, לוקחת מחסד, וסגולה שלה היא אהבה, וסוד הדבר הוא ואהבת עולם אהבתיך על כן משכתיך חסד. אבן שצבע שלה אדום לוקחת מן גבורה. וסגולה שלה היא להיות אימתו מוטלת על בריות העולם אבן הכלולה משני צבעים לבן ואדום היא לוקחת מעמוד האמצעי, היינו תפארת כלולה מחסד וגבורה. ירוק כזהב לוקחת מבחינת אימא העליונה דהיינו בינה שהיא תשובה קו ירוק המקיף את כל העולם.

פירוש. מלכות מכונה אבן מחמת כח הדין שמתגלה בה עם תיקון המסך להיותו קשה כאבן כלפי אור העליון, ולא מניחו לעבור אליה. ובעת שהתחתונים זכאים ועוסקים בתורה ומעשים טובים להעלות מ"ן הם מתקנים את המלכות בסוד המסך וזווג דהכאה באופן שהיא ממשכת אור ישר ממעלה למטה ומלבשת אותו באור חוזר שלה ממטה למעלה. ואח"ז מתרחב כלי מלכות ומתפשט ממעלה למטה עם כל קומת אור ישר שהלבישה ממנה ולמעלה, וע"י התפשטות זו נעשים ונגמרים הכלים, והאורות מתלבשים בהם.

וזה אמרו כל אבן דגוון דילה חיזור נטילת מחסד וכו', כי להיות המלכות כלולה מכל תשע הספירות בסוד אבן ספיר (כנ"ל אות ר"ד) והיא משלימן לעשר. לכן היא מאירה בכל פעם לפי אותה הספירה השולטת באותו הזמן או חסד או גבורה.

ומה שאמר ירוק כזהב מסטרא דאימא עלאה דאיהי תשובה הוא, כי בשעה שבני העולם חוטאים הם גורמים לעליית מלכות לבינה, ואז בינה מתמעטת מג"ר שלה. מחמת

שג'

ומתפשט מלמעלה למטה, שבזה נתלבשו האורות בכלים דהיינו בתוך אור חוזר ההוא. וזה אמרו ואיהי י' מן אדני היינו המסך שבכלי מלכות, מרגלית יקרא כלילא מכל גווינין כי ע"י הזווג דהכאה נכללה מכל ע"ס של אור הישר המאיר במלכות.

וזה אמרו (באות ר"ד) דאת י' מן הוי"ה לא תפיס וכו', כי ע"ס דאור ישר בלי אור חוזר הם אור בלי כלי והם לא משתנים כלל כי כל השינויים והגוונים הם מן האור החוזר שהוא זכלי. וזה אמרו ואת י' מן אדני איהו ספיר וכו' המאירה בכל הגוונים שהם הספירות שנכללו בה ע"י אור חוזר העולה ממנה ממטה למעלה, שהוא ראש המדרגה ומתפשטות ממעלה למטה, בתוך סוף של המדרגה, הן מספירות הימין המאירים ברחמים והן מן הספירות שבקו השמאל.

רטו) ואיהי את י' וכו': ואת י' מן שם אדני היא נקראת אודם. מבחינת גבורה ונקראת פטדה מבחינת ימין שהוא חסד. ונקראת ברקת מבחינת עמוד האמצעי שהוא תפארת. מלכות היא אלף דל'ת נוין יו"ד, כלולים מן י"ב גוונים. שהם חו"ב תו"מ כל אחד כלול מג' קוים, וד' פעם ג' הם י"ב. וכלם הם משולשים באבות שהם חג"ת, משולשים בכהנים לויים וישראלים דהיינו נה"י הנכללים מחג"ת. קדושה לך ישלשו דהיינו ג"ר חב"ד. פירוש. כשמלכות היא בזווג עם ז"א, היא נכללת ממנו ויש בה ג"כ י"ב גבולים כמו בז"א, שהם ד' אורות חו"ג תו"מ, שכל אחד כלול מג' קוים, ונמצא שיש לה י"ב אורות, והם נרמזים ב"ב אותיות של מילוי שם אדני שבכל אות ג' אותיות.

(דפו"י דף י' ע"א)

בטילת מן גבורה. וסגולה ט דילה, למהוי אימתו מוטלת על בריין דעלמא. אבנא כלילא מתרין גוונין חוור וסומק, איהי מעמודא דאמצעיתא. ירוק כ כזהב, מסטרא דאימא עלאה ז דאיהי תשובה, קו ירוק דאסחר כל עלמא. ריז) ואית גוון פשוט, כפול, משולש, מרובע, עד דסליק לעשרה גוונין,

חלופי גרסאות

ט ג"א דיליה (בראדי). י ג"א איהו (בראדי). כ ג"א ל"ג כזהב (מנטובה). ז ג"א דאיהו (בראדי).

מעלות הסולם

מאמר בראשית: בית ראשי

טרם שמתחיל בפרצוף ענין הזדככות המסך ומיעוט הקומה. אשר מלכות של ראש מתפשטת ממעלה למטה בגוף המדרגה באותו שיעור קומה שהלבישה את אור הישר באור חוור שעלה ממטה למעלה בראש המדרגה. (שזה מדובר כאן מן אות רי"ג עד אות רט"ו) ונקרא אור הפנים מפני שכל עשר הספירות פניהם למטה. כלומר שמשיפיעים עד סיומו של הפרצוף.

וכאן (באות רי"ז) מבאר ב' מדרגות האחוריים הנקראות נקודות. שהם האורות המאירים בעת שהקומה מתמעטת מכח הזדככות המסך. ויש להבין אשד אור הא' שהוא טעמים ואור הפנים הוא קומה אחת של י' ספירות, שנאצלים ובאים בזוג א' עם המלכות. אמנם אור הב' שהוא אחוריים ונקודות הוא כולל ד' קומות של ע"ס הנאצלות ובאות בד' זווגים, מכח ד' בחינות של הזדככות הנוהג במסך, ונבחנים להוי"ה בריבוע מפני שאחוריהם למטה, כי בדגע זה שמתחיל המסך להזדכך, הרי קומתו מתמעטת, ומיעוט הקומה אינו ניכר בכלים העליונים של המדרגה רק בכלים התחתונים. באופן שבאותו שיעור של מיעוט קומת ע"ס של הפרצוף באותו שיעור נמצא הכלי התחתון מתרוקן מאורו, והאור הפך אחוריו אליו.

וזה אמרו ואית גוון פשוט שהוא אור הפנים הנקרא ד' אותיות הוי"ה, שבתחלה כשהיה בקומת כתר היו שם כל ד' אותיות הוי"ה כסדרן כראוי. כפול משולש מרובע וכי' דאינון י' יהי יהי הוי"ה, הוא בעת הזדככות הקומות, שמתחילה המסך מזדכך מבחי"ד לבחי"ג, ויוצאות ע"ס בקומת חכמה וחסר כתר, אז נתרקן הכלי האחרון מאורו שהוא ה' תחתונה דהוי"ה, והקומה נבחנת לג' אותיות יהי, ומהפכת פניה למעלה ואחוריה כלפי ה' תחתונה. ובהזדככות המסך מבחי"ג לבחי"ב נתמעטה הקומה לבחינת בינה, ונתרוקן גם כלי ז"א והקומה נבחנת לב' אותיות יהי לבד. ומהפכת אחוריה לז"א שהוא ו' דהוי"ה, וכשמזדכך לבחי"א נתמעטה הקומה לבחינת ז"א, ונחסר גם בינה, אז נתרקן גם כלי בינה שהוא ה' ראשונה דהוי"ה ואין בקומה זו רק אות אחת שהיא י', ומהפכת פניה

שג' הספירות בינה תו"מ נופלות אל המדרגה שמתחתיה, ונעשית לו"ק בלי ג"ר, ואז נמצאים כל העולמות בדינים וקטנות. וכשבני העולם מטיבים מעשיהם ומעלים מ"ן אז נעשה זוג מע"ב וס"ג דא"ק, והארת הזוג מגיעה לאמא ומורידה את הצמצום של המלכות למטה למקומו, ואז חוזרים ועולים ג' הספירות בינה תו"מ שנפלו ממנה ומתחברים במדרגה ונשלמים ג"ר שלה, וכן נעשה בכל המדרגות שנתמעטו מחמת מיעוט הבינה, שחוזרים אליהם בינה ותו"מ שלהם ומשיגים ג"ר.

וזה נקרא תשובה כי מלכות עולה לבינה ונמתקת במדת הרחמים של בינה ומשפיעה מאורותיה הגדולים גם לעולמות בי"ע ולישראל, והדינים נמתקו ונעשו גורמים להמשכת החכמה והפחד נהפך להיות מנוחה ויקר, ומלכות מאירה מסטרא דאימא עלאה דהיינו בג"ר דחיה ואז ירוק כזהב בסוד שאחז"ל אסתר ירקרקת היתה, וזהב ירקרק, ומגיעה הארת התיקון גם לבחינת תהו שנקרא קו ירוק מצד החלל הפנוי שנעשה בצמצום א'. והארתה מקיפה את כל העולמות והיינו קו ירוק דאסחר כל עלמא עם אורות הרחמים של אימא עלאה בסוד תשובה מאהבה שזדונות נעשו זכיות.

ריז) ואית גוון פשוט וכי': וישנו גוון פשוט היינו כתר כפול, חכמה בינה משולש, חג"ט. מרובע, נה"מ. עד שעולה לעשרה גוונים שהם עשר ספירות, שמאירות בהן עשר אותיות שהן י' יהי יהי הוי"ה, היינו הוי"ה בריבוע ועולים אלו עשר אותיות לע"ב אורות, המאירים בע"ב גוונים.

פירוש. הנה בע"ח (שער רפ"ח נצוצין פ"א ופ"ב) מבואר שבכל פרצוף ישנן ד' מדרגות: א', היא עצמות אותיות של השם כגון הוי"ה. ב', הריבוע של אותיות השם, כזה: י' יהי יהי הוי"ה והן י' אותיות אחוריים ולא עצמות. ג', חשבון ומספר ד' אותיות הוי"ה שהן פנים עצמות ומספרן כ"ו. ד', הוא חשבון ומספר י' אותיות אחוריים שמספרן ע"ב.

והנה ב' בחינות שהן: עצם האותיות, ומספרן כ"ו, הנבחנות לאור הפנים, הן שתיהן בחינות אור טעמים, שפירושו התפשטות א' (דפו"י דף י' ע"א)

הקדמת תקוני הזהר

קכו

ח דנהירין בהון יי אתוון, דאינון יי ייה יהו יהויה. נ וסליקו אלין יי, לע"ב נהורין
ס דנהירין בע"ב גוויין.

ריח) חשק: חל"ם, שב"א, קמ"ץ. אינון נקוד צבאות. נצח והוד יסוד,
וכלהו נהרין ע באבנא יקירא מלכות, כלילא מכל סגולות. שב"א גוון סומק
דגבורה, דנטיל מניה הוד. קמ"ץ גוון חוור. ולא צריך לארכא בהון, דהא אתמרו
לעילא.

מאמר בראשית דאיהי אהבה

ריט) * ועוד פ תקונא ו, ג) והמשכילים יזהירו, אלין צ אינון דידעין

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ח נ"א נהירין (מנטובה ושאר דפוסים). נ נ"א וסליקו
(קושטנדינא ושאר דפוסים). ס נ"א דנהרין (מנטובה
ושאר דפוסים). ע נ"א כאבנא יקרא (מנטובה). פ נ"א ל"ג תקונא ו' (מנטובה). צ נ"א ל"ג אינון (מנטובה).

ג) (דניאל י"ב).

מעלות הסולם

מאמר בראשית: בית ראשי

דעליון אשר בקטנות הם יוצאים מן המדרגה
העליונה ובאים לתוך המדרגה התחתונה,
ובגדלות כשמדרגה העליונה מעלית אליה את
נה"י שלה למעלה. עולים עמה גם ג"ר של
המדרגה התחתונה נמצא שנה"י של כל מדרגה
הם יוצאים ובאים תמיד, ולכן הם נקראים
צבאות.

והנה אין לך דבר שאין בו פנימיות
וחיצוניות. כי כל מדרגה נחלקת לשנים, לכלים
דפנים שהם חג"ת ופנימיות ולכלים דאחוריים
שהם נה"י וחיצוניות. אמנם הכלים דפנים
והכלים דאחוריים נכללים אלה מאלה, ואם
תקח את כלים דפנים של איזה מדרגה לבר,
יש להבחין גם בהם פנימיות וחיצוניות, אשר
הפנימיות הן חג"ת והחיצוניות הן מן התכללות
של נה"י בחג"ת. וכן אם תקח את הכלים
דאחוריים שהם נה"י, הרי גם בהם יש פנימיות
וחיצוניות שבחינת התכללותם מכלים דפנים
שהם חג"ת נבחנת לפנימיות שלהם, ובחינתם
עצמם הם חיצוניותם היינו נה"י.

וזה אמרו חשק שהוא נוטריקון של חלם
שבא קמ"ץ שהם חג"ת אינון נקוד צבאות
נצח והוד יסוד כי נקודות הם הפנימיות
המנענעים את האותיות ומאורים בהם את
החיות היינו אור החכמה שהוא נקודות.
ואותיות הן חיצוניות. וכלהו נהרין באבנא
יקירא שהיא מלכות כלילא מכל סגולות.
וממשיך לבאר איך ג' הנקודות שהן חג"ת
מאירות לתוך נה"י, והוא כי שבא גוון סומק
דגבורה שהוא בקו שמאל דנטיל מניה חוד
שהוא ג"כ בקו השמאל. קמ"ץ שהוא כתר גוון
חוור שמאיר בחסדים שהם בקו ימין לוקח
ממנו נצח, וכן חלם שהוא תפארת קו האמצעי
מאיר לתוך יסוד שגם הוא בקו האמצעי.

ריט) ועוד תקונא ו' וכר: ועוד, תקון

ששי

פניה למעלה, ואחוריה לכלי הבינה, ובהזדככות
המסך לבחינת כתר אין עוד שום זווג דהכאה
ונסתלק כל האור מן גוף הפרצוף.

והנה נודע שכל שלימות וכל חסרון תלוי
וטבוע במספר וחשבון כי דבר הסמוי מן העין
יכול להיות מושלם בכל מיני שלימות ואין
שום יתרון ניכר לבעליו כי אינו מרגישם, וכן
להיפך כשיקרה בדבר ההוא כל מיני חסרונות
לא יתעצב מחמת שאינו מרגישם, הרי שיש
להבחין בכל דבר ב' הבחנות: א', מהות ועצם
של כללות הרבר המושג. ב', היא השגה של
מספר וחשבון של הרבר, באופן שדבר שחסר
בו המספר והחשבון, הוא בגדר של מהות
ממושג בלי השגתו הממשית. והיות שכל
השיעורים הם מחמת המסך של כלי מלכות,
ולכן מהותן של עשר הספירות אר"י ואר"ח
נרמזות ביד אותיות של השם, בריבוע. וחשבון
של עשר האותיות מרומז במלכות, וזה אמרו
דפליקו אלין יי לע"ב נהורין וכר, כמ"ש
בנהר פנחס (אות קל"ט) דחשבון גימטריא
אינון במלכות וחשבונן של ד' המלכיות
מד' הקומות, עולה ע"ב.

ריח) חשק חלם שבא וכר: חשק
נוטריקון חולם שבא קמ"ץ הן הניקוד של
צבאות תחת הצדיק שבא, ותחת ב' קמ"ץ,
וחולם על ו'. ונצח הוד יסוד נקראים צבאות,
וכלם מאירים באבן היקר היינו מלכות
הכלולה מכל הסגולות. שבא גוון אדום מגבורה
והוד שהוא בקו שמאל לוקח ממנו. קמ"ץ גוון
לבן היינו שמאיר בחסדים ונצח לוקח ממנו.
ולא צריכים להאריך בביאור הנקודות כי
למעלה למדנו ביאורם.

פירוש. סוד השם צבאות הוא מלשון צא
ובא, בסו"ה המוציא במספר צבאם, כי כל
הקשר שישנו בין המדרגות הוא ע"י נה"י

(דפ"י דף י' ע"א *) דף י' ע"ב)

רזא ק בפקודא תנינא, במלת בראשיית ר דאיהי אהב"ה, דאיהי ש לחשבן זעיר בראשיית. במתקלא חדא סלקין. ת דא בדא, דא תליסר ודא תליסר.
 רכז ודא אהבת חסד, דאיהי ע"ב בחושבן, לקבל שמא מפרש ויסע ויבוא ויט. דביה וא"ו, כחושבן אח"ד. דהיינו מאמר א חד, דאיהו בראשית. ב דאוקמוהו עליה, ג והלא במאמר אחד יכול להבראות.
 רכא) והאי איהו רחימוי דמאריה, מאן דמסר נפשיה באחד, ברחימו דמאריה. ובג"ד, ד) ואהבת את יי' אלהיך, אפילו נוטל את נפשך, דאם חביב עליה נפשיה מגופא, לכך נאמר ובכל נפשך. ואם חביב עליה גופיה מממוניה, לכך נאמר בכל לבבך. ואם חביב עליה ממונא מגופא, לכך נאמר בכל מאדך. במה דחביב עלך, מסור ליה ברחימו דמארך בעת צרה.
 רכב) ודא איהו נסיון דעתידין ישראל לאתנסאה, בעי שנין דגלותא

חלופי גרסאות

ק נ"א תנינא בפקודיא (מנטובה). ר נ"א דאיהו (בראדי).
 ש נ"א בחשבון (הגר"א). ת נ"א ל"ג דא בדא דא
 ב נ"א דאוקמו (בראדי) נ"א דאוקמוהו (קושטנדינא).
 ג נ"א הלא (מנטובה).

מסורת הזהר

ד) (דברים ו') זהר וארא ל"ב ציון ש'.

תליסר ודא תליסר (דפו"י). א נ"א אחד (הגר"א). ב נ"א דאוקמו (בראדי) נ"א דאוקמוהו (קושטנדינא).
 ג נ"א הלא (מנטובה).

מעלות הסולם

מאמר בראשית דאיהי אהבה

החכמה בתוך החסדים. לקבל שמא מפרש ויסע ויבוא ויט, שבכל פסוק יש ע"ב אותיות. כי ה"ס ג' קוים ויש בקו ימין ע"ב אותיות ובקו שמאל ע"ב אותיות. ובקו אמצעי ע"ב אותיות. ומשילובם של ג' פעמים ע"ב אותיות אלו זו בזו יוצא השם של ע"ב שמות. דביה וא"ו כי בשם ע"ב ישנם ג' שמות בראש ובתוך וקרוב לסוף שהם בר"ת וא"ו כחושבן אחד דהיינו קומה שלימה של עשר ספירות וי"ג מדות הרחמים, דהיינו מאמר חד דאיהו בראשית וכו' כי מאמר פירושו מדרגה היוצאת על זווג דהכאה בסוד הכאת שפה אל שפה, ומתפשטת בראש וגוף.

רכא) זהאי איהו רחימוי וכו': וזהו אהבת רבונו, מי שמוסר את נפשו באחד באהבת רבונו, ומשום זה נאמר אחרי שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך, אפילו נוטל את נפשך. שאם חביב עליו נפשו מן גופו דהיינו יסורין, לכך נאמר ובכל נפשך. ואם חביב עליו גופו מממונו, לכך נאמר בכל לבבך. ואם חביב עליו ממונו מגופו, לכך נאמר בכל מאדך. מה שחביב עליך מסייר אותו באהבת אדונך, בעת צרה. שאז הוא הנסיון וניכר אהבת אמת.

רכב) ודא איהו נסיון וכו': וזה הוא נסיון שעתידיים ישראל להתנסות בשבעים שנה של הגלות האחרון. כי עני חשוב כמת, ואם נוטלים מחנו את ממונו הוא כאלו לוקחים את נפשו. גוף ונפש וממון כולם שקולים. מה

שחביב

ששי, כתוב והמשכילים יזהירו, אלו הם היודעים סוד מצוה השנית במלת בראשית. כי המצוה הראשונה היא יראה בסו"ה ראשית חכמה יראת ה' וכן יראת ה' ראשית דעת, ומצוה השנית היא אהבה שהיא בגימטריא במספר קטן בראשית, כי שניהם בראשית ואהבה עולים במשקל אחד כי בראשית בגימטריא י"ג במ"ק וכן אהבה בגימטריא י"ג.

רכז) ודא אהבת חסד וכו': וזה הוא אהבת חסד שהיא חסד בחשבון ע"ב. נגד שם המפורש היוצא מן הפסוקים ויסע ויבא ויט, שהם ע"ב שמות (פרשת בשלח אות קע"ג) שבו וא"ו במספר י"ג כחשבון אח"ד. דהיינו י"ג מדות הרחמים, הרמוזות בג' מלים וה"ו אני וה"ו הכוללים את ע"ב שמות, בראש וה"ו ובתוך אני וקרוב לסוף וה"ו, שהם וא"ו בראשי תיבות. דהיינו מאמר אחד שהוא בראשית שהעמידו עליו חז"ל (ר"ה לא אבות פ"ה) והלא במאמר אחד יכול להבראות.

פירוש. אהבה סתם היא אהבת חסד, והיא בחינת ז"א לבד, שה"ס ימין, וישנה אהבת דודים שפירושה היא התכללות החכמה בחסדים, ואהבה זו נמשכת בעיקרה מקו שמאל שה"ס הארת חכמה ונכללת בחסדים בסוד שם ע"ב, וזה אמרו ודא אהבת חסד באופן דאיהי ע"ב בחושבן כי שם ע"ב הוא שם של חכמה, ומרמז כי בראשית ואהבה, ה"ס אהבת חסד ואהבת דודים שהם חכמה וחסדים יחד, ואחר הזווג שעל המלכות הנקראת חשבון מתלבשת

(דפו"י דף י' ע"ב)

הקדמת תקוני הזהר

קכט

בתראה. דעני חשוב כמת, וכאילו ד נטלין נפשיה. גופא ונפשא וממונא, כלהו שקולין. במה דחביב עליה, מסור ליה ברחימא דמאריה. ובההוא זמנא, אתקשר במלת אהב"ה, דאיהי בראשי"ת, ה וכאילו ביה ברא עלמא. רכג) ומאן דלא מסר נפשיה או גופיה או ממוניה ברחימו דמאריה בשעת השמד, כאילו אחזר עלמא לתוהו ובהו. ו ובגין דא, קרא סמיך ליה, ה) והארץ היתה תהו ובהו.

רכד) ואהבת ה' איהי מלכות, כלילא מכל ספירן, ואיהי פקודא דקב"ה בכל תרי"ג פקודין. ובגינה אתמר, ו) מדוע אתה עובר את מצות המלך, ואיהי בנין עלמא. שפחה בישא איהי חרבן עלמא, ובגין דא אתמר בה, ז) והארץ היתה תהו ובהו, ואיהי רצועה בידי דקב"ה, לאלקאה ה ביה חייביא. רכה) ובגין דא, מאן דרחים לקב"ה מגו נפשיה או גופיה או ממוניה, דינטיר ליה קב"ה. הא רחימו דיליה תלויה, ט בההיא דיהיב ליה, י ולא עיקר רחימו דיליה איהו. האי רחימו, דאם נטל ממוניה או גופיה, כ כפר ל ביה. רכו) לאו איהו עקר רחימו, עד דמסר נפשיה ברחימו דמאריה. ואם כל תלת מ שקולין לגביה, ימסור לון כלהו על קדושת שמייה, ברחימו. והאי

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ה) (בראשית א') זהר בראשית א' כ"ח ציון ג'. ד נ"א נטלי (קושטנדינא). ה נ"א כאילו (מנטובה). ו) (אסתר ג') קדושים י"ז צ"ה. ז) (בראשית א'). ו ה"ג במנטובה ושאר דפוסים נ"א מוסיף בסוגריים ומאן דמסר נפשיה וגופיה וממוניה בשעת השמד ברחימו דמאריה דא אתקרי רחימא דמאריה ודאי ובההוא עלמא לית לעילא מיניה (קושטנדינא ודטו"י). ח נ"א בה (מנטובה). ט נ"א בההוא (הגרא"א ועוד). י ה"ג במנטובה ובכל הדפוסים הגירסא ולא עיקר רחימו (דיליה) דלא איהו. כ ה"ג במנטובה ובראשית חכמה ובכל הדפוסים מוסיף בסוגריים (או נפשיה). ל נ"א בה (מנטובה). מ נ"א שקילין לגבה (מנטובה).

מעלות הסולם

מאמר בראשית דאיהי אהבה

רכה) ובגין דא מאן וכו': ומשום זה מי שאוהב אל הקב"ה מתוך נפשו או גופו או ממונו בכדי שהקב"ה ישמור אותו. הרי האהבה תלויה בדבר ההוא שנותן לו. ואין האהבה שלו היא העיקר, רק הדבר הוא עיקר והאהבה תלויה בו, אהבה זו, אם נוטל ממנו ממונו או גופו, כופר בו, כלומר שמתוך ששורש אהבתו מיוסד על דבר אם בטלה דבר בטלה האהבה. רכו) לאו איהו עקר וכו': אין האהבה היא עיקר ושורש, אלא עד שמוסר נפשו באהבת אדונו, ואם כל השלשה שקולים אצלו, דהיינו נפשו וגופו וממונו, ימסור אותם כולם על קדושת שמו באהבה. וזה הוא עיקרה של אהבה. אהבת המלכות שהיא נקראת אהבת חסד. כשחטד מאיר בה. והיא נקראת יראה מבחינת הגבורה. כשגבורה מאירה בה. ומחסד היינו כשמלכות מאירה מבחינת חסד המלכות היא בחינת אהבת ה', כמו שלמדנו. מגבורה היא יראת ה'. ותורה שהיא בנימטריא תרי"א מבין שניהם חסד וגבורה ניתנה לישראל. וזה היינו

שחביב עליו מסור אותו באהבת אדונו. ובזמן ההוא דהיינו שמוסר הכל בעת צרה, הוא מתקשר במלת אהבה שהיא בראשית (כנ"ל אות רי"ז) וכאלו בשבילו נברא העולם. כמ"ש בראשית ברא אלקים ופירושו שבשביל מצות אהבה שהיא בראשית ברא אלקים. (ענין ע' שנים של הגלות האחרון ע"י לעיל אות צ' ד"ה פירוש).

רכג) ומאן דלא מסר וכו': ומי שלא מוסר נפשו או גופו או ממונו, באהבת רבונו בשעת השמד. הריהו כאלו החזיר את העולם לתהו ובהו. ומשום זה, כתוב סמוך לו לפסוק בראשית פסוק, והארץ היתה תהו ובהו.

רכד) ואהבת ה' איהי וכו': ומלכות היא אהבת ה' כלולה מכל הספירות, והיא מצות הקב"ה בכל תרי"ג מצוות, ובשבילה נאמר מדוע אתה עובר את מצות המלך, והיא בנין העולם. שפחה הרעה היא חורבן העולם. ומשום זה נאמר בה. והארץ היתה תהו ובהו. והיא רצועה ביד הקב"ה להלקות בה רשעים.

(דפו"י דף י' ע"ב)

איהו עקרא דרחימו, נ דאיהו אהבת ה' מלכות, דאיהו אהבת חסד. דיראה מסטרא
 דגבורה איהו. ומחסד איהו מלכות אהבת י', כמה דאתמר. מגבורה איהו יראת
 י'. ואורייתא דאיהו תרי"א, מתרוייהו ם אתיהב לישראל, ודא עמודא דאמצעיתא.
 מסטריה אתקריאת מלכות ח (תורת י"י ע תמימה. ואיהו מצוה פ דיליה, בכל
 תרי"ג פקודי דתליין משמיה, דאינון ט) שמ"י עם י"ה שס"ה. זכר"י עם ו"ה רמ"ח,
 צ הוא בצלמו כדמותו.

מאמר בראשית ברית אש

רכז) ועוד ק תקונא ז', י) והמשכילים יזהירו, אלין דידיעין במלת בראשית,
 פקודא תליתאה, ר דאיהו ברית מילה. והיינו בראשית, ש דאיזו ברית א"ש.

חלופי גרסאות

ח (תהלים י"ט) ז"ח תרומה כ' ציון ז' ט) (שמות ג') נ"א דאיהו אהבת מלכות ול"ג ה' (מוטובה). ס נ"א
 אהיהיבת (הגר"א). ע בכל הדפוסים הגירסא תמימה
 בסוגריים ובמוטובה והגר"א ל"ג תמימה. פ נ"א יש
 מהקים דיליה (קושטנדינא). צ נ"א היא (מוטובה וקושטנדינא). ק נ"א ל"ג תקונא ד' (מוטובה). ר נ"א
 דאיהו (מוטובה ועוד). ש נ"א דאיהו (מוטובה ועוד) נ"א ל"ג דאיהו (קושטנדינא).

מסורת הזהר

מעלות הסולם

מאמר בראשית: ברית אש

והנה הדינים נמשלים לאש, מה האש
 הגשמית כשמשתמשים בה כראוי אין לך דבר
 טוב ומועיל ממנה בעולם, ואם משתמשים בה
 שלא כראוי אין לך משחית ומכלה גדול ממנה.
 כך הדינים העליונים בעת שהם מתוקנים כל
 שלמות קיום מציאות הרוחנים תלויה בהם,
 ולכן, במצות מידה מביאים ב' מיני דינים,
 הן דינים דנוקבא, והן דינים דדכורא, למקום
 אחד, והם הפכים אלה מאלה, ומכחישים אלה
 את אלה, ושניהם מתבטלים, והמוחין הגדולים
 מתגלים, כי הסכין החותך, הוא נמשך מדינים
 דנוקבא, וערלה היא מדינים דדכורא, ונמצא
 בזה שהסכין חותך את הערלה אשר דינים
 דנוקבא מבטלים את הדינים דדכורא, ולפעמים
 הוא להיפך שדינים דדכורא מבטלים את
 הדינים דנוקבא, כמו שאמרנו ז"ל על הפסוק
 ואשר בנחלים שהיו ב' הרים, באחד היו
 נקעים, היינו דינים דנוקבא, ובשני היו שדים
 בולטות היינו דינים דדכורא, והאמוריים
 התחבאו בתוך הנקעים ונעשה נס שנתקרבו
 ב' ההרים ונעשו אחד כי נכנסו הבלוטות
 בתוך הנקעים והאמוריים נמחצו ביניהם.

וזה אמרו ועוד וכו' אלין דידיעין במלת
 בראשית וכו' דאיהו ברית אש היינו
 שיודעים להמשיך את המוחין דחיה שהם י"ה
 ואו"א עלאין, ומתקנים את האשות, היינו
 שבדינים דדכורא ממשיכים אור אבא עלאה
 שהוא י', ועם אש שהם הדינים הנמתקים
 אתעביד איש, ואוף הכי את ה' עם אש
 שהיא הדינים הנמתקים של הנוקבא איהו
 נוקבא היינו אמא עלאה, ועל תריין אשות

היינו התורה היא עמוד האמצעי תפארת
 מבחינתו של עמוד האמצעי נקראת מלכות
 תורת ה' תמימה, והיא מצוה שלו כי ז"א הוא
 תורה ומלכות היא מצוה, נכללת בכל תרי"ג
 מצוות התלויות משם הו"ה, שהם שמי' עם
 י"ה בגימטריא שס"ה ל"ח זכרי עם ו"ה
 בגימטריא רמ"ח מ"ע, ושס"ה ורמ"ח הם תרי"ג,
 הוא בצלמו כדמותו נכללת מכל המצוות שבתורה
 שהיא ז"א.

רכז) ועוד תקונא ז' וכו': ועוד, תקון
 שביעי כחוב והמשכילים יזהירו, הם אלו
 שיודעים במלת בראשית מצוה שלישית שהיא
 ברית מילה, והיינו בראשית הוא נוטריקון
 ברית אש, וברית הוא י' ועם אש נעשה איש.
 וכן גם אות ה' עם אש היא אשה וקבה,
 ועל שתי אשות הללו למדנו שלבש אדה"ר
 בתחלה לפני החטא כתנות אור, שבהם תפוח
 עקבו של אדם הראשון היה מכהה גלגל הנה.
 פירוש, כי סוד מילה ופריעה הוא גילוי
 המוחין הגדולים של אורות דחיה, הנקראים
 י"ה כי מו"ל"ה נוטריקון מל י"ה, ופריעה
 נוטריקון פרע י"ה, וכל זמן שיש אחיזה כל
 שהיא לקליפות ודינים אין המוחין הללו יכולים
 להתגלות, ולכן ניתנה לנו מצות מילה ופריעה,
 שעי' כריתת הערלה נפרד ממנו ג' קליפות
 הטמאות, שהן: דוח סערה, ענן גדול, ואש
 מתלקחת, ועי' הפריעה שחוצים העור מסביב
 אל היסוד ועור הפריעה נשאר דבוק ביסוד
 מתקנת הנוגה וחוזרת להיות קדושה ומתגלים
 המוחין, עי' בהקדמת ספר הזהר פקודא
 שביעאה).

וברית איהי י, ועם א"ש, אתעביד איש, ואוף הכי את ה', עם אש, איהי נוקבא, ת ועל תרין אשות, אתמר בקדמיתא כתנות א אור. דבהון עקבו מכהה גלגל חמה. רכח) והיינו בורא מאורי האש, ב דאינון בהבדלה, י"ה מן איש ואשה, בתר דחאבו, כ) ויעש י"י אלהים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם, ג ודא עור של נחש, לאתדכאה במה דחאב.

רכט) ובגין דא, צדיקים דנטרי ברית, שוב אינם חוזרים לעפרן, ד דאיהו עור, משכא דחויא, דאתברי מעפרא, דאתמר ה ביה ל) ונחש עפר לחמו.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר
 (בראשית ג') זהר בראשית א' רל"ט ציון ה'.
 (י' ישעיה ס"ה) זהר פקודי רפ"ז ציון מ'.
 ת נ"א ועל תדין אישות (דפו"י). א נ"א ל"ג אור
 (מנטובה). ב נ"א ל"ג דאינון בהבדלה י"ה מן איש
 ואשה (מנטובה). ג הכי גריס בכפד ראשית חכמה
 ודא עור של נחש לאתדכאה במה דחאב ובהגות הגר"א
 לאתדכאה כו'. ד נ"א מוסיף דאיהו אינו עור (מנטובה).
 ה נ"א ל"ג ביה (מנטובה).

מעלות הסולם

מאמר בראשית: ברית אש

עצם המאור שבה מבחינת מאורי אש שהם אחוריים, כי היא צריכה להיות בבחינת המיעוט בכדי לגלות את אור הגדלות של הזוג דפנים בפנים, ובמוצאי שבת אחר שנפסק הזוג של פנים בפנים, אז יש רשות אל הנוקבא להאיר ממוחין דאחוריים שהם מאורי אש. וזה אמרו, והיינו בורא מאורי האש המאירים במוצאי שבת באורות אחוריים מן מלכות שנקראת מאור האש או אור הנר. דאינון בהבדלה י"ה מן איש ואשה שהם מאירים בצאת השבת אחר שהזוג דגדלות של פנים בפנים שהם י"ה נפסק, ונבדלו מאורי אור מלהאיר לתוך האשות שהם כתנות אור. בתר דחאבו, כי פגם חטאו של אדם הראשון, הוכר במוצאי שבת בראשית כנודע, ואז נאמר ויעש ה' אלקים וגו' היינו מזווג ז'ו"ן במקומם עצמם כתנות עור וילבישם, מבחינת מלכות בתערובת של מדת הדין של בחי"ד (כמ"ש להלן) אשר צריכים לצרפה ולזככה שממנה נמשך הפסולת ודא עור של נחש, כי נתערבה מלכות דמדת הדין בכל המדרגות וצריכים לצרף וללבן אותה שהוא לאתדכאה במה דחאב, כי לפני חטאו לא היה לו מבחינת האי עלמא שהוא מלכות דמדת הדין כלום (כמ"ש בזהר קדושים אות ס"ב ע"ש) ואחר שחטא נפגמה המלכות מחמת חטאו ונפלה לבי"ע וגם הוא נידון בנשירת אברים וירד עמה לעשיה ונגלה בו מלכות דמדת הדין.

רכט) ובגין דא צדיקים וכו': ומשום זה צדיקים השומרים את הברית, וממשיכים את המוחין הגדולים של אור החיה, שוב אינם חוזרים לעפרם שהוא עור מלכות דמדת הדין, שהיא גדלות הרצון לקבל, בבחינת עור הנחש שנברא מעפר, שנאמר בו ונחש עפר לחמו. ובגין

אלו אתמר בקדמיתא לפני חטאו של אדם הראשון כתנות אור כי היו לו המוחין הגדולים של א"א עלאין והלביש אותם עם ב' אשות הנמתקות, דבהון עקבו מכהה גלגל חמה, כמ"ש בשער מאמרי רשב"י (קדושים דף כ"ח ובתלמוד ע"ס אות ק"ג) וז"ל כי בתחלה היתה מעלתו גדולה עד מאד כי אפילו בשעה שנברא בלבד היתה מעלתו גדולה ממעלת מטטרון עתה כי הנה מטטרון הוא ביצירה לבד, ואדם הראשון היה או ראשו בעולם הבריאה שהיה במקום ז"א דאצילות עתה, וסיום פריקין תתאין דרגליו שהם בשש תחתונות דעשיה, היו אז במקום שש ראשונות דיצירה של עכשיו, ומכ"ש בשתי הבחינות האחרות שניה ושלישית אשר אז אפילו רגליו היו תוך עולם האצילות עכ"ל ע"ש. ומטטרון הוא בחינת ז"א של בי"ע שנקרא חמה ולכן תפוח עקבו של אדם הראשון לפני החטא היה מכהה גלגל חמה. (וע"י בזהר קדושים בסתרי תורה אות ס"ג).

רכח) והיינו בורא מאורי וכו': והיינו שמברכים במוצאי שבת בורא מאורי האש, שהם היינו מאורי האש מאירים בהבדלת י"ה שהם מאורי אור מן איש ואשה אחר שחטאו ואז נאמר ויעש ה' אלקים לאדם ולאשתו כתנות אור וילבישם. וזה עור של נחש, להזדכך במה שחטא.

פירוש, מוחין דפנים המאירים בשבת נקראים מאורי אור ומוחין דאחוריים נקראים מאורי אש, וכיום השבת נמצאים ז'ו"ן בזווג דגדלות פב"פ, ואז הנוקבא טפלה אל ז"א ואין לה מעצמה כלום, אלא מה שנותן לה ז"א בעלה. ואין רשות אל הנוקבא שתגלה את

רל) ובגין דא, מאן דלא נטיר ברית, אתדן בחבוט הקבר בהוא עפרא. ואלין אינון, דגופא דלהון אינון לון קבר ו בחייהון, ו דדוחקין לון שעתא בכל יומא. ו במלאכה דלהון, דאתבקע דמא בצפרניהון.
 רלא) ובגין דא, תקינו לאחזאה צפרנים בהבדלה, דהוה אדם מלוכש בכתנות צפרנים, דהוה נהרין כענני כבוד. * ואיהו בהבדלה מנייהו, ו וידעו כי ערומים הם מנייהו, בגופא ונשמתא ורוחא ונפשא, ערומים מכתנות אור, דאינון מאורי האש.

רלב) ובגין דבשבת אתחזא לון באדלקת שרגא דשבת, בתרין פתילות דאש, ובמוצאי שבת יתעברון מנייהו. תקינו למימר במוצאי שבת הבדלה באש. רלג) ובגין דשבת ו וי"ט מתלבשין נשמתין בכתנות אור, אמר הנביא ו על כן באורים כבדו י"י, ואוקמהו רבנן, כבדהו בכסות נקיה. מיד דאמר

חלופי גרסאות

מסורת הזהר
 ח) (בראשית ג) זהר בראשית א' רל"ח ציון ד'. ו נ"א ל"ג בחייהון (מנטובה). ו נ"א מוסיף והא ו) (ישעיה כ"ד) זהר פרשת צו נ"ט ציון ס'. ו דוחקין לון (מנטובה) ג"א והא גרם דדחקין לון שעתא בחייהון ובמלאכה דלהון (כסא מלך). ו ה"ג בדפוס מונקאטש ובכל הדפוסים הגירסא ובמלאכה. ו בקושטנדינא ובטשרנון וירושלים הגירסא בסוגריים יש מוחקים וביו"ט.

מעלות הסולם

מאמר בראשית: ברית אש

שאמר רעיא מהימנא אלו הדברים, השתחו לפניו כל בני הישיבה, כי אין שמחה ביניהם כשמחה בעת שמתחדש ביניהם סודות התורה. פירוש, ענין הידים, ואצבעות של הידים, והצפרנים משורשם הוא, כי ידים הן חסד וגבורה, הנעשות לחכמה בינה בעת גדלות בסוד שאו יריכם קודש, ובכל יד יש ג' פרקים שה"ס חב"ד וג' פרקי הימין הם חב"ד דחכמה וג' פרקי השמאל, הם חב"ד דבינה. כי הקבורת המחובר אל הכתף, ה"ס דעת, והזרוע היא בינה, וכף היד עם האצבעות ה"ס חכמה. נמצא אצבעות יד ימין ה"ס חכמה דחכמה, ואצבעות יד שמאל ה"ס חכמה דבינה. ונדוע שאין מדרגה שלא תהיה בה פנים ואחורים, כי בכל מדרגה ישנן ע"ס כח"כ תו"מ וכתר חכמה וג"ר דבינה הם הפנים של המדרגה ותחתיהם ישנה פרסא, שבקטנות מוציאה חצי מדרגה, למדרגה התחתונה הימנה, שהיא ז"ת דבינה ותפארת ומלכות, ובגדלות יורד המסך של מלכות מן הפרסא למקומה, וחוזרים בינה תו"מ למדרגתם למעלה, ואותם בינה תו"מ שיורדים ועולים מכונים אחוריים אפילו אחר עלייתם למעלה בשעת גדלות.

לכן במדרגת חכמה של האצבעות ישנם ג"כ פנים ואחוריים, כי ראשי האצבעות בפנים לצד הבשר נבחנים לכתר חכמה ג"ר דבינה, דהיינו הפנים של האצבעות, וראשי האצבעות לצד הצפרנים, נבחנים לאחוריים, שנפלו בעת קטנות ועלו בשעת גדלות. וצפרנים עצמן,

רל) ובגין דא מאן וכו': ומשום זה מי שאינו שומר ברית, לקבל ע"מ להשפיע נחת רוח ליוצרו, נידון בחבוט הקבר בעפר ההוא, ואלו הם אשר הגופות שלהם הם להם בחינת קבר בחייהם, כמ"ש חז"ל (ברכות יח): רשעים בחייהם קרואים מתים. (וע"י לעיל אות ק"ד) שהשעה דחוקה להם בכל יום, וצועקים תמיד הב הב כמ"ש חז"ל (קה"ר פ"א) מי שיש לו מנה רוצה מאתים, ובמלאכה שלהם כלומר בעת שעושים המלאכה לתקן את עצמם, נתבקע ויוצא דם בצפרניהם, (ע"י להלן אות רל"ג ד"ה פירוש).

רלא) ובגין דא תקינו וכו': ומשום זה תקנו להביט על הצפרנים בעת שמבדילים, במוצאי שבת, כי אדם הראשון היה מלוכש בכתנות הצפרנים, שהיו מאירים כענני כבוד, והוא מחמת חטא עצה"ד, נפרש מהם, ואז נאמר וידעו כי ערומים הם מהם, בגוף ונשמה רוח ונפש, ערומים מכתנות אור שהם מאורי האש.

רלב) ובגין דבשבת אתחזא וכו': ומשום שבשבת רואים אותם מאורי האש בהדלקת נר של שבת בשתי פתילות האש, ובמוצאי שבת נעברים מהם, תקנו לומר במוצאי שבת הבדלה באש.

רלג) ובגין דשבת וי"ט וכו': ומשום שבשבת וי"ט מתלבשות הנשמות בכתנות אור לכן אמר הנביא על כן באורים כבדו ה' והעמידו החכמים כבדהו בכסות נקיה. מיד

(דפו"י דף י' ע"ב *) דף נ"א ע"א

מלין אליו, אשתטחו קמיה כלהו בני מתיבתא. דלית חזוה בינייהו, כחזוה
 כד אתחדש בינייהו רזא דאורייתא.
 (רלד) ובגין דא, מאן דנטיר ברית אש, קרי איש צדק תמים. ואות י

חלופי גרסאות

י נ"א ל"ג אש (מנטובה).

מעלות הסולם

מאמר בראשית: ברית אש

ה"ס הפרסא המבדלת בין כלים דפנים לכלים
 דאחורים.

ונודע שהמוחין נמשכים בדרך ג' קוים,
 קו ימין ה"ס מים וחסדים, קו שמאל ה"ס חכמה
 בלי חסדים שאין התחתונים יכולים לקבלו
 מחמת הדינים שבו, ואלו ב' קוים ימין ושמאל
 הם במחלוקת עד שנמשך קו השלישי המכריע
 ביניהם ומלבישם זה בזה, וה"ס תיקון הפרסא.

ולכן צריכים להזהר מאד לקבל המוחין בבחינת
 קו האמצעי, ולא לנטות לא לימין ולא לשמאל,
 ואם נוטה משהו לצד השמאל מתגלים הדינים
 שבו מחמת הנטייה, וזה אמרו (באות ר"ל)
 ובמלאכה דלהון היינו בעת שעוסקים בתקון
 הכלים לקבל המוחין עם תקון הפרסא, אלה
 שלא נזהרים היטב, אתבקע דמא בצפרניהון
 כי דם רומז לדינים וצפרנים ה"ס הפרסא
 כנ"ל, לכן בעת שנוטים משהו לשמאל מתבקע
 הפרסא ומתגלים הדינים.

והנה להיות הצפרנים סוד הפרסא המבדלת
 בין כלים דפנים לכלים דאחודיים, והיא דבוקה
 על הכלים דאחורים, להיותה שורש הארתם כי
 כל הארתם באה מחמת שהפרסא הורידה את
 מלכות המסיימת ממנה למקומה, ועי"ז עלו
 הכלים בינה ותו"מ ונעשו לקו שמאל ולכלים
 דאחורים, הרי שהפרסא היא שורש הארתם,
 ולכן היא דבוקה בהם, כמו שצפרנים דבוקות
 על ראשי אצבעות, ולפיכך כמו שהפרסא היא
 שורש לכלים דאחורים, כן היא שורש אל
 הארת המדרגה התחתונה כי בעת שעולים כלים
 דאחורים של המדרגה העליונה לוקחים עמהם
 גם את המדרגה התחתונה, ונמצא שהפרסא היא
 שורש גם אל מדרגה תחתונה כמו שהיא שורש
 לכלים דאחורים של העליון, ונשמות אדם
 וחוה הן ממדרגה תחתונה של זו"ן, ולכן
 בעת שהפרסא העלתה את כלים דבינה ותו"מ
 של זו"ן שהיו נפולים לתוך נשמתם של אדם
 וחוה, עלו עמהם גם נשמתם של אדם וחוה
 למקום מלכות דאצילות, ונמצא שאותה הפרסא
 של מלכות דאצילות הדבוקה על כלים דאחורים
 של מלכות, היתה דבוקה ג"כ על אדם הראשון
 וזה אמרו (באות רל"א) ובגין דא תקינו
 לאחזאה צפרנים בהבדלה דהוה אדם
 מלובש בכתנות צפרנים דהוה נהרין כענני
 כבוד כי מלכות דאצילות נקראת כבוד בסוד
 ברוך שם כבוד מלכותו, כי מלכות נקראת שם

ואחר החטא אבד נר"ן שלו מאצילות,

שהגיעו אליו מכה הפרסא, וממילא אבד גם
 את הלבוש של הצפרנים הבא מן הפרסא, וזה
 אמרו וידעו כי ערומים הם כמנייהו בגופא
 ונשמתא ורוחא ונפשא ערומים מכתנות
 אור, דאינון מא"י האש כמבואר לעיל
 (אות רכ"ז) בסוד תרין אשות.

ולפי שיעור הקטן שנשאר בו מנשמתו הגבוהה,
 כן נשאר בו חלק קטן מלבוש הצפורן, שה"ס
 השיוור של הצפרנים שעל ראשי האצבעות,
 שה"ס פרסא פרטית למדרגת חכמה שבאצבעות
 המבדלת לבין הכלים דפנים, לבין כלים
 דאחורים כנ"ל. וז"א ובגין דבשבת אתחזא לון
 באדלקת שרגא דשבת בתרין פתילות
 דאש, היינו במוחין הגדולים של י"ה המהפכים
 ב' אשות לאי"ש ואש"ה ומאירים מאורי אור
 לבדם ושולטים, ומהם מקבלים כל העולמות
 שלמטה יצילות, ובמוצאי שבת יתעברון
 מנייהו, תקינו למימר במוצאי שבת הבדלה
 באש, היינו על אש הזה המתוקן שבמלכות,
 שהם כלים מאחורים של מלכות, כי ביום השבת
 המלכות הוא בנווג עם ז"א פב"פ, ואין ניכר
 בה בחינת שמאל כלל, וכל המדרגות הנמשכות
 מבחינת הארת חכמה נכללות ונבלעות בה
 ואינן נראות, ובמוצאי השבת מוציאה אותן
 ונראות בהארת חכמה, וזה אמרו (באות
 רל"א) ובגין דא תקינו לאחזאה צפרנים
 בהבדלה כי במוצ"ש מתחילים להאיר הכלים
 דאחורים של האצבעות, המתחילים לשלוט בעת
 ההיא, ומאירים ממה שמקבלים מן הנוקבא
 ממצב הא' לפני מיעוטה, והארת חכמה ה"ס
 ראיה, ובגין דשבת וי"ט וכ"ו ואוקמוהו
 רבנן כבדהו בכפות נקיה לרמוז על כתנות
 אור של המוחין הגדולים המאירים ביום השבת.

(רלד) ובגין דא מאן וכי: ומשום זה

מי ששומר ברית אש, לא להמשיך את המוחין

אלא בתקון של קו האמצעי, הממעט את ג"ר

דשמאל

(דמו"ד דא נ"א ע"א)

דיד, דאיהו כחוט דזרקא. ה ואיהו ק"ש קשת, דזריק חצים, מסטרא דברוך שם
 כבוד מלכותו, (9) וברכות לראש צדיק, דאיהו קשת הברית. ז רומחא דא
 עמודא דאמצעיתא, בחמש אצבעאן ח דיד, דאיהו ה' תתאה, ואיהי לימינא
 דחסד, דרגא דאברהם, דחושבניה רמ"ח, ועם ו' דעמודא דאמצעיתא אתעביד
 רומ"ח. קלע, ה' עלאה, לשמאלא. ט י' דאבנא דקלע. י"ה דתפלין י וכלא (צ) י"ה
 עם שמ"י שס"ה, זכר"י עם ו"ה רמ"ח.
 רלח) ומאן דאיהו נטיר י' בח' יומין דמילה, בתמניא אלפי תחום שבת,

חלופי גרסאות

ה ג"א ואיהו (מנטובה ועד): ו ג"א מוסיף בסוגריים
 ברבות (דפ"י): ז ג"א רוחא (מנטובה): ח ג"א ל"ג
 מן דיד עד אתעביד רומח (מנטובה): ט ג"א ו' (ירושלים): י ג"א וכלה (מנטובה).

מסורת הזהר

(9) (משלי י'). (צ) (שמות ג').

מעלות הסולם

מאמר בראשית: ברית אש

החיים צריכים כמה מיני דינים המכונים כלי
 מלחמה, כדי לגרש החיצונים שלא יטו שפע
 הקדושה לצדם ויחריבו מקורות השפע, ומקורם
 של אלו כלי מלחמה יוצאים במדרגות הקדושה
 עצמן, ומשם נמשכים למטה להכניע ולהרחיק
 את החיצונים והקליפות מן שפע הקדושה עד
 השמדם לעד.

ומחלק את כלי המלחמה בשם הוי"ה בסוד
 מ"ש בזהר שופטים (אות ו') שמא דהוי"ה
 מיתה לכמאל ונחש, וחיים לישראל. וכלי
 המלחמה הם: חרב, רומח, קלע שזרק אבנים,
 קשת שיורה חצים, ופירושה של חרב נתבאר
 לעיל (אות קפ"א) בסוד חרב פיפיות אשר
 קו האמצעי משמש בה בכדי למעט ג"ר של
 קו שמאל, שמהם יונקים החיצונים, ועל ידי
 הדינים שבקו האמצעי הוא מכניע את קו
 השמאל להכלל בימין, וב' ההי"ן של השם
 מאירות יחד בשוה, והן ב' פיות החרב. ו' היא
 קו האמצעי גופא דחרבא, ו' היא השורש
 רישא דחרבא.

רומח, הוא דומה לחרב שהוא בחינת קו
 האמצעי, עם מסך דחירק, אלא ההפרש הוא
 שבחרב ישנן ב' פיות וברומח פה אחד של
 מלכות הכלולה בנינה. והיינו פה של מפתחא.
 קלע, ה"ס בינה הכוללת בה את מדת
 הדין של מלכות בסוד האבנים שבתוך הקלע כדי
 להפיל בזה כל החיצונים הנאחזים בהתפשטות
 הארת חכמה מקו שמאל של הבינה.

קשת, ה"ס מלכות בסוד הכתוב את קשתי
 נתתי בענן, שקשת הוא יסוד דמלכות, וענן
 הוא מלכות דיסוד ונתן זה בזה ונמתקו שניהם,
 ומתגלים עליה כל המוחין לקיום העולם, וכוללת
 בתוכה ג' גוונים הקשת, שה"ס ג' קוים, וכשחצונים
 מתקרבים לאחוז בה בסוד הסתכלות בקשת
 שפירושו המשכת אורה ממעלה למטה, אז
 מתעוררים הדינים הקשים הגנוזים בה בסוד
 חצים

האמצעי נעשה רומ"ח. קלע הוא ה' עליונה של
 השם, לשמאל. י' של השם היא האבן של הקלע,
 והם י"ה משם הוי"ה של התפלין. וכל שמות
 הוי"ה מתחלקים י"ה עם שמ"י הרומזים לשס"ה
 מצוות לא תעשה בסוד זה שמי לעלם. זכרי
 עם ו"ה רמ"ח מצוות עשה, בסוד זה זכרי
 לדור דור.

רלח) ומאן דאיהו נטיר וכו': ומי שהוא
 שומר ברית שהיא אות י' בח' ימי מילה,
 ושומר אות שבת בשמונת אלפים אמה תחום
 שבת, ושומר אות תפלין בשמונה פרשיות
 של תפלין, ד' של ראש וד' של יד. הוא
 נשמר מכל המזיקים שמתחת ידו של יצר
 הרע, שהוא ממונה על ששים רבוא חיילות
 מזיקים. כשי"כ מי שקושר אותו בשלשלאות
 והורג אותו.

ביאור המאמר, הנה זו"ן מצד אצילותם
 אינם ראויים למוחין, מפני שמלכות מצמצום
 א' רובצת עליהם שאינה ראויה לקבל אור,
 ובאפן זה לא היה קיום זו"ן ולכל העולמות
 התחתונים, ובכדי שהעולם יוכל להתקיים,
 העלה המאציל את מלכות לביתה, ונעשית אחד
 עם בינה, ואז נעשו זו"ן ראויים למוחין. וכל
 זה הוא בעת שהתחתונים הולכים בדרך הישר.
 אבל אם התחתונים חוטאים הם פוגמים בזו"ן,
 ויש רשות אל הסטרא אחרא להתדבק בזו"ן
 ולגלות את מלכות של צמצום א', שישנה
 בכלים של זו"ן, ומסתלקים כל האורות, וכל
 זמן שהסט"א דבוק במלכות זו, ויונקת מן
 מקום החסרון שבזו"ן, אין שום תקוה שזו"ן
 יוכלו לקבל מוחין להשפיע אל העולמות.

ולפיכך אין שום עצה אלא להמית את
 הסטרא אחרא, ואז אפשר שזו"ן ישפיעו שוב
 חיים אל העולמות, ושני אלה באים כאחד,
 כי עם תקון זו"ן שימשיכו אור החיים, מתים
 הסט"א, אמנם להמית הסט"א ולהמשיך אורות

בתמניא פרשיין דתפלי. איהו נטיר מכל מזיקי דתחות ידא דיצה"ר, דאיהו ממנא על שתין רבוא. כ"ש מאן דקשיר ליה בשלשלאין וקטיל ליה.
 (לט) ועוד, ברית דתקיננו כ ביה מנא בעפרא, לשדייא לה בעפרא, ודם דאטיפין מניה אתחשיב כאילו עביד ליה ל עולה, וההוא עפרא לתקנא מ ביה מזבח אדמה, ודם דברית, כאלו דבח עלה עלוון. הה"ד (ק) מזבח אדמה תעשה לי נ וגו'. ושזיב ליה בההוא עפרא מחבוט הקבר, ובדם מילה, שזיב ליה, משחיטת מלאך המות.

מסורת הזהר

(ק) (שמות כ') זהר בראשית ב' קל"ד ציון ב'.

חלופי גרסאות

כ נ"א ליה (מנטובה ועוד) נ"א לה (משערנאוין). ל נ"א ערלה (מנטובה). מ נ"א ליה (מנטובה). נ נ"א ל"ג וגו' (מנטובה).

מעלות הסולם

מאמר בראשית: ברית אש

וקשת ה"ס ה' תחתונה של השם דזריק חצים מספרא דכרוף שם כבוד מלכותו וכו' המבואר לעיל אות זה בד"ה קשת. וזה אמרו (באות רל"ז) וכאן אתר איהי קירטא כתפילין וכו' כאן מבאר שם הוי"ה של התפילין (הנ"ל באות ק"צ ובאות קצ"ג ד"ה פירוש) שצורפו הוא הוי"ה בסו"ה הנה יד ה' הוי"ה, שהקלע הוא ה' עלאה לשמאלא בסוד תפילין אמא על כרא ו' ה"ס המניה את התפילין שהוא מרכבה לז"א. וקושרן בה' אצבעות של יד ימין שהיא ה' תחתונה הנכללת בימין דחסד דרגיה דאברהם וכו' ועם ו' דעמודא דאמצעייתא אתעביד רומח, בסוד דינין דמפתחא כנ"ל והיינו ו' ה' של הוי"ה. ו' אבנא דקלע' שהיא קשר תפילין של יד, יסוד הממשיך המוחין אל הנוקבא בסוד אבא יסד ברתא כנ"ל.
 זכלא י"ה עם שמי שס"ה מבואר לעיל (אות כ"ו ד"ה פירוש) סוד י"ה עם שמי שה"ס ג"ר שצריכים להעלימם. ולא להמשיך הארת ג"ר ממעלה למטה. זכרי עם ו"ה רמ"ה שה"ס ו"ק דחכמה שמצוה להמשיך אותם והיינו זכרי בחינת זכר שפניו למטה להשפיע. ומאן דאיהו נטיר וכו' היינו תיקון הכלים בהארת ו"ק לבר, כ"ש מאן דקשיר בשלשלאין וקטיל ליה דהיינו הממשיך המוחין בסוד ד' אותיות הוי"ה כנ"ל כי שמא דהוי"ה מיתה לסמאל' ונחש, כי בזה נפסק כל חיותו. וחיים לישראל כי החיים של ישראל ממתים את הסטרא אחרא.

חצים חצי המדרגה של שמאל בלי ימין. בסו"ה וישטמוהו בעלי חצים. ומבואר כאן ב' מיני המוחין שהם ב' שמות הוי"ה הן במוחין המקיפים שהם תפילין והן במוחין הפנימים של קריאת שמע. וזה אמרו ועוד ק"ש איהי רומ"ח וכו' היינו קו האמצעי ו' של הוי"ה, הכולל בו את הדינים של מלכות בסוד מפתחא כרומח בפה אחד. והוא קירטא שהוא קלע שהיא בינה הכוללת בה חמש אבנין ה' שהן חמש מלכיות מכל ע"ס של הקומה כח"ב תר"מ באת י' שה"ס י' של יעקב, עיין בזהר (בראשית א' אות ר"ב) ההוא אבן דאיהו ו' דיעקב דאתמר בה זמשם רועה אבן ישראל לא יפסיק לסלקא לה לההוא אתר דאתנטיילת, כי יעקב אבינו תיקן אותה שהעלה למראשותיו בסו"ה ויקח מאבני המקום דהיינו ה' שהיתה בסוף עקב, בסו"ה בעון עקב' וישם מראשותיו של יעקב, דהיינו שהעלה אותה לבניה שהיא מראשותיו של ז"א שהוא יעקב, ועי"ז נמתקה, עד שנעשית נוקבא אל ישראל, נוסריקון לי ראש, ונקראת אבן ישראל. וקטיל בה ליצר הרע שמקודם התיקון נאמר ואתה תשופנו עקב ועתה הוא יושפך ראש, ונעשה בטוח שלא יפסיק מחמת אחיזת הנחש מלהעלותה עד לכתר. וזה אמרו (באות רל"ז) ואיהו ק"ש קשת דזריק חצים וכו', היינו מלכות ה' תחתונה של השם, כי עד כאן ביאר סוד יה"ו כי ו' של השם, היא אבן אבות הכוללת כל חמשת האבנים בסוד אחד של ק"ש. וה' ראשונה היא הקלע' הכוללת בתוכה חמשת האבנים להמתיקן בסוד שמע, ישראל, ה' אלקינו, ה' ו' של השם היא הרומח הכולל כל רמ"ח מלים של הק"ש עם יחודא עלאה של פסוק הראשון ו' מלים שביחד עולה לחשבון רומח. (דפו"י דף י"א ע"א)

רל"ט) ועוד ברית דתקיננו וכו': ועוד תיקנו במצות מילה שהוא בדית, צריך להיות כלי עם עפר, להשליך בו את הערלה בעפר. ודם הנוטף מן הילד נחשב כאלו עשה אותו לקרבן עולה. ומעפר ההוא נתקן מזבח אדמה.

(רמ) ואם ההוא ם דקביל ברית איהו ממזר, ההוא עפרא תקין ליה לחויא, דאתמר ע ביה (ק) ונחש עפר לחמו. ואיהו (ר) מן האדמה אשר אררה יי דאתמר
 פ בה (ש) ארורה האדמה. ואיהי עפרא צ מהאי דאתמר בה, (ת) והארץ היתה
 תהו ובהו, דאתמר בה (ק) והארץ כבגד תבלה, עמיה יהא חולקיה. כאילו קשיד
 ליה למיעבד עולה ק לעבודה זרה.

(רמא) דההוא בן או בת אינון פסל ומסכה, ך ועל דא אתמר, (ב) אשר
 יעשה פסל ומסכה, ואתמר ושם בסתר בסתרו של עולם, ואמר כל העם אמן.
 דההוא בר מנחש הקדמוני איהו. דגרים מות לאדם ולאתתיה, דאתמר ביה
 (ג) ארור אתה מכל הבהמה וכו'.

(רמב) קליפה דערלה דכסי על יי, אית לה תלת קליפי כגלדי בצלים
 דא על דא. ואינון ש כקליפין דאגוזא, דאתמר עליהו (ד) והארץ היתה תהו,
 דא קו ירוק, קליפה קדמאה דאגוזא. ובהו, אבנים מפולמות דא קליפה תנינא
 דאגוזא, קשה כאבן. וחשך, קליפה תליתאה, ובהו אוקמוהו * רבנן, אין
 דורשין בעריות בשלשה. (ה) שלש שנים יהיה לכם ערלים. ולקבל מוחא איהו
 (ו) ובשנה הרביעית יהיה כל פרוי קדש הלולים ליי.
 (רמג) ובהוין מסטרא ת דא, ארבעה נכנסו לפרדס, ג' אכלו מאלין קליפי

חלופי גרסאות

ס נ"א דקביל ממזר איהו ההוא עפרא ול"ג ברית
 (מנטובה). ע נ"א בה (מנטובה ועוד). פ נ"א ל"ג בה
 (מנטובה). צ נ"א מהא (טשערנאוין ועוד). ק נ"א
 לעבודת כוכבים (הגר"א). ר נ"א ועל דא לא תעשה
 פסל ומסכה (מנטובה). ש נ"א קליפין (קושטנדינא
 ועוד). ת נ"א דערלה ול"ג דא קושטנדינא ועוד דפוסים
 ובמנטובה הגרסא מסטרא ארבעה ול"ג דא ול"ג דערלה.

מסורת הזהר

(ק) (ישעיה ס"ה). (ר) (בראשית ה') זהר בראשית ב'
 רכ"ב ציון ג'. (ש) (בראשית ג') זהר בראשית ב' ק"ג
 ציון ב'. (ח) (בראשית א') זהר בראשית א' כח ציון ק'.
 (א) (ישעיה נ"א) זהר בראשית א' קצ"ב ציון ה'.
 (ב) (דברים כ"ז). (ג) (בראשית ג') זהר פרשת נח ק"ו
 ציון ב'. (ד) (בראשית א'). (ה) (ויקרא יט) זהר וירא
 קיי"ז ציון ה' תק"ח קי"ט ג' ש"ר. (ו) (ויקרא י"ט).

מעלות הסולם

מאמר בראשית: ברית אש

ודם הברית הוא כאלו שחט על המזבח קרבנות
 ועולות. ז"ש מזבח אבנים תעשה לי וגו'. ועפר
 ההוא מציל אותו מחבוט הקבר. ודם מילה
 מציל אותו משחיטת מלאך המות.
 (רמ) ואם ההוא דקביל וכו': כלומר אם
 הנימול ההוא הוא ממזר, עפר ההוא תיקן
 אותו אל הנחש. שנאמר בו ונחש עפר לחמו.
 ומזבח זה הוא. מן האדמה אשר אררה ה'
 שנאמר בה ארורה האדמה. והעפר היא מזו
 שנאמר בה והארץ כבגד תבלה. עמו יהיה חלקו של
 זה שעושה לו מזבח, וכאלו קושר אותו לעשותו
 עולה לעבודה זרה.
 (רמא) דההוא בן או וכו': כי בן ההוא
 או בת. דהיינו ממזר או ממזרת הם פסל
 ומסכה. ועל זה היינו על אביהם נאמר, אשר
 יעשה פסל ומסכה, ונאמר ושם בסתר בסתרו
 של עולם, ואמר כל העם אמן. כי בן ההוא
 שרשו מנחש הקדמוני הוא. שגרם מיתה לאדם
 (דפו"י דף י"א ע"א * דף י"א ע"ב)

ולאשתו שנאמר בו בנחש הקדמוני ארור אתה
 מכל הבהמה וכו'.
 (רמב) קליפה דערלה דכסי וכו': הקליפה
 של הערלה המכסית על המוחין שה"ס יי יש
 לה ג' קליפות, כגלדי בצלים זו על זו. והן
 כקליפות של אגוז, שנאמר עליהן והארץ היתה
 תהו, זה קו ירוק, קליפה ראשונה של האגוז.
 ובהו, היינו אבנים מפולמות, זו קליפה שניה
 של האגוז קשה כאבן. וחשך קליפה שלישית.
 ובהו העמידו החכמים אין דורשים בעריות
 בשלשה. שלש שנים יהיה לכם ערלים. ונגד
 המוח הוא נאמר ובשנה הרביעית יהיה כל
 פרוי קדש הלולים לה'. (ענין ד' קליפות של
 האגוז, ותהו בהו חשך ורוח אלקים שבמעשה
 בראשית מבואר בזהר בראשית א' בסולם
 מן אות י"ז עד כ"ח, וברעיא מהימנא פרשת
 פנחס במאמר ד' קליפין דסחרין לד' חיוו).
 (רמג) זכרון מסטרא דא ארבעה וכו':
 ובהם, היינו בקליפות אלו מבחינה זו.
 למדנו

ומתו, רביעאה אכל איבא, וזרק קליפין וחי. כגוונא דא אתמר, ר' מאיר רמון מצא, תוכו אכל קליפתו זרק.

רמד) וכגוונא דאלין קליפין, אינון קשיין דחפיין על הלכה. דאיהי מוחא מלגאו. ולית בר נש יכיל למיכל בנהמא דאורייתא, דאתמר בה (ז) עץ חיים היא, עד דזריק קושיין מהלכות. ואית הלכה, דכל קושיין דילה אינון, כאילנא דקליפה דיליה וקנה דיליה, ועציו, ועלין, ואיבא, כולהון שויין למיכל, ועליה אתמר, (ח) נרד וכרכום וגו'. ובגין דא לאו כל קשיין שויין.

מאמר בראשית דא אורייתא

רמה) פקודא רביעאה במלת בראשית, דא אורייתא, דאתמר בה (ט) יי קנני ראשית דרכו. ודא שכינתא תתאה, א דאיהי ראשית לנבראים. ואיהי ב אחרית לחכמה עלאה. ובגינה אתמר, (י) מגיד מראשית אחרית. רמו) כד אתנטילת מכתר, אתקריאת עטרת תפארת, עטרה בראש כל

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(משלי ג') זהר בראשית א' רכ"ט ציון א'. (ח) שיר השירים ד' זהר משפטים קל"ה ציון ג'. (ט) (משלי ח'). (י) (ישעיה מ"ו) זהר בראשית א' רל"א ציון א'.

א ג"א דאיהו (מעויבוז). ב ג"א אחרונה (קושטנוינא הראשון).

מעלות הסולם

בראשית דא אורייתא

למדנו ארבעה נכנסו לפרדס נוטריקון פשט רמו דרוש סוד. שלשה אכלו מאלו הקליפות ומתו היינו בן זומא, ובן עזאי, ואחר. והרביעי היינו ר' עקיבא אכל הפרי וזרק את הקליפות וחי כי נכנס בשלום ויצא בשלום (חגיגה י"ד: ע"י) בזהר בראשית א' בסלם אות ר"נ ורנ"א וברע"א מהימנא פנחס אות קצ"ח) כעין זה למדנו ר' מאיר רמון מצא תוכו אכל קליפתו זרק.

רמד) וכגוונא דאלין קליפין וכו': וכעין אלו הקליפות הם הקושיות המחפות על ההלכה. שהיא המוח מבפנים, ואין האדם יכול לאכול מלחמה של תורה שנאמר בה עץ חיים היא, עד שזורק ומתרץ את הקושיות מן ההלכות. וישנה הלכה אשר כל הקושיות שלה הן כאילן שקליפה שלו וקנה שלו ועציו ועליו ופירותיו כולם שוים וראוים לאכילה ועליו היינו על עץ זה נאמר נרד וכרכום וגו' שאינם פירות רק מיני עץ וקליפות מן העץ. ומשום זה אין כל הקושיות שוות.

רמה) פקודא רביעאה במלת וכו': מצוה רביעית במלת בראשית. זו תורה, שנקראת ראשית, שנאמר בה ה' קנני ראשית דרכו. וזו שכינה ותחתונה היינו מלכות שהיא ראשית לנבראים. והיא אחרית לחכמה עליונה. ובשבילה נאמר מגיד מראשית אחרית.

פירוש, כי אין שום אור נמשך מא"ס ב"ה אלא על ידי זווג דהכאה מאור העליון על (דפו"י דף י"א ע"ב)

וזה אמרו איהי אחרית לחכמה עלאה אשר עליה נעשה זווג ההכאה. ובגינה אתמר מגיד מראשית אחרית כי ממשכת את אור החכמה עד סוף המדרגה.

רמו) כד אתנטילת מכתר וכו': כשהיא נלקחת מכתר היא נקראת עטרת תפארת שהיא עטרה לז"א הנקרא תפארת עטרה בראש כל צדיק. כתר לספר תורה. ובשבילה למדנו כל המשימין

צדיק, תגא דס"ת ובגינה אתמר כל המשתמש בתגא חלף. כד אתנטילת מהאי חכמה עילאה ג דאיהי ראשית, אתקריאת על ד שמה. (רמז) וכד אתנטילת מבינה, אתקריאת על ה שמה תבונה וכד אתנטילת מחסד, אתקריאת תורה שבכתב, ו דאתיהיב מימינא, דכתיב כ) מימינו אש דת למו. וכד אתנטילת מגבורה, אתקריאת תורה שבעל פה. דהכי אוקמוהו מארי מתניתין, תורה שבע"פ מפי הגבורה נתנה, ותמן גבורים עומדים בפרץ, ולא יכיל למיקם בה, אלא גבור במלחמתה של תורה, גבור ביצרו. (רמח) וביומא תליתאה, נחיתת לעמודא דאמצעייתא ע"י דמשה, הה"ד (ג) ויהי ביום השלישי בהיות הבקר, בתרי לוחי אבנין נצח והוד. הה"ד, ח) כתובים משני עבריהם, ואינון תרי נביאי קשוט. ומסטרא דעמודא דאמצעייתא אתקריאו נביאי האמת. ושכינתא תורת אמת, הה"ד (ו) תורת אמת היתה בפיהו. ואתקריאת מראה דנבואה, ורוח הקודש, ו מסטרא דתרוייהו. (רמט) וביום הז' נתנה, דא (ס) צדיק יסוד עולם, ובדרגא דיליה מלכות מליל עמהון, והא אוקמוהו ח ל"י מלכין, שמא ט לא יוכלו לדבר על פה אחד, נגע י בבת, וכלל בה כל הי'.

חלופי גרסאות

ג נ"א דהאי (מנטובה) נ"א דהיא (הגרי"א). ד נ"א שמה (מנטובה). ה נ"א שמה (מנטובה). ו נ"א דאיהי וליג דאתיהיבת (מנטובה). ז נ"א סטרא (בראדי). ח נ"א ליה מלכין (בראדי). ט נ"א ליג לא (טשערנאייץ) ובניהו הגירסא בסוגריים לא. י נ"א בכית (מנטובה).

מסורת הזהר

כ) (דברים ל"ג) זהר ויצא ג' ציון הי'. (ל) (שמות י"ט) ז"ח יתרו נ"ב ציון ג'. ח) (שם ל"ב) זהר בלק קס"א ציון ע'. ו) (מלאכי ב') זהר בראשית א' ר"ו ציון ג'. (ס) (משלי י').

מעלות הסולם

בראשית דא אורייתא

הזווג של פנים בפנים, בשני לוחות אבנים היינו נצח והוד דא"א, כי איהו בנצח ואיהי בהוד. ז"ש כתובים משני עבריהם. היינו ימין ושמאל פנים ואחור (ע"י ז"ח רות אות שצ"ד) והם שני נביאי אמת. כי להיותם נמשכים מבחינת עמוד האמצעי שה"ס תתן אמת ליעקב. הם נקראים נביאי האמת. והשכינה היא תורת אמת. תורת אמת היתה בפיהו. ונקראת מראה של נבואה ורוח הקודש מבחינת שניהם היינו נצח הוד.

(רמט) וביום הז' נתנה וכו': וביום השבת ניתנה התורה, כמ"ש חז"ל (שבת פו): דכ"ט מודי בשבת נתנה תורה. זה צדיק יסוד עולם, כלומר שבשבת נמצא יסוד בכל השלימות. (ע"י ז"ח תולדות אות ה') ובמדרגה שלו היינו בזווג יסוד ומלכות. מלכות דברה עמהם. והרי העמידו ל"י מלכות. כלומר שמלכות כוללת כל עשר הספירות. שמא לא יוכלו כלן לדבר על פה אחד אלא, נגע בבת. כי אור העליון מכל ספירה התפשט עד למלכות, וכלל בה כל הי' כי ע"י אור החוזר היא משלימה לכל ספירה, ונכללת מכל ספירה. וכלן מתגלות ע"י מלכות. ודא

המשתמש בתגא חלף. כי זהו תכלית גידולה של הנוקבא וקומה זו אינה משגת אלא במצב אחרים, וצריכים להזהר לא להשהות את זו"ן במצב אחרים, ולהמשיך תכף את מוחין דפנים. (ע"י בזהר בראשית ב' במראות הסלם דף ל"ט) וכשהיא נלקחת מחכמה עליונה זו שהיא ראשית היא נקראת על שמה. חכמה.

(רמז) וכד אתנטילת מבינה וכו': וכשהיא נלקחת מבינה, היא נקראת על שמה תבונה. וכשהיא נלקחת מחסד היא נקראת תורה שבכתב שניתנה מימין שכתוב מימינו אש דת למו. וכשהיא נלקחת מגבורה היא נקראת תורה שבעל פה. כי כך העמידו בעלי המשנה, תורה שבעל פה מפי הגבורה ניתנה. ושם בתורה שבעל פה גבורים עומדים בפרץ, ולא יכול להתקיים בה אלא גבור במלחמתה של תורה, גבור ביצרו.

(רמח) וביומא תליתאה נחיתת וכו': וביום השלישי היינו תפארת ירדה להיות נוקבא לעמוד האמצעי ע"י משה בסוד כלת משה, ז"ש ויהי ביום השלישי בהיות הבוקר. והוא (דטו"י דף י"א ע"ב)

הקדמת תקוני הזהר

(רנ) ודא י, ב"ת אחת, תחות, כ הי' מן אלקים, י' מן אדני, י' מן שדי. כלילא מכל כנויין, ומכל הויין, כגון הוה"י או כוותיה דיהא י' תחות ה', בכל שם דכנוי והויה, איהי נוקבא.

(רנא) ובגין דאורייתא מינה אתיהיבת, אמר למשה (ט) וראית את אחורי כו'. דלית נביא וחכם יכיל לעאלא לעילא פחות מן דא.

(רנב) ובגין דא אתקריאת מפתחות החיצוניים, אנפין ל דילה. ואנפין דלגא, מפתחות הפנימיים. והא אתמר לעיל, דאם בר נש לית בידוי מפתחות החיצוניים, במאי ייעול. ובגין דא אתמר בה, (פ) זה השער ליי.

(רנג) ובגין דלית השגה לנביא וחזוה וחכם פחות מינה, אמר הנביא (צ) כה אמר יי' אל יתהלל חכם בחכמתו גו', כי אם בזאת יתהלל גו', וידוע אותי. ובגין דא יעקב אוליף לה לבנוי, ויהיב לון קבלה מינה, הה"ד (ק) וזאת אשר דבר להם אביהם. ודוד דהוה ליה קבלה מינה, אמר לגבה, (ר) אם תחנה עלי מחנה כו', רמיז לה בהאי תגא, וסליק מחשבתיה לגבה, ואמר לא יירא לבי וכו'.

(רנד) ואהרן דהוה ליה קבלה מינה, לא הוה עאל לפני מ ולפנים, פחות מינה. הה"ד, (ש) בזאת יבא אהרן אל הקדש, דהוה ידע נ דאיהי עקרא דכלא, דאיהי קרבן ליי, עולה ליי, אשה ליי.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

כ נ"א ה' (כסא מלך). ל נ"א דיליה (מנטובה). מ נ"א לפנים (מנטובה קושטנדינא). נ נ"א ל"ג דאיהי (מנטובה מעזיבון).

(ע) (שמות ל"ג) זהר בא ס"ט ציון ט. (פ) (תהלים ק"ח). (צ) (ירמיה ט') זהר תרומה קצ"א ציון מ'. (ק) (בראשית מ"ט) זהר ויחי ר"ז ציון א'. (ר) (תהלים כ"ז) זהר פרשת לך קל"ב ציון ד'. (ש) (ויקרא ט"ז) זהר פרשת נח ק' ציון א'.

מעלות הסולם

בראשית דא אורייתא

החיצוניים במה יכנס. ומשם זה נאמר בה זה השער לה'.

(רנג) ובגין דלית השגה וכו': ומשום שאין השגה לנביא וחזוה וחכם, זולת על ידה. אמר הנביא כה אמר ה' אל יתהלל חכם בחכמתו וגו', כי אם בזאת יתהלל גו' וידוע אותי. ומשום זה למד אותה יעקב לבניו ונתן להם קבלה ממנה כלומר שזכו להתלבשות המלכות בשלימות, המאירה בכל האורות שבתשע ספירות הראשונות, ודוד שהיה לו קבלה ממנה היינו שנעשה למרכבה אליה, אמר אליה אם תחנה עלי מחנה כו' רמז לה בכתר זה היינו כתר מלכות, והעלה מחשבתי אליה ואמר לא יירא לבי וכו'.

(רנד) ואהרן דהוה ליה וכו': ואהרן שהיה לו קבלה ממנה, לא היה נכנס לפני ולפנים זולת על ידה, ז"ש בזאת יבא אהרן אל הקדש, שהיה יודע כי מלכות היא עיקר הכל, שהיא קרבן לה' עולה לה' אשה לה'. פירוש. קרבן עולה אשה היינו ג' קוים ימין

(רנ) ודא י' בת וכו': וזו היינו מלכות היא י' בת אחת, שהיא תחת כלומר בסוף כל הספירות, דהיינו ה' של שם אלקים רומזת למלכות וכן י' מן שם אדני, וי' מן שדי. כלולה מכל הכנויים ומכל הויות, כמו הוה"י וכדומה, בכל שם של כנוי והויה"ה שתהיה י' תחת ה', היא בחינת נוקבא.

(רנא) ובגין דאורייתא מינה וכו': ומשום שהתורה ממנה ניתנה, כי כל אורות החכמה מתגלים רק בה אמר הקב"ה למשה וראית את אחורי כו', כי אין שום נביא וחכם, שיוכל לעלות למעלה במדרגות העליונות זולת ממנה.

(רנב) ובגין דא אתקריאת וכו': ומשום זה, שהארתה היא הארת חכמה, המאירה בכלים דאחורים הפנים שלה נקרא מפתחות החיצוניים. ופניה הפנימיים דהיינו בעת שמאירה בחסדים ע"י התלבשות אורות החכמה בחסדים, נקרא מפתחות הפנימיים, והרי למדנו למעלה (לעיל אות צ"ט) שאם אין ביד האדם מפתחות

(דס"ז דה י"א צ"ב)

רנה) וישראל דהוה לון קבלה ם מינה, לא בעו מקב"ה משכונא אחרא, * דיפדון לון בגינה מן ע גלותא אלא זאת. הה"ד ח) ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם וכו', ונביא אמר בגינה, כד חזא בנבואתא דוחקא דישראל תקיפא אמר א) זאת אשיב אל לבי כו' ב) וזאת ליהודה ויאמר. רנו) איהי מרגלית כלילא מכל גוונין נהירין דאינון נהירין פ מגרמיה וסגולה צ דיליה בכל ק נקודין דאתון וטעמי בכל שם ושם. מסטרא דחלם איהי סגולתא.

רנו) ח ו ם מלא בוא"ו סליק באתווי אהי"ה. ותלת ניצוצין יי"י כחושבן יהו"ה, דאיהו כ"ו, וארבע אתון. סליק לחשבון ר יהו"ה אהי"ה נ"א. ברזא יהו"ה דיי"י. וסגולה דיליה ג) אל נא רפא נ"א לה. ד) אנא ה' הושיעה נ"א.

חלופי גרסאות

ס נ"א מינה (מנטובה). ע נ"א גלות (מנטובה). פ נ"א מגרמי (ירושלים) נ"א מגרמייהו (הגר"א) נ"א מגרמייהו (כסא מלך). צ נ"א דילה (מנטובה. מעויכו). ק נ"א ניקודין ואהוון (כסא מלך). ר נ"א יה"ה אהי"ה (מנטובה) נ"א יהו"ה כי הו"ה (הגהות הגר"א).

מסורת הזהר

ח) (ויקרא כ"ו) זהר וירא קפ"ח ציון א' א) (איכה ג) זהר תרומה קצ"א ציון ע' ב) (דברים ל"ג). זהר ויחי קע"ו ציון א' תקפ"ח קי"א ט"א שכ"ב. ג) (במדבר י"ב) זהר בראשית א' קפ"ח ציון א' ד) (תהלים קי"ח).

מעלות הסולם

בראשית דא אורייתא

רק בו"ק ומכריע אותו וזהו השורש של תקון ג' קוים בכל העולמות. וכאן ברדל"א נבחן שקו אמצעי הוא למעלה מב' הקוים ימין ושמאל. דהיינו סגולתא דטעמים. והם ג' רישין דעתיקא. אשר רדל"א מכריע ומיחד ב' הקוים ימין ושמאל שהם ב' רישין כתרא וחכמה סתימאה דא"א שהם למטה ממנו. וה"ס נקודת חולם על הצירי. שממנו נתקן נקודת הסגול ימין ושמאל ומכריע חב"ד חג"ת נה"י. כמו שנתבאר באדרא וטא (אות מ"ב) אשר בגין דעתיקא אתרשיים בתלת שהוא סגולתא כנ"ל. אף הכי כל שאר בוצינין דנהרין מניה כלילן בתלת. והוא נקודת סגול דנקודות.

וזה אמרו איהי מרגלית כלילא מכל גוונין נהירין. דאינון נהירין מגרמיה. כי אחר עליית מלכות לבינה נעשית ראויה לקבל כל המוחין העליונים של ז"א ונכללת מכולם. וסגולה דיליה וכו' כי ע"י עלייתה לבינה נעשה תקון הקוים בסוד סגול דנקודות וסגולתא דטעמים. בכל שם ושם דהיינו בכל מדרגה שיש בה קומה שלימה שאו נקראת בשם.

רנו) חולם מלא בוא"ו וכו': נקודת חולם מלאה עם ו'. אותיותיה עולים במספר קטן כ"א כחשבון שם אהי"ה. ועם שלש נצוצות דהיינו הנקודה שעל ו' ושתי נקודות של צירי וחת ל' הם ג' יודין. כי כל נקודה נחשבת ל' הם בגימטריא שלושים כמנין ד' אותיות הוי"ה שהם כ"ו ועם ד' אותיות עצמן הם ל' ונמצא כי חולם עולה לחשבון הוי"ה אהי"ה שהם נ"א

שמאל אמצע. קרבן הוא ימין. אשה שמאל. עולה קו האמצעי.

רנה) וישראל דהוה לון וכו': וישראל שהיה להם קבלה ממנה. לא רצו מהקב"ה משכון אחר שיהיו בטוחים שיפדה אותם מן הגלות בשבילו. אלא זאת שהיא השכינה, ז"ש ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם וכו'. ובשבילה אמר הנביא כשראה בנביאות תוקף דוחקם של ישראל. אמר זאת אשיב אל לבי כו'. וזאת ליהודה ויאמר.

רנו) איהי מרגלית כלילא וכו': מלכות היא מרגלית הכלולה מכל הצבעים. דהיינו מכל הספירות המאירים בה. והם מאירים בה מעצמותו של ז"א. כי היא אין לה מגרמה כלום. והיא סגולה שלו. כלומר שעל ידה נתקן בקו אמצעי שה"ס סגול. בכל הנקודות של האותיות. וכן בטעמים דהיינו סגולתא בכל שם ושם. מבחינת החולם היא סגולתא דטעמים. פירוש. מלכות מבחינת עצמותה אינה ראויה לקבל אור עליון. אלא אחר שהיא עולה ונכללה בבינה נעשית ראויה לקבל אור בסוד זרקא מקף שופר הולך סגולתא, (פנחס אות תרס"ח) ותחלת התקון הוא ברדל"א שנתקן שמלכות שלו לא תרד מבינה לעולם. שלכן נקרא רישא דלא אתיידע. כי אין בו בחינת הטהרה של קו שמאל ולא נודע בו הארת חכמה וכולו ימין שהוא חסדים. שבזה נתון עזר לקו אמצעי שבכל המדרגות והפרצופים שלמטה ממנו למעט את קו השמאל שלא יאיר (דפ"י דף י"א ע"ב * דף י"ב ע"א)

רנח) אהי"ה כ"א : כ' כתר. א' אין סוף. ה) אין קדוש כ"י וגו' וחול"ם סגולתיה לחלמא, דביה אתמר (ו) ויחלם והנה סלם מוצב ארצה כו'. ועוד ש חול"ם מוח"ל עונות ישראל.

רנט) ח ? ס חסר. איהו ה"י מן אלקי"ם, תלת ת ניצוצות ל' מן אלהים. אשתא"ר אם דאתמר בה (ז) כי אם לבינה תקרא ולא צריך לארכא בנקודי דהא א אתאמרו.

מאמר בראשית : ירא שבת

(ס) ד"א והמשכילים אלין דידעי בפקודא חמשה במלת בראשית יר"א

חלוסי גרסאות

ש נ"א ל"ג חלם (כסא מלך). ת נ"א נינוצות (מעויכות).
א נ"א אחאדרו (מנטובה).

מסורת הזהר

ה) (שמאל א' ב') זהר ויקרא ק"ט ציון ר'. ו) (בראשית כ"ח) זהר ויצא כו ציון ה'. ז) (משלי ב').

מעלות הסולם

בראשית דא אורייתא

חכמה וחסדים יחד, ובקו שמאל מאירים חכמה וחסדים יחד והוא נקרא נהירו דנהיר באפנותא כי ע"י החסדים שלו נתרפא קו השמאל ונמשכים רפואות וישועות. (ע"י בסלם בראשית א' מאמר ג' נהורין).

וזה אמרו (באות רנ"ח) אהי"ה כ"א כ' כתר א' אין סוף כי אחר שמתקנים את המלכות במוחין דאחורים שאז מתגדלת קומתה עד לכתר בסוד שני המאורות הגדולים, צריכים לכוון להעלותה לעבור מחדש ולהמשיך לה מוחין דפנים והיינו להעלותה עד א"ס, (עיי' בסלם בראשית א' במאמר הקירטא) וזה סוד הכתוב אין קדוש כהוי"ה הכ' רומזת לכתר שוהי תכלית גידולה של הנוקבא בעת שהיא במצב אחורים והוי"ה ה"ס אור הפנים בסוד עלייתה לאין סוף. והולם סגולתיה להלמא וכו' כי חלום נמשך מקו שמאל, וקו האמצעי ממתיק אותו. ועוד חולם מוחל עונות ישראל כי כשבני ישראל חוטאים הם מוסיפים במעשיהם הרעים כח לקו שמאל, ובמעשים טובים מגבירים כח של קו אמצעי דמשפיע חכמה וחסדים יחד ונחלש כחו של השמאל ונעשה הצרוף מוח"ל עונות ישראל. (וע"י בסלם ויצא מאמר נבואה מראה וחלום).

וזה אמרו (באות רנ"ט) חלם חסר וכו' מבאר ג' קוים של מוחין דאחורים לבד הנקראים אלקים וימין ה"ס ה"י שהם ב' כלים באורות נפש רוח. תלת ניצוצות וכו' היינו קו שמאל. אשתא"ר אם וכו' כי שניהם זרין יונקים מן ימין ושמאל של בינה דאתמר בה כי אם לבינה תקרא.

(ס) ד"א והמשכילים אלין וכו': פירוש אחר והמשכילים, הם אלו היודעים במצוה חמישית הנרמזת במלת בראשית, והוא ירא שבת, אזהרה שלו שלא לחלל בת המלך היינו מלכות, בט"ל מלאכות שהם מ' מלאכות חסד

אחת

נ"א, בסוד הוי"ה של ג' יודין דהיינו כ"ו וד' אותיות השם, וסגולה שלו כלומר הסגול שהוא קו האמצעי הוא אל נא רפא נ"א לה. אנא ה' הושיעה נ"א.

רנח) אהי"ה כ"א כ' וכו': שם אהי"ה בנימטריא כ"א, כ' רומזת לכתר. א' רומזת לאור אין סוף בסו"ה אין קדוש כהוי"ה וגו'. וחולם מסוגל לחלום, שבו נאמר ויחלם והנה סולם מוצב ארצה כו'. ועוד חולם יש בו צרוף מוחל עונות ישראל.

רנט) חלם חסר איהו וכו': חלם חסר ו' הוא בנימטריא ה"י היינו ה"י מן שם אלקים, וג' ניצוצות: א' שע"ג ח' וצירי תחת ל' מן חלם הם ל' מן שם אלקים. נשאר אם מן שם אלקים, שנאמר בה כי אם לבינה תקרא, ואין צורך להאריך בענין הנקודות כי הרי למדנו אותם לעיל במאמר רזא דנקודין.

פירוש, אחר שביאר את סגולתא שהיא שורש אל תקון ג' קוים, וקו האמצעי הוא למעלה מב' קוים ימין ושמאל, מבאר תקון ג' קוים בחולם מלא, הרומז למוחין דפנים ולמוחין דאחורים הכלולים במוחין דפנים, וכן למוחין דאחורים לבד הנקראים בשם אלקים בסוד חלם חסר ו'.

וזה אמרו חולם מלא נוא"י שהוא קו ימין שפירושו האות חסדים לבר פליך באותווי אהי"ה היינו שהארתו היא הארת כלים שהם אותיות בחוסד הארת ג"ד ותלת ניצוצין יו"י וכו' הם סוד קו שמאל המאיר בהארת ג"ד שה"ס ג' נקודות של שורוק זו למעלה מזו שאינם מאירים בז"ת בלי הזרעת קו האמצעי.

ובגולה דיליה וכו' היינו קו האמצעי שה"ס קומת חסדים חדשה, שאור זה נוסף על החסדים של קו הימין ונעשה לבוש יקר אל הארת חכמה של קו שמאל, וב' הקוים נכללים ע"י קו האמצעי זה בזה, באופן שבקו ימין מאירים

(דפ"י דף י"ב ע"א)

שבִּית אזהרה דיליה דלא לחללא ב ברתא דמלכא בטל ג מלאכות דאינון מ' מלאכות חסר א' לקבל מ' מלקיות חסר חד.

רסא) רצועה לאלקאה איהי שפחה בישא. שעטנזו כלילא משור וחמור דאמר יעקב ה) ויהי לי שור וחמור ט) על כל דבר פשע על שור על חמור דאין מלקין בשבת דלא שלטא שפחה בישא על עלמא ווי ליה למאן ד שליט לה על עלמא.

רסב) ובגין דא י) את שבתותי תשמורו דא בת ה) יחידה דאיהי שמירה א' לשבתות הרבה, בה תליין כל שמירתן די' ספירות ו דאתקריאו שבתות הרבה, כ) ושמרו בני ישראל את השבת דא בת יחידה דאיהי שמירה לישראל בכל שבת ושבת.

רסג) ומאן דמחלל לה לאו איהו נטיר מקב"ה. ולא עוד אלא דאתמר בה ז) מחלליה מות יומת. מאן דעאיל ברשות דילה שפחה חללה זונה. דרשות דילה איהו תחום שבת כגוונא דתחום וגבול דימא דאתמר ח) שמתו חול גבול לים. רסד) ומאי ניהו. י) והיה מספר בני ישראל כחול הים ולית ים אלא אורייתא. ז) מאן דאעבר ה) עלה, כאלו חזר עלמא לתוהו ובהו. ובגין דא קרא סמין ליה ט) והארץ היתה תהו ובהו.

חלופי גרסאות

ב ג"א ביתא (מנטובה מעזיבוז). ג ג"א ברכות (מנטובה).
ד ג"א דאשליט (קושטנדינא ועור דפוסים). ה ג"א יחידא (הגר"א מעזיבוז). ו ג"א דאתקרייא (מנטובה).
ז ג"א מוסיף כסוגריים ושבת שקילא לכל אורייתא (דפו"י) וכניהו והגר"א בלי סוגריים ושבת שקולה ככל אורייתא (ירושלים). ח ג"א עליה (מנטובה).

מסורת הזהר

ח) (בראשית ל"ב) זהר וישלח ז' ציון ד' תק"ח ק"ו ט"ג שכ"ד. ט) (שמות כ"ב) זהר ח"ג קצח. י) (ויקרא כ"ו) זהר ח"ג פ"א: כ) (שמות ל"א) זהר בראשית ב' ר"ח ציון ג'. ל) (שמות ל"א) הקסה"ז אות פ"ה ציון י' ז"ח י"ז ט"ב ש"ו. מ) (ירמיה ה') ז"ח בראשית קע ציון ג'. נ) (הושע ב') זהר ח"ב ק"צ. רכ"ה: ט) (בראשית א')

מעלות הסולם

מאמר בראשית: ירא שבת

רסג) ומאן דמחלל לה וכו': ומי שמחלל את השבת, אין הקב"ה שומר אותו, ולא עוד אלא שנאמר בו מחלליה מות יומת, והיינו מי שמכניס ברשותה שפחה חללה זונה. כי רשותה הוא תחום שבת, כמו התחום והגבול של הים שנאמר שמתו חול גבול לים. דהיינו תקון המסך שלא יעבור האור מן המסך של מלכות ולמטה.

רסד) ומאי ניהו והיה וגו': שואל, ומי הוא הגבול של הים. ומשיב, ז"ש והיה מספר בני ישראל כחול הים. כלומר שבני ישראל שומרים את עצמם לא להמשיך המוחין של שבת ממעלה למטה. ואין ים אלא התורה דהיינו המוחין הנקראים תורה. מי שעובר עלה ורוצה להמשיך האור מן המסך ולמטה, כאלו החזיר העולם לתהו ובהו. ומשום זה כתוב סמוך לו לבראשית שהוא ירא שבת פסוק והארץ היתה תהו ובהו.

דאיהו

אחת. הנהוגות בימות החול. נגר מ' מלקות חסר אחת.

רסא) רצועה לאלקאה איהו וכו': הרצועה להכות היא שפחה רעה. שעטנזו, היינו שט"ן ע"ז כלול משור וחמור. שהם שני מזיקים שאמר יעקב ויהי לי שור וחמור שהם תחת ידו. וכן נאמר על כל דבר פשע על שור על חמור. כי אין לוקים בשבת, מחמת שאין שפחה הרעה שולטת על העולם בשבת. אוי לו למי שמשליט אותה על העולם.

רסב) ובגין דא את וכו': ומשום זה נאמר את שבתותי תשמורו, זו בת יחידה היינו מלכות שהיא שמירה אחת לשבתות הרבה. כלומר, בה תלויות כל השמירות של עשר הספירות הנקראות שבתות הרבה. כי כל ספירה כלולה מע"ם ויש בה ג"ד וז"ת הנקראים ששת ימי המעשה ושבת. ושמרו בני ישראל את השבת, זו בת יחידה היינו מלכות, שהיא שמירה לישראל בכל שבת ושבת.

(דפו"י דף י"ב ע"א)

רסה) דאיהו חול לים, כחוליא דשלשלאה לכלבא, מאן דאפיק ליה ט משלשלאיה גרים כמה נשוכין דיסורין דנשיך ליה. ובגיניה אמר דוד (ט) הצילה מחרב נפשי מיד כלב יחידתי ודא סמאל דאיהו תפיס בקולר מסטרא דאלין דקשרין ליה באות דתפלין ורצועה בקשר על דרועיה. וקשור בתרין רצועין על קרנוי. דאיהו שור מועד כ.

רסו) ושכינתא שבת יחידה ל איהי, רשות דחודא דעלמא. דאיהו גבהו י אתון דשמא מפרש יוד הא ואו הא, ורחבו ד' יהוה.

רסז) ענג שבת בהפוכא נג"ע מאן דאית ליה ולא מקיים ליה אתהפך ליה לנגע צרעת. שפחה דחריבת ביתיה (ט) ונתן את הבית את אבניו ואת עציו ודא הוא עניותא, מ דאיהו באתר דנגע צרעת. חזר בתשובתא, (ז) וטיהרו הכהן דא מיכאל כהן גדול ממנא תחות יד חסד.

חלופי גרסאות

ט נ"א משלשלאה (הגר"א). י נ"א קשורא (מנטובה).
כ נ"א מוסיף בסוגריים ואיהו תפיס בקולר דשלשלאה
דשבת (דפו"י). ל נ"א איהו (מעזיבו). מ נ"א דאיהי
(מעזיבו וועד דפוסים).

מסורת הזהר

ט (תהלים כ"ב) זהר פנחס ע"ח ציון א. (ט) ויקרא
י"ד) זהר בלק ק"מ ציון צ' זהר ח"ג ג'. תק"ח קי"ד
ס"ב ש"ג. (ז) (שם).

מעלות הסולם

מאמר בראשית: ירא שבת

הוא, אחר שמלכות ירדה למטה מחזה דו"א ומקבלת חסדים מז"א, ואחר שיש לה חסדים, ז"א מעלה אותה לחג"ת שלו והיא מקבלת מהם חכמה, וז"ס ש' הרומות לחג"ת. בת שהיא מלכות, מתחברת ומתאחדת עם חג"ת לאחר, ואיהי מתעטרא בהו שמקבלת מחג"ת חכמה וחסדים, ואינון חג"ת מקבלים ומתאחדים בעלמא דאתי דהיינו שחג"ת דו"א מקבלים מן בינה והם משפיעים למלכות. וע"כ מרומזים האבות שהם חג"ת דו"א בש' ומלכות בבת בשם אחר שבת.

וזה אמרו ושכינתא היינו מלכות בעת שנקראת שבת יחידה איהי לא כמצב א' דאחורים שזו"ן היו נפרדים זה מזה, אלא מתאחדת עם ז"א לאחר, רשות דחודא דעלמא היא נקראת רשותו של יחיד העולם שהוא ז"א בגדלות דאיהו גבהו י אתון וכו' שעולה ומלביש גם את י"ה ג"ר וו"ק שאז נבחן שהוא במלוי אלפין ומדווגים זו"ן פב"פ במוחין הגדולים של אור החיה המאיר בשבת. ורחבו ד' הוי"ה היינו ד' קומות המלבישות זו על זו הנקראות הוי"ה.

רסז) ענג שבת בהפוכא וכו': ענג שבת בהפוכה נג"ע דהיינו מי שיש לו יכולת לענג את השבת ולא מקיים אותה נתהפך לו לנגע צרעת, שפחה המחריבה את ביתו, כח"ש אצל נגע צרעת, ונתן את הבית את אבניו את עציו וזהו עניות שהיא במקום נגע צרעת. ואם חזר בתשובה אז נאמר בו וטיהרו הכהן זה מיכאל כהן גדול שהוא ממונה תחת יד ספירת חסד. ענג

רסה) דאיהו חול לים וכו': תקון זה שהוא חול לים דהיינו לא להמשיך המוחין מן המסך ולמטה, הוא כטבעת של שרשרת לכלב, מי שמוציא אותו מן השרשרת גורם כמה נשוכים מיסורים שהכלב נושך אותו. ובשבילו אמר דוד הצילה מחרב נפשי מיד כלב יחידתי. וזה הכלב הוא סמאל שהוא תפיס בקולר, מצד אלו הקושרים אותו באות של תפלין הנקראים אות רצועה עם קשר על זרועו, וקשור בשתי רצועות על הקרנים שלו, כי סמאל הוא שור מועד. שנאמר עליו והשור יסקל.

רסו) ושכינתא שבת יחידה וכו': והשכינה היינו מלכות. בשבת יחידה היא. רשותו דחירו של עולם, היינו ז"א שהוא גבהו י אותיות של שם המפורש יו"ד ה"א וא"ו ה"א. ורחבו ד' אותיות הוי"ה פשוטה בלי מילוי.

פירוש, בזהר ויקהל (אות ק"ט) כתוב מהו שבת וכו' ש' בת, רזא דתלת אבדון דמתאחדן בבת יחידה ואיהי מתעטרא בהו, ואינון בעלמא דאתי, וכלא איהו חד. ודא איהו ש' בת למהוי כלל חד. כי מלכות אינה מקבלת חכמה אלא בעלותה למעלה מחזה דו"א, במקום חג"ת שלו. ויש בזה ב' מצבים: א', כשהם בסוד ב' המאורות הגדולים שקומתם שוה ושניהם ז"א ומלכות מקבלים שפעם מבינה ז"א מקבל חסדים מימין דבינה, ומלכות מקבלת חכמה משמאל דבינה וזה נבחן למצב אחורים כי חכמה בלי חסדים אינה מאירה. מצב ב' (דפו"י דף י"ב ע"א)

רסח) ענג איהו (ק) נהר יוצא מעדן להשקות את הגין דאיהו עדון נשמתין. ו' נהר דנפיק מעדן מבין י"ה. ולית עדן אלא כתר עליון דאיהו מופלא ומכוסה. ובגין דא אתמר בעדן, (ר) עין לא ראתה אלקים זולתך. (ש) להשקות את הגן דא ה' תתאה.

רסט) מ' מלקויות חסר חד כחשבן ט"ל, מאן דנטיר לה מנייהו נחית ט"ל עליה, דאיהו יוד הא ואו. ט"ל להחיות המתים. (נ) הה"ד, (ת) כי טל אורות טליך ומיד וארץ רפאים תפיל ועליה אוקמוהו רבנן דמתניתין כל העוסק בטל תורה טל תורה מחייהו. (ס)

מאמר בראשית שם בית

רע) (* ע ועוד א) והמשכילים יזהירו, אלין דידעין בפקודא שתיתאה דאתרמיות במלת בראשית: בי"ת תמן, דאתמר פ בה, (ב) גם צפור מצאה בית ודרור קן לה. והא ינוקין ידעין דדרור קן לה, ומאי צ אתי דוד למימר ברוח קודשא. אלא ק דא מצות קן צפור דאית בית כמה רזין. ועליה אתמר גם צפור מצאה בית, דכתיב בגינה (ג) כי ביתי בית תפילה דא בי כנישתא. ודרור קן לה דא בי מדרשא, אשר שתה אפרוחיה אלין מארי תורה מארי משנה מארי קבלה דבגינהון לא זזה שכינתא מישראל.

מאמר והמשכילים: אתוון. יזהירו: נקודין. כזהר: טעמים

רעא) (ד) בראשית ברא אלקים פתח רבי שמעון ואמר (ה) והמשכילים

חלופי גרסאות

נ בכל הדפוסים הגירסא בסוגריים מן הה"ד עד רפאים תפיל. ט נ"א מוסיף בסוגריים וכל מי שאינו עוסק בתורה אין טל תורה מחייהו (דפו"י). ע נ"א ל"ג ועוד (מנטובה). פ נ"א עלה (בראדי). צ נ"א ואתי דוד (הגר"א) נ"א ואתא דוד (קושטנדינא). ק נ"א ודא מצות ול"ג מן והא ינוקין עד דא מצות (מנטיבה מעזיבוז). ש ה"ג במנטובה ובכל הדפוסים הגירסא בסוגריים והמשכילים.

מסורת הזהר

(ק) (בראשית ב') זהר בראשית א' דף ר"א ציון א'. (ר) (ישעיה ס"ד) הקסה"ז אות ס"ג ציון ט'. (ש) (בראשית ב'). (ת) (ישעיה כ"ו) זהר וירא קט"ו ציון ו' תק"ח צ"ז ט"ד שליב. א) (דניאל י"ב). ב) (תהלים פ"ד) זהר תצהו כ"ו ציון י'. ג) (ישעיה נ"ד). ד) (בראשית א'). ה) (דניאל י"ב).

מעלות הסולם

מאמר בראשית: ירא שבת

רע) ועוד והמשכילים יזהירו וכו': ועוד. והמשכילים יזהירו הם אלו היודעים במצוה ששית הנרמזת במלת בראשית, כי כתוב שם בית, היינו ראש בית שנאמר בה גם צפור מצאה בית ודרור קן לה, שואל והרי התנוקות יודעים שדרור קן לה, ומה בא דוד לומר ברוח הקודש דבר שכולם יודעים אותו ומשיב, אלא זוהי מצות שלוח הקן צפור, שיש בה במצוה זו כמה סודות. ועליה נאמר גם צפור מצאה בית, שכתוב בשבילה כי ביתי בית תפילה זה בית הכנסת. ודרור קן לה זה בית המדרש. אשר שתה אפרוחיה הם בעלי תורה בעלי משנה בעלי קבלה שבשבילם לא זזה השכינה מישראל.

רעא) בראשית ברא אלקים וכו': פתח רבי שמעון ואמר, והמשכילים יזהירו כזהר הרקיע

רסח) ענג איהו נהר וכו': ענג הוא נהר יוצא מעדן להשקות את הגן. כלומר ענג הוא מר"ת עדן נהר גן שהוא עדון הנשמות. ו' הוא נהר היוצא מעדן מבין י"ה. שה"ס חכמה. ואין עדן אלא כתר עליון דהיינו עדן העליון שהוא מופלא ומכוסה דהיינו מוחא טחימאה, ומשום זה נאמר בעדן עין לא ראתה אלקים זולתך. להשקות את הגן זה ה' תחתונה. דהיינו מלכות.

רסט) מ' מלקויות חסר וכו': מ' מלקות פחות אחת, הם כחשבון ט"ל, מי ששומר את השבת מהם דהיינו שאינו עושה מלאכה, יורד עליו ט"ל שהוא יר"ד ה"א וא"ו בגימטריא ט"ל להחיות המתים, ז"ש כי טל אורות טליך ומיד וארץ רפאים תפיל, ועליו העמידו חכמי המשנה, כל העוסק בטל תורה טל תורה מחייהו.

(דפו"י דף י"ב ע"א * דף י"ב ע"ב)

יזהירו כזהר הרקיע ש והמשכילים אלין אתוון. דאינון לבושין דאורייתא מרקמן מכל גוונא דנורא. חיור וסומק וירוק וא וכס. ומנהון אתפרשן לכמה גוונין. וכלהו גוונין אינון מרקמן במשכא דגופא דבר נש דאיהו בגנתא דעדן. ורקיע באלין אתוון איהו מצוייר ומרוקם בגין דבהון אתברי.

רעב) יזהירו אלין נקודין דנהרין באתוון. ובהון נהירין ככביא ברקיעא בגנתא דעדן. וכלהו נהירין בעיינין דגופא בגנתא דעדן.

רעג) כזהר אלין טעמי אורייתא דבהון מתנהגין אתוון ונקודי. ובההוא גופא דגנתא. כזהר דא נשמתא דאיהי תנועה דאתוון. ונקודי. דנהרין באנפין

מעלות הסולם

מאמר והמשכילים: אתוון. יזהירו: נקודין. כזהר: טעמים

כי חג"ת בגדלות נעשים לחב"ד והם ע"ס וכל אחת כלולה מע"ס.

וכן ז"א נקרא אדם וגוף שלו מתחלק לחמש בחינות, שהן: כח"ב תו"מ והן: עור, בשר, גידיו, עצמות מוחין. ובהם מתלבשים חמשה אורות: נפש, רוח, נשמה, חיה, יחידה. והן נגד ה' בחינות שבתורה, שהן: טעמים, נקודות, תגין, אותיות, ושרשם. נמצא כי עור האדם ואותיות שבתורה הם בחינה אחת ולכן אומר וכלהו גוונין אינון מרקמן במשכא דגופא דב"נ דאיהו בגנתא דעדן שזכה להיות מרכבה לז"א דאצילות שנקרא אדם.

והנה גן עדן התחתון ה"ס בינה דבינה דמלכות דעשיה כי הארץ דעשיה מתחלקת לז' ארצות שהן ז' תחתונות דמלכות כי יסוד כולל גם מלכות והעליונה שבהן היא בינה הכוללת ג"ר, ובינה דבינה היא הארץ שאנו יושבים עליה אמנם גם בינה זו דארצות דעשיה שאנו יושבים עליה נחלקת לע"ס ואנו יושבים בז"ת דבינה זו, וארץ ישראל היא יסוד דבינה, ובינה דבינה זו הכוללת ג"ר, היא סוד גן עדן הארץ. והרקיע שעל הגן עדן נעשה, מאש ומים העליונים שהם חו"ב דז"א שנתחברו יחד ונעשה מהם הרקיע מרוקם מכ"ב אותיות התורה המזילים טל על כל אלו שלומדים תורה לשמה בעולם הזה, וזה שאמר ורקיע דאלין אתוון איהו מצוייר ומרוקם, בגין דבהון אתברי, ע"י קו אמצעי דז"א העולה ומכריע בין חו"ב דז"א וממנו נמשך הרקיע שעל הגן עדן. (ע"י בפרשת ויקהל בסלם מאמר הרקיע שעל גן עדן). ומזה ביאר לנו פירושו של והמשכילים ואותיות, ורקיע של גן עדן, זעור גוף האדם בגן עדן, שכל אלה הם בחינה אחת.

ובאות (רע"ב) מבאר הנקודות המאירות באותיות, וכן הכוכבים המאירים ברקיע, ועינים של גוף האדם בגן עדן, וכל אלה הם בחינה אחת, ופירושו של יזהירו.

ובאות (רע"ג) מבאר הטעמים שהם הנשמה, כנודע כי טעמים הם או"א עלאין, ונקודות ישסו"ת ומאירים בפנימית הפנים ועינים של

הרקיע, והמשכילים: הם אותיות, שהן לבושי התורה, שהיא ז"א מרוקמים מכל מין צבע של אש, והם ד' צבעים כוללים, לבן, אדום, ירוק ושחור, ומהם מתפרשים לכמה מיני צבעים אחרים. וכל הצבעים הם מרוקמים בעור גוף האדם שהוא בגן עדן, והרקיע שעל הגן עדן, הוא מצוייר ומרוקם באותיות אלה, של ז"א, משום שבהם היינו באותיות אלו נברא.

רעב) יזהירו אלין נקודין וכו': יזהירו: הן הנקודות, המאירות בתוך האותיות, ובהם, היינו בנקודות, מאירים הכוכבים ברקיע בגן עדן, וכולם היינו הנקודות והכוכבים מאירים בעינים של הגוף בגן עדן.

רעג) כזהר אלין טעמי וכו': כזהר: הם טעמי התורה, שבהם מתנהגים האותיות והנקודות, ופירושו של כזהר בגוף ההוא של הגן, זו הנשמה שהיא המנענת את האותיות והנקודות, המאירים בפנים ובעינים של גוף ההוא בגן עדן. ונפש היא כולל של האותיות, והיא שותפו של הגוף, ורוח הוא כולל של הנקודות המאירות בעינים.

ביאור המאמר. ז"א נקרא תורה, והוא מקבל מבינה מוחין ולבושים, והמוחין הם אור התורה, ולבושי המוחין הם האותיות שבהם מלובשים המוחין, ובספר הזהר (ב"א אות קפ"ג) כתוב ת"ח חשך איהו אוכמו דאורייתא אור חיורו דאורייתא והיינו כי אור ה"ס מוחין ומרומזים בלבן שבס"ת דהיינו הגויקים שעליהם נכתבים האותיות ואותיות עצמן ה"ס השחור, ובעת שמוחין דאמא מלובשים בז"א, אז אמר ז"א שחורה אני ונאווה, וכשמסתלקים האורות אמר אל תראוני שאני שחחרורת כי הכלים שלו גופלים לחוץ מאצילות והחצונים באחזים בהם.

וזה אמרו (באות רע"א) והמשכילים אלין אתוון היינו אותיות התורה דאינון לבושין דאורייתא כלומר לבושי מוחין מרקמן מכל גוונא דנורא היינו חשך דאמא הנקרא אש. חיור וסומק וירוק ואוכם היינו חריג תר"מ. ומנהון אתפרשן לכמה גוונין (דפו"י דף י"ב ע"ב)

ובעיינין. ונפשא אייהי כללא דאתון. ואיהי שתופא דגופא. רוחא אייהי כללא דנקודי דנהרין בעיינין.

רעד) קם סבא חד פתח ואמר ה בוצינא קדישא. כמה חילין נטרין לך בגנתא דעדן. כמה משריין דמלאכין מסתכלין ממשקופי רקיעא בגינתא בזמנא דתעול תמן. וכלהו מסתכלין בך וגוונין דרקיע בך יזהירו. בגין דבך נהרא שכינתא א דאיהו זהר הרקיע. וגן איהו סתים וחתים עד דתיעול ביה שכינתא הה"ד ו) גן נעול אחותי כלה.

רעה) וגוונין לא נהרין ברקיע עד דיעול תמן קב"ה. ומיד דיעול תמן אתמר בהון, ו) נפתחו השמים ואראה מראות אלקים. מאי מראות, אלא מ"ר או"ת מר דאתמר ביה ה) מלאכי שלום מר יבכיון ואיהו אות בצבא דיליה ליה מתפתחין רקיעין. וביה נהרין כל גוונין דלהון.

רעו) ב וכען בוצינא קדישא קום נהיר גוונין דרקיע באתון דאורייתא.

חלופי גרסאות

ת נ"א בוסינא (קושטנדינא מעזיבוז). א נ"א דאיהי (קושטנדינא ושאר דפוסים). ב נ"א וכאן בוסינא קדישא (מעזיבוז).

מסורת הזהר

ו) (שיר השירים ד') זהר בראשית א' ר"צ ציון א'. ז) (יחזקאל א'). ח) (ישעיה ל"ג).

מעלות הסולם

מאמר והמשכילים: אתון. יזהירו: נקודין. כזהר: טעמים

ז"א אינו בהשגה. וה"ס ג' גוונים לבן אדום וירוק, ומלכות היא סוד גוון שחור. וכן קרקע הגן שה"ס הגן עצמו מקבלת מארץ העליונה שהיא מלכות דאצילות. וזה אמרו קם סבא חד וכו', בגין דבך נהרא שכינתא כי ע"י ר"ש שה"ס הרעת המיוחד ימין ושמאל דז"א והאור מתפשט עד למלכות שהיא השכינה דאיהו זהר הרקיע כי ממלכות מתגלים כל האורות למטה בגן עדן. וכל אחד מקבל על ידה מבחינה שכנגדו למעלה, ולכן היא זהר הרקיע.

וגן איהו סתים וחתים וכו' היינו קרקע הגן שהוא הגן עצמו הוא סתום וחתום כל זמן שלא מגיעה לו הארת המלכות שהיא הבחינה שכנגדו להאיר בו.

וזה אמרו (באות רע"ה) וגוונין לא נהרין ברקיע וכו' כי כל בחינה מקבלת מבחינה שכנגדה והרקיע מקבל מבחינת קב"ה דעת ז"א, והגן מקבל מבחינת מלכות, ומיד דיעול תמן וכו', כי יש להבין היטב מה שאנו אומרים בכל מקום שבינה ותו"מ דעליון יוצאים ממדרגתו של עליון ומתלבשים בתחתון, הם בחינת יסוד דעליון (כמ"ש לעיל אות ר"ח בסוד שם צבאות צא ובא). כי בינה שיצאה מן המדרגה אינה ג"ר דבינה רק ז"ת שפירושו תו"מ הכלולים בבינה. ועל כן נבחנום בינה תו"מ היוצאים לתפארת ומבחינות הפרצוף שעשר ספירות שלו נחלקות לראש תוך סוף, נבחן שבינה ותו"מ הנופלים מן המדרגה מתחילים מן החזה ולמטה

גוף האדם בגן עדן וזהו פירושו של כזהר. (וע"י לעיל אות קע"ב חבואר ענין נר"ו וטנת"א). רעד) קם סבא חד וכו': קם זקן אחד פתח ואמר, נר הקדוש היינו ר' שמעון כמה חיליות מלאכים מחכים לך בגן עדן. כמה מחנות מלאכים מסתכלים מחלונות הרקיע בגן. בעת שתכנס שמה וכלם מסתכלים בך וצבעי הרקיע של גן עדן בך יזהירו. משום שבך מאיר השכינה שהיא זהר הרקיע. והגן הוא סתום וחתום. עד שתכנס בו השכינה, שהיא מלכות דאצילות. ז"ש גן נעול אחותי כלה.

רעה) וגוונין לא נהרין וכו': וצבעי הרקיע אינם מאירים עד שהקב"ה נכנס שם. ומיד שנכנס שם נאמר בהם נפתחו השמים ואראה מראות אלקים. שואל, מה הם מראות, ומשיב, אלא מראות נוטריקון מר אות. ומפרש מר: שנאמר בו מלאכי שלום מר יבכיון. והוא אות בצבא שלו. לו נפתחים השמים, ובו מאירים כל הצבעים שלהם.

רעו) וכען בוצינא קדישא וכו': וכעת נר הקדוש קום להאיר צבעי הרקיע באותיות התורה. ולהאיר הככבים שברקיע בנקודות. כזהר, זהו כסא הכבוד שכל הנשמות הקדושות משם נחצבו.

פירוש, כי ר"ש היה סוד הרעת, שהוא שורש לקו האמצעי. (ע"י באד"ר אות ז' בסלם פירוש על מה שאמר אנן כללא דכלא) המכריע בין חו"ב דז"א, דהיינו קו האמצעי שבג"ר, שממנו נעשו הרקיעים שעל גן עדן, אחרי שנתפשט עד למלכות דאצילות, כי במקום

ונהיר ג ככביא בהון בנקודי. כזהר: דא כרסיא יקרא, דכל נשמתין קדישין מתמן אתגזרו.

רעז) קס ד בוצינא קדישא פתח כמלקדמין ואמר והמשכילים יזהירו. אלין אתוון. דכלהו כלילין באת ב' מן בראשית. ב' איהי בית בי מקדשא דתמן בה נהרין כל אתוון. ראשית, נקודה ה בהיכליה. כגוונא דא ג עלה אתמר (ט) כל כבודה בת מלך פנימה.

מסורת הזהר

(ט) (תהלים מ"ה).

חלופי גרסאות

ג נ"א כככביא (הגר"א). ד נ"א כוסינא (מעויבוו קושטונינא). ה נ"א כהיכליה (הגר"א).

מעלות הסולם

מאמר והמשכילים: אתוון. יזהירו: נקודין. כזהר: טעמים

מלבישים עליהם. ואחר זה יורדת הפרסא שבמקום החזה דא"א למקום סיום האצילות ואז עולים ישסו"ת וזו"ן עם ב"ע שעלו ומלבישים עליהם. למקום או"א דאצילות למעלה מחזה דא"א. כי הגבול שבחזה כבר נתבטל. ואחר זה יורדת הפרסא שבין ראש א"א לאו"א עלאין. ומתבטל הגבול בין ראש א"א לבין חג"ת שלו. ועולים או"א. עם ישסו"ת וזו"ן המלבישים עליהם. וגם ב"ע התחתונים המלבישים לישסו"ת וזו"ן כולם יחד עולים לראש א"א ומקבלים שם את אור החכמה.

וזה אמרו והמשכילים יזהירו אלין אתוון שהם זו"ן דכלהו כלילין באת ב' מן בראשית. כי ראשית היא א"א בסוד שאמרו חז"ל אין ראשית אלא חכמה. וא"א לקח חכמה דמ"ה בעת תיקון עולם אצילות. כי עתיק לקח כתר וא"א חכמה. וב' מן בראשית היא בינה שיצאה לחוץ מראשו לחג"ת שלו. ב' איחי בית בי מקדשא דתמן בה נהרין כל אתוון. כי לעת הארת הגדלות וביטול הפרסאות עולה ב' זו שהיא בינה לראש א"א וכולם מקבלים חכמה שנקראת קודש ובינה נקראת בי מקדשא. ראשית היינו א"א נקודה בהיכליה וכו' היינו המלכות שנקראת נקודה שעלתה לבינה הנקראת היכל (ועי' בסלם בראשית א' אות ז) שבעת המיעוט נתקנו הנקודה והיכל יחד מאירים באור חסדים לבד. ולעת גדלות שמלכות יורדת למקומה. ועולים כולם לראש א"א ומקבלים חכמה נשתנה גם שמו של היכל לשם בית. עלה נאמר כל כבודה בת מלך פנימה. כי לאחר תקון האצילות נתחזק הפרסא אשר אפילו בעת שמלכות יורדת מבינה למקומה נשאר כח הסיום של מלכות בבינה. באופן שלא תבטל הפרסא לעולם. ובינה ותו"מ המתחברים אל המדרגה נבחנו לעולים ממעלה לפרסא. וזה נבחן לכבודה של בת מלך פנימה.

תשע

ולמטה כי חג"ת נבחנו לג"ר דגוף. ולא יוצאים מן המדרגה רק נה"י והיות שעיקרם של נה"י הוא יסוד שהוא הקו האמצעי. לכן מכנים לבינה ותו"מ שנפלו מן המדרגה בשם יסוד. וזה שאמר ומיד דיטול תמן אתמר בהון נפתחו וגו' כי אחר שקו אמצעי הכריע בין הקוים דימין ושמאל. חוזרים בינה ותו"מ ומתחברים למדרגתם. ולכן יסוד הכולל את בינה ותו"מ אלו נקרא מור אות שבעת נפילתו מן המדרגה הוא בסוד מלאכי שלום שהוא יסוד הנקרא שלום. מר יבכיון. ובעת חזירתו הוא אות כצבא דיליה זליה מתפתחין רקיעין וכו'. (ועי' כל זה בפרשת ויקהל בסלם מאמר הרקיעים שעל גן עדן).

רעז) קס בוצינא קדישא וכו': קס ד' שחעון הנקרא נר הקדוש. פתח כמתחלה ואמר והמשכילים יזהירו. הם האותיות. שכלן נכללות באות ב' מן בראשית. ב' היא רוחות. לבית היינו בית המקדש. ששה בה מאירים כל האותיות. ראשית היינו א"א. נקודה היינו מלכות בהיכלו שהוא בינה. כי העלה את מלכות שלו לתוך בינה. כעין זה ב' עלה נאמר כל כבודה בת מלך פנימה.

פירוש, כי ע"י עליית מלכות למקום בינה דא"א נעשה שם מסך המסיים אל הראש דא"א ובינה תו"מ דא"א יצאו לחוץ מראש למקום חג"ת דא"א ששם מקום או"א דאצילות וכן נעשה פרסא ומסך במקום החזה דא"א. ממעל לישסו"ת וזו"ן דאצילות. ועוד פרסא בין אצילות לב"ע. העומדת בסיום עולם אצילות. ולעת גדלות שהארת ע"ב ס"ג דא"ק מבטלת השעתה הסיומים של צמצום הב' ומחזיר הסיומים של צמצום א'. בזה מתבטל הגבול דסיום אצילות. ויורד מסיום אצילות למקום הנקודה דעולם הזה ומעלה את ג' עומות ב"ע לעולם אצילות במקום ישסו"ת וזו"ן העומדים מחזה ולמטה דא"א. וב"ע (דפו"י דף י"ב ע"ב)

רעח) תשע נקודין תליין מינה ^ו ואיהי ספיר גזרתם עשירית לון. ואלין אינון דנהרין באת ב' דאיהי בי מקדשא דלעילא.
 רעט) וספירים אתקריאו, על שם ^י השמים מספרים כבוד אל. ולבתר דאינון מספרים כבוד אל, אתקריאו עשר ספירות בלי מה, ונחית בהו יו"ד ה"א וא"ו ה"א לאנהרא בהון. דעל שמיה אתקריאו. וכלהו נהירין באתוון אלין.
 רפ) ספירן ^ז דאתוון בהון אתבניאת. דאיהי ^ח ב' כגוונא דא. ודא איהו רזא דמלה ^ט בחכמה יבנה בית וביתא דא אית ^י לה ג' ^י גוונין. ואינון תלת עמודין דסמכין לה, ואינון ור"ו. עלייהו אתמר ^ל ווי העמודים וחשוקיהם כסף תלת עמודים, אלין תלת אבהן דסמכין לביתא, דאיהי שכינתא. וחשוקיהם, אלין תרין סמכי קשוט, דאתמר בהון יכין ובועז, ועלייהו ביתא קיימא.
 רפא) ^מ והבריה התיכון דא נקודא מלגאו דסתים מלגאו. מבריה דא ו' אתפשטותא דההיא נקודה דאיהי י' מבריה ודאי מן קצה * דא ה' עלאה. אל הקצה, דא ה' תתאה.

רפב) קשורא דתלת עמודים, דאינון ווי העמודים, דא ח"י עלמין. דכך אינון סלקין תלת ור"ו לחושבן ח"י, דאיהו צדיק יסוד עולם.

חלופי גרסאות

ו ג"א מוסיף בסוגרים ואלין אינון דאתגליין ואינון ספירן דתליין מיניה (דסו"י) ובמנוטובה הגירסא היא בלי סוגרים ז ה"ג בדפוס מנוטובה ובכל הדפוסים הגירסא ואתוון די בהון אתבניאת דאיהי ב' ח ג"א י ה"ג בדפוס מנוטובה ובכל הדפוסים הגירסא גנין.

מסודת הזהר

י) (תהלים י"ט) ז"ח בראשית קי"ט ציון ר"י. כ) (משלי כ"ד) ז"ח בראשית קט"ו ציון ג'. ל) (שמות כ"ז) ז"ח ח"ב קע"ו. קע"ט. מ) (שמות כ"ו) הקסה"ז אות י' ציון ח'.
 בי (טשערנאויק). ט ג"א ליה (מעויבוו ועוד דסוסים).

מעלות הסולם

מאמר והמשכילים: אתוון. יזהירו: גקודין. כזהר: טעמים

לחכמה העליונה וכן מלכות היא בית לחכמה תתאה, ובית זה שהוא מלכות יש לה ג' גוונים שהם חג"ת וחסד כולל ג"ר, והם שלשה עמודים הסומכים אותה, והם ג' וויין כי כל אחד כלול מו"ק, עליהם נאמר ווי העמודים וחשוקיהם כסף. ג' עמודים הם שלשה אבות שהם חג"ת הסומכים את הבית שהוא השכינה מלכות. וחשוקיהם הם שני עמודי אמת שנאמר בהם יכין ובועז דהיינו נצח הוד, ועליהם עומד הבית היינו מלכות. כי מנצח הוד דו"א הוא בנין מלכות.

רפא) והבריה התיכון דא וכו': והבריה התיכון זהו הנקודה הפנימית בתוך ה'ב' הסתומה בפנים. מבריה, זה ו', שהיא התפשטות של אותה הנקודה שהיא י' הרומזת לחכמה, כי עליית הנקודה שהיא מלכות להיכל שהוא בינה דא"א הוא השרוש להתפשטות החכמה בכל המדרגות והפרצופים של ד' העולמות אבי"ע. מבריה ודאי מן הקצה זה ה' עליונה בינה. אל הקצה זה ה' תחתונה מלכות. כלומר, מקודם ביאר צורת ב' שהיא בנין המלכות, בסוד האותיות, וכעת הוא מבאר התפשטות הנקודה שבתוך ה'ב' בסוד הנקודות המאירות בתוך האותיות.

רפב) קשורא דתלת עמודים וכו': הקשר

רעח) תשע נקודין תליין וכו': תשע נקודות שהן אר"א עלאין ישמות וז"א, תלויות ומתפשטות ממנה מן בינה דא"א שהיא-ב' ונקודה, והיא היינו מלכות, המתפשטת עמהם ספיר גזרתם שמאירה מכלן ועשירית להן שמשלמת לכלן ואלו הם המאירים באת ב' שהיא בית המקדש שלמעלה, שהוא בינה.

רעט) וספירים אתקריאו על וכו': והנקודות נקדאות בשם ספירות, על שם הכתוב השמים מספרים כבוד אל, כי שמים הם ז"א, במוחין דח"ב וכבוד אל הוא מלכות. ואחר שהן מספרים, כלומר מזדווגים מלשון אשה מספרת עם בעלה (ברכות ג'). ומאירים לכבוד אל שהוא מלכות, נקראות עשר ספירות בלי מה, כלומר ע"ס דאוי"י מלובשות בע"ס דאוי"ח בלי שום תוספות על חשבון עשר ויורד בהם יו"ד ה"א וא"ו ה"א היינו ז"א בגדלות להאיר בהן, שעל שמו הן נקראות בשם מ"ה כי הוי"ה במלוי אלפין בגימטריא מ"ה, וכלם מאירים באותיות אלו של שם מ"ה.

רפ) ספירן ראתוון בהון וכו': בהארת הספירות לאותיות בהם נבנית המלכות, שהיא ב' כעין זה, מלשון בית, וזהו סוד הדבר מה שנאמר בחכמה יבנה בית, כי בינה היא בית

רפג) ה"ה, כד נטלין מעמודא דאמצעייתא, דאתקרי והבריח התיכון, אתקריאו אינון בריחים על שמייה. הה"ד, ו) וחמשה בריחים לקרשי צלע המשכן כו'.

רפד) ותקונא דמשכנא, הוה ציורא דעובדא דבראשית, וגנתא דעדן. ובאלין ציורין דנקודין, ורקימו דגוונין דתמן, ו) המשכילים יזהירו וכו' כ. רפה) בראשית: ב' ראשית, בה והמשכילים יזהירו. כוהר: דא אלקי"ם, והוא הכס"א לחשבנא. אדהכי, הא סבא אתחזר כמלקדמין, ואמר, בוצינא קדישא חזור בך, עאלת לגנתא ואתבהילת לנפקא מתמן, ז ומתמן עאלת למשכנא, דאיהו ציור דעובדא דבראשית, ונפקת מתמן.

רפו) אית לך לאחזרא תמן, דהא כמה חיילין נטרין לך מעמא קדישא, למשמע מאן ציורין דתמן, ח דאינון כגוונא דדיורין דשכינתא, דאתמר בהון, ו) ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם. דודאי משכנא ומנרתא ומקדשא ומדבחא ופתורא, כלא איהו דיוקנא דדיורין דשכינתא לעילא ותתא. מאמר חכם לב: ל"ב נתיבות

רפז) מיד פתח רבי שמעון ואמר, ו) ויעשו כל חכם לב בעושי המלאכה וגו'. מאי חכם לב. ההוא דאיהו חכם בחכמה, ובל"ב נתיבות ז דילה, דאינון כלילין

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ו) (שמות כ"ה) ת"ז תקון ע' דף קסט: ט) (דניאל י"ב).
ז) (שמות כ"ה) זהר ח"י שדה נ"ז ציון א'. פ) (שמות ל"ו) ת"ז בהקדמה יד'.

כ ה"ג בדפוס מנטובה ובכל הדפוסים הגרסא וכלא ולי"ג וכו'. ז נ"א ל"ג ומתמן (מנטובה). ח נ"א ואינון (בדאדי). נ נ"א ויליה (מנטובה).

מעלות הסולם

מאמר חכם לב: ל"ב נתיבות

והיא חכמה, היא ראשית למנין הספירות, ולא כתר, כי כתר אינו נכנס בחשבון (ע"י בסלס ב"א אות ש"מ) בה בחכמה והמשכילים יזהירו. כוהר, זה אלקים היינו בינה שהיא כסא לחכמה, ושורש לעולם הבריאה, והוא עולה לחשבון הכס"א. בינתיים הרי חזר הסבא כמתחלה, ואמר נר הקדוש חזור בך. נכנסת לגן עדן ומיהרת לצאת משם. ומשם נכנסת אל המשכן שהוא בציור של מעשה בראשית ויצאת משם. רפו) אית לך לאחזרא וכו': יש לך לחזור לשם, שהרי כמה חיילות מעם הקדוש מחכים לך לשמוע מה הם הציורים שם. שהם כעין המשכנות של השכינה, שנאמר בהם ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, כי ודאן המשכן והמנורה והמקדש והמזבח והשלחן הכל הוא בצורה של משכנות השכינה למעלה ולמטה.

ו) (רפז) מיד פתח רבי וכו' מיד פתח ר' שמעון ואמר, כתוב ויעשו כל חכם לב בעושי המלאכה וגו' שואל למה נאמר חכם לב הלא מוח חכמה הוא בראש. ומשיב, זהו חכם לב מי שהוא חכם בחכמה, ובל"ב נתיבות שלה, שהן כלולות בששת ימי בראשית. והיינו שנאמר שש משזר שפירדשו שאותם ששת ימי

של שלשה העמודים שהם ווי העמודים דהיינו חג"ת, המקשר אותם אל מלכות, זה ח"י העולמים, שהוא יסוד, וכך עולה חשבון של שלשת וויין ח"י שהוא צדיק יסוד עולם.

רפג) ה"ה כד נטלין וכו': ה' ה' שהן לאה ורחל בסוד בינה ומלכות, כשהן מקבלות מעמוד האמצעי שהיא ז"א, שהן מלבישות בכל קומת ז"א לאה מחזה ולמעלה ורחל מחזה ולמטה, שהוא נקרא הבריח התיכון, להיותו מכריע בין ימין ושמאל דבינה, בסוד תלת מחד נפקי חד בתלת קיימא, נקראות גם הן בריחים על שמו. ז"ש וחמשה בריחים לקרשי צלע המשכן וגו', וכאן מאיר סוד הצרוף יוה"ה היוצא מן ידותיו ולצלע המשכן השנית (לעיל אות ר"ה) שפירדשו שז"א עולה לגבי אבא, ונתחברו ו' עם י', ונשארה בינה על מלכות כנ"ל.

רפד) ותקונא דמשכנא הוה וכו': ותקון המשכן, היה בציור של מעשה בראשית, ובציור הגן עדן, ובאלה הציורים של הנקודות ורקימות הצבעים ששם במשכן ובג"ע ובמעשה בראשית, המשכילים יזהירו וכו'.

רפה) בראשית ב' ראשית וכו': בראשית נוטריקון ב' ראשית, ב' שהיא שניה בחשבון (דפ"י דף י"ג ע"א)

בשית יומי דבראשית, והיינו שש משזר, דאינון שית יומי דבראשית, כלילן מעשר אמירן, ול"ב שבילין, דאינון ל"ב זמנין אלקים בעובדא דבראשית. והמשכילים בהון, אשתמודעין אתוון, דאתמר בהון, יודע היה בצלאל לצרף אותיות שבהם נבראו שמים וארץ.

רפח) ואינון כ"ח אתוון, וארבע סרי אחרנין גניזין בהון. ואלין אינון כ"ח אתוון ז) בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ. ועלייהו אתמר, ק) כח מעשיו הגיד לעמו.

רפט) ובגלותא אסתלק האי כ"ח מנייהו, ואתמר בהון, ו) וילכו בלא כח לפני רודף. ם ובגין דא אמרין בקדיש, ש) ועתה יגדל כח יי, לקבל כ"ח

מסורת הזהר
 (בראשית א'). ק) (תהלים ק"א) ת"ז תקון י"ט
 דף מ'. תקון ג"ה פ"ט. תקון ע'. ו) (איכה א').
 ש) (במדבר י"ד).
 חלופי גרסאות
 ם בדפו"י ובהגר"א הגירסא בסוגריים מן ובג"ד
 עד כח ה'.

מעלות הסולם

מאמר חכם לב: ל"ב נתיבות

שעולים לראש, ומקבלים הארת חכמה מל"ב נתיבות החכמה כי ל"ב נתיבות החכמה עושים בישסו"ת ל"ב שמות אלקים. וה"ס ל"ב פעמים אלקים הנזכרים במעשה בראשית. וסוד עשרה מאמרות. הם הארת אר"א עלאין המאירים בהארת חסדים של ג"ר דבינה שהם חשובים יותר מהארת חכמה.

וזה אמרו ההוא דאיהו חכם בחכמה שעושי מלאכת המשכן היו יודעים בצרופי אותיות שנבראו בהם שמים וארץ והשיגו קומת ז"א במוחין דגדלות הכוללים ג"ר דבינה ואר"א עלאין שנקראים חכמה דימין. ובל"ב נתיבות דילה, שה"ס ישסו"ת דאינון כלילן בשית יומי דבראשית כי ע"י כ"ב אותיות ז"א שמצטרפות ב"ס דישסו"ת מתחלקים לל"ב אלקים בעת שעולים לראש א"א ומקבלים הארת חכמה, והיינו שש משזר דאינון שית יומי דבראשית ו"ה דו"א השזורים וכללים מעשר אמירן שהם ע"ס דאר"א עלאין. ול"ב שבילין וכו' שהם ישסו"ת כנ"ל.

רפח) ואינון כ"ח אתוון וכו': והן כ"ח אותיות של בינה, וי"ד אותיות אחרות של כתר וחכמה, גנוזות בהן, שמלובשים תוך כלי בינה. ואלה הם כ"ח אותיות בפסוק ראשון שבתורה ואלה הם כ"ח אלקים את השמים ואת הארץ. ועליהם נאמר כח מעשיו הגיד לעמו (ע"י בפירש"י בפסוק ראשון של בראשית).

רפט) ובגלותא אסתלק האי וכו': ובגלות נסתלק כ"ח זה מהם היינו מזו"ן ואתמר בהם בישראל וילכו בלא כח לפני רודף. ומשום זה אומרים בקדיש ועתה יגדל נא כח ה'. נגד כ"ח אותיות אחרות שישנן באלו ז' תיבות, שהם יחא שמיה רבא מברך לעלם לעלמי עלמיא. וזהו שאמרו חז"ל (שבת ק"ט): כל העונה

ימי בראשית כלולים מעשרה מאמרות שהם עשר ספירות כי חסד כולל ג"ר ויסוד כולל מלכות. ול"ב שבילים, שהם ל"ב פעם אלקים שנאמר במעשה בראשית. והמשכילים בהם. בעשר הספירות ובל"ב נתיבות החכמה של ששת ימי בראשית, יודעים לצרף אותיות, שלמדנו בהם. יודע היה בצלאל לצרף אותיות שבהם נבראו שמים וארץ.

פירוש, האורות המאירים ממעל לפרסא, מראש א"א עד היסודות דאר"א עלאין, הם נקראים שם מ"ב דאצילות שכל שמות מ"ב נחתמים ממנו. והם מרומזים בד' אותיות הוי"ה פשוטה, שהיא כתר. ועשר אותיות הוי"ה במילואה שהיא חכמה. שביחד הן י"ד אותיות. וכ"ח של הוי"ה במילוי המילוי שהיא בינה, וביחד י"ד וכ"ח הן מ"ב אותיות וה"ס שם מ"ב העליון והשורשי לכל שמות מ"ב שכלם נחתמו ממנו. וז"א שהוא כולל ו"ק שהם ששת ימי בראשית אי אפשר לו לקבל משם מ"ב העליון כי הוא נמצא מחזה ולמטה דא"א ותחת הפרסא שהיא בחזה, והוא בסוד מים תחתונים, מחוסר ג"ר, ומקבל מישסו"ת שה"ס ז"ת דבינה, ומאר"א שה"ס ג"ר דבינה אינו יכול לקבל כי הפרסא מבדלת ביניהם.

אמנם בעת שהתחתונים מעלים מ"ן, ונמשך מ"ד מע"ב ס"ג דא"ק שהארז זה מחזירה את הבינה בחזרה לראש א"א, אז מקבלים ישסו"ת הארת חכמה ומשפיעים לד"א, וז"א נעשה כבחינת למעלה מחזה ומקבל אור אר"א עלאין, וזה נקרא מ"ב של מעשה בראשית, הכולל כ"ב אותיות של ז"א, ועשר ספירות של ישסו"ת, ועשר ספירות של אר"א עלאין שביחד הם מ"ב. ונקרא ל"ב אלקים ועשרה מאמרות, כי ל"ב אלקים הם ישסו"ת הכולל ז"א, בעת

אתון אחרנין, דאית באלין ז' תיבין, דאינון: יהא שמיא רבא מברך לעלם
ע לעלמי עלמאי. ודא איהו העונה אמן יהא שמיא רבא בכל כחו.

רצ) י"ד אחרנין אינון ת) יהו"ה אלהינו יהו"ה. וסימן, אור לארבעה
עשר בודקין את החמץ לאור הנר. ובאלין י"ד אתון אומאה, הה"ד א) כי י"ד
על כס יה. קם סבא ואמר, בוצינא קדישא, בודאי אלין ארבע סרי דפורים,
אינון בארבעה עשר בו, ובחמשה עשר בו, דא י"ד י"ה. אבל סימנין דכ"ח
אינון אור ארבעה עשר י"ד קדמאין דכ"ח, י"ד תניינין, אינון ב) בראשון בארבעה
עשר יום וכו'.

רצא) ואינון: י"ד פרקין די"ד ימינא, וי"ד שמאלא, וי"ד פרקין דגופא.
ואינון: ג' פרקין דדרועא ימינא, ותלת דדרועא שמאלא, ותלת דשוקא ימינא,

מסורת הזהר	חלוסי גרסאות
ת) (דברים ו'). א) (שמות י"ז) זהר בראשית א' קצ"ז ציון ג. ב) (במדבר ט').	ע נ"א ולעלמי (דפו"י והגר"א).

מעלות הסולם

מאמר חכם לב: ל"ב נתיבות

הזהר, ומלמעלה מזו"ן אין אנו מקבלים כלום.
ואם נוקבא דו"א שהיא מלכות דאצילות לא
היתה נמתקת בבניה לא היתה ראויה לקבל
שום אור ישר, ולא היה לה רק אור חוזר ואנו
לא היינו יכולים לקבל שום מוחין שמהם
באים כל התקונים, להשבתת שאור ומחיית
עמלק.

וזה אמרו י"ד אחרנין אינון, היינו ג'
ירים דאמא הנבחנות לחג"ת דאמא שיצאו
מחוץ לראש א"א להעלות את זו"ן, אינון
הזו"ה אלקיננו הוי"ה שהוא יד ימין חסד,
וסימן אור לארבעה עשר וכו' ובאלין י"ד
אתון אומאה וכו' היינו תקון המלכות
שנקראת שבועה. קם סבא ואמר וכו' הסבא
תקן את רברי ר' שמעון שענין הי"ד השייך
למחיית עמלק נאמר בפורים ומרומזות בארבעה
עשר בו ובחמשה עשר בו הנאמר במשנה
לזמן קריאת המגילה ז"א י"ד י"ה.

אבל סימנין דכ"ח דהיינו ב' ידים אחרות
של שם מ"ב הן אור לארבעה עשר של
המשנה בריש מסכת פסחים לבדיקת החמץ
הרומז לביעור הקליפות והסט"א. שנקראים
חמץ, ויד השלישי הוא מה שנאמר בפסוק
בראשון בארבעה עשר יום זמן הקרבת
קרבן פסח שה לבית לקיים ובאלהיהם עשה
ה' שפטים.

רצא) ואינון י"ד פרקין וכו': והם י"ד
פרקי אצבעות של יד ימין היינו חסד. וי"ד
פרקי אצבעות יד שמאלית, היינו גבורה. וי"ד
פרקים של הגוף היינו תפארת הכלול מימין
ושמאל. והם ג' פרקים של זרוע ימנית דהיינו
הקבורת המחוברת לכתף, וזרוע, וכף האצבעות.
ושלשה

העונה אמן יהא שמיא רבא בכל כחו קורעין
לו גזר דינו. (ועי' לעיל אות פ"ט).

רצ) י"ד אחרנין אינון וכו': י"ד אותיות
אחרות הן הוי"ה אלקיננו הוי"ה, וסימנם אור
לארבעה עשר בודקין את החמץ לאור הנר.
ובאלה י"ד אותיות השבועה שזהו שנאמר כי
י"ד על כס י"ה. קם הוקן ואמר לר"ש נר
הקדוש בודאי אלו י"ד דפורים שהם מחיית
עמלק הם נרמזים במשנה א' של מסכת מגילה
בארבעה עשר בו ובחמשה עשר בו שזה י"ד
י"ה (עי' בספר מאור נשמש פרשת תצוה במה
שמחרץ למה נאמר במשנה לא פחות ולא יותר
והיה צריך לומר לא קודם ולא אחר.) אבל
סימנים של כח הם אור לארבעה עשר י"ד
ראשונים של כ"ח. וי"ד שניים הם מרומזים במה
שנאמר בתורה בראשון בארבעה עשר יום וכו'.

פירוש. שם מ"ב זה נקרא שם המעלה
שנתחדש מכח שא"א העלה אליו את מלכות
שלו לחכמה והוציא את בינה מחוץ לראשו,
ובינה נקראת אלקים, ומתחלקת לג"ר וז"ת
שג"ר נקראות מ"י מאלקים. וז"ת נקראות
אל"ה מאלקים. ואותיות אל"ה ה"ס ג' ידים
דאמא שנתלבשו בעת יציאתם מראש א"א
בוז"ן, שלכן בעת שבינה מעלה אליה את
אותיות אל"ה שלה. ומתחברות עם מ"י שלה,
בסוד השם אלקים, בזה נמשכים עמהם גם
זו"ן לראש. והן כדוגמת ידים המעלות את
זו"ן ממקומם התחתון למקום בינה עצמה.

וז"ס שתוף מדה הרחמים בדין לקיים
את העולם שהם זו"ן הנקראים עולם, וכן נכללו
בני אדם שבעולם הזה, כי כל המקובל לזו"ן
דאצילות אפשר שיקובל לבני אדם שבעולם

ותלת דשוקא שמאלא, ותרין דגופא. ורזא דמלה, (א) שלשה פונים ימה ושלשה פונים נגבה וכו'.

(רצב) וכלא דא כגוונא דדא, תקונא דגופא, כתקונא דמשכנא. הא תלת זמנין ארבע סרי: פורים בארבעה עשר בו, פסח אור לארבעה עשר, תליתאה, (ד) בראשון בארבעה עשר יום, וסלקין למ"ב יומין, ודא איהו (ה) ויעשו כל חכם לב וכו'.

(רצג) (ו) ועשו ארון, דא שבת. פ דמשכנא איהו שש משור, כליל שית יומין דבראשית, דאינון תרין דרועין, חסד וגבורה. וגוף, עמודא דאמצעיתא. ותרין שוקין, תרין נביאי קשוט, וצדיק אות ברית בינייהו. משכנא, שכינתא תתאה, כלילא מכלהו תקונין דגופא.

(רצד) צלע המשכן דא מטטרוין, שפחה דמטרוניתא, עלה אתמר (ז) עצם מעצמי. (ח) עצם * השמים לטוהר.

חלופי גרסאות

פ נ"א ומשכנא (בראדי) נ"א משכנא (הגר"א).

מסורת הזהר

(ג) (מלכים א' ז') ז"ח כרך כ' חקת ט"ו ציון ר'.

(ד) (במדבר ט'). (ה) (שמות ל"ו). (ו) (שמות כ"ה)

זהר ח"ב ק"ט. (ז) (בראשית ב') זהר בראשית א' ר"ח ציון ב'. (ח) (שמות כ"ד)

מעלות הסולם

מאמר חכם לב: ל"ב נתיבות

ושלשה פרקים של זרוע שמאלית. ושלשה פרקים של שוק הימנית דהיינו הקולית והירכים והרגלים, ושלשה פרקים של שוק השמאלית ושני פרקי הגוף וברית. וסוד הדבר שלשה פונים ימה ושלשה פונים נגבה וכו' והגוף שהוא היסוד כולל ב' פרקים עומד עליהם.

(רצב) וכלא דא כגוונא וכו': וכלם מתוקנים זה כעין זה, ומפרש תקון הגוף שהוא ז"א כולל ו"ק. כתקון המשכן שהוא מלכות הנכללת מכל התקונים שבז"א. הרי שלש פעם י"ד בפורים בארבעה עשר בו, פסח אור לארבעה עשר, והשלישי בראשון בארבעה עשר. ועולים מלמטה למעלה בסוד שאו ידיכם קודש למ"ב ימים. ומשיגים הארת ג"ר ממ"ב העליון ונעשים בסוד ל"ב אלקים ונשרה מאמרות (כנ"ל אות רפ"ו) וזה הוא שנאמר ויעשו כל חכם לב וכו'.

ובספד אור ישראל למרן המגיד מקונונין זיע"א כתב וז"ל והנה אסדר לפניך תוכן הדברים יד ימין הוא הוי"ה אלקינו הוי"ה. והימין נקרא בכל מקום יד הגדולה ודבק באמא מים מרוח כי האמא הוציאה החמש אור ביומא קדמאה ונקרא חסידה. ולכן אמר בדף צ"ב יד עלאה אמא. ויד החזקה כונו"ו במוכס"ז כונו"ו גבורה שבו אוחו מלכות אמא תתאה. ואלו ה' ידין הם כח מעשיו כי אמא עלאה ותתאה נקראות מעשיו אמא עלאה אבא אמר ואמא עושה. ומכש"כ אמא תתאה דמתלבש בעשיה ורמוזין בכח פרקין דב' ידין. ויש עוד (דפרי דף י"ג ע"א * דף י"ג ע"ב)

יד רמה באמצעיתא שהוא הוי"ה. ומלוי יו"ד אותיות דמ"ה וזה נמי מרומן ביו"ד אצבען שהם מלוי דד' אותיות. וזה האמצעי עולה לגבי אבא דגניז באמא כי מוח הבן נמשך ממוח האב הוא כח מ"ה כי נקרא ג"כ כח כי מתלבש באהיה ומילויה. וכשעולה לאו"א הוא יד על כס י"ה ונוטל נוקמא מעמלק כמש"ל דף ס"ו. ולזה אמרו יד ימין הוא אור לי"ד כי הימין נקרא אור ואז בודקין חמץ ונקרא נשיאות כפים למוחין. כי ידוע כשמוחין דאבא בוז"א אי אפשר לקליפה לינק ונטליון נוקמא. וא"כ אלו י"ד דפורים הם י"ד על כס י"ה כי עיקר היד רמה שעולה לאבא כמ"ש בדט"ז לנקום מעמלק. והכח אחרנין הם אור לי"ד מימין. ובראשון ביד משמאל והבן עכ"ל.

(רצג) ועשו ארון דא וכו': ועשו ארון זה רומז ליום השבת היינו מלכות כשהיא מאירה בהארת ג"ר. כי המשכן הוא שש משור כולל ששת ימי בראשית. שהם: ב' זרועות היינו חסד גבורה. וגוף עמוד האמצעי היינו תפארת. וב' שוקים שהם שני נביאי אמת היינו נצח הוד. וצדיק אות ברית היינו יסוד בניניהם. שהם ו"ק דז"א והמשכן היינו השכינה התחתונה מלכות כלולה מכל התקונים של הגוף והיינו בנין המלכות במוחין דו"ק.

(רצד) צלע המשכן דא וכו': צלע המשכן זה מטטרוין בבחינת שפחה של המלכה. עיין בזהר תחלת משפטים מאן גופא דברתא דמלכא דא מטטרוין והאי גופא איהו אמה דשכינתא

רצה) ארון, ודאי דא ל"ב, נור דליק, כליל ל"ב נתיבות, ז ואיהו שבת. וביה שכינתא עלאה, דאיהי תורת חכם. ובה לב מבין, ק ואיהו נשמה יתירה דשבת, ר ואיהו חירו דשבת, דבגינה לא שלטין מארי דגיהנם על עלמא. רצו) ומאי ניהו גיהנם בגופא. דא כבד. ואיהו מזבח הנחשת, לאעברא ליה מעלמא. וכבד ביה מרה גיהנם דאוקיד ביה. כפרת הלב, דא ש פרישו דסכת שלום, דאתמר בה הפורס סוכת שלום.

רצז) מנרתא דא רישא. ושבעה נרותיה עליה, אינון: תרין אודנין, ותריין עיינין, ותריין נוקבי חוטמא, ופומא. ומנרתא לימינא, ואתמר בה הרוצה להחכים ידרים. בגין דתמן מוחא ברישא. וחכמה ה במוחא שריא, וביה נהיר מנרתא, בגין דאיהו משחא, דאתמר ביה ט) כשמן הטוב על הראש. רצח) כנפי ריאה, עלייהו אתמר י) והיו הכרובים פורשי כנפים למעלה סוככים בכנפיהם על הכפרת, דא כפרת הלב. פתורא דא לבא, ואתמר ביה שלחן בצפון.

רצט) ודא שכינתא תתאה, איהי מנרתא כד נטלא מימינא, א ושריא עלה חכמה, ואתמר בה הרוצה להחכים ידרים. וכד נטלא משמאלא דאיהי גבורה, אתקריאת פתורא, ואתמר בה הרוצה להעשיר יצפין, ושריית עלה בינה,

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ט) (תהלים קל"ג) זהר לך צ"ב ציון א' י' (שמות כ"ה) ז"ח כרך כ' תרומה. דף כ"ב ציון ח'.
 ז נ"א ואיהי (כסא מלך). ק נ"א ואיהי (הגר"א).
 ר נ"א ואיהו (הגר"א). ש נ"א פרישו (כסא מלך).
 ת בכל הדפוסים מוסיף בסוגריים ברישא. א נ"א שריא (מנטובה).

מעלות הסולם

מאמר חכם לב: ל"ב נתיבות

רצז) מנרתא דא רישא וכו': מנורה היא הראש. היינו ז"א, ושבעה נרותיה עליה. הם: שתי אזנים, ושתי עינים, ושתי נקבי החוטם, ופה. שהם חג"ת נהי"מ דגולגלתא דז"א, ובגדלות הם חו"ב תו"מ: ראה, שמיטה, ריח, דיבור. והמנורה היא לימין כלומר שמאירה בהארת חכמה דימין, ונאמר בה הרוצה להחכים ידרים. משום ששם בראש הוא המוח, וחכמה שורה במוח. וכו'. במוח החכמה מאירה המנורה, משום שהוא שמן, שנאמר בו כשמן הטוב על הראש.

רצח) כנפי ריאה עלייהו וכו': כנפי הריאה הנושבות על הלב, עליהן נאמר והיו הכרובים פורשי כנפים למעלה סוככים בכנפיהם על הכפרת. זו כפרת הלב. השלחן היינו מלכות זה הלב, ונאמר בו השלחן בצפון.

רצט) ודא שכינתא תתאה וכו': וזו השכינה התחתונה היינו מלכות, כשהיא לוקחת מימין היא נקראת מנורה, ושורה עליה חכמה דימין ונאמר בה הרוצה להחכים ידרים. וכשהיא לוקחת משמאל דהיינו חכמה דל"ב נתיבות, שהיא

דשכינתא. עלה נאמר עצם מעצמי, עצם השמים לטוהר. כלומר שנמצא תמיד באור החסדים שהוא לבן ונקרא עצם.

רצה) ארון ודאי דא וכו': הארון הוא הלב ודאי, אש שורף כולל ל"ב נתיבות החכמה. והוא שבת היינו מלכות, וכו'. במלכות כלולה השכינה העליונה, שהיא בינה, שהיא נקראת תורת חכם, כי בינה היא נוקבא לאבא שהוא חכמה, ולכן היא נקראת תורת חכם. ובה היינו בהתכללות הבינה לב מבין והוא הלב הוא נשמה יתירה של שבת, והוא התרות של שבת, שבשבילה לא שולטים בעלי הגיהנם על העולם.

רצו) ומאי ניהו גיהנם וכו': שואל ומי הוא הנושא של הגיהנם בגוף, ומשיב, זה הכבד והוא היינו הלב, הוא מזבח הנחשת במשכן, ואש המזבח הוא להעביר אותו הגיהנם, מן העולם, ובכבד שהוא הגיהנם בו המרה שהיא אש השורפת בו. כפרת הלב זוהי הפריסה של סכת שלום, שהיא מלכות בהארת חסדי הבינה, שנאמר בה, הפורס סוכת שלום. (דפו"י דף י"ג ע"ב)

דאתמר בה (כ) ברכת י"י היא תעשיר. וכד נטלא מגופא, דאיהו עמודא דאמצעייתא אתקריאת משכנא כליל מתרווייהו. כיור וכנו, אינון תרין כליין, ובהון שריין תרין סמכי קשוט.

(ש) מוחא, ב עליה אתמר, (ז) לפני אריה אל הימין, ותמן מנרתא דליק. לבא, לפני שור מהשמאל, ותמן פתורא מתתקנא, בגין דלכא ג איהי לשמאלא. גופא ד עליה אתמר, לפני נשר, ותמן משכנא מתתקנא.

(שא) ושכינתא איהי דמות ה אדם לארבעתם. ואיהי ד' דאחד. ואיהי ד' אנפין דכל חיה. בגין דבה ארבע אתון נהירין. דאינון יהוה, ואיהי דמות אדם, דאיהו יוד הא ואו הא.

(שב) ועשר אתון אלין, אינון שעור קומה דגופא דא, דאיהו משכנא, ו ועליה אתמר, (ח) עשר אמות ארך הקרש. (ט) ואמלא אותו רוח אלקים בחכמה

חלופי גרסאות

ב נ"א עליהו (מנטובה). ג נ"א איהו (בראדי ושאר דפוסים). ד נ"א עליהו (מנטובה). ה בכל הדפוסים הגירסא אחר ובסוגריים אדם. ו בכל הדפוסים הגירסא ועליהו אתמר ובסוגריים ועליה אתמר.

מסורת הזהר

(כ) (משלי י') זהר פרתש נח פ"ח ציון א'. (ל) יחזקאל א' (ז' זהר פנחס קנ"ט ציון נ'. מ) (שמות כ"ו) זהר בראשית א' קפ"ה ציון א' תקי"ח קי"ט ט"ב שי"ח. נ) (שמות ל"א) ז"ח כרך י"ט בראשית קי"ג ציון ח'.

מעלות הסולם

מאמר חכם לב: ל"ב נתיבות

(שב) ועשר אתון אלין וכו': ועשר אותיות אלה, של שם מ"ה, הן שיעור קומה של גוף זה שהוא המשכן. (כנ"ל אות רצ"ג) ועליו נאמר עשר אמות ארך הקרש. ואמלא אותו רוח אלקים בחכמה ובתבונה וברעת ובכל מלאכה. בחכמה: זה י'. בתבונה זה ה'. וברעת זה ו'. ובכל מלאכה זה ה'.

ביאור המאמר: שורש גוף האדם הוא בחינה אחת הכוללת כל ד' עולמות אבי"ע שראשו נגד ז"א דאצילות שמשם השורש שנקרא אדם. ומגרון עד החזה הוא בחינת בריאה נגד מלכות דאצילות כי בריאה היא אשת אצילות. ומחזה ולמטה הוא יצירה ועשיה. וכמו שב' עולמות יצירה ועשיה מעורבים בקליפות. שביצירה מחצה רע ומחצה טוב, ובעשיה רובו רע, כן יש בגוף האדם מחזה ולמטה אברים כנגד הקליפות, שהם הכבד ויותרת הכבד ומרה וטחול.

והלב ה"ס ל"ב נתיבות החכמה דהיינו חכמה דשמאל רבינה, והוא אש שורף מחמת שבעת גילוי חכמה מתלויים עמה דינים קשים לשרוף את כל אלה הרוצים להמשיך את החכמה מלמעלה למטה, והדינים אינם נשקטים עד שמתחיל שליטת חסדים דהיינו סוד הרוח שב' כנפי ריאה נושבות על הלב, ורוח זה שהוא אור חסדים בא מזווג הלב שהוא מלכות עם ז"א שהוא הראש ואז יורד רוח החסדים מן המוח שה"ס ג"ר דז"א, אל החוטם שה"ס תפארת דז"א, ודרך ב' נוקבי החוטם יורד אל

קנה

שהיא גבורה העולה לבינה, נקראת שלחן, ונאמר בה הרוצה להעשיר יצפון, כי חכמה דשמאל נקראת עושר בסו"ה מצפון זהב יאתה. ושורה עליה בינה, שנאמר בה, ברכת ה' היא תעשירי. וכשהיא לוקחת מן הגוף היינו תפארת, שהוא עמוד האמצעי הכלול מימין ושמאל, היא נקראת משכן כלולה משניהם. כיור וכנו הם שני הכליות, ובהן שורים שני סומכי אמת. היינו נצח הוד.

(ש) מוחא עליה נאמר וכו': על המוח נאמר לפני אריה אל הימין, ושם מאירה המנורה, בחכמה דיתין. על הלב נאמר לפני שור מהשמאל, ושם השלחן מתתקן להאיר בל"ב נתיבות החכמה, משום שהלב הוא לשמאל, ומאיר בחכמה דשמאל. על הגוף נאמר לפני נשר, היינו תפארת שהוא רחמים, כלול מימין ושמאל, ושם המשכן מתתקן דהיינו בנין המלכות בהארת ו"ק.

(שא) ושכינתא איהי דמות וכו': והשכינה שהיא מלכות היא דמות אדם. כי אריה שור נשר הם חג"ת, ומלכות היא פני אדם לארבעתם. כי היא מקבלת מכולם, וכולם כלולים בה. והיא משלימה את כולם, והיא מלכות היא ד' דאחר. כי א"ח דאחד הם חג"ת, וד' דאחד היא מלכות. והיא מלכות היא ד' פנים של כל חיה, משום שבה מאירים ד' אותיות שהן י"ה ו"ה הרומזות לד' החיות, והיא דמות אדם, שהוא יר"ד ה"א וא"ו ה"א בגימטריא אדם שהוא שם מ"ה.

(דפו"י דף י"ג ע"ב)

ובתבונה ובדעת ובכל מלאכה. בחכמה: דא י. בתבונה: דא ה. ובדעת: דא ו. ובכל מלאכה: דא ה.

מאמר והמשכילים: גופא. יזהירו: ד' חיות. כזהר: נשמתא.

שג) ד"א, והמשכילים: אלין ארבע יסודין דגופא. יזהירו: בהון ארבע חיון, דאינון מזל אריה, מזל שור, מזל נשר, מזל אדם. דפרצופא דבר נש אשתמודעת בהון באנפוי דבר נש, ודא איהו (ט) הכרת פניהם ענתה במ. כזהר:

מסורת הזהר

(ט) (ישעיה ג') זהר יתרו ל' ציון ב'.

מעלות הסולם

מאמר והמשכילים: גופא. יזהירו: ד' חיות. כזהר: נשמתא.

שכינתא עלאה דאיהי תורת חכם כי זין עולים שניהם במקום אר"א עלאין ומלכות היא במקום אמא עלאה. בסו"ה הנה ארון הברית ארון כל הארץ שהנוקבא מכונית בשם ארון כל הארץ שהוא שם של זכר (ע"י בהקסה"ז אות י"ז) וז"א במקום אבא עלאה המאיר בחכמה דימין שהיא כולה חסדים שהם יותר חשובים מחכמה, ואבא נקרא חכם ואמא תורת חכם ואיהו נשמה יתירה דשבת וכו' כי בחול אינם עולים רק לישסו"ת, ובשבת עולים לאר"א עלאין המאירים בחכמה דימין בסוד רעוא דרעוין דבגינה לא שלטין מארי דגיהנם על עלמא כי חכמה דימין יש בה מעלת חכמה להכניע את החצונים, ויש בה מעלת חסדים שאין שום ניקה לחיצונים ממנה. (ע"י באד"ז אות מ"ג).

וזה אמרו (באות רצ"ו) כפרת הלב דא פרישו דסכת שלום וכו' דהיינו רוח החסדים הנושב מכנפי הריאה המתגלים ע"י חכמה דימין. מנרתא דא רישא שה"ס ז"א ו' של שם הוי"ה ושבעה נרותיה עליה וכו' דהיינו ע"ס דראש שהן ראייה שמיעה ריח ודיבור. פתורא דא לבא ואתמר ביה שלחן בצפון היינו כשהשליטה היא אל החכמה ולא אל החסדים, כמו בישסו"ת. וז"א (באות רצ"ט) ודא שכינתא תתאה היינו מלכות איהי מנרתא כד נטלא מימינא דהיינו כשהיא תחת שליטת החכמה דימין המאירה בחסדים, וכד נטלא משמאלא וכו' אתקריאת פתורא וכו' היינו בשליטת הארת החכמה דשמאל הכלולה מחסדים. וכד נטלא מגופא דהיינו בנין המלכות מבחינת ו"ק לבד אתקריאת משכנא וכו' דהיינו חיצונית. כיור וכנו אינון תרין כליין וכו' שהם משמשים את הלב בסוד שהם מבשלים את הזרע להולדת הנשמות (וע"י כ"ז בפרשת פנחס דף קמ"ח מאמר אברים הפנימיים ובמראות הסולם שם) מוחא עליה אתמר וכו' עד אות ש"ג הכל מבואר.

שג) ד"א והמשכילים אלין וכו': פירוש אחר, והמשכילים: הם ארבעה יסודות הגוף שהם

קנה הריאה שהוא בינה דמלכות, ומן הקנה אל ב' כנפי ריאה שהם חסד דמלכות ומב' כנפי ריאה בא רוח החסדים אל הלב, שז"ס שהריאה נושבת רוח על הלב, ואז מתלבשת החכמה שבלב בחסדים אלו, ובוה נשלמת הארת הזווג שממנה מגיעה שפע לכל העולמות. וכן נחלקים ד' העולמות אבי"ע בהוי"ה אחת הכוללת כל העולמות כי כל ד' העולמות אבי"ע נחשבים כמו אדם אחד וי' של הוי"ה הכוללת ה"ס אצילות וראש האדם, ובריאה ה"ס ה' ראשונה עד החזה, ויצירה ה"ס ו' ועשיה ה"ס ה' תחתונה, ושניהם יצירה ועשיה הם מחזה ולמטה.

ותיקון המשכן שה"ס מלכות הוא בדרך כל אותם התקונים של תקון האדם (כמ"ש באות רצ"ג) משכנא שכינתא תתאה כלילא מכלהו תקונין דגופא ובפרשת תרומה (אות תרס"ג) רזא דמשכנא דאיהו אברין ושיפין כלחו סלקין לרזא דאדם, וכמו שבאדם ישנם אברים חיצונים ואברים פנימיים כן במשכן ישנם כלים פנימיים כמו הארון והשולחן והמנורה כיור וכנו, והמשכן עצמו ויריעות המשכן הם חיצונית המשכן, והמנורה ה"ס ראש בסוד אצילות וי' של הוי"ה, המאירה ממטה למעלה בסוד חכמה דימין המאירה בחסדים וה"ס ז"א, (ע"י בפרשת תרומה אות תקע"ו) הארון והשלחן ה"ס הלב שהוא מלכות וכמו שיש הפרש בין מוחין דשבת המאירים באורות דחיה מאר"א עלאין, לבין מוחין דחול המאירים באורות דנשמה מישסו"ת, כן בכלי המשכן יש הפרש בין הארון שהוא מלכות העומדת במקום אמא עלאה, לבין השולחן שהוא מלכות במוחין דנשמה שהיא עולה לתבונה.

וזה אמרו (באות רצ"ג) ועשו ארון דא שבת וכו' ארון ודאי דא ל"ב נור דליק כליל ל"ב נתיבות וכו' דהיינו חכמה דשמאל דבינה והיא אש שורף כנ"ל לשרוף את הרשעים והחיצוניים הרוצים להמשיך את החכמה ממעלה למטה, ובשבת הוא בזווג פב"פ וביה (דפו"י דף י"ג ע"ב)

דא נשמתא. (ו) ומצדיקי הרבים : באברין דגופא. יהון נהרין מזלייהו כככבים לעולם ועד.

מאמר והמשכילים : עלמא. יזהירו : ד' מלאכיא. כזהר : כסא. (שד) ד"א, והמשכילים : אלין ד' סטרי עלמא. יזהירו : אלין ד' מלאכיא, דאינון מיכאל גבריאל ז רפאל ח נוריא"ל. כזהר : דא כרסיא יקרא. מאמר והמשכילים : שפון. יזהירו : עינין. כזהר : פנים. (שה) ד"א, והמשכילים : אלין שפון, דאתמר בהון ושפתותינו שבה. ובהון, אחה"ע בומ"ף גיכ"ק דטלנ"ת זסשר"ץ, דמשמשין בפומא, בכ"ב אתוון. ובהון חתוך דבורא דצלותא, לשבחא למלכא. (שו) יזהירו : אלין עינין, דאתמר בהון ועינינו מאירות כשמש וכירח. ז' גלדי עינא אינון, דנהרין בהון ז' ככבי לכת, ושמשא וסיהרא דאתמר בהון, ועינינו מאירות כשמי וכירח, הא תשעה. כגוונא דתשע נקודין דאורייתא. (שז) והא חמה ולבנה בכלל שבעה ככביא אינון, איך חשיב לון תוספת

חלופי גרסאות
ז נ"א בסוגריים רפאל (בראדי). ח נ"א אוריאל (הגהות הגר"א).

מסורת הזהר
(דניאל י"ב).

מעלות הסולם

מאמר והמשכילים : עלמא. יזהירו : ד' מלאכיא. כזהר : כסא. (שז) והא חמה ולבנה וכו' : שואל, והרי חמה ולבנה הם בכלל שבעה הככבים, איך חושב אותם לתוספות על ז' ככבי לכת. ומשיב, אלא חמה היא נקבה אצל השמש שהוא זכר. ולבנה נקבה היא אצל הירח שהוא זכר. ושמש וירח הם מאירים לז' ככבי לכת. שהם כז' הקרומים שבעין, ועם שמש וירח הם תשעה, ואישון בת עין היא עשירית להם, והיא נקראת כלה הכלולה מכולם. בכדי להבין הדברים צריכים לבאר שורש ז' ככבי לכת וחמה ולבנה הנכללים בהם, וענין שמש וירח שאינם בכלל ז' ככבי לכת, ושורש ענין הכוכבים בכלל, וכן ענין י"ב המזלות במקורם. הנה יסוד דז"א נקרא רקיע, וכל רקיע פירושו, מבדיל ומחבר. וכיון שיסוד של ז"א הוא הסיום שלו, ולכן הוא מבדיל בין עלמא דדוכרא שהוא ז"א לעלמא דנוקבא שהיא מלכות, אמנם גם חיבורם תלוי ביסוד בסוד ח"י העולמים שהוא ח"י בבי' עולמות בסוד ט' ספירות של אור ישר המתלבשות בט' ספירות של אור חוזר וביחד הן ח"י ספירות, והיות שאין העדר ברוחניות נמצא שאותה קומה של ט' ספירות שהוא משפיע אל הנוקבא נשאר קבועה גם ביסוד מאחר שעברה בו, ולכן ברקיע זה שהוא יסוד קבועים בו ככבים ומזלות ושמש וירח שהם בחינות מסתעפות בקומת תשע ספירות שלו המושפעה אל הנוקבא. כוכבים פירושם : ג"ר של הקומה, הנמשכות מכחינות

שהם : אש, רוח, מים, עפר, נמשכים מפנימית חו"ג תו"מ. יזהירו : בהם בפניהם ארבע חיות של המרכבה שהן, מזל אריה, מזל שור, מזל נשר, מזל אדם. כי בפניו של אדם ניכר הפרצוף השורה על האדם. וזה הוא שנאמר, הכרת פניהם ענתה בס. כזהר : זה הנשמה. ומצדיקי הרבים : היינו אברי הגוף שהם רבים יאיר בהם אור המזלות כככבים לעולם ועד (שד) ד"א והמשכילים אלין וכו' : פירוש אחר, והמשכילים : הם ד' רוחות העולם, שהם דרום צפון מזרח מערב נמשכים מחיצוניות חו"ג תו"מ. יזהירו : אלו ד' המלאכים שהם : מיכאל, גבריאל, רפאל, נוריאל. כזהר : זה כסא הכבוד, שהוא מלכות. (עי' זהר וארא אות ל"ג). (שה) ד"א והמשכילים אלין וכו' : פירוש אחר, והמשכילים הם השפתים שנאמר בהם (בנוסח התפלה) ושפתותינו שבה. ובהם ה' מוצאות שהם אחע"ה מגרון. בומ"ף, משפתים. גיכ"ק, מחיך. דטלנ"ת, מלשון. זסשר"ץ, משנים. שהם נגד חו"ב תו"מ וכתר שהוא שורשם. המשמשים בפה בכ"ב אותיות. ובהם חתוך הדבור של התפלה לשבח אל המלך. (שו) יזהירו אלין עינין וכו' : יזהירו : הם העינים שנאמר בהן (בנוסח התפלה) ועינינו מאירות כשמש וירח. ז' קרומים הם בעין, שמאירים בהם ז' ככבי לכת, שהם שצ"ס חנכ"ל, ושמש וירח, שנאמר בהם ועינינו מאירות כשמש וכירח, הרי ט' כמו תשע הנקודות שבתורה.

על ז'. אלא חמה איהי נוקבא, לגבי שמשא. לבנה, נוקבא לגבי ירח. ושמש וירח, אינון נהרין לז' ככבי לכת, דאינון כז' גלדי עינא. ושמשא וסיהרא, הא תשעה. בת עין, עשירית לון, כלה דכלילא מכלהו.
 (שח) * כזהר הרקיע, דא אספקלריא דנהרא באנפוי דאדם, דמינה תליין אודנין ועיינין וחוטמא ופומא, דאינון מנהיגי גופא ואברין דיליה. כגוונא דטעמי דאינון מנהיגי אתוון ונקודי דאורייתא.

(שט) כמה דשפוון ושינין וחיך ולשוון וגרון אינון משמשין לאתוון, הכי כגוונא דא, כנפי עינא, ועפעפי עינא, ותלת גווי דעינא, אינון משמשין לעינא.

ח' פי גרסאות
 ט במטובה ל"ג הנקודות.

מעלות הסולם

מאמר והמשכילים: שפוון. יהירו: עיינין. כזהר: פנים. אעפ"י שיש בהם הארת ג"ר אינה נחשבת בהם לעיקל כי שורשם מתחיל מתפארת. שמש וירח הם: ב' העטרין כשהם למעלה במקום יציאת המוחין בא"א. ששם מאיר תפארת שנקרא שמש בכל שלימותו הגמורה בלי שום נרתק, ושם אינו נקרא בשם עטרא הרומזת לצמצום האור במדת המסכים שביסוד אלא נקרא שמש להורות שהוא היחידי שכל האורות שבעולמות נמשכים ממנו, ובחינת עטרא דגבורה עומדת למטה ממנו ואינה מכסית עליו, ולכן היא נקרא בשם ירח. אמנם שמש וירח אלו אינם מאירים ברקיע זה שהוא יסוד בגלוי אלא בהעלם ומכונים בשם שמשא וסיהרא הנעלמים כי אין גילוי אל השמש בלי נרתק אלא לאחר התיקון באלף השביעי.

י"ב מזלות פירושם: אורות הבאים מבחינת הוונג של ב' עטרין של המוחין הנקראים דעת, והם בחינות ו"ק של המוחין, כי עטרא דחסדים היא תפארת, ועטרא דגבורה היא יסוד. ונקראים מזלות על שם יסוד הנקרא מזל, והוא משום שאין תפארת מתגלה את בחינתו עצמו כמו שהוא מאיר במקום יציאת המוחין באו"א עלאין, ששם תפארת הוא הנושא להארת המזל חכמה בלי שום נרתק. אלא שמאיר כמדת המזל שהיא יסוד הנושא אל המסכים של או"א שהם צר וקצר, ולכן גם תפארת נקרא מזל. ומספר י"ב מזלות הוא, לרמזו שהם בחינות ו"ק ואין בהם אלא ששה ממעלה למטה וששה ממטה למעלה, ואין הכוונה לומר שהם חסרי ג"ר כי הרי המדובר הוא בקומת ע"ב דו"א דהיינו במוחין דהולדה, אלא בכדי להבחין בין מה שז"א לוקח מחו"ב, ובין מה שלוקח מב' עטרין. שמב' עטרין הוא לוקח עצמותם ממש, כי הם שורשו של ז"א, ואין לאו"א חלק בהם, אלא מבחינת עליית מ"ן לבד, ומבחינה זו הם י"ב המזלות.

(שח) כזהר הרקיע דא וכו': כזהר הרקיע זהו המראה המאירה בפניו של אדם, שממנה תלויים האזנים והעינים והחוטם והפה, שהם מנהיגים את הגוף עם האברים שלו. כמו הטעמים שהם מנהיגים את האותיות והנקודות שבתורה. (שט) כמה דשפוון ושינין וכו': כמו שהשפתים והשנים וחיך ולשוון וגרון הם משמשים אל האותיות שבהם ה' מוצאות הפה, כן באופן זה כנפי העינים ועפעפי העינים שהם כתר חכמה בינה ז"א מלכות, שבכסות שעל העינים, (עין באד"ר אות ר"ז ד"ה פירוש) ושלושת הצבעים שבעינים, הם משמשים לעינים שהן נקודות.

משא"כ הכוכבים שהם הטפות הנמשכות מחו"ב הם חלקם ועצמותם של או"א, ואין לז"א חלק בהם, אלא בזה שז"א שמו של גורם להם קומת חכמה, כי אין בינה הופכת פניה לקבל חכמה וזלת ע"י תפארת המתחבר אליה ולכן נוטל ז"א חלק בחו"ב שלהם, ומבחינה זו הם הכוכבים. ולפיכך יש בבחינות הכוכבים קומה שלימה של ט' ספירות, אבל במזלות (דטו"י דף י"ג ע"ב *) דף י"ד ע"א

שי) וכלא אתקשר בחמש נקודין, כגוונא דא ט אָאָ אָאָ אתוון ונקודי חמש בגו חמש. ועלייהו אתמר (פ) ראשיכם שבטיכם זקניכם ושוטריכם כל איש ישראל, הא חמשה. טפכם נשיכם וגרך אשר בקרב מחניך מחטב עצך עד שאב מימך. הא חמש אחרנין, חמש לגו חמש, אלין ה"ה, ומנייהו אתייהבו עשר דברן, דא י' (צ) וכל העם רואים את הקולות, מסטרא דו'.

מאמר והמשכילים : מארי מקרא. יזהירו : מארי משנה. כזהר הרקיע : דא הלכה. שיא) ד"א, והמשכילים : אלין מארי מקרא. יזהירו : אלין מארי משנה. כ דאינון מ"מ, מ"ט אנפין טהור, ומ"ט אנפין טמא. מ"ט אנפין טהור, אינון מ"ט אתוון דפרשה דיחודא עלאה, דיאהו ל שמע ישראל, כ"ה אתוון. וכ"ד אתוון דפרשא תניינא דיחודא דאיהי בשכמל"ו.

שיב) כ"ה אתוון, עלייהו אתמר, (ק) כה תאמר לבית יעקב. מ ובכ"ד אתוון, דכלילן בהון כ"ד ספרים, דאינון כ"ד דשאיב מן ימא דאורייתא, אתמר בהון ותגיד לבני ישראל.

שיג) ומאי ניהו דשאבין מניה האי כ"ד דאיהי שכנתא, כלילא מכ"ד ספרי דאורייתא. דא צדיק, דאיהו נהר דנפיק מעדן עלאה. נ ובגין דנחית ביה ו, דאיהו בן י"ה.

חלופי גרסאות

י' נ"א מוסיף בסוגריים בעשייה (דפו"י). כ נ"א מוסיף בסוגריים ביצירה (דפו"י). ל נ"א ל"ג שמע ישראל (מנטובה). מ נ"א בכ"ד (מנטובה). נ נ"א בגין דנחית ביה ו' דאיהי (זהר עם באור הגר"א).

מסורת הזהר

(פ) (דברים כ"ט) ז"ח רות קכ"ז ציון ט'. צ) (שמות כ') זהר יתרו ע"ו ציון ג'. ק) (שמות י"ט). זהר שמות ג"ח ציון ב'. ר) (ישעיה י"ט). זהר בהשמטות דף כ"ט ציון מ'.

מעלות הסולם

מארי המשכילים : מארי מקרא. יזהירו : שי) וכלא אתקשר בחמש וכו' : והכל היינו כל ה' מוצאות הפה שהם כ"ב אותיות שבמלכות, מתקשר בחמש נקודות של ישו"ת, כעין זה א' בחירק, א' בשורוק, א' בצירי, א' בחולם, א' בקמץ. אותיות ונקודות חמש שהם כח"ב תו"מ של ישו"ת בתוך חמש, שהם כח"ב תו"מ של מלכות. ועליהם נאמר ראשיכם, שבטיכם, זקניכם, ושוטריכם, כל איש ישראל, הרי חמש, מדרגות של ישו"ת. טפכם, נשיכם, וגרך אשר בקרב מחניך, מחטב עציד. עד שאב מימך, הרי חמש מדרגות אחרות של מלכות. חמש מאירות לתוך חמש, הן ה"ה של שם הוי"ה ומהן כלומר ע"י חבורן של ב' ההי"ו ניתנו עשרת הדברות. שהם י' של השם הוי"ה (ע"י בסוף הסבא דמשפטים על הזכרוב והלוחות מעשה אלקים המה מאי המה הפוך מה"ה הו"ו). וכל העם רואים את הקולות מצד אות י' של הוי"ה. כי קול ודבור ה"ם ו"ה. (ע"י לעיל אות ע"ו ד"ה ביאור ובאות פ"ג ד"ה פירוש. ובמה שכתוב שם מבואר מאמר זה ואין להכפיל הדברים).

מארי משנה. כזהר הרקיע : דא הלכה. אלו בעלי משנה, כי אותם בעלי המשנה מבררים מ"ט פנים טהור בתורה שבע"פ ומ"ט פנים טמא. מ"ט פנים טהור, הם מ"ט אותיות שבפרשה של היחוד העליון שהוא שמע ישראל, כ"ה אותיות. וכ"ד אותיות שבפרשה השניה של היחוד שהיא ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. שביחד כ"ה וכ"ד הם מ"ט. (ענין ב' היחודים יחוד עליון ויחוד תחתון נתבאר לעיל אות ל' ע"ש).

שיב) כ"ה אתוון עלייהו וכו' : כ"ה אותיות שביחוד עליון, עליהן נאמר כ"ה תאמר לבית יעקב. ובכ"ד אותיות של יחוד תחתון שכלול בהן כ"ד ספרים מתורה שבכתב, שהם כ"ד השואב מן ים התורה, ובהם נאמר ותגיד לבית ישראל.

שיג) ומאי ניהו דשאבין וכו' : שואל ומי הוא הנהר השואבים ממנו כ"ד זה שהוא השכינה הכלולה מכ"ד הספרים שבתורה. ומשיב, זה צדיק היינו יסוד שהוא הנהר היוצא מעדן העליון, ומשום שיורד ומתלבש בו אור י' שהוא ז"א במוחין דאבא ואימא, שהוא בן י"ה כי י' היא אבא, וה' היא אימא.

שיד) ובגלותא אסתלק מניה, ואתמר ביה (ר) ונהר יחרב ויבש. יחרב בבית ראשון. ויבש בבית שני. ואיהו דך, בכ"ד ספרים, ועכ"ד דאיהו חרב ויבש. אתמר ביה, (ש) אל ישוב דך נכלם. אל ישוב דך, דאיהו צדיק בשכמל"ו, דך בשכינתא, (ס) דאיהו כ"ד אתון דיחודא. עליה אתמר, (ת) והמלך שלמה ברוך. ועל אלין כ"ד אתון אתמר (א) ושמתי כ"ד כ"ד שמשותיך כו'.
 שטו) האי עני איהו ד"ך, ובת זוגיה דכ"ה. ואיהי ע כד"ה על שכמה, כ"ד ה, דאיהי חמשה חומשי תורה. ואינון ה' פ אצבען, דבהון אתמר, (ב) ותמלא כ"דה ותעל.

שטז) ומאין שואבין. מכ"ה אתון. ורזא דמלה, (ג) כ"ה תברכו את בני ישראל. את ודאי. במאי ז אתברכאת ואתמליאת. באת ו'. דאיהו כליל שית תיבין דיחודא, דאינון ד) שמע ישראל י"י אלקינו י"י אחד. וביה אתעבידת אות. כ"ה, איהי אימא עלאה, ימא דאוריתא. ו', נהר דנפיק מתמן, ומניה אתמליאת כ"ד דאיהי שכינתא תתאה.

מסורת הזהר

(ש) (תהלים ע"ד) תק"ח צ"ח ט"ג. (ת) (מלכים א' ב') ז"ח מדרש רות ק"ד ציון ת'. (א) (ישעיה נ"ד) להלן אות שט"ו. (ב) (בראשית כ"ד) זהר חיי שרה ס"ט ציון ב' ת"ז תקון ל"ו. (ג) (במדבר ו') זהר יתרו ס"ז ציון ב'. (ד) (דברים ו')

חלופי גרסאות

ס נ"א דאיהי (מנטובה ושאר דפוסים). ע נ"א בסוגריים ואיהו (דפו"י). פ נ"א אצבעאן (מנטובה). צ נ"א אתברכת (מנטובה).

מעלות הסולם

מארי המשכילים: מארי מקרא. יזהירו: שיד) ובגלותא אסתלק מניה וכו'. ובזמן הגלות נסתלק ממנו מיסוד אורו של ז"א, ונאמר בו ונהר יחרב ויבש. יחרב בבית ראשון, ויבש בבית שני, והוא יך צידוף הפוך מכ"ד. בכ"ד ספרים שבתורה. ועם כל זה שהוא חרב ויבש, נאמר בו אל ישוב דך נכלם. אל ישוב דך שהוא צדיק ואומר בשכמל"ו ומיחד הדך בשכינה נכלם, אלא זוכה להשיב את הדך לכ"ד שהיא כ"ד אותיות של היחוד, ואז נאמר עליו והמלך שלמה ברוך. ועל אלו כ"ד אותיות שה"ס מלכות נאמר ושמתי כ"ד כ"ד שמשותיך כו' כמ"ש בהקס"ז (אות ר"ו) מה דהות יבשה אתעבידת ארץ למעבר פירין ואיבין ולנטעא אילנין.
 שטו) האי עני איהו וכו': עני זה היינו יסוד הוא דך, ובת זוגו היינו מלכות היא דכה. והיא משיבה דכה לכדה, בסוד כדה על שכמה. כד"ה נוטריקון כד ה', שהיא חמשה חומשי תורה, והם חמש אצבעות, כמ"ש בזהר בראשית (אות קכ"ט) אצבען דבר נש אינון סתרא דדרגין ורזא דילעילא. שבהם נאמר ותמלא כ"דה ותעל באור חזור העולה ממטה למעלה.

מארי משנה. כזהר הרקיע: דא הלכה. הדבר, כה תברכו את בני ישראל את ודאי שהיא מלכות הכוללת כל כ"ב אותיות מא' עד ת'. ושואל כמה היא מתברכת ומתמלאת. ומשיב באות ו' היינו ז"א שהוא כולל ששת המלים של היחוד העליון שהם: ישראל, ה', אלקינו, ה', אחד. ובו נעשית אות. ומפרש כ"ה היא אמא העליונה היינו בינה ים התורה כי ב' פעמים כ"ה של שחרית וערבית הם י"ב נ' שערי בינה. ו' היא ז"א נהר היוצא משם, מבינה וממנו מתמלאת הכ"ד שהיא השכינה התחתונה היינו מלכות. כמ"ש להשקות את הגן. ומה שלפעמים קורא את הנהר היוצא מעדן בשם בינה ותו"מ, ולפעמים בשם תפארת שהוא ז"א. ולפעמים בשם יסוד הענין הוא, כי בינה תו"מ אלו הם חצי בינה ותו"מ כי ג"ר דבינה אינם נחשבים ליוצאים מעדן רק ז"ת דבינה, היינו זו"ן הכלולים בבינה, ונמצא שאין כאן בינה אלא תו"מ, ולכן נבחנו כולם לתפארת, ומבחינת הפרצוף שעשר ספירות שלו נחלקות לראש תוך סוף, נבחנו כי בינה תו"מ הנפולים מן המדרגה מתחילים מחוזה ולמטה, כי תג"ת דגוף נבחנו לג"ר דגוף שהם לא יצאו מעדן שלהם, אלא נה"י דגוף הם היורדים אל מדרגה התחתונה ויוצאים מעדן שלהם, ועיקרם של נה"י הוא יסוד, שהוא קו האמצעי, ע"כ נקראים בינה ותו"מ אלו ע"ש יסוד והכל הולך למקום אחד.

שיז) ומנה אתשקיא בגלותא, מה דהוה בקדמיתא, היא אתשקיא ק מניה, הוה מינה. ורזא דמלה, ה) ותמהר ותורד כדה על ידה ותשקהו. ועלה אתמר, ותאמר שתה אדוני דאיהו אדון דילה.

שיח) ו) ותכל להשקותו ותאמר גם לגמלייך אשאב, אלין רמ"ח תיבין דק"ש, דאינון שקילין לרמ"ח פקודין דאוריתא, דבהון גמולי חלב ינקין. ועתיקי משדים, דאתמר בהון, ז) שני שדיך כשני עפרים תאמי צביה, ואינון תרי לוחי אוריתא.

חלופי גרסאות

ק בכל הדפוסים הגירסא בסוגריים מיניה (הוה מינה)

מסורת הזהר

ה) (בראשית כ"ד). ו) (בראשית כ"ד). ז) (שה"ש ז) זהר בראשית ב' ע"ט ציון א'.

מעלות הסולם

מארי משנה. כוזה הרקיע: דא הלכה. מני ים ונהר יחרב ויבש, ואע"פ שיש עלית זרין לאר"א גם בזמן הגלות כמו בשבת. אין זה נחשב לביאת הגגן אל הגן משום שאין זה בקביעות. אמנם גם בזמן הגלות ישנו זווג עליון בכדי להחיות את העולמות. וזווג זה נחשב לזווג מלכות לבד היינו זרין הקטנים שהם ימין ושמאל דמלכות עצמה. וזה אמרו ומנה אתשקיא בגלותא שבזמן הגלות כל הזווגים וכל המוחין באים ממלכות לבד. מה דהוה בקדמיתא היא אתשקיא מניה כי כל הזווגים היו מיסוד דגדלות דז"א בעת שזרין הלבשו לאר"א עלאין. וזרין הקטנים נכללו בזרין הגדולים וקבלו את אודות הגדולים של זרין הגדולים. ובזמן הגלות הוה מינה שכל המוחין באים מזרין הקטנים שהם ימין ושמאל דמלכות לבד.

שיח) ותכל להשקותו ותאמר וגו': ותכל להשקותו ותאמר גם לגמליך אשאב, גמליך הם דמ"ח מלים שבקדיאת שמע, שהם שקולים לרמ"ח מצוות שבתורה, שבהם גמולי חלב יונקים. ועתיקי משדים, שנאמר בהם שני שדיך כשני עפרים תאמי צביה, והם שני לוחות התורה.

פידוש, במלת אחד של שמע ישדאל בק"ש של שחרית, עולה ז"א למ"ן לאר"א בבחינת עיבור ג' למוחין דהולדה, ונעשה הזווג דהולדה באר"א בכל השלימות, אמנם ז"א לא יכול לקבל המוחין ההם בבת אחת, אלא עתה במלת אחד הוא מקבל ו"ק דגדלות אמא מבחינות מוחין דהולדה. וגר"ה הוא מקבל אח"כ בתפלת שמונה עשרה, ובברכת שים שלום עושה הוא עצמו הזווג פב"פ. (מאמרי רשב"י אדר"ך דף קל"ה).

וזה אמרו ותכל להשקותו ותאמר וגו' אלין רמ"ח תיבין דק"ש וכו' דבהון גמולי חלב ינקין וכו', אשר אחד שזרין עלו למ"ן ונעשה הזווג דפב"פ באר"א על ידו, בסוד תלת נפקי

מאמר והמשכילים: מארי מקרא. יזהירו: שיז) ומנה אתשקיא בגלותא וכו': בימי הגלות הוא ז"א הושקה ממנה, מה שהיתה מקודם היא מלכות הושקה ממנו. הנח בזמן הגלות מושקה ממנה. וסוד הדבר כמ"ש ותמהר ותורד כדה על ידה ותשקהו. ועלה נאמר ותאמר שתה אדוני. כלומר שהוא אדון שלה. הכלול בה.

פידוש, כוזה תרומה (אות תשמ"ב) כתוב ואי תימא בזמנא דגלותא כתיב אזלו מים מני ים ונהר יחרב ויבש, היך עביד תולדין. אלא כתיב זרוע, זרוע איהו תדיר, ומימא דאפסיק ההוא נהר, כגנתא לא עאל ביה ההוא גננא, וההוא אור דאיהו זרוע תדיר עביד איבין ומניה ומגרמיה אזורע כקדמיתא וכו'. שואל ואם תאמר הדי בגלות נאמר אזלו מים מני ים, שהוא מלכות הנקראת ים, ונהר יחרב ויבש, שהוא יסוד הנקרא נהר יוצא מעזן, וא"כ איך עושה תולדות. ומשיב אלא זרוע כתוב, דהיינו אור זרוע לצדיק, וכן וכגנה זרועיה תצמיח, שפירושו שתמיד הוא זרוע, אפילו בזמן הגלות. ומיום שהפסיק נהר ההוא מלבא בגן, היינו יסוד שנקרא גן לא נכנס בו הגגן הזה, ואור ההוא שהוא זרוע עושה פירות, כי ממנו ומעצמו הוא נודע כבתחלה, ותמיד אינו שוקט. בדומה לגן שעושה תולדות ומאותה זריעה הראשונה נופל שוב במקומו, דהיינו בשעת קצירת השדה נופלים גרעינים לאדמה ועושה תולדות מעצמו כבתחלה, ואינו נפסק מלעשות תולדות לעולם.

וביאור הדברים הוא, כי בזמן שביית המקדש היה קיים, היה זווג זרין הגדולים, שהלבישו לאר"א עלאין תמיד בשבת ובחול, ויסוד ז"א דגדלות השפיע ג' זרועות של חולם שודוק חירק (כמ"ש כוזה בראשית א' אות ל"ח) דלית זרעא דאזרעא בר ברזא דא, אל המלכות בלי הפסק, אבל בזמן הגלות נפסק זווג דגדלות הזה שזה סוד הכתוב אזלו מים

(דפו"י דף י"ד ע"א)

שיט) כ"ה, ר איהו שכינתא עלאה דבה ש נפקי ישראל ממצרים. כד"א,
 (ח) כה אמר י"י כחצות הלילה וכו', איהי כ"ה אתון דיחודא דשחרית, וכ"ה אתון
 דיחודא דערבית.

(שכ) (ט) ושמתי כ"ד כ"ד שמשותיך, דא שכינתא תתאה דאיהי כ"ד אתון
 דיחודא קדמאה דשחרית, וכ"ד אתון דיחודא דערבית. כ"ה כ"ד דשחרית אינון
 מ"ט אנפין.

הלופי גרסאות

(ח) (שמית י"א) זהר ח"ב כ"ב. ל"ז. ט) (ישעיה נ"ב) ר נ"א איהי (מנסיבה ועוד). ש נ"א נפקו (בראוי ועוד).
 לעיל אות ש"ט.

מסורת הזהר

מעלות הסולם

מאמר והמשכילים: מארי מקרא. יוהירו: מארי משנה. כזהר הרקיע: דא הלכה.
 ועוד אמאי נקט עמוד"א וצדיק ולא נקט ת"ת ויסוד כאורחי.
 ואפשר לתרך דעמודא דאמצעיתא מכריע בין חו"ב בסוד הדעת ונכלל מהם ומש"ה נקט עמוד"א להודות שהוא מכריע מראש הבנין בסוד הדעת והוא באמצעם ומכריע ג"כ בין גדולה לגבורה ונכלל מהם ונמצא נוטל ה' הלקים דעת חבג"ג וכל אחת כלולה מה' הרי כ"ה ויסוד מקבל מחגתג"ה ולפיכך נק' כל שהוא הכולל הכל ולית ליה מדיליה כלום אלא שכולל העליונים ולהכי קרו ליה וא"ו זעירא לפי שאינו כמו ת"ת שמקבל מחו"ב שהם מעלמא עלאה ולפיכך נק' וא"ו גדולה משא"כ ביסוד שאינו מקבל כ"א מו"א מחסד ואילך ולפיכך נק' וא"ו זעירא וגם דומה בזה למלכות שהיא עיר קטנה דלית לה מדיליה כלום וכל אחת כלולה מה' הרי כ"ה אלא שחסר מכאן נקודת הת"ת כי אלו הם תכשיטי כלה. ואין ראוי למנות עצם החתן בתכשיטי הכלה ולפיכך אין הת"ת נחשב כ"א כ"ד כי הת"ת שבת"ת הוא עצם החתן ונמצא חגג"ה כל אחת בה' הרי עשרים. ות"ת בד' כדפי' הרי כ"ד ומש"ה קאמר כליל שית תיבין כי בו מתערבין ונכללין הה' ספי' באופן שהם ששה כי הם ה' ספי' ובהתחברם בו נעשה יסוד מכללותם ונמצאו שש וכנגדם שש תיבות יש בבשכמל"ו נמצא שע"י כללותו הם ו' היבות. ועכ"ז אין בהם כלום כ"א כ"ד דיסוד לית מדיליה כלום. והמ"ש דבהון כ"ד אתון אמנם דשמע ישראל וכו' הם ו' תיבות כנגד חב"ד וחג"ת הרי ו' והם כ"ה אותיות בו' תיבין כי ת"ת הוא הדעת עצמו ושניהם אחד וזמ"ש דאיהו עמוד"א כי בערך הכדעתו לאמצע נחשב לא' כי הוא מכריע למעלה בין חכמה ובינה והוא המכריע בין גדולה לגבורה ואלו היו נחשבים לב' בין ראוי להיות לו' אותיות כי כל א' כלול מו' ונמצא דכ"ה אותיות מעם הם מו' תיבות כי ת"ת ודעת הכל א' משא"כ מכ"ד אותיות דברוך שם שאינם כ"א מה'

שיט) כ"ה איהו שכינתא וכו': כ"ה הוא השכינה העליונה. היינו בינה. ונלובשת במוחין דז"א שבה יצאו ישראל ממצרים. כמו שאתה אומר. כה אמר ה' כחצות הלילה וכו'. היינו כ"ה אותיות מן היחוד של תפלת שחרית. וכ"ה אותיות מן היחוד של תפלת ערבית. היינו כ"ה אותיות שיש בפסוק שמע ישראל הוי"ה אלקינו הוי"ה אחד. שביחד הן ו' אותיות ומוזות לו' שטרי בינה.

(שכ) ושמתי כ"ד כ"ד וכו': ושמתי כ"ד כ"ד שמשותיך. וזהו השכינה התחתונה היינו ונלכות. שהיא כוללת כ"ד אותיות של היחוד הראשון של תפלת שחרית. וכ"ד אותיות מן היחוד של תפלת ערבית. היינו כ"ד אותיות של ברוך שב כבוד מלכותו לעולם ועד. כ"ה כ"ד של תפלת שחרית הם מ"ט פנים. ובשער מאמרי רשב"י בתחלתו כתב מוהר"ח ז"ל וזה לשונו:

יש לדעת מפני מה עמוד"א נטיל כ"ה תיבין ויסוד כ"ד תיבין לבד. ועוד מ"ש דבצדיק נקט כליל שית תיבין ובעמוד"א קאמד דאינון כ"ה אתון דשית תיבין וכו' דאיהו עמודא וכו' ול"ק כליל ועוד אמאי בצדיק הקדים ענין התיבות של הפסוק לאותיות ובעמוד"א איפכא. ועוד מאי כוונתו באומר דאיהו ו' זעירא ועוד שמעיקרא התחיל בענין האותיות דקאמר מ"ט אתון וסיים במנין התיבות דקאמר שית תיבין ולמה לי מנין התיבות הכא (דפרי דף י"ד ע"א)

שכא) ואית מ"ט אנפין לתתא, מסטרא דישראל זוטא, דאיהו מטטרוין, ואיהו מ"ט אנפין, ובהון יזהירו מארי משנה, דאיהי תניינא להלכה, שפחה דיליה, בגין () כי מרדכי היהודי משנה למלך, כגוונא דא *) מְשָׁנָה, משנה למלך. וביה יזהירו מארי ת מתניתא.

שכב) כזהר הרקיע, דא הלכה, א דאיהי קבלה למשה מסיני. וכמה ב עולימתאן אית לה, דאינון הלכות פסוקות, דאתמר בהון, () ועלמות אין מספר. שכג) ואיהי סלקא על כלהו, הה"ד () ואת עלית על כלנה. ואיהי עם כלהו, כמה דאוקמוהו הלכה כרבים. () ומצדיקי הרבים, בה יהון כככבים לעולם ועד. כככבים ודאי, דלית לון חושבנא.

שכד) דכל ככבא וככבא אתקרי עלמא יחידא, ודא הוא ועלמות אין מספר, ואלין עלמות, אל תקרי עלמות, אלא עלמות ובגין דצדיקייא אינון

חלופי גרסאות

ח ג"א מתניתין (מנטובה). א ג"א דאיהו (בראדי).
ב ג"א עולימאן (מנטובה).

מסורת הזהר

() (אסתר י'). () (שה"ש ו') זהר ויצא ק"ד ציון ב'.
() (משלי ל"א). () (דניאל י"ב).

מעלות הסולם

מאמר והמשכילים: מארי מקרא. יזהירו: הוא כולל אותם לבד והכ"ד אתוון הם דצדיק שהוא מקבלם ולפיכך לא אמר כ"ד אתוון דו' תיבין כי תיבה אחת רומזת לצדיק ואין בצדיק שום אות כדפי' אלא כ"ד אתוון דצדיק שהוא כוללם בתוכו ולפיכך אמר דבהון כ"ד אתוון ולא אמר דאינון כ"ד אתוון כדקאמר בשמע ולפי שבשמע מנין האותיות הם מהתיות כ"א שוה לחברתה לפיכך הקדים האותיות עכ"ל. שכא) ואית מ"ט אנפין וכו': וישנם מ"ט פנים למטה בבי"ט מבחינת ישראל הקטן שהוא מלאך מטטרוין והוא כולל מ"ט פנים. ובהם יזהירו בעלי המשנה. כי היא היינו המשנה היא שנית להלכה היינו מלכות, שפחה שלה. משום זה נאמר כי מרדכי היהודי משנה למלך. כעין זה משנה מלשון משניות משנה למלך. ובה יזהירו בעלי המשנה. כנ"ל (אות ש"א) פירוש, כמו שיש זכר ונקבה באצילות שהם זו"ן כן יש זו"ן במלכות עצמה מפני שכלולה מעשר ספירות. ובחינת ז"א שבה המאיר ממטה למעלה הוא בחינתה עצמה. ובחינת הזכר שבה המאיר ממעלה למטה לבי"ע הנפרדים נקרא מטטרוין. ונודע שיש בגוף כל מה שיש בראש, לזה אומר ואית מ"ט אנפין וכו' כגוונא דא משנה למלך היינו בחינת הגוף המאיר ממעלה למטה, וביה יזהירו מארי מתניתא אלו שהם בבי"ע. ולכן נקראים בעלי משנה שנוטלים הארתם ממטטרוין שהוא שני למלכות.

ובנה מובן היטב מה שכתוב בזהר חדש שיר השירים (אות ק"ט) משנה איהי שריותא דרישא וכו' ברייתא איהי בתקונא ירכין (דפו"י דף י"ד ע"א *) דף י"ד ע"ב)

מארי משנה. כזהר הרקיע: דא הלכה. ורגלין. גופא בתיקונא דאתחזי לה. שמשנה ה"ס קשוטי ג"ר וראש, וברייתא ה"ס קשוטי נה"י, וחלק התורה המיוחס לחג"ת שהוא גוף המלכות חסר. (ע"י שם בסולם מאמר קשוטי כלה) כי הכונה היא לרישא דגופא שה"ס חג"ת. ולזה מסיק שם גופא בתקונא דאתחזי לה היינו שמתחלוקת התנאים של המשנה ה"ס קשוטי ג"ר שה"ס חג"ת ראש הגוף עד החזה. וברייתא ה"ס קשוטי כלה של נה"י שהם ירכיו ורגליו ושניהם חג"ת נה"י הם תיקונים של גוף המלכות אבל בראש המלכות שהוא חב"ד ה"ס אצילות ואין שם מחלוקת בסוד ולא במעשה בראשית בשנים, (ע"י לקמן אות שצ"ו). שכב) כזהר הרקיע דא וכו': כזהר הרקיע, זה הלכה היינו מלכות דאצילות, שהיא קבלה למשה מסיני, כי משה הוא בחינת ז"א. וכמה עלמות יש לה שהן הלכות פסוקות. שנאמר בהן ועלמות אין מספר. משום שהן מאירות בחסדים, כי מספר פירושו מוחין דהארת חכמה, וכלי מספר מורה על מוחין דחסדים.

שכג) ואיהי סלקא על וכו': והיא עולה על כלנה. ז"ש ואת עלית על כלנה. והיא המלכות הולכת עם כולן, כלומר שנכללת בהן. כמו שהעמידו החכמים הלכה כרבים. ומצדיקי הרבים, בה במלכות יהיו מאירים כככבים לעולם ועד. שהם מאירים במוחין דג"ר, כככבים ודאי שאין להם חשבון. (ע"י לעיל אות ש"ז ד"ה בכדי להסביר).

שכד) דכל ככבא וככבא וכו': כי כל ככב וככב נקרא עולם בפני עצמה וזה הוא ועלמות

כככבים, וכל חד אית ליה ככב. בגין דא אוקמוהו קדמאין, כל צדיק וצדיק אית ליה עולם בפני עצמו.

שכה) וכל מאן דזכה להלכה חד, ירית עלמא חד, כל שכן מאן דזכה למסכתא חדא, או לתרין, או לשתיין, דאתמר בהון (1) ששים המה מלכות, דכל מסכתא מטרוניתא ג איהו בגרמה, זכאה איהו מאן דירית לה בהאי עלמא.

שכו) דהלכה עולימא דמטרוניתא ד דאיהו קבלה, זכאין אינון דמשתדלין בשכינתא, דאיהי על כלהו בהלכה. לאפקא לה מן גלותא, דאתמר בה (2) ובפשעיכם שולחה אמכם. ולמיזל לה לגבי בעלה, למהוי לה קבלה בדרועוי, לקיים בה (3) שמאלו תחת לראשי וכו'.

שכז) דבגלותא, משנ"ה דאיהי מטטרו"ן שלטא, ואיהו משנה למלך. באתר דמטרוניתא, יתבא משנה, ודא איהו (4) ושפחה כי תירש גבירתה. וביזמוי דמשה לא שלטא שפחה אלא מטרוניתא, לבתר דמית משה וירית יהושע דאיהו נער, באתר מלכותא שלטא שפחה. כמה דאת אמר, (5) אני שר צבא י"י עתה באתי.

שכח) והא אוקימנא, מטטרו"ן איהו מעשה מרכבה, ועליה אתמר אין דורשין במרכבה ביחיד, מאי ביחיד. ה ביחידא דעלמא. אלא אם כן היה חכם ומבין מדעתו, חכם בחכמה, ומבין בבינה, ויודע בדעת. דאתמר בהון, (6) ואמלא אותו רוח אלקים בחכמה כתבונה ובדעת. בגין דאיהו משכנא, דאתמלי בתלת דרגין אלין.

מסורת הזהר

(1) (שה"ש י') לעיל אות שי"ז. (2) (ישעיה נ'). (3) (שה"ש ב') זהר השמטות ע"פ מעלות הסולם דף ע' ציון ח'. (4) (משלי ל'). (5) (יהושע ה') זהר נשא רכ"ב ציון ו'. (6) (שמות ל"א) ז"ח בראשית ק"ג ציון ח'.

חלופי גרסאות

ג נ"א איהו (מנטובה ועוד). ד נ"א דאיהי (מנטובה ועוד). ה נ"א ביחודא (בראדי) נ"א ביחידה (זהר עם באיר הגר"א).

מעלות הסולם

מארי והמשכילים: מארי מקרא. יזהירו: ועלמות אין מספר, ואלו עלמות אל תקרא עלמות אלא עולמות. ומשום שהצדיקים הם כככבים, וכל אחד יש לו ככב, משום זה העמידו הראשונים. כל צדיק וצדיק יש לו עולם בפני עצמו.

שכה) וכל מאן דזכה וכו': וכל מי שזכה להלכה אחת, יורש עולם אחד, כל שכן מי שזכה למסכת אחת, או לשתיים, או לששים מסכתות שנאמר בהם ששים המה מלכות, כי כל מסכת מלכה היא בפני עצמה, אשרי הוא מי שיוורש אותה בעולם הזה.

שכו) דהלכה עולימא דמטרוניתא וכו': הלכה היא נערה של המלכה כלומר בחינה חיצונית של מלכות שהיא קבלה היינו פנימיות, אשרי הם המשתדלים בהשכינה, שהיא שורה על כולם העוסקים בהלכה לשמה להוציא אותה היינו השכינה מן הגלות שנאמר בה ובפשעיכם שולחה אמכם, ולהוליד אותה אצל בעלה, בכדי

שכח) והא אוקימנא מטטרו"ן וכו': והרי העמדנו מטטרו"ן הוא מעשה מרכבה, כי מטטרו"ן כולל כל ד' חיות המרכבה, (ע"י פנחס אות רנ"ט) ועליו נאמר (במשנה חגיגה י"א): אין דורשין במרכבה ביחיד, שואל מהו פירוש ביחיד ומשיב ביחודו של עולם, אלא אם כן

כי

שכט) ובכל מלאכה : דא מעשה בראשית, שכינתא תתאה. דאין דורשין לה בעובדא דבראשית בשנים, אלא ביחודא דעלמא. מ"רכב"ה דילה איהו מטטרו"ן, גוף שכינתא.

של) ו ושכינתא איהי מ"ה : יוד הא ואו הא אתקריאת בגין דאיהי כללא דעשר ו ספירן. רכב דילה מטטרו"ן, עליה אתמר, ה) רכב אלקים רבותים אלפי שנאן. מאי שנא"ן. שור, נשר, אריה, אדם. ודא איהו סוד מרכב"ה : רכ"ב מ"ה ודאי.

שלא) ומטטרו"ן איהו ארון, גופא לאורייתא דבכתב, דאיהו עמודא דאמצעיתא. ואיהו שלחן, פתורא דשכינתא, דאיהי ל"ב, דאתמר ביה ל"ב מבין, ואיהו לשמאלא. ובגין דא אמרו מארי מתניתין, שלחן בצפון.

שלב) ואיהו מנורה, נור דליק, מסטרא דשכינתא, דאתמר בה נר י"י. וצריך למהוי לימינא, ה) לקבלא משחא. ובגין דא מנורה בדרום, דא איהו מאנא, לקבלא פתילה ומשחא ונהורא. פתילה, שכינה. משחא דילה צדיק, שמן כתית. נהורא דילה, עמודא דאמצעיתא. כגוונא דא נפשא, דאיהי שתופא דגופא, איהי פתילה. רוח, דא משחא. נהורא, דא נשמתא. מאנא דא גופא איהו עבד, ואיהו רכב לתלת סטרין אלין, דאינון קיטורא דיחודא חדא, דאינון ש) נר י"י נשמת אדם.

מסורת הזהר

ה) (תהלים ס"ח.) ש) (משלי כ').

חלופי גרסאות

ו ג"א ושכינתא איהי מ"ה כבעלה בגין (כסא מלך).
ז ג"א ספיראן (מנטובה). ח ג"א לקבל (קישטונינא)
ג"א לקבלא (מנטובה).

מעלות הסולם

מאמר והמשכילים : מארי מקרא. יזהירו : היה חכם ומבין מדעתו. דהיינו שזכה לחב"ד, כי חכם הוא שזכה בחכמה ומבין בבניה ויודע בדעת, שנאמר בהם ואמלא אותו רוח אלקים בחכמה בתבונה וברעת. משום שהוא היינו מטטרו"ן כולל המשכן דהיינו בנין המלכות במוחין דו"ק, שמתמלא בשלש מדרגות אלו שהן חב"ד.

שכט) ובכל מלאכה דא וכו' : ובכל מלאכה, זה מעשה בראשית, היינו השכינה התחתונה מלכות דאצילות, שאין דורשין לה במעשה בראשית בשנים, אלא ביחידו של עולם, כי באצילות איהו חיוהי וגרמוהו חד בהון. מרכבה שלה הוא מטטרו"ן גוף השכינה היינו התפשטותה ממעלה למטה לבי"ע.

של) ושכינתא איהי מ"ה וכו' : השכינה היא מ"ה : יר"ד ה"א וא"ו ה"א נקראת, שהוא הו"ה במלוי אלפין בגימטריא מ"ה. משום שהיא כוללת כל עשר הספירות של שם מ"ה. וכל חשבון וטיכוס הוא במלכות, כנודע. רכב שלה הוא מטטרו"ן. עליו נאמר, רכב אלקים רבותים אלפי שנאן. מהו שנא"ן נוטריקון שור נשר אריה אדם (ע"י זהר בראשית א' (דפו"י דף י"ד ע"ב)

מארי משנה. כזהר הרקיע : דא הלכה. אות פ"ג) ו' דא איהו אדם. וזהו סוד מרכב"ה רכ"ב מ"ה ודאי כי מטטרו"ן הוא רכב למלכות דאצילות הנקראת מ"ה. של) ומטטרו"ן איהו ארון וכו' : ומטטרו"ן הוא ארון גוף לתורה שבכתב שהיא עמוד האמצעי היינו ז"א דאצילות המלוכש בו. והוא בבחינת שלחן של המשכן. השלחן של השכינה, היינו מלכות דאצילות שהיא נקראת ל"ב ע"ש ל"ב נתיבות החכמה המתגלים בה, שאמרו בו (ברכות ס"א) : לב מבין בסו"ה ובלב כל חכם לב נתתי חכמה. והוא לשמאל, דהיינו חכמה דשמאל. שלחן בצפון, היינו לצד שמאל. שלב) ואיהו מנורה נור וכו' : והוא היינו מטטרו"ן הוא נקרא מנורה מבחינת דימין, נר דלוק מבחינת השכינה היינו מלכות, שנאמר בה נר ה'. ומנורה צריכה להיות בימין לקבל שמן, דהיינו חכמה דימין המאירה בחסדים, ומשום זה מנורה צריכה להיות בדרום שהוא ימין. זה הוא כלי היינו המנורה, לקבל בה פתילה ושמן ואור שהס נפש רוח נשמה : פתילה היא השכינה שהיא נפש. שמן שלה צדיק

מאמר אין דורשין — ולא במרכבה ביחיד

שלג) והאי עבד, איהו ט כנויא לכל שמהן, שנוי לכל שמהן. וביה מרכיבין כל אילנין עלאין, מסטרא טוב. הרכבות דסטרא דרע, עלייהו אתמר, ולא בעריות בשלשה. מאי עריות. סמא"ל ונחש. לא צריך למהוי בשלשה, דאינון : משחית, א"ף, וחימ"ה. למהוי תליתאה בינייהו, דלא מתקשרין בהון. אלא דיהון * תרוייהו בפרודא. ובגין דא אין דורשין בעריות בתלתא.

שלד) ועובדא דבראשית בהפוכא, אין דורשין במעשה בראשית בשנים, דלא יעבדון פרודא, אלא ביחיד, דאיהו יחודא חד. ובגין דא לא יאכל אדם תרי, ולא ישתה תרי.

שלה) ולא במרכבה ביחיד, בגין דיחיד לית ליה שתוף דאיהו מטטרו"ן, כגוונא דנשמתא דלית לה שתוף בגופא. ואמאי אמר אלא אם כן היה חכם ומבין מדעתו, הכא משמע דאית ליה מרכבה לעילא לקב"ה, דאיהו מלאכה דיליה, ומאי כ איהו, ההיא דאיהו כלילא מחכמה ובינה ודעת, דאינון יה"ו.

שלו) מלאכה דתלת אתוון איהי ה', שכיתתא תתאה, שלימו דתלת אתוון, עלה אתמר ת) ותכל כל עבודת המשכן וגו'. ואיהי ה' דיום הששי, ובגין דא,

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ת) (שמות ל"ט)

ט נ"א כנוי (כסא מלך). י נ"א מרכבות (מונטובה).
כ נ"א איהי ההיא דאיהי (בראדי).

מעלות הסולם

מאמר אין דורשין — ולא במרכבה ביחיד

שלד) ועובדא דבראשית בהפוכא וכי: ומעשה בראשית הוא להיפוך שאין דורשין במעשה בראשית בשנים, כדי שלא יעשו פרוד, אלא ביחיד שהוא יחוד אחד. ומשום זה לא יאכל אדם שנים ולא ישתה שנים דהיינו זוגות.

שלה) ולא במרכבה ביחיד וכי: ולא דורשין במרכבה ביחיד, משום דיחיד נקרא שאין לו שתוף שהוא מטטרו"ן שנאמר עליו כי שמי בקרב, כמו הנשמה בזמן שאין לה שותפות עם הגוף. שואל, ולמה אומר אלא אם כן היה חכם ומבין מדעתו, שמכאן משמע שיש לו אל הקב"ה מרכבה למעלה שהיא מלאכה שלו, ומי היא, זו שכלולה מחכמה ובינה ודעת, שהם י' חכמה ה' בינה ו' דעת.

שלו) מלאכה דתלת אתוון וכי: ומשיב, המלאכה של שלש אותיות יה"ו, היא ה' שכינה התחתונה שהיא מלכות, המשלימה באור חוזר שלה לשלש אותיות יה"ו שהן תשע ספירות ראשונות של אור ישר, כי קוצו של יוד הוא כתר י' חכמה, ה' בינה, ו' חגית נצח הור יסוד על מלכות נאמר ותכל כל עבודת

צדיק דהיינו יסוד רוח שמן כתית. אור שלה עמוד האמצעי שהוא ז"א במוחין דג"ר מבינה, והוא נשמה. ומפרש, כמו זה נפש שהיא משותפת בגוף היא פתילה. רוח זה שמן. אור זה נשמה. הכלי הוא הגוף, היינו מטטרו"ן. הוא עבד והוא רכב לשלש בחינות אלו שהן נר"ן שהם קשר של יחוד אחד, שהם נר ה' נשמת אדם.

שלג) והאי עבד איהו וכי: ועבד זה היינו מטטרו"ן, הוא כולל הכנוים של כל השמות כגון רחום חנון טוב ישר. והשינוים לכל השמות, כגון מצפ"ץ כוז"ו במוכס"ז כוז"ו, ובו מרכיבים כל אילנות עליונים שהם הספירות מצד הטוב. כי נעשה לרכב אליהם. על הרכבות דצד הרע נאמר במשנה חגיגה ולא בעריות בשלשה. מהן עריות, סמא"ל ונחש. ולא צריכים להיות בשלשה שהם משחית אף וחימה, בדרך ימין שמאל ואמצע, שיהיה השלישי אמצעי ביניהם כמו בקדושה, שלא מתקשרים בהם, כלומר לא צריכים לעורר אותם להתקשר, אלא שיהיו שניהם ס"ם ונושג נפרדים, ומשום זה אין דורשין בעריות בשלשה.

(דפו"י דף י"ד ע"ב * דף ט"ו ע"א)

אע"ג דאמרינן אין דורשין במרכבה ביחיד, חזר ואמר אלא אם כן היה חכם ומבין מדעתו. דודאי באלין תלת, דורשין במרכבה ל ביחיד. מ בלא אלין תלת לאו איהו יחודא דיליה. ודא איהו רזא דאיהו קב"ה לעילא חד בשכינתיה.

חלופי גרסאות

ל ג"א ביחוד (דפו"י) מ ה"ג בדפוס מנטובה ובכל הדפוסים הגירסא ובלא.

מעלות הסולם

מאמר אין דורשין — ולא במרכבה ביחיד

ע"י אור החזר של המלכות שע"י מתקשרים יה"י שהם תשע הספירות של אור הישר ומאירים, וה"ס המלאכה של מלכות שזולת הקשר והזוג של אור החזר ממלכות לא היתה לנו שום תפיסה באור הישר ובלא אלין תלת שהם ראש המלכות הכולל עשר ספירות דא"ח לאו איהו יחודא דיליה לא היתה לנו שום השגה בעשר הספירות דאור ישר, והיחוד לא היה מתגלה, ודא איהו רזא דאיהו קב"ה לעילא חד בשכינתיה אע"פ שקב"ה שהוא ז"א עיקר הארתו הוא חסדים, ומלכות שהיא הנוקבא עיקר הארתה היא חכמה. עכ"ז מתאחדים ומאירים שניהם בשוה באחדות גמורה בסו"ה ויהי ערב ויהי בקר יום אחד. (ע"י להלן תקון י"ח במעלות הסולם ארת נ"ו ד"ה פירוש).

ומ"ש ואיהו ה' דיומ הששי פירושו כי ששת ימי בראשית הם סוד חג"ת נה"י, ונמצא יסוד שהוא יום הששי בו נמתקו ונשלמו כל חמשת הימים שהם חג"ת נ"ה. בסו"ה יום הששי ויכולו השמים כי יסוד נקרא כל שכולל ה"ס חג"ת נ"ה. ויום הששי עצמו נחלק ליי"ב שעות שש שעות הראשונות הן חמשה חסדים חג"ת נ"ה ויסוד הכוללם. ושש שעות האחרונות הן מיתוק חמשת הימים חג"ת נ"ה מצד הגבורות. ושעה הששית ובין השמשות היא בחינת יסוד עצמו מצד הגבורות. ועיקר המיתוק הוא ליום החמשי הוד, שהוא מלכות, הקרובה אל הקליפות. כנודע כי חג"ת נ"ה הם כח"ב תו"מ. ונמצא שבשעה החמישית של יום הששי נכנס חסד החמישי ונגמרו כל ששת ימי בראשית בבחינות החסדים שהם העיקר, כי לא חסר עוד רק תשלום ה' הגבורות של אחר חצות היום והם אינם עיקרים כל כך כי הם מקבלים מן ה' החסדים, ולכן נחשבת שעה החמישית שהיא מלכות, לבחינת תשלום של ששת ימי המעשה ולתחלת הארתו של יום השבת, והעולמות מתחילים משעה הששית לעלות בעליות השבת. ועל זה רומזת ה' היתרה של יום הששי. (ע"י במאמרי רשב"י קדושים ובתלמוד ע"ס חלק ט"ז אות ע"ז).

וכד

עבודת המשכן וגו' שהיא, לשון תכלית ושלמות. והיא ה' של יום הששי. כי היה צריך לומר יום ששי (ע"י להלן בד"ה ומ"ש) ומשום זה אע"פ שאמרינן אין דורשין במרכבה ביחיד, חזר ואמר אלא אם כן היה חכם ומבין מדעתו, שודאי באלו השלשה שהם חב"ד דורשין במרכבה ביחיד, ובאין שלשה אלה, אין הוא היחוד שלו. וזה הוא הסוד, אשר הקב"ה הוא אחד למעלה בשכינתו.

פירוש, הזהר מבאר ההפרש בין ראש מלכות דאצילות המאיר ממטה למעלה באצילות עצמו, שה"ס מעשה בראשית, וה"ס חב"ד דמלכות, ובין גוף המלכות, המתפשט ממעלה למטה בבי"ע. שה"ס מטטרו"ן ומעשה מרכבה. ונודע כי הדינים שבמסך אינם פועלים כלום כמטה למעלה, רק הרווחים שאפשר להיות מן הדינים הם העולים בסוד חלון, המכניס אור אל הבית ולא נקב (כנ"ל אות צ"ד) ולכן אימר (באות של"ד) אין דורשין במעשה בראשית בשנים וכו' אלא ביחיד וכו' כי מעשה בראשית ה"ס אצילות אשר איהו וחייהו ויגרמוהי חד בהון, ומלכות מאירה ממטה למעלה בלי שום היכר של דינים, ולכן אצילות הוא ביחיד ולא בשנים, כמו במרכבה שה"ס ביי"ע ומטטרו"ן. ולא במרכבה ביחיד, כי מרכבה ה"ס התפשטות המלכות ממעלה למטה אשר גם הדינים ישנם שם. כגין דיהיד שהוא ראש הנוקבא שבאצילות לית ליה שתוף דאיהו מטטרו"ן כי באצילות מאיר הריח ואור החזר של המלכות בלי שום מסך ודין, כי המסך אינו פועל בדינים רק ממעלה למטה, והוא דומה כגוונא דנשמתא דלית לה שותף בגופא היינו כמו הנשמה טרם התלבשותה בגוף, שאין בה שום מיעוט, והגוף אינו מגביל אותה, ושואל (באות של"ה) ואמאי אמר אלא אם כן היה חכם ומבין מדעתו הכא משמע דאית ליה מרכבה לעילא וכו' שמשמע שמי שזכה לחכמה בינה דעת אפשר לו לדרוש ביחיד ונמצא שישנה מרכבה גם באצילות, ומתקן שחב"ד הם מדרגת ראשה של המלכות ממטה למעלה וכל היחוד מתגלה (דפו"י דף ט"ז ע"א)

שלז) וכד איהו לתתא במטטרוין בלא שכינתיה, אשתני נ ביה, ובגין דא אמר אלישע אחר, שמא ח"ו שתי רשויות יש. ובגין דא אמר, א) ס אל תמר בו כי שמי בקרבו, בגין דמטטרוין ע איהי שני למלך.

שלח) וכד איהי שכינתא בלא בעלה, אתקרי האי מלאך, משנה לה, ואשתניאת דלא אשתמודעין בה חיילין, ומה דאיהי מטרוניתא. ובמאי היא פ מתכסיא. צ בההוא דאתקריאת אמה. ודא הוא דאמר קרא, ב) וכי ימכור איש את בתו לאמה, איש : דא קב"ה. בתו : דא שכינתא. לאמה : בת זוגיה דמטטרוין, דאיהי מיטטרוין, בתוספות יו"ד.

שלט) דשפחה בישא, היא אמא דערב רב, ובגין ש דההיא שפחה בישא ובנהא לא אשתמודעין בה, ת איהי מתכסיא בעבדא דילה, כנשמתא בגופא.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

א) (שמות כ"ג) זהר ח"ב קכה. ח"ג רפא. ז"ח י"ז
 ב) (שמות כ"א) זהר משפטים ד' ציון
 ט' תק"ח קב ט"ב שי"ד קיז ט"א ש"כ שב"ד.
 נ נ"א מניה (דפ"ר) ס נ"א תמירני (דפ"ר) ע נ"א
 איהו (מנטובה) פ נ"א מתכסא (הגר"א) צ נ"א בההיא
 (מנטובה) ד דשפחה בישא אמה ול"ג היא (מנטובה)
 ש נ"א ההיא (מנטובה) ת נ"א דאיהי מתכסיא
 בעובדא דילה (מנטובה).

מעלות הסולם

מאמר אין דורשין — ולא במרכבה ביחיד

נשתנו הכלים דעליון וקבלו השם של התחתון, ובינה תו"מ דו"ן שנפלו לחג"ת דמטטרוין נשתנו שמם למטטרוין.

וזה אמרו וכד איהו לתתא במטטרוין היינו כשהארת הדכר שבמלכות מאיר מלמעלה למטה, בלא שכינתיה משום שהשליטה היא להארת החסדים שבימין לבד אשתני ביה וכי לא להאיר הארת ג"ר כי אין הארת החכמה יוצאת למטה מגבול האצילות ומאיר רק ברו"ק שה"ס ישיבה בסוד שאמרו חז"ל (חגיגה ט"ו.) דאיתהבא ליה רשותא למיתב למיתב זכוותא דישראל. כי עמידה היא גדלות ואצילות שעומדים על הרגלים. ישיבה ה"ס קטנות ו"ק לבד. ובגין דא אמר אלישע וכי שראה את שתי השליטות של קטנות וגדלות. שמא ח"ו שתי רשויות יש. (ע"י בסולם תצא מאמר לקיים כל דבר שלף איש נעלו) וכד איהו שכינתא וכי מאירה באחורים של הארת חכמה בלי שליטת החסדים ואשתניאת וכי בכדי שלא יכירו אותה ומתלבשת בצורת אמה המשמשת את הקדושה בסוד מיטטרוין שי של מיטטרוין רומזת על שליטת המלכות.

שלט) דשפחה בישא היא וכי כי השפחה הרעה היינו הסט"א היא אמם של הערב רב, ומשום שאותה השפחה ובניה לא יכירו אותה היא מתכסה ומתלבשת בעבד שלה היינו במטטרוין כמו שהנשמה מתלבשת בתוך הגוף.

ובגלותא

שלז) וכד איהו לתתא וכי: וכשהקב"ה הוא מתלבש למטה בבי"ע במטטרוין בלא השכינה, כלומר שהשליטה היא לקו ימין לבד, משתנה בו. ומאיר בהארת ו"ק לבד, ומשום זה אמר אלישע אחר שמא ח"ו שתי רשויות יש. ומשום זה אמר הכתוב אל תמר בו כי שמי בקרבו. משום שמטטרוין שני למלך הוא. שלח) וכד איהי שכינתא וכי: וכשהיא היינו השכינה מלכות מתלבשת למטה בבי"ע בלא בעלה. דהיינו באחורים דהארת חכמה המאירים גם לבי"ע, נקרא מלאך זה היינו מטטרוין משנה לה. ומשתנית שלא מכירים אותה החיילות של בי"ע במה שהיא המלכה. שואל, ובמה היא מתכסית כלומר מהי צורת הלבוש שלה, ומשיב, באותה שנקראת אמה, וזה הוא שאומר הפסוק וכי ימכור איש את בתו לאמה, איש זה הקב"ה, בתו זוהי השכינה. לאמה זו בת זוגו של מטטרוין שהיא מיטטרוין בתוספות יו"ד.

פירוש, כמו שמלכות דאצילות להיותה כלולה מעשר ספירות יש בה דכר ונוקבא, כן כשהיא מתלבשת ממעלה למטה במטטרוין בבי"ע, יש בה דכר ונוקבא. הזכר הוא מטטרוין בלי י', ושליטת המלכות היא מיטטרוין בתוספות י' הרומזת על השפעת הארת אחורים של המלכות העליונה בהארת חכמה, ובשעת קטנות שבינה תו"מ דעליון נפלו לחג"ת דתחתון. הגה (דפ"ר דף ט"ו ע"א)

שמ) ובגלותא קדמאה דלא חזרת למלכותהא ברתא דמלכא, ולא נפקת מההוא גופא, לא נפקת חפשית, ובגינהא אתמר בהון, עבדים היינו לפרעה במצרים, בגין דהוה תחות רשו דההוא עבד. ובגין דא אמר פרעה בהאי אתר, (ג) לא ידעתי את יי וגם את ישראל לא אשלח. ובגין דא נפקו במנוסה, כעבדא דלית ליה כתב חירו, וברח מרבוינה.

שמא) אבל בפורקנא בתראה, לא נפקת ברתא א מהאי עבדא, כשפחה. אלא בקב"ה. בגין דאורייתא ב דאיהי חירו ג איהי עמה בגלותא בתראה, ד דאיהו חירו דילה. מה דלא הוה הכי בגלותא קדמאה, דלא הוה לה ולבנהא אורייתא, ה דאיהו חירו, דאורייתא ודאי ו איהי חירו, במלכותא דילה, ביקרא דילה, הה"ד (ד) יקרה היא מפנינים.

שמב) ובגין דא, ה) לא תצא כצאת העבדים. ודא הוא דאמר, ו) כי לא בחפזון תצאו ובמנוסה לא תלכון כי הולך לפניכם יי. יהו"ה ודאי, איהו יוקים

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ג) (שמות ה') זהר מקץ יג ציון א' ד) (משלי ג') א ג"א כהאי עבדא בשפחה (מנטובה) ב ג"א דאיהו זהר חיי שרה סח ציון ג' ה) (שמות כ"א) לעיל אות (הגהות הגר"א) ג ג"א איהו (הגהות הגר"א) ד ג"א שלח ציון ב' ו) (ישעיה ג"ב) זהר במדבר ח'. דאיהי (מנטובה) ה ג"א דאיהי (מנטובה) ו ג"א איהו ציון א' (וילנא)

מעלות הסולם

מאמר אין דורשין — ולא במרכבה ביחיד

שמב) ובגין דא לא וגו': ומשום זה נאמר לא תצא כצאת העבדים. וזהו שנאמר כי לא בחפזון תצאו ובמנוסה לא תלכון כי הולך לפניכם ה'. ה' ודאי, הוא יקים אותם מעפר, והוא יאיר על פניהם של ישראל, וכו' יכירו בכל העולמות שהם זרע ברך ה'.

פירוש הדברים, הזהר מבאר את ההבחנה שבין גלות מצרים שהיא הגלות הראשונה, ויציאת מצרים שהיא הגאולה הראשונה, לבין הגלות האחרונה והגאולה האחרונה. הנה בגלות מצרים היה ז"א שה"ס שם הוי"ה וה"ס התורה בסוד העיבור דהיינו באור הנפש לבד, כמ"ש בשער הכוונות בענין הפסח דרוש א' וז"ל והנה פרעה הרשע מכשף גדול היה אין כמוהו כמשו"ל וידע בחכמתו הסתלקות ז"א הקדוש וחזרתו ליכנס בסוד העיבור תוך האמא עלאה וראה כי אין ז"א הנקרא שם הוי"ה משגית ושליט אז בעולם ולכן כבוא משה אליו כפר בעיקר ואמר לא ידעתי את ה' כי ראה כי יניקת קליפה העליונה השולטת עליו על פרעה לא היתה יונקת משם, וזהו לא ידעתי את ה' הוא ז"א הנקרא הוי"ה כנודע גם אמר מי ה' אשר אשמע בקולו. ר"ל הנה ז"א הנקרא הוי"ה אשר

שמ) ובגלותא קדמאה דלא וכו': ובגלות הראשון דהיינו בגלות מצרים, שלא חזרה בתו של המלך למלכותה, ולא יצאה מגוף זה דהיינו ממטטרו"ן, לא יצאה לחפשי. ובשבילה נאמר בהם בישראל, עבדים היינו, בזמן הגלות הראשון לפרעה במצרים, שהיה לו כח לפרעה במצרים לשעבד את בני ישראל, משום שהיי תחת רשותו של אותו עבד דהיינו מטטרו"ן ומשום זה אמר פרעה במקום זה לא ידעתי את ה' וגם את ישראל לא אשלח. ומשום זה בשעת יציאת מצרים יצאה השכינה במנוסה, כעבד שאין לו כתב חרות וברח מרבוינה.

שמא) אבל בפורקנא בתראה וכו': אבל בגאולה האחרונה, לא תצא בת המלך מעבד זה כשפחה, אלא בהקב"ה, משום שהתורה שהוא ז"א במוחין דבינה, שהיא חירות כמ"ש חז"ל אל תקרי חרות אלא חירות, (עירובין נד.) היא עמה בגלות האחרון, שהוא החירות שלה, מה שלא היה כך בגלות הראשון במצרים, שלא היה לה למלכות ולבניה בני ישראל התורה, שהיא חירות, כי התורה שהוא ז"א היא חירות ודאי כשהתורה מאירה במלכות שלה, בכבוד שלה, זהו שנאמר יקרה היא מפנינים.

(דפריי דף ט"ו ע"א)

לון מעפרא, ואיהו ז נהיר על אנפוי דישראל. וביה אשתמודעין כל עלמין,
דאינון ז זרע ברך י"י

מסורת הזהר

הלופי גרסאות

(ז) (ישעיה ס"א) זהר ויקהל קמו ציון ה'

ז נ"א ל"ג נהיר (מגטובה)

מעלות הסולם

מאמר אין דורשין — ולא במרכבה ביחיד

המוחין בזמן התפילות כסדרם וכן המוחין
דחיה כמו בכל השבתות.
וזה אמרו (באות ש"ח) ובגלותא קדמאה
שהוא גלות מצרים דלא חזרת למלכותהא
ברתא דמלכא כי אחר ליל פסח תיכף חזרה
מלכות לקטנותה כדי לבנותה ע"י ישראל בסוד
אתערותא דלתתא, ולא נפקת מההוא גופא
שה"ס מטטרו"ן, לא נפקת חפשית עד לאחר
שעברו שבע שבתות של ספירת העומר, ובגינהא
אתמר בהון עבדים היינו כי עבד ה"ס
המתקן אורות החכמה שבשמאל, ובסבת חטאו
של אדם הראשון ירדו האורות והכלים של
הארת החכמה דקדושה ונפלו לקליפת מצרים
שבסבה זו הוכרחו ישראל להיות עבדים
לפרעה במצרים.

וז"ש בגין דהוי תהות רשו דההוא עבד
כי עבד ממשל הארת השמאל דקדושה בשעה
שהיא מתוקנת להאיר ממטה למעלה לבד,
בסוד אור נקבה ו"ק. ובגין דא אמר פרעה
בהאי אתר לא ידעתי את ה' וגו' כנ"ל
שראה כי ז"א הנקרא הוי"ה במוחין גדולות
סילק השגחתו ונכנס בסוד העיבור שהוא
באורות דנפש לבד המאירים ממטה למעלה
באורות דראש לבד כמ"ש חז"ל בעיבור שראשו
בין ברכיו, ובגין דא נפקו במנוסה כעבדא
וכו' כי גדלות זה של ז"א היתה לפי שעה בליל
ראשון של פסח כדי שיוכלו ישראל להגאל
ואחר יום ראשון של פסח מסתלקים כל המוחין
האלה כנ"ל, וחזרות להכנס כפי סדר המדרגות
כל מדרגה ביום שלה ע"י מצות ספירת העומר
שבין פסח לשבועות ואז זכו למעמד הקדוש
ולשמע מפי הגבורה אנכי ה' אלקיך אשר
הוצאתיך מארץ מצרים שה"ס ההמשך של
גילוי המוחין דיציאת מצרים בסוד מוחין
דיחידה שהם תרות ממלאך המות, בסוד שער
הנ' שהוא יום החמישים.

אכן יש הפרש בין הגילוי של שער הנ'
המתגלה בדרך עליות המדרגות בשתא אלפי
שני לבין הגילוי של שער הנ' שיתגלה בגמר
התיקון, כמבואר בזהר אמור (אות קע"ז)
ובההוא יומא דחמשין אתגליא טמירא

ואתכסיא

אשר אתה בא בשליחותו אלי, היכן הוא כדי
שאשמע בקולו והלא סלק השגחתו ונכנס
בסוד העיבור, ועל דרך זה ביאדו בספר הזהר
הפסוק ויחוק ה' את לב פרעה כי כשהיה
שומע שם ה' מפי משה זה היה גורם לו לחוק
את לבו כי ידע בחכמתו שלא היה אז מתגלה
והיה נעלם בסוד העיבור עכ"ל. ופירוש כפר
בעיקר היינו בשם הוי"ה שהוא עיקר של כל
השמות והכינויים, ובגאולת מצרים נתגדל
ז"א בפעם אחת עד שעלה למקום חו"ב
העליונים שהם סוד גדלות ב' שהם מוחין
דחיה, כמו שעומד בתפלת מוסף של שבת
כי בכדי להוציא את ישראל ממצרים שלא
יטמעו בין המצריים דילג על הקץ בפעם אחת
ולא ע"י סדר התפילות כמו בשבת, והיות
שהיה מבחינת אתערותא דלעילא לבד לא היו
מוחין האלה בני קיום, ואחר עבור יום א'
של פסח מסתלקים המוחין, וחזורים ונכנסים
בסדר המדרגות וכפי סדר כניסתם כך הוא
סדר ביטול אחיותם של החיצונים לאט לאט
בהמשך ימי ספירת העומר וע"י ספירת העומר
ממשיכים אל מלכות ז' ספירות חג"ת נהי"מ
מו"א שכל אחת כלולה מז' שהן ז' שבועות
ובזה משגת המלכות קומה שוה לבחינת הזוג
פכ"פ ביום החמישים שהוא חג השבועות שה"ס
מנחה חדשה שכל מ"ט ספירותיה נתחדשו
ע"י קו האמצעי שהוא ז"א העולה לראש
א"א ומשיג קומת יחידה.

ובזה יתורץ קושיא גדולה שבסוף דרוש
ג' מענין פסח בשער הכונות שמקשה כיון
שעדיין לא נטהרה מטומאתה עד חג השבועות
א"כ איך שאר ימי הפסח נקראים ימים טובים,
וגם השבתות ור"ח אשר בין פסח לעצרת.
ולפי הנ"ל מתבאר היטב שכל ענין הספירה
הוא הכנה למוחין דיחידה, ונודע שבכל פעם
שעומדים להשיג מוחין גדולים יותר, מסתלקים
המוחין הקודמים, ולכן נסתלקו המוחין, דחיה
של ליל פסח, כדי לעורר עביות גדולה יותר
המתאימה למוחין דיחידה, כי כל אור יותר
גדול צריך לעביות גדולה יותר, אמנם זהו
בעת הספירה, אבל שלא בזמן הספירה מאירים
(דפו"י דף ט"ו ע"א)

שמג) ואתפשט קב"ה מכל כנויין ומרכבות דמטטרוך, דאינון כוז"ו
במוכס"ז כוז"ו, מצפ"ץ. ואתמר ביה, (ח) ולא יכנף עוד מוריך והיו עיניך רואות
את מוריך. (ה) בההיא זמנא, (ט) כי עין בעין יראו בשוב י"י ציון.

מסורת הזהר

(ח) (ישעיה ל) זהר כרך על ההשמטות דף קב
ציון ד' ט) (ישעיה נ"ב) זהר מקץ ע"ד ציון
א' תק"ח זה ט"ב ש"כ צ"ט ט"ב ש"ט

חלופי גרסאות

ח נ"א בההוא (מנטוכה קושטנדינא)

מעלות הסולם

מאמר אין דורשין — ולא במרכבה ביחיד

הוי"ה. מצפ"ץ היינו שם הוי"ה בחלוף א"ת ב"ש.
ונאמר בו ולא יכנף עוד מוריך והיו עיניך
רואות את מוריך. באותו הזמן נאמר כי עין
בעין יראו בשוב ה' ציון.

פירוש. כל הכינויים והשינויים שישנם
בשמות הקדושים, הוא מחמת התקונים והמתוקנים
בדרך עלייתן של המדרגות, שאינן מתוקנות
במקומן ועולות להכלל ולקבל תקונן מן
המדרגות העליונות כי השמות כוז"ו במוכס"ז
כוז"ו שהן אותיות שניות אל השמות הוי"ה
אלקינ"ו הוי"ה. הן שמות של נוקבא דז"א
רחל בעת שהיא עולה ומלבישה לחג"ת. שהם
ג' השמות הוי"ה אלקינ"ו הוי"ה. ולהיותה
כלבשת על ג' שמות הנ"ל היא מאירה מהם
ונקראת בשמות השניות לחג"ת. (ע"י בזהר
בראשית א' אות ע"ד).

והשם כוגפ"ץ הוא תמורה משם הוי"ה
עפ"י א"ב של א"ת ב"ש ג"ר ד"ק ה"צ ר"פ
ז"ע ח"ס ט"נ י"מ כ"ל. ש"י מן הוי"ה מתחלפת
במ"ו ה' של הוי"ה מתחלפת בצ"ו ה' מתחלפת
בפ"ו ה' בצ"ו הרי מצפ"ץ. ושם זה מורה
על חסרון חסדים במדרגה שהמוחין הולכים
ומתקטנים כמו המספר של חשר"ק. אבל
המספר של א"ב ביושר הולך ועולה. (עיין
במראות הסלם בראשית א' אות ק"ב). וכל
אלה השמות ה"ס כנפים המכסים על האודות
כדי שהמדרגות יוכלו לעלות בסו"ה ואשא
אתכם על כנפי נשרים וענני כבוד. אבל
לעתיד ואתפשט קב"ה מכל כנויין וכו'
בסו"ה פשטתי את כתנתי. (ע"י בז"ח סתרי
אותיות בראשית אות ק"ו) ואתמר ביה ולא
יכנף עוד מוריך וגו'. כי יתבטלו הכנפים
ויקיים כי עין בעין יראו בשוב ה' ציון דהיינו
בזווגים העליונים של הסתכלות עינים של
או"א הפנימיים זו בזו כמו שהיו לפני שבירת
הכלים.

ואתכסיא ביה. כלומר שהנסתר שהוא שער
הנ' מתגלה מצד אחד, ומצד שני נבחן שעודו
מכוסה כי לא יוכל להתגלות כולו עד גמר
התקון כאשר תתקון המלכות דצמצום א'
במקומה ותוכל לקבל את אור העליון ולא
יהיה עוד צורך במיתוק המלכות בבינה בסוד
הפרסא. והפרסא המכסה את שער הנ' תתבטל
כולה ואז תהיה השגה שלימה לכל אחד
בשער הנ'.

וזה אמרו אבל כפורקנא בתראה וכו'
אלא כקב"ה שהוא סוד שער הנ' בגילוי
האמיתי השלם שיהיה כפורקנא בתראה.
ויתגלה הזווג הכולל לכל הזווגים והקומות
שיצאו בזו אחר זו במשך שתא אלפי שני.
בסוד בן איש חי רב פעלים מקבצאל אשר
כל האורות הללו מתקבצים בו בבת אחת. וכן
גם בחינת המ"ן העולים לזווג זה כוללת בתוכה
כל בחינות היסורים והעונשים שנתגלו בשתא
אלפי שני בזה אחר זה. וכן המ"ד כוללים כל
המעשים טובים וכל המדרגות העליונות שנתגלו
בזה אחר זה. כי כלם נתקבצו עתה בבת אחת.
ומתחדשים באור העליון. ויוצאים ומתגלים
בבת אחת (ע"י בסלם הקסה"ו אות צ"א)
בנין דאורייתא דאיהי חירו איהי עמה
בגלותא בתראה היינו המוחין המתגלים
בדרך עליות המדרגות בשבתות ובמועדים
ובעת התפילה מה דלא הוה הכי בגלותא
קדמאה וכו' כנ"ל שז"א היה במוחין דעבור
בלבד בגלות מצרים, ובנין דא לא תצא
בצאת העבדים, שהיו בסוד עבד והגאולה
היתה לשעתה כנ"ל. ודא כי לא בחפזון
תצאו וגו' כי הולך לפניכם ה' וגו'.

שמג) ואתפשט קב"ה מכל וכו': והקב"ה
יתפשט עצמו מכל הכינויים והמרכבות של
מטטרוך שהם כוז"ו במוכס"ז כוז"ו היינו
האותיות המאוחרות של השמות הוי"ה אלקינ"ו
(דפרי דף ט"ו ע"א)

מאמר שית סטרין יה"ו

שמד) ו ואתפשט ממרכבות דלתתא, ואתלבש במרכבה דיליה, דאיהי
אדני, שם המרכבה דא יהו"ה. כנו"י דא אלהים דסליק לחושבן אהי"ה אדנ"י,
ואיהו כנוי דב' שמהן אלין, וביה אתכסיין.

שמה) אהי"ה איהו יה"ו. ו' כ דאיהו כלילא דשית סטרין, דבהון חתים
שית סטרין. ואינון : ל יה"ו הו"י וה"י וי"ה הי"ו יו"ה.

חלופי גרסאות

ט ג"א היין דמתפשט (דפו"י) כ ג"א ואיהו כללא (דפו"י) ל בהגהות הגר"א ובימ"ין כתוב שכאן כתובים
הצורפים בטעות ובס' יצירה הגירסא נכונה ובכסא מלך הגירסא יהו הוי ויה יוה הוי והי. ובכל המאמר
מגיה לפי גירסא זו.

מעלות הסולם

מאמר שית סטרין יה"ו

שמד) ואתפשט ממרכבות דלתתא וכו':
ויתפשט מן המרכבות שלמטה. של ב"י"ע כי
תתבטל הפרסא המפסקת בין אצילות לב"י"ע,
ויתלבש במרכבה שלו שהיא אדנ"י. היינו מלכות
דאצילות שתדר למקום סיוס רגלי א"ק, וישתוה
סיוס רגלים דאצילות לסיוס רגלים דא"ק.
שם המרכבה הזו, של גמר התקון הו"י"ה.
כנו"י של מרכבה זו, אלקים העולה לחשבון
אהי"ה אדנ"י הכולל בינה ומלכות שיאירו
בשוה והוא השם אלקים כנוי של ב' שמות
אלה: אהיה אדנ"י, ובו הם מתלבשים. בסו"ה
וידעת היום והשבות אל לבבך כי ה' הוא
האלקים.

פירוש, נודע שא"א הוא חכמה דאצילות.
ואו"א עלאין הם ג"ר דבינה דאצילות וישסו"ת
הם ז"ס תחתונות דבינה דאצילות. ובראש א"א
אינון רק ב' ספירות כתר וחכמה. שהם כתר
ומוחא סתימאה. ובינה שלו יצאה מחוץ לראשו
ונעשתה לבחינת גוף מחמת מלכות המסיימת
שעלתה לחכמה וסיימה שם מדרגת ראש.
ומשום זה כבר נמצאים בינה ותו"מ של ראש
א"א תחת מלכות המסיימת ונעשו לבחינת
גוף, וכולם נקראים ע"ש בחינה עליונה שבהם
שהיא בינה, ובינה נקראת בשם אהי"ה כנודע,
ובינה זו נחלקת לשתי בחינות, ג"ר וז"ת,
והוא מטעם כי הפגם של חסרון חכמה שנעשה
בה עם יציאתה מראש א"א אינו נוגע כלום
בג"ר של בינה זו, להיותה תמיד בסו"ה כי חפץ
חסד הוא, ואפילו בהיותה בראש א"א לא
היו ג"ר שלה מקבלות חכמה, אלא חסדים
לבד, ומהן נתקנו או"א עלאין. אבל ז"ס
תחתונות דבינה שאינם עצמותם של הבינה
אלא מהתכללות זו"ן בבינה שעיקר מהותו
של ז"א הוא הארת חכמה בחסדים, ע"כ הן
צריכות להארת חכמה להשפיע לזו"ן, ובעת
יציאתן מן הראש דא"א אינון ראויות לקבל

שמה) אהי"ה איהו יה"ו וכו': שם אהי"ה
שהוא בינה, הוא יה"ו שהם חג"ת דז"א העולים
לבינה ונעשים לבחינת אהי"ה כי התחתון
העולה לעליון נעשה כמוהו. ו' שהיא כולל
של ששת הקצוות, שהוא זעיר אנפין, עולה
ומכריע בין חכמה בינה דינסו"ת, שבהם,
היינו בג"ר, הוא חותם את ששת הקצוות, כי
ע"י שעולה ומכריע בין חו"ב דינסו"ת בסוד
תלת נפקי מחד, מקבל ז"א אותם החב"ד
מינסו"ת כי כל שיעור אור שהתחתון גורם
בעליון זוכה בו גם התחתון בסוד חד בתלת
קיימא וכל אחד מששת הקצוות יש לו מוחין
שהם חב"ד, וזה נבחר שנחתמו בג"ר, ומאירים
לפי השליטה שבכל קצה, לפי שליטתו של
אותו הקו. וכן הצירוף משתנה בכל אחד מן
הקצוות, והם: יה"ו חסד בימין, הו"י גבורה
בשמאל, וה"י תפארת קו האמצעי, וי"ה נצח.
הי"ו הוד, יו"ה יסוד.

שמו) יהיו נטיל ליה ימינא דאיהו חס"ד, וחתיים ביה לחכמתא. וביה הרוצה להחכים ידרים. * הר"י נטיל לשמאלא, דאיהו גבורה וחתיים ביה לעותרא, וביה הרוצה להעשיר יצפין. וה"י פנה למזרח, ונטיל ליה עמודא דאמצעיתא, וחתיים ביה בני.

שמו) וי"ה נטיל ליה ירכא ימינא, ואסתכל ביה לעילא, וחתיים ביה חיי. הי"ו נטיל ליה ירכא שמאלא, ן ואסתכל לתתא, וחתיים ביה מזוני.

שמח) אסתכל לעילא לגבי חכמה, ואתקשר בירכא ימינא, וחתיים ביה חיים, בגין דחכמה עליה אתמר, ם החכמה תחיה בעליה. אסתכל ן לעילא לגבי אימא עלאה, ואתקשר בירכא שמאלא, וחתיים ביה מזוני.

שמט) יו"ה פנה למערב, בצדיק, דאיהו ערוב, דתמן מתערבין כל חיילין, ואתכליל בח"י אתוון, דאינון יה"ו הר"י וי"ה הי"ו יו"ה וה"י. אלין אינון י"ח אתוון, דבהון ח"י עלמין אתקרי ם וצדיק בהון אתקרי ח"י עלמין.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

י (קהלת ז) זהר בשלח ק"ו ציון כ' תק"ח ן נ"א ואסתלק (בניהו) ן נ"א לתתא (הגהות הגר"א) ם וצדיק בהון אתקרי ח"י עלמין ן"ל שהוא מיותר קג ט"ד שי"ז

(הגהות הגר"א)

מעלות הסולם

מאמר שית סטדין יה"ו

(כמ"ש לעיל אות קע"ז) ששם ביסוד מתערבים ונכללים כל הצבאות, ונכלל בח"י אותיות מכל ששת הצירופים שהם: יה"ו, הר"י, וי"ה, הי"ו, יו"ה, וה"י. אלו הם י"ח אותיות שבהן נקראות ח"י עולמות, וצדיק שהוא יסוד הכולל אותם בהם נקרא ח"י העולמים.

בכדי לבאר את ששת הצירופים אעתיק משער הכונות דרוש ד' ענין סוכות, וז"ל, ועתה נבאר הנענועין הנז' בסוד השמות אשר יש בהם, והענין הוא כמה שנודע, כי ג' המוחין הם ג' אותיות יה"ו, יו"ד בחכמה, ה' בבינה, ו' בדעת, וכיון שכל קצה מו"ק שבדעת, כלול מג' המוחין, יש בו שם א' של יה"ו, אמנם אינם דומים זה לזה, כי הם נחלקים בבחי' ו' צירופיה, כנזכר בספר יצירה, וזה פרטן: יה"ו כדרום, הו"י בצפון, וי"ה כמזרח, יו"ה במעלה, הי"ו במטה, והי"ו במערב, וביאור הענין הוא, כי אעפ"י שכל קצה מהם כולל ג' מוחין, שהם ג' אותיות יה"ו, אינם שוים, כי החסד שהוא קו הימין גובר בו אות י' וצפון שהוא גבורה קו שמאל, גובר בו אות ה"א, ומזרח שהוא התפארת קו אמצעי, גובר בו אות ו', הרי הם ג' קצוות ראשונים, והנה גם ג' קצוות האחרונים הם ע"ד הנזכר בג"ר, כי במעלה שהוא נצח, גובר אות יו"ד, ובמטה שהוא הוד גובר אות ה"א, ובמערב

שמו) יהיו נטיל ליה וכו': יה"ו, קו הימין לוקח אותו, שהוא חסד, וחותם בו לחכמה, כי כן מקבלת כל מדרגה תחתונה מעליונה בסדר חותם ונחתם, ובו בקו ימין אמרו חז"ל הרוצה להחכים ידרים. הו"י לוקחו קו השמאל שהוא גבורה וחותם בו לעשירות, ובו אמרו חז"ל הרוצה להעשיר יצפין. וה"י פנה למזרח ולקח אותו עמוד האמצע, שהוא תפארת, וחותם בו בנים. דהיינו השפעות נשמות.

שמו) וי"ה נטיל ליה וכו': צירוף וי"ה נוטל אותו ירך הימין היינו נצח, ומסתכל בו למעלה כטבע הימין שדרכו להאיר ממטה למעלה וחותם בו חיים אל התחתונים. צירוף הי"ו לוקח אותו ירך השמאל היינו הוד ומסתכל למטה כטבע השמאל המאיר ממעלה למטה, וחותם בו מזונות, אל התחתונים.

שמח) אסתכל לעילא לגבי וכו': וי"א מסתכל למעלה אל החכמה ומקבל הארת החכמה והיא נקשרת בירך הימני שהוא נצח, וחותם בו באור החכמה חיים, משום שעל החכמה נאמר החכמה תחיה בעליה. מסתכל ז"א למעלה אל אמא העליונה שהיא בינה ומקבל הארתה והיא נקשרת בירך השמאלי שהוא הוד ואור הבינה חותם בו מזונות. שמט) יו"ה פנה למערב וכו': צירוף יו"ה פנה למערב בצדיק היינו יסוד, שהוא ערוב (דפ"י דף ט"ו ע"א * דף ט"ו ע"ב)

שנ) כל הויות אלין ע מאימא עלאה תליין, דאיהי חיים, וצדיק על
 פ שמה איתקרי חיי. חיות המרכבה על שמה אתקריאו בגין צ דאיהי אימא עלאה
 חיים, כד"א כ) עץ חיים היא למחזיקים בה, ק ואיהו מרכבה לחכמה.

שנא) מלכות תמן ה', ובה אתקרי יהו"ה בשלימו. ז' זמנין אתקריאת
 בה יהו"ה יהו"ה יהו"ה יהו"ה יהו"ה יהו"ה. ואית בהון כ"ח אתוון, דאתמר
 בהון, ל) ועתה יגדל נא כ"ח יי, ובאלין ז' שמהן אתקריאת היא בת שבע,
 ועלייהו אתמר, ה) שבע ביום הללתיך.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

כ) (משלי ג') ל) (במדבר י"ד) לעיל אות פ"ח ציון י' (תהלים קי"ט) זהר תרומה קפו ציון א'
 ע ג"א באימא (וילנא) פ ג"א שמה (מנטובה) צ
 ג"א דאיהו (מנטובה) ק ג"א ואיהי (מנטובה)

מעלות הסודם

מאמר שית סטריק יה"י

רבינו האר"י ז"ל בשער הארת המוחין פרק ו'
 על מה שמצינו בדברי חז"ל פעם כי משה
 בנצח ואהרן בהוד, והרי אנו רואים שמה
 הוא לוי בשמאל ואהרן שהוא כהן בימין בקו
 הנצח. ומתוך כי אורות הימניים דיסוד אבא
 יוצאים לצד שמאלו, ואורות השמאל יוצאין
 לצד ימין, נמצא כי משה כלול בימין ובשמאל,
 וכן אהרן כלול משניהם בסוד הוא משה
 ואהרן הוא אהרן ומשה.

שנ) כל הויות אלין וכו': כל שמות
 הוי"ה אלו תלויים ומאירים מאמא עלינה
 היינו בינה, שהיא חיים, המאירה בזוהרין
 דחיה, וצדיק היינו יסוד, על שמה נקרא חיי.
 היות המרכבה המקבלות הארתה, על שמה
 נקראות חיות, משום שאמא עלינה היא
 חיים כמו שאתה אומר עץ חיים היא למחזיקים
 בה, והיא בינה, היא מרכבה לחכמה שעל
 שם החכמה היא נקראת חיים בסו"ה והחכמה
 תחיה את בעליה, (כנ"ל אות שמ"ח).

שנא) מלכות תמן ה' וכו': מלכות נוקבא
 דז"א שם במלכות היא ה' תחתונה של שם
 הוי"ה, ובה במלכות, נקרא ז"א שם הוי"ה
 בשלימות. כי מלכות שהיא ה' משלימה אל
 יה"י ונעשה הוי"ה ז' פעמים ונקרא בה הוי"ה
 הוי"ה הוי"ה הוי"ה הוי"ה הוי"ה ששה
 שמות מחה שז"א מאיר בה, ואחד שלה עצמה,
 ויש בהם כ"ח אותיות ז' פעמים ד' הם כ"ח.
 שנאמר בהם ועתה יגדל נא כ"ח ה', ובאלו
 ז' שמות שמאירים בה היא נקראת בת שבע,
 ועליהם נאמר שבע ביום הללתיך.

שהוא היסוד גובר אות ו'. אבל יש ביניהם
 שינוי בסדר האותיות האחרונות שבכל שם
 מהם, כי בחסד קודמת ה' אל וא"ו, כי כן
 הוא הסדר האמיתי שהגבורה היא קודמת
 התפארת שהוא ה' על ו', אבל בנצח קודמת
 ו' על ה', מפני שהתפארת גובר בו על הגבורה,
 לפי שנצח יונק מן התפארת. וכן בגבורה
 שהיא דין גמור, כל אותיותיה הם למפרע, בסוד
 הדין כנודע בסוד פסוקים של ויסע ויבא ויט,
 ולכן לא די שבו גוברת אות ה' בראש כולם,
 אלא אף אות ו' שהוא התפארת גובר על י'
 שהוא בחסד, אבל בהוד שאינו כל כך בחינת
 דין כמו הגבורה וכן אעפ"י שאות ה' גברה
 בו בראש כולם אמנם אות י' שהוא חסד גובר
 בו י' על וא"ו שהוא תפארת כי זה סדרן
 האמיתי. וכן במזרח שהוא התפארת גברה י'
 שהוא החסד על גבורה שהוא ה', אבל ביסוד
 שהוא מערב שהוא בחינת דין יותר מן התפארת
 כנודע בסוד יצחק קץ חיי דנטיל לשמאלא
 כנוזכר בספר הזהר לכן אות ה' גברה בו על
 אות י' שהוא גבורה על החסד עכ"ל.

וענין השינויים מתחיל משליש עליון
 דתפארת ולמטה, ששם האורות המגולים
 ומתחלפים לפי המצבים שבמדרגות ולכן בשני
 הצירופים הראשונים של חסד וגבורה דהיינו
 יה"י שהוא חסד, והז"י שהוא גבורה וכן ו'
 ראשונה שהיא משליש עליון דתפארת, אלה
 הם מאירים תמיד לפי הסדר הנ"ל בלי שום
 שינוי, משא"כ בשני שלישי תפארת התחתונים
 ונצח הוד יסוד שהם אורות המגולים הם
 מתחלפים לפי מצבם של המדרגות. וכמו שתירץ
 (דפו"י דף ט"ז ע"ב)

שנב) י"ה תלתין ותרין זמנין, בתלתין ותרין אלהים, אינון ל"ב נתיבות חכמה. א' עם י"ה, א"י"ה מקום כבודו.

מאמר והמשכילים אינון היכלין

שנג) והמשכילים אינון היכלין וציורין דגנתא דעדן, כלהו מצוירין ומרוקמין באתוון. א ציורא דהיכלא גניזא, דאיהו אנכ"י, דסליק לחשבון כס"א, ואיהו מצויר בנקודין. דאינון ר כככביא, דנהרין ברקיעא, ובהון מצוירין נשמתין ורוחין ונפשין דצדיקיא.

שנד) וציורא דיליה כגוונא דא א דא ש איהו דיוקנא דקמץ ז , דאיהו ניצוץ ורקיע. ניצוץ איהו ככב, ועליה אתמר, (ג) דרך ככב מיעקב. רקיע, וקם

חלוסי גרסאות

מסורת הזהר

(ג) (במדבר כ"ד) זהר הרומה רפב ציון ט' ר נ"א ככביא (וילנא) ש נ"א איהו (מנטובה)

מעלות הסולם

מאמר והמשכילים אינון היכלין

שהם כככבים המאירים ברקיע ובהם בנקודות מצוירים נשמות ורוחות ונפשות של הצדיקים. פירוש. אחר שביאר המדרגות והפרצופים של אצילות. שמאירים בסוד השמות הקדושים הוי"ה אלקי"ם אהי"ה אדנ"י הולך ומבאר נר"ן של הצדיקים שבעולמות בריאה יצירה עשיה. כנודע שנשמות הן מבריהא ורוחות מיצירה ונפשות מעשיה. איך שהם מצוירים ומרוקמים בגן עדן ומקבלים את אור היחידה שיאיר בגמר התקון וזה אמרו והמשכילים אינון היכלין וציורין דגנתא דעדן, כלומר הנשמות שזכו מכח מעשיהם הטובים להיכלות והציורים של הגן עדן כלהו מצוירין ומרוקמין באתוון. כי האותיות הן כלים של עשר הספירות שהאורות מתפשטים בהם, ומאותיות אלו וצירופיהן, מתגלים כל המושכלות. א' ציורא דהיכלא גניזא דאיהו אנכ"י שה"ס המוחין דיחידה שזכו ישראל בהמעמד הקדוש בהר סיני דסליק לחשבון כס"א שה"ס עולם הבריאה הנקרא כסא הכבוד. ואיהו היינו אות א' מצויר בנקודין הרומזות על אורות הפנימיים שבתוך הכלים. דאינון כככביא דנהרין ברקיעא המאירים בכל התקונים שנעשו בסוד הפרסא והרקיעים ממעשיהם הטובים של הצדיקים, ובהון מצוירין נשמתין ורוחין ונפשין דצדיקיא.

שנד) וציורא דיליה כגוונא וכו': והציור שלו כעין זה א, זה הוא צורת קמץ הפוכה. • שהוא ניצוץ ורקיע. ניצוץ הוא כוכב ועליו נאמר דרך כוכב מיעקב. רקיע הוא שבט, ועליו נאמר וקם שבט מישראל. ניצוץ הוא כוכב

שנב) י"ה תלתין ותרין וכו': שלשים וי"ה פעמים י"ה. ישנם בשלשים ושנים שמות אלקים, הנאמרים במעשהו בראשית, כי בשם אלקים יש ה"י. הם ל"ב נתיבות חכמה. כי י"ה היא חכמה וה' בינה מרכבה לחכמה, כי הרוכב מתגלה ע"י מרכבתו. א' של אלקים הרומזות לכתר עם י"ה שהם חכמה ובינה, ה"ס א"י"ה מקום כבודו.

פירוש. אחר שביאר את שם הוי"ה, שאמר (לעיל אות שמ"ד) שם המרכבה דא הוי"ה וביאר שיה"י, שהם הג"ת דו"א מקבלים אורות דחיה מאמא עלאה בסוד אהיה איהו יה"ו ונעשו לחב"ד ומתפשטים בכל ר' הקצוות דו"א, ומתיחדים עם ה' התחתונה מלכות ונשלמים להוי"ה. מבאר את שם אלקים שהוא כנוי של המרכבה הנ"ל כמ"ש כנוי דא אלקים ומבאר את חמש אותיות של אלקים, אשר י"ה ה"ס חכמה ובינה של ל"ב נתיבות החכמה כי שם אלקים ה"ס ישו"ת שהם בינה העולה לראש א"א ומקבלה חכמה בשביל זר"ן שהם שמים וארץ, ולכן נאמר ל"ב פעמים אלקים במעשה בראשית. א' של אלקים ה"ס כתר וקוצו של י', וביחד הם א"י"ה מקום כבודו שה"ס ג"ר כתר חכמה בינה, ונשארו ב' אותיות ל' מ' שהן במספר שבעים ורומזות על ז' תחתונות שכל אחת כלולה מ' והם ו"ה.

שנג) והמשכילים אינון היכלין וכו': והמשכילים הם היכלות וצוירים דגן עדן, שכולם מצוירים ומרוקמים באותיות. א' היא ציור של היכל גנוז, והיא רומזת לאנכ"י העולה לחשבון כס"א. והוא מצויר בנקודות.

(דפו"י דף ט"ז ע"ב)

שבט מִישראל. ניצוץ איהו ככב, חמה דנהרא ברקיעא, עטרה על רישיה. לתתא אתפלג א כגוונא דא א, סיהרא דתחות רקיע ותרווייהו בציורא דא.
 שנה) ≡ ((א כד ייתי סמאל לאסתכלא בה לתתא, ב אסתכלת לעילא, ואתכסיאת אנפאה מניה, והדרת אנפאה מניה לתתא, ואיהי אתרחקא מניה, ג בההוא זמנא ט) תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגנו.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ט) (תהלים פ"א) זהר וירא קיג ציון א' א נ"א ≡ (דפו"י) נ"א : נ"א ≡ (וילנא) ≡
 ב נ"א אסתכלת ≡ לעילא (וילנא) נ"א
 אסתכלת לעילא ואתכסיאת)) אנפאה מיניה
 והדרת אנפאה מיניה לתתא (בניהו) ג נ"א בההיא (מנטובה)

מעלות הסולם

מאמר והמשכילים אינון היכלין

שה"ס מדת הרחמים היא בפנימיות. ונקודה דמדת הדין היא השולטת בסוד קמץ הפוכה שהניצוץ היא למעלה וכל שהוא למעלה הוא השולט. ורקיע שהוא הקו המושכב הוא למטה. וזה אמרו וציורא דייליה כגוונא דא א כלומר שהפרסא מכסה עליהם בסוד הרקיע המבדיל בין מים למים. דאיהו ניצוץ ורקיע והניצוץ שהוא נקודה דמדת הדין היא השולטת. ניצוץ איהו כוכב, ועליה אתמר דרך כוכב מיעקב שה"ס ז"א העולה למקום א"א. רקיע וקם שבט מִישראל שה"ס קו האלכסון וה"ס ישראל סבא ותבונה אשר בגדלות הוא מתפשט עד סיום האצילות וכל הפרצופים נעשו אחר. וזה אמרו ניצוץ איהו כוכב חמה דהיינו קוצו של י' שבראש הא' וי' שהם א"א וא"א עלאין. דנהרא ברקיעא שה"ס ישו"ת עטרה על רישיה.

כוכב, דהיינו חמה המאירה ברקיע. והיא עטרה על ראשו. למטה נחלקת א' כעין זה, א, לבנה מתחת הרקיע, ושניהם, חמה ולבנה, נכללים בציור זה של א'.

פירוש, צורת א' נתבאר לעיל (אות קמ"ה) בסוד א' של וא"ו שבמילוי שם ס"ג שהיא השורש של שתוף הרחמים בדין וכוללת ב' הנקודות: נקודה של מדת הדין, ונקודה של מדת הרחמים ע"ש ובזהר בראשית א' (אות קל"ח) כתב א רישא וסופא דכל דרגין דאתרשים ביה דרגין כלהו ולא אקרי אלא אחד וכו' וכן בזהר אחרי (אות קפ"ה) א' פתים בגויה וכו' ודא הוא דכתיב כי נשבעתי נאם ה'. כי צורת א' מורה על צמצום ב' שהוא עליית מלכות לבניה. וסיום החדש הזה ה"ס קו אמצעי של הא'. וי' עליונה ה"ס כתר חכמה שנשאר לו למעלה מן הסיום. וי' תחתונה היא מורה על בינה ותו"מ שיצאו מן המדרגה ונפלו למדרגה התחתונה בזמן הקטנות. וכן מורה על הגדלות שעלו בחזרה ונתחברו למדרגה אחת עם י' העליונה. ע"י הפרסא שהיא קו האלכסון שבתוך הא' ואז נתגלו ממנה כל המוחין שבכל הפרצופים של ד' עולמות אבי"ע.

לתתא אתפלג א' כגוונא דא א שנקודה דמדת הרחמים שולטת ומאירה אל סיהרא דתחות רקיעא דהיינו בגדלות כנ"ל ותרווייהו בציורא דא' ושני הציורים הכוללים כל המדרגות והפרצופים שבכל העולמות הן מצמצום א' שהם א"א וא"א עלאין. והן מצמצום ב' שהם ישו"ת וזו"ן דאצילות ובי"ע נכללים בהציור של אות א'. ועי' בזהר אחרי (אות ש"ג) ות"ח מלה קדמאה וכו' ובוא וראה דבר ראשון שבתורה שנותנים לתנוקות הוא אלף בית. וזהו דבר שאין בני העולם יכולים להשיג בביתם, ולהעלות על רצונם, וכל שכן לדבר בפיהם, ואפילו מלאכים עליונים, ועליוני העליונים אינם יכולים להשיג משום שהם נסתרות של השם הקדוש ע"ש.

והנה מצמצום א' אין שום מציאות מוחין דאור ישר אפילו לזו"ן העליונים שבאצילות. וכל שכן לנר"ן של הצדיקים. ורשימה זו של צמצום א' היא מלכות דא"א עלאין שהם ג"ר דבינה. ורשימה של צורת א' שהיא צמצום ב' מתחילה להתגלות בז"א דבינה דהיינו בישו"ת. ולכן א' כוללת לכל המדרגות כי קוצו של י' העליונה ה"ס א"א וי' ה"ס א"א עלאין שבהם עוד מאיר צמצום א' מטרם שנגלה הקו האלכסוני שהוא הרקיע. דהיינו שבחינת הרקיע (דפו"י דף ט"ו ע"ב)

שנה) ≡ ((כד ייתי וכו'): ציור הלבנה שפניה היא למעלה, כשבא סמאל להסתכל בה

שנו) באן ירחא, בירחא דאתכסיא ביה סיהרא. ומאן הוא דמכסי ד עליה, יהו"ה, דכן סליק א בחשבון: י', לעילא. י', לתתא. ו', באמצעיתא. ואיהו נטיר לה, הה"ד (ו) אני יהו"ה הוא שמי וכו'.

שנוז) ב' היכלא לנקודה, גג דילה איהו ה רקיע, ואיהו פתח, עליה אתמר, (פ) נוטה שמים כיריעה. ואיהו ו' דמכסי על נקודה עלאה ותתאה ואמצעיתא, כגוונא דא ז ב.

חלופי גרסאות

ד נ"א עליה (וילנא) ה נ"א יריעה (דפו"י) ו ה"ג בהגהות הגר"א ובכל הדפוסים הגירסא כגוונא דא ו ובסוגריים נ"א א' נ"א ב נ"א ב (בראדי).

מסורת הזהר

(י) (ישעיה מ"ב) לעיל את י"א ציון י" ס) נוטה שמים כיריעה (תהלים קד) לעיל את קמ"ו ציון פ'

מעלות הסולם

מאמר והמשכילים אינן היכלין

בה, כלומר להמשיך ושפעה למטה, מסתכלת היא למעלה ומכסה פניה ממנו. ומחזירה פניה ממנו מלהסתכל למטה. והיא מתרחקת ממנו. בזמן ההוא נאמר תקעו בחודש שופר בכסה ליום חגנו. שנו) באן ירחא בירחא וכו': שואל, באיזה חודש. ומשיב בחודש שהלבנה מתכסיה. נו. שואל, ומי הוא המכסה עליה, ומשיב, הו"ה, כי כן עולה א' בחשבון כ"ו דהיינו חשבון הו"ה י' למעלה י' למטה ו' באמצע. והוא שומר אותה, ו"ש אני ה' הוא שמי וכבודי לאחזר לא אתן וגו' ושמי וכבודי הם שמות המלכות בסוד ברוך שם כבוד מלכותי לעולם ועד.

פירושו. י"ב חדשי השנה הם תקון המלכות הנקראת שנה, וכיון שלא נשלם תקונה בשנה שעברה, צדיקים בכל שנה לחזור ולתקנה. ובכל ראש השנה מתחילים מבראשית תקון המלכות. כמו שנאצלה ביום ד' דמעשה בראשית. שאז היו בסוד שני המאורות הגדולים והארתה היתה בשלמות ג"ר דשמאל דהיינו חכמה בלי חסדים. וע"כ קטרוגה הלבנה וטענה א"א לב' מלכים להשתמש בכתר אחד, וכן השטן ג"כ נאחז במלכות שמאירה בדינים כל זמן שמאירים בה ג"ד דשמאל, וצריכים להעביר אחיות השטן מן המלכות, וזה נעשה ע"י הפעולה של השופר שקול השופר שכלול מאש רוח מים עולה ע"י המסך של קו אמצעי המיוחד את ג' קוים חג"ת לאחד, שע"ז מתמעט הארת ג"ר של השמאל ואז מסתלק אחיות השטן במלכות. (ע"י בזהר וירא את שפ"א תצוה את פ"ח ויקרא את ש"ב אמור את קפ"ז).

וזה אמרו כד ייתי סמאל ל' לאסתכלא (דפו"י דף ט"ו ע"ב)

בה, כלומר לאחוז בה ולהמשיך שפעה לתתא. אסתכלת לעילא להתכלל בחסדים דימין שטבע הארתם הוא להאיר ממטה למעלה. והדרת אנפיהא שהוא הארת חכמה בסו"ה חכמת אדם תאיר פניו, מניה מלהאיר אליו. לתתא, כלומר, ממעלה למטה, כי כאשר מתעוררים הרחמים בעולם, נעברה הלבנה מהארת השמאל, ואיהו אתרחקא מניה. לכן כההוא זמנא תקעו בחודש שופר בכסה ליום חגנו באן ירחא בירחא וכו' כי י"ב חודש של השנה מתחלקים ששה חדשים ראשונים מתשרי עד אדר הם מחזה ולמעלה שהם נה"י וחג"ת שבתג"ת. וששה חדשים מניסן עד אלול הם נה"י וחג"ת דנה"י מחזה ולמטה. ונודע שמחזה ולמעלה הוא בחינת בינה שהארותיה מכוסים, ולכן אומר בירחא דאתכסיא ביה סיהרא כי החדש תשרי הוא מחזה ולמעלה ושם הוא המקום של האורות המכוסים, וזהו עד חודש אדר אלא כיון שתחלת הכיסוי מתחילה מתשרי לכן חושב רק את תשרי. ושואל ומאן הוא דמכסי עליה כי לפני המיעוט מג"ר דשמאל נתכסה הלבנה מחמת הדינים שבה שאי אפשר לה לקבל חכמה בלי חסדים, וא"כ מי הוא המכסה אותה בבחינת תקון. ומשיב הו"ה הרחמים שמתעוררים ע"י עליית מ"ן של השופר שע"כ קו השמאל נתמעט ואבד את הג"ר שלו. דכן סליק א' בחשבון י' לעילא וכו' ומלכות עולה ונכללת בכל ג' קוים דו"א, ומקבלת הארתם ואיהו נטיר לה הה"ד אני הו"ה הוא שמי וגו'. שנו) ב' היכלא לנקודה וכו': ב' היא היכל אל הנקודה, כי עד כאן פירש סוד הקמץ באות א' הכוללת ב' קמציץ ישר והפוך בסוד עתיק

שנח) צ' תרין ניצוצות דאת צ', אינון צר"י, תרי ראשין דצ', אינון תרין דע'. ש' אית לה תלת ראשין, ואינון סגול, ואינון תלת נקודין שר"ק. שנט) ו' ו' רישא דילה חל"ם חיר"ק שור"ק בו, קוצא מלגאו חיר"ק. קוצא דאת ג'. וכלא אתרמיז באת א', נקודה לעילא חל"ם. נקודא לתתא חיר"ק. באמצעיתא שורק, כגוונא דא ו'.

שס) ועוד, תרין נקודין דאת א, אינון צר"י, ואינון שב"א. ואינון בדיוקנא אחרא א', כגון י' לעילא, ו' באמצעיתא, ד' לתתא. ח איהו קוצא לעילא קוצא לתתא, קוצא באמצעיתא, ואיהו סג"ל, ואיהו שורק תלת נקודין, כלא איהו א.

חלופי גרסאות

ז נ"א ז' (דפו"י) ח נ"א בסוגריים ד' (דפו"י)

מעלות הסולם

מאמר והמשכילים אינון היכלין

ושרק ה"ם בינה שיצאו למדרגה תחתונה ואח"כ חזרו למדרגתם ונבחנו לקו שמאל. ונודע שביציאת ב' קוים ימין ושמאל נעשה מחלוקת ביניהם, ואינם יכולים להאיר עד שז"א עולה למ"ן ומיוחד ב' הקוים זה בזה אז יכולים להאיר וה"ם קו האמצעי והוא נקודת החירק, וכלל הוא שכל אור שתחתון גורם בעליון זוכה בו גם התחתון לכן יש בו' כל ג' נקודות חלם שרק חירק. קוץ מצד הפנימי של ה"י הוא קוץ של אות ג' בסוד החסד העולה מן החירק שהוא עיקר הגורם למעט את קו השמאל וליחדו עם הימין בסוד גומל חסדים טובים. וכל אלה הנקודות חולס חירק שורק נרמזות באות א' היינו בפרצוף ישסו"ת, שממנו באים הנקודות, כנודע כי או"א עלאין הם טעמים וישסו"ת נקודות, נקודה העליונה של א' חולם, נקודה למטה של א' חירק, באמצע שורק כעין זה י' שבתוך א' היינו מלאפוס ו' ונקודה.

שס) ועוד תרין נקודין וכו': ועוד, מלבד הנקודות חולס שורק חירק, שתי הנקודות של אות א', הן צרי והן שבא. הרי שיטתן גם צרי שבא באות א' והם נרמזות בצורה אחרת של א'. כנודע שא' רומזת ליוז, ויו יוד, וכן ליוז ויו דלת, כגון י' למעלה, ו' באמצע, ד' למטה, אות א' יש לה קוץ בתחילתה, הוא קוץ למעלה של י', קוץ למטה של ד', קוץ באמצע של ו', והוא סגול והוא שורק של שלש נקודות, והכל היינו כל תשע הנקודות מרומזות הוא בא'. שהוא ציורא דהיכלא נניזא דאיהו אנכ"י דמליק לחשבון כפא, ואיהו מצויר כנקודין. (כנ"ל אות שנט"ג).

עתיק וא"א ב' חצאי כתר דב"ן ואור החכמה בכלי הכתר, חוזר לבאר סוד הפתח בבחינת אור בינה בכלי דחכמה שהם או"א עלאין שנעשו היכל אל הנקודה שהיא חכמה. ולהיותם ג"ר דבינה שכולה חסדים, לכן היא מצוירת בוין שה"ם חסדים. גג שלה הוא רקיע והוא פתח, כלומר חכמה דימין, עליו נאמר נוטה שמים כיריעה. והיא ו' המכסה על הנקודה, עליונה, תחתונה ואמצעית כלומר שכלולה מג' ויין, כעין זה ב'.

שנח) צ' תרין ניצוצות וכו': צ' שני ניצוצות של אות צ' הם צירי שה"ם ישסו"ת ז"ת דבינה, שהם שורשי זו"ן המרומזים בתבונה בן ובת, ולכן הם בצ"י בסוד י' ונ' הפוכה בסוד אחר באחר (ע"י בהקסו"ז אות כ"ו) שני הראשים של הצ' הם שני הראשים של ע' בזמן שהם בזווג פנים בפנים, וע' ה"ם חכמה בסוד חכמת אדם תאיר פניו, ש' יש לה ג' ראשים והם סגול חסד של הנקודות, והם שלש נקודות של נקודת שרק, הוד של הנקודות ושורש המלכות וכשמאיר במלכות עומדות הנקודות זו למעלה מזו, בלי ימין ושמאל ומכריע כמו בסגול, בסוד נוקבא דעתה קלה (ע"י ז"ח שיר השירים אות תרכ"ב) והנקודות מתחלקות לראש תוך סוף.

שנט) ו' רישא דילה וכו': ו' שה"ם תפארת ראשה הוא חלם, חירק, שורק בו', דהיינו מלאפוס, כי ו' ה"ם ז"א העולה ומכריע בין ימין ושמאל דיסו"ת בסוד ב' הנקודות חלם, שורק, כי חלם ה"ם כתר חכמה שנשארו במדרגה ולא נפגמו מעולם, וה"ם קו ימין.

(דפו"י דף ט"ו ע"ב)

שסא) אתון אחרנין, היכלין וכסויין לאלין אתון. וכלא איהו מרוקם ומצוייר בכרסיא. ו, שית דרגין לכרסיא. ס, שתין גלגלוי דכרסיא דאתון דאוריתא אתמר בהון, אין מוקדם ומאוחר בתורה, אבל בכרסיא, כלהו מתתקנן כדקא יאות. ורזא דא לחכימי לבא ט אתמסר.

חלופי גרסאות

ט נ"א ל"ג אתמסר (מנטובה)

מעלות הסולם

מאמר והמשכילים איגון היכלין

בו אור הרוח באפן שאור הנפש הנמצא בכלי הכתר יורד לחכמה, ואור הרוח נכנס בכלי הכתר, וכן כשקונה אור נשמה אז יורד אור הנפש מכלי החכמה ומתלבש בתוך כלי הבינה ואור הרוח יורד מכלי הכתר ומתלבש בחכמה, ואור הנשמה מתלבש בכלי הכתר, וכו', עד שגדל כלי חמישי בפדצוף שהוא כלי מלכות אז באים כל האורות בכלים המיוחדים להם כי אז נכנס אור היחידה אל הפרצוף ואור הנפש יורד מכלי התפארת למלכות ואור הרוח יורד מכלי הבינה לתפארת ואור הנשמה יורד מכלי החכמה ומתלבש בבינה ואור החיה יורד מכלי הכתר ומתלבש בחכמה ואור היחידה מתלבש בכלי שלה שהוא כתר.

הרי נמצא שכל זמן שלא גדלו כל חמשת הכלים כח"ב תר"מ נמצאים האורות שלא במקומם המיוחדים להם, ולא עוד אלא שהם בערך הפוך, כי אם יחסר כלי מלכות שהוא הכלי הקטן יותר, יחסר מן המדרגה אור היחידה שהוא האור הגדול יותר, ואם יחסרו שני כלים תחתונים שהם תפארת ומלכות, יחסרו ב' האורות העליונים שהם יחידה חיה וכן כולם עד"ו.

והנה נתבאר בסוד הפסוק מ"י ברא אלהי שהוא התחלקות שם אלקים על מ"י אלה שמדרגה שלמה בע"ס כח"ב תר"מ נקראת בשם קדוש אלקים שבו ה' אותיות נגד ה' ספירות כח"ב תפארת ומלכות, אלהי הם כח"ב י"ב הם תר"מ, ואחר עליית מלכות לבינה נחלקה המדרגה לב' חצאים, שכתר חכמה נשארו, ובינה תר"מ נפלו ממנה, ונאמר שמי' נשארו ואל"ה נפלו, ויש לשאול הלא ב' אותיות אל"ה שהן כלים לכתר חכמה הן היו צריכות להשאר זה"י"ב שהן כלים לבינה תר"מ היו צריכות לרדת ולנפול אל המדרגה התחתונה, אלא משום שב' הכלים העליונים אין בהם בעת הקטנות רק ב' אורות הקטנים נפש רוח לכן אנו מכנים אותם מ"י על שם האורות המלובשים בהם, וג' אותיות אל"ה שנפלו רומזים

שסא) אתון אחרנין היכלין וכו': אותיות אחרות המאירות בגן עדן הן היכלות וכיסוים לאלה האותיות, של א' שהוא היכל פנימי, והכל הוא מרוקם ומצוייר בכסא, שהוא בריאה שאע"פ שאנו מדברים מן אותיות באצילות, הנה כל זה אמור רק לשורש לבד, אבל עצם האותיות לא יכלו לצאת עד עולם הבריאה, היינו מתחת המסך של אצילות, שמשם ולמטה יש שליטה לחסכים, אבל באצילות אין כח מסך כלל, ובלי כח מסך אין אותיות מתגלמות, ומה שאנו מבחינים מסכים ואותיות באצילות אינם אלא לשורשים המפעילים ככה בעולמות התחתונים, ו' שש מעלות לכסא, שהם ו"ק ד"א, ס' ששים גלגלי הכסא שהם ו"ק דמלכות בסו"ה הנה מטתו שלשלמה ששים גבורים סביב לה, כי אותיות התורה למדנו בהם אין מוקדם ומאוחר בתורה, אבל בכסא כולם מתתקנים כראוי, וסוד זה נמסר לחכמי לב.

פירוש, נודע שאותיות התורה הן כלים אל אורות התורה המלובשים בתוך הכלים, ויש תמיד ערך הפוך בין אורות לכלים, כי בכלים הסדר הוא שהעליונים גדלים בתחילה בפרצוף, שמתחלה בא כתר ואח"כ חכמה וכו' ולכן מתחילים במנין עשר הספירות כתר חכמה בינה וכו' כי כן סדר ביאתם אל המדרגה, משא"כ באורות הוא להיפך שאורות התחתונים נכנסים בתחלה, שמתחלה בא אור הנפש שהוא אור המלכות הקטן מכל האורות, ולבסוף בא אור היחידה שהוא אור הגדול מכל האורות, ולכן נקראים האורות בשם נפש רוח נשמה חיה יחידה ומתחילים מאור הנפש הנכנס בתחלה ואח"כ רוח וכו'.

ונמצא לפי זה שבעת שאין בפרצוף אלא כלי אחד, שהוא בהכרח הכלי העליון דהיינו כתר שאז אינו נכנס בפרצוף האור הגדול המיוחד אל הכתר שהוא אור יחידה, אלא שנכנס האור הקטן שהוא אור הנפש ומתלבש בכלי דכתר, וכן כשגדלו ב' כלים, שהם הכלים הגדולים יותר שהם כתר חכמה, אז נכנס (דפו"י דף ס"ו ע"ב) דף ס"ז ע"א)

הקדמת תקוני הזהר

מאמר כ"ב אותיות

(שסב) ד"א והמשכילים יזהירו, אלין כ אינון אתוון, דהוה לון שכל לאעלא קדם מלכא, כל חד על תקונוי. מסטרא דגבורה עאלו כלהו למפרע, בגין ד דאיהי דרועא שמאלא, תשר"י. ודא איהו בראשי"ת, ב"א תשר"י. בגין דבמדת הדין אתברי עלמא, ובגין דא עאלו למפרע.

(סג) והא אוקמוהו דבימינא אתברי עלמא, וביה עאלו אתוון כסדרן. ורזא דמלה, (ז) אמרתי עולם חסד יבנה. ובגין דא, כד עאלו אתוון למפרע, ומנייהו כסדרן, לא בעא קב"ה למברי בהון עלמא, עד דשתף לון בימינא ושמאלא, וברא בהון עלמא.

(סד) נטל א"ב מכסדרן, ונטל מ תשר"ר מלמפרע, ושתף בהון אות י' מן שמייה, וברא בהון עלמא, בגין דיתקיים נ בניינא, ואינון אב"י תשר"ר : אב"י (ק) א"שר ב"ידו נפש כל ח"י. ת' : ר) תורת י"י תמימה. ש' : שבת. ר' : (ש) ראשית חכמה יראת י"י.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ז) (תהלים פ"ט) (ק) (איוב י"ב) זהר יתרו ס"ד ציון
נ ז"ח פ"ט ס"ד ר) (תהלים י"ט) (ש) (תהלים קי"א)
זהר משפטים ק"ט ציון ר'
י' נ"א ע"א (מנטובה) כ נ"א אתוון אנון (מנטובה) ל
נ"א דאיהו (וילנא) מ נ"א תשר"י (מנטובה)
קושטנדינא) נ נ"א בגיניה (דפו"י)

מעלות הסולם

מאמר כ"ב אותיות

העולם, מצד הגבורה נכנסו כולם למפרע דהיינו בסדר תשר"ק, משום שהיא היינו גבורה זרוע שמאלית, שה"ס חודש תשר"י, כי ניסן הוא ימין חסד, ותשרי שמאל גבורה. וזה הוא בראשית נוטריקון ב"א תשר"י. משום שבמדת הדין נברא העולם, כמ"ש שבתחלה עלה במחשבה לבראות במדת הדין, ומשום זה נכנסו האותיות למפרע, בסוד מ"ן. (ע"י ז"ח שה"ש אות רפ"ד).

(סג) והא אוקמוהו דבימינא וכו': והרי העמידו חז"ל כי בימין שהוא חסד נברא העולם, כי ראה שאין העולם מתקיים והקדים מדת הרחמים ושתפה למדת הדין כמשי"ת להלן, ובו בקו הימין, נכנסו האותיות כסדרן בדרך ישר א"ב ג"ד. ומשום זה כשנכנסו האותיות למפרע, וחלק מהן כסדרן לא רצה הקב"ה לברוא בהן את העולם, עד ששתף אותן בימין ושמאל יחד, ברא בהם את העולם.

(סד) נטל א"ב מכסדרן וכו': לקח אותיות א"ב מכסדרן, שה"ס קו ימין, ולקח אותיות תשר"ר מלמפרע שה"ס קו שמאל, ושתף בהם אות י' משמו שה"ס חסד דחירק מקו האמצעי

רומזים על אורות הגדולים יחידה חיה נשמה שנשתלקו, וז"ס מי ברא אלה. (ע"י בהקדמת ספר הזהר אות י"ג).

וזה אמרו דאתוון דאודייתא אתמר בהון אין מוקדם ומאוחר כתורה כי בכלים שהם אתוון דאודייתא יש לפעמים שמקדימים את המאוחרים כמו אותיות מ"י של אלקים הנקראים ע"ש האורות ומקדימים אותן לאותיות אל"ה כנ"ל. אבל בכרס"א כלומר בזמן הארת אור היחידה בסוד אנכ"י דסליק לחשבון כס"א ובי"ע ישיב להיות אצילות וכל אור יכנס אל הכלי המיוחד לו כלהו מתתקנן כדקא יאות.

(שסב) ד"א והמשכילים יזהירו וכו': פירוש אחר והמשכילים יזהירו, אלה הן אותיות כי כ"ב אותיות הן פרטות כל ראשי המדרגות הנמצאים בד' העולמות אב"י"ע, שהיה להן שכל להכנס לפני המלך, כל אחת על תקונה, כי כל אות יש לה הוראה מיוחדת על מדרגתה בקדושה, וחשבה את מעלת מדרגתה שעל ידה יוכלו בני העולם להגיע אל גמר התקון. ולכן טענה שבמדתה כדאי לברוא את (דפו"י דף ט"ז ע"א)

שסה) ובכלהו לא בעא למתחל אלא באת ב', בגין דאיהו בנין אב, בנינא דעלמא, ובה שארי למתחל. בגין דבה עתיד למבני ירושלם, כד"א (ת) בונ"ה ירושלים י"י, דאם R) י"י לא יבנה בית שוא עמלו בוניו בו. ובנינא דאורייתא דעלמא, באות ב' עתידה למבני, ועלה קיימא עלמא. ובההוא זמנא דאתבניאת, כאילו בההוא זמנא יתברי עלמא ויתבני, ודא ב) בראשית ברא אלקים.

מסורת הזהר

ת) (תהלים קמ"ז) זהר בראשית א' רל"ג ציון ר' א) (תהלים קכ"ז) לעיל אות קי"ד ציון ש' ב) (בראשית א') לעיל דף ס' ציון צ'.

מעלות הסולם

מאמר כ"ב אותיות

היינו אור החסדים שנקרא ברכה, הוא בנין לאורות החכמה שנקראים אב. ובה שארי למתחל כי אור זה של חסדים הוא בחינת ו"ק ועדיין אינו מספיק לפריה ורביה, כי אין הולדה לשום פרצוף מטרם שמשיג ג"ר, וענין הקביעות של אות ב' הוא רק לבחינת עיקר שזה לא יחסר אף פעם בפרצופי קדושה, והשלמת ג' הראשונות אינה עיקר במדרגות הקדושה, אלא נבחנת לבחינת תוספות התלויה במעשיהם הטובים של התחתונים.

בגין דבה עתיד למבני ירושלם, וכי כי ירושלים נקראת עיר שלם בסו"ה ומלכי צדק מלך שלם על שם מלכות בעת שמאירה הן בחכמה הן בחסדים, כמו בינה, (ע"י בפרשת לך בטלם מאמר ומלכי צדק) ותורה היא ז"א שעיקרו הוא אור החסדים, ועולם הוא שם המלכות שעיקרה הארת החכמה, וזה אמרו ובנינא דאורייתא דעלמא דהיינו חכמה וחסדים באות ב' עתידה למבני כנ"ל שאות ב' היא חכמה בסו"ה בחכמה יבנה בית, ורומז לברכה בסוד חסד דחכמה, שאור זה אינו מתמעט כלום בהיותו עובר ומשתלשל דרך המדרגות, וכמו שהוא בראש המדרגות המקבל מא"ס ב"ה, כן הוא בכל גדלו ושבוה בעולם אצילות וכן עד סוף עשיה ואינו מתעבה כלום בעברו דרך המסכים, ובזמן המקדש היו זו"ג בזוג פב"פ אפילו בימות החול, ולכן ועלה על אור החסדים שבאות ב' קיימא עלמא היינו מלכות בהארת חכמה, ובההוא זמנא דאתבניאת באלו בההוא זמנא יתברי עלמא ויתבני וכי, (ע"י זהר פקודי אות צ"ח). אבל

האמצעי, וברא בהם את העולם, בכדי שבנין העולם יתקיים. הם נוטריקון אב"י תש"ר אב"י ה"ס אשר בידו נפש כל חי, רומז למלכות צדור החיים. ת' תורת ה' תמימה ז"א תפארת, ש' שבת בינה ג' ראשית חכמה יראת ה'. וביחד הם מדרגה אחת בקומה שלימה של חו"ב תו"מ.

שסה) ובכלהו לא בעא וכי: ובכל האותיות לא רצה הקב"ה להתחיל, אלא באות ב', משום שהיא בנין אב, כלומר בנין לאור החכמה שנקרא אב, שהוא בנין העולם, ובה קדם להתחיל, משום שבה עתיד לבנות את ירושלים, כמו שאתה אומר בונה ירושלים ה', ובה עתיד לבנות את בית המקדש שנאמר שאם ה' לא יבנה בית שוא עמלו בוניו בו. ובנין התורה והעולם באות ב' עתיד לבנות, ועליה קיים העולם, ובאותו הזמן שנבנה בית המקדש, היה כאלו שבזמן ההוא נברא ונבנה העולם, וזה בראשית ברא אלקים.

פירוש, אות ב' ה"ס חכמה והיינו חסד דחכמה, בסוד נקודה בהיכליה, כי אור החסדים הוא היכל לאור החכמה, והיא ברכה בסו"ה, והריקותי לכם ברכה וגו', וזה אמרו ובכלהו לא בעא למתחל וכי, כי לא קבע את אור הברכה לשלימות העולם, אלא להתחלה טובה ומספקת להביא את העולם לכלל השלימות.

בגין דאיהו בנין אב בנינא דעלמא זין נקראים עולם, הצריכים להארת חכמה, ואור החכמה אינו מאיר בזו"ן בלי הלבוש של אור החסדים, לכן אמרו בגין דאיהו (דסו"י דף ט"ז ע"א)

שסו) אבל ס כד חרב ע בית ראשון, כאלו הוה עלמא תהו ובהו, ודא
 איהו פ ג) והארץ היתה תהו. מיד דאתבניאת, ד) ויאמר אלקים יהי אור. בגין
 דכל אתון נהירין ז בה.
 שסז) ואע"ג דאור הוא א', אור ק דילה דנהרא בה, ב'. בחמש נהורין,
 דאינון ה' עלאה דשמא קדישא.
 שסח) ג עמודא דסמיך ביתא, דאיהו גמילות חסדים טובים. איהו סמיך
 לד', ש דאיהו ת דל"ת. ובאן אתר סמיך לה, בגלותא. א' סמיך ונהיר לב'.
 ג' גמיל חסד עם ד'.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ג) (בראשית א') לעיל אות רכ"ג ציון ה' ד) (בראשית
 א') זהר בראשית א' מ' ציון ד'
 ס נ"א ל"ג כד (מנטובה) ע נ"א ל"ג בית ראשון
 (כסא מלך באר יצחק) פ נ"א מוסיף חרב בית
 ראשון (מנטובה) נ"א ל"ג בית ראשון (כסא מלך
 בשם ספר מוגה וכן בספר באר יצחק אות צ"ח) צ
 נ"א ביה (מנטובה) ק נ"א דיליה (קושטנדינא) ש
 נ"א דאיהי (בראדי) ח נ"א דלית (בניהו)

מעלות הסולם

מאמר כ"ב אותיות

דלת מלשון דלות, כי בכלל נחלקות האותיות
 לג' מדרגות שהן: בינה ז"א מלכות, כי למעלה
 מבינה אין כלים שהם אותיות, וכ"ב אותיות
 של בינה הן האותיות הגדולות, כמו ב' רבתי
 של בראשית ושל ז"א הן האותיות הרגילות,
 ושל מלכות האותיות הקטנות, כמו א' של
 ויקרא, ועד"ז הן נחלקות בדרך פרט לג'
 מדרגות: בינה ז"א מלכות, שבכל אחד מבינה
 ז"א מלכות, כי בבינה עצמה ישנן כ"ב אותיות,
 וכן בז"א, וכן במלכות, ולכן כ"ב אותיות
 עצמן מתחלקות לג' בחינות, יחידות מא' עד
 ט' שהן ט"ס דבינה, ועשרות מן י' עד צ' הן
 ט' ספירות של ז"א ותשע ספירות של מלכות
 הן מאות ק' שהן בחשבון מאות עם מנצפ"ך
 שביחד הן כ"ז אותיות, ומה שאנו אומרים
 תמיד רק כ"ב ולא כ"ז, הוא מטעם כי ישנם
 ב' זמנים בכל פרצוף זמן של קטנות ושל
 גדלות, שבקטנות עולה מלכות למקום בינה
 ומסיימת שם המדרגה, וחצי בינה ותו"מ של
 המדרגה נופלים אל המדרגה שתחתיה, ובגדלות
 יורדת המלכות למקומה וחוזרים הכלים דבינה
 ותו"מ אל המדרגה, ולהיות שמנצפ"ך הן
 האותיות המאירות במלכות רק לעת גדלות
 ובקטנות הן נופלות לגמרי לעולם אחר שהוא
 מתחת המלכות, כי הרי מלכות היא סוף כל
 עולם, בסוד שאמרו חז"ל מנצפ"ך צופים
 אמרום ושכחום ויסרום (שבת קד.) שבזמן
 הקטנות הן נשכחות, שאינן באותה המדרגה,
 ולעת

שסו) אבל כד חרב וכר': אבל כשחרב
 בית ראשון, כלומר בעת החורבן עצמו ע"י
 בעץ חיים (שער מיעוט הירח פ"ב) וז"ל
 ואלוהי שנתמעט המיעוט זה הגדול לא היה
 יכולת אל הקליפות ולאומות העולם להחריב
 בית המקדש, כאלו היה העולם תהו ובהו.
 וזהו שנאמר והארץ היתה תהו. מיד שנבנה
 בית המקדש, נאמר ויאמר אלקים יהי אור.
 משום שכל האותיות מאירות בו, בבית המקדש.
 שסז) ואע"ג דאור הוא א' וכר': ואע"פ
 שאור שהוא חכמה הוא א', בסוה"כ ואאלפך
 חכמה, אור שלה שמאירה בו ב', כלומר שאין
 החכמה מאירה בג"ר שלה, אלא ע"י ישו"ת
 שה"ס בינה וז"ק דחכמה, המאירה בחמשה
 אורות שהם כח"ב תו"מ דישו"ת, שהם ה'
 עליונה של השם הקדוש הו"ה, כי או"א עלאין
 ה"ס י' דהו"ה וישו"ת, ה' ראשונה.
 שסח) ג' עמודא דסמיך וכר': אות ג'
 היא עמיד הסומך את הבית, היינו למלכות
 שנקראת בית, ועמוד זה הוא גמילות חסדים
 טובים. (אבות פ"א) הוא סומך לד' שהיא
 במילואה דל"ת, שואל ובאיהו מקום סומך
 אותה, ומשיב בגלות. א' סומך ומאיר לב',
 ג' גומל חסד עם ד'.

פירושו, סוד ד' זו מורה על בחינת עוני
 ומסכנות שיש במלכות בכללה בסוד דלה
 וענייה ולית לה מגרמה כלום, ומדה זו
 נרשמת בסוד ד' של מלכות, כי במלואה היא
 (דפו"י דף ט"ז ע"א)

שסט) ובמאי. ג' א איהו גלגל, ובה כל אתוון מתגלגלין בכמה ב גלילי דדהבא. הה"ד, ה) ידיו גלילי זהב ממולאים בתרשיש.

חלוסי גרסאות

מסורת הזהר

א נ"א איהי (בראדי) ב נ"א גלילי (בניהו)

ה) (שה"ש ה') ז"ח ואתחנן י"ח ציון ו'

מעלות הסולם

מאמר כ"ב אותיות

פירוש. העניות והדלות של מלכות היא בזמן שהיא בשליטת השמאל לכד. ויונקת מצד השמאל דבינה בעת שהוא במחלוקת עם הימין. ואין תקון למחלוקת זו אלא ע"י הקו האמצעי הנעשה ע"י התחתון העולה שם למין בסוד הקו האמצעי שנעשה זווג מהאור העליון על המסך של התחתון המכונה מסך דחידק ויוצאת עליו קומת חסדים שה"ס הקו האמצעי שמצד אחד ממעט המסך הזה את ג"ר דקו שמאל. ומצד ב' הוא מרבה את אור החסדים. ובב' פעולות אלה הוא מכריח את קו השמאל להתייחד עם קו הימין. ובוה נמצא אור ו"ק דחכמה של קו השמאל מתלבש בחסדים שבקו הימין שעתה הוא יכול להאיר. וכן אור החסדים שבקו ימין מתייחד עם חכמה שבקו שמאל ומשיג בזה את הארת ג"ר ונשלם קו הימין. הרי שקו האמצעי משלים ב' הקוים.

ונתבאר לעיל (אות שנ"ט) סוד אות ג' שהוא ו' עם נקודה מבפנים שהוא חידק. שעל ידי הזווג על המסך שלו מתמעט קו השמאל ומתייחד עם הימין ומתגלה קו האמצעי כנ"ל והארת חכמה דשמאל נקראת זהב ולהיות שחכמה אינה מתגלית רק ע"י נסיעות דרך הקוים דהיינו שהארת כל אחד מן הקוים מתגלה במיוחד זה אהר זה בסוד ג' נקודות: חולם. ואה"כ שורוק. ואה"כ חידק. ואז מקבלת המלכות מהם את גילוי חכמה לכן נקראת הארת חכמה בשם גלילי זהב מלשון התגלות וגלגול. וזה אמרו ג' איהו גלגל היינו שיש בה המסך דחידק שע"י נעשו הגלגול של הקוים. ובה כל אתוון מתגלגלין כי אותיות הן כלים אל הספירות ולהיותן נמשכות מז"ס תחתונות חג"ת נה"מ של או"א. המאירות בג' בחינות מוחין שהן חולם חידק שורוק לכן נמשך מהם ג' מיני התפשטות של ז' כלים. בג' קוים וביחד הם כ"א ולהיות בנקודת החידק ישנה בחינה נוספת על ז' הספירות דאו"א והיא בחינת המסך של זו"ן לכן נוסף עוד כלי בקו האמצעי והם כ"ב. (ע"י בראשית א' אות ל"ד) בכמה גלילי דדהבא וכו' שהם הארות חכמה כנ"ל.

ולעת גדלות חזרו ויסדום שחזרות ועולות ומתחברות למדרגתן. לכן אין אנו חושבים רק ד' אותיות ממלכות שהן קרש"ת. נמצא כי אב"ג הן ג' ראשונות של בינה. דמלכות. ומד' עד ט' הן ו"ק דבינה דמלכות. ולכן אות ג' שהיא מג"ד דבינה. המקבל מבחינה שכנגדה מג"ד דבינה של ז"א ששם החסדים הם בשפע משפיעה אור חסדים אל הדי'. וזה אמרו ג' עמודא דבינתא אות ג' המאירה בחסדים מרובים הוא עמוד הסימך את הבית שהיא מלכות בכלל. מפני דאיהו גמילות חסדים טובים. וכו'. מג"ד דבינה שבמלכות.

ומ"ש ובאן אתר סמיך לה. בגלותא וכו' מתבאר היטב לפי מה שמוכא בספר דגל מחנה יהודה בשם א"ז הרה"ק מוהר"א מסטרטין זיע"א על הפסוק בפדשת תבא והיו חידק תלואים לך מנגד ע"פ מה שאיתא במסכת (שבת קד.) דרדקי דבי רב אמרו מלתא שאפילו מימות יהושע בן נון לא אמדו כוותיהו: אלף בית אלף בינה. גימל דלת גומל דלים. ואמד כי בדורות הראשונים היה להם חיות מהתורה הקדושה וגם היה להם בית המקדש והיה להם עבודה וזה אלף בית אלף הוא לשון לימוד הוא התורה. בית בינה היא תשובה עמוד עבודה. אבל עתה בגלות המד הזה שלומדי תורה תמו וגם עבודה אין להם ולא נשאר לנו אך גימל דלת היינו גומל דלים. וז"ש הכתוב והיו חידק תלואים לך מנגד ר"ל בימי הגלות כל החיות שלך לא יהיה אך גומל דלים וע"ז אמד הכתוב יתומים היינו ואין אב כי בגלות לא נשאר לנו דק ג"ד גומל דלים ואין לנו א"ב הוא אלף בינה עכ"ל וזה אמרו א' סמיך ונהיר לב' היינו מוחין דגדלות מאו"א עלאין שהם חכמה ובינה. שמאירים בזמן התפלות ובשבתות ומועדים ובעת שביית המקדש היה קיים. ג' גמיל חפד עם ד' בזמן הגלות ומוחין דקטנות.

שסט) ובמאי ג' איהו וכו': שואל. ובמה סומכת ועוזרת ג' לדי'. ומפרש, ג' היא גלגל. ובה כל האותיות מתגלגלות בכמה גלילי זהב. וזה שנאמר ידיו גלילי זהב ממולאים בתרשיש. (דפריי דף ט"ז ע"א)

שע) מאי בתרשיש. ג אלא בתרי שש. ואינון ד תרין זרועין, גדולה גבורה דבהון שרי אוריתא בב'. ובהון שית פרקין, דאינון ו' אתוון בראשית, דכלילן בעמודא דאמצעיתא, דאיהו ו'. ועליה אתמר, (ו) וירא ראשית לו, לו: לאת ו'. כי שם חלקת מחוקק ספון.

שעא) ד' דלת דביתא ה דירושלים. ו' עמודא דסמיך לדלת ו ואיהי דלת דתרין תרעין, דאתמר בהון ז) פתחו לי שערי צדק.

שעב) ובגין דא ז אית לדלת תרין גגין, ואינון ב' דרועין ח וכל אחד ו', דאינון שית פרקין. ט איהו דלת, ודא איהו ח) דלותי ולי יהושע. ואת ד' היא דרועא, דאית כ ביה תרין אמין.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ו) (דברים ל"ג) ז"ח יא ט"ג של"ב ז) (תהלים קי"ח) ג נ"א מוסיף אלא ב' תרי שש (דפו"י) ד נ"א לעיל את קס"ו ציון פ' ח) (תהלים קט"ז) זהר ח"ג מוסיף ואינון ב' תרין דרועין (מנטובה) ה נ"א רכג. רעג. דירושלם (מנטובה) ו נ"א לביתא (דפו"י) ז נ"א מוסיף אית לה לדלת (מנטובה) ח נ"א בלא (דפו"י) ט נ"א איהי (מנטובה) י נ"א איהי דרועא (מנטובה) כ נ"א ב' (ירושלים)

מעלות הסולם

מאמר כ"ב אותיות

הפגם הוא מקום הקבורה וכיון שלא היה בו פגם ע"כ לא ידע איש את קבורתו. אלא בגמר התקון שיתגלה שלמותו של משה. ולכן שם בקו האמצעי, חלקת מחוקק שהוא משה ספון. (ע"י בזהר בראשית א' בסולס מאמר משה וב' משיחין).

שעא) ד' דלת דביתא וכו': ד' היא דלת של הבית שהוא מלכות שנקראת ירושלים. כי ע"י החסדים של ג' נעשית מדלת שהיא מלשון דלות ועניות, לדלת ופתח שבו נכנסים כל האורות, ז' ז"א המאיר בחסדים, היא עמוד הסומך לדלת, והיא נעשית לדלת של ב' שערים, היינו שער לאור החכמה ושער לאור החסדים, שנאמר בהם פתחו לי שערי צדק. שעב) ובגין דא אית וכו': ומשם זה יש לדלת ב' גגים, שהם ב' קוים, והם ב' זרועות, וכל אחת ו' שהם ששה פרקים, שהם ו"ק דחכמה וו"ק דחסדים, ו"ק דחכמה מרומים בקו האורך ממעלה למטה, ו"ק דחסדיי מרומים בקו המושכב מימין לשמאל, כנודע כי אורך רומן לחכמה ורוחב לחסדים ושניהם יחד הם צורת ד'. וזהו דלותי מלשון דלות, ולי יהושע שהדלות נעשה לשער ודלת להיכל החכמה. ואת ד' היא זרוע שיש בה שתי אמות למדידת קומת המדרגות (ע"י בתלמוד עשר ספירות, חלק ט' מאות פ"ב ביאור צורת אות ד' שהיא כדמיון י' וב' ויין הכוללת כל כ"ב אותיות).

שע) מאי בתרשיש אלא וכו': שואל מהו בתרשיש, ומשיב אלא בשתי פעמים שש, ומפרש והם לב' זרועות: גדולה שהיא חסד, זרוע הימנית. גבורה שהיא זרוע השמאלית, שבהם בחסד וגבורה מתחילה התורה בב' היינו ב' של בראשית. ובהם בב' הזרועות ששה פרקים, כי כל אחת יש לה ג' פרקים, שהם מרומים בששת אותיות של בראשית, והם כל ו' פרקים של ב' הזרועות ימין ושמאל כלולים בעמוד האמצעי תפארת שהוא ו'. והם שתי פעמים שש, אחת של הזרועות, ואחת של תפארת. ועליו על תפארת שהוא קו אמצעי, נאמר וירא ראשית לו, לו היינו לו' לאות ו', שע"י עליית מ"ו מקו אמצעי שעולה ומכריע בין הקוים ימין ושמאל דבינה, וגורם גילוי מוחין של חב"ד בבינה, בסוד תלת נפקי מחד, לכן זוכה גם הוא בהם כי כל שיעור אור שהתחתון גורם לעליון זוכה בו גם התחתון, ולכן זירא ראשית לו' שזוכה גם לראש שהם חב"ד בסוד חד בתלת קיימא. כי שם חלקת מחוקק ספון, היינו המסך דחירק הכלול מב' נקודות מנעולא ומפתחא, שכל המוחין מתגלים על נקודת מפתחא ונקודת מנעולא גנוזה, וה"ס ה' של משה, דאיהו במשכונא לגביה דאברהם (לקמן) תקון כ"ב) ולפי שלא ניתן למשה לתקנה אע"פ שמחמת עצמו היה יכול לגלות כל השלימות שלה, לכן ולא ידע איש את קבורתו כי מקום (דפו"י דף ט"ז ע"א)

שעג) ה' שלימו דתרין דרועין ל וגופא. דאיהי כללא דתלת אבהן. ו' יחודא, שלימו דאת ד', דאיהי סיהרא. כד נהיר בה, אתמר בה, ט) והיה אור הלבנה כאור החמה ואור החמה יהיה שבעתים כאור שבעת הימים. ודא שלימו דחמה וסיהרא, דאינון ה"ה. בגין נ דאיהי ז' ם כליל י"ו. ובגין דא איהו י) ם זכור ושמור, זכור מסטרא דה' עלאה, שמור מסטרא דה' תתאה.

שעד) ח' אית לה תלת גגין, ואינון ו' ו' ו', דכלילן בח"י עלמין. ח' צ איהי מפשר חלמי טבין בט'. והא אוקמוהו, חלמא טבא מסטרא דאת ט',

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ט) (ישעיה ל') זהר שמות מ"ט ציון ג' י) עיין במפתחות זהר כרך ההשמטות עם מעלות הסולם
 ל נ"א דגופא (דפו"י) נ נ"א דאיהו (מנטובה) ט
 נ"א מוסיף כליל י"ו (טשערנאוין) ע נ"א ל"ג
 זכור ושמור (מנטובה) צ נ"א איהו מפשר חלמין
 (וילנא)

מעלות הסולם

מאמר כ"ב אותיות

של המלכות. וע"כ אינם יכולים לקבל מבחינת למעלה מחזה של המלכות שאין להם שורש שמה. ולכן מטרם שמלכות בית דוד שמחזה ולמעלה נכללת במלכות בית יוסף שמחזה ולמטה אינה יכולה להשלים את התחתונים. והתכללות זו נעשה ביום הששי, וזה אמרו ו' יחודא שלימו דאת ד' וכו' שעיקר השלימות של אות ד' הוא ו' הרומז ליום הששי. כי ביום הששי נכללה המלכות שמחזה ולמעלה עם בחינת המלכות שמחזה ולמטה. ודא שלימו דחמה וסיהרא דאינון ה"ה כי מחזה ולמעלה הוא בחינת בינה ה' עליונה. ומחזה ולמטה היא בחינת מלכות ה' תחתונה. ואז נעשית המלכות ליום השביעי, בגין דאיהי ז' כליל י"ו כי מאיר בה עצמה שם הוי"ה בשלימות וג' עולמות ביי"ע התחתונים עלו חלבישו לג' הפרצופים: ישו"ת. וז"א. ומלכות דאצילות. ששם מקומם האמיתי. ובגין דא איהו זכור ושמור הנאמר בשבת שהיא מלכות כשיש בה הארת ג"ר. ואז זכור מסטרא דה' עלאה דהיינו מחזה ולמעלה. ושמור מסטרא דה' תתאה דהיינו מחזה ולמטה. (עי' בזהר בראשית א' אות ק"י).

שעג) ה' שלימו דתרין וכו': ה' היא השלמות של שתי הזרועות שהן חסד וגבורה. והגוף, שהוא תפארת, שהיא, היינו ה' היא הכולל של שלושת האבות שהם חג"ת, בסוד ג' רגלי הכסא והיא רגל הרביעי המשלימה אותם בסוד מלכותא דדוד. כי ד' ה"ס המשכת חכמה וטרם שמלכות נתדבקה בקו אמצעי היתה תחת שליטת החכמה שקו השמאל לא נתחבר עם קו הימין. וע"כ היתה דלה ועניה משום שאינה יכולה להאיר בלי חסדים, ואחר שנתדבקה בו"א שה"ס קו האמצעי אז החכמה מתלבשת בחסדים המרובים של ז"א ומשלימה לו"א. וגם היא נכללת משלשת הקוים ונעשית ה'. ו' היא היחוד המשלים לאות ד' שהיא הלבנה. וכשמאיר בה, נאמר בה והיה אור הלבנה כאור החמה וכו'. החמה יהיה שבעתים כאור שבעת הימים. וזוהי שלמות החמה והלבנה שהם ב' ההי"ן של שם הוי"ה, משום שהיא היינו מלכות היא ז' כוללת י' ו', ומשום זה הוא זכור ושמור הנאמר בשבת, זכור מבחינת ה' העליונה בינה, שמור מבחינת ה' תחתונה מלכות.

פירושו. אע"פ שעיקר השלימות הוא במלכותו של דוד שהוא רגל הרביעי, מכל מקום אינו נשלם כל צרכו טרם שנכלל במלכות בית יוסף שהוא יום השביעי. והטעם הוא כי עיקר תקונה ושלימותה של מלכות הוא בשלימות התחתונים שבג' עולמות ביי"ע. ושורשם של התחתונים הוא מחזה ולמטה (דפו"י דף ט"ז ע"א)

שעד) ח' אית לה וכו': ח' יש בצורתה, ג' גגות, והם ו' ו' ו' הכלולות בח"י העולמים שהוא יסוד, וג' פעמים ו' הם ח"י. ח' היינו מי שזכה להיות מרכבה למדת יסוד, מדת יוסף הצדיק

ק דאיהו סחור לה. כמה דאוקמוהו, חלמא טבא חזית, ודאי מתמן קא אתיא. בגין דאת ט' איהי ספירה תשיעאה מעילא לתתא. ח' ספירה תמינאה, ו מתתא לעילא. ח' מסטרא דאת א'.

° (שעה) י' ספירה עשיראה, עשירית °) האיפה. כד נחית ח' לגבה, אתעבידת ח"י. ואת י' כד סלקא בכ', אתקריאת כתר. ש ועליה אתמר כתר יתנו לך יהוה אלהינו. אבא ואימא, מלאכים המוני מעלה, אלין נשמתין, דאינון מלאכים מסטרא דמלכות.

שעו) יחד כלם קדושה לך ישלשו, קדושה ודאי ת איהו שכינתא. לך ישלשו, אינון תלת אבהו, דאינון קק"ק י"י צבאות, מאי צבאות. אלין תרין נביאי קשוט. מלא כל : דא צדיק. הארץ כבודו : דא שכינתא, א דאיהו קדושה, דעלה אתמר, אין קדושה פחות מעשרה, ודא איהו כ' כתר.

חלופי גרסאות

ק נ"א דאיהי (מנטובה) ו נ"א ל"ג מתתא לעילא ח' (הגהות הגר"א) ש נ"א מוסיף בסוגריים עלאה (דפו"י) ת נ"א איהו (מנטובה) א נ"א דאיהי (מנטובה)

מעלות הסולם

מאמר כ"ב אותיות

של אור ישר שביחד הן כ' ספירות או נקראת המלכות כתר. ועליו על ז"א נאמר אז כתר יתנו לך ה' אלקינו. ופירושו לך ה' אלקינו שהוא ז"א אלקי התחתונים, יתנו לך אבא ואמא הנקראים מלאכים המוני מעלה בחינת כתר שלהם, וסרסו ודורשו לך ה' אלקינו יתנו מלאכים המוני מעלה כתר. (כן פירש רבינו האר"י ז"ל בשער הכונות בענין מוסף של שבת) שהם נשמות, כי כתר של או"א הוא בינה דא"א, ובינה היא נשמה. שהם מלאכים מבחינת מלכות, שעלתה לראש א"א. וכתוב בשער הכונות שם וז"ל וכבר נתבאר בספר התיקונים כי או"א נקראים מלאכים של א"א כתר דאצילות. ומה שמכנה לזו"ן בשם ה' אלקינו, הוא מטעם הכלל, שתחתון העולה לעליון נעשה כמוהו, ובשבת במוסף עומדים זו"ן במקום או"א, ונקראים בשמות של או"א.

שעו) יחד כלם קדושה וכו': יחד כלם קדושה לך ישלשו. קדושה ודאי היא השכינה כי ז"א נקרא קדוש ומלכות נקראת קדושה. ור"ל שמדבר כאן מן העלויות שיש אל הנוקבא לך ישלשו, ג' קדושות, הן שלשה אבות שהם חסד גבורה תפארת. שהם: קדוש בחסד, קדוש בגבורה, קדוש בתפארת. ה' צבאות מהם צבאות, הם שני נביאי אמת, שהם נצח הוד. מלא כל, זה צדיק, יסוד שנקרא כל. הארץ כבודו, זוהי השכינה

הצדיק, הוא יודע לפתור חלומות לטובה בט' שגם היא מדת יסוד. וח"ט בגימטריא טו"ב. והרי העמידו חלום טוב הוא מבחינת אות ט' שהיא סביב לה לאות ח', כמו שהעמידו (ברכות נה:) בפתרון חלומות צריכים לומר הלמא טבא חזית, ודאי משם מאות ט' הוא בא. משום שאות ט' היא ספירה תשיעית יסוד ממעלה למטה, באור הישר. ח' היא ספירה שמינית והיא ספירת יסוד ממטה למעלה בעת הסתלקות האורות שאור הכתר יצא ראשונה ונכנס אור היסוד בכלי ההוד, ולכן אור היסוד בתוך כלי הוד, וטובב עליו מבחוץ. ח' היא יסוד מבחינת אות א' שהיא רומזת לאור החכמה בכלי דכתר, בסו"ה ואאלפך חכמה וח' היא יסוד ספירה השמינית מחכמה. (עי' בעץ חיים עקודים פרק ו' ז'). כי התפשטות ב' ה"ס ע"ב דא"ק, והוא שורשו של כל אורות החכמה שבכל העולמות.

שעה) י' ספירה עשיראה וכו': י' היא ספירה עשירית היינו מלכות בסוד עשירית האיפה. כשיורדת ח' שהיא יסוד, אליה לזווג, נעשית ח"י כי אין היסוד ח"י אלא בזווג עם מלכות בח"י ספירות ט' של אור ישר וט' של אור חזר. ואת י' שהיא מלכות כשהיא עולה בכ' דהיינו שאור חזר של מלכות עולה עם עשר ספירות עד כתר, ומלביש עשר ספירות (דפו"י דף ט"ז ע"א °) דף ט"ז ע"ב)

שעז) ל' כ) ויחלום והנה סלם מוצב ארצה, דא שכינתא תתאה. וראשו מגיע השמימה, דא שכינתא עלאה. והנה מלאכי אלהים, דא מ' עולים בל', ויורדים בנ'. דאתמר בה, ז) איך נפלת משמים הלל בן שחר, אתמר ביה ויורדים בו. אבל בס', בה סלקין, בגין דאיהי ב סנ"ה, איהי ס"לם, לסלקא בל'.

שעח) ע' בה ג) מסתכל, וביה מצפה, ורזא דמלה, וכל עין לך תצפה. פ' בה כל לשון לך תשבח, בזמנא דסליק לאתריה. וכי כען לא משבחין ליה כל לשון. לא. עד דיתקיים קרא, ח) והיה י"י למלך, למלך ודאי באת ל'. ד ובהאי זמנא יתקיים כל פה ה) וכל לשון יתנו הדר למלכותך.

חלופי גרסאות

ב נ"א סיני (הגהות הגר"א וכסא מלך) ג נ"א
סתכל ובה תצפה (מנטובה) ד נ"א ובהווא (מנטובה)
ה נ"א וכל ל' (מעזבוש) ו נ"א בסוגריים הוד
והדר (דפו"י)

מסורת הזהר

כ) (בראשית כ"ח) זהר וירא כ"ו ציון ה' ל'
(ישעיה יד) זהר בשלח ככ"ט ציון ל' ח) (זכרי י"ד)
זהר בראשית א' ע"ד ציון א'

מעלות הסולם

מאמר כ"ב אותיות

של המסך שולטים עליה וממעטים אותה גם מחכמה שאינה ראויה עוד לקבל כלום מן בינה ואז אין לה מעצמה כלום לא חכמה ולא חסדים, אלא שנתקנה להיות בזווג פנ"פ עם ז"א ומקבלת הכל מן ז"א הן חכמה והן חסדים. ובזה היא נשלמת להשפיע אל התחתונים חכמה וחסדים.

וזה אמרו בגין דאיהי פנה דהיינו בשעת המיעוט, שדינים דמסך שולטים עליה, ואין לה מעצמה כלום לא חכמה ולא חסדים. איהי סלם שבזה נתקנה להיות בזווג פנ"פ עם ז"א. לסלקא בל' לעלות עמו לבינה ולקבל על ידו חכמה וחסדים.

שעה) ע' בה מסתכל וכי: ע' רומזת לעינים שה"ס חכמה, בה מסתכל היינו משגיח. ובו מצפה, כי בעת שהתחתונים מטיבים מעשיהם זוכים להשיג השגחתו, וסוד הדבר וכל עין לך תצפה, פ' בה כל לשון לך תשבח, כי פ' רומזת לפה. בעת שיעלה למקומו, כי בעת עליית מלכות לבינה, ירד הפה לבחינת טבור ולעתיד יחזיר הפה למקומו לראש. שואל, וכי כעת לא משבחים אותו כל לשון, ומשיב, לא. עד שיתקיים הכתוב והיה ה' למלך, למלך ודאי באות ל' שהיא בינה שם ס"ג (ע"י זהר פנחס אות תרמ"ו) ל' אכתלק על כל אתוון וכי' בגין דאסתלק לשמא דיו"ד ה"י וא"ו ה"י

השכינה מלכות שהיא נקראת קדושה כשיש לה הארת ג"ר, שעלה למדנו אין קדושה פחות מעשרה. וזה הוא כ' הרומזת לכתר.

שעז) ל' ויחלום והנה סלם מוצב ארצה, זה הכתוב ויחלום והנה סלם מוצב ארצה, זה שכינה התחתונה דהיינו מלכות וראשו מגיע השמימה זה שכינה העליונה דהיינו בינה. כי ל' ה"ס מגדל הפורח באויר דהיינו בינה, שמלכות עלתה אליה ונתמעטה מאור לאויר, שלעת גדלות נעשית לחכמה בראש א"א ומתפשטת לז"א וה' הרומזת למלכות, יוצאת מן האויר. והנה מלאכי אלקים זה מ' שהם מצד השמאל ולכן נאמר מלאכי אלקים ולא מלאכי הוי"ה (ע"י ויקרא אות רפ"ד) עולים בל' שהיא בינה, ויורדים בל' שהיא מלכות, שנאמר בה איך נפלת משמים הלל בן שחר, כי מלכות נקראת כך על שם ב' מצבים שלה, שבמצב א' היא שחורה ובמצב ב' היא מהוללת. נאמר בו בסלם ויורדים בו. אבל בס' בה עולים, משום שהיא היינו המלכות היא סנה, והיא סלם לעלות בל'.

פירוש, נודע שב' מצבים הם במלכות, שבמצב א' היא גדולה כמו ז"א ומקבלת חכמה מן בינה אבל אינה יכולה להאיר מחמת חסרון חסדים, ולכן לא יכלה להיות במצב זה. עד שנאמר לה לך ומעטי את עצמך, שאז נתמעטה וירדה מתחת המסך דחזה של ז"א, ודינים (דפו"י דף ס"ז ע"ב)

שעט) צ', בההוא זמנא אתמר בה, (ג) צדקה תרומם גוי. ולית צדקה אלא צלותא, ז' הא אוקמוהו. ואיהי אימא עלאה דנחתא לגבי צדק, ח' ואתעבידת צדקה ט' ואתכליל י"ה בתרוייהו, בצדיק וצדקה.

שפ) ק' בההוא זמנא, יסלקון ליה קלין - דצלותא, קלין דאורייתא, כ' ובהאי זמנא יהא ט' הקול קול יעקב. ר' ו' ראשון לציון הגה הנם ולירושלים מבשר אתן. ש' בה פ' שלום שלום לרחוק ולקרוב אמר י"י ורפאתיו. לרחוק שנתקרב. דקרוב קרוב ל' הוה. ת' בה צ' תם עונך בת ציון לא יוסיף להגלותך.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ז נ"א והא (וילנא) ח נ"א ואתעביד צדיק ול"ג צדקה (מנטובה) ט נ"א בסוגריים צדיק (דפו"י) י נ"א דצלותין (מנטובה) כ נ"א ובההוא (מנטובה) ל נ"א בסוגריים דרחוק רחוק (דפו"י)

(משלי י"ד) ת"ז תקון כ"א נח : ט) (בראשית כ"ז) זהר פרשת ויצא מג ציון א' ז"ח כ"ז ט"ד ט) (ישעיה מ"א) זהר מצורע כ"א ציון ר' פ' (ישעיה ג"ז) צ' (איכה ד') זהר בהעלותך כ"ז ציון ח'

מעלות הסולם

מאמר כ"ב אותיות

התפלה קולות התורה, ובזמן הזה יהיה הקול קול יעקב. ר' רומזת ראשון לציון הגה הנם ולירושלים מבשר אתן דהיינו שיאיר למלכות מבחינת חכמה סתימאה הנקראת ראשון (אדרא זגטא אות קמ"ז) ש' רומזת לשלוט בה שלום שלום לרחוק ולקרוב אמר ה' ורפאתיו. לרחוק שנתקרב דקרוב קרוב היה, כי שלום ה"ס זווג, וישנס ב' מיני זווגים א' להמשכת חכמה, וא' להמשכת חסדים, וזווג להמשכת חכמה בזו"ן נבחן לרחוק בסו"ה מרחוק ה' נראה לי ובסו"ה אמרתי אחכמה והיא רחוקה כי זו"ן אינס יכולים לקבל חכמה בלי חסדים, וזהו רחוק שנתקרב. אבל בג"ר אין נוהג ענין של רחוק וקרוב ומקבלים חכמה בלי לבוש וזהו דקרוב קרוב הוה, דהיינו בג' ראשונות. ת' רומזת לתם, בה תם עונך בת ציון לא יוסיף להגלותך.

ה"י רביה י"י דחושבניה ל'. ועתיד ב"ן להיות ס"ג. ובזמן ההוא יתקיים כל פה וכל לשון יתנו הדר למלכותך.

שעט) צ' בההוא זמנא וכו': צ' רמז לצדקה, בזמן ההוא נאמר בה במלכות, צדקה תרומם גוי. ואין צדקה אלא תפלה הרי העמידו (ברכות י"ד.) ופירש"י צדק תפלה שמצדיק לבוראו. והיא אימא עלאה היינו בינה, שיורדת אל בחינת צדק שהיא מלכות, ונעשה מצדק צדקה. ונכלל י"ה שהס אבא ואימא בשניהם ביסוד ומלכות, י' בצדיק, שהוא יסוד, ה' בצדקה שהיא מלכות. (ע"י זהר בחקותי אות כ"א. ומסכת סוטה י"ז. איש ואשה זכו שכינה ביניהן).

שפ) ק' בההוא זמנא וכו': ק' רומזת לקול, בזמן ההוא יעלו אליו אל הקב"ה קולות (דפו"י דף ט"ז ע"ב)

לראש חדש אלול יום א'

(א) בראשית ברא אלקים וגו', א כתיב, א) והמשכילים יזהירו כזהר הרקיע וגומר, אלין אינון ר' שמעון בן יוחאי, וחבריו, ב רבי אלעזר בריה, ורבי אבא, ורבי יוסי, ורבי חייא, ורבי יצחק, ושאר חברייה. דאזדהרו זהירו ג לעילא, כזהר הרקיע.

(ב) מאי כזהר, אלא כד עבדו האי חבורא, אסתכמו עליה לעילא, וקראו ליה ספר הזהר ומצדיקי הרבים ביה יהון נפישין, כככבים. לעולם ועד, דלא ד אתחשיך נהורא דלהון, לעלם ולעלמי עלמין.

(ג) ה בהוא זמנא דאתחבר האי חבורא, רשותא איתיהיב לאליהו, לאסכמא עמהון ביה. ולכל מארי מתיבתא דלעילא ותתא. וכל חיילין דמלאכין עלאין, ונשמתין עלאין, למהוי עמהון באסכמותא, ורעותא ו כחדא.

מאמר פתח אליהו

(ד) פתח אליהו ואמר, רבון עלמין, ז אנת הוא חד ולא ח בחשבון, אנת הוא עלאה על כל עלאין, סתימא על כל סתימין, לית מחשבה תפיסא בך כלל.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

א נ"א כתוב (מנטובה). ב נ"א רבי אבא ורבי יוסי ורבי חייא ורבי יצחק ורבי אלעזר (מנטובה) ג נ"א כסוגריים דמזהירין (דפו"י). ד נ"א אחשיך (מנטובה). ה נ"א בהיא (מנטובה). ו נ"א ל"ג כחדא (מנטובה). ז נ"א דאנת (מנטובה). ח נ"א כסוגריים בחושבנאן (קושטנדינא הראשון) נ"א בחושבן (קושטנדינא).

מעלות הסולם

מאמר פתח אליהו

בעלי הישיבות שלמעלה ולמטה. (ע"י הקדמת ספר הזהר אות נ"ז) ולכל החיילות של המלאכים העליונים, ונשמות עליונות, להיות עמהם בהסכמה ורצון יחד כאחד.
(ד) פתח אליהו ואמר וכו': פתח אליהו ואמר, רבון העולמים היינו א"ס ב"ה, אתה הוא אחד ולא בחשבון, דהיינו אור פשוט בלי שינוי ותוספות ומסך ממותק שנקרא חשבון (ב"א אות קע"א וז"ח יתרו אות קפ"ב). אתה הוא עליון על כל העליונים, סתום על כל סתומים כי ג' הראשונות כתר חכמה בינה נקראים עליונים וסתומים ואור א"ס ב"ה הוא עליון עליהם, אין מחשבה תופסת בך כלל. כי הוא עצם מחויב המציאות, וה"ס מהות, שאין לנו תפיסה במהותנו עצמנו מכש"כ במחויב המציאות.

(א) בראשית ברא אלקים וגו': כתוב והמשכילים יזהירו כזהר הרקיע וגו'. אלו הם רבי שמעון בן יוחאי וחבריו, רבי אלעזר בנו, ורבי אבא, ורבי יוסי, ורבי חייא, ורבי יצחק, ושאר החברים המזהירים זהר למעלה בעולמות העליונים, כזהר הרקיע.

(ב) מאי כזהר אלא וכו': שואל, מהו זהר, ומשיב, אלא כשעשו חבור זה, הסכימו עליו מלמעלה, וקראו אותו ספר הזהר. עיין פירוש הדברים לעיל בהקדמה ראשונה אות ה'. ומצדיקי הרבים, בו בזהר הרקיע יתרבו כככבים. לעולם ועד, שלא יחשך אורם לעולם ולעולמי עולמים.

(ג) בההוא זמנא דאתחבר וכו': בזמן ההוא שנתחבר חבור זה ניתן רשות לאליהו להסכים בו עם התנאים רשב"י וחבריו, ולכל (דפו"י דף י"ז ע"א)

(ה) **אנת הוא דאפיקת עשר תקונין, וקרינן ט לון עשר ספירין, לאנהגא בהון עלמין סתימין, דלא אתגליין. ועלמין דאתגליין. ובהון - אתכסיאת מבני נשא. ואנת הוא דקשיר לון ומיחד לון. ובגין דאנת מלגאו, כל מאן כ דאפריש חד מן חבריה מאלין עשר, אתחשב ליה כאלו אפריש בך.**

(ו) **ואלין עשר ל ספירן, אינון אזלין מ כסדרן, חד אריך, וחד נ קצר, וחד בינוני. ואנת הוא דאנהיג לון, ולית מאן דאנהיג לך. לא לעילא, ולא לתתא, ולא מכל ס סטרא.**

(ז) **לבושין תקינת לון, דמנייהו פרחין נשמתין ט לבני פ נשא. וכמה גופין תקינת לון, צ דאתקריאו ק גופא, ר לגבי לבושין דמכסיין עליהון.**

(ח) **ואתקריאו בתקונא דא, חסד דרועא ימינא, גבורה דרועא שמאלא, תפארת גופא, נצח והוד תרין שוקין, ש ויסוד סיומא דגופא, אות ברית קדש. מלכות פה. תורה שבעל פה קרינן ת ליה.**

חלופי גרסאות

ט נ"א להון (לקוטי יקרים). י נ"א בסוגריים אתכסיא (דפו"י). כ נ"א מוכיף דאפריש חד מחבריה מאלין עשר ספירן (לקוטי יקרים אור הישר רו"ש). ל נ"א ספירין (יעב"ץ). מ נ"א בסדרן (מנטובה קושטנדינא). נ נ"א קציר (אור הישר). ס נ"א סטרין (יעב"ץ). ע נ"א בסוגריים דבני (דפו"י). פ נ"א אנשא (דה"ח). צ נ"א דאקריאו (טשרנאוויץ). ק נ"א גופין (רו"ש). ר נ"א לגבי (מנטובה). ש נ"א יסוד. ת נ"א לה (רו"ש).

מעלות הסולם

מאמר פתח אליהו

שהארתו מאירה ממטה למעלה. וקו אחד היינו האמצעי דתי"ס הוא בינוני כלול מימין ושמאל. ואתה הוא היינו א"ס ב"ה המנהיג אותם. ואין מי שינהג אותך לא למעלה בג"ר ולא למטה במלכות ובי"ע ולא משום צד. בו"ק, כי הוא הסובב כל עלמין וממלא כל עלמין.

(ז) **לבושין תקינת לין וכו':** תקנת להם לע"ס דאצילות, לבושים. שהם ע"ס דבריאה, שמהן מעשר ספירות דבויאה פורחות נשמות לבני אדם. כי נשמה היא מבריאה רוח מיצירה נפש מעשיה. וכמה גופות תקנת להם אל הספירות, כי כל ספירה היא כלולה מע"ס. ונחשבת לגוף בפני עצמה. ונקראות גופות אל הלבושים המכסים עליהן שהם בי"ע.

(ח) **ואתקריאו בתקונא דא וכו':** והספירות נקראות בתקון זה כלומר בתקון ציור קומת אדם דאצילות, חסד זרוע הימנית. גבורה זרוע השמאלית

(ה) **אנת הוא דאפיקת וכו':** אתה הוא שהוצאת עשרה תקונים, כלומר תקונים כלפי התחתונים בכדי שיוכלו להשיגם, ואנו קוראים אותם עשר ספירות. להנהיג בהם עולמות סתומים שאינם מגולים. בהארת חכמה, ועולמות שמגולים, המאירים בהארת חכמה. ובהם אתה מתכסה מבני אדם. בדומה לאדם המכסה את עצמו כלפי חבריו והאדם עצמו אינו מתפעל מן הכסוים הללו אלא האחרים מתפעלים. ואתה הוא המקשר אותם ומיחד אותם. ומשום שאתה מבפנים הספירות, ומאיר בהן לכן כל מי שמפריד מאלו עשר הספירות אחת מן חברתה, להשליט אותה הספירה לבדה. נחשב לו כאלו מפריש בך כלומר באחדות א"ס ב"ה.

(ו) **ואלין עשר ספירן וכו':** ואלו עשר ספירות הן הולכות כסדרן דרך ג' קוים, קו אחד הימין חו"ג הוא ארוך שהארתו מתפשטת ממעלה למטה, וקו אחד השמאלי בג"ה קצר (דפו"י דף י"ז ע"א)

(ט) א חכמה מוחא, ב איהו מחשבה מלגו, בינה לבא, ובה ג הלב מבין, ועל אלין תרין כתיב, (ב) הנסתרות ליי' ד אלהינו.
 (י) ה כתר עליון, איהו כתר מלכות. ועליה אתמר, (ג) מגיד מראשית אחרית. ואיהו ו קרקפתא דתפלי.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ב) (דברים כ"ט) זהר שלח לך ע"ז ציון ה. ג. (ישעיה א ב"א מוחא חכמה (מנטובה). ב ג"א איהי (רש"ז) מ"ו) לעיל אות רמ"ה ציון י'. ג ג"א ל"ג הלב (מנטובה) ד ג"א ל"ג אלקיני (מנטובה). ה הכי הגירסא בלקוטי יקרים כתר (עליון) עלאה איהו. ו ג"א קרקפתא דתפלין (רז"ש) ג"א בסוגריים קרקפתא דלא מנח תפלי (דפו"י).

מעלות הסולם

מאמר פתח אליהו

דהיל לקב"ה או רחים ליה דא לא ידע ב"ג אחרא.

(י) **כתר עליון איהו וכו' :** כתר עליון הוא כתר מלכות. היינו המתפשט בעשר ספירות דאור ישר לזווג דהכאה על מלכות ועולות עשר ספירות דאור חוזר ממלכות עד כתר ונעשה קומתם של כתר ומלכות שוה. (ע"י תנ"ס ח"ג תשובה רל"ז) ועליו נאמר מגיד מראשית אחרית. דהיינו קומה שלימה מכתו למלכות והוא הגלגולת של התפלין שהם אורות המקיפים.

בע"ח שער דרושי הצלם דרוש ה' באמצע דבריו כתב בענין כתר, וז"ל וביאור הדבר, הנה אם כפי מה שחושבים בני אדם שהגלגלת הוא הכתר, והמוחין חב"ד שבתוך הגלגלת א"כ נמצא היות חב"ד שהם המוחין גדולים לאין קץ על הגלגלת שהוא כתר, יען הוא לבוש שלהם, וזה לא יעלה ברעת כלל. אך הענין כי בודאי שהכתר הוא למעלה מן המוחין ואין המוחין בתוכו כלל, אלא למטה ממנו כי כתר גבוה מהם מאד מאד וזה פשוט. ואמנם הכתר הוא מב' בחינות: חיצוניות, ופנימיות, שהם מוחין עליונים גמורים, ואותן המוחין שבתוכו הם עליונים מאד מאד לאין קץ על המוחין דו"א הנקרא חב"ד, וכל זה עומד למעלה מן המוחין הנקרא חב"ד, ואמנם חיצוניות הכתר הזה לבד הוא מתפשט ונמשך למטה, בסוד הגלגלת להקיף ולהכתיר המוחין תחתונים הנקרא חב"ד, וכו' וזו הגלגלת ניכרת ועומדת למטה, אך עיקרית הכתר הנשאר למעלה בסוד אור מקף בלתי מורגש עכ"ל. וזה אמרו כאן על הכתר של כללות אצילות ואידו קרקפתא דהיינו גלגולת דתפלין שעל הגלגולת הם אורות מקיפים שנקראים תפלין.

מלגא

השמאלית. תפארת היינו הגוף, נצח והוד שני שוקים. יסוד סיוס הגוף שהוא תפארת אות ברית קודש. מלכות פה, היינו מלכות של ראש, תורה שבעל פה אנו קוראים אותו.

פירוש במלכות של ראש ישנן שתי בחינות: א', בחינת מלכות המסיימת דהיינו מה שהמסך מעכב על אור העליון שלא יתלבש בכלי מלכות. ב', בחינת מלכות המזדווגת. כי לולא הזדווגות אור העליון עם המסך בסוד הנווג דהכאה המעלה אור חוזר להלביש את אור העליון, לא היו כלי קבלה לאור העליון ולא היה שום אור במציאות, כי אין אור בלי כלי. ובמלכות של ראש נמצאות אלו ב' בחינות רק בבחינת ב' שורשים בכח. שמלכות המסיימת היא שורשה של מלכות המסיימת את המדרגה. ומלכות המזדווגת היא שורש להתלבשות אור בכלים. ושתי פעולות אלה מתגלות בגוף בפועל, שמפה עד הטבור מלכות המזדווגת מראה שם כחה שאור העליון בא לידי התלבשות בכלים. ומטבור ולמטה מראה מלכות המסיימת כחה ומוציאה עשר ספירות דסיוס, שכל ספירה יוצאת בהארת אור חוזר לבד, וכשמגיעה אל המלכות דע"ס אלו מסתיימת המדרגה, ומלכות זו נקראת סיוס רגלים. וזה אמרו **מלכות פה כלומר מלכות דראש. תורה שבעל פה קרינן ליה** היינו שכחה היא האור החוזר מפה ולמעלה, שמאור חוזר זה נעשו כלים להלבשת אור העליון, ולהתפשט עד לסיוס רגלי המדרגה.

(ט) **חכמה מוחא, איהו וכו' :** חכמה היא המוח היינו המחשבה שמבפנים המוח, שהש אור וכלי. בינה היא הלב ובה בבינה הלב מבין, והם אור וכלי. ועל אלה השנים חכמה ובינה, כתוב הנסתרות לה' אלקיני. כמ"ש בזהר נשא (אות נ') הנסתרות: **יראה זאהבה דאינון במוחא ולבא וכו' דאי ב"ג** (דפו"י דף י"ז ע"א)

(יא) ז מלגו ח איהו יו"ד ה"א וא"ו ה"א, דאיהו ארח אצילות, ט איהו שקיו דאילנא בדרועוי י וענפוי, כמיא דאשקי לאילנא, ואתרבי בהוא שקיו.

מסורת הזהר

ז נ"א מוסיף וחלוי מלגאו (הגהות הגר"א). ח נ"א מוסיף איהו שם מ"ה כזה יוד הא ואו הא (רו"ש). ט נ"א ואיהו (רו"ש). י נ"א בסוגריים ואנפוי (דפו"י).

מעלות הסולם

מאמר פתח אליהו

ה' פרצופי א"ק. מטעם שאין תקון לה"פ אצילות אלא ע"י עלייתם והלכשתם בקומה שוה בקביעות לה"פ א"ק. שוה יהיה בגמר התיקון. אמנם בתחלת תיקונם ע"י המאציל, לא קבלו מה"פ א"ק רק קומת מ"ה שלו. דהיינו שכל פרצוף דאצילות בעת שנתקן קבל קומת מ"ה מפרצוף שכנגדו בא"ק. כי פרצוף עתיק קבל קומת מ"ה מפרצוף כתר דא"ק. שהוא נמצא למטה מטבור דפרצוף הכתר דא"ק. כי הראש דכל פרצוף הוא כתר שלו. והגוף של כל פרצוף עד החוזה הוא חכמה שלו או ע"ב. ומחזה עד הטבור הוא בינה שבו או ס"ג. ומטבור ולמטה הוא זו"ן או מ"ה ב"ן.

וכן א"א דאצילות קיבל מא"ק מ"ה דפרצוף חכמה שלו. דהיינו מטבור ולמטה דע"ב דא"ק. ונקרא חכמה דמ"ה או ע"ב דמ"ה. ואו"א דאצילות קבלו המ"ה דס"ג דא"ק הנקרא בינה דמ"ה. או ס"ג דמ"ה. וזו"ן דאצילות קבלו מ"ה דמ"ה דא"ק היינו מלמטה מטבור דפרצוף מ"ה דא"ק הנקרא ו"ק דמ"ה.

וצריכים לדעת שבחינות ג"ר דנקודים נבחנו למ"ה דא"ק. ובחינות ז"ת דנקודים לב"ן דא"ק כמ"ש בע"ח שער עקודים פ"ב. שישו"ת הוא תגין ומ"ה. וז"ת הם ב"ן ואותיות. והכונה היא למ"ה וב"ן דא"ק שהם פנימית ג"ר וז"ת דנקודים. אשר ישו"ת וזו"ן דאצילות מקבלים מהם. וישו"ת מקבלים ממ"ה דא"ק שהם פנימית ג"ר דנקודים. וזו"ן מקבלים מב"ן דא"ק שהם פנימית ז"ת דנקודים. ואע"פ שעתיק אינו מצטרף לה"פ אצילות. זה אמור רק מבחינת ב"ן שבו. משא"כ מבחינת מ"ה גם עתיק מצטרף לאצילות והוא כתר דאצילות בסוד כתר מלכות. וכל עליות העולמות הם רק עפ"י בחינת מ"ה דאיהו ארח אצילות, אשר גם הכלים הם אלקות. משא"כ בבי"ע שכלים שלהם אינם אלקות.

נמצא כל פרצוף מה"פ אצילות הוא רק בחינת ו"ק כלפי פרצוף שכנגדו בא"ק וחסר ג' מדרגות כתר ע"ב ס"ג כלפי עליונו לכן מתחיל לחשוב מחסד. וקראו שקיו דאילנא. ואלו ג' המדרגות העליונות מקבלים ה"פ אצילות

(יא) מלגאו איהו יו"ד וכו': מבפנים של קומת האצילות, הוא יו"ד ה"א וא"ו ה"א. היינו שם מ"ה, שהוא בארח אצילות דהיינו קומת חכמה המאירה באצילות. כנודע שא"ק ואב"ע הם: א"ק כתר, אצילות חכמה, בריאה בינה, יצירה ו"ק, עשייה מלכות. ולמטה מאצילות אין התפשטות לאור החכמה. הוא השקאה של האילן בדרועותיו וענפיו. כמים המשקים את האילן. והאילן מתרבה ומתגדל באותה ההשקאה. בכדי להבין למה שהתקונים קורא לכל קומת אצילות בשם אילנא שהוא שם של ז"א. וכן מה שהתחיל לפרש את תקון האצילות מן חסד, וכן שאר דיוקים, צריכים לדעת כי כל פרצוף מחמשת פרצופים הכוללים של אצילות שהם: עתיק, א"א, או"א וישו"ת. וזו"ן, הוא רק בבחינת ו"ק הנקרא מ"ה כלפי הפרצופים שבכל אחד מבחינה שכנגדם בא"ק וחסר ג' מדרגות הראשונות שהם כתר, חכמה, בינה, או גלגלתא ע"ב ס"ג כלפי פרצופי א"ק העליונים.

ואליהו שה"ס מלכות ושם ב"ן שבגימטריא אליהו משמיע לנו התקונים מבחינות המוחין הקבועים שנתקן בהם משם מ"ה שאינם חסרים ממנו לעולם גם ג' קומות הראשונות הנמשכות ע"י עליית מ"ן ממעשים טובים. של הצדיקים. שבהם נוהג עליה וירידה שבעת שהתחוננים מטיבים מעשיהם עולים, וכשמתרבים עונות יורדים ואינם בקביעות.

וזה מ"ש הרב בעץ חיים שער עתיק פ"א שבכל ה' פרצופי אצילות אין שם אלא קומת מ"ה הנקרא מ"ה החדש. ועתיק לקח כתר דמ"ה, וא"א לקח חכמה דמ"ה, או"א וישו"ת לקחו ס"ג שהוא בינה דמ"ה. וזו"ן לקחו ז"ת דמ"ה. ועמהם נתחברו בחינות הכלים דג"ר וז"ת דנקודים ונתקנו כל אחד ע"י הבחינה שכנגדו במ"ה, ואלו הכלים בין אלו שנשארו בג"ר דנקודים ובין אלו שנתבררו מבי"ע ע"י ה' פרצופי מ"ה דאצילות, נקראים ה"פ ב"ן דאצילות.

וזה מה שהרב מכנה לה' פרצופים הכוללים דאצילות בשם עשר ספירות דמ"ה הוא ביחס (דפו"י דף י"ז ע"א)

(יב) רבון כ העולמים, אנת הוא עלת העלות, ל וסבת הסבות, דאשקי
לאילנא בההוא נביעו, וההוא נביעו איהו כנשמטא לגופא, מ דאיהי חיים לגופא
נ ובך ס לית דמיון, ולית דיוקנא, מכל מה דלגו ולבר.
(יג) ובראת שמיא וארעא, ואפיקת מנהון שמשא וסיהרא וככביא
ע ומזלי. ובארעא, אלנין ודשאין וגנתא דעדן פ ועשבין וחיוון ז ועופין ונונין ובני
נשא. לאשתמודעא בהון עלאין, ואיך יתנהגון ק בהון עלאין ותתאין. ר ואיך

חלופי גרסאות

כ נ"א עלמין (רו"ש). ל נ"א סבת (מנטובה). מ נ"א דאיהו (ברודי). נ נ"א אבל כך (מנטובה). ס נ"א
לית דמיון ודיוקנא (רו"ש). ע נ"א ומזליא (רו"ש). פ נ"א ל"ג ועשבין. צ נ"א מוסף ובעירין (רו"ש).
ק נ"א ל"ג בהון (מנטובה). ר ה"ג במעזבוז ובניהו וקושטא נ"א ואיך אשתמודע עלאי מתתאי (לקיטי
יקדים) נ"א ואיך אשתמודעין מעלאי ותתאי (וילנא) ימ"ן למחוק א"ן דאשתמודעאן או המ'
מעלאי ובס"א נמחק הר' מותתאי (קושטנדינא הראשון).

מעלות הסולם

מאמר פתח אליהו

והנה כל האורות של ג' קומות אלו
גלגלתא ע"ב ס"ג נמשכים ע"י מ"ן של הצדיקים,
והמוחין הללו צריכים לעבור מן א"ס ב"ה
(כי אין שום הארה בעולמות זולת מא"ס ב"ה)
דרך פרצופי א"ק, ודרך כל פרצופי אצילות
עד שבאים לזו"ן שמהם מקבלים נר"ן של
הצדיקים. וזה גורם שכל העולמות העליונים
מתגדלים ע"י מעשיהם הטובים של התחתונים,
כי עיקר המוחין נשארים בהעליונים, ולתחתונים
מגיע ענף קטן מהם. וזה אומר להלן ואיך
יתנהגון בהון עלאין ותתאין. ומתוך שאלו
המוחין שהם למעלה מבחינת ו"ק שהיא מ"ה
באים ע"י מע"ט ומ"ן של הצדיקים. לכן אינם
בזו"ן בקביעות כי בעת שהתחתונים מקלקלים
מעשיהם, ואינם ראויים לקבל שפע מזו"ן
מסתלקים מוחין אלו מן זו"ן. (ע"י כ"ז בסוף
הספר בית שער לכוונות מחרן בעל הסלם
ז"ע"א).

(יב) רבון העולמים אנת וכו': רבון
העולמים היינו אור א"ס ב"ה. אתה הוא עלת
העלת וסיבת הסבות. המשקה את האילן של
האצילות, בנביע ההוא שהוא שם מ"ה, ונביע
ההוא הוא כנשמה אל הגוף שהיא החיים
של הגוף. ובך אין דמיון ואין צורה מכל מה
שבפנים האצילות ולחוץ.

(יג) ובראת שמיא וארעא וכו': ובראת
שמים וארץ והוצאת מהם מן השמים, שמש
ולבנה וככבים ומולות. ובארץ בראת אילנות
ודשא וגן עדן ועשב וחיות ועופות ודגים ובני
אדם. להכיר בהם את העליונים. כמ"ש שאו
מרום עיניכם וגו' וכן ומבשרי אחזה אלוה
כי כל ענף מראה על שורשו. ואיך שמתנהגים
העליונים

אצילות ע"י עליית מ"ן של התחתונים בתפילת
ושבתות ומועדים, שאז הם עולים ומלבישים
את ה"פ א"ק. אבל אין זה בקביעות כי בקביעות
אין לכל אחד רק בחינת מ"ה של העליון היונק
ממנו בא"ק.

אמנם אינו מספיק לנר"ן של הצדיקים כי
הם לא יכולים לקבל מזו"ן בעת שאין להם
רק ו"ק דמ"ה שאז אין במלכות רק נקודה
עשירית דמ"ה. וע"כ הם מעלים מ"ן ע"י מעשים
טובים ותפילות וממשיכים תוספות מוחין אל
זו"ן ומלכות מתתקנת לקומת פרצוף הנוקבא
ואז נקראת המלכות פה שכל המוחין של
התחתונים מתגלים על ידה, וזה אמרו תורה
שבעל פה קרינן ליה כי המוחין הקבועים
נקראים תורה שבכתב והמוחין המתגלים
ע"י עליית מ"ן של התחתונים נקראים תורה
שבעל פה.

ואח"כ מבאר קומת ע"ב ס"ג שהם חכמה
בינה הנמשכים ע"י עליית מ"ן של הצדיקים.
וקומת ס"ג היא בינה נגד החזה של א"ק הפנימי
לכן אמר בינה לבא לפי כללות קומת א"ק
ובה הלב מכין כי בה מלוכש אור הבינה
של כללות העולמות. וכללות ע"ב נקרא חכמה
מוחא שהוא שורש לא"א ואו"א עלאין דאצילות
אשר שם מוחא סתימאה לכן אומר איהו
מחשבה מלגו וכו', ואח"כ מבאר כתר שהוא
גלגלתא דא"ק שהוא השורש לעתיק דאצילות
לכן אומר כתר עליון איהו כתר מלכות
שהוא קומת יחידה אשר אור העליון מזדווג
על בחינה ד' שבמלכות ואור חוזר של המלכות
עולה לכתר שזווג שלם זה יהיה בגמר התקון
בסו"ה מגיד מראשית אהרית.

(דפו"י דף י"ז ע"א)

אשתמודעאן מעלאי תתאי. ש ולית דידע בך כלל, ובר מינך לית ת (* יחודא בעלאי ותתאי, א ואנת אשתמודע אדון על כלא.

(יד) וכל ב ספירן, כל חד אית ליה שם ידיע, ובהון אתקריאו מלאכיא. ואנת לית לך שם ידיע, דאנת הוא ממלא כל שמהן, ואנת הוא שלימו דכלהו. וכד אנת תסתלק ג מנהון, אשתארו כלהו שמהן, כגופא בלא נשמתא.

(טו) ד אנת חכים, ולאוי בחכמה ידיעא. אנת הוא מבין, ולא מבינה ידיעא. לית לך אתר ידיעא אלא לאשתמודעא תוקפך וחילך לבני נשא, ולאחזאה לון, ה איך ו אתנהיג עלמא בדינא וברחמי, ז דאינון צדק ומשפט, כפום עובדיהון דבני נשא.

(טז) דין, איהו גבורה. משפט, עמודא דאמצעיתא. צדק, מלכותא קדישא מאזני צדק, תרין סמכי קשוט, הין צדק, ח אות ברית. כלא לאחזאה איך ט אתנהיג

חלופי גרסאות

ש ה"ג ברפוס מנסובה ועוד נ"א ולית בך דידע (במעויבוו ברדי רז"ש יעב"ץ ואור הישר ודה"ח ועוד) נ"א ולית בך דידיע כלל (הדרת מלך). ת ה"ג ברו"ש נ"א יחידא (דפוי"ט) נ"א לית יחידאי (הדרת מלך). א נ"א ל"ג מן ואנת עד כלא (הגהות הגר"א) נ"א מוסיף ואנת אשתמודעא עלת על כלא ואדון על כלא (לקוטי יקרים). ב נ"א ספירין (יעב"ץ) נ"א ספירה (הדרת מלך) נ"א ספירא אית לה שם ידיעא ול"ג כל חד (רו"ש אור הישר לקוטי יקרים). ג נ"א מניהו (רו"ש אור הישר לקוטי יקרים). ד נ"א מוסיף אנת הוא חכים ולא בחכמה ידיעא אנת הוא מבין ולא בכינה ידיעא (רו"ש לקוטי יקרים). ה נ"א אי אתנהיג עלמא ול"ג איך (מנסובה). ו נ"א מתנהג (רו"ש) ז נ"א דאית ול"ג דאינון (רו"ש לקוטי יקרים) נ"א וצדק ול"ג ואינון צדק (הגהות הגר"א). ח נ"א מוסיף אות ברית קדש (רו"ש אור הישר לקוטי יקרים). ט נ"א אתנהג (אור הישר) מתנהג (רו"ש לקוטי יקרים).

מעלות הסולם

מאמר פתח אליהו

כי אין משיגים אותו וכל מה שלא נשיג לא נגדרהו בשם. ומכירים שאתה הוא הממלא את כל השמות באור פנימי. ואתה הוא המשלים את כלם באור מקיף וכשאתה מסתלק מהם נשארים כל השמות בגוף בלי נשמה.

(טו) אנת חכים ולאוי וכי: אתה חכם ולא בחכמה ידועה, אתה הוא מבין ולא מבינה ידועה, כי הוא חכם מעצמו ומבין מעצמו וחכמה לא נקראת בשם חכמה, וכן בינה בשם בינה אלא מטעם שהוא מילא אותם בחכמה ובינה. (עי' זהר בא אות רכ"ד) ואין לך מקום ידוע, שיגביל אותך כי הקב"ה מקומו של עולם ואין העולם מקומו. ומה שהאציל את האצילות, אינו אלא ששיגו בני אדם את תוקפו וגבורתו ולהראות להם איך הנהגת העולם היא בדין ורחמים שהם צדק ומשפט, כפי מעשיהם של התחתונים. (כמ"ש לעיל אות י"א).

(טז) דין הוא גבורה וכי: דין הוא גבורה קו שמאל, משפט עמוד האמצעי תפארת. צדק מלכות הקדושה. מאזני צדק הם שני סמכי

העליונים והתחתונים דהיינו השתלשלות העולמות ממעלה למטה בדרך עלה ועלול וסבה זמטובב. ואיך מכירים ומשיגים התחתונים את אור האלקי מעליונים, ובך דהיינו בעצמותו ית' אין כלל מי שידוע, כי אין השגה במהותו כלל. וזולת יחודך אין יחוד בעליונים ובתחתונים ואתה ידוע לעלת על הכל ואדון על הכל. כי ממעשיך הכרנוך. וכמו שהאדס הגם שאינו משיג את מהות עצמותו מ"מ אינו מסופק במציאות עצמו, כך הדבוק בה' אין לו שום ספק במציאותו ית' הגם שאינו משיג מהותו.

(יד) וכל ספירן כל וכי: וכל הספירות כל אחת מהן יש לה שם ידוע, כי עשרה שמות שבתורה שאינם נמחקים ה"ס עשר הספירות כמ"ש בוהר (ויקרא אות קס"ח) ספירת כתר נקראת אהייה, ספירת חכמה י"ה, ספירת בינה הוי"ה בניקוד אלקים, חסד אל. גבורה אלקים, תפארת הוי"ה ב' ספירות נצח הוד נקראות צבאות יסוד אל חי. מלכות ארניי. ובהם בשמות הספירות נקראים המלאכים כגון אלים אלקים וכי. ואתה אין לך שם ידוע (דפוי"ט דף י"ז ע"א *) דף י"ז ע"ב)

עלמא, אבל לאו דאית לך צדק ידיעא דאיהו דין. כ ולא משפט ידיעא דאיהו רחמי,
 ז ולא מכל אלין מדות כלל מ.
 יז) קום רבי שמעון, ויתחדשון מלין על ידך, דהא רשותא אית לך
 נ לגלאה ריזן טמירין על ידך ט מה דלא אתיהב רשו לגלאה לשום בר נש ע עד
 כען.

יח) קם רבי שמעון, פתח ואמר, ד) לך יי הגדולה והגבורה וכו', עלאין
 שמעו, אינון דמיכין דחברון פ ורעיא מהימנא, אתערו משנתכון. ה) הקיצו ורננו
 שוכני עפר, ז אלין אינון צדיקיא, דאינון מסטרא דההוא דאתמר בה, ו) אני
 ישנה ולבי ער, ולא אינון מתים, ובגין דא אתמר בהון הקיצו ורננו וכו'.
 יט) רעיא מהימנא, אנת ואבהן, הקיצו ורננו לאתערותא דשכינתא
 דאיהי ישנה בגלותא. דעד כען צדיקיא כלהו דמיכין ושינתא בחוריהון, מיד ש
 יהיבת שכינתא ח תלת קלין לגבי רעיא מהימנא, ויימא ליה קום רעיא מהימנא,

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ד) (דהיא כ"ט) לעיל דף קי"ד צ"כ. ה) (ישעיה כ"ו).
 ו) (שה"ש ה') זהר וירא ק"ב ציון ה' ת"ז תקון
 י"ח ל"א: י"ט לח: כ"ה ע: ס"ט ק"ה.
 י) נ"א דאית ליה צדק ול"ג לך (מנטובה) נ"א
 במרובעים לן הצדק (דפו"י). כ נ"א ולא (רש"י
 אור הישר סידור בית יוסף). ל נ"א ולא (רש"י
 לקוטי יקרים). מ נ"א מוסיף ואנת אשתמודע אדון
 על כלא קום ר"ש (הגהות הגר"א) נ"א מוסיף
 ברוך ה' לעולם אמן ואמן (רז"ש וכל הסידורים). נ נ"א בסוגריים אתיהיב לך (דפו"י). ס נ"א ל"ג
 מה (מנטובה). ע נ"א עד כאן (מעזיבוז). פ נ"א ל"ג ורעיא מהימנא (מנטובה). צ נ"א
 ל"ג אלין (מנטובה). ק נ"א דצדיקים (בראדי). ר נ"א מוסיף הקיצו רעיא מהימנא אתער אנת
 ואבהן דאתערותא דשכינתא (בראדי). ש נ"א שכינתא יהיבת (מנטובה). ח נ"א מוסיף בסוגריים
 אתערין (דפו"י).

מעלות הסולם

מאמר פתח אליהו

או יעשה בו איזו צורה מוגבלת לפי תכונתו.
 ע"י בתלמוד עשר הספירות הסתכלות פנימית
 ח"א שהאריך בזה).
 יז) קום רבי שמעון וכו': אליהו אמר
 לר"ש, קום ר"ש ויתחדשו דברים על ידך,
 כי יש לך רשות שעל ידך יתגלו סודות נעלמים,
 שלא ניתנה רשות לגלות אותם לשום אדם
 עד כעת.
 יח) קם רבי שמעון וכו': קם ר"ש פתח
 ואמר לך ה' הגדולה והגבורה וכו', עליונים
 שמעו הם ישני חברון שהם האבות והרועה
 הנאמן היינו משה רבינו, התנעדו משנתכם.
 הקיצו ורננו שוכני עפר אלו הם הצדיקים
 שהם מבחינת ההיא שנאמר בה אני ישנה
 ולבי ער, דהיינו מלכות, ואין הם מתים רק
 ישנים. ולכן נאמר בהם הקיצו ורננו וכו'.
 שבשנה שייך לשון קיצה.

יט) רעיא מהימנא אנת וכו': רועה
 הנאמן אתה והאבות הקיצו ורננו להתעוררות
 השכינה שהיא ישנה בגלות, כי עד עכשיו
 כל

אמת היינו נצח הוד. הין צדק זה אות ברית
 יסוד כי מלכות שהיא נקראת צדק ה"ס הבאר
 ושלשה עדרי צאן הרובצים עליה הם נה"י,
 לכן נקראים כלם ע"ש צדק. ע"י זהר ויצא
 אות צ"ח) הכל להראות איך הנהגת העולם
 הוא בצדק ומשפט, אבל לא שיש לך צדק ידוע
 שהוא דין, ולא משפט ידוע שהוא רחמים,
 ולא מכל מדות אלו כלל, אלא הוא אור פשוט
 וכולל כמ"ש חז"ל על המן שהיה לחם מן
 השמים משום שלא נתגשם בהתלבשותו בעולם
 הזה, שכל אחד היה טועם בו כל מה שרצה,
 ונמצא שהיה בו בהכרח מן הצורות המשונות
 והפוכות כי כלום יש לך נותן מה שאין בו,
 ואיך אפשר שיהיו ב' הפכים בנושא אחד,
 אלא על כרחך שהוא לעצמו הוא פשוט ומופשט
 מכל הטעמים, וכלול מכל הטעמים באופן
 שהמקבל הגשמי היה יכול להבדיל לעצמו
 הטעם שרצה בו, ובדרך זה אפשר להבין כל
 דבר רוחני שלעצמו הוא יחיד ופשוט מכל
 הצורות שבעולם, ובביאתו אל המקבל התחתון

דהא א עלך אתמר ז קול דודי דופק לגבאי, בארבע אתוון דיליה. ויימא בהון, ח) פתחי לי אחותי רעיתי יונתי תמתי, דהא ט) תם עונך בת ציון לא יוסיף להגלותך.

כ) י) שראשי נמלא טל, מאי נמלא טל. אלא אמר קב"ה אנת ב חשיבא דמיומא דאתחרב בי מקדשא דעאלנא בביתא דילי, ועאלנא בישובא ג לאו הכי. דלא עאלנא כל זמנא דאנת בגלותא, ד הרי לך סימנא שראשי נמלא טל. ה"א, שכינתא בגלותא, שלימו דילה וחיים דילה, איהו טל. ה ודא איהו יר"ד ה"א וא"י. וה"א ו איהי שכינתא, דלא מחושבן ט"ל. אלא יר"ד ה"א וא"י, דסליקו אתוון לחשבון ט"ל. דאיהו מליא לשכינתא, מנביעו דכל מקורין עלאין. מיד ז קם רעיא מהימנא, ואבהן קדישין עמיה.

כא) עד כאן רזא דיתודא, מכאן ואילך פרשתא קדמאה דסתרי אורייתא. ח פתח ר"ש ואמר, כ) בראשית ברא אלהים, ל) סוד י"י ליראיו ובריתו להודיעם, סו"ד : אלין אינון ט שבעין אנפין דאתפרש מלת בראשית בהאי פרשתא.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

א נ"א ל"ג עלך אתמר (מנטובה). ב נ"א חשיבת (מנטובה בניהו). ג נ"א לא עאלנא ול"ג לאו הכי (מנטובה). ד נ"א מוסיף ואם לאו הרי לך (מנטובה). ה נ"א ל"ג מן ודא איהו עד יוד הא ואו דסליקו (מנטובה). ו נ"א איהו (וילנא). ז נ"א יקום (מנטובה) ח ה"ג במנטובה ובדפויי הגירסא עד כאן. ט ה"ג אנפין נ"א זמנין ואנפין בלי סוגריים (וילנא).

ז) (שם. שם. ח) (שם. שם. ט) תם עונך בת ציון (איכה ד') זהר בהעלותך כ"ז ציון ח'. י) (שה"ש ה') לעיל אות י"ח. כ) (בראשית א') לעיל דף ס' ציון צ'. ל) סוד ה' ליראיו (תהלים כה) זהר בראשית א' קמג ציון ג'

בדפוס בניהו ובכל הדפוסים הגירסא זמנין ובסוגריים

מעלות הסולם

מאמר פתח אליהו

שה"ס ג"ר נמלא טל, ואין התפשטות לג"ר דג"ר לפני גמר התקון שתתקן המלכות כולה, רק לז"ק דג"ר. ומפרש מהו ט"ל, ה"א של שם מ"ה היא השכינה והיא בגלות, שלימות שלה וחיים שלה הוא ט"ל וזה הוא יר"ד ה"א וא"י שבגימטריא ט"ל משם מ"ה. וה"א התחוננה שהיא השכינה מלכות לא נכללה בחשבון ט"ל, אלא יר"ד ה"א וא"י שאותיותיהן עולות לחשבון ט"ל, והוא היינו י"הו במלואו הממלא את השכינה מן הנביעה של כל המקורות העליונים שהוא גלגלתא דא"א. מיד קם הרועה הנאמן והאבות הקדושים עמו כלומר שזכו אל האורות הגדולים של גמר התקון.

כא) עד כאן רזא וכ"ו : עד כאן נתבאר סוד היחוד, של שם מ"ה, מכאן ואילך מבאר פרשה ראשונה של סתרי התורה. פתח ר"ש ואמר, בראשית ברא אלקים, סוד ה' ליראיו ובריתו

כל הצדיקים ישנים, והשינה בחורי עיניהם, מיד נותנת השכינה ג' קולות אל הרועה הנאמן היינו משה רבינו ואומרת לו קום רועה הנאמן. כי הרי עליך נאמר קול דודי דופק אצלי בארבע אותיות שלו דהיינו הוי"ה שלימה כי י"הו ה"ס ג' אבות עם ה' של משה שתתגלה בגמר כל התקונים (ע"י לעיל בהקדמה ראשונה דף ח' אות י"ב) ויאמר בהם פתחי לי אחותי רעיתי תמתי, נגד חו"ב תו"מ, כי הרי תם עונך בת ציון לא יוסיף להגלותך.

כ) שראשי נמלא וכ"ו : שואל, מה פירושו של נמלא טל. אלא אמר הקב"ה את חושבת שמיום שנחרב בית המקדש שנכנסתי בבית שלי, ונכנסתי בישוב של ירושלים העליונה, לא כן, כי לא נכנסתי כי אין זווג פנימי של או"א עלאין הנקראים ירושלים של מעלה כל זמן שאת בגלות, והרי לך סימן שראשי (דפויי דף י"ז ע"ב)

תקונא קדמאה ליום ב'

מאמר בראשית : ב' ראשית

(א) בראשית : ב' ראשית. א) זה השער ליי' צדיקים יבואו בו, דא איהו תרעא א צדיקייא, דאית לון רשו לעאלא תמן. ב ואחרנין דלאו אינון צדיקייא, אתדחיין מתמן.

(ב) בה רשימין ומצוירין ומתחקין, דיוקנין דעלאין ותתאין. ציורא דאדם רשימא תמן, ואיהו דמות אדם, רשימא דאריה תמן לימינא. ורשימא דשור לשמאלא. ורשימא דנשרא באמצעיתא. ורוא דמלה, ב) ודמות פניהם פני אדם ופני אריה אל הימין לארבעתם וכו'. ג לכל ד חיותא ארבע אנפין. אלין ארבע אתוון דשמא קדישא ה דיהוי"ה. דנהיר בהון.

(ג) מלכא דכלהו חיוון, דא אדם, דאיהו יו"ד ה"א וא"ו ה"א, ו דסליק בחושבן חד. דמות אדם : דא שכינתא קדישא, ז דאיהו דיוקניה. איהי חותם דיליה.

(ד) וועלה אתמר, ג) שימני כחותם על לבך, דהכי אמרת שכינתא,

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(א) (תהליט קי"ח). (ב) (יחזקאל א). (ג) (שה"ש ח'). א נ"א בסוגריים יראה (דפו"י). ב נ"א בסוגריים ואחרנין ודלאו אינון (קושטנדינא הראשון). ג נ"א בסוגריים וארבע אנפין לארבעתם דפו"י. ד נ"א חייאת (מנטובה). ה נ"א יקו"ק (מנטובה). ו נ"א ל"ג דסליק (מנטובה). ז נ"א דאיהי (מנטובה). ח נ"א בסוגריים דמות דיליה (דפו"י).

מעלות הסולם

מאמר בראשית : ב' ראשית

גבורה. ורושם של נשר רשום באמצע. וסוד הדבר ודמות פניהם פני אדם ופני אריה אל הימין לארבעתם וכו' לכל חיה ארבע פנים, כי כל אחת כלולה מכל ד', אלו ארבע אותיות של שם הקדוש הוי"ה. כי י' ה"ס חסד פני אריה. ה' ה"ס גבורה פני שור. ו' ה"ס פני נשר ה' תחתונה ה"ס מלכות פני אדם. המאיר בהם בכל ד' החיות של המרכבה.

(ג) מלכא דכלהו חיוון וכו': המלך של כל החיות זהו אדם הרוכב על הכסא, שהוא יו"ד ה"א וא"ו ה"א הוי"ה דמ"ה העולה בחשבון אחד, כי אדם בגימטריא מ"ה. דמות אדם, זו השכינה הקדושה היינו מלכות, שהיא צורתו הכלולה ממנו. והיא חותם שלו.

(ד) ועלה אתמר שימני וגו': ועל השכינה נאמר שימני כחותם על לבך, כי כך אמרת השכינה שהיא מלכות אל ז"א, אע"פ שאתה מסתלק למעלה, דהיינו אחר התפילה, שמוחין של

ובריתו להודיעם, סו"ד בגימטריא שבעים, אלה הם שבעים פנים שנתפרש בהם מלת בראשית בפרשה זו של התחלת התורה

מאמר בראשית ב' ראשית

(א) בראשית ב' ראשית וכו': בראשית נוטריקון ב' היינו מלכות, היא ראשית להכנס לתוך המדרגות העליונות, ז"ש זה השער לה' צדיקים יבואו בו. זה הוא השער שצדיקים יש להם רשות להכנס שם. ואחרים שאינם צדיקים נדחים משם.

(ב) בה רשימין ומצוירין וכו': בה במלכות רשומים ומצויריים וחוקקים. היינו נפש, רוח, נשמה, מכל הצורות של העליונים והתחתונים כי מלכות היא כלולה מכל העליונים, והיא כתר שפירושו שורש לכל התחתונים ממנה.

ציור האדם שהוא ז"א רשום שם, והיא דמות אדם. רושם של אריה רשום שם לימין שהוא חסד. ורושם של שור רשום לשמאל דהיינו

(דפו"י דף י"ח ע"א)

ח אעיג דאנת תסתלק ל לעילא, כ דיוקנך לא אתעדי מנאי לעלם, כההוא חותם, ל דבההוא אתר מ דאתדבק ביה, רשימו דמארי נ חותמא, לא אתעדי מניה דיוקנא דחותמא, לאשתמודעא ביה. ובג"כ ח אמרה כנסת ישראל ע בגלותא, שימני כחותם על לבך, כרשימו דתפלין דיד, דאנון לקבל לבא. כחותם על זרועך, כתפלין דרישא, דאינון תליין רצועין לכל סטריין. פ על לבא ודרועא.

ה) ז ובהון אינון רשימין, דאינון עמיה דקב"ה, ועוד שימני כחותם דא חותם דאות ברית קדש, והוא אות ברית שבת קדש, וימים טובים.

ו) ד) כי עזה כמות אהבה, תקיפא איהי אפרשותא דקב"ה ושכינתא מישראל, ק כפרישא דנשמתא ורוחא ונפשא מגופא. ותו כי עזה כמות אהבה, כד ישראל מיחדין שמא דקב"ה ברחימו, ר ואמרין הבוחר בעמו ישראל באהבה.

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

ז) (שיר השירים ח').
 ח) נ"א בסוגריים אמרין ישראל בגלותא (דפו"י)
 י) נ"א ל"ג לעילא (מנטובה). כ) נ"א מוסיף מעלמא
 דפו"י. ל) נ"א בההוא (מנטובה). מ) נ"א דאתדבקו
 (וילנא). נ) נא חותמה ובג"כ אמרה כנסת ישראל ול"ג מן לא אתעדי עד ובג"כ (מנטובה). ס) נ"א
 מוסיף בסוגריים אמרי ישראל (דפו"י). ע) נ"א ל"ג בגלותא (מנטובה). פ) נ"א עד לבא (קושטנדינא
 הראשון). צ) נ"א בהון (מנטובה). ק) נ"א כפרישו דרוחא ונפשא מגופא ול"ג דנשמתא (מנטובה)
 ר) נ"א אמרי (מנטובה). ג) נ"א בסוגריים ישראל (דפו"י).

מעלות הסולם

מאמר בראשית: ב' ראשית

ה) זכהון אינון רשימין וכי: ובהם דהיינו בתפלין, רשומים הם בני ישראל, שהם עמו של הקב"ה מחמת שתפלין הם חותמו של הקב"ה. ועוד שימני כחותם, זה חותם של אות ברית קודש שגם הברית נקרא חותם כמו שאומרים וצאצאיו חתם באות ברית קודש. והוא אות ברית שבת קודש וימים טובים, עיין בז"ח שיר השירים (אות ר"ה ר"ו) אשר האור השורה עלינו ביום טוב נקרא תפלין וחותמא עלאה דמלכא, וכ"ש בשבת, שבת דמעלי שבתא תפלין של יד, שבת דיומא תפלין דרישא, ע"ש.

ו) כי עזה כמות וגו': כי עזה כמות אהבה, עזה וקשה היא הפירוד של הקב"ה ושכינתו מישראל, כפרידת של הנשמה ורוח ונפש מן הגוף, ועוד כי עזה כמות אהבה, היינו, כשישראל מיחדים שמו של הקב"ה באהבה, ואומרים הבוחר בעמו ישראל באהבה.

קשה

של ז"א מסתלקים, צורתך לא הוסר ממני לעולם, כחותם ההוא, שבאותו המקום שנתדבק בו הרושם של בעל החותם, לא הוסר ממנו צורת החותם, להיות גודע בו לבעל החותם, שהוא ז"א, וכ"ז הוא ביום. ומשום זה אמרה כנסת ישראל היינו מלכות בגלות, או בליה שנמשל לגלות, דהיינו בעת שהמוחין מסתלקים לגמרי, שאף הרשימה מסתלקת שאז הוא זמן של פירוד בין ז"א למלכות, היא שואלת ואומרת לו שימני כחותם על לבך, עשה באופן שאותו החותם שלי ישאר על לבך שהוא כרשימה של תפלין של יד, שהם נגר הלב, כחותם על זרועך, כתפלין של ראש שאותן הרצועות תלויות לכל הצדדים, על הלב הזרוע, ובהשאר אותה הרשימה שלי על לבך תוכל להמשיך לי הארה משם, (כן פירש הדברים בשער הכוונות ענין התפלין דרוש ה').

(דפו"י דף י"ח ע"א)

(ז) קשה כשאול קנאה, דקב"ה דאיהי ש מקנא עליהו, בזמנא דיפקון מן גלותא, דאיהו יהא בההוא זמנא קנא ונוקם ובעל חמה. רשפיה ת רשפי אש, בההוא זמנא א יתער שמאלא בשלהובין דיליה, ב דאינון ו רשפי אש שלהבת י"ה, ג ויקיד כמה היכלין ד דבתי פלחי ככביא, ויטול נוקמין מעמלק, דאיהו אומי ה בתרי אתון דשמא קדישא דאינון י"ה, לנטלא נוקמא מיניה. הה"ד, ז ויאמר כי יד על כס י"ה. ודא איהו רשפי אש שלהבת י"ה.

(ח) וישראל אמרין, רבון עלמא, אע"ג דאנא בגלותא מרחקא ממך, שימני כחותם על לבך, ולא ו יתעדי מינן דיוקנך, דאיהי חותם דילך, ז שכינתא דילך. דבגינה אנת הוית דכיר לן בגלותא, וחותרא דקב"ה ח ודאי איהי שכינתא.

(ט) בראשית ברא, ב' איהי ודאי, בה פתחת אוריתא בב', ודא בראשית : ב' ראשית. ב' איהו ודאי אוצרא דכלא, עלה אתמר, ח יראת י"י היא אוצרו.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ה) (שם) ש.ם. ו (שם) ש.ם. ז (שמות י"ז) זהר בראשית א' דף קצ"ז ציון ג'. ח (ישעיה ל"ג).
 ש נ"א קני ול"ג דאיהו מקנא (מנטובה) ג"א מקני (קושטנדינא). ת נ"א ל"ג רשפי אש (מנטובה).
 א נ"א ל"ג יתער (מנטובה). ב נ"א באינון (מנטובה).
 ג נ"א יוקיד (מנטובה). ד נ"א בבתי ע"ז (מנטובה). ה נ"א בתרין (מנטובה). ו נ"א אתעדי (מנטובה). ז נ"א ל"ג שכינתא דילך (מנטובה). ח נ"א דא איהו (מנטובה). ט נ"א ל"ג בראשית ברא (קושטנדינא) ג"א בראשית ברא בהא ודאי פתחת אורייתא ודא בראשית ול"ג ב' איהי ודאי בה פתחת (מנטובה).

מעלות הסולם

מאמר בראשית : ב' ראשית

שלך והיא שכינתך, שבשבילה אתה זוכר אותנו תמיד בגלות. וחותרם של הקב"ה ודאי היא השכינה. מב' טעמים : א', שהיא הספירה האחרונה דומה לחותרם הבא בשולי המכתב. ב', מפני שכל המוחין אינם מגולים אלא בה ומאירים רק ממנה ולמעלה, ומבחינה זו היא חותרם המלך בדומה למלך היושב בהיכלו ובני המדינה מכירים בחותרם שלו, וכשוראים חותרם שלו דומה להם כמו שרואים את המלך עצמו.

(ט) בראשית ברא ב' וכו' : כאן המשך למ"ש וחותרמא דקב"ה ודאי איהי שכינתא. בראשית ברא, ב' היא ודאי השכינה, שנקראת בית בה מתחלת התורה בב', וזה בראשית נוסריקון ב' ראשית. ב' שהיא מלכות ודאי שהיא האוצר של כל המדרגות, עליה נאמר יראת ה' היא אוצרו.

בראשית

(ז) קשה כשאול קנאה וכו' : קשה כשאול קנאה, פירושו, שהקב"ה הוא מקנא בשבילם של ישראל בעת שיצאו מן הגלות, הוא יהיה בזמן ההוא, קנא ונוקם ובעל חמה, רשפיה רשפי אש שלהבת י"ה פירושו שבזמן ההוא שישראל יצאו מן הגלות, יעורר את צד השמאל בשלהבותיו שהם רשפי אש שלהבת י"ה היינו קו שמאל דאמא, וישרוף כמה היכלות של בתי עובדי כוכבים, ויקח נקמות מן עמלק, כי הוא נשבע בשתי אותיות של השם הקדוש שהן י"ה. לקחת נקמה ממנו. ז"ש ויאמר כי יד על כס י"ה וזהו רשפי אש שלהבת י"ה.

(ח) וישראל אמרין רבון וכו' : וישראל אומרים בזמן שהם בגלות, רבון העולם, אע"פ שאני בגלות מרוחק ממך, שימני כחותם על לבך, ולא יוסר מאתנו צורתך שהיא חותרם (דפו"י דף י"ח ע"א)

תקונא תניינא

מאמר ראשית דא אורייתא

(א) בראשית, זמנין סגיאין אינון באורייתא ראשית, וכל חד אתפרש באתריה, קדמאה איהו, (ט) ה' קנני ראשית דרכו, ודא אורייתא, דאית בה טעמי ונקודי ואתוון, וכמה פקודין דעשה ולא תעשה, דכלהו תליין בשם יהוה הה"ד, (י) זה שמי לעלם וכו'. שמ"י עם י"ה שס"ה. זכר"י עם ו"ה רמ"ח. שס"ה משמאלא, מדחילו דגבורה כ אתיהיבו, פחד יצחק.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

י נ"א מוסיף ודא בראשית (ווילנא) ובקושטנדינא הגירסא בסוגריים מן בראשית עד פחד יצחק ובמנטובה ל"ג ליה. כ נ"א בסוגריים דיצחק (דפו"י).

(ט) (משלי ח') לעיל דף ס"א ציון ק'. (י) (שמות ג') לעיל בהקדמה אות רל"ז צ"צ.

מעלות הסולם

מאמר ראשית דא אורייתא

כי הדם הוא מן אימא, ונמצא כי גם המוחין אשר בתוכם הם דינין, לפי שהם אורות מלובשים ומכוסים תוך הנה"י דאמא שהם גבורות, ולכן מתחברין המוחין הנקראים י"ה עם שמי ונעשין שס"ה לאוין שהם כנגד הדם שבשס"ה גידין כנז'. אבל שתי אותיות ו"ה הם גופא דז"א מתפארת ולמטה, ושם בתפארת מתגלין האורות של החסדים ואף הגבורות נמתקות עמהם כנ"ל כי כבר נשלמו הנה"י דאמא ואינם שם ולכן הם רחמים ושם נרמזו הרמ"ח מ"ע באותם החסדים המגולים אשר שם, ונתחברו עם שתי אותיות ו"ה אשר שם מקומם כנז', עכ"ל, ע"ש שהאריך עוד.

וביאור הדברים הוא שיש הפרש גדול בין מציאות המוחין במקומם, אל המשכתם ע"י העסק במצות, כי כאן כל המדובר הוא מעסק בתרי"ג מצות להמשיך מוחין שלימים לזו"ן ג"ר וו"ק, וע"י העסק ברמ"ח מצות עשה אנו ממשיכים אהבת חסד מקו ימין שהוא מדת אברהם, שיש להם מעלה שאין שום דינים נאחזים בהם, ולכן יכולים אנו להמשיכם גם בטרם שנשלמנו בשס"ה לא תעשה. ומוחין דחסדים הללו אע"פ שמבחינת מציאותם בבינה הם בחינות ג"ר דבינה, מ"מ כשנמשכים למטה לגשמות הצדיקים שכל שלמותם תלויה בהארת חכמה נחשבים המוחין הללו לז"ק דהיינו ו"ה דהוי"ה, וחסר להם ג"ר שהם י"ה, אלא ע"י העסק בשמירה גדולה בשס"ה ל"ת או ממשיכים הארת חכמה מקו שמאל שה"ס פחד יצחק הנמשך לג"ר ולסוד י"ה, ואז נשלמו המוחין בשביל הגשמות בהארת ג"ר.

(א) בראשית זמנין סגיאין וכו': מקודם ביאר ב' של בראשית, שהיא השכינה, וכאן ממשיך לבאר את ראשית של בראשית שהוא התורה, ואומר הרבה פעמים הם בתורה חלת ראשית, וכל אחד מפורש במקומו שהוא ראשון, ז"ש ה' קנני ראשית דרכו, וזה התורה, שנקראת ראשית, שיש בה טעמים ונקודות ואותיות, וכמה מצוות עשה ולא תעשה, שכולן תלויות בשם ה', דהיינו במצווה את המצוות, שלכן נאמר ה' קנני, ז"ש זה שמי לעלם וכו', שמי עם י"ה בגימטריא שס"ה לא תעשה, זכר"י עם ו"ה בגימטריא רמ"ח מצות עשה, שס"ה לא תעשה הם ניתנו משמאל מיראה בחינת גבורה שהיא פחד יצחק. (חסר כאן המשך הענין והוא בתקונים חדשים דף ק"ג: ע"ש ד"ה תקונא קדמאה).

בשער מאמרי רשב"י דף ב: כתב הנה לכאורה היא תמיהא גדולה איך השס"ה לאוין שהם גבורות יהיו למעלה בשתי אותיות י"ה ורמ"ח מצות עשה שהם חסדים יהיו למטה בשתי אותיות ו"ה וכפי הנראה הוא ממש להפך כי למעלה הוא רחמים ולמטה הם דינים. אבל צריך שתדע כי אין הוי"ה זו אותה הכוללת אבא ואמא וזו"ן, אלא היא ההוי"ה הפרטית הכוללת כל י"ס דז"א הנקרא תורה שבכתב ובו נכללין ג"כ כל התרי"ג מצות רמ"ח ושס"ה, ובזה יתבאר דברי רז"ל, כי הנה נודע כי המוחין דז"א הנרמזים בשתי אותיות י"ה אשר בהוי"ה שבו כנז' הנה הם מתלבשים תוך נה"י דאמא שהם הלבושים שבה והם דינין כנודע, והם בחינת הדם המתפשט תוך שס"ה גידין שבו"א להחיותו (דפו"י דף י"ה ע"א)

תקונא תליתאה — ליום ג'

מאמר בראשית : שב ביראת ה'

(א) בראשית, תמן יראת. מה א דאשתאר מאינון אתוון, ש"ב ורזא דמלה, שב ביראת י"י. ואם לית דחילו, לית חכמה, כמה דאוקמוהו, אם אין יראה אין חכמה. בגין דיראה היא אוצרא לחכמה, איהי ב גניזה דילה, איהי ג טמירו דילה, איהי ביתא דמלכא.

(ב) ודא תקונא תליתאה, כגוונא דא בראשית : רא"ש בי"ת. ורזא דמלה, (א) בחכמה יבנה בית. ומאן דבעי למחזי למלכא, לית ליה רשו למחזייה, אלא בביתיה. ורזא דמלה, חכמה לא אשתמודעא, אלא בביתיה. כגוונא דא עמודא דאמצעיתא, דאיהו יהו"ה, לא אשתמודעא לנביא וחזוה, אלא בהיכליה, דאיהו אדני. ורזא דמלה (ב) י"י בהיכל קדשו. ד

(ג) ואיהי כלילא מזי היכלין, מזי ארעין. ועלייהו אמר דוד, (ד) אתהלך לפני י"י בארצות החיים. ועמודא דאמצעיתא איהו כליל שבע רקיעין, ועלייהו אמר ה דוד ה השמים שמים לי"י.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

א נ"א אשתאר (וילנא). ב נ"א גניו (מנטובה) נ"א גניזי (טשרנאויץ). ג נ"א טמירו (מנטובה) נ"א טמירא (למברג) נ"א טמירה (טשרנאויץ). ד נ"א בטוגריים ואיהו ג) כן בקדש חזיתין בקדש בגמטריא בית (דפו"י) ובמנטובה הגירסא ואיהו כן בקדש חזיתין בקדש איהי בית בלי סוגריים. ה נ"א מוסיף דוד ע"ה (מנטובה).

(א) (משלי כ"ד). (ב) (חבקוק ב') זהר פרשת לך ק"ו ציון א'. ג) (תהלים ס"ג). זהר תרומה פ"ד ציון ת'. (ד) (תהלים קט"ז) זהר בראשית א' קצג ציון ו'. (ה) (שם קט"ו). זהר בראשית א' קצ"ג ציון ד'.

מעלות הסולם

מאמר בראשית : שב ביראת ה'

נוטריקון ראש בית. וסוד הדבר בחכמה יבנה בית. ומי שרוצה לראות את המלך, אין לו רשות לראותו, אלא בביתו, וסוד הדבר החכמה לא נודעת אלא בביתו היינו במלכות, משום שמחכמה עד מלכות אין בכל הספירות מי שיקבל הארת חכמה לעצמו, (עי' זהר בראשית א' דף רע"ו ד"ה ועוד) ואין המלכות נקראת בית אלא בזמן שיש בה חכמה. כעין זה עמוד האמצעי שהוא ז"א המאיר בחסדים עם הארת חכמה, שהוא הוי"ה, לא נודע לנביא וחזוה אלא בהיכלו. היינו מלכות הנמתקת ברחמי הבינה שאז היא נקראת היכל כמו בינה. (עי' בראשית ב' אות ג' הסלם) שהיא שם אדני, וסוד הדבר והי היינו ז"א בהיכל קדשו שהוא מלכות.

(ג) ואיהי כלילא מזי וכו': והיא היינו מלכות כלולה מזי היכלות שהם עשר ספירות כי היכל העליון כולל ג"ר והיכל התחתון כולל

(א) בראשית תמן יראת וכו': במלת בראשית שם יש יראת, מה גשאר מאותן האותיות של בראשית שב, וסוד הדבר שב ביראת ה' שיראת ה' צריכה להיות קבועה כמו בית לישיבה בסו"ה כתפארת אדם לשבת בית. (כח"ש להלן) ואם אין יראה אין חכמה, כמו שהעמידו (אבות פ"ג) אם אין יראה אין חכמה. משום שיראה היא אוצר לחכמה, היא נגוד שלה, היא טמן שלה היא בית המלך. היינו ד' בחינות חו"ב תר"מ של מלכות, שבג' בחינות הראשונות שהן נגד חכמה בינה ז"א, עוד אין החכמה מגולה, ומקומות התכמה הם נקראים אוצר נגוד טמן על שם הגניזה של החכמה, ובמלכות עצמה שם הוא בית המלך, ושם מקום לגילוי החכמה, כי אין המלך מתגלה אלא בביתו, כמ"ש להלן.

(ב) ודא תקונא תליתאה וכו': וזה תקון השלישי משבעים התקונים, כעין זה, בראשית (דפו"י דף י"ח ע"ב)

ד) ולית ידיעה כלל במלכא ובמלבושיה ובתקוניה לבר נש בעלמא, עד דיעול ו מלכא לביתיה ולהיכליה, ז דאיה ב', ועלה אתמר כי ביתי בית תפלה יקרא לכל העמים.

ה) ומאן דאיהו אדם בדיוקנא דעמודא דאמצעייתא, עליה נאמר, אין תפלתו של אדם נשמעת, אלא בבית הכנסת, והא אוקמוהו מארי מתניתין ומאן דנטר ברית, אתקרי איש תמים. ח ותמן בראשית : בריית א"ש דנטיר ליה מאשא דגיהנם.

ו) אבל מאן דאתעסק באורייתא, ונטיר לה, אתקרי אדם בדיוקנא דההוא דלעילא, הה"ד ז כתפארת אדם לשבת בית. ת"ח, כל מאן דנטיר אות ברית, דיוקניה רשים בשכינתא וצדיק. ומאן דאשתדל באורייתא, דיוקניה רשים בעמודא דאמצעייתא.

תקונא רביעאה

מאמר בראשית תמן ראשי תמן בת

א) בראשית, כתיב א) פתחו לי שערי צדק אבא במ אודה י"ה. פתחו לי, דא אינון תרין, עפעפי עינא, דאינון פתחין וסגרין. ועלייהו אתמר, ב) והיו הכרובים פורשי כנפים למעלה. א) כרובים : אלין תרין כרובי עינא, פורשי כנפים : ב) עפעפי עינא.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ז) (ישעיה מ"ד). א) (תהלים קי"ח) לעיל אות קס"ז צ"פ. ב) (שמות כ"ה).
 ו נ"א ל"ג מלכא קושטנדינא ובהרבה דפוסים הוא בסוגריים (וילנא). ז נ"א דאיהו (כסא מלך). ח נ"א ל"ג מן ותמן עד אבל (מנטובה) א ה"ג בדפריי ובכל הדפוסים הגרסא בסוגריים כרובים. ב נ"א עפעפי עינא בזמנא דאינון מסתכלין באורח מישר ועוד פתחו עד בזמנא (מנטובה).

מעלות הסולם

מאמר בראשית : שב ביראת ה'

אדם נשמעת אלא בבית הכנסת. שע"י נעשה הזווג של ז"ן העליונים, והרי העמידו בעלי המשנה (ברכות ו) ומי ששומר ברית נקרא איש תמים ונעשה מרכבה לישוד, ושכ בראשית נטוריקון ברית א"ש. ששומר אותו הקב"ה מאש הגיהנם.
 ו) אבל מאן דאתעסק וכו' : אבל מי שעוסק בתורה ושומר אותה, נקרא אדם בצורתו של אדם העליון היינו ז"א, ז"ש כתפארת אדם לשבת בית. בוא וראה, כל מי ששומר אות ברית, צורתו רשומה בשכינה וצדיק שהט יסוד ומלכות ז"ן הקטנים, ומי שמשתדל בתורה צורתו רשומה בעמוד האמצעי שהוא ז"א הגדול, הנקרא ישראל.
 א) בראשית, כתיב פתחו וגו' : בראשית, כתוב פתחו לי שערי צדק אבא במ אודה י"ה, פתחו לי הרי אלו ב' עפעפים של העין, שהם פותחים
 כולל יסוד ומלכות. מו' ארצות, ששורשם הם ז' היכלות של מלכות דאצילות. וארץ העליונה חבל כוללת ג"ר. ועליהם אמר דוד אתהלך לפני ה' בארצות החיים היינו הרבה ארצות. ועמוד האמצעי שהוא ז"א, כולל שבעה רקיעים, ועליהם אמר דוד, השמים שמים לה, שיש כמה בחינות שמים, (ע"י זהר ויקהל אות רפ"ג).
 ד) ולית ידיעה כלל וכו' : ואין ידיעה כלל לשום אדם בעולם, במלך עצמו ובמלבושי המלך ובתקונים שלו, עד שיכנס המלך לביתו או להיכלו, היינו זווג ז"א ומלכות שהיא ב', ועליה על מלכות נאמר כי ביתי בית תפלה יקרא לכל העמים.
 ה) ומאן דאיהו אדם וכו' : ומי שהוא אדם בצורת העמוד האמצעי, כלומר שהוא מרכבה לז"א, עליו נאמר אין תפלתו של (דפריי דף י"ח ע"ב)

(ב) ועוד פתחו לי שערי צדק, אלין אינון ב' עיינין, בזמנא דאינון ג מסתכלין באורח ד מישור, אתמר בהון ג ופניהם איש אל אחיו. ובזמנא דלאו אינון מסתכלין באורח ה מישור, הא נחש עקלתון תמן. עליה אתמר, ד) כי המות יפריד וגו'. ו

(ג) תלת גוויני עינא, אינון תלת אבהן. דאתמר ז בהו, ו) אלה ראשי בית אבותם. בת עין, דאיהי דקיקא זעירא, דא שכנתא, דאשתתפת באבהן. ועלה אתמר, ז) שמרני כאשון בת עין. וכלא ברזא דבראשית, תמן ח ראש"י, תמן ב"ת.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ג נ"א בסוגריים דעיינין (דפו"י). ד נ"א מישר (מנטובה). ה נ"א מישר (מנטובה). ו נ"א בסוגריים ה) והוא בין אחים יפריא (דפו"י). ז נ"א בהון (בניהון) ח נ"א ראשית (בניהון).

ג) (שם) שם. ד) (רות א'). ת"ז תקון כ"ב. תקון ל"א. תקון ל"ד. תק"ח קיט ט"ד שמ"ג. ה) (יהושע י"ג). ו) (שמות ר') בהקדמה אות ר"ג צ"ת. ז) (תהלים יז) זהר ויקהל ס"א ציון ר תק"ח קט"ז ט"ג של"ח

מעלות הסולם

מאמר בראשית תמן ראשי תמן בח

ופותחים וסוגרים את העינים, ועליהם נאמר והיו הכרובים פורשי כנפים למעלה. כרובים: אלו ב' כרובי העין היינו הבשר שממנו יוצאנו השערות שנקראות עפעפים, פורשי כנפים היינו עפעפי העינים שנקראים כנפי העין.

(ב) ועוד פתחו לי וכו': ועוד יש לפרש פתחו לי שערי צדק, שאלו הם שתי עינים. בעת שהם מסתכלים בדרך ישרה דהיינו בעת שזו"ן הם פב"פ, נאמר בהם ופניהם איש אל אחיו. כי השכינה כוללת גם שני הכרובים שהם מטטרין וסנדלפון (אחרי אות נ"ו) ובזמן שאינם מסתכלים בדרך ישרה דהיינו שאינם בזוג הרי נחש עקלתון שם. עליו נאמר כי המות יפריד וגו'.

פוחחים וסוגרים את העינים, ועליהם נאמר והיו הכרובים פורשי כנפים למעלה. כרובים: אלו ב' כרובי העין היינו הבשר שממנו יוצאנו השערות שנקראות עפעפים, פורשי כנפים היינו עפעפי העינים שנקראים כנפי העין.

(ב) ועוד פתחו לי וכו': ועוד יש לפרש פתחו לי שערי צדק, שאלו הם שתי עינים. בעת שהם מסתכלים בדרך ישרה דהיינו בעת שזו"ן הם פב"פ, נאמר בהם ופניהם איש אל אחיו. כי השכינה כוללת גם שני הכרובים שהם מטטרין וסנדלפון (אחרי אות נ"ו) ובזמן שאינם מסתכלים בדרך ישרה דהיינו שאינם בזוג הרי נחש עקלתון שם. עליו נאמר כי המות יפריד וגו'.

והיות כי עיקר כל העין היא הנקודה שהיא אישון בית עין והיא מלכות, כי בה לבד מתגלית הראיה שהיא חכמה. כנ"ל (ת"ג אות ב') ורזא דמלה חכמה לא אשתמודעא אלא כביתיה, ומלכות נקראת צדק כנודע לכן מכנה אל העינים (כאן באות ב') ואל העפעפים בשם שערי צדק.

(ג) תלת גוויני עינא וכו': שלשה צבעי העין, הם נגד שלשה אבות חג"ת שנאמר בהם אלה ראשי בית אבותם בת עין שהיא דקה וקטנה זו השכינה היינו מלכות, המשתתפת עם האבות שהם חג"ת בסוד מלכותא דדוד. ועליה נאמר שמרני כאשון בת עין. והכל בסוד של בראשית, שבמלת בראשית שם ראשי שהם חג"ת, שם בת שהיא מלכות.

וזה אמרו כתיב פתחו לי שערי צדק וכו' היינו השערים של אור החכמה המתגלה במלכות דעינים שנקראת צדק. אינון תרין עפעפי עינא דאינון פתחין ופגריין וכו' שבעת שליטת השמאל הן סתומות ונסגרות, ובהתעוררותן קו אמצעי המכניע את השמאל הן נפקחות.

פירוש עשר הספירות שבראש, נקראות: גולגלתא, כתר, עינים, חכמה, און, בינה, חוטם, תפארת שהוא ז"א הכולל ו"ק. פה, מלכות. ובעינים שהן חכמה שהיא צריכה שמירה מן החצונים שלא יינקו ממנה נתקן כסוי עליהן שהיא הכרובים והעפעפים הסוגרים

ומ"ש (באות ב') ועוד פתחו לי וכו' זה מבואר בפרשת אחרי מן אות נ"ב עד ס' ע"ש.

(ח) ובגינה אתמר, (ז) ומשה עלה אל האלקים. ודוד בגינה אמר, (ח) אם אתן שנת לעיני לעפעפי תנומה עד אמצא מקום ליי. איהו שלימו דאדם. שלימו דיחודא. שלימו דשמא קדישא. שלימו דכל ספירה וספירה.

מסורת הזהר

(ז) (שמות י"ט). זהר שמות נח ציון ב'. (ח) (תהלים קל"ב) זהר ויגש ט"ו ציון א' תק"ח צ"ז ט"ג של"ב.

מעלות הסולם

מאמר בראשית תמן ראשי תמן בת

כי יסודות דא"א שבהם מסתיים שם מ"ב זה הם מסתיימים על הפרסא, ונמצאת הפרסא מבדלת ביניהם, וע"י הבינה שמתחלה היתה כולה בראש א"א והיתה כולה בשם מ"ב זה, וכשנכנסה המלכות לראש א"א במקום בינה, ובינה יצאה לחוץ מראש למקום ז"ת שהם ישסו"ת שמחזה עד הטבור ואותיות אל"ה של ישסו"ת נפלו לזו"ן, נשארה בינה בוי"ק חסר ג"ר, נבחן אז שכל אות ואות מן שם מ"ב אותיות שהיו אל בינה שהן ג"ר יצאו עתה ממנה ונחקקו בזו"ן, בסוד מ"ב אותיות שיש מן בראשית עד ב' של ובהו. כי זו"ן שקבלו אותיות אל"ה מן שם אלקים שהוא בינה קבלו גם כן אלו מ"ב אותיות, והוכשרו בהן ז"א ומלכות לקבל ג"ר, שזה נחשב לבריאת העולם באופן שיוכל להתקיים, והיינו בעת שהתחוננים מעלים מ"ן ע"י המ"ב של אנא בכח, נמשך מ"ד מע"ב ס"ג דא"ק שהארה זו מחזירה את הבינה לראש א"א, אז מקבלים ישסו"ת הארת חכמה ומשפיעים לזו"ן, וזו"ן נעשים אז כבחינות שלמעלה מפרסא, וישסו"ת נעשים לחותם של מ"ב בסוד ב"פ אהי"ה, וז"א מקבל השם מ"ב רבחינה ג' וז' ספירות שלו נחתמים לז' שמות של אנא בכח שבכל א' ו' אותיות וכל אות נחתמת ממ"ב אותיות של מ"ב העליון שהוא דיוקנא דמלכא, וכן ז"א חותם את המלכות, ונעשית בחינת מ"ב דמין הג' שה"ס ל"ב אלקים ועשרה מאמרות, ואז מתקיים העולם שהוא מלכות כי השיגה ג"ר שהם קיום העולם, בסוד בשכמל"ו.

וזה אמרו (באות ד') קם רבי שמעון על רגליו וכו' כי אחר שבאר את התחלת הפסוק פתחו לי שערי צדק שה"ס תקון העינים שהם חכמה שהם ג"ר דאורות, וכשממשיכים ג"ר דאורות מתתקנת הקומה בנה"י דכלים שה"ס רגלים, ומוחין דגדלות נקראים קימה ולכן כשהמשיך ר"ש את המוחין דגדלות עם נה"י חדשים דכלים קם על רגליו וכו', אפתח עיני שה"ס המשכת חכמה לאסתכלא בהון לעילא כלומר בבחינת התקון שחכמה תאיר ממטה למעלה אבא ב"ם: בארבעים ותרין אתון

אל הקדש, שאין רשות לנביא וחכם לדעת שום מדע עלינה אלא בה היינו במלכות. (ח) ובגינה אתמר ומשה וגו': ובשבילה של מלכות, נאמר ומשה עלה אל האלקים, שהוא שם של מלכות, ודוד אמר בשבילה אם אתן שנת לעיני לעפעפי תנומה עד אמצא מקום לה, ומלכות נקראת מקום בסו"ה הנה מקום אתי, היא השלמה של אדם היינו לשם מ"ה שבג"י אדם (לעיל הקדמה ב' אות כ') היא השלמה של היחוד כי מלכות ה"ס ד' דאחד, (ע"י פנחס אות תתמ"ו) היא השלמה של השם הקדוש הוי"ה כי מלכות ה"ס ה' תחתונה המשלימה ליה"ו, והיא השלמה לכל ספירה וספירה, שע"י הזווג שעל מלכות נכללת כל ספירה מעשר ספירות. ביאור המאמר, ג' בחינות יש בשם מ"ב (ע"י תקון ס"ט דף קג:) א', נקראת דיוקנא דמלכא שהוא עיקר צורתו דהיינו המוחין כח"ב שהם באו"א עלאין, וה"ס ד' אותיות הוי"ה פשוטה שה"ס כתר, ועשר אותיות שיש בהוי"ה מלאה שה"ס חכמה, וכ"ח אותיות שיש במילוי המילוי שה"ס בינה, שביחד ד' וי' וכ"ח הם מ"ב אותיות, ב', צורת המלך חקוק על חותם ה"ס ג' קוים שיצאו בישסו"ת שבאלו ג' קוים נחתמו כל העולמות, דהיינו שדומים להם כמו הצורות שבנחתם הדומות אל הצורות שבחותם, וסוד שם מ"ב זה ה"ס ב' שמות אהי"ה שיש באהיה אשר אהיה שהם בגימטריא מ"ב, ג', שם מ"ב בצורת חותם של שעוה זה שם אבגית"ן של אנא בכח שיש בו ז' שמות, ובכל אחד ו' אותיות והם מ"ב אותיות, וה"ס ג' קוים של ז"א, שיש בו ב' פעולות: א', שהוא נחתם ע"י החותם המקורי שהוא ישסו"ת, ב', שהוא חותם את צורות המוחין במלכות, כמו שעוה שאחר שנחתמת, יכולה להיות חותם לחתום גם על דבר אחר.

ושם מ"ב זה של אנא בכח, הוא נעשה לשם מ"ב של מעשה בראשית שהוא ל"ב אלקים ועשרה מאמרות שעולים בחשבון מ"ב, והענין הוא כי זו"ן שה"ס ז' ימי בראשית אינם יכולים לקבל משם מ"ב העליון הנקרא דיוקנא דמלכא, הנמצא למעלה מן המפרסא (דפו"י דף י"ט ע"א)

תקונא חמישאה

תקונא חמישאה ליום ד'

מאמר בראשית נקודה בהיכליה

(א) בראשית : ב' ראשית. נקודה בהיכליה. והאי נקודה אייה מחשבה סתימא. אדהכי, הא אליהו אזדמן לגבי א' דר"ש, ב' איל רבי רבי, והא ב' פתיחא אייה, אם כן במאי אייה מחשבה סתימה בה.

(ב) אלא בריש הורמנותא דמלכא בוצינא דקרדינותא, כד מדיד משיחא, האי נקודה נפיק מינה קו, ג' דסתים ד' ההוא מחשבה, כגוונא דא מ. בקדמיתא אייה מ"ם סתימא, וכד אתפשט קו דאיהו ר' מן המדה, אייה אתפתחת ואתעבידת ב'. ה ודא בראשית : ב' ראשית, נקודה בהיכליה.

חלופי גרסאות

א נ"א ל"ג דר"ש (קושטנדינא הראשון) ובראדי הגיטא בסוגריים דר"ש. ב נ"א א"ל ר"ש ר"ש ול"ג דבי רבי (מנטובה). ג נ"א מוסיף דסתים ובסוגריים ניצוצא (דפו"י). ד נ"א זאי ול"ג ההוא (מנטובה וילנא) נ"א הייא (קושטנדינא) נ"א קו דסתים מחשבה ול"ג ניצוצא ההוא (בניהו). ה נ"א ל"ג מן דא בראשית עד וכד אייה מ' סתימא (מנטובה).

מעלות הסולם

מאמר בראשית נקודה בהיכליה

מאמר בראשית נקודה בהיכליה
(א) בראשית ב' ראשית וכו': בראשית נוטריקון ב' ראשית. הנקודה שה"ס חכמה שנקראת ראשית, בהיכלה שה"ס ישו"ת היינו בינה שנקראת היכל. ונקודה זו היא מחשבה סתומה שאינה מאירה באור מגולה. בינתיים, הרי אליהו נזדמן אצל ר' שמעון. אמר לו אליהו, רבי רבי, והרי ב' היא פתוחה ורומזת לאורות מגולים, אם כן למה המחשבה שהיא חכמה סתומה היא בה.

(ב) אלא בריש הורמנותא וכו': ומשיב, אלא בתחלת גילוי רצונו של המלך. כלומר כשעלה ברצונו של המלך להאציל ולברוא העולמות, הניצוץ הקשה, שהוא כח דין קשה שבכלי מלכות, שבטיבתו נצטמצם ונסתלק האור מסביב לנקודה האמצעית שהיא מלכות. כאשר מדר שעור קומה דהיינו בעולם אצילות אחר התקו, נקודה זו היינו הנקודה האמצעית שהיא בחינת עצם המנועולא שנתקנה באו"א עלאין, (עי' בהקס"ז מאמר דטעין חמרי) הוציאה ממנה קו, היינו ישו"ת שהם ז"ת דבינה, כי או"א עלאין הם בסוד אוירא דלא אתידע שה"ס הנקודה האמצעית המשמשת רק בפרצופי א"ק ולא בעולם האצילות. וע"כ אין השגה באו"א עלאין שהם ג"ר דבינה, וכל החכמה המושפעת באצילות

אתון דשמא מפרש, כי מוחין דגדלות נקראים שם המפורש כי כל הסתום בעת הקטנות. מתפרש ונודע בעת הגדלות. למנדע כל את ואת על תקוניה כי כל האותיות של שם מ"ב דכח"ב מאידות בורגן. ואז מתקיים העולם בסוד בראשית וכו' שה"ס מ"ב אתון דעובדא דבראשית מן בראשית עד ב' של וכהו. ואינון אכ"ג ית"ץ וכו' שהם ז' שמות של ז"א כל שם ו' אותיות וז' פעם ו' הם מ"ב עם מלכות הנחתמת מהם בסוד בשכמל"ו. וזה אמרו (באות ה') כל את ואת אית ליה וכו' כי כולם מאידים מסוד עשרה מאמרות שהם עשר ספירות דאו"א עלאין ומל"ב נתיבות של ישו"ת שהם ל"ב אלקים הנזכרים במעשה בראשית. וכלהו תליין מן אי"ה שה"ס כתר דהיינו ד' אותיות הפשוטות של שם מ"ב העליון. ודא איהו אבא ב"ם שהוא שם מ"ב שכלול מאור"ה שהוא אי"ה ד' אותיות הפשוטות של כתר י"ה היינו חכמה ובינה כי י' אותיות המלוי הן חכמה שהיא י', וכ"ח אותיות מלוי המלוי הן בינה שהיא ה'. ואינון שבע ספירן שהן ז' ספירות של ז"א כלילן בז' שמיהן של אנא בכח, וכלהו כלילת לון בת שבע שהיא מלכות בסוד בשכמל"ו. והיא נקראת זאת בזוה מבואר כל המאמר.

(דפו"י דף י"ט ע"א)

- (ג) וכד איהי ו ם סתימא, ז דאיהי מ"ם רבתא (א) מלמרבה המשרה
 ח ואתעבידת עזקא. ובגינה אתמר לגבי כלה, תהא לי מקודשת בטבעת זו ם, ועלה
 אתמר, קוטר א ט בגולמא נעוץ . בעזקא. ואיהי כ לא חיות, ולא סומק, ל ולא אוכם,
 ולא ירוק, ולא גוון כלל. וכד אתפשטא לאנהרא, איהי עבידת גוונין מ נ לאנהרא.
 (ד) ורזא דמלה ב עוטה אור כשלמה וכו'. כד איהי אור מעוטף, ולא אתפשט

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(א) (ישעיה ט) זהר בראשית א' שיט ציון א'. ו נ"א המ' סתימא ול"ג וכד איהי (מנטובה).
 (ב) (תהלים ק"ד) זהר בראשית א' ר"ם ציון ג'. ז נ"א איהי (מנטובה). ח נ"א בסוגריים למרבה
 בגמטריא עז"ר או זרע בהוא היכל זרע זרע זרעין
 לחקונא דיליה המשרה בגמטריא תקוין עם האותיות חוטרא (דפו"י). י נ"א בעזקתא (מנטובה בראדי). כ נ"א לאו (קושטנדינא הראשון). ל נ"א ל"ג ולא
 אוכם (בניהו). מ נ"א מוסקי בסוגריים ז' גוונין (דפו"י). נ נ"א לנהרא (וילנא).

מעלות הסולם

מאמר בראשית נקודה בהיכליה

והמוחין מתחלקים לחכמות ובינות חסדים
 וגבורות כל אחד כולו מי' שהם מ',
 והחסדים וגבורות לא מצטרפים לדעת שהוא
 מוח השלישי, המזווגם והיא נקודת המלכות
 שעלתה לבינה היא לא לבנה ולא אדומה
 ולא שחורה ולא ירוקה ואין לה גוון
 כלל. כי הגוונים הם בחינות דינים העושים
 שינוים בין המדרגות כי לבן מורה על אור
 החכמה ואודם הוא גוון הבינה, וירוק הוא
 גוון התפארת, ושחור גוון מלכות וכל זמן
 שאין התפשטות מן ה', הם כמו אורות דראש,
 ובהארת ראש עוד לא נתגלו שום גוונים. כי
 שום חסרון ועביות לא יכול לפעול למעלה
 ממקום מציאותו. וכשנתפשטה הבינה להאיר
 ממעלה למטה, נעשו הגוונים להאיר בהם.

(ד) ורזא דמלה עוטה וגו': וסוד הדבר
 עוטה אור כשלמה, כשהוא אור מעוטף בלי
 התפשטות והוא סתום, אז הוא נקרא אור,
 היינו שהאור סתום על ידי אות י' שהיא
 מלכות, נקודה בהיכלה. כי י' נכנסה במלת
 אור ונעשה הצרוף אור, כשהוציא את י'
 מאויר נתגלה אור, וזהו ויאמר אלקים יהי אור.
 פירושו, מלכות נקראת נקודה, וישויות
 שהם בינה נקראים היכל ובסוד המתוק של
 מדת הרחמים עלתה מלכות לבינה בסוד נקודה
 בהיכליה ונמצא שאור ההיכל נסתם ונעשה
 לאויר שפירושו קומת רוז, כי בזמן שישנם
 כל

באצילות היא רק מז"ת דבינה שהם ישויות,
 שסתם המחשבה היא היינו הארת החכמה
 שנקראת מחשבה, כי טרם הכרעתו של קו
 האמצעי החכמה שבישויות היא סתומה, כעין
 זה ם. בתחלה היא מ"ם סתומה, וכשנתפשט
 הקו שהוא ו' מן המדה, ע"י עליית ז"א עם
 מסך דחירק המכריע בין הקוים ימין ושמאל
 של ישויות אז נפתחים ישויות מסתימתם
 ויוצאים בהם ג' מוחין חב"ד שהם סוד תלת
 נפקי מחד ובשביל זה גם ז"א זוכה בכל אלו
 המוחין בסוד חד בתלת קיימא, היא ם'
 היינו ישויות נפתחת ונעשית כ', וזה הוא
 בראשית: ב' ראשית, אשר הנקודה שהיא
 חכמה הנקראת ראשית היא בהיכלה ומאירה
 בהארת חכמה.

(ג) וכד איהי ם' וכו': וכשהיא ם' היא
 סתומה, שהיא מ"ם הגדולה מן הפסוק ולמרבה
 המשרה, שמ' זו אף על פי שהיא באמצע
 התיבה מ"ם המסורת היא לכתב ב' סתומה
 כמו בסוף התיבה ונעשית לטבעת כמו אור
 עלאין שאורות החכמה שהם סתומים, ובשביל
 טבעת זו שהיא מ' סתומה באמר אצל קדושי
 כלה תהיה לי מקודשת בטבעת זו ם' שבזה
 נאסרה על כל העולם. ועליה על בינה היינו
 ישויות כשהם סתומים למדנו, הצורה בגלמותה,
 כלומר שהיא בבחינת היולי בלתי נכרת נעוצה
 בטבעת, כי בלי קו האמצעי אין שום התפשטות,
 (דפו"י דף י"ט ע"א)

ע ואיהו סתים, אתקרי אור. פ אור סתים באת יו"ד, נקודה בהיכליה. ז כד אפיק
 י מאויר, אתגלייא אור ודא איהו ג ויאמר אלהים יהי אור.

ה) וחמש זמנין אור אינון בעובדא דבראשית, ואינון ה'. ועלייהו אתמר,
 ד) מי מדד בשעלו מים, ודא דרועא ימינא, ואיהו גוון חוור. ושמים בזרת תכן, דא
 דרועא ק שמאלא דאיהו גוון סומק. וכל בשליש עפר הארץ, דא גופא, עמודא
 דאמצעיתא * ודא גוון ירוק. ושקל בפלס הרים וגבעות במאזנים, תרי סמכי
 קשוט. והאי ה' איהי אתפשטת לאנהרא בחמש גוונין, דאינון ה' זמנין אור.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ג) (בראשית א') זהר בראשית א מ' צ"ד. ד) (ישעיה
 אור (מנטובה). ז ג"א וכד אפיק (בניהו). ק ג"א
 ע ג"א ואיהי (בראדי בניהו). פ ג"א מסיף ואיהו
 מ') זהר בראשית א' ע"ח ציון א'.

מעלות הסולם

מאמר בראשית נקודה בהיכליה

שבעין ה"ס חג"ת שאין החכמה הנקראת ראייה
 מתגלית בהם. אמנם אין המלכות מאירה
 בחכמה רק בזמן שזו"ן עולים ומלבישים לאור
 עלאין שאז נכללות ב' החכמות ביחד חכמה
 עלאה וחכמה תתאה כי באצילות יש ב' נקודות
 הנקראות חכמה ונקראות בת א' היא חכמה
 עליונה שהם אור"א. ב' חכמה תחתונה שהיא
 מלכות. וכשהן מתייחדות ע"י ז"א שחג"ת שלו
 נקראים ש' נעשה צירוף שבת שאז מאירה
 המלכות בחכמה. וזה נוהג הן בבינה הן במלכות
 הנכללות יחד. (ע"י במאמר דטעין חמרי
 בהקסה"ז בסוה"כ את שבתותי תשמורו. ובפרשת
 ויקהל אות קפ"ב).

כל חמשת האורות נרנח"י. נקרא בשם אור.
 אבל ע"י עליית הנקודה להיכל נעשה הסיום
 והזווג תחת החכמה, ובינה תפארת ומלכות
 יצאו מחוץ להיכל למטה וכיון שלא נשאר
 בהיכל אלא ב' כלים כתר וחכמה. לכן לא
 נשאר שם אלא ב' אורות נפש רוח. ואור רוח
 נקרא אור.

וזה אמרו ורזא דמלה וכו' כד איהו אור
 מעופף דהיינו בזמן עליית המלכות לבינה.
 ולא אתפשט כי כשאין בקומה רק אור רוח
 שהוא ר"ק אין לה התפשטות. ואיהו סתים
 כי הארת ר"ק היא קטנות. אז המדרגה היא
 סתומה ואתקרי אור, וכו' כי אור רוח מכונה
 בשם אור. כד אפיק י מאויר אתגלייא
 אור אח"כ כשהאירו המוחין דגדלות של
 ישו"ת, ומלכות ירדה למקומה. בזה יצאה י'
 מאויר וחזר צרוף אור למקומו ודא איהו
 ויאמר אלקים יהי אור כי כיון שישנם ה'
 כלים חזרו ה' אורות נרנח"י ונתלבשו בהם.

ה) וחמש זמנין אור וכו'; במעשה
 בראשית כחוב חמש פעמים אור. והם סוד ה'
 היינו בינה המתפשטת לחג"ת נ"ה, ועליהם
 נאמר מי שהוא בינה מדד בשעלו מים. וזו
 זרוע הימנית והיא גוון לבן היינו חסד. ושמים
 בזרת תכן. זו זרוע השמאלית שהיא גוון אדום
 היינו גבורה. כי זרת רומזת לקו שמאל מלשון
 זרות. וכל בשליש עפר הארץ זה הגוף עמוד
 האמצעי, וזה גוון ירוק. היינו תפארת. ושקל
 בפלס הרים וגבעות במאזנים. הם שני סמכי
 אמת. היינו נצח הוד. וה' זו שהיא בינה,
 מתפשטת להאיר בחמשת הגוונים שהם ה' פעמים
 אור: יהי אור, ויהי אור, וירא אלקים את
 האור, ויברל אלקים בין האור, ויקרא אלקים
 לאור.

ומה שלפעמים מפרש הזהר נקודה בהיכליה
 על החכמה שנקראת נקודה שהיא בהיכליה
 בישו"ת שהם היכל לנקודה העליונה שהיא
 אור"א עלאין. ואין אור"א מגלים החכמה שבהם
 אלא בסוד ההיכל שהוא בינה. ולפעמים מפרש
 נקודה בהיכליה שנקודה היא מלכות העולה
 לבינה שהיא היכל. הענין הוא כי לעולם אין
 החכמה מתגלה אלא במלכות שהיא נקראת
 אישון בת עין. היינו הנקודה השחורה שבעין
 שהיא העיקר שבעין משום ששאר ג' הגוונים
 (דטו"י דף י"ט ע"א * דף י"ט ע"ב)

(ו) י, איהי מדה ר דילה, ה' עלאה, חמש אור. ה' תתאה, חמש גוונין, דנהרין בהון חמש אור. וכד אתפשטת ה' עלאה לאנהרא בה' תתאה, בחמש גוונין ש דילה, מיד אתפשט ו' לגבה, ודא איהו ה) נוטה שמים כיריעה.

(ז) דודאי כד איהי נהירא בגוונין דילה, אתמר בה, (ו) וראיתיה לזכור ברית עולם. וראיתיה בתכשיטהא, ככלה דמתקשטא לגבי בעלה. ומיד נוטה שמים ח כיריעה, א דאתי בעלה לגבה.

(ח) ודא איהו רזא דקו המדה, ב דאיהי ו' מההוא מדה דאיהי י, ולבתר דאיהי נטלא שמא קדישא, אתעבידת ג איהו מדה מתתא לעילא, ד ברזא דנקודה י.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ה) (תהלים ק"ב) לעיל אות ב' נסמן. ו) (בראשית ט') זהר טרשת נח ק"א ציון ב' תק"ח קט ט"ב ש"ח. דנהרק (דפו"י). ח נ"א בסוגריים כיריעה (בראדי). א נ"א דאית (מנטובה) נ"א דאיהו (בראדי וילגא קושטנדינא) נ"א דאיתי (מונקאטש). ב נ"א דאיהו ו' מההיא מדה (מנטובה). ג נ"א איהי (מנטובה קושטנדינא). ד ה"ג ברפוס מנטובה ובכל הדפוסים הגירסא כמה ול"ג ברזא.

מעלות הסולם

מאמר בראשית נקודה בהיכליה

נוטה שמים שהם ז"א כיריעה. (ע"י תלמוד ע"ס ח"א דף ה' ד"ה וטעם פירוש ד' בחינות שברצון).

(ז) דודאי כד איהי וכי: כי ודאי כשמלכות מאירה בגוונים שהם ע"ס שלה. נאמר בה וראיתיה לזכור ברית עולם. וראיתיה שה"ס חכמה הנקראת ראה בתכשיטיה ככלה המתקשטת אל בעלה. ומיד נוטה שמים כיריעה. שבעלה בא אליה.

(ח) ודא איהו רזא וכי: וזה הוא סוד של קו המדה, שהוא ו' המתפשטת ממדה ההיא שהיא י' חכמה. ואחר שמלכות היא לוקחת את השם הקרוש, דהיינו שנכללת מכל עשר הספירות שה"ס הוי"ה קוצו של י' כתר, י' חכמה, ה' ראשונה בינה, ו' ז"א וז"י תחתונה שהיא מלכות עצמה, נעשית היא מדה, לע"ס של אור חוזר ממטה למעלה, בסוד הנקודה י'. כלומר כמו שנקודה העליונה שה"ס ו' והי"ס חכמה המתפשטת ממעלה למטה בעשר ספירות של אור ישר. כך מלכות היא סוד י' של אדנ"י המתפשטת בע"ס של אור חוזר ממטה למעלה. איהי

(ו) י' איהי מדה וכי: י' שהיא חכמה בחי"א מד' בחינות שברצון לקבל היא מדה של הנקודה. כלומר כל מדת אור שברצון המאציל שהוא כתר להשפיע אל הנאצל, בחינה א' מקבלת אותו. ה' עליונה, היינו בינה בחי"ב שברצון לקבל, רומזת לחמשה אודות, כי בבחי"א המקבלת מטעם רצון העליון של המאציל להשפיע, עוד אין התפשטות ויציאת האור מכלל מאציל לנאצל, רק בבחינה ב' שהיא התגברות הנאצל עצמו, בה נרמזים ה' אורות של הקומה. ה' תחתונה, היינו מלכות שהיא בחי"ד של הרצון, רומזת לחמשה גוונים, שהם תכלית השלימות של קביעות הרצון לקבל להיותה נגלית בזמן שאין אור החכמה בפרצוף ומתגלה השתוקקות לאור חכמה, שהשתוקקות זו קובעת בו הרצון לקבל ומשלימה לכלי. ומאירים בהם בחמשה גוונים של מלכות חמשה אורות המתפשטים מבינה. וכשמתפשטת ה' עליונה שהיא בינה, להאיר בה' תחתונה שהיא מלכות, בחמשה הגוונים שלה, מיד מתפשטת אות ו' שהיא ז"א אליה, כי אין שום אור מתקבל אל מלכות אלא ע"י ז"א. וזה הוא (דפו"י דף ג"ט ע"ב)

(ט) איהי מדה לעשר יריען, ה כך ו היא אמה מסטרא דאות ו, כלילא מיי אמות. הה"ד, ז עשר אמות אורך הקרש, ודא י. ואמה ה' עלאה. וחצי האמה, ה' תתאה. ח) ארך ז היריעה האחת דא ו. ואמאי אתקרי ה' תתאה חצי האמה. בגין דאתקרי מצה פרוסה, לחם עוני.

(י) והאי נקודה כד סלקא לגבי א', דאיהו אוירא סתים, אתקרי קמ"ץ, ח קומץ סתים, בגין ט ט) וקמץ הכהן ממנה מלא קומצו. ואיהי מחשבה סתימא, ס סתימא, מפתחא דילה מאי ניהו. פתח. ודא ו. ואיהי נטוי כגוונא דא כ כד אתפרש מנקודה, ל איהי רקיע פתוח ודאי.

(יא) נטוי על ראשי החיה, דאיהי ניצוצא דקמץ, הה"ד, י) ודמות על ראשי החיה רקיע. מאן חיה. דא מלכות. דאיהי ניצוץ לתתא מן הרקיע, ח כגוונא דא א.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ז) (שמות כ"ד) זהר בראשית א קפה ציון א' (שם). זהר ח"ב רלג. ת"ז תקון ע' קכת. ט) (ויקרא י"ב). י) (יחזקאל א'). זהר בראשית א' כח ציון א'. קמצו ויקרא ה'. י נ"א ואיהו (דפו"י). כ נ"א בסוגריים (דפו"י). ל נ"א איהו (מנטובה). ח נ"א כגוונא דא ה' (מנטובה).

מעלות הסולם

מאמר בראשית נקודה בהיכליה

נעשה האור לאויר, ונקרא קמץ שפירושו קמץ וסתום משום שנאמר וקמץ הכהן ממנה מלא קומצו. כי ע"י עליית המלכות לחכמה דא"א, נשאר א"א בב' כלים כתר וחכמה, שבהם ב' אורות נפש רוח, והיא היינו החכמה היא מחשבה סתומה מ' סתומה כי אינו מאיר רק בורק שהם אור החסדים. שואל, מי הוא המפתח הפותח אותה שתאיר בהארת ג"ר ומשיב, נקודת פתח וזו ו', והיא היינו ה' נטויה כעין זה \ דהיינו באלכסון מפנים לאחור, כשהיא נפרשת מן הנקודה דהיינו בעת שמלכות יורדת למקומה, אז היא רקיע פתוח ודאי. ומאיר בהארת ג"ר.

(יא) נטוי על ראשי וגו': נטוי על ראשי החיה, שהיא הניצוץ דהיינו הנקודה של הקמץ. ז"ש ודמות על ראשי החיה רקיע. מי היא החיה, זו מלכות שהיא הניצוץ למטה מן הרקיע, כעין זה א. מי הוא הרקיע זה צדיק דהיינו יסוד דז"א, וזו היא היינו מלכות, החיה אשר תחת אלקי ישראל היינו בינה הנקראת אלקי ישראל שהוא ז"א הנקרא ישראל. ראשי החיה שלמטה, הם נצח והוד.

(ט) איהי מדה לעשר וכי': מלכות היא מדה לעשר היריעות החופות על המשכן, שה"ס עשר ספירות דראש. כך היא אמה מבחינת אות ו' דהיינו ע"ס דגוף המתפשטות ממלכות דראש ממעלה למטה. כלולה מעשר אמות, ז"ש עשר אמות אורך הקרש, וזה י, של שם הו"ה המאיר בגוף והיא חכמה כי כל אורך רוחו לחכמה. ואמה מן הרוחב ה' עליונה שהיא בינה. המאירה בחסדים כי כל רוחב רוחו לחסדים. וחצי האמה היא ה' תחתונה דהיינו מלכות. ארך היריעה האחת זה ו' היינו ז"א המאיר בהארת חכמה בחסדים. שואל ולמה נקראת ה' תחתונה שהיא מלכות חצי האמה. ומשיב, משום שמלכות נקראת מצה פרוסה לחם עוני, כי חצי המלכות התחתונה מחוה ולמטה, אינה נשלמת עם כל התקונים של שתא אלפי שני, רק בגמר התקון בסו"ה ועמדו רגליו על הר הזיתים.

(י) והאי נקודה כד וכי': ונקודה זו היינו מלכות, כשהיא עולה אצל א' היינו תחת החכמה דא"א, כי חכמה נקראת א' בסו"ה ואאלפך חכמה. שהיא אויר סתום, כי ע"י עליית המלכות שה"ס י, לאור שהוא חכמה (דפו"י דף י"ט ע"ב)

נ מאן רקיע. דא צדיק. והאי ם איהי חיה, אשר תחת אלקי ישראל. ע ראשי החיה דלתתא נצח והוד.

יב) ואית חיה עלאה, כגוונא דא א ודא י״ פ עלאה דאיהי על הרקיע, ואיהי מחשבה עלאה. צ והאי ק איהי אדנ״י, עטרת עלאה, ר כתר ברישא ש דכלא תא רקיע ב דילה, ו׳ עלאה, והאי איהי עטרת תפארת. ראשין דילה, תרין דרועין.

יג) ג ואית ד עטרה בראש אבא ואימא. ה ואיהי כתר עלאה ודאי, ורישין דילה לעילא, אינון אבא ואימא.

יד) איהי י״ בכל אתר, קוצא דילה לעילא, וגיו דילה באמצעיתא, וסופה דילה לתתא. ו כללא דאתוון דשמא מפרש.

טו) רישא דילה לעילא ברזא דטעמי. וגיו דילה באמצעיתא, ברזא דאתוון, גופא לתרווייהו. וקוצא דילה לתתא, ברזא דנקודי.

חלופי גרסאות

ה'. (מנטובה). נ נ"א בסוגריים צורת קמץ (דפו"י). ס נ"א איהו (וילנא). ע נ"א וראשי (בניהו קושטנדינא). פ נ"א מוסף בסוגריים דאיהי (דפו"י). צ נ"א והאי עטרת עלאה איהי כתר ברישא דכלא ול"ג איהי אדני (מנטובה) נ"א ל"ג מן והאי עד כתר (ברודי ועוד). ק נ"א איהו (וילנא). ר נ"א בסוגריים איהי (דפו"י). ש ה"ג במנטובה ובכל הדפוסים הגירסא בסוגריים דכולא. ת נ"א בסוגריים דכלה (דפו"י). א כאן צ"ל מש"ל ואיהי עטרה בראש כו' עד אינון או"א כ"מ נ"ב בגוף כתב יד קדשו (הגהות הגר"א). ב נ"א דילה (מנטובה). ג נ"א ל"ג מן ואית עטרה עד ואימא (הגהות הגר"א) ד נ"א בסוגריים ואיהי (דפו"י). ה ה"ג במנטובה ובניהו ובכל הדפוסים הגירסא בסוגריים ואיהי. ו נ"א ל"ג כללא דאתוון דשמא מפרש (מנטובה). ז נ"א בסוגריים כללא (דפו"י) נ"א ברזא דאתוון וסופא (ס"א וקוצא) לתתא ול"ג גופא לתרווייהו (מנטובה).

מעלות הסולם

מאמר בראשית נקודה בהיכליה

וראשים שלה למעלה. המקבלים שפעה, הם אבא ואימא.
יד) איהי י״ בכל וכי׳: י״ היא מתחלקת בכל מקום לראש תוך סוף, קוץ שלה למעלה ראש. וגוף שלה באמצע תוך, וסוף שלה למטה. וכוללת ד' אותיות של שם המפורש הוי"ה. כי הראש ה"ס חב"ד, ותוך ה"ס חג"ת וסוף ה"ס נה"י, ומלכות הכוללת אותם. הם ד' אותיות הוי"ה: י״ חכמה. ח״ בינה. ו״ חג"ת נה"י. ה' מלכות.

טו) רישא דילה לעילא וכי׳: הראש העליון של י״, הוא סוד טעמים. וגוף של י״ שהוא באמצע הוא בסוד אותיות, גוף לשניהם לטעמים ולנקודות, וקוץ שלה התחתון. הוא בסוד הנקודות.

יב) ואית חיה עלאה וכי׳: וישנה חיה עליונה דהיינו מלכות שלמעלה מחזה בסוד פני אדם כעין זה א, וזו י״ עליונה שהיא על הרקיע שה"ס הפרסא שבחזה, והיא מחשבה עליונה למעלה מחזה, וזו היא שנקראת אדנ״י כי היא עטרת עליונה, היינו כתר בראש כלם דהיינו ראש לכל המדרגות שלמטה מחזה ולב״ע. רקיע שלה היא ו״ עליונה דהיינו תפארת, וזו היא עטרת תפארת. ראשים שלה, הם ב' הורעות שהם חסד וגבורה.

יג) ואית עטרה בראש וכי׳: וישנה עטרה בראש אבא ואימא, היינו בינה דא"א, שע״י עליית מלכות לראש א"א יצאה בינה לחוץ מראש א"א, ונעשית כתר לאבא ואימא. והיא כתר עליון ודאי לכל פרצופי אצילות, (דפו"י דף י"ט ע"ב)

(טז) ן ולתתא איהי האי נקודא מים נוקבין, ולעילא מים דכורין, רקיע באמצעיתא, כגוונא דא א, ט עלה אתמר (ז) ויהי מבדיל בין מים למים. (יז) והאי י איהי מוזלוקת שהיא לשם שמים, דאיהו סופה להתקיים, ולאעלא שלם ויחודא בתרווייהו.

חלופי גרסאות

ח נ"א מוסיף ולתתא בנקדי איהי (מנטובה). ט נ"א ועלה (מנטובה וילגא). י נ"א איהו מחלקת (מנטובה).

מסורת הזהר

ס (בראשית א) זהר עם מעלות הסולם חלק ההשמטות דף ג"ט ציון ק'.

מעלות הסולם

מאמר בראשית נקודה בהיכליה

שבינה ותו"מ מתחברים אל המדרגה וישנה הארת ג"ר במדרגה היא שומרת על הארת חכמה שלא תתפשט ממעלה למטה כמו שהיה בזמן שבירת הכלים. ולכן הוא גופא לתרווייהו הן אל הטעמים והן אל הנקודות שתחתיה. וקוצא דילה ללתא ברזא דנקודי, היינו ישסו"ת ב', שבו מתגלה ג' הראשונות, וממנו מושפעת הארת חכמה אל התחתונים. (עי' ז"ח דף ז' בסלם מאמר י' דהו"ה).

(טז) ולתתא איהי האי וכו': ונקודה זו שלמטה מן הקו שבתוך א' היא רומזת למים נקבות. והנקודה העליונה רומזת למים זכרים, והקו האמצעי הוא רקיע באמצע, כעין זה א' עליה על הפרסא שבתוך א' נאמד, ויהי מבדיל בין מים למים.

(יז) והאי איהי מחלוקת וכו': וזו היא מחלוקת כלומר המחלוקת הנעשית ע"י תקון הפרסא המבדילה בין מים למים, היא לשם שמים לייחד את המלכות הנקראת שם בז"א הנקרא שמים, שהיא סופה להתקיים, ולהכניס שלום ואחדות בניהם.

פירוש. כי קו האמצעי המכריע את המחלוקת שלמעלה הוא מקיים את הארת שניהם, בין הארת הימין שה"ס מים תחתונים, ובין הארת שמאל שה"ס מים תחתונים, ומחברם זה בזה, ומלבישם זה בזה, ע"י זה שמבדיל את הארתם שהשמאל מאיר ממטה למעלה, והימין ממעלה למטה ובודד זה מתקיימים שניהם בשלום ואחדות. וכל זמן שמלכות אינה בקו אמצעי שהוא ז"א הנקרא שמים אלא מקבלת חכמה משמאל רבינה בלי המיתוק של קו האמצעי אז ניתן כח לקליפות לכסות ולסתום אורה סביב סביב שלא יגיע לתחתונים, עד שהיא מתתקנת לקבל כל אורותיה מז"א אז היא נפתחת מן ההסגר ומאירה לתחתונים, וזהו המחלוקת של קו אמצעי לייחד שם שהוא מלכות בסוד ברוך שם כבוד מלכותו, בשמים שהוא ז"א. (עי' במעלות הסלם על השמטות דף י"ז אות מ') ולא

פירוש. נודע שב' זמנים קטנות וגדלות נתקנו בסבת עליית מלכות לבינה, כי מתחלה בעת שמלכות עלתה לבינה סיימה המדרגה תחת חכמה, וסיום זה נקרא תקון פרסא שמשום זה נשאר במדרגה כתר חכמה לבד, ובינה תו"מ יצאו מן המדרגה אל המדרגה שמתחתיה, וכיון שאין שם אלא ב' כלים כתר חכמה אין שם רק ב' אורות רוח נפש, וחסר במדרגה ג' אורות העליונים נשמה חיה יחידה, מטעם חסרון ג' כלים בינה תו"מ, ומטעם ערך הפוך שיש בין כלים לאורות לכן כשחסר ג' כלים התחתונים חסרים ג' אורות העליונים, וזהו זמן קטנות. אח"כ בזמן הגדלות יורדת מלכות ממקום בינה דהיינו מן הפרסא למקומה למטה ואז עולים ג' הכלים בינה תו"מ ומתחברים אל המדרגה ומכיון שישנם ה' כלים חוזרים ומתלבשים כל ה' אורות נרנח"י, וכל זה רמוז בצורת א' כי י' עליונה של א' רומזת לכתר וחכמה שנשארו במדרגה, בזמן הקטנות. הקו שתחת י' העליונה רומז אל הפרסא המסיימת המדרגה תחת כתר וחכמה, שזהו זמן הקטנות. זמן גדלות שמלכות יורדת מן הפרסא למקומה ובינה תו"מ חוזרים ומתחברים אל המדרגה, רמוז ב"י תחתונה של א'.

באופן ש"י עליונה רומזת לכתר חכמה, ו"י תחתונה לבינה ותו"מ, והקו שביניהם רומז על הפרסא. ומבאר כאן התקונים שאותן ג' בחינות המרומזות בסוד א' ישנן גם באות י' שהיא השורש לאות א', אמנם ג' בחינות שבאות י' אינן דומות לגמרי לג' בחינות של א' כי ג' בחינות של א' הן כלן מדרגה אחת, אבל ג' בחינות של י' הן סוד ג' מדרגות מיוחדות, הנקראות: או"א עלאין, ישסו"ת א', ישסו"ת ב', או"א עלאין ה"ס רישא דילה לעילא ברזא דטעמים כנודע שטעמים הם או"א עלאין, ישסו"ת א' ה"ס גיו דילה באמצעיתא ברזא דאתוןן שה"ס תקון הפרסא הנשארת תמיד בו"ק בלי ג"ר, ואפילו בזמן הגדלות (דפו"י דף י"ט ע"ב)

יח) ולאז מחלוקת דפרודא, כגון מחלוקת קרח ועדתו באהרן, ומחלוקת כהאי דאיהו לשם שמים, בגין דמים תתאינן אינון בוכין, ואמרין אנן בעיין למהוי קדם מלכא עלת העלות, ובען לסלקא לעילא. רקיע אפריש בינייהו, עד דעלת העלות שוי לון שוין. י. מסטרא דא, וי מסטרא דא. ו באמצעיתא. כגוונא דא ירי, דאיהי א. ואלין כלהו קרבין לעלת העלות. ורזא דמלה, ג) ויעש אלקים את שני המאורות הגדולים, ואינון שוין. הה"ד, מ) והיה אור הלבנה כאור החמה. מאמר והנה אנחנו מאלמים וגו'

יט) ת"ח, קמ"ץ איהו ג סתים באות י, מכל סטרא, מ עילא ואמצעיתא ותתא. ודא נ קומץ סתים בתלת ספירן. פתיחו ס דיליה איהו בחמש אור, דאינון ה' ע אצבען עלאין. ואינון ה' עלאה, חמש, * פ אַאאאא דאינון אור אור אור אור, ה' זמנין, ה' נהורין דעובדא דבראשית. צ ונקודה דילהון אַאאאא חמש ק דסלקן לעשר.

חלופי גרסאות

מסורת הנהר

ז) (בראשית א') זהר בראשית א' קיט ציון ג'.
 י) (ישעיה) ז' זהר שמות מט ציון ג'.
 כ) נ"א דא איהו (בניהו). ל נ"א סתום באת י (בראדי). מ נ"א עלאה (וילנא). נ נ"א קמץ סתים בתלת ספירן (מנטובה). ס נ"א דילה (בניהו). ע נ"א אצבעאן (וילנא). פ נ"א א' בחיריק א' בשורוק א' בצרי א' בקמץ (קושטנדינא). צ נ"א ונקודה (מנטובה). ק נ"א דסלקין (פנטובה).

מעלות הסולם

מאמר בראשית נקודה בהיכליה

שכבר נתבטל הסיוס שבתחת כתר חכמה. והמדרגות הן שוות בקומה אחת. התשובה היא, כי בעולם התקון אחר שבירת הכלים נעשה תקון זה אשר הפרסא לא תתבטל לעולם והיא נמצאת תמיד ברו"ק בלי ג"ר, כדי שתשמור על הארת חכמה הבאה אל המדרגה שלא תתפשט ממעלה למטה כמו שהיה בזמן שבירת הכלים, ולכן אע"פ שכבר ישנה הארת ג"ר בא' בכל זאת מדרגת הפרסא נשארת ברו"ק, ולכן נמצא הקו בתוך א' גם בגדלות. וכתר חכמה שהם י' ראשונה הם בימין, ובינה ותו"מ שעלו הם בשמאל.

יח) ולאז מחלוקת דפרודא וכו': ולא מחלוקת של פירוד, כמו מחלוקת קרח ועדתו שהיה לוי מקו השמאל, באהרן שהיה כהן מקו הימין, וקרח רצה להשליט את קו השמאל לבד (ע"י רש"י) לקח לעצמו צד אחד נחלק מתוך העדה לעורר על הכהונה. ומחלוקת זו שהיא לשם שמים, משום שמים התחתונים הם בוכים ואומרים אנו רוצים להיות לפני המלך עלת העלת, ורוצים לעלות למעלה דהיינו לחזור לכתר חכמה שלהם, שהם לא ירדו אל המדרגה התחתונה, רקיע שה"ס הפרסא מפריש ביניהם, עד שעלת העלת ע"י זווג של ע"ב ס"ג מוריד את המלכות למקומה ובינה ותו"מ חוזרים למדרגתם ועושה אותם שוה עם כתר וחכמה, י' מצד זה בימין, וי' מצד זה משמאל ו' שהיא הפרסא באמצע, כעין זה יו"י שהיא א' והם כלם קרובים לעלת העלת וסוד הדבר ויעש אלקים את שני מאורות הגדולים, והם שוים. ז"ש והיה אור הלבנה כאור החמה.

יט) ת"ח קמ"ץ איהו וכו': בוא וראה. קמץ הוא סתום באות י, דהיינו בזמן הקטנות, שלא נשאר במדרגה רק כתר חכמה וג"ר דבינה, מכל בחינות של ה' שהם רת"ס מעלה ראש, ואמצע תוך, ומטה סוף, והוא קמץ וסתום בג' ספירות, שהם ק"ר דכלים ונפש רוח דאורות. התפתחות שלו הוא, כלומר זמן הגדלות, בחמשה אורות שהם ה' אצבעות עליונות דהיינו קומה שלימה של נרנח"י, והם ה' עליונה, דהיינו ישו"ת, חמש אלפין שהן: אור, אור, אור, אור, אור. חמש פעמים, ה' אורות

ואין לשאול, כיון שבעת גדלות כבר ירדה המלכות מן הפרסא למקומה, ובינה ותו"מ חזרו למדרגתם כמקודם, א"כ למה נמצא עוד הקו המבדיל בין י' עליונה ל' תחתונה מאחר (דפ"י דף י"ט ע"ב *) דף כ' ע"א)

ג (כב) והאי את ג דאיהי אלף חל"ם, ד דאיהי באמצעיתא, ה איהי כתר
עלאה דאסחר ו על רישא דעמודא דאמצעיתא. ז

חלופי גרסאות

ג נ"א ל"ג דאיהי אלף חלם (מנטובה). ד נ"א דאיהו (וילנא) נ"א דאיהי באמצעיתא איהי כנונא דא
ר איהי כתר אעלאה (הגהות הגר"א). ה נ"א בסוגריים כנונא דא ר' (דפו"י). ו נ"א בסוגריים דאסחר לון
(דפו"י). ז נ"א גורס כאן ובנין דא והנה תסבנה אלומותיכם ותשתחווין לאלומתי (הגר"א).

מעלות הסולם

מאמר והנה אנחנו מאלמים וגר

בסוד וגם נצבחה, להיות יוסף הצדיק מרכבה
ליסוד דז"א אשר יש לו המסך דחירק המשלים
בין הקוים עם אור החסדים הממשיך עליו
בסו"ה והנה ה' נצב עליו.

ושאר השבטים בני לאה שהיא מלכות
הנה במצב א' שמלכות יונקת משמאל דבינה
בסוד שני המאורות הגדולים אי אפשר לה
לעמוד, כי לכן היה קטרוג הירח בטענה שאי
אפשר לשני מלכים להשתמש בכתר אחד.
ונאמר לה לכי ומעטי את עצמך, דהיינו
שתמעט עצמה מן המדרגה הזו להיות שוה
עם ז"א, אלא שתרד למטה מיסוד דז"א, בסו"ה
והנה תסכינה אלומותיכם ותשתחווין
לאלומתי כי גלוי חכמה הוא רק ע"י
סבוב מקו אחד לשני כנודע, ובאים למצב
השני שאחר מיעוט הירח שהנוקבא היא
למטה מכל מדרגת ז"א, בסוד ותשתחווין
לאלמתי, וכיון שמקבלת אורותיה מז"א שה"ס
קו האמצעי נמצאת החכמה שנותן לה כלולה
בחסדים ויכולה להאיר.

וזה אמרו ורזא דמלה והנה וגו' דא
א' בחולם אשר נקודת החולם הרומן לחכמה
מאיר בה מלמעלה, דאיהי לעילא מכל נקודין
בקומה זקוף כי החולם הוא מאיר תמיד,
אפילו בזמן הקטנות וכו' אסתלק יוסף בחלמא
זכן יעקב וכו' כי העלו את המלכות לבינה
ותיקנו אותה בהארותיה, דא א' דאיהו ראש
המאירה בחכמה בסו"ה ואאלפך חכמה, שנקראת
ראש.

והנה מלאכי וגו' עולים תרי ויורדים
תרי היינו א' בקמץ וא' בצירי עולים שמאירים
באור החסדים העולה ממטה למעלה כדרך ג"ר
שהם אורות מכוסים, ויורדים תרי א' בחיריך
וא' בשורוק, המאירים בני"ת בהארת חכמה
בחסדים, (ע"י לעיל במאמר מרכבת יחזקאל
מאות פ"ג עד אות פ"ח שהארכתי לבאר ענין
הנקודות).

כב) והאי את דאיהי וכו': ואת זו
שהיא א' עם חולם, שהיא באמצע האלפין,
היא

וב' קוים אלו הם במחלוקת, כי כל אחד
רוצה לשלוט ולבטל שליטת חברו, קו הימין
רוצה לבטל את שליטת אור החכמה ולהשליט
את אור החסדים, וקו השמאל רוצה לבטל
את שליטת אור החסדים ולהשליט את אור
החכמה, ותקון למחלוקת זו נעשה ע"י קו
האמצעי, המשלים ביניהם, שמצד א' הוא ממעט
את ג"ר דשמאל, ומצד ב' הוא מרבה את אור
החסדים, ובשתי פעולות אלה הוא מכריח את
קו השמאל להתיחד עם קו הימין, ואור ו"ק
דחכמה מתלבש בחסדים שבקו ימין ומאיר
ממטה למעלה, וכן אור חסדים מתיחד עם
החכמה שבשמאל ומאיר בהארת ג"ר ממעלה
למטה, ונמצא כי ע"י קו האמצעי מאירים
גם ב' הקוים של ימין ושמאל והוא הנקרא
מסך דחירק שמורה אשר תקון זה הגיע
מן המדרגה התחתונה שעלתה למ"ן עם בינה
ותו"מ של העליון בעת שחזרו למדרגתם.

וחלומי של יוסף, הנאמר בפסוק והנה
אנחנו מאלמים אלומים בתוך השדה וגו',
סוד שדה זה, הוא סו"ה ראה בני כריח
שדה אשר ברכו ה', שהוא השכינה הקדושה
הנקראת שדה, וקוצרי השדה הם הצדיקים
הנקראים מחצדי חקלא שזכו בתבואת השדה,
שהם המוחין המתגלים במלכות, וסדר הגילויים
הוא בדרך קטנות וגדלות, ובגדלות המוחין
נקראים בשם אלקים, ובקטנות מתגלה אלם
מאלקים, וחסר י"ה להשלמת שם אלקים, בסו"ה
נאלמתי דומיה: דום י"ה, ויוסף ראה את
סדר גילוי המוחין דג"ר עפ"י ג' הקוים ימין
שמאל אמצעי בסוד הנקודות חולם שורוק
חיריק, כי בזמן עלית מלכות לבינה אין
במדרגה רק הארת חולם לבד בסוד אלם
מאלקים, והנה קמה אלומתי ה"ס השורוק
שאור החכמה התלבש בתוך המדרגה וכל ה'
אורות נפש רוח נשמה תיה יחידה מתלבשים
בה' כלים כח"ב תו"מ, ולהיות כי אז נעשה
מחלוקת בין הקוים שכל אחד רוצה להשליט
את בחינתו כנ"ל, לכן המשיך את אור החסדים
(דפו"י דף כ' ע"א)

מאמר אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה
 (כג) ז וכד שכינתא אסתלק לגביה, ח ובגין דא (פ) והנה תסבנה אלומותיכם
 ותשתחווין לאלמתי. ט האי כתרא אתמר בה, (צ) אבן מאסו הבונים היתה לראש
 פינה. ואיהי אבנא דאתגורת דלא בידין. הה"ד, (ק) עד די התגורת אבן די לא
 בידין וגו'.

(כד) ובגין דלא אשכחן לה אתר מאן · אתגזרא, שאלין מלאכיא קדישא,
 איה מקום כבודו להעריצו. ולא כ אשכחן לה אתר. עד דאמרין (ר) ברוך כבוד ה'
 ממקומו. ג

(כה) והאי אבן, איהי סגולת מלכים, ח ואיהי שיחת מלאכי השרת. נ שיחת
 חיון ושרפים ואופנים. שיחת ס כל עלאין ותתאין.
 (כו) ידיעת שמשא וסיהרא בעתים. ע עת וזמן לכלא. כל טעמי ונקודי
 ואתוון כלילן בה. קלא דבור ומחשבה, פ כלילן בה.

חלופי גרסאות

(פ) (שם ל"ז) לעיל ציון ב'. (צ) (תהלים קי"ח). זהר ז (הגר"א) העביר ד' תיבות אלו לשורה הבאה
 בראשית א' קיב ציון א'. (ק) (דניאל ב'). (ר) (יחזקאל) וכד שכינתא אסתלק לגביה האי כתרא אתמר בה
 אבן מאסו. נ"א וכד אסתלקת שכינתא לגבי כתרא
 (כסא מלך) נ"א בסוגריים ס"א וכד שכינתא אסתלקת
 (מנטובה). ח נ"א בסוגריים מן ובג"ד עד לאלמתי
 ((קושטנדינא בראדי). ט נ"א מוסיף ועל האי כתר אתמר אבן ול"ג בה (מנטובה). י נ"א אתגורת
 (מנטובה). כ נ"א אשכחין (קושטנדינא). ל נ"א מוסיף בסוגריים אדהכי הא סבא לגביה ואמר רבי
 רבי האי בשכינתא תתאה דלית לה תמן אלא אצילותא ודא הוא אתגורת אבן בגין דאיהי גזירת
 מלכין ובה גזרין דינא רפיא דא דין בתראה וכתר מלכות אתקריאן ספירה דלית ספירה שלימא בר
 מינה לתתא (דפו"י) וגם הגר"א ל"ג ליה. ח נ"א איהי (מנטובה). נ נ"א שיחת שרפים וחיות ואופנים
 בי"ע (כסא מלך). ס נ"א ל"ג כל (מנטובה בראדי). ע נ"א מוסיף בסוגריים ובה איהי אית (דפו"י).
 פ נ"א בסוגריים ושיחה דנפקא מגו מחשבה (דפו"י).

מסורת הזהר

מעלות הסולם

מאמר אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה

במוחין דפנים בפנים שבג"ר היא נגנוה ואין
 עליה זווג. ובו"ק עטרת יסוד משליחה במקום
 מלכות. (עי' בהקס"ז בסלם מאמר מנעולא
 ומפתחא) שואלים המלאכים הקדושים איה
 מקום כבודו להעריצו. ולא מוצאים מקומה עד
 שאומרים ברוך כבוד ה' ממקומו.

(כה) והאי אבן איהי וכו': ואבן זו היינו
 מלכות, היא סגולת מלכים שע"י נתקנו כלם
 בקו אמצעי שנקרא סגול. והיא היינו מלכות
 היא שיחת מלאכי השרת. שיחת חיות ושרפים
 ואופנים. שיחת כל העליונים והתחתונים. משום
 שהיא בחינת דבור.

(כו) ידיעת שמשא וסיהרא וכו': ידיעת
 חשבון תקופות של חמה ולבנה בעתים לכל
 עת הזמן הם במלכות, כי כל השינויים מחול
 ומועד וחג ושבת, באים בשיעור קומה של
 המוחין שבמלכות. טעמים ונקודות ואותיות
 כלולים בה, כי אין אור נמשך מא"ס ב"ה,
 אלא

היא רומזת לכתר עליון היינו תפארת דאמא
 המקיף על ראש של העמוד האמצעי היינו
 ז"א. ומשום זה היינו בכדי שלא להשהות את
 ז"ן במוחין אלה של הארת חכמה מישטו"ת,
 המכונים יין המשמח, שהסו"ה אצל נח, וישת
 מן היין וישכר לכן והנה תסבנה אלומותיכם
 ותשתחווין לאלמתי. להמשיך את מוחין דפנים
 מאו"א עלאין.

(כג) וכד שכינתא וכו': וכשהשכינה
 היינו מלכות, עולה לכתר זה, נאמר בה אבן
 מאסו הבונים היתה לראש פנה, כי השיגה
 קומת כתר הנבחן לראש פנה. והיא אבן הנגזרת
 לא בידים של בני אדם, ז"ש עד די התגורת
 אבן די לא בידין וגו'. כי מאת ה' היתה זאת
 וגו'. התגורת הוא מלשון הכתוב לגזור ים
 סוף לגזרים.

(כד) ובגין דלא אשכחן וכו': ומשום
 שאין מוצאים מקומה מאיפה שנגזרה, היינו
 (דפו"י דף כ' ע"א)

כז) ז אייהי כתר תורה, וכתר כהונה, וכתר מלכות. ואיהי תגא בריש כל אתוון כגוונא דא ע. ועל האי אבנא אמר רבי עקיבא ק לחברוי, כשתגיעו לאבני שיש טהור אל תאמרו מים מים.

כח) ז ואיהי קוצא דכל אתוון, ב כגוונא דא ד קוץ דכל את ואת, שעור קומה ש דלהון ו' מעילא לתתא ומתתא לעילא. ורזא דמלה ש) ולמקצה השמים ועד קצה השמים. ורזא דא ת) לך יי' הגדולה והגבורה והתפארת וגו'. לך יי' הממלכה, דא מלכות, דאיהי בכלא.

כט) ת ואיהו צפצוף עופין קדישין, דאתמר בהון, א) כי עוף השמים יוליך את הקול. צפצופא דכל צפרין, דאינון נשמתין קדישין, דמצפצפין בכמה צלותין. שיחת חיון דאינון ת"ח.

ל) ובגינה אתמר, ב) ויצא יצחק לשוח בשדה וכו', ולית שיחה אלא

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

צ נ"א איהי כתר כהונה וכתר תורה (כסא מלך). ק נ"א לחברוי (בניהו). ר נ"א מוסיף ת"ח דאיהי קוצא דכל אתוון (מנטובה). ש ה"ג בדפוס בניהו ולמברג במדפיס ובראדי ובכל הדפוסים הגירסא בסוגריים דילה ול"ג דלהון. ת נ"א דאיהו (מנטובה) נ"א דאיהי (בראדי).

ש) (דברים ד') זהר וארא ב' ציון ד'. ת) (דברי הימים א' כט). א) (קהלת יוד) לעל אות מ' בהקדמה צ"כ. ב) (בראשית כ"ד). זהר בראשית א' קלא ציון א' ו"ח נ' ט"ד שט"ו תק"ח קיא ט"ד שט"ו קיד ט"א שר.

מעלות הסולם

מאמר אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה

חכמה מאירה רק בו"ק. וג"ר דחכמה נשארן למקיפין. וסוד הדבר ולמקצה השמים עד קצד השמים דהיינו קומת ז"א שה"ס ו'. וסוד זה נאמר בפסוק לך ה' הגדולה חסד והגבורה והתפארת והנצח וההודו כי כל היינו יסוד שנקרא כל. לך ה' הממלכה זו מלכות שהיא נכללת בכלם.

כט) ואיהי צפצוף עופין וכו': והיא צפצוף עופות דהיינו הנשמות הקדושות. שנאמר בהן, כי עוף השמים יוליך את הקול. צפצוף של כל הצפורים שהן נשמות הקדושות שמצפצפות בכמה תפלות. שיחת חיות שהן תלמידי חכמים. ובשביל השכינה נאמר ויצא יצחק לשוח בשדה וגו' ואין שיחה אלא תפלה שהיא מלכות.

ל) ובגינה אתמר תפלת וכו': ובשבילה למדנו תפלת שחרית, שהוא יום זמן של חסדים חובה, דהיינו שחוב להמשיך חסדים למלכות תפלת ערבית רשות, שהיא רשות של הלילה, רשות בפני עצמה בלי חסדים של היום. ומשום זה תפלת ערבית בלילה שדומה לגלות, אין לה קביעות, כי זמנה כל הלילה, אלא פעם נמצאת

אלא ע"י זווג דהכאה מאור העליון על המסך שבכלי מלכות, ולפיכך כלם נכללים בה ומתגלים על ידה. קול דבור ומחשבה כלולים בה. כי מחשבה שה"ס חכמה וקול שה"ס ז"א מתגלים ע"י דבור שה"ס מלכות. (ע"י ויחי דף רמ"ה בסלם מאמר מחשבה קול דבור).

כז) איהי כתר תורה וכו': היא כתר תורה בסוד הקו האמצעי. וכתר כהונה בסוד קו הימין. וכתר מלכות בסוד קו השמאל. והיא נרמזת בתגין שבראש כל אותיות, וזו אות ש' עם ג' תגין הרומזים על הכתרים שבג' קוים. ועל אבן זו שהיא מלכות דאצילות אמר ר' עקיבא לחברוי כשתגיעו לאבני שיש טהור אל תאמרו מים מים. (ע"י זהר בראשית א' דף רט"ו בסלם מאמר אבני שיש טהור).

כח) ואיהי קוצא דכל וכו': והיא המלכות נרמזת בקוץ שבכל האותיות, כגון ב', וכעין זה ד', שבלי הקוץ משתנית ב' לכ' וד' לר'. קץ דכל אות ואות הרומזים על הארת חכמה שבכל אות ואת, שיעור הקומה שלהם הוא ו' ממעלה למטה אור ישר וממטה למעלה אור חוזר. כנודע שמתקוון קו האמצעי אין הארת (דפריי דף כ' ע"א)

צלותא. ובגינה אתמר, א תפלת שחרית חובה. ב תפלת ערבית ג רשות, ד דאיהי רשו דלילה, ה בפני עצמה, ובגין דא לית לה קביעות בלילה דדמיא לגלותא, ו אלא זמנין אשתכחת תמן, וזמנין לא אשתכחת.

(לא) זכאה איהו מאן דפגע בה, כגון יעקב, דאתמר ביה (ד) ויפגע במקום וילן שם, ז עמה כי בא השמש, עד דאתא בעלה ונטיר לה, ובת תמן עמה. מתמן ואילך קבעוה חובה.

(לב) אבל בשבת איהי רשות היחיד, דאיהי ברשותא דבעלה ולא כגוונא דליליא דהות יחידה ברשותא דילה, הה"ד, (ה) איכה ישבה בדד.

(לג) ויעקב בגין דקריב לה לבעלה בפגיעה דיליה, ודאי עביד לה חובה. וכד אתא שמשא בשחרית, דאתמר ביה, (ו) כי שמש ומגן י"י אלקים, אתמר ביה (ז) ויזרח לו השמש.

(לד) מתמן ואילך * קשר לה עמיה, ח דאיהי קשר דתפילין דיד. קשיר לה עמיה, דלא תזוז מניה לעלמין. מסטרא דשמאלא קשיר לה בתפילין דיד, דאינון

חלופי גרסאות

א ג"א מוסיף בסוגריים תפלת ערבית רשות (דפו"י).
 ב ג"א מוסיף בסוגריים דאיהי רשות היחיד (דפו"י).
 ג ג"א מוסיף בסוגריים הרבים דלית לה קביעותא (דפו"י) והגר"א ל"ג ליה. ד ג"א דאיהו (מנטובה קושטנדינא). ה ג"א מוסיף בסוגריים כלילא (דפו"י) והגר"א ל"ג ליה. ו ג"א מוסיף בסוגריים דאיהי רשות אור דעלמא דעאלו בה (דפו"י) והגר"א ל"ג ליה. ח ג"א דאיהו (מנטובה קושטנדינא בראדי וילנא).

מסורת הזהר

ג (תהלים ק"ד). זהר ח"א ל"ד: ד (בראשית כח) זהר בראשית א' קס"ו ציון ב'. ה (איכה א') זהר בראשית א' רמא ציון א'. ו (תהלים פ"ד) ז (בראשית א') קל"א ציון ד'

הרבים דבה ג) תרמוש כל חיתו יער דאינון כל ז ג"א ל"ג עמה (בראדי וילנא קושטנדינא).

מעלות הסולם

מאמר אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה

אור החסדים בפגיעה שלו, וראי שעשה אותה את תפלת ערבית חובה. להמתיקה מגבורות הנמתקות במדת הרחמים דבינה. וכשבא השמש בשחרית, שנאמר בו כי שמש ומגן ה' אלקים, נאמר בו ביעקב ויזרח לו השמש. שקבל את קומת אור החסדים.

(לד) מתמן ואילך קשר וכו': משם ואילך קשר לה למלכות עמו, שהיא בקשר תפילין של יד. קושר אותה עמו. ע"י המשכת הארת המוחין של התפילין, שלא תזוז ממנו לעולמים. מבחינת השמאל קושר אותה בתפילין של יד. שהם בזרוע השמאלית. מבחינת הימין משים אותה כתר על ראשו בסו"ה וראו כל עמי הארץ כי שם הוי"ה וגו', שהם תפילין של ראש וזה ביום שהיא קשורה עם בעלה. נאמר בה ישחררוני לשון שחר, ואז ימצאוני. אבל בלילה שהיא רומזת לגלות, שהיא לחוץ מבעלה דהיינו בבי"ע, והיא רשות בפני עצמה, נאמר בה

נמצאת השכינה שם, ופעם לא נמצאת. דהיינו דרך מקרה.

(לא) זכאה איהו מאן וכו': אשרי הוא מי שפגע בה, כגון יעקב, שנאמר בו ויפגע במקום וילן שם עמה, כי בא השמש, עד שבא בעלה שהוא ז"א ויעקב שמר אותה וילן שם עמה. מאז ואילך קבעוה חובה. (ע"י בזהר בראשית א' דף קס"ד בסלם מאמר תפלה לענין).

(לב) אבל בשבת איהי וכו': אבל בשבת שזו"ן עולים לאו"א עלאין היא רשות היחיד שהיא ברשות בעלה היינו ז"א. (ע"י בהקדמה אות כ"ח בביאור מאמר חז"ל (תענית ח') שמש בשבת צדקה לעניים) ולא כמו בלילה שהיתה יחידה ברשותה בפני עצמה, ז"ש איכה ישבה בדד.

(לג) ויעקב בגין דקריב וכו': ויעקב משום שקרב אותה לבעלה, והמש"ך לה את דפו"י דף כ' ע"א * דף כ' ע"ב)

בדרועא שמאלא. מסטרא דימינא, שוי לה כתרא על רישיה, תפלין דרישא. והאי ביומא דאיהי קשירא עם בעלה, אתמר בה ח) ישחררוני ואז ימצאוני. אבל בליליא דאיהי גלותא, דאיהי ט לבר מבעלה, ואיהי רשות בפני עצמה, אתמר בה אל תודע לרשות. ובגין דא אמר דוד, ט) אם אתן שנת לעיני וגו' עד אמצא מקום ליי. כ

מאמר סוד הנקודות

לה) עד כאן רזא דקמ"ץ, דאיהו רזא דמחשבה ל עלאה ותתאה, מ דאיהו נקודה ברשות בעלה דאיהו ו', רקיע. נ ופת"ח בלא נקודה, רשו בפני עצמה. ונקודה בלא פת"ח, רשו בפני עצמה. דכמה דאתוון אינון דכר ונוקבא, הכי נקודין אינון דכר ונוקבא. אבל אתוון אינהו לגבי נקודי, כגון גופא לגבי רוחא, לו) וכן נקודה בלבד, כגון חל"ם, או חיר"ק, או שור"ק. ע חל"ם לעילא

חלופי גרסאות

מסורת הנהר

ח) (משלי א') ת"ז תקון י"ח לד. תקון מ"ג סב. ט) (תהלים קלב) זהר ח"א רו: תק"ח צו ט"ג של"ב תקוני זהר תקון נ' פו: תקון סד.
ט נ"א בר (מנטובה). י נ"א ואיהו (בראדי). כ נ"א מוסיף וכו' (מנטובה). ל נ"א בסוגריים עילא ותתא (דפו"י). מ נ"א דאיהי (מנטובה קושטנדינא בראדי). נ נ"א פתח בלא נקודה רשו בפני עצמו (מנטובה). ט ה"ג במנטובה ובכל הדפוסים הגרסא וכן נקודה בו' כגון חלם ובסוגריים בלבד. ע נ"א מוסיף אינון נקודי כגון חלם לעילא (מנטובה).

מעלות הסולם

מאמר סוד הנקודות

אבל כל האותיות הן אל הנקודות כמו הגוף אל הנשמה. וכמו שהנשמה מחיה את הגוף, כן הנקודות מחיות ומנענעות את האותיות.

לו) וכן נקודה בלבד וכו': וכן נקודה לבדה בלי אות, כגון חולם, או חירק, או שורק. ונקודה עם אות כגון חולם למעלה מן ו' נעשה ז'. חירק למטה, נעשה קוץ אצל ו' מלפניה, ו' נעשית לצורת ג'. שורק באמצע ו' דהיינו מלאפוס, וה"ס הקוץ של אחורי אות ד' שהוא באמצע בין ב' ויין שישנן באות ד', ו' אחת באורך מלמטה למעלה, ו' אחת ברוחב מימין לשמאל. והכל שלימות אחת, וסוד אחד, בסו"ה אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלקים.

פירוש. חולם, פירושו גוון חסדים. שורק. פירושו גוון חכמה בבחינת אור סתום. חירק. פירושו לבוש יקר של חסדים, היוצא על מסך דיו"ן המליבש גוון החכמה בתוך גוון החסדים. ומאירים שניהם בכל שלמותם. ותמצא כאן ג' זריעות, כמ"ש בזהר (בראשית אות ל"ח) ונטיל ואחיד תמן מלה דתלת נקודין חולם שורק חירק זרע קודש. דהא לית זרעא דאזרע בר ברזא דא. כי כל בחינת סתום

בה (אבות פ"א) אל תתודע לרשות, להמשיך הארת חכמה שבמלכות בלי התלבשות בחסדים. ומשום זה אמר דוד, אם אתן שנת לעיני וגו' עד אמצא מקום לה'.

פירוש. מקום שה"ס מלכות, בסו"ה הנה מקום אתי את י'. תתייחד לה', דהיינו שחכמה של מלכות תתלבש בחסדים שנקראים חו"ה.

לה) עד כאן רזא וכו': עד כאן הסוד של הקמץ שהוא הסוד של המחשבה העליונה והתחתונה, דהיינו בינה ומלכות, שהוא עליית הרצון שהוא מלכות לבינה שנקראת מחשבה שהוא הנקודה ברשות בעלה שהוא ו' רקיע. כלומר הרקיע ה"ס הפרסא שבאלכסון, שמים עליונים זכרים ממעל לפרסא כזה ו' ומים תחתונים נקבות למטה מפרסא כזה א. וסוד הנקודה של קמץ אינה הנקודה שתחת הפרסא ששם רשות הנקבה, אלא הנקודה שממעל לפרסא ששם רשות הזכר. ופתח לבד בלי נקודה הוא רשות בפני עצמו. בחינת ו"א. ונקודה בלא פתח, רשות בפני עצמה, בחינת מלכות. שכשם שהאותיות הן מתחלקות לזכר ונקבה דהיינו אותיות משפיעות ואותיות מקבלות, כן הנקודות הן בבחינות זכר ונקבה. (דפו"י דף כ' ע"ב)

מן ר' אתעביד ז'. חיר"ק, לתתא, אתעביד זנב גימל. שורק באמצעיתא, פ קוצא דאת ד', צ באמצעיתא. כלא חד. י) אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלקים.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

י) (ישעיה מ"ב) הקסה"ז אות קס"ה ציון ח'. פ נ"א מוסיף זנב קוצא (מנטובה). צ נ"א בסוגריים קוצא (דפו"י).

מעלות הסולם

מאמר סוד הנקודות

חירק בדומה לנקודת חירק העומדת מתחת האותיות ולכן נקרא זריעה זו בשם חירק. וזה אמרו וכן נקודה בלבד דהיינו כל זריעה בפני עצמה בלי השלימות והתיקון שמגיע למדרגה מג' הזריעות יחד היא כגון חל"ם או חיר"ק או שור"ק. ואח"כ מבאר התיקון והשלימות שמגיע אל המדרגה מג' הזריעות כשהם מאירים יחד לתוך האותיות שהם הכלים. והיינו חולם לעילא מן ר' אתעביד ז' כי צורת הנוקבא היא חכמה, וצורת ז"א היא חסדים וע"כ אין אור שלם אלא ע"י זווג שניהם, ומקבלים החסדים חכמה מן הנוקבא, וחכמה של הנוקבא מתלבשת בחסדים, ונשלמים שניהם, ועכ"ז אין הארת חכמה שבנוקבא מושפעת ממנה ולמטה, אלא ממנה ולמעלה, דהיינו אל החסדים שבז"א שהם משתלמים בג"ר ומושפעים ממעלה למטה, שז"ס מ"ש בזהר על הכתוב אשת חיל עטרת בעלה, אשר בעלה מתעטר בה שחסדים דז"א משתלמים בג"ר על ידה ומושפעים למטה אבל היא אינה מתעטרת בבעלה כי צורתה שהיא הארת חכמה אינה מושפעת ממנה ולמטה, ומבחינה זו נקראת מלכות ז' דהיינו יום השבת.

חיר"ק לתתא אתעביד זנב גימל, כי אין קו השמאל נכנע בשום פנים להתייחד עם הימין זולת ע"י ב' כחות העולים מן קו האמצעי א' המסך דבחינה א' שמסך זה ממעט את קומת חכמה מג"ר לר"ק דהיינו שחכמה לא תתפשט להאיר ממעלה למטה אלא תאיר מלמטה למעלה שהארה זו נבחנת לו"ק דחכמה לבד. ב' הוא הזווג של אור העליון הנעשה על מסך זה של בחי"א הממשיך קומת אור של חסדים, וזה נקרא מסך ר' חירק כי תקון זה בא מן המדרגה התחתונה דוגמת החירק שהוא למטה תחת האותיות. וזה אמרו חירק לתתא שהוא תחת האותיות אתעביד זנב גימל בסוד גומל דלים. כנ"ל (בהקדמה אות שס"ח) כי שורק באמצעיתא הי"ס קו השמאל בסוד שם אלהים טמיר ופתים משום חוסר התלבשות בחסדים, וע"י קומת החסדים של החירק

סתום הנעשה באור נבחנת לזריעה. וג' זריעות הן: א', בעת יציאת בינה שהיא ישו"ת מראש א"א, ונתקנו בסוד נקודה והיכלא כחדא שנעלמו מישו"ת ג"ר דאורות, ונשארו בו"ק חסר ראש, שבוה נפלו מישו"ת שנקראים בשם אלקים, ג' אותיות אל"ה מאלקים למדרגת זו"ן, וישו"ת נשארו בב' כלים, שהם ב' אותיות מ"י מאלקים וג"ר דאורות נשארו תוך ראש א"א ממעל לכלים דישו"ת, זה נקרא חולם בדומה לנקודת חולם שאינה בתוך האותיות שהן הכלים אלא למעלה מהן.

זריעה ב' היא, כשמתחלף גוון החסדים של נקודת חולם לגוון חכמה כי ע"י מ"ן של הצדיקים נמשכת הארה עליונה מע"ב ס"ג דא"ק המוציאה את מלכות ממקום בינה למקומה כבתחלה. שאז חוזרות ג' אותיות אל"ה של ישו"ת ומתחברות שוב עם ב' אותיות מ"י שנשארו בישו"ת, ומתגלה השם אלקים כבתחלה, אלא שנבחן ששם אלקים זה הוא נסתר וסתום בישו"ת משום חוסר התלבשות בחסדים, וזריעה זו נקראת בשם שור"ק, דהיינו ר' ונקודה בתוכה, אשר הנקודה היא מלובשת תוך האותיות שהן הכלים, כי בעת שישו"ת החוזרו אליהם אותיות אל"ה, ועלו לראש א"א שוב בא אורות דג"ר תוך הכלים שלהם.

זריעה ג' היא חירק כי אחר שהעלו ישו"ת ג' הכלים שהם ג' אותיות אל"ה, גם זו"ן עלו עמהם כי עליון היורד לתחתון נעשה כמוהו, וכיון שאותיות אל"ה של ישו"ת נפלו למקום זו"ן נעשו דבוקים עם זו"ן כמו מדרגה אחת, ועתה שישו"ת העלו בחזרה אותיות אל"ה למדרגתם גם זו"ן נמשכו אחריהן וזה נבחן שתבונה נתעברה עם זו"ן שבאו בקרבה כמו ולד המונח במעי אמו ואוכל מה שאמו אוכלת, דהיינו שהם מקבלים מאורות שבתבונה כמו שהיו באמת מעצמות התבונה, וכלפי ישו"ת נחשבת ביאת זו"ן אליהם לבחינת זריעה להיותם בחינה עבה יותר מהם, ומזה מגיע מיעוט לישו"ת באיזה שיעור, ולהיות שמיעוט זה אינו ממדרגת ישו"ת עצמה אלא ממדרגה תחתונה לכן נקרא מיעוט זה בשם (דפו"י דף כ' ע"ב)

לז) ק שב"א מאן איהו. כ) כאשר יהיה האופן בתוך האופן. ר ואינון ל) את המאור הגדול ואת המאור הקטן. ואינון גוף וברית. ולקבליהו חמה ולבנה, דאינון ש לקבל אימא עלאה ותתאה.
 לח) ה) והנה אופן אחד בארץ אצל החיות, דא נקודה דתחות סגול, ת נקודה דלתתא, אצל החיות, דאינון צר"י, ו) את שני המאורות הגדולים.
 לט) וכן איהו בתוך האופנים שור"ק, אופן חד לעילא, ואופן חד לתתא, ואיהו עמודא דאמצעיתא בינייהו. והנה אופן אחד בארץ, דא חירק, דאיהו לתתא. כל ניצוץ איהו י, וכל רקיע ו.

חלופי גרסאות

ק נ"א ל"ג שבא מאן איהו (מנטובה). ר נ"א מוסיף ואינון גוף (מנטובה). ש נ"א ל"ג לקבל (מנטובה). ת נ"א מוסיף נקודא חירק דלתתא (הגהות הגר"א).

מסורת הזהר

כ) (יחזקאל א') זהר בראשית ב' מ"ד ציון ב' ז"ח לט ט"ד של"ט תק"ח צ"ו ט"א ש"כ. ל) (בראשית א') ה) (יחזקאל א') זהר ח"י שרה מ"ב ציון ב' ז"ח ט' ט"ד של"ן לט ט"ד ש"ס ט"ג ט"ב ש"א. ו) (בראשית א) זהר בראשית א קי"ט ציון ג.

מעלות הסולם

מאמר סוד הנקודות

חמה ולבנה, שהם ז"א ומלכות, שהם נגד אימא עלאה המתלבשת בתוך ז"א ונקראת חמה, ואמא תתאה היינו מלכות.

לח) והנה אופן אחד וגו': וסיד הכתוב והנה אופן אחד בארץ אצל החיות, זה הנקודה תחת הסגול כלומר הנקודה התחתונה שבסגול הרומזת על קו האמצעי. אצל החיות שהן ב' נקודות של צרי, ונקראות חיות של שם אור החכמה שנקרא אור החיה, כמ"ש והחכמה תחיה את בעליה. וה"ס הכתוב יעש אלקים את שני המאורות הגדולים, שעומדים בקומה שוה ומתחלקים לימין ושמאל.

לט) וכן איהו בתוך האופנים וכו': וכן הוא הסגול בתוך האופנים שהן הנקודות של המלכות שור"ק, של ג' נקודות, כמ"ש בזהר חדש (שיר השירים אות תרס"ז) וסגול אתהפך ואנהירי בה כדיוקנא אחרא ואיהו שרק דתלת נקודין. אופן אחד היינו נקודה, למעלה, דהיינו הנקודה הימנית שבסגול הרומזת לכתר חכמה. ואופן אחד למטה, דהיינו הנקודה שבסגול הרימזת לבינה תו"מ. והוא עמוד אמצעי ביניהם, היינו הנקודה האמצעית מז"א שעלה למ"ן לבינה והכריע בין הקוים. ובשורוק הוא בסוף הנקודות, וה"ס והנה אופן אחד בארץ שזה חירק שהוא למטה (כנ"ל אות ל"ו) כל ניצוץ הוא י, שהיא נקודה. וה"ס חכמה, וה"ס מלכות. וכל רקיע ה"ס ו' וה"ס חסדים וה"ס ז"א.

הור"ה

חחירק בסוד גומל דלים, אז מתלבש אור החכמה בחסדים ונעשה ה' לר' דהיינו שתי וזין אחת באורך הרומז לחכמה בסוד ארוך בדורו חכם בדורו. ואחת מימין לשמאל ברוחב, וקוצא דאת ר' באמצעיתא היא הזוית הבולטת המורה על בליטת החסדים שד' לוקחת מן ג' שמלפניה, בסוד גומל דלים כנ"ל. ואז כלא חד כי אשתלים שמא דאלקים ואותיות מ"י שה"ס חולם נתחברו עם אותיות אל"ה שעלו ונתחברו בסוד נקודת השורוק ונתגלה השם אל"ה"ם ע"י הלבוש יקר של חסדים שיצא על המסך דחירק וכלם נכללים ונשלמים יחד, בסוד אני ראשון שה"ס חולם ואני אחרון שה"ס חירק ומבדעדי אין אלקים כי מחולם לבד מתחלק השם אלקים למ"י אל"ה ולא יכול להתגלות ובשורוק השם אלקים סתום שאינו יכול להאיר מחמת חוסר חסדים, וע"י החירק הוא משתלם ומתגלה.

לז) שבא מאן איהו וכו': שואל מהו סוד ב' הנקודות של שבא, ומשיב שה"ס הכתוב כאשר יהיה האופן בתוך האופן. כי נקודה ה"ס מלכות ואופן ה"ס מלכות, וכיון שמלכות עלתה ונתמתקה בבינה, נחשבת המלכות לב' אופנים וכן לב' נקודות זו תחת זו כמו שבא. והם את המאור הגדול שמקבלת מבינה המתלבשת בז"א, ואת המאור הקטן, היינו מלכות. והם גוף שה"ס תפארת ז"א, וברית שה"ס יסוד שהוא מחזה ולמטה, וכל מחזה ולמטה שייך למלכות. ובחינות שכנגדם הם (דפוי דף כ' ע"ב)

(מ) יהויה א שב"א איהו דינא. קמץ ב רחמי. שמאלא וימינא. דמתמן אורייתא אתייהיב, דאיהו עמודא דאמצעיתא. ובזמנא דאינון שב"א קמ"ץ חל"ם, איהו ג רמ"ז ט) כי בי חש"ק ואפלטוהו ט) רק באבותיך חש"ק י"י.

(מא) ד מסטרא דא' דאיהו ה רזא יו"י, דסליק יהויה, הוה קב"ה הוא ושמיה לחוד בכתרא, קדם דאתברי עלמא. עד דסליק במחשבתיה למברי אדם, ו דאיהו י' ז ברישא דא' תגא לעילא, ולתתא נקודה.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ט) (תהלים צ"א) לעיל בהקדמה אות קס"ז צ"ע. א מוסיף בסוגריים שבא חלם קמץ (דסו"י). ב ימין חסר תיבת חול"ם ולפי הגירסא דל"ג שח"ק איכ (דברים י') זהר ויחי מ ציון ב'. אינו חסר כלום (קושטא הראשון). ג נ"א רמו (מנטובה). ד נ"א מסטרא דא רזא ואיהו יו"י ול"ג קושטנדינא בראדי וילנא). ו נ"א דאיהו (בניהו). ז נ"א ברישא דא ול"ג ברישא דא' (מנטובה בניהו).

מעלות הסולם

מאמר טוד הנקודות

הוא צריך לכלי מעשה, ותכף יצאו ונתהוו כל הנשמות העתידות להבראות מלאות בכל הטוב והעונג שחשב בעדן. עם כל תכלית שלמותן, שהנשמות עתידות לקבל בגמר התקון, והוא שרצון לקבל שבנשמות נתהפך להיות בהשפעה טהורה בהשואת הצורה הגמורה אל המאציל ית'. והוא מטעם כי אצל המאציל ית' העבר והעתיד וההווה משמשים כאחד, ואין ענין של זמן נוהג בו, ולכן ישנן אל הנשמות הכלולות בא"ס ב"ה כל צורתן בהשואת הצורה אל המאציל שה"ס דבקות, כמו שעתיד להיות בגמד התקון.

מצב ב' הוא מציאותן בעולמות העליונים אחר הצמצום, ובהתלבשותן בעולם הזה בגוף, וניתנה להן העבודה בתורה ומצות כדי להפך את הרצון לקבל ולתקנו לבחינת רצון להשפיע נחת רוח ליוצרן מצב ג' הוא גמד התקון של הנשמות, אחר תחית המתים, כי אז תתהפך הצורה של קבלה ותשרה עליה צורה של השפעה טהורה ונעשות ראויות לקבל כל הטוב והנועם שבמחשבת הבריאה שהיא אור א"ס ב"ה שבמצב א'. והיו בהשואת הצורה בדבקות הצורה בלי שום צורך לעבודה ולתקון.

וזה אמרו **מסטרא דא' דאיהו רזא יו"י** היינו מבחינת א' שצורתה יו"י, שיוך התחוננה מאירה בחסדים כמו י' הראשונה בקומה שוה, בלי שום שינוי צורה בנייהו. דסליק הויה כי כך עולה חשבון הא' כ"ו, דהיינו הויה, בסוד היה הוה ויהיה, הוה קב"ה הוא ושמיה לחד

(מ) הויה שבא איהו וכו': שם הויה שהוא מנוקד שבא חלם קמץ, שבא הוא נקודת גבורה שהיא דין. קמץ רחמים סו"ה וקמץ הכהן, שהוא חסד, והם ב' קוים. שמאל, הוא שבא. וימין, הוא קמץ. בסו"ה מימינו אש דת למן, ימין הוא חסד אש היא גבורה, טוד אותיות **שבא** מסו"ה **באש** ה' נשפט. (עי' הקדמת תקוני זהר אות ק"א) שמם ניתנה התורה שהיא עמוד האמצעי תפארת שהיא נקודת חולם, ובעת שמאירים ג' הקוין שהם שבא קמץ חולם, רמז הוא לטוד הכתוב, כי בי חש"ק ואפלטוהו. ה"ס שם מ"ב ברישא **כי בי** חשבון מ"ב, רק באבותיך חש"ק ה'. ה"ס ע"ב בגופא, המתגלה בחג"ת שנקראים אבות.

(מא) **מסטרא דא' דאיהו וכו'**: מבחינה של א' שהיא סוד יו"י דהיינו ש"י התחוננה היא בקומה שוה לי העליונה, והיא א' שעולה בחשבון הויה, היה הקב"ה הוא ושמו לבר בכתר שהוא א"ס ב"ה לפני בריאת העולם. עד שעלה במחשבתו לברוא את האדם דהיינו בעולם התקון, וצורת י' שבדאש היא תג למעלה, דהיינו טעמים, וי' שלמטה היא נקודה. כלומר שיש הפרש בין י' העליונה לי' התחוננה.

פירוש. ג' מצבים ישנם אל הנשמות, א' הוא מציאות הנשמות באר א"ס ב"ה שה"ס המחשבה הראשונה לברוא את הנשמות, ולהיות כי אצלו ית' המחשבה גומרת הכל, כי אין (דסו"י דף כ' ע"ב)

מב) ובנקודי דאתוון, אשתמודען כל ספירן, דתשע נקודי אינון ובהון י"ד נצוצין, ועליהו אתמר, (פ) ובני ישראל יוצאים ב"ד רמה.

מג) ואינון לקבל פרקין דה' אצבעאן, דאינון י"ד, וב' רקיעין תמן, חד מן קמ"ץ, וחד מן פת"ח. לקבל תרין קני דדדע"י. וכל ניצוץ איהו פרק, ואיהו מדה. ורקיע אמה, וקנה, וקו המדה.

מד) טעמי אינון מן כתרא. ואינון ברישא דעמודא דאמצעיתא. נקודין מן מוחא, ואינון ברכאן על רישא דצדיק. כד"א, (ז) ברכות לראש צדיק. ח ואינון ג' טפין, דאתמשכו מן מוחא לגבי ברית מילה. אתוון מסטרא דאימא עלאה, וכלהו אתכלילן במלכותא.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(פ) (שמות י"ב) לעיל בהקדמה אות קצ"א צ"ש. ח ימ"ן מואינון עד מילה ש"ך קודם ואינון ברכאן (קושטנדינא הראשון).
(ז) (משלי י') לעיל בהקדמה אות פ"ב צ"ג.

מעלות הסולם

מאמר סוד הנקודות

בצירי שתיים ובשבא שתיים, ובסגול ג' ובשורק של ג' נקודות ג' הן ביחד י"ד. ועליהן נאמר ובני ישראל יוצאים ב"ד רמה.

מג) ואינון לקבל פרקין וכי: והן י"ד נגד הפרקים של ה' אצבעות היד שהם י"ד. ושני רקיעים דהיינו ב' קוים מושכבים לרוחב שם בנקודות, קו אחד מן נקודת קמץ, וקו אחד מן נקודת פתח נגד שני הקנים של הזרועות. וכל ניצוץ של הנקודות הוא פרק, והוא מדה המגבילה את האור. ובפרקים עושים תנועות; וכן בנקודות שהן החיות שבאותיות, האותיות מתנענעות. ורקיע הוא אמה וקנה המדה וקו המדה, דהיינו שיעור האור. (ע"י לעיל בהקדמת תיקוני הזהר מעלות הסולם אות פ"ז).

מד) טעמי אינון מן וכי: טעמים הן מן כתר דו"א והם בראש של עמוד האמצעי שהוא ז"א. ונקודות הן מן המוח שהוא חכמה, והן ברכות על ראש צדיק דהיינו מוחין דפנים, כמו שאתה אומר ברכות לראש צדיק. והן ג' טפות, שה"ס ג' קוים הנמשכים מן המוח אל ברית מילה שהוא יסוד. אותיות שהן כלים נמשכים מבחינת אמא העליינה שהיא בינה. והן ז"ת דבינה המלוכשות בווי"ן כי ג"ר דבינה הן תגין. וכלם טעמים נקודות ואותיות נכללים במלכות.

לחוד דהיינו במצב א' הנ"ל, כי מלת הוא פירושו האור שבא"ס ב"ה. ומלת שמו פירושו מלכות שהיא הרצון לקבל, בכתרא הוא א"ס ב"ה שנקרא בשם כתר, דהיינו במצב הא'. קדם דאתברי עלמא היינו קודם בריאת העולמות, שהוא מצב הנ"ל. כי אחר הבריאה, דהיינו במצב ב' שה"ס ע"ד דפליק כמחשבתיה למברי אדם, היינו עולם אצילות שנקרא מ"ה בגימטריא אדם, ישנן צורות של א' בשינוי צורה מ"י העליינה אל ה"י התחתונה, דאיהו י' בריש דא' תגא לעילא שה"ס טעמים שה"ס אר"א עלאין, ולתתא נקודה, דהיינו ישסו"ת. וכן ישנה צורת א' בצורת י' ד' שבחינת ד' רומזת לגבורות, וי' רומזת לחסדים. (ע"י שער הכונות דרושי הפסח פ"ה).

מב) ובנקודי דאתוון אשתמודען וכי: ובנקודות המאירות באותיות, נודעות כל הספירות, כי תשע נקודות הן: קמץ פתח צירי, הן ג' ראשונות, כתר חכמה בינה, סגול שבא חולם הן, חסד גבורה תפארת. חירק קבוץ שורק, הנקראות ג"כ חירק שורק מלאפוס הן, נצח הוד יסוד. ומלכות שהוא אין לה מגרמה כלום אין לה נקודה. ובהן בנקודות ישנן י"ד נצוצות, כי בקמץ חולם חירק מלאפוס יש בכל א' נקודה א' וביחד הן ארבעה נקודות, (דפו"י דף כ' ע"ב)

מה) ונקודי לאתוון, כנשמתא לגופא. דגופא איהו כסוס לרוכב, ואתוון אינון ט פתוחין לנקודי, לקבלא לון. ועלייהו אתמר, ק) וכנפיהם פרודות מלמעלה, לקבלא עלייהו נקודי. כ) ונקודי בכל אתר בת קול. טעמי אינון מאני קרבא.

מו) רפ"ה איהו לעילא מאתוון, ל ועליה אתמר ג) ודמות על ראשי החיה רקיע כעין הקרח הנורא נטוי על ראשיהם מלמעלה מ נ ודא איהו רפ"ה. נטוי על ראשי חיון, ט) דאינון יהו"ה, ד' אתוון ע) ודאי, דגש איהו מלגאו דאתוון, כגוונא דאיהו"ה. רפ"ה פ) מלבר כגוונא דא יהו"ה. ואינון כמתג ורסן צ) לאותיות. ובהון ש) והחיות רצוא ושוב, רצוא בדג"ש, ושוב ברפ"ה.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ק) (יחזקאל א'). ר) (יחזקאל א'). ש) (יחזקאל א') ט) נ"א פתיחין (מנטובה ולנא בראד בנייהו קושטנדינא) י) נ"א מוסיף ופניהם וכנפיהם (מנטובה). כ) נ"א ל"ג ונקודי בכל אתר בת קול (מנטובה). כ) נ"א ל"ג ונקודי בכל אתר בת קול (מנטובה). ל) נ"א ועלייהו אתמר (מנטובה). מ) נ"א מוסיף בסוגריים נטוי ט) ה"ג במנטובה ובכל הדפוסים הגירסא דאינון אתוון ובסוגריים (יהו"ה ד'). ע) נ"א ל"ג ודאי (מנטובה). פ) נ"א ל"ג מלבר (מנטובה). צ) נ"א ל"ג לאותיות (מנטובה).

מעלות הסולם

מאמר סוד הנקודות

ה"ס פני אדם. וסימן של דגש הוא בפנים האותיות כעין זה יהו"ה באותיות דגושות. ורפה היא מבחוק. כעין זה יהו"ה באותיות רפויות. והם כמתג ורסן אל האותיות. שיאירו בסדר של קו האמצעי שחכמה תאיר מלמטה למעלה, וחסדים מלמעלה למטה. ובהם סו"ה והחיות רצוא ושוב רצוא בדגש, ושוב ברפה.

פירוש. כי מקרא זה נאמר בעת שהחיות מקבלים מהארת הזווג של זו"ן דאצילות, אז הכולל שלהם הוא בסוד רצוא ושוב. שהימין שהוא בבחינת ו"ק בלי ראש, דהיינו חסדים בלי חכמה, הוא בסוד רצוא אל השמאל לקבל ממנו בחינת חכמה שז"ס רצוא בדגש שנקודת דגש רומזת להמשכת החכמה לתוך האותיות שהן הכלים. ושוב ה"ס החזרת לימין אחד שנכלל בשמאל וקיבל בחינת ג"ר משם, הוא שב למקומו לימין וחזור לחסדים, שאז הוא בכל השלימות. בדוגמת מתג ורסן, אשר הרוכב מחזיק בהם את הסוס, ומריצו לפי רצונו של הרוכב. ולפי הכיוון שהוא נותן לו.

בראשית

מה) ונקודי לאתוון כנשמתא וכו': ונקודות מאירות לתוך האותיות כמו שנשמה מאירה בגוף. כי הגוף הוא כסוס לרוכב. ואותיות הן פתוחות אל הנקודות לקבל אותן. ועליהם נאמר וכנפיהם פרודות מלמעלה, לקבל עליהן את הנקודות. והנקודות דהיינו מלכות, הנזאירה בהארת חכמה, וקראת בכל מקום בת קול, כי ז"א נקרא קול ומלכות נקראת בת קול. עי"ז שחכמה שלה מלובשת בחסדים. וטעמים הם כלי מלחמה, להמית את הסטרא אחרא ולהמשיך החיים שהם המוחין לזו"ן ולישראל. (עי' שופטים אות ו') שמא דהוי"ה מיתה לסמאל ונחש, זחיים לישראל.

מו) רפה איהו לעילא וכו': סימן של אות רפה הוא למעלה מן האותיות, דהיינו קו מושכב לרוחב הרומז לחסדים, ועליו נאמר דמות על ראשי החיה רקיע כעין הקרח הנורא נטוי על ראשיהם מלמעלה. וזה הוא רפה. נטוי על ראשי החיות שהם ד' אותיות הוי"ה ודאי. כי אריה ה"ס י' משם הוי"ה, שור ה"ס ה' ראשונה, ו' ה"ס נשר. וה' תחתונה (דפו"י דף כ' ע"ב)

מאמר קן צפור

(א) * בראשית: קם רבי שמעון, א ואמר לאליהו, ב אליהו באומאך עלך, ג במלכות קדישא דאיהי ד נפילה בגלותא. טול רשותא דלא תזוז מינך. דהא שכינתא וחילהא נטרין לך.

(ב) מלאכי השרת, דאתמר בהון, א הן אראלם צעקו חוצה, ה צווחין לבר מהיכלין, ו לא אית ז תמן מאן דמקבל צלותין דישראל. כמה צפרין מצפצפין בצלותין לגבי אמהון, דאינון ח מקננן על ארעא ט דנטרין לך.

(ג) וכלהו אתקריאו צפרים, על שם קן צפור, דאיהי אימא קדישא, דאתמר בה, ב כי יקרא קן צפור לפניך. ועלה אתמר, ג גם צפור מצאה בית, ודא י ב' מבראשית, דאתמר בה, ד בחכמה יבנה בית.

(ד) ודרור קן לה, כ דא אימא עלאה, יובל, דאתמר בה ה וקראתם דרור בארץ. ל בזמנא דצפור מצאה בית, דאיהי בי מקדשא, מ ואתבניאת ואתתקנת, מיד דרור דאיהי שכינתא עלאה, אשכחת נ קן לה לעילא. ס ע ומיד אשר שתה אפרוחיה, אלין שית בנין דילה, שית פ ספירן, דאינון ששת ימי המעשה, כלהו פרחין לגבה, בכמה חגין וזמנין וי"ט.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

א נ"א בסוגריים פתח (דפו"י). ב נ"א מוסיף בסוגריים אליהו (דפו"י). ג נ"א במלכותא (בניהו). ד נ"א נפילא (בניהו וילנא). ה ה"ג בדפוס מעזיבו ובכל הדפוסים הגירסא צווחין בסוגריים. ו נ"א אית תמן ול"ג לא (מעזיבו) נ"א ודלא בסוגריים, ולא בלי סוגריים (מנטובה). ז ה"ג בדפוס מעזיבו ובכל הדפוסים הגירסא בסוגריים תמן. ח נ"א מקנן (בניהו). ט נ"א דנטרי (למברג מדפיס). י נ"א בית (למברג מדפיס). כ נ"א דאמר בה (דפו"י). ל נ"א ודא (מנטובה). מ נ"א בסימנא (מנטובה). נ נ"א ואתקריאת דרור ול"ג ואתבניאת ול"ג מיד (מנטובה) נ"א ואתקנת ע"י דרור ואתקריאת דרור (דפו"י). נ נ"א בסוגריים אשתכחת (דפו"י). ט נ"א בסוגריים מלעילא (דפו"י). ע נ"א מיד (מנטובה) נ"א ול"ג מיד (באר יצחק). פ נ"א ספירין (דפו"י).

א) (ישעיה ל"ג) זהר פרשת נח י"ח ציון ב'.
ב) (דברים כ"ב) לעיל דף ז' צ"ח. ג) (תהלים פ"ד) לעיל דף י' צ"ס. ד) (משלי כ"ד). ה) (ויקרא כ"ה) זהר לך לך קמד ציון ה' זהר ח"ב פג: קפג. ריא.
רכ. ח"ג קח: רצ: ז"ח סא ט"ב שכ"ה תק"ח צד ט"א שי"ג.

מעלות הסולם

מאמר קן צפור

ומצפצפות בתפלות אל אמם שהיא המלכות. שמחכים לך.
ג) וכלהו אתקריאו צפרים וכו': וכל הנשמות נקראות בשם צפורים, על שם קן צפור, שהיא אמא הקדושה היינו מלכות, שנאמר בה כי יקרא קן צפור לפניך. ועליה נאמר גפ צפור מצאה בית, וזה ב' מן בראשית שנאמר בה בחכמה שנקראת ראשית, יבנה בית היינו מלכות שנקראת בית.
ד) ודרור קן לה וכו': ודרור קן לה זו אמא העליונה היינו בינה שנקראת יובל, שנאמר בה וקראתם דרור בארץ. בעת שצפור שהיא

תקונא שתיתאה

א) בראשית קם רבי וכו': בראשית: קם רבי שמעון ואמר לאליהו, אליהו בשבועה עליך קח רשות מן הקב"ה שלא תזוז ממנו בשביל להקים את מלכות הקדושה שהיא נפילה בגלות. כי השכינה וחילותיה מחכים לך.

ב) מלאכי השרת דאתמר וכו': מלאכי השרת שנאמר בהם הן אראלם צעקו חוצה. משום שהם צועקים מחוץ להיכלות, מחכים לך, אין שם מי שיקבל תפילות ישראל. כמה צפורים שהן נשמות ישראל מקננות על הארץ.
(* דפו"י דף כ"א ע"א)

ה) ז ואפרוחים דאינון ישראל לתתא, כלהו פרוחין עמה בגלותא. ובזמנא דאינון ביצים, דלית ק לון גדפין בפקודין דעשה לפרחא, אתמר בה ו) לא תקח האם על הבנים.

ו) אי הכי מאי כי יקרא קן. אלא בזמנא דלית לה לשכינתא אתר לשריא תמן בקביעו, אייהי אזלת במקרה. ודא ר איהו כל הקובע מקום לתפלתו וכו'. כמה דנשמתיין עבדין, הכי שריא שכינתא עמהון. נשמתא דאיהי קבועה בצלותא או באורייתא. אייהי אתר קבוע לשריא בה שכינתא. אבל נשמתא דלית לה קביעו בצלותא או באורייתא, אלא אי אזדמנת לה במקרה. הכי אייהי שריא עלה במקרה.

ז) ודא איהו ז) כי יקרא קן צפור לפניך כר, דודאי נשמתא ש אייהי קן צפור. ת א וגופא קן דנשמתא. וכן נשמתיין דאינון עולימן ב דילה, דאתקריאו ח) בתולות אחריה רעותיה, ג יתבון בגופין דאינון קן דלהון, בארח מקרה.

חלופי גרסאות

מסורת הנהר

ז) (דברים כ"ב) לעיל דף ז' צ"ח. ז) (דברים כ"ב) שם. ח) (תהלים מ"ה) זהר משפטים סט ציון ח' ז"ח גג טור א'.
 ז) צ ג"א ואפרוחין (מנטובה כסא מלך). ק ג"א להון (דפוי מעזיבון). ר ג"א אייהי (דפוי מעזיבון). ש ג"א בסוגריים ההיא צלותא (דפוי). ח ג"א בסוגריים וכן ההיא נשמתא דב"נ אתקריאת קן צפור (דפוי). א ג"א ל"ג וגופא קן דנשמתא (מנטובה) ב ג"א דיליה (מנטובה). ג ג"א יתבין (מנטובה) וכל הדפוסים).

מעלות הסולם

מאמר קן צפור

לקביעות שהאם תשרה על הבנים כל זמן שהם קטנים, וחשיב, אלא בעת שאין לה להשכינה מקום לשרות שם בקביעות, שזוהי מצב הקטנות, או היא הולכת ובאה במקרה, וזה הוא שאמרו חז"ל, (ברכות ו'): כל הקובע מקום לתפלתו, דהיינו שמקבל עליו עול מלכות שמים לקביעות, שלא ישוב לכסלה עוד וקובע מקום לתפלתו, שהיא השכינה, בסו"ה ואני תפלה, דירה נאה בלביה, וכלים נאים באברים דיליה, ואשה נאה דאיהי נשמתא, אלקי אברהם בעוה וכו'. וכן (שם בדף ז'): אויביו נופלים תחתיו וכו' כמו שהנשמות עושות, כך היא השראת השכינה עמהן, נשמה שהיא קבועה בתפלה או בתורה היא נעשית למקום קבוע אל השראת השכינה בה. אבל נשמה שאין לה קביעות בתפלה אי בתורה אלא אם נזדמן לה במקרה. כך השראת השכינה עליה היא במקרה.

ז) ודא איהו כי וכו': וזה הוא סו"ה כי יקרא קן צפור לפניך כר כי דאי שהנשמה היא קן צפור היינו קן להשכינה, והגוף הוא קן אל הנשמה. וכן הנשמות שהן עלמות של השכינה, הנקראות בתולות אחריה רעותיה. יושבות

שהיא מלכות, מצאה בית שהוא בית המקדש, דהיינו הארת ג"ר שנקראות קודש ונבנית ומתקנת, מיד דרור שהיא השכינה העליונה בינה, מצאה קן לה למעלה, כי מלכות עולה למקום בינה ונעשית לקן לה. ומיד אשר שתה אפרוחיה, אלו ששת הבנים שלה, שש ספירות חג"ת נה"י, שהן ששת ימי המעשה, כולם פורחים אליה אל מלכות, בכמה חגים וזמנים וימים טובים.

ה) ואפרוחים דאינון ישראל וכו': חזור לביאור הפסוק שהתחיל לעיל (אות ג') קן צפור דאיהי אמא קדישא דאתמר בה כי יקרא קן צפור לפניך, וצפורים הן נשמות ישראל, כעת הוא מפרש ואפרוחים שלה שהם ישראל למטה דהיינו אלו שזכו לאור הרוח, כלם פורחים עם השכינה בגלות. ובעת שהם בני ישראל בבחינת ביצים לפרוח במצות עשה, נאמר בה לא להם כנפים לפרוח באור הנפש לבד, שאין תקח האם על הבנים. אלא שתשרה עמהם, בכדי לשמרם עד שייגדלו.

ו) אי הכי מאי וכו': שואל, אם כן מהו שנאמר כי יקרא קן לשון מקרה, הלא צריכים (דפוי דף כ"א ע"א)

בזמנא דלאו אינון קבועין בבתי כנסיות ובבתי מדרשות. ודא איהו כי יקרא קן צפור לפניך.

מעלות הסולם

מאמר קן צפור

אליה בכדי להמתיקה שה"ס הבאת י' באור הבינה ונעשה אויר, שבינה נתמעטה מכח המלכות שהעלתה ל"ק חסר ג"ר. בסוד שבינה נקראת נשר, שאומר מוטב שיכנס החץ בי ואל יכנס בבני, ונחציית קומתה ל"ק בלי ג"ר, ואחריה מתמעטות כן כל המדרגות וכלן מקבלות ר"ק חסר ג"ר מתמת עליית מלכות לבינה בכל המדרגות, והשפעה זו נקראת שהאם רובצת על הבנים כי אם זרין לא היו מקבלים הקטנות הזו מן הבינה לא היו ראויים לקבל שום מחזין, ולכן נבחן בזה שחג"ת נה"מ עלו תחת כנפי הבינה ומקבלים כך את הקטנות שלהם.

אמנם ישנה בחינה ב' של עליית מלכות לבינה, שהעליה היא מחמת פגם, דהיינו ע"י חטאים של התחתונים, שאז עולה מלכות לבינה, כדי להעלים את אור ג"ר מן התחתונים שאינם ראויים להשתמש בו. ואז ג' הכלים בינה וזרין אינם יורדים אל המדרגה שתחתיהם שבקדושה, אלא שיוורדים לכתות הדין שעושים הכלים ההם לבנין פרצופיהם וקונים בהם כח לחבל ולהעניש את החוטאים.

ישנה בחינה ג' של עליית מלכות לבינה, והיינו כי הסיום החדש שנעשה בסוד נקודת החולם מטעם מלכות שעלתה לבינה, הרי עם יציאת נקודת השורוק שהוא קו השמאל נעשה מחלוקת שרוצה לבטל לגמרי את הסיום הזה ולהאיר ממעלה למטה. עד שבא קו האמצעי והכריע שהשמאל יאיר רק ממטה למעלה והסיום החדש לא יתבטל, ובינה ות"מ שהיו למטה מן הסיום החדש עולים למעלה מן הסיום החדש ומתחברים למדרגתם. הרי שקו האמצעי במסך דחירק עשה את הסיום החדש הנה שנעשה בנקודת חולם למסך קבוע וקיים תמיד, ועי"ז מאירים ר"ק דחכמה במדרגה שזוהי גדלות.

ובזה נבוא אל הביאור של המאמרים הנ"ל כי מ"ש בפרשת פנחס (אות תצ"ה) כי יקרא וגו' באורח מקרה, זמנין שרייא עלייהו וכי' לא תקח האם. וכן מ"ש כאן (אות ה') ובזמנא דאינון ביצים וכי' אידי אולת במקרה וכי' הוא בבחינה א' של עליית מלכות לבינה לתקון הראשון בסוד רובצת, והיות כי התקון אינו נגמר תכף, לכן נאמר עליו שהוא בדרך מקרה פעם שורה עליהם ונמצאת עמהם, ופעם אינה נמצאת עמהם

ישובות בגופות שהם קן שלהן, בדרך מקרה בעת שאינון קבועות בבתי כנסיות ובבתי מדרשות, וזה הוא כי יקרא קן צפור לפניך.

פירוש הדברים, כתוב זה כי יקרא קן צפור לפניך וגו' מובא כמה פעמים בזה ובתקונים, ובכל פעם בלשון אחרת, ונראים הדרושים כמו שסותרים זה את זה, הנה כאן באות ה' כתוב, ובזמנא דאינון ביצים דלית לון גרפין במקודין דעשה לפרחא, אתמר בה לא תקח האם על הבנים, ולעיל בהקדמת תקוני הזהר אות י"ז כתוב ועלייהו אתמר והאם רובצת על האפרוחים או על הביצים שלח תשלח מנייהו. אבל על מארי קבלה אתמר לא תקח האם על הבנים, וזה ממש ההיפך מ"ש כאן אשר לא תקח האם על הבנים קאי בזמנא דאינון ביצים, ושם כתוב אבל על מארי קבלה אתמר לא תקח האם על הבנים. ובפרשת פנחס (אות תצ"ה תצ"ו) כתוב כי יקרא קן צפור לפניך, בהון שכינתא באורח מקרה זמנין שרייא עלייהו ואשתכחת עמהון, וזמנין לא אשתכחת עמהון.

ורזא דמלה זמנין דאשתכחת עמהון לא תקח האם, וזמנין דלא אשתכחת עמהון שלח תשלח, ושם (באות תשפ"ד) כתוב ומשלחין לההוא דרביעא עלייהו ואולת דהא מן רביעא שביעאה ולעילא בכוכוסה ממך אל תדרוש שלח ליה דלא תיכול לאדבקה וע"ד כתיב שלח תשלח, ופירושו של שלח תשלח הוא מחמת כי לא תוכל להשיגה, ואת הבנים תקח לך שהם חג"ת נה"מ כי בהם יש השגה, ובאות (תשפ"ח) כתוב ובזמנא דחבו ישראל ואתחריב בי מקדשא ומה כתיב שלח תשלח את האם הרי כי שלח תשלח נאמר בעת שחבו ישראל ולא מחמת רוממות הבינה שאין אפשר להשיגה, ובפרשת ויחי אות קע"ח, ועל האי כתיב לא תקח האם על הבנים ותנינן לא יסגי ב"ג חובוי לתתא בגין דיסתלק אמא מעל בנין וכי'. ויש להבין כל הדרושים האלה אשר כלם צדקן יחדיו, אלא שכל מאמר מדבר ממצב אחר של זרין, כי ישנם כמה מצבים לזרין והנה סוד הכתוב והאם רובצת על הבנים ה"ס הקטנות שאמא משפעת אל הבנים, כי תקון ראשון שבינה מתקנת את זרין חג"ת נה"מ שהם נקראים בנים, היא העלאת המלכות

(ח) ועוד. קן צפור לעילא, איהו ד כרסיא. וקן דילה לתתא, מטטרוין,
ועליה אתמר, (ט) ונקה לא ינקה, דתמן קן. ואיהי (י) קנא ונוקם, בזמנא דלא
ה אשכחת קינא לשריא.

(ט) בדרך: דא דאתמר בה, (ז) מתו במדבר בדרך בצאתם ממצרים.
ועוד בדרך, דא קבורת רחל, דאיהי בפרשת אורחין. (ח) ועלה אתמר, (ז) מי יתנני
במדבר מלון אורחים. ואינון ב' משיחין, דמתמן קא עברין כד אתאן ט למפרק
לישראל.

מסורת הזהר

(ט) (במדבר י"ד) זהר נשא קנ"ו ציון מ'. (י) (נחום
א'). (ז) (יהושע ה') זהר ח"ב רג: (ז) (ירמיה ט')
זהר ויחי קא ציון א' תק"ח קא ט"א ש"ס קיד
ט"א שי"ד

חלופי גרסאות

ד נ"א כרסי (דפו"י). ה נ"א מוסיף אשכחת ביה
(מנטובה). ו נ"א מוסיף או בדרך (בראדי). ז נ"א
ל"ג מתו במדבר (מנטובה מעזיבוז) נ"א אולי צ"ל
בדרך בצאתכם ממצרים במדבר כ"ה (שפ"א).
ח נ"א ועליה (מנטובה). ט נ"א מוסיף למפרק
לישראל מיצה"ר וחילוי (הגהות הגר"א).

מעלות הסולם

מאמר קן צפור

למעלה, ורק ו"ק דחכמה שנקראים בני
מתלבשים בחסדים ומאידים, וג"ד הם בבחינת
במכוסה ממך אל תדרוש. וז"ש בפרשת ויצא
(אות רל"ה) וע"ד כתיב לא תקח האם
על הבנים כגין דאיהו עלאה דאתכסיא
וכו' שאין לתחתונים השגה בה, וע"ד שלח
תשלח את האם. ואת הבנים תקח לך
להשגתך להמשיך בהם הארת חכמה ולגלות
אותם. (ע"י ב"ח אחרי בטלם מאמר כי יקרא
קן צפור).

(ח) ועוד. קן צפור וכו': ועוד יש לפרש,
קן של הצפור שהיא מלכות דאצילות, למעלה
הוא הכסא דהיינו עולם הבריאה הנקרא כסא.
וקן שלה למטה דהיינו ביצירה ועשיה הוא
מטטרוין ועליו נאמר ונקה לא ינקה ששם
מרומו קן. מנקה הוא לשבים, ולא ינקה לשאינן
שבים (יומא פ"ז). והוא מטטרוין קנא ונוקם
בעת שהשכינה לא תמצא קן לקנן בו. כי
במלת קנא ונוקם גם כן יש אותיות קן. כמ"ש
חז"ל (סנהדרין פ"ח): שעל מטטרוין נאמר, כי
לא ישא לפשעכם.

(ט) בדרך דא דאתמר וכו': מברך המשך
הפסוק, כי יקרא קן צפור בדרך, זה שנאמר
בה במלכות, שמחזה ולמעלה הנקראת לאה
אשת יעקב ודור המדבר, מתו במדבר בדרך
בצאתם ממצרים. ועוד יש לפרש בדרך, זה
קבורת רחל היינו המלכות שמחזה ולמעלה,
שהיא בפרשת דרכים, היינו בדרך ועליה
נאמר מי יתננו במדבר מלון אורחים. והם
ב'

עמהם. וזה אמרו (פנחס אות תצ"ו) ורזא
דמלה זמנין דאשתכחת עמהון לא תקח
האם. אבל אינו משלח את האם. וזמנין דלא
אשתכחת עמהון שלח תשלח את האם
כי אינו ראוי להמצא עמה. וכן מ"ש כאן כל
ההמשך נשמתא דאיהי קבועה בצלותא
או באורייתא דהיינו שמקבל עול מלכות
שמים לנצחיות ולקביעות שאז זוכה לקטנות
דאימא. שקטנות זו היא הכנה למוחין השלמים
דגדלות, ומ"ש בפרשת ויחי (אות קע"ח)
ועל האי כתיב לא תקח האם על הבנים
ותנינן לא יסגו ב"נ חוכו לתתא כגין
דיסתלק אמא מעל בנין וכו' היינו בחינה
ב' הנ"ל של עליית מלכות לבינה מחמת
פגם, ועולית בכדי להעלים את אוד הג"ר
מן התחתונים, וזה אמרו (פנחס אות תשפ"ח)
ובזמנא דחבו ישראל ואתחריב כי מקדשא
מה כתיב שלח תשלח את האם, הה"ד
ובפשעכם שלחה אמכם.

ומ"ש לעיל בהקדמת תקוני הזהר (אות
י"ז) אבל על מארי קבלה אתמר לא תקח
האם על הבנים וכן בפרשת פנחס (אות
תשפ"ד) ומשלחין להווא דרביעא עליהו
וכו' שלח ליה דלא תיכול לאדבקה וע"ד
כתיב שלח תשלח וגו' וכן בפנחס (אות
תש"צ) הוא בבחינה ג' הנ"ל דהיינו הגילוי של
מסך דחירק הממעט את קו השמאל מג"ר
לו"ק ומקיים את הסיום החדש של עליית
המלכות לבינה שקו השמאל יאיר ממטה
(דפו"י דף כ"א ע"א)

תקונא שתיתאה

רכט

(י) בכל עץ, דא איהו עץ החיים, דאתמר ביה (ח) עץ חיים היא למחזיקים בה. וועליה אתמר, (ז) כי האדם עץ השדה, ועוד בכל עץ, דא צדיק. כ ל דאתמר ביה (ס) עץ פרי עשה פרי למינו. ודא, יום השבת, דתמן זוגא דשכינתא עם קב"ה. ותמן אית מ לה נייחא.

(יא) וועליה אתמר, (ט) והיה כעץ שתול על פלגי מים אשר פריו יתן בעתו, דא עתו דצדיק, דאיהי ליל שבת. דצדיק ס מניה פרחין נשמתין חדתין בישראל ט ערב שבת, דאתקריאו פ פנים חדשות.

(יב) אפרוחים; אלין ת"ח דבגינהון שריא שכינתא ז על ישראל. או ביצים: אלין אינון תינוקות של בית רבן, דבגינהון שריא שכינתא על ישראל, ואלין אינון מארי מקרא.

(יג) ובוזמנא דאינון עסקין באורייתא, ר או במצוה, דאינון קב"ה, ש ושכינתא, וגרמי לחברא לון ת כחדא, ירתין מתמן נשמתין, ואתקריאו א בנים דקב"ה.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ח) (משלי ג'). (ז) (דברים כ') זהר בשלח צח ציון י. (ט) (בראשית א') זהר בראשית א' ש' ציון א' (ע) (תהלים א') זהר קדושים ז' ציון צ' תק"ח קו שורה מ"א מ"ד מ"ה ט"ב שורה מ"ד.

י נ"א ועלה אתמר (בניהו). כ נ"א בסוגריים דאיהו (דפו"י). ל נ"א ל"ג דאתמר ביה (קושטנדינא) ובבראדי הגירסא בסוגריים דאתמר ביה. מ נ"א בסוגריים ליה (דפו"י). נ נ"א ועלה (מנטובה). ס נ"א דמניה דצדיק פרחין (דפו"י) נ"א דמניה פרחין (מנטובה). פ נ"א בסוגריים ערב שבת דא אתקריאו (דפו"י). צ נ"א על ארעא (מנטובה). ק נ"א בזמנא (מנטובה). ר נ"א במצוה ול"ג או (הגהות הגר"א). ש נ"א ושכינתיה (בניהו). ת נ"א בחדא (בניהו). א נ"א בנים דמארי מקרא ול"ג דקב"ה ול"ג בגין (מנטובה).

מעלות הסולם

מאמר קו צפור

ב' משיחים משיח בן יוסף ומשיח בן דוד, שיעברו משם דרך קבר רחל כשיבואו לגאול את ישראל.

(י) **בכל עץ דא וכי':** בכל עץ: זה הוא עץ החיים דהיינו ז"א מחזה ולמעלה. שנאמר בו עץ חיים היא למחזיקים בה. ועליו נאמר כי האדם היינו ז"א שנקרא אדם עץ השדה. ועוד יש לפרש בכל עץ, זה צדיק היינו יסוד שמחזה ולמטה. שנאמר בו עץ פרי עושה פרי למינו. וזה יום השבת שאז הזוג של השכינה עם הקב"ה ואז יש לה מנוחה.

(יא) **ועליה אתמר והיה וגו':** ועליו על יסוד צדיק נאמר, והיה כעץ שתול על פלגי מים אשר פריו יתן בעתו, זה עתו של הצדיק, שהיא ליל שבת. כי מן הצדיק שהוא יסוד הנקרא יום הששי פורחים נשמות חדשות (דפו"י דף כ"א ע"א)

בישראל ערב שבת, הנקראות פנים חדשות. (יב) **אפרוחים אלין ת"ח וכי':** אפרוחים הם תלמידי חכמים שזכו לאור הרוח, שבשביילם השכינה שורה על ישראל. או ביצים אלה הם תינוקות של בית רבן שבשביילם השכינה שורה על ישראל ואלה הם בעלי מקרא. שזכו לאור הנפש.

(יג) **ובזמנא דאינון עסקין וכי':** ובעת שהם עוסקים בתורה או במצות שהם הקב"ה ושכינתו, כי הקב"ה נקרא תורה, והשכינה נקראת מצוה. כמ"ש להלן אות ט"ו וגורמים לחבר אותם יחד, כי אין תורה בלי מצוה, ואין מצוה בלי תורה וההפרש הוא בשליטה. הם יורשים משם מן היחוד הזה, נשמות ונקראים בנים להקב"ה.

בגין

יד) בגין דמארי מקרא ומארי משנה, ב אינון גדפין דילה, ובגין דא
 (והאם *) רובצת על האפרוחים או על הביצים. איהי רביעא עלייהו בארבע
 גדפין דילה, ג דאתמר בהון (ז) וארבע כנפים, ד ינוקי אנפי זוטרי. ה ואינון
 ד' אנפין לכל חד וחד. ובהון אימא רביעא עלייהו. ו זמנין אסתלקת ז אבל
 בנין ח דאינון מן מעוי, ט דאתמר בהון, ק) המו מעי לו. י בנין דרחימו דהמו
 מיעהא עלייהו, כ דאינון מארי קבלה, אתמר בהון לא תקח האם על הבנים.
 דאימא לא זזה מנייהו לעלם.

טו) דודאי קב"ה ל איהו אורייתא, ושכינתא היא מצוה, זכאה מאן
 דמתעסק בהון, ליחדא לון. וכן ר) זכור ושמור אינון קב"ה ושכינתיה. זכאה
 איהו, מאן דמיחד לון ביום מן שבת, דאיהו יסוד, נ ברחימו ודחילו דיי"ה, דאינון
 אבא ואימא ס אינון לקבל ע תפלין דרישא י, ותפלין דידא ה'. דכר ונוקבא.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

פ) (דברים כב) לעיל דף ז' צ"ח בהקדמה. (צ) (יחזקאל א') ת"ז תקון ל'. תקון מ"ז ס"ד: תקון
 ע'. תקון ר' בהשמטות. ק) (ירמיה ל"א) זהר לך
 לך עג ציון ב'. ר) עיין במפתחות מעלות הסולם
 על השמטות זה"ק.
 ב נ"א מוסיף אינון מגדפין ואינון גדפין דילה
 (דפו"י). ג נ"א בסוגריים דאתמר בהון (בראדי). ד
 נ"א בסוגריים ינוקי (דפו"י) נ"א ינקין (מנטובה)
 נ"א ינוקין אנפי זוטרא (וילנא). ה נ"א דאינון
 (מנטובה). ו נ"א בסוגריים וזמנין איהי עלייהו
 ז נ"א בסוגריים מנייהו (דפו"י). ח נ"א ל"ג
 דאינון (מנטובה). ט נ"א ל"ג דאתמר בהון המו מעי לו (בניהו). י נ"א בנין דרחימו משמע
 מארי קבלה ול"ג דהמו מיעהא עלייהו (מנטובה). כ נ"א ואינון (וילנא מנטובה). ל נ"א איהי (כסא
 מלך). מ נ"א השבת (בניהו). נ נ"א וברחימו (קושטנדינא בניהו). ס נ"א בסוגריים זכור ושמור (דפו"י).
 ע נ"א תפלין דרישא ר' ול"ג תפלין דרישא יוד (הגהות הגר"א באר יצחק).

מעלות הסולם

מאמר קן צפור

בהם לא תקח האם על הבנים כי האם לא
 תזון מהם לעולם. ומאירה בהם הארת ג"ר
 בלבוש של חסדים.

טו) דודאי קב"ה איהו וכר': כי ודאי
 שהקב"ה הוא תורה היינו בחינת ז"א. והשכינה
 היא מצוה מלכות נוקבא דז"א, אשרי למי
 שמתעסק בהם בתורה ובמצות, ליחד אותם.
 וכן זכור ושמור הם הקב"ה ושכינתו, אשרי
 הוא מי שמיחד אותם ביום השבת שהוא יסוד
 (ע"י ז"ח תולדות אות ל"ח צדיק יסוד עולם
 דאקרי כל ואקרי שבת). באהבה ויראה
 של י"ה משם הוי"ה, שהם אבא ואימא, היינו
 חכמה ובינה. והם נגד תפלין של ראש י',
 ותפלין של יד ה'. זכר ונקבה. כי בשבת
 עולים זו"ן שה"ס וי"ה נגד תפלין ש"ר ושל
 יד

יד) בגין דמארי מקרא וכר': משום
 שבעלי מקרא ובעלי משנה הם כנפים של
 השכינה, ומשום זה, נאמר והאם רובצת על
 האפרוחים או על הביצים. היא היינו המלכות
 רובצת עליהם בארבע כנפים שלה, שנאמר
 בהן, וארבע כנפים. והם ילדים, בפנים קטנים
 שהם מוחין דאחוריים, (ע"י הקסה"ז בסלם
 אות ה') והם ד' פנים חגת"מ לכל אחד ואחד,
 כי כל אחד ואחד כולו מכל ד' הפנים. ובהם
 במוחין דיניקה, האם שהיא מלכות רובצת
 עליהם, ולפעמים כשאינם ראוים מסתלקת.
 אבל בנים, שזכו למוחין דפנים, שהם מן
 המעים כלומר שמקבלים מן פנימיית המלכות,
 שנאמר בהם המו מעי לו. בנים של אהבה
 שהמו מעיה עליהם, שהם בעלי קבלה, נאמר
 (דפו"י דף כ"א ע"א *) דף כ"א ע"ב)

(טז) פ וזכאה צ מאן דמיחד לון בק"ש, בדחילו ורחימו, דבזמנא דישראל משתדלין באורייתא דבכתב, ובאורייתא דבע"פ ברחימו ודחילו, אתמר בהון (ט) לא תקח האם על הבנים. ובזמנא דלא משתדלין בהון ברחימו ודחילו אתמר בהון שלח תשלח את האם.

(יז) בזמנא דישראל נטרין שבתא בזכור ושמור, בדחילו ורחימו, אתמר בהון לא תקח האם על הבנים. ואם לאו, כתיב בהון שלח תשלח וגומר, תרין תרוכין. ובזמנא דישראל מיחדין לקב"ה בתפלין ק דיד, ובתפלין דראש, ר בדחילו ורחימו, אתמר בהון לא תקח האם על הבנים, ואם לאו שלח תשלח.

(יח) וזמנא דמקיימין מצות ברית מילה, ואעברן מנייהו ה ערלה, ועבדין פריעה, בדחילו ורחימו, אתמר בהון לא תקח האם על הבנים. ואם לאו, שלח תשלח את האם. בזמנא א דמייחדין בזווגיהון בקדושין, וז' ברכאן, דאינון יחודא דלהון ב בקדושא ובברכתא, אתמר בהון לא תקח האם על הבנים. ואם לאו, שלח תשלח וכו'.

(יט) ואינון ישראל בגלותא ברשותא אחרא, ג דכד לא ד מתייחדין בזווגייהו

חלופי גרסאות

מסורת הנהר

(ט) (דברים כב) לעיל דף ז' בהקדמה צ"ח. פ נ"א זכאה (מנטובה). צ נ"א מוסיף בסוגריים איהו (דפו"י). ק נ"א ל"ג דיד (דפו"י). ר נ"א ל"ג בדחילו ורחימו (מעזיבוז). ש נ"א בזמנא (מנטובה) ת נ"א ערלה ופריעה ול"ג ועבדין (מנטובה) נ"א ערלה ועבדין קריעה (בראדי). א נ"א דמיוחדין (מנטובה) נ"א דמתייחדין (בניהו). ב נ"א בקדושה (מנטובה). ג נ"א ל"ג מן דכד לא מתייחדין עד ודא גרים גלותא (מנטובה מעזיבוז). ד נ"א מייחדין בזווגייהון (דפו"י).

מעלות הטולם

מאמר קן צפור

יד בהיכל אבא ואימא, ותחתון העולה לעליון נעשה כעליון, ולכן זרין שהם סוד ו"ה, בשבת הם בבחינות י"ה. וז"א יורש מקום אביו, ונוקבא מקום אימא. (עי' שער הכוונות דרוש מוסף שבת).

(טז) וזכאה מאן דמיחד וכו': ואשרי מי שמיחד אותם לזו"ן, בעת קריאת שמע ביראה ואהבה. שבעת שישראל משתדלים בתורה שבכתב ובתורה שבעל פה באהבה ויראה נאמר בהם לא תקח האם על הבנים. ובעת שלא משתדלים בהם באהבה ויראה נאמר בהם שלח תשלח את האם.

(יח) ובזמנא דמקיימין מצות וכו': ובעת שישראל מקיימים מצות ברית מילה, ומסירים מהם הערלה, ועושים פריעה ביראה ואהבה, נאמר בהם לא תקח האם על הבנים. ואם לאו, שלח תשלח את האם. בעת שמייחדים זוגם בקדושין ושבע ברכות, שהם יחודם של זרין בקדושה וברכה כי החתן הוא דומה למלך והוא מרכבה לז"א. והכלה היא מרכבה למלכות. נאמר בהם לא תקח האם על חבנים. ואם לאו, שלח תשלח וכו'.

(יט) ואינון ישראל בגלותא וכו': וישאל הם בגלות, בדשות אחרת. שכאשר הם לא מייחדים

(יז) בזמנא דישראל נטרין וכו': בעת שישראל שומרים שבת בזכור ז"א ושמור היינו מלכות, ביראה ואהבה נאמר בהם לא תקח האם על הבנים. ואם לאו, כתוב בהם שלח תשלח שני שלוחים. א' נגד בית ראשון (דפו"י דף כ"א ע"ב)

תקונא שתיתאה

בקדושין וז' ברכאן, דאינון יחודא דלהון, בקדושה וברכה, באתר דקדושה, שרייא עלייהו ה מסאבא. ובאתר דברכה, שריא עלייהו לטותא. ובאתר דיחודא, שריא עלייהו פרודא.

(כ) ודא גרים גלותא לשכינתא, ו דאתתרכת מאתרהא ומקינהא, ז דאיהו ירושלם. הה"ד, ח) ובפשעכם שלחה אמכם, תרין שלוחין: שלח תשלח, חד מבית ראשון, וחד מבית שני.

(כא) ואי תימא דקב"ה ח לאו אתתרך ט עמה, י בגין דא כ אמר קרא, א) כצפור נודדת מן קנה כן איש נודד ממקומו. בגין לנטרא ל לה בגלותא, מרשו נוכראה. הה"ד, ב) אני י"י הוא שמי וכבודי לאחר לא אתן וגו'. לאחר: דא אל אחר, דא סמא"ל. לפסילים: אלין ח ממנן דעל שבעין אומין.

(כב) ובגינה קב"ה איהו ג) מלך אסור ברהטים. נ איהו אסור עמהון ט בתפלין דרישא, דאינון פאר דרישא, דתפלין דרישא אינון באתר דרהטי דמוחא, ודא איהו אסור ברהטים.

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

ח) (ישעיה ג') לעיל דף ח' בהקדמה ציון ט'.
 א) (משלי כ"ז) לעיל דף ז' בהקדמה ציון ז'. ב)
 (ישעיה מ"ב) לעיל בהקדמה דף ח' ציון י'. ג)
 (שה"ש ז'). הקסו"ז אות רל"ז ציון ז'.
 עמה וגרים לא איהו שרי עמן (מנטובה) ג"א לא (בניהו). ט ג"א עמה (קושטנדינא בניהו). י ג"א בסוגריים איהו שרי עמן (דפו"י). כ ג"א כתיב (דפו"י). ל ג"א לון (מנטובה). מ ג"א ממנן דע' אומין פלחי כוכביא (וילנא). נ ג"א ואיהו חבוש ול"ג איהו אסור (דפו"י). ס ג"א תפלין דרישא דאיהו אתר דרהטי דמוחא ול"ג דאינון פאר דרישא בתפלין דרישא אינון באתר (מנטובה מעזיבו).
 ה ג"א מסאבותא ובאתרא דברכא שדיין עלייהו לוטין ובאתר יחודא שריא פרודא (דפו"י). ו ג"א דאתתרכת מקינה (דפו"י) ג"א דאתתרכת מקינה ול"ג מאתרהא (מנטובה מעזיבו). ז ג"א דאיהי (מנטובה וכל הדפוסים). ח ג"א ל"ג לאו אתתרך ט ג"א עמה (קושטנדינא בניהו). י ג"א בסוגריים איהו שרי עמן (דפו"י). כ ג"א כתיב (דפו"י). ל ג"א לון (מנטובה). מ ג"א ממנן דע' אומין פלחי כוכביא (וילנא). נ ג"א ואיהו חבוש ול"ג איהו אסור (דפו"י). ס ג"א תפלין דרישא דאיהו אתר דרהטי דמוחא ול"ג דאינון פאר דרישא בתפלין דרישא אינון באתר (מנטובה מעזיבו).

מעלות הסולם

מאמר קן צפור

נודדת מן קנה, כן איש שהוא ז"א נודד ממקומו. (ע"י לעיל בהקדמה אות י"א י"ב) כדי לשמור אותה בגלות מרשות נכריה. ז"ש אני ח' הוא שמי וכבודי לאחר לא אתן וגו'. לאחר: זה אל אחר, וזה סמא"ל. לפסילים: הם הממונים שעל שבעים האמות.

(כב) ובגינה קב"ה איהו וכו': ובשביל השכינה הקב"ה הוא מלך אסור ברהטים כי רהטים הם כלים על המוחין כמו הבתים של התפילין, אל הפרשיות שהן המוחין. הוא אסור עמהם היינו עם ישראל, בתפילין של ראש שהם הפאר של הראש. כי תפילין של ראש הם במקום הרהטים של מוח האדם. וזה הוא שנאמר אסור ברהטים. ואין המוחין מאירים אלא לפי תכונתם של הכלים.

מייחדים בזווגם בקדושין ושבע ברכות. שהם גורמים היחוד של זו"ן בקדושה וברכה. שהם חכמה וחסדים, כי חכמה נקראת קודש, וחסדים נקראים ברכה. אז במקום הקדושה שורה עליהם טומאה. ובמקום הברכה שורה עליהם קללה. ובמקום היחוד שורה עליהם פירוד.

(כ) ודא גרים גלותא וכו': וזה גורם גלות אל השכינה, המתגרשת ממקומה ומקנה שהוא ירושלים. ז"ש ובפשעכם שלחה אמכם, שני שלוחים נגד בינה ומלכות, שלח תשלח אחד מבית ראשון נגד בינה. ואחד מבית שני נגד מלכות.

(כא) ואי תימא דקב"ה וכו': ואם תאמר שהקב"ה לא מתגרש עמה, אל תאמר כן, כי משום זה אמר הכתוב כצפור שהיא מלכות (דפו"י דף כ"א ע"ב)

(ג) ואיהו חבוש עמהון בתפלין דיד, בקשר של יד, ודא הוא דכתיב, (ד) פארך חבוש עליך. ובגין דאיהו חבוש עמהון בגלותא, אתמר ביה, אין חבוש מתיר עצמו מבית האסורין. ושכינתא איהי בית האסורין דיליה ע בגין רחימו דילה, איהו אסור בה. ורזא דמלה, (ה) צרור המור דודי לי בין שדי ילין.
 (כד) ובגין דא, מאן פ דבעי לאשגא למלכא, לית ליה רשולאשגא ליה, אלא בשכינתא. הה"ד, (ו) אל יתהלל כו', כי אם בזאת וגו'. ואהרן כד עאל לקדש קדשין ביומא דכפורי, בה הוה עאל, דכתיב (ז) בזאת יבוא אהרן אל הקדש, דאיהי (ח) עת לעשות לה'.
 (כה) ומשה בגינה אתקיים בעלמא, צ הה"ד, (ט) וזאת הברכה אשר וגו', ובה עביד עשר מכתשין לפרעה. הה"ד, (י) ואולם בעבור זאת העמדתך, ויעקב בגין דהוה ידע דכל רעותא דמלכא בה, מני לבנוי עלה, דלא ק יעלון קדם מלכא אלא בה, וכל שאלתין דלהון בצלותין ובעותין למלכא, דיהון בה, הה"ד, (י) וזאת אשר דבר להם אביהם וגו'.

חלופי גרסאות

ע נ"א בגין רחימו דיליה אסור בה ול"ג איהו (דפו"י). פ נ"א דבעא (קושטנדינא הראשון). צ נ"א בסוגריים בעלמא דא בתר דמית (דפו"י). ק נ"א יעלין (וילנא).

מסורת הוהר

(ד) (יחזקאל כ"ד) זהר פנחס קכג ציון פ'. ה (שה"ש א') ז"ח נג ט"א שמ"ח. (ו) (ירמיה ט'). (ז) (ויקרא ט"ז) זהר פרשת נח ק ציון א'. (ח) (תהלים קי"ט) זהר וירא קל ציון א'. (ט) (דברים ל"ג) זהר ויחי קעז ציון א' ז"ח מה ט"ד. י (שמות ט) תק"ח קיא ט"א שכ"ב. (כ) (בראשית מט).

מעלות הסולם

מאמר קן צפור

להלן אות ל' ולהמשיך המוחין דג"ר מבינה. שה"ס חרות. ואז נאמר הכתוב לאמר לאסורים צאו ולאשר בחשך הגלו.
 (כד) ובגין דא מאן וכו': ומשום זה מי שרוצה להשיג את המלך שהוא ז"א אין לו רשות להשיג אותו אלא בשכינה שהיא מלכות. כי ערך השגת ז"א כלפי השגת הנוקבא הוא כערך ג"ר כלפי ו"ק. ולכן כיון שהמוחין נמשכים ע"י הנוקבא נמשכים רק ו"ק דחכמה. ז"ש אל יתהלל וכו' כי אם בזאת וגו' כי מלכות נקראת זאת. ואהרן כשנכנס לקודש הקדשים ביום הכפורים בה בשכינה היה נכנס. שכתוב. ואל יבוא בכל עת אל הקודש וגו' בזאת יבוא אהרן אל הקדש. כי השכינה שנקראת עת היא עת לעשות לה'.
 (כה) ומשה בגינה אתקיים וכו': ומשה בשביל השכינה שהנחיל לישראל, הוא קיים בעולם כמ"ש חז"ל אתפשטותא דמשה בכל דרא ודרא. ז"ש וזאת הברכה אשר וגו'. ובה עשה עשר מכות לפרעה, ז"ש אולם בעבור זאת העמדתך. ויעקב משום שהיה יודע שכל רצון המלך הוא בה. צוה לבנוי עליה. שלא יכנסו

(ג) ואיהו חבוש עמהון וכו': והקב"ה הוא חבוש עם ישראל, בתפלין של יד, שהם המוחין שעל ראש הנוקבא. בקשר של יד. שה"ס יסוד דז"א המתאחד עם המלכות. וזהו שכתוב פארך חבוש עליך. ומשום שהוא חבוש עם ישראל בגלות. נאמר בו (ברכות ה:) אין חבוש מתיר עצמו מבית האסורים. והשכינה היא בית האסורים שלו. משום אהבתו אליה הוא אסור בה. ואין הארתו מתפשטת ממנה ולמטה. וסוד הדבר צרור המור דודי לי בין שדי ילין.

פירוש. בזמן עליית מלכות לבניה בסוד תקון הקורים והמשכת החסדים ע"י מסך דחירק. והמוחין מתגלים אז נאמר פארך חבוש עליך. ובעת הגלות שהדין שבמלכות עולה לבניה מחמת החטאים בכדי להעלים את ג"ר שלה שלא תבוא ממנה שום הארה אל התחתונים. ובניה ותו"מ של כל המדרגות נופלים למטה ממדרגתם. אז נאמר אין החבוש שהוא ז"א הקשור עם המלכות מתיר עצמו מבית האסורים וצריכים להעלות מ"ן ע"י מצות ומעשים טובים בתשובה שלימה (כמ"ש (דפו"י דף כ"א ע"ב)

(כו) * ודוד, בגין דהוה ידע דכל רעותא וחילא ותוקפא דמלכא בה, אמר (ל) אם תחנה וגו', בזאת אני בוטח. דאתמר עלה, (מ) ומלכותו בכל משלה. ומאן דלא שת לבו גם לזאת, עליה אתמר, (נ) וכסיל לא יבין את זאת.

(כז) ובגין דא, כד ישראל בעאן בעותין למלכא, אמרין לה, (ס) אנה הלך דודך. דאתמר ביה, (ט) ברח דודי. אנה פנה דודך ונבקשנו עמך, בכמה בקשות דצלותין ובעותין. (ש) דבגינך איהו נחית עלן. דלא זו מננא, אלא בגין דלא נהגנא יקרא בך.

(כח) דבגינך הוה אסיר עמנא כל שית יומין, הה"ד (ג) יהיה סגור ששת ימי המעשה וביום השבת יפתח וגו'. דהכי איהי שכינתא סתימא עמיה ביומא דחולא, כשושנה דאיהי אטימא.

(כט) וביומא דשבתא, וביומא דחדשא, וביומין טבין, אתפתחת לקבלא ריחין ובוסמין, ולירתא ת נפשין וענוגין לבנייהו. ווי לון לבני נשא, דקב"ה אסיר עמהון בגלותא, ושכינתא אסירת עמהון. ואתמר בה, אין חבוש מתיר את עצמו מבית האסורים.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ר נ"א ל"ג ונבקשנו עמך (מנטובה). ש נ"א מוסיף ונבקשנו עמך דבגינך איהו נחתא עלן (מנטובה). ת נ"א נפשא (בראדי).

(ל) (תהלים כ"ז). (ח) (שם ק"ג) זהר משפטים ק"מ ציון נ'. (ו) (שם צ"ב). זהר תרומה קצ"א ציון פ'. (ט) (שה"ש ו') תק"ח קי"א ט"א ש"ח. (ע) (שם ח') זהר ח"א קנ"ח. ח"ב י"ד. תק"ח קיט ט"ג שי"ב. (פ) (יחזקאל מ"ו) זהר בראשית רל"ג ציון ב'.

מעלות הסולם

מאמר קן צפור

(כח) דבגינך הוה אסיר וכו': כי בשביל המלכות הוא אסור עמנו כל ששת הימים. דהיינו בימות החול שיש שליטה אל החצונים ויכולים לינוק מן שפע המוחין של המלכות ולכן אינו מאיר בה הארת חכמה בחול. ז"ש יהיה סגור ששת ימי המעשה וביום השבת יפתח וגו'. שכך הוא שהשכינה היא סתומה עמו בימות החול, כשושנה שהיא אטומה וסגורה.

(כט) וביומא דשבתא וביומא וכו': וביום השבת, וביום החדש, ובמים טובים, שאז ז"ן עולים לאו"א שמשם אין יניקה לחצונים ולקליפות, נפתחת המלכות, לקבל ריחות ובשמים ולהנחיל נפשות ותענוגים לבניהם. של ז"ן שהם נשמות הצדיקים. אוי להם לבני אדם. שהקב"ה שהוא ז"א אסור עמהם בגלות. והשכינה שהיא מלכות אסורה עמהם, ולמדנו בה (ברכות ה:) אין חבוש מתיר את עצמו מבית האסורים.

ופורקנא

יכנסו לפני המלך אלא בה. וכל משאלותיהם בתפלות ובקשות אל המלך שיהיו בה. ז"ש. וזאת אשר דבר להם אביהם וגו'.

(כו) ודוד בגין דהוה וכו': ודוד משום שהיה יודע שכל רצון וכו' ותוקף המלך הוא בה. אמר אם תחנה וגו' בזאת אני בוטח. שנאמר עליה. ומלכותו בכל משלה. ומי שלא שת לבו גם לזאת כמ"ש אצל פרעה. עליו נאמר וכסיל לא יבין את זאת.

(כז) ובגין דא כד וכו': ומשום זה שאי אפשר לבוא אל המלך אלא על ידה, כשישראל מבקשים בקשות אל המלך הם אומרים לה אל השכינה אנה הלך דודך. שנאמר בו ברח דודי, אנה פנה דודך ונבקשנו עמך, בכמה בקשות של תפלות ובקשות. כי בשבילך הוא יורד ושורה עלינו. ולא זו מאתנו, כלומר שלא נסתלק מאתנו, אלא משום שלא נהגנו כבוד בך.

(*) דמו"י דף כ"ב ע"א

(ל) ופורקנא א דילה דאיהי תשובה, אימא עלאה, איהי תליא בידיהון, דחמשין תרעין דחירו עמה, לקבל חמשין זמנין דאדכר יציאת מצרים באורייתא דא ב היא ז) ויפן כ"ה וכ"ה, באלין חמשין אתוון דמיחדין ליה בכל יומא פעמיים שמע ישראל, דאית בהון כ"ה וכ"ה אתוון, וירא כי אין איש דאתער לה ג בגוייהו. (לא) ד ואיהי ק) משגיח מן החלונות, דאתמר בהון, ר) חלו נא פני אל ויחננו, ה לההיא דאתמר בה, ש) אל נא רפא נא לה, דאסותא בידיה. דאיהו יד פשוטה לקבל שנים. ת) וירא כי אין איש.

(לב) ואיהי ר) בעד החלון נשקפה ותיבב בתרועה, ו דאיהו יבבא, דאתמר בה ב) ויפתח נח את חלון התיבה אשר עשה, ודא יום הכפורים, דתיבת נח היא

חלופי גרסאות

א נ"א דיליה (וילנא). ב נ"א הוא (וילנא). ג נ"א בגינייהו (מנטובה). ד נ"א ואיהו (כסא מלך). ה נ"א לההוא (וילנא). ו נ"א דאיהי (מנטובה).

מסורת הזהר

ז) (שמות ב') זהר בראשית א' רל"א ציון ד'. ק) (שה"ש ב) זהר שמות כ"ג ציון נ' ת"ז תיקונא שתיתאה בהשמטות. ר) (מלאכי א'). ש) (במדבר י"ב) לעיל יב. ח) (שמות ב') לעיל אות כט. א) (שופטים ה') זהר תולדות מא ציון ח'. ב) (בראשית ח') זהר ח"א קלו: ת"ז תקון כ"א סו.

מעלות הסולם

מאמר קן צפור

הרומזים על כלים דבינה ותו"מ הכלולים בה, נפלו למטה. וע"י מ"ן ותשובה ומעשים טובים, מעלה הנוקבא בחזרה את בינה ותו"מ שלה מן הקליפות. והם מתלבשים בנשמות התחתונים שעשו תשובה.

אחר כך היא מורידה את המסך מנוקבי עינים לפה, והיא מעלה את בינה ותו"מ לאצילות ביחד עם הנשמות ונשלמת בע"ס ומקבלת מוחין דגדלות לנשמות התחתונים הדבוקות בכלים של בינה תו"מ שלה שחזרה אליה. וזה אמרו דאסותא בידיה כי אגלאי מלתא למפרע שלא נתמעטה הנוקבא מתחלה להשאר בי"ד אותיות הללו. אלא משום שכך הרפואה שלהם דאיהו יד פשוטה לקבל שבים היינו בכדי שתוכל לקבל אהו כך השבים בתשובה ולהעלותם לאצילות, כי בלי זה לא היתה שום אפשרות להשפיע מוחין דגדלות אל התחתונים. (כמבואר בזהר בראשית א' דף ו' בסלס ד"ה וכבר).

(לב) ואיהי בעד החלון וכו': והיא היינו בינה בעד החלון נשקפה ותיבב בתרועה שהיא יבבה, שנאמר בה בבינה, ויפתח נח את החלון אשר עשה, וזה יום הכפורים, כי תיבת נח היא אם העליונה שהיא בינה, חלון שלה הוא עמוד האמצעי היינו ז"א, שבו אור, בסוד ותורה אור, כי ז"א נקרא תורה. והוא אור הגנוז, בסוד אמא אוזיפא לברתא מנאנהא.

ע"י

(ל) ופורקנא דילה דאיהי וכו': וגאולה שלה שהיא תשובה, אם העליונה היינו בינה תלויה בידיהם. היינו להעלות את מלכות לבינה, בסוד תקון הקוים (כנ"ל אות כ"ג ד"ה פירוש) שחמישים שערים של חירות עמה, דהיינו חמישים שערי בינה. נגד חמישים פעמים שנזכר יציאת מצרים בתורה, זה הוא שנאמר ויפן כה וכה, באלו חמישים אותיות שמייחדים ל' להקב"ה ב' פעמים בכל יום, ואומרים שמע ישראל הוי"ה אלקינו הוי"ה אחד, שיש בהם כ"ה אותיות, וכ"ה אותיות. וירא כי אין איש שיעורר לה לבינה שתאיר לתוך זו"ל.

(לא) ואיהי משגיח מן גוג': והיא בינה משגיח מן החלונות שנאמר בהם חלו נא פני אל דהיינו שיעלו מ"ן מתורה ומצות, ויחננו לההיא שנאמר בה, אל נא רפא נא לה דהיינו למלכות שה"ס מרים, אשר הרפואה בידו שהיא יד פשוטה לקבל שבים. וירא כי אין איש.

פירוש, כי בעת קטנות יורדות ג' ספירות בינה תו"מ מן הנוקבא לבי"ע ולקליפות, ואינה נשארת אלא בב' ספירות כתר חכמה, ואז מדומזת הנוקבא בשם י"ד הרומז לב' ספירות כתר חכמה שבהם י"ד אותיות, ד' בכתר מן הוי"ה פשוטה, י"ד בחכמה מן הוי"ה במלוי, ובינה ותו"מ שה"ס כ"ה אותיות דמלוי המלוי

(דפו"י דף כ"ב ע"א)

אימא עלאה, חלון דילה הוא עמודא דאמצעיתא, דביה אור, ותורה אור, ואיהו אור הגנוז. ויפן כה וכה, מציין מן התרכים, אלו עשרת ימי תשובה. וירא כי אין איש.

לג) ועוד, משגיח מן החלונות, אלן חלונות דבי כנישתא, ה דאבא ובנוי אינון בבית ט אסירן ואיהו בכל יומא אשגחותיה עליהו, ויהיב לון מזונא. ויפן כה וכה, אם אית מאן דיתער בתיובתא, לתברא בית אסורין דלהו, הה"ד ג) לאמר לאסורים צאו ולאשר בחשך הגלו.

לד) ויפן כה וכה וירא כי אין איש. אלא איש לדרכו פנו, בעסקין דלהו, באורחין דלהו. ד) איש לבצעו מקצהו, כ בבצעא דהאי עלמא, לירתא האי עלמא. ולא אינון מסטרא דאלין, דאתמר בהו, ה) אנשי חיל יראי אלקים אנשי אמת שונאי בצע, אלא כלהו צווחין בצלותין ל ביומי דכפורי, ככלבים, הב, ה ב לנו מזונא וסליחה וכפרה וחיי, כתבנו לחיים. ואינון נ עזי נפש, כאינון פלחין כוכביא דעלמא, דצווחי לגביה, ולית לון בשת אנפין.

הלופי גרסאות

מסורת הזהר

ג) (ישעיה מ"ט) זהר ח"ג רמז. ד) (ישעיה נ"ו) ז' (ישעיה נ"ח) זהר יתרו מ"ה ציון א'.
 ח נ"א דאבתן ובנין (הגהות הגר"א). ט נ"א מוסיף הכנסת (קושטנדינא הראשון). י נ"א בה (דפו"י). כ נ"א כבצעא (מנטובה). ל נ"א ביומא (מנטובה). מ נ"א לנא מזונא וסליחו (מנטובה קושטנדינא הראשון). נ נ"א עזי נפש ככלבים דצווחו לגביה ול"ג כאינון פלחין כוכביא בעלמא (מנטובה) נ"א עזי נפש ככלבים דאינון אומין דעלמא דצחווחיה לגביה (בראדי).

מעלות הסולם

מאמר קן צפור

וזה אמרו ואיהו בכל יומא אשגחותיה עלייהו ויהיב לון מזונא היינו הווג בשביל קיומם, ויפן כה וכה וכו' היינו לעודר את זווג השני להמשיך המוחין דגדלות של הולדות נשמות חדשות לתברא בית אסורין דלהו וכו'.

לד) ויפן כה וכה וגו': ויפי כה וכה וירא כי אין איש, אלא איש לדרכו, פונים בעסקיהם ובדרכים שלהם, איש לבצעו מקצהו, כלם פונים לבצעו מן הקצה אל הקצה בבצע של עולם הנה, לרשת את עולם הזה, ואין הם מבחינות האנשים האלה שנאמר בהם אנשי חיל יראי אלקים שונאי בצע. אלא כלם צועקים בתפילות יום הכפורים, ככלבים, הב הב לנו מזונות, סליחה וכפרה וחיים, כתבנו לחיים. והם עזי נפש, כאלו עוברי ככבים שבעולם, שצועקים אליו, ואין להם בושת פנים, מלהתפלל ולבקש רק להנאת עצמם.

ע"י הקדמת ספר הזהר אות ט"ז) ויפן כה וכה, להאיר את נ' שעדי בינה. מציין מן התרכים, אלו עשרת ימי תשובה. וירא כי אין איש.

לג) ועוד משגיח מן וגו': ועוד יש לפרש משגיח מן החלונות, אלו חלונות של בית הכנסת, כי האם והבנים שהם הקב"ה וישראל הם בבית האסורים בעת הגלות, והוא בכל יום משגיח עליהם ונותן להם לישראל מזונותיהם ויפן כה וכה, אם יש מי שמתעורר בתשובה בכדי לשבור בית אסורים שלהם, ו"ש לאמר לאסורים צאו ולאשר בחשך הגלו.

פירוש. ישנם ב' זווגים של זו"ן, זווג א' לקיום העולמות וזווג ב' להולדות נשמות, ובזמן הגלות דאבא ובנוי אינון בבית אסירן לכן לא מתקיים רק זווג א' לקיום העולמות.

לה) דלא אית מאן דקרא ליה בתיובתא, ם למהדר ע לגביה. ואדמיין לכלבים, דאתמר בהון ו) ויתערבו בגוים וילמדו מעשיהם. ואינון ערב רב, דכל חסד דעבדין, לגרמייהו עבדין.

לו) ועוד, אינון שאלין מזונא וכסויא ועונה פ דאיהו עונת ז' זווגייהו, דאתמר בה, ז) שארה כסותה ועונתה לא יגרע. ולא אית מאן דשאל מזונא, ק דאיהו תורה, שארה דשכינתא, ואיהי אימא עלאה, דאתמר בה ח) ואל תטוש תורת אמך, כסותה: דא כסויא דציצית, ר ועטיפו ו) דיליה. ותפילין דיד, דאתמר ש בה ט) תפלה לעני כי יעטוף. ועונתה: דא ק"ש בעונתה. דאם שלש אלה לא יעשה לה לשכינתא, י) ויצאה חנם אין כסף, לית ליה כסופא מן שכינתא, ת חצוף איהו. ועוד אין כסף: לא יהא ליה כסופא לעלמא דאתי.

לז) הן כל אלה יפעל אל פעמים שלש עם גבר, ובגין דא, ל) כי היא כסותה לבדה, דא א גלגולא קדמאה. היא שמלתו לעורו, דא ב גלגולא תניינא. במה ישכב, דא גלגולא תליתאה. ואלין אינון תלת לבושין, דתלת כסויין, דתלת

חלופי גרסאות

ס נ"א בסוגריים דיהוויר שכינתיה לקב"ה דאיהי מרחקא מיניה (דפו"י) בוילנא וקושטנדינא הגירסא בלי סוגריים. ע נ"א לגביהו (מנטובה). פ נ"א דאיהי (בראדי קושטנדינא). צ נ"א מוסיף זווגייהו משבת לשבת (מנטובה). ק נ"א דאיהי תורה (וילנא קושטנדינא) נ"א דאיהי שארה דשכינתא ול"ג תורה (מנטובה). ר נ"א ועטיפו דילה בתפלין דיד ול"ג (מנטובה). ש נ"א ביה (מנטובה). ת נ"א חציף (מנטובה). א נ"א גלגול (מנטובה). ב נ"א גלגול (מנטובה).

מסורת הזהר

ו) (תהלים ק"ו) זהר משפטים קנו ציון ח'. ז) (שמות כ"א) זהר משפטים כ ציון ר'. ח) (משלי א'). ט) (תהלים ק"ב) זהר בראשית א' קס"ז ציון ג'. י) (שמות כ"א) הציון לעיל באות זה ציון ז'. י"ב) (איוב ל"ג) ז"ח משפטים קי"ח ציון ג' ז"ח פ"ט טור ב'. ל) (שמות כ"ב) ח"א כג:

ועטיפו דיליה ותפלין דיד (הגהות הגר"א). ש נ"א ביה (מנטובה). ת נ"א חציף (מנטובה). א נ"א גלגול (מנטובה). ב נ"א גלגול (מנטובה).

מעלות הסולם

מאמר קן צפור

לעני) ועונתה זה ק"ש בעונתה כי בק"ש נעשה זווג או"א בסוד עונתה כי מזווגת ממשיכים מוחין לזו"ן שיוכלו להזדווג בתפלת שמו"ע בשים שלום. ואם שלש אלה לא יעשה לה לשכינה שהיא מלכות, ויצאה חנם אין כסף אין לו בושת פנים מן השכינה חצוף הוא. (כנ"ל אות ל"ד) המדמה אותם לכלבים עזי פנים. ועוד יש לפרש אין כסף מלשון כיוסף והשתוקקות, שלא יהיה לו השתוקקות לעולם הבא. (עי' זהר משפטים אות ע"א ע"ב).

לז) הן כל אלה וגו': כתוב, הן כל אלה יפעל אל פעמים שלש עם גבר. דהיינו שהנשמות באות בגלגול בכדי לתקן לה ג' לבושים. שה"ס ג' קוים. ומשום זה נאמר, כי היא כסותה, זה גלגול ראשון, שה"ס קו ימין חסד. היא שמלתו לעורו, זה גלגול שני קו שמאל גבורה. במה ישכב, זה גלגול שלישי קו האמצעי, תפארת. ואלו הם שלשה לבושים. של שלשה הכסוים שבשלשה הצבעים שבעין. שהם

לה) דלא אית מאן וכו': שאין מי שיקרא אל הקב"ה בתשובה לחזור אליו, ונדמו ככלבים שנאמר בהם ויתערבו בגוים וילמדו מעשיהם, והם ערב רב, מלשון ויתערבו, שכל חסד שעושים, לעצמם הם עושים, ולא לשם יוצרם. לו) ועוד אינון שאלין וכו': ועוד הם שואלים ומבקשים מזונתם וכסותם ועונה, היינו עונת זווגם, שנאמר בה שארה כסותה ועונתה לא יגרע. ואין מי שישאל מזונת רוחני שהוא תורה מזון השכינה, והיא אם העליונה בינה שנאמר בה ואל תטוש תורת אמך. כסותה, זו הכסוי של הציצית ועטיפתו בטלית מצויצת ומברך להתעטף בציצית, ותפילין של יד שהם המוחין של המלכות בסוד יד כהה (לעיל בהקדמה אות קצ"ז) שנאמר בה תפלה לעני כי יעטוף. (עי' בזהר בראשית א' אות קפ"ט) ומתעטף לה בעטופא דמצוה דציצית כעני, ויהא בתפילין כאביון (עי' שם בסלס, כל המאמר תפלה (דפו"י דף כ"ב ע"א *) דף כ"ב ע"ב)

גוונין דעינא. דאינון לבושין לבת עין, דאיהי נשמתא ובאלין תלת אתמר, (ח) שלש פעמים בשנה יראה כל זכורך.

(לח) ולקבל תלת גוונין ג אינון תלת גוונין דשרגא, דאתמר בהון (ו) וירא מלאך י"י אליו בלבת אש מתוך הסנה. ד וירא, הא גוון חד. ה בלבת אש מתוך הסנה, הא גוון תניינא. וירא והנה הסנה בוער באש, הא תלתא. ואינון לקבל שלשה גוונין דעינא. בלבת אש : דא בת עין.

(לט) בההוא זמנא דיהון נהירין תלת גוונין דעינא, דאינון לקבל תלת גוונין דקשת, מיד (ס) וראיתיה לזכור ברית עולם. ובההוא זמנא, (ט) כי עין בעין יראו בשוב י"י ציון.

(מ) אור דעינא, הוא עמודא דאמצעייתא. בת עין, ביתא דילה. בההוא זמנא דיתפני עננא מן בת עינא, דאתמר בה, (פ) סכתה בענן לך וגוי דאיהי תבלול דעינא, דא ו רומי רבתא, שכינתא עלאה עתידה למימר לקב"ה, (צ) למה תעמוד בחוץ, ואנכי פניתי הבית. אנכי, דיציאת מצרים.

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

ג נ"א בסוגריים זמנין (דפו"י). ד נ"א וירא הא גוון חד וירא והנה הסנה בוער באש גוון תניינא ויאמר כו' הא כו' ול"ג בלבת אש מתוך הסנה הא גוון תניינא וירא והנה הסנה בוער באש (הגהות הגר"א). ה נ"א ל"ג בלבת אש (מנטובה). ו נ"א ל"ג רומי (מנטובה).

(ח) (שמות כ"ג) זהר פרשת בא ל"ז ציון ש'. (ז) (שמות ג') זהר וירא קט ציון ד'. (ט) (בראשית ט') זהר פרשת נח קא ציון ב'. (ע) (ישעיה נ"ב). (פ) (איכה ג') זהר השמטות עם מעלות הסולם על חלק א' דף קב ציון א'. (צ) (בראשית כ"ד) זהר ח"ג קג. קנח.

מעלות הסולם

מאמר קן צפור

חג"ת דחכמה, כי עינים ה"ם חכמה. שהם נגד ג' הצבעים שבקשת היינו מלכות שבה החכמה מתגלית (ע"י בסלם זהר פרשת נח מאמר את קשתי נתתי בענן) מיד וראיתיה באור החכמה הנקרא ראי, לזכור ברית עולם. ובזמן ההוא נאמר כי עין בעין יראו בשוב ה' ציון. (מ) אור דעינא הוא וכו': אור העינים הוא עמוד האמצעי היינו ז"א, בת עין היינו מלכות הוא בית שלה, של החכמה בסו"ה בחכמה יבנה בית. בזמן ההוא שיתפנה הענן מן בת עין, שנאמר בה סכותה בענן לך וגוי שהוא תבלול שבעין, דבר המבלבל את העינים (בכורות לח:) וזה רומי הגדולה, שהיא הקליפה שכנגד בינה אז השכינה העליונה בינה עתידה לומר אל הקב"ה היינו ז"א, למה תעמוד בחוץ ואנכי פניתי הבית היינו המלכות. אנכי הנאמר ביציאת מצרים, אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים. היינו בינה באור היחידה. ואע"ג

שהם לבושים לבת עין שהיא הנשמה. נגד המלכות המקבלת האורות של ג' הקוים שהם חג"ת. ובאלה השלשה נאמר, שלש פעמים בשנה יראה כל זכורך. וראיה ה"ם חכמה. (לח) ולקבל תלת גוונין וכו': ונגד שלשה הצבעים, שהם חג"ת, הם שלשה צבעים שבנר, דהיינו שלהבת אדומה לבנה וירקרקת, ולפעמים שחורה בסוד האי שחור אדום הוא אלא שלקה. שנאמר בהם וירא מלאך ה' אליו בלבת אש מתוך הסנה. וירא מלאך ה' אליו, הרי גוון אחד, ימין חסד. בלבת אש מתוך הסנה הרי גוון שני היינו תפארת קו האמצעי שהוא מתוך וירא והנה הסנה בוער באש הרי גוון שלישי, קו השמאל גבורה. והם נגד שלשה הצבעים שבעין שהם חג"ת, בלבת אש, זה בת עין שהיא מלכות. (לט) בההוא זמנא דיהון וכו': בזמן ההוא שאיראו שלשה הצבעים שבעין, שהם (דפו"י דף כ"ב ע"ב)

מא) ואע"ג דאין חבוש מתיר עצמו ז מבית האסורים, ח דאיהי שכינתא, דאיהי ט אסורה בגלותא, שכינתא עלאה יפרוק לה, הה"ד, ק) אם יגאלך טוב יגאל ואם לא יחפץ לגאלך וגאלתיך אנכי חי י"י שכבי עד הבקר. דאיהי ימינא פשוטה לקבל שבים, דלית מלתא דא תליא, אלא בתיובתא. י ימין עלאה דשכינתא.

מב) בהוא זמנא, שכינתא עלאה ג) כנשר יעיר קנו, כ דאיהי ירושלים, ק"ן ו, על גוזליו ירחף ל וגר, ישאהו על אברתו הה"ד, ש) ואשא אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם אלי.

מג) דבזמנא דשכינתא איהי בגלותא אתמר בה, ת) ולא מצאה היונה מנוח וגר. אלא מ בשבת ויומין טבין, נ ובההיא זמנא אתייחדת עם בעלה. ס וכמה נפשות יתרון קא נחתין עמה לדיירא בישראל. הה"ד, א) ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת לדורותם.

מד) זכאה איהו, מאן דמתקן לה דירה נאה, בלכיה. וכלים נאים, באיברים

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ק) רות ג') זהר השמטות על ח"א עם פירוש מעלות הסולם ק"ו ציון ג'. ר) (דברים ל"ב) יתרו ע"ב ציון כ'. ש) (שמות י"ט) יתרו ע"ב ציון יוד. ת) (בראשית ח') לעיל דף ט' ציון מ'. א) (שמות לא).

ז ה"ג בלמברג באלבאן ומדפיס ובשאר הדפוסים הגירסא מבית האסורים בסוגריים. ח בלמברג באלבאן מדפיס הגירסא דאיהי שכינתא בסוגריים. ט נ"א אסירא (וילנא). י נ"א ימין שכינתא ול"ג עלאה (מנטובה) ימין נראה להגיה בשכינתא עלאה ומ"כ בס"א לא יש תיבת עלאה גם גורסים שבים ימין דשכינתא דלית מלתא תליא אלא בתיובתא. (קושטנדינא הראשון). כ נ"א דאיהו קושטנדינא (וילנא). ל יקחהו ול"ג וגר' (בניהו). מ נ"א כשבת (מנטובה). נ נ"א ובהואו (מנטובה). ס נ"א כמה (בראדי).

מעלות הסולם

מאמר קן צפור

מא) ואע"ג דאין חבוש וכו': ואע"פ שאמר חז"ל אין חבוש מתיר עצמו היינו השכינה מלכות, שהיא אסורה בגלות. השכינה העליונה בינה, תגאול אותה, ז"ש אם יגאלך טוב יגאל ואם לא יחפץ לגאלך וגאלתיך אנכי חי ה' שכבי עד הבקר. שהוא יד ימין שנקראת בקר פשוטה לקבל שבים. כי אין דבר זה היינו הגאולה תלוי אלא בתשובה, שהיא הימין של השכינה עליונה שהיא בינה.

מב) בהוא זמנא שכינתא וכו': בזמן ההוא היינו בזמן הגאולה, השכינה העליונה שהיא בינה, כנשר יעיר קנו, שהוא ירושלים היינו מלכות, ק"ן של ר' שהיא ז"א, ר' של השם הוי"ה. על גוזליו ירחף וגר' ישאהו על אברתו. (דפרי דף כ"ב ע"ב)

ז"ש ואשא אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם אלי.

מג) דבזמנא דשכינתא איהי וכו': כי בעת שהשכינה היא בגלות בבי"ע נאמר בה ולא מצאה היונה מנוח וגר'. אלא בשבת וימים טובים, שאז היא עולה לאצילות, ובעת ההיא מתייחדת עם בעלה היינו ז"א, וכמה נפשות יתרות הרי יודדות עמה לדור בישראל, ז"ש ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת לדורותם. דורש לדרתם חסר לשון דירה (ע"י ז"ח רות אות תנ"ח).

מד) זכאה איהו מאן וכו': אשרי הוא מי שמתקן לה לשכינה דירה נאה בלבו, וכלים נאים באברים שלו, ואשה שהיא הנשמה שבשבילה

דיליה. ואשה נאה, דאיהי ע נשמתא. דבגינה שריא שכינתא עלאה, דאיהי נשמת כל חי עליה. וקב"ה איהו שבת, בחד. וינפש, בחד. בשכינתא עלאה איהו שבת עלייהו. ובשכינתא תתאה פ איהו וינפש עלייהו. ויהיב לון צ נפשאן ק יתירין, דאינון ב בתולות אחריה רעותיה, דקא אתייאן עמה.

מה) וכמה מלאכים ממנן ומשמשין דלהון, קא אתייאן עמהון, דאינון ע' דתליין מן זכור ושמור. ודא איהו ויכל"ו, ר כליל שבעין ותרין. ואתקריאו אלין נפשות ש אושפיזין. בגין דלא ת שריין בישראל אלא ביום השבת. וכד נפיק שבת, כלהו חזרין לאתרייהו.

מו) ונשמתין דאינון מסטרא דשכינתא עלאה, א אתקריאו בנים. ורוח מט"ט דז"א אתקריאו ב אפרוחים. ונפשין מסטרא דשכינתא תתאה, ג אקרין ביצים. ודא איהו רזא דהפורס סכת שלום עלינו, ה אימא עלאה דאיהי סכת שלום, דמסכך עלייהו, ושלום עמה. דאתמר ביה ג הנני נותן לו את בריתי שלום.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ב) (תהלים מ"ה) ז"ח שיר השירים צ"ט ציון ק'. ע נ"א נשמתיה (מנטובה). פ נ"א ל"ג איהו ג) (במדבר כה) זהר פרשת נח נ"ט ציון א'. (מנטובה) נ"א איהי (וילנא). צ נ"א נפשאין (בראדי). ק נ"א יתרון (מנטובה). ר נ"א כלל (מנטובה). ש נ"א מוסיפין ובסוגריים אושפיזין (מנטובה) נ"א נפשות דמוספין ואושפיזין (כסא מלך). ת נ"א שרייאן (מנטובה). א הכי גריס באור ישראל ובכל הדפוסים הגירסא אתקריאו אפרוחים ולא גרסי בנים ורוח מט"ט דז"א אתקריאו. ב נ"א אפרוחין (מנטובה). ג נ"א אקרין (מנטובה). ד נ"א דהפורש (מנטובה). ה נ"א מוסיף דמסכך אמא עלאה דאיהי סכת שלום על השלום דאתמר ביה ול"ג דמסכך עלייהו ושלום עמה (מנטובה).

מעלות הסולם

מאמר קן צפור

אורחים, משום שאינן שורות בישראל, אלא ביום השבת, וכשהשבת יוצאת כלן חוזרות ומסתלקות למקומן.
 (מו) ונשמתין דאינון מפפרא וכו': והנשמות, שהן מבחינת השכינה העליונה שהיא בינה נקראות בנים, ורוח שהוא בחינת מט"ט מז"א דאצילות נקראו אפרוחים, (כ"ג בספר אור ישראל להרה"ק מקוהניץ זיע"א) ונפשות שהן מבחינת השכינה התחתונה שהיא מלכות, נקראות ביצים. וזה הוא הסוד של הברכה בליל שבת הפורס סכת שלום עלינו היינו אם העליונה בינה, שהיא סכת שלום המסככת עליהם, ושלום עמה, שנאמר בו הנני נותן לו את בריתי שלום. (ע"י זהר בראשית ב' בטלם מאמר סכת שלום).

שבשבילה שורה עליה השכינה העליונה היינו בינה, שהיא נשמת כל חי. והקב"ה היינו ז"א שה"ס יום השבת, הוא שבת וינפש, שבת באחת וינפש באחת. בשכינה עליונה שהיא בינה שבת עליהם על ישראל. ובשכינה התחתונה שהיא מלכות, וינפש עליהם, ונותן להם נפשות יתרות שהן נקראות בתולות אחריה רעותיה הבאות עמה.

מה) וכמה מלאכים ממנן וכו': וכמה מלאכים ממונים ומשמשים שלהם הבאים עמהם, עם הנפשות היתרות, שהם ע', כחשבון יין (ע"י רע"מ פנחס אות תרכ"ט) התלויים מן זכור ושמור שהם זו"ן. וזה הוא ויכלו, כולל שבעים ושנים בחשבון, שהם נגד זכור ושמור וע' מלים של הקידוש. ונפשות אלה נקראות (דפויי דף כ"ב ע"ב)

מז) ו ואית סוכה לתתא, כ"ו ה"ס, דאיהו יאהדונה"י סוכת שלום. כו"ס ת' דאיהו תפארת. * בההוא זמנא, יהון בנין ברשותא דקב"ה, וקלא נפיק ויימא, ד) לא תקח האם על הבנים. מיד דנפיק זכור ושמור דשבת, וייתי ליליא דיומא קמא דשבתא, קלא תניינא נפיק, שלח תשלח.

מח) ז ותו ה) כי יקרא קן צפור לפניך, דא סוכה, דאיהו אימא עלאה. בכל עץ: הה"ד, ו) ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר. אפרוחים: אלין שבעת ימי הסכות. או ביצים, דבהון עבדין ז' הקפות. ורזא דמלה, ז) נקבה תסובב גבר. ח ודא רזא, ח) והחזיקו שבע נשים באיש אחד, דא קב"ה. מט) ושכינתא פרי עץ הדר, אימא תתאה. עץ: איהו לול"ב, ט לו ל"ב נתיבות דאיהו אתרוג. וצריך לנענעא ביה לשית סטרין, ארבע רוחין, ועילא ותתא, לאתערא עליה ו'.

מסורת הזהר

ד) (דברים כ"ב) לעיל דף ז' ציון ח'. ה) (דברים כ"ב) שם. ו) (ויקרא כ"ג) זהר משפטים קנט ציון ק'. ז) (ירמיה ל"א). ח) (ישעיה ד').

חלופי גרסאות

ו נ"א סוכה אית לתתא (מנטובה). ז נ"א ל"ג ותו (מנטובה). ח נ"א דא (וילנא) נ"א בסוגריים מן דא עד ושכינתא (וילנא בראדי). ט ה"ג במנטובה ובכל הדפוסים הגירסא לו ל"ב נתיבות בסוגריים.

מעלות הסולם

מאמר קן צפור

ה"ס חג"ת, פסח ה"ס קן ימ"ג, וסוכות ה"ס קן השמאל שה"ס נקבה. ושבועות ה"ס תפארת. וזה סוד והחזיקו שבע נשים שה"ס ז' ימי סוכות באיש אחד זה הקב"ה, שה"ס תפארת וחג העצרת.

פירוש. כי מצוות התלויות בדבור ממשיכות פנימיות, שה"ס חסדים, ואינן ממשיכות חכמה מקו שמאל להיותה חיצונית. ומצוות התלויות במעשה ממשיכות חיצונית שהיא הארת חכמה מקו שמאל, שהיא מוחין דו"ק וחיצונית. ובז' ימי סוכות אנו מתקנים את החיצונית באפן שהחסדים שאנו ממשיכים בכל ימות השנה מתברכים בהארת החכמה מז' ימי הסוכות, ונעשים לחסדים מגולים. וזה אמרו ורזא דמלה נקבה שה"ס קו שמאל, תסובב גבר, שה"ס קו אמצעי. ודא רזא והחזיקו שבע נשים, שה"ס שבעת ימי הסוכות, שנקראים נשים שהחכמה נמשכת בהם מקו שמאל. ע"י מעשה המצוות, לאיש אחד דא קב"ה שה"ס קו אמצעי וסוד התורה, שה"ס חסדים המלבישים את הארת החכמה ומאירים יחד.

מט) ושכינתא פרי עץ וכר': והשכינה היא פרי עץ הדר אם התחתונה היינו מלכות, עץ הוא לולב ומינוו שה"ס ז"א. לו ל"ב נתיבות החכמה שהוא אתרוג, היינו מלכות שבה החכמה מתגלית. כי מן חכמה העליונה עד

מז) ואית סוכה לתתא וכר': ויש סוכה למטה היינו מלכות, בגימטריא כ"ו, שהוא חשבון הו"יה ז"א. ה"ס שהוא חשבון אדנ"י. שהוא יאהדונה"י, סוכת שלום. כו"ס היינו מלכות, ת' שהיא תפארת ז"א. כי בינה נקראת סוכת שלום מפני שהיא סוככת על בניה שהם זו"ל, ומגינה עליהם מפני החצונים. ובשבת נעשה המלכות לאחת עם בינה, וגם היא נקראת סוכת שלום. בעת ההיא מהיום הבנים ברשותו של הקב"ה, וקול יוצא ואומר לא תקח האם על הבנים. מיד שזכור ושמור של השבת יוצאים ובא הלילה של יום הראשון מן השבוע, יוצא קול שני ואומר שלח תשלח.

מח) ותו, כי יקרא גוי: ועוד יש לפרש בפסוק כי יקרא קן צפור לפניך. זה סוכה, היינו מצות סוכה, שהיא אור המקיף של אם העליונה היינו בינה. כי צפור ה"ס אבא בסוד גם צפור מצאה בית (ע"י ע"ח שער א"א פרק י"ג) ובינה ה"ס אם בסו"ה אם לבינה תקרא, וה"ס מצות סוכה כאמא המסככת על בניה שהם זו"ל. בכל עץ, זהו שנאמר בסוכות ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר. אפרוחים או ביצים, הם שבעת ימי הסוכות שבהם עושים ז' הקפות, הקפה א' בכל יום. לולב ומינוו ה"ס אפרוחים מלשון פורחים, וביצים ה"ס אתרוג ששיעורו כביצה. וסוד הדבר נקבה תסובב גבר, כי ג' החגים פסח שבועות סוכות (דפו"י דף כ"ב ע"ב * דף כ"ג ע"א)

(ג) ותלת נענועין לכל סטרא, סלקין ח"י. וצריך ארבע זמנין ח"י, חד בנטילת לולב . וחד באנא י"י, תרין אחרנין בהודו לי"י תחלה וסוף. ובאלין נענועין, אינון משפילין מעילא לתתא כ לשבעין ותרין. ל אומין, מ פלחי כוכביא. נא) ולבתר דנצחי לון אמרי אנ"י וה"ו הושיעה נא תרין זמנין, נ דאינון וא"ו מן וה"ו. אנ"י וה"ו מן ט) ויסע ויבא ויט, ס ובהוא זמנא, י) לא תקח האם על הבנים.

(ב) ביצים, אינון מסטרא דאופנים. אפרוחים, מסטרא דנער מטטרון. בנים, מסטרא דכרסיא, דאיהי סכת שלום. דאיהי קנא דשכינתא.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ט) (שמות י"ד). זהר בשלח ל"ו ציון ל'. י) (דברים כ"ב) לעיל דף ד' ציון ח'. י' נ"א בסוגריים ותרין (דפוי) נ"א וחד באנא (הגהות הגר"א). כ נ"א שבעין אומין ול"ג ותרין פלחי כוכביא (מנטובה). ל נ"א אומות (בראדי) ז"א ל"ג אומין (וילנא). מ נ"א ל"ג פלחי כוכביא (בראדי קושטנדינא). נ ה"ג דפוס בראדי נ"א דאינון ו"ו (וילנא). ס נ"א בהוא (וילנא).

מעלות הסולם

מאמר קן צפור

עד מלכות שנקראת חכמה תחתונה, אין בכל הספירות מי שתקבל הארת חכמה לעצמה. וז"ס אתרוג דומה ללבא דביה הרהורין. (עי' זהר פנחס אות תתכ"ב). וצריכים לנענע בו לששת הצדדים שהם ד' רוחות ומעלה ומטה. לעורר עליו ו' שה"ס דעת, (עי' שער הכוונות ענין סוכות דרוש ה' ד"ה ועתה).
(ג) ותלת נענועין לכל וכו': וצריכים לנענע שלשה נענועים לכל צד, וג' פעמים ו' עולים ח"י. וצריכים ארבעה פעמים ח"י, שהם ביחד ע"ב. והם: אחד בנטילת לולב, ואחד באנא ה'. ושנים אחרונים 'בהודו לה' תחלה וסוף. ובנענועים אלו הם משפילים ממעלה למטה לשנים ושבעים אומות עובדי כוכבים. שהם ע' אומות העולם, ואדום וישמעאל שהם שורשם.

נא ב' פעמים. שהם וא"ו מן וה"ו אנ"י וה"ו. כי מלבד אני הראשון שהיא מלכות, יש וא"ו מן ר"ת וה"ו אנ"י וה"ו שהוא ז"א. מן הפסוקים ויסע ויבא ויט, שכלול בהם כל ע"ב שמות, כי בתחלת שם ע"ב הוא השם וה"ו. ובאמצעם דהיינו שם הל"ז הוא אנ"י. וסמוך לסופם דהיינו שם המ"ט הוא וה"ו השני. ובעת ההיא לא תקח האם על הבנים.

(ב) ביצים אינון מסטרא וכו': ביצים הם מבחינות האופנים, שהם בעולם עשיה. אפרוחים הם מבחינת נער מטטרון היינו מעולם היצירה. בנים, הם מבחינת הכסא היינו עולם הבריאה, שהיא סכת שלום. שהיא קן אל השכינה.

פירוש, עשר ספירות דמוחין דאמא מתפשטות בעולם הבריאה, ג' הראשונות נקראות כסא, וז"ק נקראים שש מעלות לכסא, ומלכות מתלבשת במלכות דבריאה ונקראת כסא דין. כי ט' ראשונות של המוחין הן בחינות כסא רחמים, ומלכות היא כסא דין. כי מוחין דאימא המאירים בבריאה הם יוצאים על מסך של בחינה ב' שבפי יסוד דאמא הכלול בפרסא שתחת רגלי נוקבא דז"א מטעם התלבשות אמא במלכות ונמצא רגלי בינה נוגעות בפרסא שבין אצילות לבריאה, ומאירים משם, אל עולם הבריאה, וג"ר דאמא המתלבשים בפנימיות כחב"ד דבריאה, נקראות בשם כסא הכבוד

פירוש ד' פעמים ח"י, הם נגד קומה שלימה של חו"ב תו"מ, שבכל בחינה מהם יש ח"י. ונטילת לולב הוא השורש שהוא כתר של הקומה, ולכן רבינו האר"י ז"ל סידר ב' נענועים באנא ה' בכדי שכל הע"ב הנענועים יהיו ביחד בהלל, מלבד השורש שהוא נטילת לולב כתר של הקומה, וכנודע שלפעמים מתחילים למנות מחכמה בסוד אין ראשית אלא חכמה וכתר לא נכנס בחשבון המדרגה.

(נא) ולבתר דנצחי לון וכו': ואחר שמנצחים אותם, אומרים אנ"י וה"ו הושיעה (דפוי דף כ"ג ע"א)

נג) ע דאימא עלאה מקננא בכרסיא, בתלת ספירין עלאין. עמודא דאמצעיתא, כליל שית ספירין, מקננן במטטרוין. אימא תתאה, מקננא באופן. דאתמר ביה, ו) והנה אופן אחד בארץ.
נד) ג ועוד, שכינתא מסטרא דכרסיא, אתקריאת נשר. ז ומסטרא דנער ק יונה. ומסטרא דאופן, צפור. ושכינתא דמות אדם להנה.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

כ) (יחזקאל א') ז"ח כרד י"ט בראשית קמ"ב ע נ"א אימא מקננא בכרסיא בתלת ספירין ול"ג עלאה (כסא מלך). פ נ"א מוסיף ועוד שלח תשלח (מגטובה). צ נ"א ומסטרא דגבורה ול"ג נער ול"ג דחיה (מגטובה). ק נ"א בסוגריים דחיה (דפו"י).

מעלות הסולם

מאמר קן צפור

כי נפש רוח דאורות המלובשים בכתר חכמה דכלים, נשארו בבי"ע גם לאחר חטאו של אדם הראשון, כי החטא לא פגם אותם, כי הם כלים דפנים, ונודע כי אחר התקון נעשה שאלו הכלים שנבררו בעבור א', כבר לא יכולים הקליפות לשלוט בהם, כי זהו כל ההפרש שיש בעולם התיקון על שבירת הכלים של עולם הנקודים, כי בעולם הנקודים לא היה תקון קוים ב' התחתונות, וע"כ נשברו פנים ואחור, משא"כ בעולם התקון שנעשה תקון קוים גם ב' התחתונות. ע"י העבור בבטן העליון, וע"כ לא נשברו ולא נפגמו הכלים דפנים של בי"ע, שהם חב"ד חג"ת עד החזה, כי ג' הקוים של כלי הכתר נקראים חב"ד. וג' הקוים של כלי החכמה נקראים חג"ת. ובהם מלובשים האורות של רוח נפש. רוח בכלי הכתר. ונפש בכלי החכמה. ואלו הכלים והאורות הם קבועים ונבנתים לבחינת עצמותם של ג' העולמות בי"ע, שאינם מסתלקים לעולם. ואח"כ מגיעה להם קומת נשמה מאמא עלאה, שהיא מוחין וזה שאמר (באות נ"ג) דאימא עלאה מקננא בכרסיא בתלת ספירין עלאין כי המוחין אלו כבר אינם קבועים רק בבחינת קו, שהיא הארה לפרקים, דוגמת העופות הרובצות בקו לפרקים. אמנם התפשטות קומת אמא לבי"ע לא מספיק למוחין שלמים רק לעולם הבריאה מספיק להיותו כולו בחינת בינה כי אפילו מקומו של עולם הבריאה נעשה מב' שלישים התחתונים של תפארת דנקודים שהם בחינת ז"ת דבינה שבגוף. ע"כ המוחין דאמא מספיקים לעולם הבריאה למוחין גמורים. משא"כ עולם היצירה שהוא בחינת ז"א, שאין לו הספקה ממוחין דאמא וצריך למוחין דחיה, ואין לו ממוחין

הכבוד, וזה מורה על כח הפרסא הכלול במסך שע"י אור החזר שלו יצאו כל המוחין דג"ר אלו, ולכן אע"פ שהוא בחינת כסא מלשון מכסה על אור האצילות שה"ס הכבוד, עכ"ז הוא כסא רחמים, שהרי כל המוחין באים בהתלבשות אור חזר הזה, וזה אמרו ומסטרא דכרסיא מבחינת הכסא שהיא סכת שלום שהם ע"ס דאמא המאירות שם דאיהי קנא דשכינתא המתלבשת תוך ע"ס דעולם הבריאה. נג) דאימא עלאה מקננא וכו': כי אמא עליונה היינו תבונה דאצילות, מקננת בשלש ספירות העליונות שהן כתר חכמה בינה דאצילות המתלבשות בה, היא מקננת בכסא היינו בעולם הבריאה. עמוד המצעי שהוא ז"א דאצילות הכלול מששת הספירות חסד גבורה תפארת נצח הוד יסוד דאצילות הוא מקנן במטטרוין שה"ס עולם היצירה. אמא תחתונה שהיא מלכות דאצילות מקננת באופן שהוא עולם העשיה. שנאמר בו והנה אופן אחד בארץ.

נד) ועוד שכינתא מסטרא וכו': ועוד יש להבחין כי השכינה היינו מלכות דאצילות כשהיא מאירה מבחינת הכסא שהוא עולם הבריאה היא נקראת נשר. ומבחינת הנער מטטרוין היינו עולם היצירה היא נקראת יונה. ומבחינת האופן שהוא עולם העשיה היא נקראת צפור. וכ"ז היא מבחינת אור חיה הבא ממלכות. והשכינה היינו מלכות דאצילות כשהיא מאירה אור היחידה לבי"ע, ה"ס דמות אדם להנה, כי הם מקבלים מבחינת נקודת הכתר של הנוקבא שנתמעטה וירדה להיות עתיק לבי"ע. פירוש. התקונים מבאר כאן ג' המוחין המאירים בבי"ע, הם: נשמה, חיה, יחידה. (דפו"י דף כ"ג ע"א)

נה) ר ועוד, ג) שלח תשלח. ת"ח מלאכא אית ש דממנא על עופין, דאינון ת נפשין, דאתקריאו צפרין, א וסנדלפון שמיה. ובזמנא דישראל מקיימי האי פקודא, ואזלת אימא מתתרכא, ובנין צווחין. איהו אוליה זכו על עופין ב דיליה. ויימא לקב"ה, והא כתיב ג מ) ורחמיו על כל מעשיו. אמאי גזירת על האי עופא ד דאתתרכת מקינה.

נו) וכן מטטרו"ן אוליה זכו על עופין דיליה, דאינון רוחין ה דפרחין בבני נשא. דמכרסיא אינון נשמתין, ומהאי חיה רוחין, ומאופן נפשין, ואינון בבריאה יצירה עשייה.

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

ג) (דברים כ"ב) לעיל דף ז' ציון ח'. מ) (תהלים ר נ"א ל"ג ועוד (מנטובה). ש נ"א דממונא (וילנא). ח נ"א נשמתין (מנטובה). א נ"א סנדלפון (מנטובה). ב נ"א ל"ג דיליה (מנטובה). ג נ"א מוסיף בך (מנטובה). ד נ"א דאתרכת מקנה (מנטובה). ה נ"א ל"ג דפרחין בבני נשא (מנטובה).

מעלות הסולם

מאמר קן צפור

שהם הנפשות הנקראות צפורים. וסנדלפון שמו. מטעם שהוא בסוף קומת המדרגה ושומר אותה מן החצונים כמו סנדל השומר על הרגלים. ובעת שישראל מקיימים מצוה זו של שלוח הקן, והאם הולכת ומתגדשת, והבנים צועקים, הוא לומד זכות על העופות שלו ומבקש עליהם רחמים, ואומר אל הקב"ה, הרי כתוב ורחמיו על כל מעשיו. למה הגזירה על העוף הזה שנתגרש מן קנו.

נו) וכן מטטרו"ן אוליה וכו': וכן מטטרו"ן לומד זכות על העופות שלו, שהם הרוחות הפורחות בבני אדם, כי מן הכסא שהוא עולם הבריאה הן הנשמות, ומחיה זו שהיא מטטרו"ן רוחות. ומאופן נפשות והם בג' עולמות: בריאה נקראת כסא, שמשם הנשמות יצירה, עולם המלאכים והכולל כלם הוא מטטרו"ן, שמשם רוחות. ועשייה, היא עולם האופנים שמשם נפשות.

פירוש. מטטרו"ן נקרא אדם הקטן (זהו פנחס אות קצ"ח) כי ה"ס פני אדם הנמשך לחיות התחתונות מתוך התכללות בזווג העליון שלמעלה מחזה שה"ס ן' דשנא"ן, ולפי שפני אדם כולל כל הצורות שבכל החיות (ע"ן בוהר בראשית א' אות פ"ט) ע"כ מטטרו"ן כולל לכל החיות של המרכבה התחתונה להיותו פני אדם שלהן. וזה אמרו ומהאי חיה הכוללת כל החיות רוחין.

ממוחין אלו רק ו"ק, וזה שאומר, עמודא דאמצעייתא כליל שית ספירן מקננן במטטרו"ן. וכן עולם עשיה וז"ש אימא תתאה שהיא מלכות דבינה, מקננא באופן וכו'. ואורות דחיה ויחידה מגיעים לבי"ע ממלכות דאצילות, אשר הגוף דמלכות מתחלק לג' כלים פנים ואחור ואמצעי, ובכל אחד עשר ספירות, וי"ס ספירות פנימיות מתלבשות בבריאה ומאירות באור החיה לעולם הבריאה, וז"א ועוד שכינתא מסטרא דכרסיא אתקריאת נשר, בסו"ה דרך נשר בשמים שהם תפארת שהיא בריאה ובינה, ומסטרא דנער שהוא בעולם היצירה יונה דהיינו החיה שבעולם היצירה, ומסטרא דאופן שהוא עולם העשיה צפור שהיא אור החיה של עולם העשיה, וכל אלה הם מט"ס תחתונות של המלכות שירדו לבי"ע בעת מיעוט הירח, ואח"כ בחינת יחידה דבי"ע הם מקבלים מבחינת נקודת כתר דמלכות שנתמעטה וירדה להיות עתיק דבי"ע, וזה שאמר ושכינתא דמות אדם להנה דהיינו אור היחידה מכתר של המלכות נוקבא דז"א, כי ז"א נקרא אדם ומלכות דמות אדם, (עי' ב"ח שער מ"ז ובתלמוד עשר הספירות חלק ט"ז אות קנ"ט). נה) ועוד שלח תשלח וכו': ועוד יש במצות שלוח הקן שנאמר שלח תשלח, ברא וראה, יש מלאך שהוא ממונה על העופות (דפו"י דף כ"ג ע"א)

נז) בשבת ויומין טבין, נחתין עלייהו נשמתין, ורוחין ונפשין, בארח אצילות, דאינון רוחא דקודשא ו מי' ספירין. וכל ממנא אוליה זכו על עופין דיליה,

חלופי גרסאות

ו ב"א ל"ג מי' ספירין (מנטובה).

מעלות הסולם

מאמר קן צפור

את העולם. כי נתחדש כאן ענין של עיקר ותוספות בפרצופי ז'ין שנקראים עולם. והוא על דרך קטנות וגדלות שיצאו בעולם הנקודים עצמו, אשר תחלה יצאו עשר הספירות דנקודים בבחינת קטנות מנקבי עינים דס"ג. וג"ר היו בבחינת אחר באחור, וז' תחתונות היו בבחינת ו"ק בלי ראש. וזה נבחן לעיקרם של ז'ין ואח"כ ע"י עליית מ"ן יצא אור חדש מזווג ע"ב ס"ג ואור זה הוריד את ה' תחתונה מעינים למקומה בפה. שמתוך זה חזרו אח"פ שנפלו מן הראש אל הגוף ועלו והשלימו את עשר הספירות דראש, ונעשו ג"ר דראש בבחינת פב"פ. ומוחין אלו נתפשטו ממעלה למטה לז"ת דנקודים ואז גם בחינת מחזה ולמטה שלהם שהיתה למטה מפרסא בפרוד מאצילות נתחברה שוב עם ז' תחתונות דנקודים ונעשה להשלמה אל עשר הספירות של ז"ת דנקודים, וגם היא קבלה המוחין דפב"פ דג"ר דנקודים, ומתוך שעברו על גבול הפרסא ובאו למקום ב"ע נסתלק מהם האור ונשברו ומתו. (ע"י תלמוד ע"ס שיעור ז') אבל אם היו מקבלים המוחין דרך עליה ע"ד המוחין דע"ב ס"ג הבאים מעולם אצילות לאחר התקון, שאינם מתפשטים למטה מפרסא דאצילות, ודאי שלא היו נשברים, כי בעולם אצילות נעשה תיקון גניות ה' תחתונה ברישא דלא אתידע, שמשום זה אין הזווג דע"ב ס"ג נעשה רק על בחינת יסוד דאמא. ואין מוחין דע"ב מתפשטים למלכות דאמא, ומלכות דאמא נשארת תמיד בקטנות וה"ת לא יורדת ממנה, ולכן ז'ין המקבלים את המוחין דגדלות מאו"א הם לא יכולים לקבל המוחין אלא בעת עלותם למעלה ממלכות דאמא, ולפיכך נקראים תמיד המוחין דגדלות בשם מוחין דעליה. כי אין ז'ין מקבלים אותם אלא בדרך עליה למעלה ממלכות דאמא ובוה נשמר גבול הפרסא של צמצום ב', ואין המוחין מתפשטים עוד לבי"ע כבמקרה של שבירת הכלים דנקודים.

ומוחין אלה נקראים מוחין דתוספות, וזה רומז על תקון הנ"ל, שגבול הפרסא נשמר היטב, וי' שה"ס מלכות דמדת הדין שנכללה במלכות דאמא ומאור נעשה או"ר נשאר שם בקביעות ואין ז'ין יכולים לקבל מוחין אלו

נז) בשבת ויומין טבין וכו': בשבת וימים טובים יורדים עליהם נשמות ורוחות ונפשות בדרך אצילות, שהם רוח הקודש מעשר הספירות דאצילות, וכל ממונה לומד זכות על העופות שלו שהם הנשמות הפורחות בבני אדם, ובעת שישראל מקיימים מצוה זו של שלוח הקן כל ממונה לומד זכות על העופות שלו.

הנה בכדי להבין ההפרש בין המוחין דרובצת המאירים לבי"ע מאמא, לבין המוחין המאירים בשבת וימים טובים באורח אצילות, צריכים לדעת היטב ההפרש שבין או"א לישסו"ת, שהם בערך טעמים דס"ג כלפי נקודות דס"ג. שבחינות או"א הם כטעמים דס"ג המסתיימים למעלה מטבור דא"ק, ולא ירדו מעולם למטה מטבור דא"ק הנקרא מ"ה וב"ן דא"ק, אבל בחינות ישסו"ת דומה אל נקודות של ס"ג דא"ק שידרו למטה מטבור דא"ק ונתלבשו במ"ה וב"ן דא"ק ונעשו לאחד עם מ"ה וב"ן דא"ק. ונעשה בהם ענין השתוף דמדת הרחמים במדת הדין, כי ב"ן דא"ק שה"ס ה' תחתונה נתחברה ונעשה כאחת עם נקודות דס"ג דא"ק שהם ה' העליונה בסו"ה ותלכנה שתיהן, כי העליון היורד למקום התחתון נעשה כמוהו, ולכן נעשה ס"ג שהוא ה' ראשונה לבחינת ב"ן שהיא ה' תחתונה ומלכות, וכן להיפך שב"ן שהיא מלכות נעשה כס"ג שהוא בינה וה"ר. וקבלה מדת הדין שהיא מלכות לצורת מדת הרחמים שהיא בינה, ולכן מבחינה זו נקראים או"א בשם ע"ב דס"ג דהיינו שהם דומים לטעמים שהם ע"ב דס"ג שבהם לא נעשה כלל ענין צמצום הב' שהוא עליית ה"ת לנקבי עינים ושתוף מדת הרחמים בדין. וישסו"ת נבחנים לס"ג דס"ג שבהם נעשה השתוף של מדת הרחמים במדת הדין ועליית מלכות לבינה שנקרא צמצום ב'.

והנה ענין השתוף של מדת הרחמים במדת הדין מבואר בע"ח (שער י"א פ"ו) שהיה בכדי להמציא שכר ועונש בעולם, ומבאר את דברי חז"ל (אבות פ"ה) והלא במאמר אחד יכול להבראות, ולמה נברא בעשרה מאמרות, אלא להפרע מן הרשעים שמאבדין את העולם, וליתן שכר טוב לצדיקים שמקיימן (דפו"י דף כ"ג ע"א)

דאינון נשמתין דפרחין בבני ז נשא. ובזמנא דישראל מקימין האי פקודא, כל ממנא אוליף זכו על עופין דיליה.

ילופי גרסאות

ז ג"א נשאי (יטובה).

מעלות הסולם

מאמר קן צפור

לכד אין זווג, וכן בזוין שהם בחינת ג' דיסור'ת יש אחיזה אל התחתונים במוחין דתוספות שלהם, שמתגדלים ע"י מעשיהם הטובים של הצדיקים ומסתלקים ע"י עבירות של הרשעים ולכן זווגם נפסק ובוזו נבוא אל הביאור ההפרש בין נר"ן שבבי"ע הבאים מזווג דרובצת בהרכנת הראש דא"א תוך זר"ן, לבין הנר"ן הבאים בדרך עליות העולמות בשבתות וימים טובים בארץ אצילות, כי הזווג שהוא בדרך עליה הוא בהיותם אר"א במקומם למעלה מטבור דא"א, כי ע"י הארת ע"ב ס"ג דא"ק יורדת הפרסא דחזה שהיא מלכות דאמא שבתוכה ה' התחתונה עד הטבור דא"א שע"ז עולים ישור'ת ונעשים לפרצוף אחד עם אר"א להיותם אח"פ שלהם, וכן תג"ת דו"א שבהם בחינות אח"פ דיסור'ת עולים עמהם למעלה מטבור ונעשים לחב"ד, ומקבלים שם למעלה מטבור המוחין דא"א, ואז הם מוחין גמורים כמו המוחין דא"א עצמם כי תחתון העולה לעליון נעשה כעליון, וע"כ הם ראויים להולדת נשמות, וכן כשמוחין דו"ן מתפשטים מן הראש אל הגוף אינם מתפשטים אלא עד הפרסא שמתחת רגליהם, כי כמו שהפרסא שבטבור שומרת המוחין דראש שלא יתפשטו בתוכה, כן הפרסא שבין אצילות לבריאה שומרת המוחין שלא יתפשטו ממנה ולמטה, ונשמות הצדיקים שהם בבי"ע עולות עם אח"פ דו"ן למעלה מן הפרסא שהיא מלכות דאצילות.

וזה אמרו בשבת ויומין טבין שאז העולמות עולים לאצילות נחתין עלייהו נשמתין ורוחין ונפשין בארץ אצילות, דאינון רוח דקודשא שיש בהם הארת חכמה הנקראת קודש, מ"י ספירן שבעולם אצילות, משא"כ בזווג דרובצת הנקרא זווג דהרכנת הראש שהוא רק במקרה שאר"א עלאין יורדים ממקומם שלמעלה מחזה דא"א אל מקום ישור'ת ונמצאים גם הם נכללים בצמצום ב' שבפרסא, שע"ז גם ישור'ת נתמעטו וירדו למדרגת זר"ן למטה מטבור דא"א, כי הראש שלהם נעשה עתה כמו הראש הקבוע דו"ן העומד מחזה עד הטבור דא"א, ואין הפירוש שישור'ת נעשו לבחינת גוף ממש כמו זר"ן, כי אין בחינת ראש יכולה להעשות לבחינת גוף כי כל ראש מורה שהוא מקבל מלמטה למעלה וא"כ

אלו אלא בדרך עליה למעלה מגבול הפרסא בסוד עד פה תבא ולא תוסיף, ושבירה הכלים בנקודים היתה בסוד כל המוסיף גורע, כי אם היו נשמרים מלהמשיך המוחין ממטה למלכות דאמא דהיינו כמו שהם באמת בזווג ע"ב ס"ג הנה לא היו המוחין נמשכים לבי"ע והיו קיימים לעולם, וכיון שהוסיפו על שעור המוחין והמשיכו אותם עד לבי"ע נסתלק מהם האור ומתו כי המוסיף גורע, אמנם שם בעולם הנקודים עוד לא נעשה התקון של גניזת המלכות ברדל"א והיה ככוונה כדי לתת מקום לשכר ועונש, כי בזה הוכן מקום להפרע מן הרשעים, כי ע"י השבירה הוכן כח ומציאות אל הרשעים, כי משם באות אותן הקליפות המגרות את הרשעים להמשיך אותם המוחין מלמעלה למטה ולעבור על בל תוסיף, וכן ליתן שכר טוב לצדיקים השומרים את עצמם לקבל את המוחין רק בדרך עליה, ובוזו נבין ההפרש בין הזווג של אר"א עלאין שזווגם תדיר בסוד תרין רעין דלא מתפרשין, לישור'ת שזווגם לפרקים, כי אר"א עלאין שהם בחינת ע"ב המקבלים מבחינה שכנגדם מטעמים דס"ג דא"ק הקודמים לצמצום ב' שאין ענין של עיקר ותוספות נודג בהם לכן זווגם תדיר, כי כל ענין הפסק הזווג והסתלקות המוחין נודג רק במוחין דתוספות, וכיון שאין להם שום חלק במוחין אלו של צמצום ב' לכן אין מעשה התחתונים פוגם בהם, וגם עוד טעם כי מוחין דא"א עלאין ה"ס ג"ר דבינה שהם חסדים מכוסים בסוד כי חפץ חסד הוא וחושקים רק לחסדים ולא להארת חכמה, וענין הצמצום היה רק כלפי אור החכמה, ע"כ אין שום דין ושום אחיזה לחצונים במוחין דאר"א, ואדרבה הקליפות נדחות ועיניהן מתעוררות מפני אורותיהם של אר"א עלאין ולכן זווגם תדיר ולא נפסק לעולמים, משא"כ ישור'ת להיותם מבחינת ס"ג דס"ג המקבלים מבחינה שכנגדם מנקודות דס"ג דא"ק, שבהם נשרש ענין צמצום ב' ונודג בהם בחינות עיקר ותוספות, אשר המוחין דתוספות תלויים במעשה התחתונים שנמשכים ע"י המעשים הטובים של הצדיקים, ומסתלקים ע"י עבירות של הרשעים, ואז זווגם נפסק, כי כשמתלקים המוחין הם נשארים בבחינות ו"ק לכד שהם בחינת עיקר, ובו"ק (דפו"י דף כ"ג ע"א)

נח) וקב"ה מה עביד, כניש לכל חילין דיליה, ח ויימא ט הא כל ממנא דעופי
 דלתתא אולף זכו על עופין דיליה דממנא עלייהו. ולית בכו מאן דאולף זכו
 על בני, דאינון י ישראל, י בני בכורי ישראל. ועל שכינתא דאיהי בגלותא,
 ז דקנא דילה דאיהי ירושלים חרבה. ובנוי בגלותא, ל תחות יד אומין דעלמא
 ולית מאן דבעי עלייהו רחמי, ויולף זכו עלייהו. בההוא זמנא צווח קב"ה ואמר
 ט למעני למעני אעשה. ו) ואעשה למען שמי. ובדא יתער רחמי על שכינתיה
 ועל בנוי, דבגלותא.

חלופי גרסאות

ח נ"א ויימא וכי ממנא דעופי ול"ג כל ול"ג הא
 (מנטובה). ט ה"ג (דפו"י) ובכל הדפוסים הגירסא
 וכי כל ובסוגריים הא. י נ"א ל"ג ישראל (וילנא).
 כ נ"א דקנא דיליה דאיהי ירושלים חרבה ובני
 (וילנא). ל נ"א מוסיף תחות יד אדונים קשין אומין
 דעלמא (בראדי).

מסורת הזהר

י) (שמות ד') זהר לך לך קמ"ד ציון ד'. ט)
 (ישעיה מזה) זהר ח"ג קכ"ב. תק"ח צ"ה ט"ב שי"א.
 ו) (יחזקאל כ') זהר ח"ג קכ"ב. קע"ח:
 בגלותא תחות יד פלחי כוכביא ול"ג אומין דעלמא
 דעלמא (בראדי).

מעלות הסולם

מאמר קן צפור

שנאמר בני בכורי ישראל ועל השכינה שהיא
 בגלות והקן שלה שהוא ירושלים חרב. ובניו
 בגלות תחת יד אומות העולם, ואין מי שיבקש
 רחמים עליהם, וללמד זכות עליהם, בעת
 ההיא צועק הקב"ה ואומר למעני למעני אעשה.
 ואעשה למען שמי, ובוזה נתעורר רחמים על
 שכינתו ועל בניו שהם בגלות.

פירוש, כי מזווג זה הנ"ל דהרכנת הראש
 דאו"א אין שום גדלות אל ישו"ת וזו"ן, והם
 נשאים בבחינות ו"ק בלי ראש, כי ישו"ת
 וזו"ן אין להם מוחין אלא מחסדים המגולים
 בהארת חכמה, ומוחין אלו הם חסדים מכוסים.
 ועוד יותר גרוע כי אין בהם בחינות מוחין
 הבאים מזווג ע"ב ס"ג המורידים את ה' תחתונה
 ומחזירים את אח"פ המשלימים את עשר
 הספירות, כי או"א עצמם ירדו למקום ישו"ת
 וה"ת נשארה במקומה וכל המוחין הם מג"ר
 דבינה לפיכך נשארים ישו"ת וזו"ן דאצילות
 וכן העולמות יצירה ועשיה בחוסר נה"י דכלים
 וג"ר דאורות. וכן מוחין אלו דרובצת הם גרועים
 הרבה מן המוחין דבחי"ב שבאצילות, כי מוחין
 דבחי"ב שבאצילות אע"פ שהם ג"ר דבינה כמו
 המוחין שבבריאה, מ"מ הם עצמם נקיים מכל
 צמצום. ויכולים לעלות לג"ר דאו"א שהם מוחין
 דע"ב בכל עת שירצו, כי צמצום הב' מתחיל
 מחוזה ולמטה, והם עומדים למעלה מחוזה.
 משא"כ אלו המוחין כשהם מאירים לעולם
 הבריאה, הרי הם כבר נכללים בהפרסא שבין
 אצילות לבריאה, שאינה נטהרת מצמצום ב'
 בכל משך שתא אלפי שני לפני גמר התקון וע"כ
 אינם יכולים לעלות לבחינת אצילות.

וא"כ גם כשיורדים לבחינת זו"ן הם ג"ם
 בבחינת ממטה למעלה דהיינו בכלים דראש.
 לעיקר ההבחן הוא כי מלכות דיסו"ת המזדווגת
 שהיתה עומדת בטבור בסיום ישו"ת, עומדת
 עתה במקום הפרסא שתחת האצילות, דהיינו
 במקום המלכות המסיימת. והזווג נעשה על
 מלכות דיסו"ת שהיא נמצאת עתה במקום
 הפרסא שמתחת האצילות.

ונודע שמסך המוציא קומת או"א הוא
 מסך של בחינה ב' דהיינו קומת ס"ג ונמצא
 שמסך דבחי"ב כלול עתה בתוך הפרסא שבין
 אצילות לבריאה, וע"כ מתפשטת קומה זו
 אל או"א דבריאה, ונמצא שמתוך ירידה זו
 דאו"א למקום ישו"ת נהפכה הפרסא מבחינת
 מלכות המסיימת שבה ונעשתה לבחינת פה
 של ראש דכללות או"א וישו"ת, והיינו
 למלכות המזדווגת המתהפכת ממעלה למטה
 ומוציאה ע"ס דגוף שהם כל המוחין דבי"ע.
 והנה לצורך עולם הבריאה הם מוחין גמורים
 בבחינות בנים גדולים. כי בריאה בחינת בינה
 היא החפצה בחסדים מכוסים. משא"כ יצירה
 ועשיה שהם בבחינות אפרוחים או ביצים
 כי הם צריכים לחסדים מגולים ואין להם
 בחינות ג"ר ממוחין אלו, אלא ו"ק שהוא אור
 רוח לעולם היצירה ונפש לעולם העשיה.

נח) וקב"ה מה עביד וכי: והקב"ה מה
 עושה. הוא מאסף לכל חיילות שלו ואומר,
 הרי כל ממונה של העופות שלמטה בבי"ע לומד
 זכות על העופות שלו שהוא ממונה עליהם
 ובכם אין מי שילמד זכות על בני שהם ישראל
 (דפו"י דף כ"ג ע"א)

נט) קם רבי אלעזר ואמר, והא קדם דגלו ישראל, ושכינתא, במאי הו
 ח מקיימין שלוח הקן. א"ל רבי שמעון, ברי, בגין לאתערא רחמין על אינון נפשין
 נ ורוחין ונשמתין דהו אזלין ם בגלותא מתתרכין מגופיהון ן דאתחרבו, דעלייהו
 אתמר, דקב"ה בונה עלמין הוה ומחריבין, דאשתארו ן חרבון גופיהון מנייהו.
 ס) ומניעו דברכאן לעילא, גרים ן) ונהר יחרב ויבש. והכי אוקמוהו,
 אתחרב בית ראשון ז) והארץ היתה תהו ובהו. אתחרב בית שני, ק) וחושך על

חלופי גרסאות

מסורת הנהר

ג) (ישעיה י"ט.) ז) (בראשית א'.) ק) (שם). ח נ"א מוקמינן ול"ג מקיימין (מנטובה). נ נ"א רוחן (מנטובה). ס ה"ג במנטובה ובכל הדפוסים הגירסא בגלגולא ובסוגריים בגלותא. ט נ"א דאתח רב (וילנא). פ נ"א חרבין (מנטובה).

מעלות הסולם

מאמר קן צפור

כי אפילו בשעה שהם משיגים המוחין דיחידה, אשד אז כל אחד נמצא במקומו כמו שהיה מטרם שבירת הכלים. מ"מ כיון שאינם משיגים את זה אלא בדרך עליה, שפירושה, שהם בעולה ויורד לפי מעשה התחתונים, ואינם קבועים וקיימים לנצח, אין זה נחשב לתקן גמור, כיון שסופם לרדת ממדרגתם, ונמצא שעדיין לא הגיע מזה שום תקון לבי"ע במקומם, אלא שבי"ע נבחנו כמו פנוים וריקנים, ואין נקרא תקון גמור אלא עד שבי"ע עצמם במקומם יחזרו לאור האצילות כמו שהיו בא"ק טרם צמצום ב'. ומסתיימים בשוה עם רגלי א"ק כמו שהיו בעת המלכים מטרם שנשברו שה"ס עד דמטי רגלין ברגלין.

וזה אמרו בגין לאתערא רחמין על אינון נפשין ורוחין ונשמתין, שהם האורות של בי"ע, כי בריאה היא מקום לנשמות, ויצידה לרוחות. ועשיה לנפשות, שהיו מאירים בבי"ע בעת בקיעת הפרסא בגדלות של עולם הנקודים, דהו אזלין בגלותא מתתרכין מגופיהון דאתחרבו וכו' כי מעת שבירת הכלים שהם הגופות נשאר אורות אלה למקיפים ומחכים לגמר התקון שיכנס כל אחד לכלי שלו בקביעות, ועל זה היה ההתעוררות של רחמים שלא בזמן הגלות, כי לא יושלם תקונם אלא בביאת משיח ב"ד בב"א, בסר"ה והיה ה' למלך על כל הארץ וגו'.

ס) ומניעו דברכאן לעילא וכו': כי מניעת הברכות שהם אורות החסדים למעלה, לזו"ן דאצילות, גורם ונהר יחרב ויבש, ונמנע מלרדת השפע לבי"ע. וכך העמידו שעל חודבן בית ראשון נאמר והארץ היתה תהו ובהו. ועל חורבן

וזה אמרו ובזמנא דישראל מקיימין האי פקודא של שלוח הקן כל ממנא אוליה זכו על עופין דיליה המקבל מן הזווג הוה דרובצת וקב"ה שהוא ז"א דאצילות מה עביר וכו' כי לזו"ן ולישראל שהם מרכבה לזו"ן הצדיקים למוחין דחיה, וממוחין דנשמה אין להם רק הארת ר"ק בהוה זמנא צווח קב"ה ואמר למעני למעני וכו' ומעורר הזווג דגדלות של אריא במקומם המאירים במוחין דגדלות לזו"ן פב"פ, וכן נשמות הצדיקים מקבלים המוחין בדרך עליה לאצילות.

נט) קם רבי אלעזר וכו': קם ר' אלעזר שאל ואמר, והרי קדם שגלו ישראל במה היו מקיימים המצוה של שלוח הקן. כלומר אם קיום המצוה הזאת היא בשביל לעורר רחמים לזווג הגדלות של או"א פב"פ, הוא שואל, א"כ בזמן שישראל לא היו בגלות, והזווג של או"א פב"פ במוחין דגדלות במקומם, היה תמיד בשבת ובחול, לצורך מה היו אז מקיימים המצוה הזאת. אמר לו ר' שמעון, בני, קיום המצוה או היתה, משום לעורר רחמים על אלה נפשות ורוחות ונשמות שהיו הולכים בגלות גם אז, מגורשים מגופותיהם שנחרבו, שעליהם למדנו, שהקב"ה היה בונה עולמות והחריבין, ונשאר הגופות שלהם חרוב מבלי להביש את נר"ן שנסתלקו מהם.

פירושו, כי כל ענין של עליות הפרצופים למעלה ממדרגתם הנוהג בשבתות וימים טובים, וכן ע"י מעשיהם הטובים של הצדיקים, כשאנו מעריכים אותם כלפי המוחין והזווגים שהיו להם בזמן המלכים של הגדלות דעולם הנקודים לפני השבירה, נחשבים עוד לבלתי נשלמים, (דפו"י דף כ"ג ע"א)

פני תהום. ז ובגין * אלין נשמתין, דאתבריו קדם דאתברי עלמא, ולית לון גופין. בגין לאתערא רחמי עליהו, הוו מקיימי האי פקודא.
 (סא) א"ל אבא, אם כן תלמיד חכם, דאיהו מסטרא דמחשבה, דאתמר ביה, ישראל עלה במחשבה ק ליבראות, האי אורייתא ר איהו בן לת"ח, א"כ, אתתא דיליה אמאי ש צריכה יבום, דהא לא שוו אפרשותא מארי מתניתין לת"ח, משאר בני נשא.

(סב) א"ל ברי, ת ודאי צריכה יבום לאלין נשמתין, דאזלין ערטילאין משית א ימי בראשית. א"ל, הא כתיב (ו) לא יחליפנו ולא ימיר אותו וגו', וכי האי אתתא דאיהי קדש ב קדשין, תהא ג קינא למאן דלאו איהו ממינה דהא כתיב (ש) תוצא הארץ נפש חיה למינה, ולית לה הרכבה אלא ממינה.
 (סג) א"ל, בני, גלגולין אינון רזא דהרכבה כגון מאן דמרכיב אילנא דלאו איהו מינה, באילנא אחרא, ד בגין דמרכיבין אילנין דא בדא, אבל עקרא דאם המר ימירנו, צריך דיהא קדש בקדש.

חלוסי גרסאות

מסורת הנהר

(ו) (ויקרא כ"ז). (ש) (בראשית א') זהר בראשית ז נ"א מוסיף ובגין דא (מנטובה). ק נ"א ליבראות האי אתתא איהי לתלמיד חכם אם כן (מנטובה).
 ר נ"א איהי (וילנא). ש נ"א צריכא (קושטנדינא מנטובה). ת נ"א בסוגריים איהי (דפו"י). א נ"א יומי (מנטובה). ב נ"א קודשין (דפו"י). ג נ"א בסוגריים תיקא (דפו"י). ד ה"ג במנטובה ובכל הרפוסים הגירסא כגון מאן ול"ג בגין.

מעלות הסולם

מאמר קן צפור

חורבן בית שני נאמר וחרשך על פני תהום. (עי' בזהר בראשית א' דף קצ"ב בסלם מאמר ברא עלמין ומחריבין) ובשביל נשמות אלו שנבראו לפני בריאת העולם, ואין להם גופות. כלומר שבעת תקון העולמות, עדיין כלים של נשמות אלו לא קבלו תקונם (כנ"ל אות נ"ט) לכן היו מקיימים מצוה זו של שלוח הקן לעורר רחמים עליהם, עד שנזכה לגמר התקון של מטי רגלין ברגלין בקביעות.
 (סא) א"ל אבא אם וכי: אמר לו ר' אלעזר לר' שמעון אביו, אבי, אם כן, שנשמות אלו שלא קבלו תקונם בעת תקון העולמות, מתתקנות ע"י המצוה של שלוח הקן, ולא ע"י מצות יבום, וסוד היבום הוא לתקן נשמת המת שלא הניח בן. א"כ תלמיד חכם שהוא מבחינת מחשבה נוטריקון חשב מ"ה דהיינו שזכה למוחין דגדלות דאצילות שה"ס הוי"ה דאלפין בגימטריא מ"ה. (עי' זהר בראשית א' אות קצ"ז) שנאמר בו (ב"ר פ"א ד') ישראל עלה במחשבה להבראות, תורה זו שלמד היא בבחינת בן אל (דפו"י דף כ"ג ע"א * דף כ"ג ע"ב)

התלמיד חכם. אם כן אשה שלו למה צריכה יבום. והרי בעלי המשנה לא עשו שום חלוק בין תלמידי חכמים לשאר אנשים. ואם תאמר לנשמות אחרות, שלא קבלו תקונן, הלא אמרת שמחתקנות במצות שלוח הקן.
 (סב) א"ל ברי ודאי וכי: אמר לו ר"ש לר"א, בני, ודאי צריכה יבום, לצורך אלו הנשמות ההולכות ערומות מששת ימי בראשית, דהיינו מי שמת בלי בניו, וגם אח ליבם את אשתו לא היה לו. אמר לו ר' אלעזר, והרי כתוב לא יחליפנו ולא ימיר אותו וגו', וכי אשה זו, דהיינו אשת התלמיד חכם, שהיא בבחינת קודש הקדשים תהיה קן למי שאינו ממינה, דהיינו שאינו כ"כ בקדושה כמוה, כי הרי כתוב תוצא הארץ נפש חיה למינה, ואין לה הרכבה אלא ממינה, שהיא נשמת ת"ח וקדוש.
 (סג) א"ל בני גלגולין וכי: אמר לו ר"ש לר"א, בני, גלגולים הם סוד של הרכבה, כעין מי שמרכיב אילן באילן אחר שאינו מינו, משום שמרכיבים אילנות זה בזה בכדי להשביחם, אבל

(סד) דאילנא אית מסטרא ה דמסאבו, דאיהו רע. ובגיניה אתמר, ה) לא ימיר אותו טוב ברע ו רע בטוב. דהאי איהו רזא דצדיק רעע לו, רשע וטוב לו. אבל א) אם המר ימירנו והיה הוא ותמורתו יהיה קדש. ובדא מרכיבין קדש בקדש ומקבלין דין מן דין. ורזא דמלה, ב) מקבילות הללאת. ומין במינו האי ז איהי צדיק וטוב לו.

סה) וכד ההיא נשמתא דאיהי קדש, לא אשכחת מינה. אתמר בה, ג) ולא מצאה היונה מנוח לכף רגלה. והכי רזא דקן צפור, דאתמר בה, ד) שלח תשלח את האם, ואזלת מנדדא מן קנה. ה) הן כל אלה יפעל אל פעמים שלש עם גבר לקבל תלת שלוחים דיונה, וכד ח אשכחת אתר לשריא תמן, אתמר בה, ו) ולא יספה שוב אליו עוד. ט למיתי זמנא אחרא בהרכבה י.

סו) ובג"ד, שלוח הקן בכל עופין קדישין כ איהו, ל דאינון נשמתין, דאזלין מתתרכין, לאתערא רחמי עלייהו. ומה כתיב בהו, ז) גם צפור מצאה בית, דא

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

<p>ה נ"א דסאבו (וילנא). ו נ"א מוסיף וכן או רע בטוב (מנטובה). ז נ"א ל"ג איהי (בראדי) נ"א איהו (מנטובה). ח נ"א אשתכחת (בראדי). ט נ"א מוסיף מאי עוד (דפו"י). י נ"א בסוגריים גלגולא (דפו"י). כ נ"א איהי (דפו"י). ל נ"א מוסיף בסוגריים ולא במסאבין (דפו"י).</p>	<p>ח) (ויקרא כ"ז) לעיל אות ס"ב ציון ר'. א) (שם). ב) (שמות כ"ו). זהר בראשית ב' מ"ו ציון ב'. ג) (בראשית ח') לעיל ט' צ"מ. ד) (דברים כ"ב) לעיל ז' ציון ח'. ה) (איוב ל"ג) לעיל אות ל"ז ציון כ'. ו) (בראשית ח') ח"ג קסד: לעיל ט' צ"מ. ז) (תהלים פ"ד).</p>
--	---

מעלות הסולם

מאמר קן צפור

סה) וכד ההיא נשמתא וכו': וכשנשמת ההיא, שהיא קדושה, לא תמצא את מינה, נאמר בה ולא מצאה היונה מנוח לכף רגלה. וכן הסוד של קן צפור, דהיינו המצוה של שלוח הקן, שנאמר בה שלח תשלח את האם, והולכת ומנדרת מן קנה, בסו"ה, הן כל אלה יפעל אל פעמים שלש עם גבר. נגד ג' השלוחים שנאמר אצל היונה, וכשהנשמה מצאה מקום להיות שורה שם, נאמר בה ולא יספה שוב אליו עוד, לברא פעם אחרת בהרכבה.

סו) ובג"ד שלוח הקן וכו': משום זה חצות שלוח הקן היא בכל העופות הקדושים, שהם הנשמות שהולכות מגורשות, לעורר רחמים עליהן. ומה כתוב בהן, גם צפור מצאה בית, זה גלגול ראשון שהוא לתקן את אור הנפש. ודרור קן לה, זה גלגול השני של אור הרוח, אשר

אבל העיקר שאם המר ימירנו צריכים השתדלות להמשיך נשמה קדושה שתהיה קודש בקודש, ולא חול בקודש.

סד) דאילנא אית מסטרא וכו': כי יש אילן מצד הטומאה שהוא רע, ובשבילו נאמר לא ימיר אותו טוב ברע רע בטוב, שזה הוא סוד של צדיק רעע לו, כלומר שהיה רע בגלגול ראשון וכן רשע וטוב לו, שהיה טוב בגלגול ראשון. אבל אם המר ימירנו הוא ותמורתו יהיה קדש ובוה מרכיבים קדש בקדש, ומקבלים זה מזה, בסו"ה ושכח אני את המתים שכבר מתו, על ידי מה שמתגלגלים בחיים, והיינו מן החיים אשר המה חיים עדנה (עי' זהר וישב אות קע"ח) וסוד הדבר מקבילות הללאות, כלומר שהקשרים כלם יהיו מצד הקדושה, ומין במינו זה הוא צדיק וטוב לו.

(דפו"י דף כ"ג ע"ב)

גלגולא קדמאה, ן דאיהו נפש. ודרור קן לה, דא גלגולא תנינא, דרוחא. ן אשר שתה אפרוחיה, דא גלגולא תליתאה, דנשמתא ן.

(ז) ובגין דא, שלח תשלח, לקבל נפש ורוח. את האם, לרבות נשמתא. דאתמר בה, ן) ובפשעכם שלחה אמכם. את האם, את אתא לרבות, גלגולא תליתאה.

(ח) ובגין דא, מאן דמקבלין אושפיון, דאינון נשמתין יתרין, דאינון מרכיבין עלייהו ן בע"ש, באנפין צהובין, ן בחדוה, בענוגא בהאי עלמא. כד נשמתא ורוחא ונפשא נפיק מן גופיה מהאי עלמא, הכי מקבלין לון בעלמא דאתי. ואתמר בהון, ן) גם צפור מצאה בית וכו'.

(ט) זכאה איהו מאן דמקבל אורחין ברעו שלים, כאלו מקבל אפי שכינתא, דבמדה דמדד בר נש בה מודדין ליה. אתא רבי אלעזר בריה, ונשיק ן ידו, ואשתתחו ליה כל חבריא, ואמרו ליה, אילו לא אתינא לעלמא, אלא למשמע מלין אלין די.

(ע) אדהכי, הא אליהו קא נחית מעילא, בכמה חיילין דנשמתין, וכמה מלאכיא סוחרניה ושכינתא עלאה עטרה על כולהו, ן כתר בריש כל צדיק.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ח) (ישעיה נ') לעיל דף ח' ציון ט'. ן) (תהלים ן נ"א דאיהי (קושטנדינא). ן נ"א אשר שתה אפרוחיה דא נשמתא דגלגולא דילה את מזבחותיך ה' צבאות ול"ג גלגולא תליתאה דנשמתא (מנטובה). ן נ"א בסוגריים בגלגולא דילה את מזבחותיך ה' צבאות (דפו"י). ן נ"א ע"ש באנפין נהירין בחדוה ול"ג צהובין (מנטובה). ן נ"א בסוגריים בגופין נהירין (דפו"י). ן נ"א ידוי (מנטובה). ן נ"א בסוגריים ושויא (דפו"י) ובמנטובה הגירסא בלי סוגריים.

מעלות הסולם

מאמר קן צפור

אשר שתה אפרוחיה, זה גלגול השלישי של הנשמה. (ז) ובגין דא שלח וגר: ומשום זה נאמר שלח תשלח: נגד נפש ורוח, אם האם: לרבות הנשמה, שנאמר בה ובפשעכם שלחה אמכם. את האם, את בא לרבות את גלגול השלישי, לקבל את אור הנשמה שנקראת האם שהיא בינה. (ח) ובגין דא מאן וכו': ומשום זה אלו שמקבלים האורחים שהם הנשמות היתרות שהם מורכבים עליהם בערב שבת, בסבר פנים יפות בשמחה ועונג בעולם הזה, כשנשמתו ורוחו ונפשו יוצא מן גופו מעולם הזה דהיינו בשעת מיתותו, מקבלים אותם בעולם הבא כך בפניו (דפו"י דף כ"ג ע"ב)

שמחות, ונאמר בהם גם צפור מצאה בית וכו'. (ט) זכאה איהו מאן וכו': אשרי הוא מי שמקבל אורחים ברצון שלם, שהוא כאלו מקבל פני השכינה, שבמדה שאדם מודה מודדים לו. בא ר' אלעזר בנו ונשק ידו והשתתחו לפניו כל החברים, ואמרו לו, אלמלא לא באנו לעולם אלא לשמוע דברים הללו די. (ע) אדהכי הא אליהו וכו': בתוך כך הרי אליהו הוא ירד מלמעלה, בכמה חיילות של נשמות, וכמה מלאכים סביבם, והשכינה העליונה היינו מלכות עטרה על כלם, ומעטרת בכתר בראש כל צדיק. בעת ההיא התעורר קול בנגון באילן העליון שהוא ז"א, וכמה עופות היינו נשמות שורים שם בענפיו. ז"ש רבה אילנא

בהווא זמנא, קלא אתער באילנא דלעילא בנגונא. וכמה עופין דנשמתינ שריין ר תמן בענפוי. הה"ד, רבה אילנא ותקיף וכו'. ויימא הכי, רבי רבי, אנת הוא ש אילנא דרבה, ותקיף באוריתא. בענפין דילך, דאינון איברין קדישין, ת כמה עופין שריין תמן, דנשמתינ קדישין. כגוונא דלעילא, דאתמר ביה, ט ובענפוהי ידורן צפרי שמיא.

(עא) וכמה בני נשא לתתא, יתפרנסון מהאי * חבורא דילך, כד א אתגליא לתתאי. בדרא בתראה בסוף יומיא. ובגיניה, ל וקראתם דרור בארץ וגו'.
(עב) פתח אליהו ואמר כד נפיק שבתא ויומין טבין, וישראל אינון תחת ממשלה דכמאל ושבעין ב ממנן, ודחקין לישראל, קלא נפיק מן שמיא לגביה, ויימא הכי, יר"א בש"ת. ודא בראשית, יהא לך כסופא מן שמיא, ודא ג [בראשית].

תקונא שביעאה ליום ה'
מאמר בראשית: ירא בשת

(א) בראשית: יר"א בש"ת. א ווי ליה לסמאל כד קב"ה ייתי למפרק לשכינתא ולישראל בנהא. ותבע מניה, ב ומע' אומין וממנן דילהון, כל עאקו דעאקו לישראל בגלותא.

חלוסי גרסאות

ר נ"א ל"ג תמן (מנטובה). ש נ"א רבה אילנא (מנטובה). ת נ"א וכמה (מנטובה). א נ"א יתגלי לתתא (בניהו קושטנדינא). ב נ"א מוסיף ממנן דיליה (וילנא). ג נ"א ל"ג בראשית (דפו"י). א נ"א מוסיף ודאי (בניהו קושטנדינא) ב נ"א ומע' ממנן דיליה ול"ג אומין (מנטובה) נ"א ומע' אומין וממנן דילהון (קושטנדינא).

מסורת הזוהר

(דניאל ד') ת"ז תקון ס"ט. כ) (שם) זהר וירא קט"ו ציון ג'. ל) (ויקרא כ"ה) זהר לך לך קמד ציון ה. זהר ח"ב קפג. ריא. רכ. ח"ג קח: רצ: ד"ח ס"א ט"ב תק"ח צד ט"א.

מעלות הסולם

מאמר קן צפור

ואמר, כשיוצא שבת וימים טובים, והנשמה היתרה מסתלקת, וישראל הם תחת הממשלה של סמאל ושבעים ממונים, והם דוחקים לישראל, יוצא קול משמים אליו ואומר כך, ירא בשת, וזה נוסטריקון בראשית. יראה ובושה, תהיה לך מן שמים, וזה בראשית.

תקונא שביעאה

(א) בראשית: ירא בשת וכו': בראשית נוסטריקון ירא בשת, אוי לו לסמאל כ זהקב"ה יבוא לגאול את השכינה ואת ישראל בניה, ויתבע ממנו ומשבעים אומות ומן הממונים שלהם על כל צרה שהצירו לישראל ב'לות. בגין

אילנא ותקיף וכו', ואמר אליהו כך, רבי רבי אתה הוא, האילן הגדול והחזק בתורה. בענפים שלך שהם האברים הקדושים שלך, כמה עופות של נשמות הקדושות כעין הנשמות שלמעלה שורות שם. נאמר בו ובענפוהי ידורן צפרי שמיא.

(עא) וכמה בני נשא וכו': וכמה אנשים למטה בעולם הזה, יתפרנסו מחבור הזה שלך שהוא ספר זהר כשיתגלה למטה בעולם הזה בדרך האחרון, בסוף הימים, ובשבילו כלומר בזכותו תהיה הגאולה, כמ"ש וקראתם דרור בארץ וגו'.

(עב) פתח אליהו ואמר וכו': פתח אליהו (דפו"י דף כ"ג ע"ב * דף כ"ד ע"א)

(ב) בגין דקדם דגלו ישראל, גלי ליה ג קב"ה דהו עתידין ישראל ד למהוי תחות שעבודייהו. ה ואחזי ליה ולשבעין ממנן דתחות ידיה, אגרא דלהון, אי הו אוקרין לישראל בגלותא. ה"ד, א) ויברך י"י את בית המצרי בגלל יוסף.

(ג) ואיהו וממנן דיליה לא עבדין להון יקרא, אלא ו עבדין בהון ובשכינתא קלנא, דאמרין לון כל יומא, איה אלקיך. ובגין דא, קלא נפיק ז לגביה כל יומא מן שמיא ואמר, יר"א בש"ת, יהא לך כסופא משכינתא. ירא שמים, יהא לך כסופא מקב"ה, דאיהו שמים. ה"ד, ב) ואתה תשמע השמים, ודא ח בראשית.

תקונא תמינאה

מאמר בראשית : ראש בית

(א) בראשית : ש', שמים. א יר"א ב"ת דיליה. דאיהו רא"ש ב"ת, דחיל ליה בביתיה, ב דא הוא בראשית. ואיהו וממנן דיליה לא דחילו מניה, וחריבו ביתיה, בית ראשון ובית שני.

(ב) ובגין דא, א) וחפרה הלבנה ג דאיהו נחש אשת זנונים. ובושה החמה, ד דאיהי גיהנם. דנחש אשת זנונים חריבת ביתא דשכינתא. וחמה ה דאיהו גיהנם סם המות, אוקידת היכלא.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(א) (בראשית ל"ט) ז"ח כרך כ' הקת יוד ציון ר'.
 (ב) (מלכים א' ח') ז"ח כרך כ"א מדרש רות י"ד ציון צ'. א) (ישעיה כד) ת"ז תקון סט.
 ג נ"א ל"ג קב"ה (מנטובה). ד נ"א למהוי תחות שעבודייהו ולמיפק מתחות שעבודייהו (כסא מלך).
 ה נ"א בסוגריים למיפק מתחות שעבודייהו (דפרי").
 ו נ"א דעבדין (מנטובה). ז נ"א ל"ג לגביה (מנטובה). ח נ"א ל"ג בראשית (מנטובה). א נ"א מוסיף בסוגריים יר"א שמים (דפרי") ובמנטובה הגירסא בלי סוגריים. ב נ"א בסוגריים דא הוא בראשית (קושטנדינא וילנא). ג נ"א דאיהי (מנטובה). ד נ"א דאיהו (וילנא). ה נ"א דאיהי (מנטובה).

מעלות הסולם

מאמר בראשית ירא בשת

(ב) בגין דקדם דגלו וכו' : משום שלפני שישראל הלכו בגלות גילה לו הקב"ה שישראל עתידיים להיות תחת שעבודם. והראה לו לסמאל, ולשבעים הממונים שתחת ידו, את שכרם אם יהיו מכבדים את ישראל בגלות ז"ש, ויברך ה' את בית המצרי בגלל יוסף.

(ג) ואיהו וממנן דיליה וכו' : והוא והממונים שלו, לא שעושים להם כבוד לישראל, אלא שעושים בהם ובשכינה בזיון. ואומרים להם כל יום איה אלקיך. ומשום זה יוצא מן השמים בכל יום קול אליו אל סמאל, ואומר ירא בשת. תהיה לך בושה מן השכינה, ירא שמים תהיה לך בושה מן הקב"ה שהוא נקרא שמים, ז"ש ואתה תשמע השמים. (ע"י ב"ח בראשית אות ח"ב בסלס) וזה בראשית, נוטריקון ירא שמים דפריי דף כ"ד ע"א

ירא בית כמו שיתבאר להלן בתקונא תמינאה.
תקונא תמינאה
 (א) **בראשית : ש' שמים וכו' : בראשית :**
 ש' של מלת בראשית רומזת לשמים היינו ז"א. בית שלו הוא יראה, שהיא מלכות, שהוא ראש בית, ז"א הוא ראש תשע ראשונות, ומלכות שהיא הבית נוקבא שלו. תירא אותו בביתו, זהו נוטריקון של בראשית. והוא היינו סמאל והממונים שלו, לא יראו ממנו, והחריבו את בית ראשון, ואת בית שני.

(ב) **ובגין דא וחפרה וגו' : ומשום זה**
 נאמר, וחפרה הלבנה, שהיא נחש אשת זנונים, ובושה החמה שהיא גיהנם. דהיינו ז"ן דקליפות, שנחש אשת זנונים החריבה הבית של השכינה, וחמה שהיא גיהנם סם המות שורפה את ההיכל. ובזמנא

ג) ובזמנא דקב"ה בני לון כמלקדמין הה"ד, ב) בונה ירושלים י"י, ו) בההיא זמנא וחפרה הלבנה ובושה החמה. אימתי. בזמנא ג) דכי מלך י"י צבאות. ד) דבניינא קדמאה ז) אתעביד ח) על ידא דבר נש, בגין דא שליטו עליהו, בגין ד) דאם י"י לא יבנה בית שוא עמלו בוניו בו. ובגין דבניינא בתראה יהא על ידא דקב"ה, יתקיים. ועל דא אמר קרא, ה) גדול יהיה כבוד הבית הזה האחרון מן הראשון.

ה) ובהאי זמנא דיתבני בניינא - על ידא דקב"ה לעילא ותתא, אתמר בשכינתא עלאה ותתאה, ו) והיה אור הלבנה כאור החמה. וחפרה הלבנה כ) ובושה החמה דא סמא"ל ונוקבא דיליה. ובגין דלא דחיל סמא"ל מן קב"ה דאיהו שמים. ובת זוגיה לא דחילת משכינתיה, דאיהי ל) ארעיה, אתמר בהון, ז) כי שמים כעשן נמלחו והארץ ככגד תבלה, הוא סמא"ל ובת זוגיה.

תקונא תשיעאה ליום ו'

מאמר בראשית : ירא שבת

(* א) בראשית : יר"א שב"ת, דאיהי שכינתא. דעלה אתמר, א) מחלליה

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ו) נ"א בההוא (מנטובה). ז) נ"א בסוגריים אתבני (דפו"י). ח) נ"א על ידי (בראדי). ט) נ"א ובההוא (מנטובה). י) נ"א על ידי (וילנא). כ) ה"ג במנטובה ובכל הדפוסים הגירסא ובושה החמה זאינון נוקבין דסמא"ל ולי"ג מן דא עד ובגין. ל) נ"א ארסיג (ברודי) נ"א ארעא (וילנא).

ב) (תהלים קמז). ג) (ישעיה כ"ד) לעיל ציון א'. ד) (תהלים קכ"ז) לעיל בהקדמה דף ע"א ציון ש'. ה) (תגי ב'). זהר משפטים נ"ב ציון ש. ו) (ישעיה ל'). ז) (ישעיה נ"א). א) (שמות ל"א).

מעלות הסולם

מאמר בראשית ראש בית

כאור החמה. שהוא ז"א במוחין דגדלות מבינה. ונאמר וחפרה הלבנה ובושה החמה, זה סמא"ל ונקבה שלו, שהם זו"ן דקליפות, ומשום שלא ירא סמא"ל שהוא זכר דקליפה, מן הקב"ה שהוא נקרא שמים היינו ז"א. ובת זוגו שהיא הנוקבא דקליפה, לא יראה מן השכינה היינו מלכות שהיא נקראת ארץ. נאמר בהם בזו"ן דקליפות, כי שמים כעשן נמלחו והארץ ככגד תבלה, הוא סמא"ל ובת זוגו.

תקונא תשיעאה

א) בראשית : ירא שבת וכו' : בראשית נוטריקון ירא שמים לירא מלחלל את השבת, שהיא השכינה דהיינו מלכות במוחין דג"ר. שעליה נאמר מחלליה מות יומת, שבזמן החורבן נכנסו אויבים בחלל שלה שנתקנה להיות בבחינת אירא דלא אתידע, שהוא קדש קדשים, דהיינו ג"ר, קדש ה"ס כתר, וקדשים אבא ואמא, והרוצה להמשיך אור לתוך הזלל שלה מות יומת, וע"ז נאמר ומקדשי תיראו, (עי' מאמר דטעין

ג) ובזמנא דקב"ה בני וכו' : ובעת שהקב"ה יבנה אותם ככתחלה, ז"ש בונה ירושלים ה', בעת ההיא חפרה הלבנה ובושה החמה, ומתי זה, בעת כי מלך ה' צבאות.

ד) דבניינא קדמאה אתעביד וכו' : כי הבנין הראשון של שני הבתים נעשה על ידי בני אדם, ומשום זה שלטו עליהם, האומות, משום שנאמר אם ה' לא יבנה בית שוא עמלו בוניו בו. ומשום שבנין האחרון יהיה על ידי הקב"ה, יתקיים. ועל זה אמר הכתוב, גדול יהיה כבוד הבית הזה האחרון מן הראשון. (עי' זהר פנחס מן אות קמ"ג עד אות קנ"ח מעשה באדיכות מר' אליעזר ופירוש הכתוב מכוון לשבתך פעלת ה' מקדש ה' כוננו ידיד).

ה) ובהאי זמנא דיתבני בניו : ובעת ההיא שיתבנה בנין המקדש, על ידי הקב"ה למעלה באצילות, ולמטה בעולם הזה, נאמר בשכינה העליונה שהיא בינה, ובשכינה התחתונה שהיא מלכות, והיה אור הלבנה שהיא מלכות (דפו"י דף כ"ד ע"א +) דף כ"ד ע"ב)

מות יומת. דעאלו אויבים בחלל דילה, דאיהו קדש קדשים. ואתמר בהון ב) את
 מקדש י"י טמא. ג) חלל ממלכה ושריה.
 ב) ושפחה עאלת באתר דגבירה, דאיהי נדה שפחה א) גויה זונה.
 ב) וסאיבת אתרהא, דתמן הוה נייתא דשכינתא. וקלא הוה נחית ואמר, ירא שבת.
 ג) ואיהי לא עבדת כך, אלא חלל ממלכה ושריה. וברחת שכינתא מתמן.
 ג) בהווא זמנא, שחקו על משבתיה, ואמרת שפחה, לאו האי, כגוונא
 דעבדת שרי לשפחה דילה, הה"ד ד) מפני שרי גברתי אנכי בורחת.
 ד) אמר קב"ה, ברתא דרשע חייבא. והא אע"ג דשרי תרכת לה אנא
 רחימנא עלה ועל בנה, ואתון לא עבדתון הכי ד) אלא גמלתון ביש תחות טב.
 אנא אומינא, לאעברא ה) מלכותא חייבא מעלמא. ולא יהא ו) חדוה קדמי עד
 דיתאבידו מעלמא. ובהווא זמנא, יהא חדוה קדמי. הה"ד, ה) ובאבוד
 רשעים רנה.

תקונא עשיראה

מאמר בראשית : שיר תאב

א) בראשית : שיר א) תא"ב. והאי איהו שיר משובח מכל השירים. תאב
 מכל השירים. ועליה אתמר, א) שיר השירים אשר לשלמה : למלך שהשלום
 שלו, הכי אוקמוהו. והאי שיר מתי יתער. בזמנא דיתאבדון ב) סמא"ל וממנן
 דיליה חייביא מן עלמא.

חלופי גרסאות

א) ב"א ל"ג גויה (מנטובה) נ"א כותית (וילנא).
 ב) נ"א סאיבת (כדאדי). ג) נ"א איהי (כדאדי). ד)
 ה"ג ברפויי ובכל הרפוסים הגירסא אלא גרמתון
 ובסוגדיים גמלתון נ"א גמרתון (בניהו). ה) נ"א
 ל"ג מלכותא (מנטובה) נ"א מוסיף מלכותא דעמלק
 חייבא (וילנא). ו) נ"א חרוא (מנטובה). א) נ"א

מסורת הזהר

ב) (במדבר י"ט) זהר תזריע ל ציון מ'. ג) (איכה
 ב') זהר משפטים קמ"ג ציון ק'. ד) (בראשית ט"ז)
 ת"ז תקון מ"ח. ה) (משלי י"א) זהר פרשת נח
 דף י"ח ציון ד'. א) (שה"ש א'). זהר שמות ק"ג
 ציון מ'.

תאי"ב (כסא מלך). ב) נ"א ל"ג סמאל וממנן דיליה (מנטובה).

מעלות הסולם

מאמר בראשית ידא שבת

ד) אמר קב"ה ברתא וכי' : אמר הקב"ה,
 בתו של רשע רע, הרי אעפ"י שרדה גרשה
 אותה, אני רחמתי עלה ועל בנה, ואתם לא
 עשיתום כך, אלא גמלתם רע תחת טוב, אני
 נשבע להעביר מלכות הרשעה מן העולם. ולא
 תהיה שמחה מלפני עד שיאבדו מן העולם.
 ובעת ההיא תהיה שמחה מלפני ז"ש ובאבוד
 רשעים רנה.

תקונא עשיראה

א) בראשית : שיר תאב וכי' : בראשית
 נוסריקון שיר תאב היינו השיר שנאמר ובאבוד
 רשעים רנה, זהו הוא שיר משובח מכל השירים,
 תאב מכל השירים ועליו נאמר שיר השירים
 אשר

דטעין חמרי בהקדמת ספר הזהר) ונאמר בהם
 את מקדש ה' טמא. וחלל ממלכה ושריה.

ב) ושפחה עאלת באתר וכי' : השפחה
 שהיא נדה שפחה גויה זונה, נכנסה במקום
 השכינה שהיא הגבירה, וטמאה את מקומה,
 ששם היה מנוחת השכינה. וקול היה יורד ואמר
 ירא שבת, והיא היינו נוקבא דקליפה לא
 עשתה כך, אלא חלל ממלכה ושריה.

ג) בהווא זמנא שחקו וגוי' : בעת ההיא
 דהיינו בעת החורבן, שחקו על משבתיה שקיימו
 את השבת, ואמרה השפחה אין זה אלא כעין
 שעשתה שדי אל השפחה שלה שגירשה, ז"ש
 מפני שדי גברתי אנכי ברתא.

(דפו"י דף כ"ד ע"ב)

(ב) ג ובההוא זמנא, ד (ב) או ישיר משה. או שר לא כתיב, אלא ישיר, והא אוקמוהו. והאי שיר באז, ה סליק בפומא. ו אבל שיר איהו ודאי חכמת שלמה. בההוא זמנא, ג) ותרב חכמת שלמה. ז) דבההוא זמנא, ד) ומלאה הארץ דעה את ה' כו'.

(ג) ומאן סליק לה לאתרה, דא משה. ורוזא דמלה, ה) או ישיר משה. באן סליק

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

(ב) (שמות ט"ו). ג) (מלכים א' ה') זהר חיי שרה
 סג ציון א'. ד) (ישעיה י"א) זהר וירא קסו ציון
 ז. ה) (שמות ט"ו).
 ג) נ"א בסוגריים באן סליק בפומא שיר אל (דפו"י). ז) נ"א מוסיף דאיהי ודאי חכמת שלמה (מנטובה). ו) נ"א בסוגריים באן סליק בפומא שיר אל (דפו"י). ז) נ"א מוסיף דאיהי ודאי חכמת שלמה (הגהות הגר"א). ח) נ"א ל"ג דבההוא זמנא ומלאה הארץ דעה את ה' כו' (דפו"י).

מעלות הסולם

מאמר בראשית שיר תאב

באז דהיינו היחוד הממשיך הארת חכמה סליק בפומא שהוא מלכות, המקבלת רוח מן הקדש. אבל שיר איהו ודאי חכמת שלמה וכו' דהיינו ג"ר דחכמה, הנקראים קדש ממש, כי משה תקן הזווג דר"ק דע"ב, ושלמה תקן זווג דג"ר. (ע"י זהר תרומה אות שמ"ט) ת"ח זווגא דלעילא לא יכיל שלמה לאתקנא, אלא בנין דאשתכח זווגא לתתא מקדמת דנא, ומאן איהו זווגא דמשה, ועכ"ז לא היה הזווג בימי שלמה בבחינת ג"ר דג"ר ממש, כי אז לא היו שום אומה ולשון יכולים לשלוט בנו, שה"ס מדרגה ז' שהיא היזת ב' מלכים שהם זר"ן משתמשים פב"פ בכתר אחד, אלא הזווג היה בסוד ר"ק דג"ר, וכתרו של ז"א היה גדול מכתרה של מלכות, ולעתיד לבא יהיה ומלאה הארץ דעה את ה', והיינו הזווג דג"ר ממש, וכתר ז"א וכתר מלכות יהיו בקומה שוה. (ע"י ע"ח ל"ו פ"א) בסוד אז ישיר משה י' שיר כמו שיתבאר להלן.

ג) ומאן סליק לה וכו': ומי המעלה אותה היינו המלכות למקומה. זה משה, וסוד הדבר אז ישיר משה, שואל איה מעלה אותה, ומשיב, בזרקא דטעמים, ועטרה הזאת של זרקא היא י' מן ישיר, ותקום מן ה' של משה, ושורה על ראש ה' ונעשית עטרה על ז' בסוד ז'. ומעלה אותה עד המקום שמשם נתגזרה. פירוש, סוד ה' של משה, הוא שער הנ' הנקרא נתיב לא ידעו עיט, ואמרו חז"ל עיט זה משה

אשר לשלמה, למלך שהשלום שלו. היינו ז"א; כך העמידו. שואל מתי יתעורר השיר הזה, ומשיב בעת שיאבדו סמאל והממונים הרשעים שלו מן העולם. תאב הוא מלשון תאבתי לישועתך ה' (תהלים קי"ט) וענינו כמו כלות הנפש.

ב) ובההוא זמנא אז וגו': ובעת ההיא כתוב, אז ישיר משה, אז שר לא כתוב, אלא ישיר, והרי העמידוהו. (ע"י זהר תרומה אות צ"ח) שעתידין ישראל לומר השירה הזאת לעתיד לבא, ושיר זה המתחיל באז דהיינו אז אמר שלמה, וכן אז ידבר יהושע, עולה בפה היינו מלכות שנקראת פה ונקראת רוח הקדש, אבל שיר סתם, הוא ודאי חכמת שלמה, היינו מלכות שנקראת קדש כמו החכמה העליונה, בעת ההיא נאמר ותרב חכמת שלמה, כי בעת ההיא דהיינו בגמר התקון נאמר ומלאה הארץ דעה את ה' כו'.

פירוש, שיר ושירה, ה"ס המשכת המוחין דהארת חכמה, המתגלים במלכות, והתקונים מבאר ההבחן שבין שיר באז דהיינו המוחין דגדלות שנתגלו בכל הזמנים בשתא אלפי שני שנעשה היחוד בין הוי"ה אדנ"י שה"ס א"י. (ע"י לעיל בהקדמה אות מ"ה) לבין שיר סתם, ונדע שחכמה נקראת קדש ומלכות נקראת רוח הקודש כלומר, רוח דהיינו ר"ק מקדש שלמעלה, או לשון הקדש המדבר ומגלה את הקדש, וזה אמרו והאי שיר (דפו"י דף כ"ד ע"ב)

ט לה י בזרקא, האי תגא דזרקא, איהי י ישר. ותקום מן ה' דמשה, כ ושריא על
רישא דו'. ואתעבידת תגא, וסליק לה עד אתר דאתגזרת מתמן.

חלופי גרסאות

ט נ"א ליה (מנטובה). י ה"ג במנטובה ובכל הדפוסים הגירסא בתלשא האי תגא דתלשא. כ נ"א
בסוגריים איהי י שיר ו"ו תקום מן ה"א דמשה (דפריי).

מעלות הסולם

מאמר בראשית שיר תאב

ולמעלה אין האורות מגולים, ומחזה ולמטה חסר
מלכות, וזה שאמרו לו לית חילא למשיחין
למפרק לישראל מטרם שתתקן ה' של משה
שהיא שער הנ' מלכות דמלכות, כי אז תתבטל
השתוף דמלכות בבינה ותתגלה ה' של משה
הגנוזה ברישא דעתיק בסוד אבן מאסו הבונים
היתה לראש פנה ויחזרו ב' המלכות לאה ורחל
לפרצוף אחד שלם ועמהן יחזרו ב' המשיחים
משיח בן דוד ומשיח בן יוסף להיות אחד בכל
השלמות ויגאלו את ישראל, כמו שנאמר
(יחזקאל ל"ז) קח לך עץ אחד וכתב עליו
ליהודה וגו' ולקח עץ אחד וכתב עליו ליוסף
וגו' וקרב אותם אחד אל אחד וגו' והיו לאחדים
בידי וגו' ולא יחצו עוד לשתי ממלכות.

וזה אמרו ומאן פליק לה למלכות לאתרה
בכדי שתתגלה עליה המוחין דג"ר דג"ר בסו"ה
ומלאה הארץ דעה את ה' (כנ"ל באות ב') דא
משה וכו' היינו נשמת משה שתתגלה בגמר
התקון בסוד שער הנ' שאז יתאחדו ב' המלכות
לאחת בכל השלמות העתידה. ושער הנ' ה"ס
כתר דכתר וג"ר דג"ר. ושואל באן פליק לה
כלומר איזה קומה הוא ממשך בוווג שעל
מלכות דמלכות. ומשיב בזרקא היינו לקומת
אר"א עלאין שה"ס טעמים וכתר, שהם הבחינה
שכנגד עתיק ונוקבא. האי תגא דזרקא איהו
י ישר כי נודע שבעת שמלכות עלתה לבינה
בסוד י' שנכנסה באור בינה ונתמעט האור
לאויר הנה אע"פ שלעת גדלות הבינה חוזרת ה'
ויורדת למקומה, כל זה אמור בישסו"ת שהם
נקודות ולא באר"א עלאין שהם טעמים שבהם
נשארה ה' קבועה ואין יוצאת מאויר שלהם
לעולם, והיא נעשתה למלכות של אר"א עלאין
דהיינו לבחינת י' של שם הרי"ה, ונודע שמלכות
דעליון הוא כתר לתחתון, נמצא שמלכות זו
נעשתה כתר אל ישסו"ת, ובעת שו"א עולה
לישסו"ת נעשית המלכות לכתר שלו בסוד אשת
חיל עטרת בעלה.

וזה אמרו האי תגא דזרקא איהי י ישר

דהיינו

משה, ולא ידעו פירושו, שאין עליו זוג הנקרא
ידיעה בסוד וידע אדם, כי כח"ב תר"מ יש
במלכות וכל אחד כלול מע"ס, הרי הם נ'
שערים. וכיון שמלכות שבמלכות חסרה שנגנוזה
ברדל"א, לכן אין בה רק מ"ט שערים שמבחינת
כלים חסר מלכות דמלכות, ומבחינת האורות
חסר כתר דכתר, מטעם ערך הפוך שיש בין
כלים לאורות כנודע.

והנה בזה תצא (אות מ"ח) כתוב ולית
חילא למשיחין למפרק לישראל בר מינך,
ובגינך אינון מתעכבין. כי בעלי המשנה
אמרו למשה רבינו שאין כח לב' המשיחים
משיח בן יוסף ומשיח בן דוד לגאול את ישראל
בלעדך, ובשבילך הם מתעכבים ולא גואלים את
ישראל, וענין ב' משיחים, ולמה אינם יכולים
להתגלות זולת אחר גילוי נשמת משה הוא, כי
מסבת שתוף מדת הרחמים בדיון שמלכות נכללה
בבינה נחסר עצמות המלכות ואין בה אלא
בחינת ט' ראשונות, דהיינו בחינת התכללות
המלכות בט' הראשונות ובחינתה עצמה נגנוזה
ברדל"א, ומסבה זו נחלקה למלכות של ז"א
לשתים שמחזה ולמעלה הוא אהל לאה והיא
העולם המכוסה ומשך נמשך משיח בן דוד.
ומחזה ולמטה הוא אהל רחל ומשך נמשך משיח
בן יוסף שהוא בן רחל, שהיא העולם המגולה.
ונמצא שמלכות שמחזה ולמעלה יש בה ע"ס
שלמות, ומלכות שמחזה ולמטה חסרה ומסתיימת
ביסוד. ולכן ישנה מחלוקת בין משיח בן דוד
למשיח בן יוסף, כי משיח בן דוד רוצה להנהיג
את ישראל בבחינתו באורות המכוסים אבל
שלמים בפני אדם שהוא מלכות, ומשיח בן יוסף
אינו מרוצה מהנהגה זו כי כל אור הנמשך מן
החזה ולמעלה הוא מאיר ממטה למעלה לבד,
וכל הארה שממטה למעלה נחשבת לז"ק בלי
ג"ר, וע"כ הוא רוצה למלוך ולהנהיג את ישראל
מבחינתו שהיא ממלכות שמחזה ולמטה המאירה
למעלה למטה בהנהגה גלויה, ולכן כל עוד שלא
נתקן ה' של משה שניהם אינם שלמים כי מחזה

(דפו"י דף כ"ד ע"ב)

(ד) ל כד סלקא לגבי י' עלאה, אתקריאת שיר. ה וכד נחתא לגבי ה', אתקריאת שירה. הה"ד, אז ישיר משה ובני ישראל את השירה הזאת לה' וגו'. (ה) דעלה אתמר, (ו) אבן מאסו הבונים וגו' דאיהי אבנא נ די מחת לצלמא דעבודה זרה. בהאי זמנא דמחת לצלמא דעבודה זרה אתמר בה, (ח) ואבנא די מחת לצלמא הות לטור רב ומלאת כל ארעא. הה"ד, (ט) מלא כל הארץ כבודו.

(ו) והכי סליקת, עד דלא אשכחין לה אתר, ושאלין מלאכין בגינה, איה מקום כבודו להעריצו. ולא אשכחין לה שיעורא, עד דאמרין (ז) ברוך כבוד יי' ממקומו. בגין דסלקא ט עד אין סוף, דאיהו י', רישא דא'.

(ז) ובאן סליקת. בעמודא דאמצעיתא, דאיהו ו', עטרה על רישיה. כד

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

(ז) (תהלים קי"ח) תיז לעיל תקון ה'. (ח) (דניאל ב') הר כי תצא כו ציון א' ז"ח נא ט"ד. (ט) (ישעיה ו'). י' (יחזקאל ג') לעיל תקון ה'.
 ל צלמא דטולחנא דכוכביא בההיא זמנא דאתמחי צלמא דטולחנא בכוכביא (בראדי). ט ג"א מוסיף ליה (מנטובה).

מעלות הסולם

מאמר בראשית שיר תאב

עד שלא מוצאים לה כלומר שלא משיגים מקומה, והמלאכים שואלים עליה איה מקום כבודו להעריצו, ולא מוצאים לה היינו שלא משיגים שיעור קומתה עד שאומרים ברוך כבוד ה' ממקומו, משום שעלתה עד אין סוף שהוא י' ראשה של הא', שה"ס כתר, ולכן אי אפשר להשיגה.

(ז) ובאן סליקת בעמודא וכו': שואל באינו מדרגה היא עולה, ומשיב, בעמוד האמצעי היינו בקו האמצעי כי בקומת עיבור היא עולה ליסוד ויש לה קומת נה"י, וביניקה היא עולה לתפארת ויש לה קומת חג"ת, ובגדלות עולה לדעת ויש לה קומת חב"ד עד שעולה לכתר. שהוא ו' ז"א, ונעשית עטרה על ראשו, כשהוא עולה עד כתר ונעשית עטרה על ראשו נאמר בה אשת חיל עטרת בעלה, וכשהיא יורדת תחתיו נקראת בת זוגו דהיינו אשתו ויחידו.

פירושו, כי מתחלה היתה הנוקבא עם ז"א בקומה שוה, והיתה קומתה עד כתר של ז"א והיו שניהם משתמשים בכתר אחד, בסו"ה ויעש אלקים את שני המאורות הגדולים, וה"ס דו פדצופין, אח"כ נתמעטה הלכנה שהיא מלכות, מחמת קטרוגה שאין ב' מלכים משתמשים בכתר אחד, ואז חזרה לבחינת נקודה תחת יסוד דז"א ועלתה

דהיינו י' של הטעמים שהם או"א עלאין והיא י' מן ישיר שתתגלה בגמר התקון ותקום מן ה' רמשה שה"ס שער הנ' כנ"ל ושריא על רישא דו' בסוד אשת חיל עטרת בעלה שהוא ז"א סוד ו' של שם הו"ה, ואתעבירת תגא ז' בסוד יום השבת, ופליק לה עד אתר דאתגזרא מתמן שנשלמת בכל התקונים בסוד יום שכלו שבת. (ד) כד סלקא לגבי וכו': כשהיא עולה אל י' שה"ס או"א עלאין בסוד אשת חיל עטרת בעלה, נקראת שיר, זכר בסו"ה הנה ארון הברית אדון כל הארץ שהכתוב קורא את מלכות שהיא ארון הברית בשם אדון שהוא שם זכר, (ע"י הקסה"ז אות י"ז) וכשהיא יורדת אל ה' תחתונה להיות נוקבא לז"א, היא נקראת שירה ו"ש אז ישיר משה ובני ישראל את השירה הזאת לה' וגו'.

(ה) דעלה אתמר אבן וגו': כי עליה נאמר אבן מאסו הבונים וגו', שהיא האבן שהכה את הצלם של העבודה זרה. בזמן הזה שמכה לצלם של העבודה זרה נאמר בה, ואבנא די מחת לצלמא הות לטור רב ומלאת כל ארעא, ז"ש מלא כל הארץ כבודו, בסו"ה ומלאה הארץ דעה את ה' וגו' (כנ"ל אות ב').

(ו) והכי סליקת עד וכו': וכך היא עולה (דפו"י דף כ"ד ע"ב)

סליקת עטרה על רישיה, אתמר בה, (ג) אשת חיל עטרת בעלה. וכד נחיתת תחותיה, אתקריאת בת זוגיה, יחודיה.

(ד) איהו תגא לעילא, תגא דס"ת. בגינה אתמר, ודאשתמש בתגא חלף. וואיהי נקודה דקמץ לתתא, יחודיה. לעילא פ איהו כגוונא דא א, תגא על ספר תורה. לתתא צ כגוונא דא א, נקודה דאורייתא. ובגינה אתמר, (ז) מגיד מראשית אחרית.

(ט) כד איהי חיה ק בנייהו, אומרים ממקומו, ר הוא יפן ברחמיו לעמו. כד ש אסתליקת מנייהו, שואלים איה מקום כבודו להעריצו. ובהוא זמנא דסלקא ת איהי, כלהו חיוון (ח) תרפנה כנפיהם.

(י) ואימתי סלקא איהי לעילא. בעמדם ישראל בעמידה. הה"ד, (י) בעמדם

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

(כ) (משלי י"ב) זהר בראשית ב' דף ה' ציון ע נ"א ואיהו (בראדי בניהו) נ"א מוסיף ואיהי א. (ל) (ישעיה מ"ו). (ח) (יחזקאל א'). (נ) (שם). נקודה דקמץ א' לתתא כגוונא דא א (קושטנדינא בניהו). פ נ"א ואיהו (מנטוכה). צ נ"א כגוונא דא א (בניהו). ק נ"א וביניהו (בראדי). ר נ"א ל"ג הוא (קושטנדינא וילנא). ש נ"א אסתליק (בראדי). ח נ"א ל"ג איהי (מנטוכה וילנא).

מעלות הסולם

מאמר בראשית שיר תאב

זהר תרומה אות תקע"ח) ולהאיר אל התחתונים. (ח) איהו תגא לעילא וכר: מלכות היא עטרה למעלה. עטרה של ספר תורה. עליה נאמר (במשנה אבות פ"א) ודאשתמש בתגא חלף שאין להשוות אותה במוחין דאחורים, והוא נקודה של הקמץ למטה דהיינו במוחין דפניס, שהיא מתייחדת עמו. כשהיא למעלה היא כעין זה א. עטרה של ספר תורה שה"ס ז"א. כשהיא למטה במוחין דפניס היא כעין זה ב. נקודה של התורה, כי טעמים הם כתר ונקודות חכמה, ועליה נאמר מגיד מראשית אחרית, כי מלכות ה"ס אני ראשון ואני אחרון.

(ט) כד איהי חיה וכר: כשהיא חיה ביניהם בין החיות, כמ"ש והיא מתהלכת וגו', דהיינו בנקודת השורוק שהיא בבחינת חכמה שהיא נקראת חיה, והיא בלי חסדים, אומרים ממקומו הוא יפן ברחמיו לעמו. כדי להלביש החכמה בחסדים. וכשהיא מסתלקת מהם דהיינו שעולה לאו"א לקבל מוחין דפניס, שואלים איה מקום כבודו להעריצו. ובעת ההיא שהיא עולה כל החיות תרפנה כנפיהם לכסות החכמה.

(י) ואימתי סלקא איהי וכר: ומתי היא עולה למעלה בעמדם ישראל בעמידה דהיינו בתפלת שמונה עשרה, ז"ש בעמדם תרפנה כנפיהם

ועלתה לעבור לאו"א, ואו"א בנו אותה מחדש בעי"מ דפניס. בסוד הכתוב ויקח אחת מצלעותיו וגר' ויבן ה' אלקים את הצלע אשר לקח מן האדם וגו'. ולכן ישנם שני מצבים במלכות, מצב א' של ב' מלכים משתמשים בכתר א' ואז המדרגה העליונה שלה היא בינה, ויכולה לקבל חכמה ממנה, ואינה צריכה לקבל מ"ז"א, ווהי תכלית גידולה של המלכות, שהיא עמו בקומה שוה לגמרי עד כתר, אלא שבמצב זה אינה יכולה להאיר אל התחתונים מחמת חסרון חסדים, וע"כ נחשבת שהיא בבחינת אחוריים. אבל במצב הב' אחר שנתמעטה מתחת המסך דיסוד דו"א, כבר אינה ראויה לקבל חכמה, כי מסך דיסוד ז"א מעכב עליה, והיא מוכרחת לקבל חכמה בכלים דאחורים שנשארו בה מצב א', אבל אז היא יכולה להאיר אל התחתונים הן חכמה והן חסדים. (ע"י זהר בראשית א' דף ק"ח בסלס ד"ה וכבר).

וזה אמר כד סליקת עטרה על רישיה דהיינו במצב א' אתמר בה אשת חיל עטרת בעלה, דהיינו שאינה משמשת אליו, אלא עטרה על ראשו, וכד נחיתת תחותיה, דהיינו במצב הב' אתקריאת בת זוגיה יחודיה שאז היא משמשת לגלות את כל בחינותיו של ז"א. (ע"י דפרי"י דף כ"ד ע"ב י) דף כ"ה ע"א)

תרפינה כנפיהם. דסליקת עד אין סוף, למשאל מזונא מעלת העלות, וכד נחיתת, נחיתת מליא ת מכל טבין, בההוא זמנא חיוון פתחין גדפיהו לגבה, א לקבלא לה בחדוה בכמה ב שירות ותושבחן.

(יא) ג ובאן אתר נחתת. באת ו' ד דאיה ה עמודא דאמצעייתא ביה קראן ליה שמע ישראל, שי"ר א"ל. ובההוא זמנא ו דנחתת, מה כתיב בחיוון. (ס) ואשמע את קול כנפיהם.

(יב) קם אליהו ואמר. רבי רבי, חזור בך. בודאי כד איהי סליקת, כלהו חיוון מצפצפין לגבה, בכמה שירין ותושבחן, ואיהי סלקא על כלהו, עד אין סוף. הה"ד, (ט) רבות בנות עשו חיל וגו'.

(יג) עד דקראן לה ישראל לתתא בק"ש, ו דתיחות לגבייהו. ובאן קראן לה. בבן זוגה, דאיהו ו', ישראל סבא. ואיהו שיר אל, שיר ח דיליה. דאם לא קראן לה ביה, לא נחתא עלייהו.

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

(ס) (שם) (שם). (ע) (משלי ל"א). ת נ"א מוסיף מכל אבנין טבין (מנטובה). א נ"א בסוגריים לקבלא לה בחדוה ובולנא הגירסא בלי סוגריים. ב נ"א שירין (וילנא). ג נ"א מוסיף בסוגריים לקבלא לה בחדוה (דפו"י) ובניהו הגירסא בלי סוגריים. ד נ"א דאיהו (וילנא). ה ה"ג בדפו"י ובכל הדפוסים הגירסא דאיהו באמצעייתא דא' ובסוגריים עמודא דאמצעייתא ובניהו הגירסא בלי סוגריים. ו נ"א דנחתא (בניהו וילנא). ז נ"א דנחיתא (מנטובה). ח נ"א דילה (מנטובה וילנא).

מעלות הסולם

מאמר בראשית שיר תאב

ירידתה לזווג כתוב ואשמע את קול כנפיהם, אמר לו אליהו שהסדר הוא הפוך, אשר בודאי כשהיא עולה כל החיות מצפצפות אליה בכמה שירות ותשבחות, והיא עולה על כלנה עד אין סוף ז"ש רבות בנות עשו חיל וגו'. (יג) עד דקראן לה וכו': עד שישראל למטה בעולם הזה מעלים מ"ן וקוראים אותה בקריאת שמע שתרו אליהם. שואל, ובאיזו מדרגה קוראים אותה שתגלה הארתה אם בבחינתה עצמה שהיא הארת חכמה, או בבחינת ז"א שהיא הארת חסדים. ומשיב בבן זוגה שהוא ו' ישראל סבא כלומר שתאיר בזווג עם ז"א, והוא נקרא שיר אל כי הנוקבא כלולה בו והיא שיר שלו, שאם לא קוראים אותה בו דהיינו שחכמה שלה תהיה מלובשת בחסדים שלו, לא יורדת לשרות עליהם.

כנפיהם, שהיא עולה עד אין סוף לבקש מזונות מעלת העלות. וכשהיא יורדת, היא יורדת מלאה מכל טוב דהיינו בחכמה ובחסדים, בעת ההיא החיות פותחות כנפיהן אליה, כמ"ש וכנפיהם פרודות מלמעלה, בכמה שירות ותשבחות. (יא) ובאן אתר נחתת וכו': שואל ובאיזה מקום כלומר באיזו מדרגה היא יורדת. ומשיב באת ו' שהיא מדרגת ז"א שהוא עמוד האמצעי, המאיר בחסדים בו מתלבשת, וישראל קוראים ומזמינים אותו לקבלה ואומרים שמע ישראל, שיר אל, הכלול מחכמה וחסדים אל מימינו ושיר משמאלו. ובעת ההיא שיורדת, מה כתוב בהחיות, ואשמע את קול כנפיהם. (יב) קם אליהו ואמר וכו': קם אליהו ואמר, רבי רבי חזור בך, כי ר"ש אמר שבעת עלייתה לאו"א החיות מרפות כנפיהן ובעת (דפו"י דף כ"ה ע"א)

(ד) ובהווא זמנא דנונית, קשרין לה בתפלה דיך לתתא, דתהא קשורה
 ט עמיה. ורזא דמלה, פ) ונפשו קשורה בנפשו.
 טו) וקשר דתרווייהו, איהו שורק לתתא. ולעילא שלשלית, תפלין על
 רישיה. ברזא דטעמי - אתקריית תנועה. מסטרא דנקודה יחודא.
 טז) וצריך לארכא לה כ בתנועה, דאיהו רביע, עד אין סוף לעילא. וצריך
 לנחתא לה בחירק עד אין תכלית, לאמלכא לה על תתאין, ל מ ובשורק צריך
 ליחדא לה בבעלה.
 ז) ובחלם איהי תגא על רישיה. ובחירק איהי כרטיא תחותיה. ובשורק
 איהו יחודא לגביה. נ כגוונא דא ו. וכד איהי לעילא תגא על רישיה, ס ואיהי
 נחתא תחות רגלוי, ע ואיהו ביחודא דיליה, בחיקיה, אתעבידת שרק קשורא
 דיליה.

חלופי גרסאות

מסורת הנהר

פ) (בראשית מ"ד) ת"ז תקון מ"ו. ט נ"א עמהון (מנטובה). י נ"א אתקריאת (בניהו).
 כ נ"א בסוגריים בתרועה (דפו"י). ל נ"א בסוגריים
 על עלאין ותתאין (מנטובה וילנא). מ נ"א בסוגריים ובשורק צריך ליחדא לה בבעלה (וילנא). נ
 נ"א כג"ד ו' בחולם מלאפס וחיריק. (קושטנדינא) נ"א כג"ד ו' בחולם וחיריק. (בניהו). ס ה"ג בדפו"י
 ובכל הדפוסים הגירסא ואיהי ברזא ובסוגריים נחתא נ"א נחת (מנטובה וילנא). ע נ"א ואיהי (מנטובה).

מעלות הסולם

מאמר בראשית שיד תאב

הרומז לחסדים שהם ימין דטעמים, עד שתעלה
 לאור א"ס למעלה, לקבל מוחין דפנים, וצריכים
 להוריד אותה דהיינו להמשיך הארת הזווג
 בחירק, שהוא אור החסדים, היוצא על המסך
 של המדרגה התחתונה הנכללת במדרגה העליונה
 ממנה, הנרמז בחיריק שהוא תחת לאותיות.
 עד אין תכלית, כדי להמליך אותה על התחתונים,
 כי על אור חסדים אין צמצום כלל, ומתפשט
 מלמעלה למטה. ובשורוק שהוא קו שמאל,
 צריך ליחד אותה עם בעלה, שתאיר ממטה
 למעלה.

ז) ובחלם איהי תגא וכי: וכשהיא
 בבחינת חולם שהוא ימין היא עטרה על ראשו,
 ובחירק שהוא קו אמצעי, הוא כסא תחתיה,
 ובשורק שהיא קו שמאל היא מתיחדת עמו
 להכליל הארתה בחסדים שלו, כעין זה ו' ונקודה.
 וכשהיא למעלה עטרה על ראשו, והיא יורדת
 תחת רגליה, והיא מיוחדת עמו בחיקה, כלומר
 כשהיא כלולה מג' הקוים ימין ושמאל אמצע
 שהם ג' הנקודות חולם חירק שורק, נעשית
 הנוקבא שרק של ג' נקודות, הרומזות על כל ג'
 זלקים ראש תוך סוף, שלו הנכללים בה שהיא
 קשר

(ד) ובהווא זמנא דנחיתת וכי:
 ובעת ההיא שירדת המלכות קושרים אותה ע"י
 שמעמטים אותה מג"ד לוק, בתפלה של יד
 למטה היינו לזווג זו"ן הקטנים שהם למטה
 מחזה, כדי שתהיה קשורה עמו להליבש הארת
 חכמה שלה בחסדים שלו, וסוד הדבר ונפשו
 קשורה בנפשו.

טו) וקשר דתרווייהו איהו וכי: וקשר
 של שניהם זו"ן הוא, שורק דהיינו ו' ונקודה ו'
 רומזת לז"א, ונקודה רומזת לנוקבא, למטה
 דהיינו במקום זו"ן הקטנים היונקים מישרות,
 שהם מחזה ולמטה. ולמעלה, דהיינו זו"ן הגדולים
 העומדים מחזה ולמעלה היונקים מאו"א עלאין,
 הוא שלשלת מטעמים תפלין על ראשו. שהם
 מוחין דזו"ן הגדולים. בסוד הטעמים שהם מוחין
 דאחזורים, נקראת המלכות תנועה. כי אי אפשר
 לה לקבל חכמה בלי חסדים. ומטולטלת מדין
 לרחמים ומרחמים לדין. ומבחינת הנקודות שהן
 מוחין דפנים נקראת המלכות, יחוד. כי מתייחדת
 עם ז"א, ומאירה בחסדים כמו ז"א בעלה.

טז) וצריך לארכא לה וכי: וצריכים
 להאריך לה בתנועה שהיא רביעי מטעמים
 (דפו"י דף כ"ה ע"א)

(יח) וכד בעי לתברא קליפין, דאינון צלמים. בה אתקרי שב"א, פ תביר. ובה (צ) שבר תשבר מצבותיהם. אבל יחודא צ דילה בנקודת שור"ק ק ו דאיהו יסוד, חיי עלמין, חיי ברכאן דצלותא.

(יט) בזמנא דאינון ביחודא חדא, צריכין ישראל ר למיקם בצלותא, בחשאי. ורזא דמלה, הביאו לה בחשאי. ובגין דא, בעמדם ישראל בעמידה, ש לאתערא לגבה חיי ברכאן בחשאי, לארקא לה ברכאן, אתמר בחיוון, ק) בעמדם תרפינה כנפיהם. דלא צריך למשמע גדפייהו, ח כגוונא דחנה, דאתמר בה ר) וקולה לא ישמע.

(כ) והכי א צריכין ישראל לייחדא בבת זוגייהו, בחשאי, ב בענוה, באימה,

חלופי גרסאות

פ נ"א בסוגריים שבר (דפו"י). צ נ"א דיליה (וילנא). ק נ"א מוסיף דאיהו ו (מנטובה). ר נ"א לצלוי וליג למיקם (מנטובה). ש נ"א ליזער (מנטובה). ת נ"א בסוגריים קלא (דפו"י). א נ"א צריכין (בניהו). ב נ"א ל"ג בענוה (מנטובה).

מסורת הזהר

צ) (שמות כ"ג) זהר עם מעלות הסולם תוספות לחלק שלישי אות רכ"ח. ק) (יחזקאל א'). ר) (שמאל א' א') זהר בראשית א' קצ ציון ג' ז"ח כב ט"ג.

מעלות הסולם

מאמר בראשית שיר תאב

וכתבתם על מזוזות ביתך, כתוב מזוזות היינו זו מות.

פירוש. יסוד הוא קו האמצעי שמבחינת מחזה ולמטה, המיחד ב' הקוים ימין ושמאל שהם נצח הוד שלמטה. מחזה. ונודע. שבנין המלכות מתחיל מקו השמאל, וכל זמן שקו אמצעי לא הכריע בין הקוים של ימין ושמאל, ומלכות מקבלת משמאל בלי ימין, היא נעשית קפואה ואוורתיה נסתמים, אלא אחר שקו האמצעי בכח מסך דחירק שבו ממעט את השמאל מג"ד לר"ק ומיחדו עם הימין אז המלכות נפתחת מקפאונה וסתימתה, וחכמה שבה מתלבשת בחסדים שבימין ומאידה בכל שלימותה. ונודע שמכחות הדין שבמסך דחירק הממעט את קו השמאל לבד, עוד אינו נכנע קו השמאל אל הימין וצדיכיים עוד לקומת אוד של חסדים. שיצא על המסך הזה מאוד העליון המזדווג עליה, (ע"י זהר אמור אות ר') ובפתיחה לפירוש הסלם אות ל"ז) וזולת החסדים האלו אין השמאל נכנע להתיחד עם הימין.

ו"ס השם שד"י כי כחות הדין של המסך דחירק ה"ס שד"י משם שד"י ואורות החסדים המתגלים על המסך ה"ס י' של שד"י שבשנים אלו מגבילים את קו השמאל שלא יאיד אלא ממטה למעלה ומתיחד עם הימין. והנה המלכות בכללה נקדאת בשם בית בסו"ה בחכמה יבנה

בית

קשר שלו, כי ע"י המסך של הנוקבא הכלול בו הוא מקשר את כל ג' הקוין יחד. (ע"י בפתיחה לפירוש הסלם אות כ"ה).

(יח) וכד בעי לתברא וכו': וכשרוצה לשבור את הקליפות שהם צלמים, בה נקדאת שבא דהיינו נקודת הגבורה בסו"ה בא"ש ה' נשפט. ומצד שמאל דטעמים נקדאת תביר, ובה בחדת הגבורה, שבר תשבר מצבותיהם. אבל יחוד שלה עם ז"א הוא בנקודת שודק ו' דהיינו מלאפוס, שהוא יסוד חיי עולמים חיי ברכות של התפלה.

(יט) בזמנא דאינון ביחודא וכו': בעת שזו"ן הם ביחד, צריכיים ישראל לעמוד בתפלה בחשאי, וסוד הדבר הביאו לה עבדיה בחשאי (פסחים נו.) ומשום זה בעמדם ישראל בעמידה של תפלת שמונה עשרה לעורר אליה חיי ברכות בחשאי להוריק לה הברכות, נאמר בחיות בעמדם תרפינה כנפיהם, שלא צריך לשמוע קול כנפיהן, כמו בחנה שנאמר בה וקולה לא ישמע.

(כ) והכי צריכין ישראל וכו': וכך צדיכיים ישראל ליחד עצמם עם בת זוגם, בחשאי בענוה באימה ברתת בזיע כבושה, כמו שהעמידו הראשונים (נדרים כ:) כמי שכפאו שד שהוא שד מן שם שד"י שבעת היא דהיינו בעת הזווג, נעבר מן השער, היינו מלכות שנקדאת זה השער לה' וגו'. ו"ס המזוזה שנאמר בה, (דפו"י דף כ"ה ע"א)

ברת, ג בזיע, בכסופא כמה דאוקמוהו קדמאין, כמי שכפאו שד, ד דאיהי שד מן שד"י. דבהוא זמנא אתעבר מתרעא. ודא רזא דמזווה, דאתמר בה ה וכתבתם על מזוזות ביתך, מזוזות כתיב, ז"ז מר"ת.

כא) ואם הוא אשתמע קליה, מיד ת) לפתח חטאת רובץ. ולא עוד, אלא ו דאיהו זעיר במהימנותא, ולא למגנא ז אוקמוהו קדמאין, כל המשמיע קולו בתפלתו הרי זה מקטני אמנה.

כב) בהוא זמנא ח דמייחדא קביה ט בשכינתיה, כלהו חיון מקבלין דין מן דין ברכאן, וכלהו י בקדושה. ובגין דא, תקינו קדושין וברכאן לכלה. כ ולקבל ברכה וקדושה ויחוד דקב"ה. הכי צריכין ישראל דיהא יחודא דלהו

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ג נ"א ובזיע בכסויא ול"ג בכסופא ובדפוס וילנא הגירסא בסוגריים בכסויא. ד נ"א דאיהו (מנטובה וילנא). ה נ"א וכתבתם על מזוזות ביתך מזוזות כתיב זז מות (קושטנדינא הראשון) ובמנטובה הגירסא מזוזות כתיב זז מות ול"ג כתיב. ו נ"א דאיהי (בראדי וילנא). ז נ"א מוסיף דהכי אוקמוהו ול"ג ולא למגנא (הגהות הגר"א). ח נ"א דמיחד (קושטנדינא בניהו) ט נ"א בשכינתא (וילנא). י נ"א בקדושה (בניהו). כ נ"א ולקביל (וילנא).

מעלות הסולם

מאמר בראשית שיר תאב

לשם קדוש, ודא רזא דמזווה וכר ז"ז מר"ת כי נפתחים אורותיה ואין שום אחיזה לקליפות הנקראות מות. (ע"י רע"א מהימנא פנחס אות תפ"ח) ובג"ד י מן שד"י וכר מינה מפחדין כל שד"ין ומזיקין, ומיד דחזיון ליה במזוזות דתרעין ברחין.

כא) ואם הוא אשתמע וכר: ואם הוא משמיע קולו בשמונה עשרה שהיא זמן הזווג ורוצה להמשיך הארתה ממעלה למטה, מיד לפתח חטאת רובץ. ולא עוד אלא שהוא מקטני אמונה, שה"ס תקון כלים, ונמשך אחרי אורות הגדולים שגרמו לשבירת הכלים ולחטא עץ הדעת. ולא לחנם העמידו הראשונים (ברכות כ"ד) כל המשמיע קולו בתפלתו הרי זה מקטני אמנה.

כב) בהוא זמנא דמייחדא וכר: בעת ההיא שמתייחד הקב"ה בשכינתו דהיינו בברכת ש"ם שלום, החיות כלן מקבלות ברכות זו מזו. והכל בקדושה, ומשום זה תיקנו קדושין וברכות לכלה. ונגד ברכה וקדושה ויחוד של הקב"ה, כך צריכים ישראל שתהיה יחודם בקדושה וברכה. וכן כל אכילתם שה"ס יחוד וזווג, בברכה וקדושה (ע"י זהר עקב אות ל"ז) ולתקנא

בית, להיותה בית קבול לכל האורות העליונים. בדומה לבית גשמי שהוא בית קבול לכל רכושו וצרכיו של האדם, ואותם הדינים החסדים שיסוד משפיע אל המלכות מן השם שד"י נבחנים לשער הבית שעל ידיהם נפתח השער, ואפשר להכנס אל הבית, ומזווה ה"ס שם שד"י הוה הפותח את המלכות, והשם הוה אינו מקובל אל המלכות בבת אחת, אלא מתחלה מקבלת המלכות את הדינים שבמסך שה"ס שד"י של שד"י ואח"כ היא מקבלת את י' דשד"י שה"ס החסדים. ונמצא שבעת שמקבלת את הדינים, עוד אינם נעשים לשער אל המלכות, ואדרבה הרי נתוסף לה עוד דינים, כי מתחלה היתה קפואה מדינים דשמאל, שהם דינים דדכורא, ועתה נתוסף עליה עוד דינים דנוקבא, ונכפלו דיניה, ויש מקום לאחיזת הסטרא אחרא והקליפות הנקראים מות, אמנם אחר הפעולה הב' של המשכת החסדים או נפתחים אורותיה והדינים והחסדים נעשים לשער, להכנס אל הבית ולהנות מכל הטוב שבפנים.

וזה אמרו, דאיהי שד מן שד"י כי היא עומדת לקבל גם את ה"י שהיא החסדים, דבהוא זמנא אתעבר מתרעא ונתהפך (דפ"י דף כ"ה ע"א)

בקדושה וברכה, והכי כל מזונייהו בברכה וקדושה. ולית קדושה ל פחות מעשרה. * דאיהי י.

כג) ובגין דטבעת איהי י, כגוונא דא ם, בה ן אתקדש כלה. וצריך לעאלא לה באצבעא דילה, ן דאיהו דיוקנא דאת ו, ואתעבידת ז. וצריך תרין סהדין, דאינון לקבל ה"ה. וכד איהי טבעת ברישא דאצבעא, ן ואתעבידת ז, בההוא זמנא צריך לברכא לה בשבע ברכאן דירתא כלה.

כד) בההוא זמנא ן דמתיחדין, א) ישקני מנשיקות פיהו. מאי נשיקות פיהו. תרין שפון דיליה, ותרין דילה, אינון ארבע גדפין דחיוון, דאתמר בהון ג) וארבע כנפים לאחת להם.

כה) וכד אתכלילן תרין אנפין דיליה ותרין דילה, וד' פ דרועין דתרווייהו, אתמר בהון ג) וארבעה פנים לאחת וארבע כנפים לאחת להם. ואינון ד' אנפין יהו"ה, ארבע גדפין אדני, בחבורא חדא יאהדונה"י.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

א) (שה"ש א) זהר בראשית ב' פה ציון א'. ב) ל ג"א בפחות (מנטובה בניהו וילנא). ן ג"א (יחזקאל א') ה"ו לעיל תקון ו'. (שם). אתקדשת כלה (בניהו). ן ג"א דאיהי (בניהו). ן ג"א דמתיחדין (מנטובה) (בראדי). פ ג"א שפון ול"ג דרועין (הגהות הגר"א).

מעלות הסולם

מאמר בראשית שיר תאב

פיהו. למה כתוב נשיקות פיהו פ"ד היה צריך לומר, ומשיב, אלא שתי שפתים שלו ושתי שפתים שלה. כלומר פי ה' ו', שהם ז"א ונוקבא. והשפתים הן ארבע כנפים של החיות שנאמר בהן וארבע כנפים לאחת להם. שנעשו שניהם כאחד.

כה) וכד אתכלילן תרין וכר': וכשנכללים ב' הפנים שלו וב' הפנים שלה, ד' זרועות של שניהם, נאמר בהם וארבעה פנים וארבע כנפים לאחת להם. ד' פנים הן ד' אותיות הוי"ה. וארבע כנפים הן ד' אותיות אדניי ובחבורם יחד הם יאהדונה"י.

פירוש. כי ז"א ה"ס אור החסדים וה"ס הוי"ה וה"ס פנים ומלכות ה"ס הארת חכמה וסוד אדניי, וסוד כנפים כמו כנף שהוא בסוף הבגד. וכשמתחברים יחד נמצא ז"א כלול מחסדים וחכמה יחד, ומלכות כלולה מחכמה וחסדים יחד, ויש שילוב הוי"ה אדניי בז"א, ושילוב הוי"ה אדניי במלכות. ויש פנים וכנפים בז"א, ופנים וכנפים במלכות. (ע"י זהר פנחס אות שי"ב)

ולתקנא לון ברזא קדישא דאיהי כלולה מעשר ספירן ואיהו פתורא דקב"ה. ואין קדושה פחות מעשרה. שהוא רומז ל' של השם, דהיינו חכמה.

כג) ובגין דטבעת איהי וכ': ומשום שטבעת היא בצורת י' הרומזת לחכמה שהיא קדושה, כעין זה פ', שהוא עגול בכל סביבותיו, בסוד אר"א עלאין המאירים בחסדים מכוסים, בה כלה היינו מלכות מתקדשת, וצריכים להכניס לה הטבעת, באצבעה. שהיא בצורת של אות ו' ונעשית ז' בסו"ה אשת חיל עטרת בעלה למעלה מחזה, ועטרה לראש צדיק, למטה מחזה. (ע"י לעיל תקון זה אות ג' וד') וצריכים שני עדים שהם נגד ב' ההי"ן של השם, ונשלם שם הוי"ה טבעת ואצבע הם י"ו וב' עדים ב' ההי"ן. וכשהיא בטבעת בראש אצבעה ונעשית ז' בעת ההיא צריכים לברך אותה בשבע ברכות, שהן ירושת הכלה, מו"א ומבינה. (ע"י זהר תרומה אות תשצ"א).

כד) בההוא זמנא דמתיחדין וכר': בעת ההיא של היחוד נאמר ישקני מנשיקות (דפו"י דף כ"ה ע"א * דף כ"ה ע"ב)

כו) כד מתחברין אתוון, אקרי חשמל: חיות אש ממללן, זמנין חשות זמנין ממללות. ובגינייהו אתמר, גדול העונה אמן יותר מן המברך. בגין דמתחברין חתן וכלה, תמניא אתוון כחדא.

כז) אינון ד' חיוון צ אינון אדני, ואינון אריה שור נשר אדם. אריה מקבל עליה י' במוחא. ובזמנא דאיהו בימינא, דאתמר ביה ד) ופני אריה אל הימין לארבעתם, הרוצה להחכים ידרים. שור לשמאלא, לקבל לבא. ה' הבל דלבא תמן ה, ה) מצפון זהב יאתה. בההוא זמנא דאיהו ה' בלבא, הרוצה להעשיר יצפין. כח) י"ה: דחילו, ורחימו. אבא ואימא. דרועא ימינא, ושמאלא. ויעב"ר:

מסורת הזהר

חלוסי גרסאות

ד) (שם). ה) (איוב ל"ז) זהר וארא טו ציון ר'. צ נ"א בסוגריים אינון אדני (דפו"י) ובדפוס מנטובה וילנא הגירסא הוא בלי סוגריים.

מעלות הסולם

מאמר בראשית שיר תאב

חכמה דשמאל ה' דהוי"ה, שה"ס ישו"ת הבל העולה מן הלב אל המוח, שם ה' שהיא בינה, מצפון זהב יאתה שה"ס חכמה דשמאל שנקראת זהב, בעת שהיא ה' בלב כלומר, בשליטת קו השמאל הרוצה להעשיר יצפין.

כח) י"ה דחילו ורחימו וכר': י"ה של השם הוי"ה הם יראה ואהבה, והם אבא ואמא, כי אבא ה"ס או"א עלאי, יו"ד של שם הוי"ה אבא עלאה שבו גנוו חכמה סתימאה דא"א ה"ס י' הפשוטה, ואמא עלאה ה"ס המילוי ו"ד שביו"ד. ואמא ה"ס ישו"ת, ה' ראשונה של הוי"ה. זרוע ימנית ושמאלית שהם חסד וגבורה דא"א, אבא אחיד ותלייא בחסד, ואמא אחיד ותלייא בגבורה. ויעב"ד בגימטריא חסד וגבורה, העולים לחשבון ע"ב תיבות. ורי"ו אותיות, מג' פעמים ע"ב אותיות שכגימטריא רי"ו מע"ב שמות היוצאים מצרוף ג' פסוקים ויס"ע זיב"א וי"ט שבכל פסוק יש ע"ב אותיות שהן רי"ו אותיות ומצרוף ג' הפסוקים יחד נעשים ע"ב שמות ג' אותיות בכל שם, (ע"י זהר בשלח אות קע"ג) וז"ס ויעב"ר סוד עיבור הכולל שניהם: ע"ב שמות ורי"ו אותיות.

פירוש. סדר עליית תחתון לעליון לקבל תקונו הוא ע"י זה שהעליון מעלה את אח"פ שלו עצמו המלוכשים בתחתון, ורשימותיו של גלגלתא עינים דתחתון המלבישים על אח"פ דעליון עולים עמהם שהם המין דתחתון, ומתחלה מתקן העליון את אח"פ שלו, ואח"כ נעשה זוג על המין דתחתון, ומזוג זה נולד ויוצא קטנות של התחתון, ועליית אח"פ נעשית ע"י

כו) כד מתחברין אתוון וכר': כשאותיות של הוי"ה אדני מתחברות יחד, נקרא חשמל. שפירושו חיות אש ממללות עתים חשות עתים ממללות, (ע"י חגיגה יג:) והיינו כשז"א ומלכות שה"ס קול ודבור הס בוזוג דהיינו בתפלת העמידה, אז עיקר השליטה הוא לז"א שהוא בחינת חסדים, והארת חכמה שה"ס אדני ודבור אע"פ שמאירה ג"כ, נבחנת לדבור בחשאי, כלומר בלי שליטה, וזהו עתים חשות, ובעת שאין זוג, אז ניכרת שליטת המלכות שה"ס דבור והארת חכמה ואז עתים ממללות. ובשבילם נאמר (ברכות נג:) גדול העונה אמן ושב"ס היחוד יאהדונה"י שבגימטריא אמן יותר מן המברך, כי היחוד של הוי"ה אדני בשילוב לא נעשה בברכות של התפלה ולא בתפלת העמידה, בלחש, אלא כשהשליח צבור חוזר התפלה ועונה אמן והוא גדול יותר משום שמתחברים חתן וכלה שהם ז"א ומלכות, שהם שמונה אותיות של הוי"ה אדני כאחד. שהם בגימטריא אמן.

כז) אינון ד' חיוון וכר': ד' חיות אלו, הן ד' אותיות משם אדני שהוא מלכות, והן: אריה, שור, נשר, אדם. ומפרש איך הן מתייחדות עם ד' אותיות הוי"ה, אריה מקבל עליו י' במוח, כי כל בחינה משם אדני מקבלת מבחינה שכנגדה משם הוי"ה, ובעת שהוא בשליטת הימין שהוא חסדים, שנאמר בו ופני אריה אל הימין לארבעתם, אז הרוצה להחכים ידרים, ומקבל חכמה דימין מא"א עלאין שה"ס י' דהוי"ה שרד הוא לשמאל נגד הלב, היינו (דפו"י דף כ"ה ע"ב)

חסד וגבורה, דסלקין לחושבן ע"ב תיבין, ק ורייז אתון דע"ב שמהן, ר ודא רזא דוי"עבר, עיבור כלל ש תרוייהו.
 (ט) ו, דא אורייתא, ת דשריא בפומא. וברוחא דפומא פרחת א על נשר, דנשר איהו ב חוטמא, תרין גדפוי ג דיליה, תרין שפון. ועלה אתמר, ו) כי עוף השמים יוליך את הקול ובעל כנפים יגיד דבר. ודא עמודא דאמצעייתא, דחכמה ובינה אינון נסתרות במוחא ולבא, ברחימו ודחילו, ואורייתא בלא דחילו ורחימו, לא פרחת לעילא. ד
 (ל) ה וכתר, ביה תליין בני חיי ומזוני. דאיהו מזלא דכולהו. ואיהו לא

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ו) כי עוף השמים יוליך את הקול (קהלת י') לעיל בהקדמה דף כ"ז צ"כ.
 ק נ"א רייז תיבין ואתון דע"ב שמהן ול"ג ע"ב תיבין (מנסובה). ר נ"א ודא רזא דעיבור ויעבר ול"ג דויעבר עיבור כלל תרוייהו (מנסובה). ש נ"א בתרוייהו (כסא מלך). ת נ"א שריא (מנסובה) נ"א דשרי (מעזיבוז). א נ"א בסוגריים על (וילנא). ב נ"א פומא ול"ג חוטמא (הגהות הגר"א). ג נ"א דילה (מנסובה בניהו בראדי). ד נ"א מוסיף בהאי (למברג באלבאן). ה נ"א בסוגריים והאי נשר (דפו"י) ובמנסובה הגירסא ובהאי נשר ול"ג וכתר ביה ודפוס מעזיבוז הגירסא בלי סוגריים ובהאי נשר וכתר ביה.

מעלות הסולם

מאמד בראשית שיר תאב

מוחין דעבור, המרומים בויעבר ע"ב רייז. (ע"י בהקדמת ספר הזהר את קי"ז ובתלמוד ע"ס דף תרט"ו ד"ה עבור).
 (ט) ו' דא אורייתא וכו': ו' של שם הוי"ה זו תורה שה"ס אור הרוח השורה בפה, שהוא מלכות נפש דרוח, וברוח הפה בסו"ה כי חיים הם למוצאיהם, פורח אור החוזר ממטה למעלה על נשר כי נשר הוא חוטם, ב' כנפים שלו הם ב' שפתים, ועליו נאמר כי עוף השמים, היינו נשר כמ"ש דרך נשר בשמים, יוליך את הקול ובעל כנפים יגיד דבר, וזה היינו הנשר שה"ס חוטם הוא עמוד האמצעי, כי חכמה ובינה שהם בחינות אריה שור, הם נסתרות במוח ולב, באהבה ויראה, ונשר ה"ס תורה וקו אמצעי המכריע בין חכמה ובינה שהם אהבה ויראה זנכלל מהם, ותורה בלי אהבה ויראה שהם חכמה ובינה לא פורחת למעלה.
 (ל) וכתר ביה תליין וכו': וכתר היינו הדיקנא דא"א בו תלויים בני חיים ומזונות שהוא מצליח את כלם, והוא כתר, לא תלוי במזל, ומשום זה העמידו (מועד קטן כ"ח). בני חיים ומזונות, לא בזכות הדבר תלוי, אלא במזל תלוי הדבר, כי חסד הוא זכות פירוש

ע"י הארת חכמה הנמשכת מישו"ת. שה"ס אור ע"ב המאיר בכל אחד מאח"פ והם ג' פעמים ע"ב, שהם רייז אותיות, שהן בגימטריא ר"איה דהיינו אור עינים שהוא חכמה. ואח"כ לעת גדלות הם מקבלים המוחין העליונים שנקראים ע"ב דכורין דהיינו ע"ב דע"ב כי הארת ע"ב של ישו"ת היא ג' ע"ב מס"ג מ"ה ב"ן, ואז ע"י ע"ב דכורא מתלבשים רייז אותיות בהארת ע"ב העליונה, והאותיות מתחברות לתבות ונעשות לע"ב שמות.
 וזה אמרו ויעבור חסד וגבורה כי חסד הוא הארת ע"ב העליונה שבגימטריא חסד. ורייז הוא ג' ע"ב שבגימטריא גבורה. דסלקין לחושבן ע"ב תיבין כי החסדים של ע"ב העליון, מסדרים את הרייז אותיות בתקון קוים של שלש אותיות בכל תיבה והם רייז אתון דע"ב שמהן דהיינו מוחין דחכמה בשלמות. ודא רזא דויעבר עיבור כלל תרוייהו דהיינו רייז אותיות וע"ב שמות. כי בעת שהם אותיות לבד עוזן אינון מתוקנות להתלבשות חכמה וכשנעשים לתבות ע"י ע"ב העליון אז הם נשלמים להלביש את אור החכמה בתוך התבות. ומזדווגים על המ"ן של התחתון שהם (דפו"י דף כ"ה ע"ב)

תלייא במזלא. ובגין דא אוקמוהו, בני חיי ומזוני לאו בזכותא תליא מלתא, אלא במזלא תליא מלתא. דחסד איהו זכותא.

לא) ה' זעירא, דמות אדם, בה אשתלים יהוה והיא ז מלכותא קדישא, איהי מצוה, עשיית פקודין. דאיהי שריא ברמ"ח אברים. ותורה ומצוה עלייהו אתמר ז) והנגלות לנו.

לב) ה' ותורה ומצוה בלא דחילו ורחימו, לא יכילת לסלקא ולמיקם ט קדם יה, איהי כללא דכלא. ועל כלא אד"ם: יו"ד ה"א וא"ו ה"א. דא מחשבה. דסליק כלא עד אין סוף.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ז) (דברים כט) זהר פרשת שלח טו ציון ה'. ו ג"א דמצוה ול"ג דחסד (הגהרות הגר"א). ז ג"א בסוגריים ה' (דפו"י) ודפוס וילנא מנטובה הגירסא ה' בלי סוגריים. ח ג"א ל"ג ותורה (מנטובה). ט ג"א קדם י"י על כלא אדם יוד הי ואו הי (מנטובה).

מעלות הסולם

מאמר בראשית שיר תאב

נגד רמ"ח מצות עשה. ותורה ומצוה עליהם נאמר והנגלות לנו, (ע"י רע"ח נשא אות נ' ונ"א) ורזא דמלה הכי הוא ודאי, דאי ב"ג דחיל לקב"ה או רחים ליה, דא לא ידע ב"ג אחרא, בגין דאיהו מלה דלא אתגליא אלא בינו לבין קונו. אבל ב"ג דמתעסק באורייתא ואזיל בפקודין דעשה דא אתגליא לכל ב"ג וכר.

לב) ותורה ומצוה בלא וכר: ותורה ומצות בלי התעוררות של יראה ואהבה, לא יכולה לעלות ולקום לפני יה, כלומר ליחד שם יה בונה להמשיך המוחין דא"א לזו"ן. היא היינו המלכות היא כוללת את כלם כי כל הספירות נכללות בה. ועל כלם אדם: יו"ד ה"א וא"ו ה"א, זה מחשבה, היינו ז"א במוחין זגלות, המעלה את כלם עד אין סוף. כי ע"י עלייתם של זו"ן עולים כלם.

פירוש, יש ב' בחינות. א' הוא ז"א שנקרא אדם בסוד הוי"ה במלוי אלפין יו"ד היא וא"ו ה"א בגימטריא מ"ה כמספר אדם. ב' היא המלכות שנקראת אדם, בסוד החיה הרביעית שנקראת פני אדם (כנ"ל אות ל"א) להיות שעצם המלכות שה"ס מדת הדין נגנוה ונעלמה, ומה שנגלה בספירת המלכות היא רק המלכות הממותקת בבינה שהיא נחשבת ליסוד ולא למלכות עצמה, ולכן נקראת דמות אדם או פני אדם שהיא מקבלת לתוכה הארת ג' הקוים של אריה שוד נשר, ועצם בחינת אדם אין בה.

במלכותא

פירוש, כי בהיכל זכות עיקר שליטה הוא לבחינת אהבה, כי הזדונות אינם נהפכים לזכיות אלא ע"י אהבה, כמ"ש חז"ל (יומא פו:): שע"י תשובה מאהבה זדונות נעשים לו זכיות, אמנם במזל העליון שה"ס שערות דיקנא דא"א, עיקר השליטה הוא שם לבחינת יראה, כי ע"כ נקראות שערות, מלשון סערות. ובנים חיי"י ומזונות אינם נמשכים אלא בכח היראה, וע"כ הם לא יכולים לבא מהיכל הזכות. אלא משערות דיקנא דא"א ששם מדת היראה.

וזה אמרו וכתר שה"ס שערות דיקנא ביה תליין בני חיי ומזוני וכר' דחסד איהו זכותא שה"ס אהבה שעל ידה נעשים הזדונות לזכיות, ובני חיי ומזוני לאו בזכותא תליא מלתא שה"ס אהבה, אלא במזלא תליא מלתא שה"ס יראה. ובזה מובן היטב מ"ש רבינו האר"י ז"ל שע"כ לא נזכרו אבא ואימא באדרא רבא. משום שאו"א הם נכללו בדיקנא, שלכאורה תמיה מה ענין או"א אצל דיקנא, ובהנ"ל מובן שהם כמעט בחינה אחת ממש, דהיינו יראה.

לא) ה' זעירא דמות וכר': ה' הקטנה, דהיינו ה' אחרונה של שם הוי"ה, שה"ס ה' זעירא דבהבראם, היא דמות אדם בסו"ה ודמות פניהם פני אדם. בה משתלם השם הוי"ה, דהיינו יראה ואהבה תורה ומצוה. והיא היינו ה' היא המלכות הקדושה, היא מצוה היינו עשיית מצוות. שהיא מלכות שורה ברמ"ח אברים שהם (דפו"י דף כ"ה ע"ב)

לג) במלכותא אשתלים כלא, עילא ותתא. ואיהי כלילא מד' פרשיין דק"ש, דאינון רמ"ח - תיבין עם אל מלך נאמן. ובגין דלא כ יעבדון הפסקה תקינו למהדר שליחא דצבורא, י"י אלקיכם אמת.

לד) וכד ישראל אמרין שמע, ז ודאי ח חיוון נ שמטין גדפייהו. ט באן אתר. בכנפי מצוה, דאתמר בהון ח על ארבע כנפות כסותך אשר תכסה בה, דאיהו כגוונא דמעיל האפוד, דפעמונים ורמונים אינון לקבל חליין וקשרין. שולי המעיל, אינון לקבל כנפי מצוה.

לה) ואינון ה' קשרין, לקבל ט שמע ישראל י"י אלקינו י"י. דאינון לקבל ה' נימין דכנור דדוד, ע דהיה מנגן מאליו. י"ג חליין כחשבן אח"ד דקלא דנגונא סלקא באחד.

לו) ודא ח"י בין חליין וקשרין לכל סטר, סלקין ע"ב. ודא איהו י והוכן בחסד כסא. חסד : ע"ב. כל מאן דאתעטף בעטופא דמצוה, כאילו אתקין פ כרסייא

חלופי גרסאות

מסודת הזהר

ח) (דברים כ"ב) ת"ז תקון ל"ח תקון ס"ט. ט) י ג"א ל"ג תיבין (מנטובה). כ ג"א עבדון (מנטובה).
 דברים ו') זהר פרשת בא ס"ו ציון ס'. י) (ישעיה ט') זחר משפטים קס"ו ציון ט'.
 ל ג"א ל"ג ודאי (בניהו). ח ג"א בסוגריים מארי (דפו"י) ודפוס בניהו הגירסא בלי סוגריים. נ ג"א שמעין (קושטנדינא הראשון). ס ג"א באן אתכרכת ול"ג אתר (מנטובה) ג"א באן אתר אתכרכת (כסא מלך). ע ג"א דהוה וילנא (בניהו). פ ג"א כרסייה (מנטובה).

מעלות הסולם

מאמר בראשית שיר תאב

בברכת אהבת עולם), כי הטלית הוא כעין מעיל האפוד, הפעמונים והרמונים שנאמר ונשמע קולו בבואו אל הקודש (ע"י זהר בלק אות תל"ה) הם נגד החוליות הקשרים של הציצית, שולי המעיל הם נגד כנפי מצוה.
 לה) ואינון ה' קשרין וכו': והם ה' קשרים נגד חמש מלים של שמע ישראל, ה' אלקינו, ה'. שהם נגד ה' נימין מכנור של דוד, שהיה מנגן מאליו, ונשמע קולו, (ברכות ג'): י"ג חוליות, כי יש ל"ט כריכות, וכל ג' כריכות נחשב אחת, כחשבון אחד, שקול הנגון עולה באחד, כמ"ש חז"ל כל המאריך באחד מאריכין לו ימיו ושנותיו (ברכות יג'): לז) ודא ח"י בין ח"י: וזה ח"י בין החוליות שהם י"ג והקשרים חמשה, ביחד הם ח"י לכל צד של הטלית בארבע כנפות עולים ע"ב. וזהו מה שנאמר, והוכן בחסד כסא, חסד בגימטריא ע"ב, וכל מי שמתעטף בעטיפה של מצוה, הרי הוא כאלו תקן כסא אל הקב"ה. פירוש. כי ב' צבעים רשומים בטלית, אחד לבן ואחד תכלת, ועל ב' צבעים אלו נאמר ותחת

לג) במלכותא אשתלים כלא וכו': כלם נשלמים עם ספירת המלכות, למעלה ולמטה כי מלכות דעליון היא כתר לתחתון, ולכן היא נקראת שלמים, (ע"י פנחס אות תתל"ט) היא כלולה מר' פרשית של קריאת שמע, כי פרשה ראשונה היא שמע ישראל ובשכמל"ו. ופרשה שניה היא ואהבת, ופרשה שלישית היא והיה אם שמוע, ופרשה ד' היא פרשת ציצית, שהן רמ"ח תיבות, בפרשה א' י"ב תיבות, ובפרשה ב' מ"ב, ובפרשה ג' קכ"ב, ובפרשה ד' ס"ט, שהן רמ"ה תיבות, עם ג' תיבות אל מלך נאמן, הן רמ"ח תיבות, וכדי שלא לעשות הפסקה בין ברכת הבוחר לעמו ישראל באהבה לשמע תיקנו שהשליח צבור יחזור לומר ה' אלקיכם אמת. (ע"י ז"ח רות מאות תשי"ד עד אות תשי"ו).
 לד) וכד ישראל אמרין וכו': וכשישראל אומרים קריאת שמע, ודאי החיות פורשות כנפיהן, כמ"ש ואשמע את קול כנפיהם. שואל באיזה מקום אנו מרמזים את זה ומשיב, בכנפי מצוה היינו הטלית, שנאמר בהן על ארבע כנפות כסותך אשר תכסה בה, (ע"י שער הכונות (דפו"י דף כ"ה ע"ב)

לקב"ה. ואינון יאהדונה"י, לכל חד ארבע אנפין, וארבע גדפין, סלקין ס"ד, ותמניא אתוון יאהדונה"י סלקין ע"ב. צ וכנפי מצוה * אולפין רזא, דאינון ח' חוטין לכל סטר, לקבל ארבע אנפין וארבע גדפין, דכל חיה. ובחשבוך זעיר דחנוך, איז איהו שד"י. אז ישיר בכל אתר.

לז) ואמרו מארי מתניתין כל מאן דפחית, לא יפחות משבע וכל מאן דאוסף, לא יוסיף על י"ג. ואינון ז', לקבל ז' ימי בראשית. דרמיון לז' שמהן אבגית"ן וכו'. ועלייהו אתמר, ג) שרפים עומדים ממעל לו שש כנפים שש כנפים לאחד. ק) דבהון פרחת צלותא לעילא. ואינון ר) תמן מ"ב, לקבל מ"ב אזכרות, דאינון בתפלין דיד ט) ותפלין דרישא. ועלייהו אתמר, ו) וראו כל עמי הארץ כי שם י"י וגו'.

לח) ואינון תכשיטין דכלה, תפלין דרישא עטרת זהב ברישא דכלה.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

כ) (ישעיה ו') זהר חדש כרד י"ט פרשת יתרו צ נ"א מוסיף בסוגריים ותלת זמנין ע"ב סלקין דף כ"ח ציון ל'. ז) (רברים כ"ח) לעיל ל"ד צ"א. רי"ו דא הוא אריה שאג מי לא יירא ובמנטובה הגירסא בלי סוגריים. ק) נ"א בהון (מנטובה). ר) נ"א בסוגריים תמן (וילנא). ש) נ"א ותפלי (בניהו) וכן בכל המאמר הזה.

מעלות הסולם

מאמר בראשית שיר תאב

וכן סוד הציצית מלשון ציץ ומציץ (ע"י שער הכוונות דרוש ב') שה"ס הארת חכמה, בכל מקום, בלי שום פחד מן החצונים (ע"י בטלם שלח מאמר הציצית).

לז) ואמרו מארי מתניתין וכו': ואמרו בעלי המשנה (מנחות לט.) כל מי שפוחת מן הכריכות, אל יפחית משבע, וכל מי שמוסיף אל יוסיף על י"ג, והן שבע נגד שבעת ימי בראשית, שמלכות כלולה מהם, שרומזים לז' שמות אבגית"ן וכו', שבכל שם יש שש אותיות, ועליהם נאמר שרפים עומדים ממעל לו שש כנפים שש כנפים לאחד, שבהן פורחת ועולה התפלה שה"ס מלכות למעלה. והן שם מ"ב אותיות, שש פעמים שבע, נגד מ"ב שמות שהם בתפלין של יד, ותפלין של ראש. ועליהם נאמר וראו כל עמי הארץ כי שם ה' וגו'. וי"ג ה"ס י"ג מדות הרחמים, ומלכות היא פתח לכלם וכוללת כלם. (ע"י זהר שלח אות שמ"א).

ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר. לבנת היא הלבן של הספיר, כי ספיר כלול מב' צבעים, שהם רחמים ודין דהיינו לבן שהוא רחמים, ושחור שהוא שחרית של תכלת. וה"ס ב' השמות הוי"ה אדנ"י הוי"ה ה"ס לבן, ואדנ"י ה"ס תכלת. וו"ס הכתוב כמראה אבן ספיר דמות כסא, מה הכסא יש לה ע"ב גשרים שהם ע"ב אורות, כן הוא האדם המתעטף בטלית רשום בע"ב קשרים וחוליות של הציצית (כנ"ל אות ל"ה) בד' כנפות בגדו, כנגד הכסא שהוא מלכות שיש בה ד' חיות לכל צד. וזה אמרו כל מאן דמתעטף בעטופא דמצוה כאלו אתקין כרסויא לקב"ה. (כן מבואר בזהר פנחס רעיא מהימנא אות רנ"ה רנ"ו ע"ש). והם היינו ד' כנפות של הטלית, וכן ארבע החיות של הכסא הן משולבות מב' שמות יאהדונה"י, לכל אחד ד' פנים וד' כנפים. דהיינו כפול שמונה עולים ס"ד. ועם שמונה אותיות יאהדונה"י השורשיות עולים ע"ב. וכנפי מצוה היינו הציצית, לומדים לנו סוד, שהם שמונה חוטין לכל צד מן הטלית נגד ד' פנים וד' כנפים של כל חיה, ובמספר קטן של חנוך אז הוא בגימטריא שדי, שע"י מתגלים כל האורות. (ע"י לעיל אות כ') אז ישיר מלשון שירה והסתכלות (דפו"י דף כ"ה ע"ב *) דף כ"ו ע"א)

לח) ואינון תכשיטין דכלה וכו': ותפלין הם תכשיטי כלה שהיא מלכות, תפילת של ראש, הם עטרת זהב בראש הכלה, ותפילת של יד, ו טבעת שבורועה. הרי כשהכלה מתוקנת ומלובשת

ותפלין דידי, טבעת דדרועא. הא כלה מתתקנא בתכשיטין דילה, צריך לקרא לחתן דילה. הה"ד, ח) שמע ישראל, והא אינון בחופה.

לט) ח צריכא עמא קדישא למיקם בעמידה קדמיהון, עם חזן לברכא לון בו' א ברכאון, ולקדשא ב החתן ג והכלה בקדמיתא בקדושין. ובעמדם עמא קדישא, וחזן לברכא לון. חיוון קדישין דהוו מנגנין ד בגדפיהון, תרפינה כנפיהון. מ) ש של תפילין, דא אימא עלאה. עלה אתמר, ג) וראו כל עמי הארץ כי שם יהוה נקרא עליך ויראו ממך. שיין סליק אתווי שיס, ה' דיך כהה שסייה. ורמ"ח פקודין דכלילן ברמ"ח תיבין דק"ש בד' פרשיין, הא תרי"ג. עלייהו

חלופי גרסאות

ח) דברים ו' לעיל ציון ט'. ג) דברים כח) לעיל
 ת נ"א צריכין (מנטובה ועוד). א נ"א ברכן
 (מנטובה קושטנדינא). ב נ"א ל"ג החתן לכלה
 (מנטובה). ג נ"א ל"ג והכלה נ"א לכלה (מעזיבון).
 ד נ"א בגדפין ובסוגריים בגדפיהו (מנטובה).

מסורת הזהר

ח) דברים ו' לעיל ציון ט'. ג) דברים כח) לעיל
 בהקדמה דף ל"ד צ"א.

מעלות הסולם

מאמר בראשית שיר תאב

עם חזן לברך אותם בשבע ברכות. ומתחלה לקדש החתן והכלה שהם זו"ן בקדושין. ובעמדם עם הקדוש והחזן לברך אותם. החיות הקודש שהיו מנגנות בכנפיהון, בק"ש תרפינה כנפיהון. בעמידה דלחש.

פירוש. אחר התקון של הקדושה והברכות שלפני שמונה עשרה היא עולה לאצילות לזווג הג"ר של המוחין בעמידה בלחש כנ"ל, ובחזרת הש"ץ הם עולים באצילות עצמו. וחוזרים לעשות כל אותם התקונים בקדושה וברכות ויחוד. והחילוק הוא שבראשונה היתה בלחש לפי שהזווג היה במקום נה"י שיש פחד מן החצונים הנאחזים למטה. אבל אחר עלייתם באצילות למעלה. אין שום פחד ואומרים בקול רם. (עי' בשער הכוונות דרושי חזרת העמידה דרוש א').

מ) ש' של תפילין וכו': ש' של תפילין
 זו אם העליונה היינו בינה, המאירה בג"ו דחכמה, שה"ס ש' כי ספירות בינה הן מאות. עליה נאמר, וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך. אותיות שיין עולות לחשבון שיס, ה' של יד כהה שהיא מלכות הם ביחד בינה ומלכות שסייה. ורמ"ח מצות הכלולים ברמ"ח תיבות של ד' פרשיות דק"ש (כנ"ל אות ל"ג) הרי תרי"ג. עליהם נאמר זה שמי לעלם וזה זכרי לדר דר, שמי עם י"ה שסייה כי שסייה לאוין הם תקוני החכמה שה"ס ג"ר וע"כ הם בסוד י"ה. זכרי עם ו"ה רמ"ח. כי רמ"ח מצוות עשה הם תקוני החסדים שהם ז"א

ומלובשת בתכשיטים שלה. צריכים להזמין את החתן שלה. ז"ש שמע ישראל, והרי הם בחופה. פירוש. שורש מוחין דו"ן מתחיל מאר"א דהיינו מבינה שיצאה לחוץ מראש א"א. ובינה זו נחלקה לג"ר ווי"ק. ג"ר שלה נתקנו לאר"א עלאין ווי"ק שלה לישסו"ת ולפיכך כשאנו ממשיכים מוחין לזו"ן אנו מחויבים להמשיכם משורשם. היינו מאר"א לישסו"ת. ומישסו"ת לזו"ן ותפילין הם מוחין דג"ר המאירים בהארת חכמה מקו השמאל שע"י שמירה גדולה בסוד פחד יצחק הם נמשכים לזו"ן ולנשמות הצדיקים, ועכ"ז אין אנו יכולים לקיים המוחין הללו שהם מהארת שמאל. בלי התלבשותם בחסדים של קו האמצעי, שהוא ז"א. ואחר הזווג דו"ן פב"פ אז אנו מקבלים המוחין דחכמה וחסדים יחד בשלימות. וזווג זה דו"ן מתחלק לשנים, א' זווג דו"ק דמוחין שפירושו שאע"פ שהם כלולים מהארת חכמה. עכ"ז אין מקבלים אלא חסדים, וזווג זה נקרא כניסה לחופה. וזה אמרו צריך לקרא לחתן דילה היינו להזמין את ז"א שעיקרו הוא חסדים הה"ד שמע ישראל היינו להמשיך את ר"ק דמוחין והא אינון בחופה כי זווג זה המאיר בחסדים לבד נקרא חופה. הרומזת על חסדים מכוסים. וזווג שני שהוא זווג דג"ר שמאירים הן חכמה והן חסדים נעשה בתפלת שמונה עשרה בשיום שלום (עי' זהר תרומה אות מ"ה).

לט) צריכא עמא קדישא וכו': צריך העם הקדוש היינו ישראל לעמוד בעמידה לפנייהם. (דפ"י דף כ"ו ע"א)

אתמר, (ט) זה שמי לעלם וזה זכרי לדר דר. שמי עם י"ה שס"ה, זכר"י עם ו"ה רמ"ח, וכלא תרי"ג. אורייתא אייה שמא דקב"ה.
 (מא) ועוד, ציצית ה אייה כרסיא. תפלין, קב"ה דנחית על כרסיא, דקראן ליה בק"ש, הא קב"ה יתיב על כרסיא. צריכין למיקם ו בגיניה בצלותא דעמידה. תלת חיילין ז דילה אתיין בזמירות שירות ח ותשבחות. בהוא זמנא דאיהו על כרסייה, מה ט אמרין, י אל מלך יושב על כסא רחמים כ ומתנהג בחסידות.
 (מב) האי תקונא אייה לגבי צדיקים גמורים, דמתקנין כרסייא לקב"ה בציצית, ונחתין ליה בתפלין, וקיימין קדמוהי בצלותא. לבינונים ציצית

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

(ט) (שמות ג') לעיל בהקדמה דף ס"ג צ"א. ה ג"א איהו (כסא מלך טשערנאוויץ). ו ג"א בגינה (וילנא). ז ג"א דילה (מנסובה בניהו). ח ג"א ותשבחות (טשערנאוויץ בניהו). ט ג"א אמרין (וילנא). י ג"א בסוגריים כתיב ביה (דפו"י). כ ג"א מתנהג (מנסובה טשערנאוויץ וילנא).

מעלות הסולם

מאמר בראשית שיר תאב

יוס מנוחה, נאמר בהם למען ינוח שורך חמורך. ורשעים, במצות ציצית ותפלין הם מקשרים לכל המקטריגים שלהם.
 ביאור הדברים, צדיקים בינונים ורשעים הנאמר כאן צדיקים הם נקראים על שהם מצדיקים את השגחתו יתברך שמו, דהיינו שזכו לתשובה מאהבה, שזדונות נעשו להם כזכות, שפירושו שלא זה לבד שהשם מוחל לו על העברות שעשה בזדון, אלא כל עבירה וזדון שעשה נהפך לו למצוה ולזכות, ואחר שזוכה האדם להארת פנים במדה כזו, הנה נמצא שש ושמח על כל רגשי היסורים והמכאובים המרים והטרדות המרובות שעברו עליו מעודו, כי המה הם שגרמו והביאו לו את כל הזדונות אללו שנהפכו לו עתה למצוות ולזכות, מסבת הארת פניו ית' המפליא פלאות, וכל צער וטרדה שהעבירו אותו על דעתו נהפך ונעשה לו עתה לבחינת גרם והכנה רגילה לקיום מצוה, ולקבל עליה שכר גדול ונפלא לנצח, ונהפך לו כל צער לשמחה גדולה, וכל רעה לטובה נפלאה, ויש על זה משל ידוע ליהודי אחד שהיה נאמן בית אצל אדון אחד, והאדון היה אהב אותו וכל הענינים של האדון נעשו על ידי היהודי, וקרה פעם שהאדון נסע למרחקים והניח עסקיו בידי ממלא מקומו שהיה שונא ישראל, או הממלא מקום העליל על היהודי ועשה עליו משפט ופסק לתת לו חמש מכות בפומבי בכדי להשפילו מאד, לימים חזר האדון, הלך היהודי אליו

ז"א וע"כ הם ו"ה. וכלם יחד הם תרי"ג. ותורה שה"ס ז"א במוחין דגדלות, היא שמו של הקב"ה, בסוד כי שס ה' וגו' כי יראה ואהבה ה"ס י"ה, ותורה ומצוה ה"ס ו"ה. (כנ"ל אות כ"ט).
 (מא) ועוד ציצית אייה וכו': ועוד, מצות סלית וציצית היא כסא (כנ"ל אות ל"ו) הפילין שאם מוחין דג"ר שבהם הקב"ה יורד על הכסא, שמומינים אותו בק"ש היינו ע"י התלבשות הארת החכמה של התפלין בחסדים של ק"ש, (כנ"ל אות ל"ח) הרי הקב"ה יושב על הכסא שה"ס החופה ו"ק דמוחין כנ"ל, לכן צריכים לעמוד בשבילו בתפלת העמידה, להמשיך ג"ר דמוחין. (ע"י בסלס תרומה אות קכ"ו) כי ישיבה ה"ס ו"ק, שנה"י אינס מגוליס והחטר נה"י דכליס חסר ג"ר דאורות. ועמידה ה"ס ג"ר כעומד המגלה כל קומתו. שלש מחנות מצבאות של המלכות שהם אופנים מעשיה, זחיות מיצירה, ושרפיס מבריא, באות בזמירות, שירות ותשבחות של התפלה. בעת ההיא שהוא יושב על הכסא, דהיינו אחר השמונה עשרה, אומרים אל מלך יושב על כסא רחמים ומתנהג בחסידות.

(מב) האי תקונא אייה וכו': תקון זה הוא אצל צדיקים גמורים, שהם מתקנים כסא להקב"ה במצות ציצית, ומורידים כלומר ממשיכים לו מוחין דהארת חכמה במצות תפלין, ועומדים לפניו בתפלה. לבינונים מצוות ציצית ותפלין הם כשור לעול וכחמור למשא. ובשבת שהוא (דפו"י דף כ"ו ע"א)

ותפילין אינן כשור לעול וכחמור למשאוי. ובשבת אתמר בהון, (ט) למען ינות שורך וחמרך. לרשעים אינן קשורא לכל מקטריגין דלהון.

מסורת הזהר

(ט) (שמות כ"ג) זהר פרשת צו כ"ב ציון ז'.

מעלות הסולם

מאמר בראשית שיר תאב

מן העבירות, ונמצא שתשובתו היא רק מיראת העונש, ונבחנים לבינונים משום שרגשותיהם מתחלק לב' חלקים, הנקראים ב' כפות מאזנים, כי עתה שזכו לגילוי פנים הרי השיגו מכאן ואילך את השגחתו יתברך הטובה, ויש להם כף זכות. אמנם כל הצער והיסורים מזמן העבר מטרם שזכו אל התשובה האמורה הרי כל אלו עומדים בעינם, ונקראים כף חובה, וכיון שיש להם ב' הכפות הללו הערוכות זו לעומת זו, הרי עת התשובה נמצאת להם בין החובה ובין הזכות ולכן הם נקראים בינונים.

משא"כ צדיקים גמורים שזכו לתשובה מאהבה כנ"ל שזדונות נעשים להם כזכיות הם נבחנים שהכריעו את כף החובה לכף זכות שכל הצער והיסורים שנחקקו בעצמותיהם הוכרעו עתה ונהפכו לזכיות וכל צער ועצב נהפך לתענוג נפלא. ולכן הם נקראים צדיקים גמורים על שם שהם מצדיקים השגחתו ית' מעולם.

ותדע שז"ס הנאמר בג' עולמות בריאה יצירה ועשיה אשר עשיה היא רובו רע, וגם אותו מיעוט הטוב שישנו בו מעורב ג"כ יחד עם הרע בלי להכירו (ע"י ע"ח שער מ"ח פ"ג) שלכן קראם אותם כאן בשם רשעים. ובחינות בינונים הם מעולם היצירה שעולם היצירה הוא חציו טוב וחציו רע. ובחינות צדיקים גמורים הם מעולם הבריאה שרובו טוב ומיעוטו רע וגם המיעוט הרע אינו ניכר, (ע"י בהקדמה לתלמוד עשר הספירות ענין זה באריכות).

וזה אמרו האי תקונא איהו לנבי צדיקים גמורים, שזכו לעבור ולשמש מול הדר אור פני המלך בהיכלו פנימה ומגלים בכל מצוה את האור המיוחד השייך לאותה מצוה שלכן המצוות נקראות בשם פקודין מלשון פקודין. ולכן הם מותקנין כרפויא לקב"ה בציצית וכו' היינו שכל מצוה מגלה את האור השייך אליה. לבינונים ציצית ותפילין כשור לעול וכחמור למשאוי, כי לאחר שזכו להשגה ברורה את שכרה של כל מצוה לעולם הבא, וזכו ג"כ להשיג תענוג נפלא בעת קיום כל מצוה בעולם הזה. וכן זכו להשיג את העונש המר של כל עבירה בעולם הבא, וזכו ג"כ להרגיש את טעמה המר של כל עבירה בעולם הזה בעודו בחיים. ומובן מאליו שהזוכה להשגחה גלויה כזאת הוא בטוח בעצמו שלא יחטא עוד, כמו שאדם בטוח שלא יחתוך את אבריו ויגרום לעצמו יסורים גדולים, וכן בטוח הוא שלא יעזוב מלקיים שום מצוה, כמו שאדם בטוח שלא יעזוב שום תענוג או ריוח גדול שיבוא לידו.

אליו וסיפר לו כל מה שקרה עמו, ויחר אפו מאד, ויקרא לממלא המקום ויצוהו לתת אל היהודי תכף בעד כל מכה אלף לירות, היהודי לקח את הכסף חמשת אלפים לירות, ושב לביתו ובכה, אמרו לו בני ביתו בחרדה, מה קרה לך עם הארון, סיפר להם, ואמר להם כעת אני בוכה על זה שלא הלקה אותי רק חמש מלקות, ולכל הפחות אם היה גותן לי עשר מלקות אז היה לי כעת עשרת אלפים לירות.

ורשעים הם: המרשיעים את קונם דהיינו שלדעתם והרגשתם מתנהג העולם בהנהגה והשגחה לא טובה ח"ו, שהם מקבלים מהשגחתו ית' יסורים ומכאובים ומרגישים רק רע תמיד, כמו שנאמר נתנני אלקים בידי לא אוכל קום, וארץ נתנה ביד רשע, והמה עוד מרשיעים יותר במה שחושבים שכל בני העולם מושגחים כמותם, ולכן הם נקראים רשעים, כי מתוך מעמקי הרגשתם מתגלה בהם השם הזה, ובאבנתא דלבא תליא, ולא חשוב כלל הדבור או המחשבה המצדקת השגחתו ית', בשעה שהיא מתנגדת להרגשת כל החושים והאברים שאינם יודעים לשקר בעצמם מאונס כמותה.

ובינונים הם: שזכו להשגת השגחת שר העונש בהחלט, שזכו להשיג בהשגה ברורה את שכרה של כל מצוה לעולם הבא, וזכו ג"כ להשיג תענוג נפלא בעת קיום כל מצוה בעולם הזה. וכן זכו להשיג את העונש המר של כל עבירה בעולם הבא, וזכו ג"כ להרגיש את טעמה המר של כל עבירה בעולם הזה בעודו בחיים. ומובן מאליו שהזוכה להשגחה גלויה כזאת הוא בטוח בעצמו שלא יחטא עוד, כמו שאדם בטוח שלא יחתוך את אבריו ויגרום לעצמו יסורים גדולים, וכן בטוח הוא שלא יעזוב מלקיים שום מצוה, כמו שאדם בטוח שלא יעזוב שום תענוג או ריוח גדול שיבוא לידו.

וזה נקרא תשובה מיראה כי הגם ששב אל השי"ת בלב ונפש עכ"ז הרי כל הבטחון שלו שלא יחטא עוד הוא מטעם השגחתו והרגשתו את העונש ויסורים הרעים הנמשכים

(ג) דהכי אינון ? עשרה כתרין עלאין, דמתלבשין בהון עשר אתוון, דהא לקבל דא ברא קב"ה. אבל כתרין תתאין, אינון קליפין לגבי כתרין עלאין, דמתלבשין בהון עשר אתוון מ בצלותא, נ למהוי כפויין תחותי כתרין תתאין.

(מד) ובזמנא דצדיקיא מתקנין בכנפי מצוה ובתפילין, ס אתכפיין תחותייהו כתרין תתאין. ע בההוא זמנא יעול מלכא בהיכליה, דאיהו אדני, כגוונא דא יאהדונה"י, הא מלכא בהיכליה, מאן דבעי למשאל שאילתוי, יעול. ובג"ד (ג) אדני שפתי תפתח.

(מה) בתלת קדמאין, יסדר בר נש שבחוי, כעבדא דמסדר שבחוי קדם רביה. דאלין תלת כתבין כל זכוון. ותלת בתראין חתמין. ובגין דא צריך פ בר נש

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ג) (תהלים נ"א) לעיל בהקדמה דף כ"ח ציון ס'. ל ה"ג בדפוס מנטובה ובכל הדפוסים הגירסא עשרה כתרין תתאין דהא דא לקבל דא ברא קב"ה ול"ג עלאין דמתלבשין בהון עשר אתוון דפוס מעזיכוו ובניהו הגירסא עשרה כתרין דהא דא לקבל דא ברא קב"ה. מ נ"א הגירסא בסוגריים בצלותא (למברג ועוד). נ נ"א בסוגריים בגלות (דפו"י). ס נ"א אתכפיין תחותייהו כתרין תתאין וגריס הא מלכא קא אתיא (מנטובה). ע נ"א בסוגריים הא מלכא קא אתיא (דפו"י). פ נ"א ל"ג בר נש (מנטובה).

מעלות הסולם

מאמר בראשית שיר תאב

לעול וזכמור למשא בבחינת תרי"ג עיטין, ועשיה שהיא קודם לשמיעה. הגם שלא זכה עדיין לגלות את המצוות בבחינת פקודין, ובשבת שמאירה קדושת השבת אתמר בהון למען ינוח שורך וחמורך. לרשעים שעוד לא זכו לשום גילוי פנים שעליהם אומר הכתוב ואמר ביום ההוא הלא על כי אין אלקי בקרבי מצאוני הרעות האלה, כלומר שמאמינים עוד בהשגחת שکر ועונש, ואומרים שהצרות באות מחמת שאינם דבוקים בהשי"ת, הם מקיימים את המצוות ומתעטפים בטלית ומניחים תפילין. אינון קשורא לכל מקטריגין דלהון. הם קושרים את המקטריגים שלהם באופן שהם לא יכולים להם לכלותם ח"ו, עד שהם משלימים את מדת היגיעה להתחזק באמונת השי"ת עד שזוכים לגילוי פנים ולתשובה שלימה.

(מד) ובזמנא דצדיקיא מתקנין וכו': ובעת שהצדיקים מתקנים התקונים בכנפי מצוה היינו הציצית ובתפילין, נכפפים תחתיהם הספירות התחתונות, בעת והיא נכנס המלך שהוא ז"א בהיכלו שהוא אדני"י היינו מלכות, ונעשה היחוד כעין זה יאהדונה"י, מי שרוצה לבקש בקשותיו יכנס לבקש. ומשום זה נאמר אדני"י שפתי תפתח.

(מה) בתלת קדמאין יסדר וכו': בשלש ברכות ראשונות של שמ"ע דהיינו אבות, וגבורות, וקדושת השם. יסדר אדם שבחו של מקום, כעבד המסדר שבחים לפני אדונו. כי באלו שלש ברכות נכתבים כל הזכיות. כי ה"ס חג"ת שהם ידים העולים ונעשים לחב"ד שבהם נוהג הכתיבה ושלש ברכות אחרונות דהיינו רצה, והודאה, ושים שלום, חותמים. ומשום זה צריך האדם לעשות עצמו בהן כעבד שמקבל מתנה מרבו והולך לו, כי שם בשים שלום

(ג) דהכי אינון עשרה וכו': כי כך הן עשר ספירות העליונות של המלכות, שמתלבשות בהן עשר אותיות יו"ד היא וא"ו היא שהוא ז"א במוחין דגזלות, כי נגד זה ברא הקב"ה, אשר כל בחינה תקבל מבחינה העליונה שכנגדה, ולכן עשר אותיות, שהן ע"ס דז"א, מתלבשות בע"ס של המלכות. (עי' רע"מ פנחס אוז רפ"ז) (דפו"י דף כ"ו ע"א)

צ למעבד ק בהון כעבדא, דמקבל פרס מרביה, והלך ליה. דתמן איהי בית קבול, חותמא ר דקשוט. ואיהי מלכותא קדישא.

מו) ש באמצעיות צריך למשאל, דתמן ר'ו, חד מארי כתיבה, וחד מארי חתימה. ואינון ר עלאה, ו' תתאה, ת כלילן י"ב פרקין. תלת קדמאין, רישא ותרין

חלוסי גרסאות

צ נ"א למהוי (בראדי קושטאנדינא בניהו). ק נ"א ל"ג בהון (בניהו). ר ה"ג במנטובה ובכל הדפוסים הגירסא דקשורא ובסוגריים דקשוט. נ"א דקישוט (דפו"י). ש נ"א באמצעיתא (מנטובה מעזיבו). וז נ"א ל"ג כלילן י"ב פרקין (מנטובה).

מעלות הסולם

מאמר בראשית שיר תאב

ויוצאת מדרגה שלמה של נפש רוח נשמה חיה יחידה שהם מקובלים בספירות בינה ותפארת שנכללו קודם לכן במלכות הראויות לקבל את אור העליון וז"ס החתימה כי ע"י חזרת אח"פ דעליון עולה עמהם הרשימות דגלגלתא עינים דתחתון, וע"י הזווג שנעשה על רשימות אלו, יצאו מקודם מוחין בהעליון בסוד תלת נפקי מחד שהוא התחתון שעלה והכריע בין ימין ושמאל דעליון. ואח"כ נחתמים המוחין הללו גם בתחתון עצמו בסוד חד בתלת קיימא.

וזה אמרו (באות מ"ה) בתלת קדמאין וכו' דאלין תלת כתבין דהיינו חג"ת דז"א שבגדלות הם עולים ונעשים לחב"ד. ותלת בתראין חתמין שהם נה"י דז"א הנעשים לחג"ת ומלכות עולה עמהם לתפארת דתמן איהי בית קבול חותמא דקשוט. כי אחר שעלתה לתפארת שהיא בינה דגוף נמתקה באורות דבינה ונעשית לבית קבול לכל אורות דז"א. בסוד י"ב האמצעיות דתמן וז דהיינו ו"ק דז"א כלולים במלכות. וו"ק דמלכות עצמה. וכל ו' כלולה מומארי כתיבה שה"ס קטנות ומארי חתימה שה"ס גדלות. ומפרש תלת קדמאין רישא ותרין דרועין דהיינו חב"ד חג"ת עד החזה שהם מאירים גם בקטנות עם אורות דנפש רוח. תלת בתראין גופא ותרין שוקין דהיינו מחזה ולמטה המאירים בגדלות. כי ב' בחינות אורות ישנן בזווג זרין א' היא סוד הנשיקין והחבוק שהם מאירים מלמטה למעלה וה"ס ג' ברכות הראשונות. וי"ב האמצעיות. וכן יש בחינה ב' המאירה מלמעלה למטה שבה זווג היסודות. וכיון שהגיע לשים שלום דהיינו לעת הזווג הא אתפטר ממלכא כי אסור לעמוד שם היות שבזמן הזווג מאירה החכמה מלמעלה למטה, וזה עון חמור להמשיך החכמה מלמעלה למטה וזה היה החטא עצה"ד, כי עם גלוי החכמה מתגלים גם הדינים הנגרמים מחמת המשכת החכמה ממעלה למטה

שלום היא בית קבול דהיינו כלי המחזיק ברכה, כמ"ש חז"ל (סוף עוקצין) לא, מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלום. חותם האמת, כי ה"ס נה"י העולים ונעשים לחג"ת ותפארת ה"ס יעקב בסו"ה תתן אמת ליעקב, ושם היא המלכות הקדושה שהיא טבעת המלך.

מו) באמצעיות צריך למשאל וכו': בברכות האמצעיות צריכים לשאול צרכיו, כי ישנן ב' ויין, א' בעלי הכתיבה, וא' בעלי החתימה, והן ו' עליונה היינו תפארת, ו' תחתונה יסוד. כלולים י"ב פרקים נגד י"ב ברכות האמצעיות, שלש ברכות הראשונות הן הראש ושת ירועות עד החזה. שלש אחרונות הן הגוף וב' שוקים היינו מן החזה ולמטה. ועתה שהוא עת הזווג, הרי מתפטר מן המלך והולך לו כדי לא להמשיך הארת הזווג ממעלה למטה. משום זה צריך לחזור שלש פסיעות לאחוריו, וסוד הדבר ויאסוף רגליו אל המטה.

פירוש. ענין כתיבה וחתימה באורות עליונים הוא. כתיבה ה"ס עליית מלכות לבינה שה"ס צמצום הב', שכל הזווגים נעשו בעינים של כל המדרגות ונתמעטו לאורות נפש רוח מלובשים בחב"ד חג"ת, כי ג' קוים דגלגלתא הם חב"ד, וג' קוים דעינים הם חג"ת. וחסרות נה"י דכלים וג"ר דאורות, שז"ס הקטנות שנעשה בכל המדרגות, כי אח"פ דראש נעשו לתוך גוף, ואח"פ דתוך נעשו לבחינת סוף, ואח"פ דסוף יצאו לגמרי מן המדרגה ונמצא שתפארת נעשה למקום הסיום וזהו סוד הכתיבה שמרמו התעבות הבריים כמו דיו המשחיר את הניר הלבן. אמנם כל זה נעשה לצורך זרין, אשר משורשם לא היו דאיים לקבל שום מוחין שהם אחר ישר מאין סוף ב"ה, וע"י עליית מלכות לבינה הרויחה, שע"י עליית מ"ן ממצות ומע"ט של התחתונים נעשו זווג ע"ב ס"ג ונמשכת הארה חדשה מלמעלה המורידה את המלכות ומקום הזווג בחזרה למקומה תחת התפארת, (דפו"י דף כ"ו ע"א)

דרועין. תלת בתראין, גופא ותרין שוקין. הא אתפטר ממלכא, בגיד צריך א למיתב
ב תלת פסיען לאחורא. ורזא דמלה, צ ויאסוף רגליו אל המטה.

תקונא חד סר ליום ד'

מאמר בראשית : ברא שית היכלין

(* א) בראשית : ברא שית. ומאי ניהו. שית היכלין. א אלקים : אימא
עילאה, עלייהו, ב דאיהי היכלא שביעאה. וכמה דאימא עלאה אפיקת שית, הכי
אימא תתאה אפיקת שית, ומאי ניהו. את השמים ואת הארץ. ואינון שית מאנין,
דאתמר בהון א כי ששת ימים עשה יי את השמים ואת הארץ, והיכלין תתאין,
אינון מאנין להיכלין עלאין.

מסורת הוהר

חלוסי גרסאות

צ (בראשית מ"ט) ז"ח כרך כ' יתרו נג ציון מ'.
א (שמות כ') זחר כרך כ"א מדרש רות דף י"ד
ציון פ'.
א ה"ג בדפוס"י ובכל הדפוסים הגירסא למיהב.
ב נ"א בסוגריים לאחורא (דפוס"י). א נ"א בסוגריים
לקבל שית יומי בראשית (דפוס"י). ב נ"א דאיהו
(וילנא).

מעלות הסולם

מאמר בראשית ברא שית היכלין

בהארט ג"ר, ומשלימה את ששת ימי המעשה.
כי לכאורה צריכים ששת ימי המעשה להיות
יותר חשובים מיום השבת, שהרי חגית נה"י
שהם ימי המעשה הם יותר חשובים ממלכות
שהיא יום השבת. אלא הענין הוא שכל שבוע
הוא מדרגה בפ"ע, שבימות החול היא חסרה
מלכות, ואין בה קדושה כי בחסר מלכות חסר
ג"ר דאורות ובהתגלות המלכות במדרגה ההיא,
דהיינו בביאת יום השבת, אז מתגלה הקדושה
בכל המדרגה, דהיינו גם בששת ימי המעשה.
והיכלות התחתונים הם כלים להיכלות העליונים.
וכל היכל תחתון מקבל מהיכל עליון שכנגדו.
ומה שאומר בראשית ברא-שית ומאי ניהו
שית היכלין אלקים אימא עלאה עלייהו
ואינו אומר ברא שית היכלות אלקים היכלא
שביעאה. כי סוד בראשית ה"ס אשר שיצא
מראשית שה"ס א"א ע"י מלכות שעלתה לבינה
דא"א אל הראש, ואז יצאה בינה דא"א מן
הראש אל הגוף, דהיינו שנעשתה לבחינת ר"ק
בלי ג"ר, שז"ס שראש נהפך לאשר (ע"י
בראשית א' בסלס אות ו') ועל מצב זה נאמר
בדרך רמו בראשית ברא-שית שברא בבינה
ר"ק בלי ראש, שה"ס קטנות, אלא אח"כ כשיצאו
המוחין דגדלות, ואותיות אליה של בינה חזרו
אל הראש ונשלם השם אלקים בבינה אז נעשתה
בינה להיכל השביעי הכולל ג"ר, ואלו ר"ק
שקדמו ליציאת בינה קבלו את תקונם מהיכל
השביעי שהוא בחינת ג"ר : נשמה, חיה, יחידה.

למטה, והרצצה להמשיך או להתפלל על קבלת
הארת הזווג נבחן כעומד לפני המלך בעת הזווג
שזה אסור, בג"ד צריך למיתב תלת פסיען
לאחורא היינו להתדבק בגלוי הדינים הנגרמים
מחמת המשכת הארת החכמה ממעלה למטה
שהם הדינים של כל ג' עולמות ב"ע, וגורמים
מיתה בעולם, ורזא דמלה ויאסוף רגליו אל
המטה ולמסור נפשו לה, בסו"ה אליך ה'
נפשי אשא. (ע"י זחר במדבר אות ע"ג). כי
מטה ה"ס מלכות דאצילות לכן אסף רגליו
שה"ס ב"ע, הנקראים רגלים, למעלה היינו
לאצילות. כי לפני גמן התקון בסוד מטי רגלין
ברגליך, אסור להמשיך הארת חכמת לבר
מאצילות. (ע"י להלן תקון י"ח אות קנ"א)
תקון אחד עשר

(א) בראשית ברא שית וכ"י : בראשית
נוטריקון ברא שית, שואל ומי הם. ומשיב, ששה
היכלות. אלקים : הוא אם העליונה היינו בינה
שהיא היכל השביעי. כי היכל הוא שם של
מלכות, והיות כל ספירה כוללה מז' ספירות,
לכן יש היכל שהוא מלכות לכל ספירה. וכמו
שאם העליונה שהיא בינה הוציאה ששה היכלות.
כן אם התחתונה היינו מלכות, הוציאה שש. ומי
הם. את השמים ואת הארץ, שהם זז"ן כי היכל
העליון כולל ג"ר. ויסוד כולל גם את המלכות,
שהוא היכל לבנת הספירה. והם ששה כלים
שנאמר בהם, כי ששת ימים עשה ה' את השמים
ואת הארץ. ויום השבת הוא מלכות המאירה
(דפוס דף כ"ו ע"א *) דף כ"ו ע"ב

(ב) וכד ישראל הוו מצלאן, כל היכלין אלין הוו ג מתפתחין לגבייהו. וכען בגלותא אתמר בהון, כל השערים ננעלו, ושכינתא לבר ד מהיכלה וקב"ה לבר ה מהיכליה. ומלאכיא דממנן על צלותין, לבר מהיכלהון. הה"ד (ג) הן אראלם צעקו חוצה. ולא אית לון לצלותין אתר לאעלא. ודא איהו כל השערים ננעלו.

(ג) אבל שערי דמעא לא ננעלו, ולית מאן דאפתח לון ו לאלין שערים עד דייתי מארי דדמעא, דאתמר ביה, (ג) ותפתח ותראהו את הילד והנה נער בכה, ולית היכלא מתפתחא ו אלא ביה. ודא איהו ותפתח, ותפתח ודאי ה היכלא לגביה. ט במאי אתפתח ליה בדמעא. הה"ד והנה נער בכה, ומיד ותחמול עליו. ועוד ותפתח, כד ישראל פתחין בתיובתא, בבכיה, מיד ותחמול עליו. ודא איהו (ה) בבכי יבאו, בזכות בכיה י דיליה, יתכנשון מן גלותא. כ.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ב) (ישעיה ל"ג). (ג) (שמות ב') זהר שמות סא ג נ"א מתפתחין (מנטובה ועוד). ד נ"א מהיכליה ציון מ' תק"ח דף ק"ג ט"ב שלי"ו ט"ג שורה ה'. (מנטובה בראדי). ה נ"א מהיכלא (מנטובה). ו (ד) (תהלים נ"א) לעיל ציון פ'. ה) (ירמיה ל"א) נ"א ל"ג לאלין שערים (מנטובה). ז נ"א ל"ג אלא ביה (מנטובה). ח נ"א בסוגריים דאתפתחא האי (דפו"י). ט נ"א בסוגריים הה"ד ד) אדני שפתי תפתח (דפו"י) ובמנטובה וילנא הגירסא בלי סוגריים. י נ"א בסוגריים דמעא (דפו"י). כ נ"א בסוגריים דבבל (דפו"י) נ"א בסוגריים בכי ל"ב י דמעא בת עין י ועירא.

מעלות הסולם

מאמר בראשית ברא שית היכלין

במה פתח אותו. ומשיב בדמעא, ז"ש והנה נער בכה, ומיד ותחמול עליו. ועוד יש לפרש ותפתח, על השכינה, שכישראל שותחים בתשובה בבכיה, מיד ותחמול עליו. וזהו בבכי יבאו, בזכות בכיה שלו, יתקבצו מן הגלות. (ע"י זהר שמות אות ר"ג).

פירוש, סוד הדמעות ברוחניות הוא, כי כשמלכות עולה לבינה נעשה הזווג בנקבי עינים, וענין הזווג הוא הכאת אור העליון על המסך, ורוצה להמשיך למטה מן המסך, אלא שהמסך מתחזק עליו ודוחה אותו לאחוריו, ואינו נותן לו לעבור גבולו. אמנם מטרם שהמסך נתחזק לדחות אותו לגמרי לאחוריו, היו נמשכות אינו טפות קטנות מאד מאור העליון למטה מגבול המסך, שהמסך עם כל זריזותו לא הספיק לדחותן ממנו ולמעלה, שאלו הטפות לא תוכלנה להכלל בקומת האור שיצאה בתוך המדרגה, להיותן בלי לבוש של אור חוזר והן נפלטות לחוץ מן המדרגה, ולהיות שהמסך הוא כלול מבינה ומלכות יחד, הן נקדאות דמעות מלשון המדמע והמנסך (גיטין נ"ב:) וע"י הדמעות הוא מעלה

ואז נעשו לששה היכלות, באופן שכל ד' ההיכלות יוצאים בבת אחת, דהיינו אחר המשכת הג"ר, ולכן מתחלה כתוב רק בבחינת רמז ברא שית ובהיכל השביעי כבר אמר במפורש ברא אלקים.

(ב) וכד ישראל הוו וכר: וכשישראל היו מתפללים כל אלו ההיכלות היו נפתחים אליהם, לקבל תפלתם. וכעת בגלות, למדנו בהם (ברכות לב:) כל השערים דהיינו המלכות שבמלכות של כל היכל ננעלו, והשכינה, היינו המלכות הכוללת, היא מחוץ להיכלה. והקב"ה היינו ז"א, הוא מחוץ להיכלו, והמלאכים הממונים על התפלות הם מחוץ להיכליהם. ז"ש הן אראלם צעקו חוצה, ואין מקום אל התפלות להכנס, וזהו כל השערים ננעלו.

(ג) אבל שערי דמעא וכר: אבל שערי דמעא לא ננעלו, כי אין מי שפותח להם לאלו השערים של ההיכלות, עד שבא בעל הדמעות שנאמר בו, ותפתח ותראהו את הילד והנה נער בכה, ואין שותחים את ההיכל אלא בו. וזהו ותפתח, כי ההיכל ודאי נפתח בשבילו, שואל (דפו"י דף כ"ו ע"ב)

ד) דאית היכלא דדמעה, דלית לה רשו למפתח, אלא בדמעה. ואית היכלא דנגונא, דלית לה רשו למפתח, אלא בנגונא. ז ובגין דא, דוד מתקרב לההוא היכלא בנגונא. הה"ד, ו) והיה כנגן המנגן. ואית היכלא דנהורא, דלא מתפתחא אלא לבר נש דהוה מתעסק בנהורא דאורייתא.

ה) ואית היכלא דנבואה, ח דלא מתפתחא אלא לבר נש, דהוה חכם גבור ועשיר. ואית היכלא דיראה, דאתקרי היכל היראה, דלא מתפתחא אלא למאן דאית ביה דחילו. נ ואית היכלא דעניים, ס דלא מתפתחא אלא לעניים, דהוה מתעטפים קדם י"י בצלותא. ט ועלייהו אתמר, י) תפלה לעני כי יעטוף.

י) ואית תרעא דצדיקא, פ דלא מתפתחא אלא לצדיקא. הה"ד, ק) זה השער ליי צדיקים יבואו בו. והאי איהו תרעא דצדיק ח"י עלמין, דאתמר ביה ט) ולא ראיתי צדיק נעזב וזרעו מבקש לחם.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ז נ"א ל"ג ובגין דא דוד מתקרב לההוא היכלא בנגונא (מנטובה). ח נ"א בסוגריים דאהבה (דפו"י). נ ואית כו' כו' עד כי יעטוף צ"ל להלן (הגהות הגר"א). ס נ"א מוסיף דלא הוה (מנטובה). ע נ"א בסוגריים בעטופא דמצוה דציצית ותפלין (דפו"י) ודפוס מנטובה הגירסא בלי סוגריים בעטופא דציצית ותפלין ול"ג דמצוה. פ נ"א מוסיף דלא הוה (מנטובה).

ו) (מלכים ב' ג') זהר וישב ט' ציון ב'. ז) (תהלים ק"ב) זהר בראשית א' קסז ציון ג'. ח) (תהלים קי"ח). ט) (תהלים ל"ז) ז"ח כרד כ"א דף קט ציון ד' תק"ח קב ט"ג שכיז קיד ט"א ש"א.

מעלות הסולם

מאמר בראשית ברא שית היכלין

ובעל קומה הנזכר בגמרא (שבת צב. נדרים לח). ה"ס תקוני המסך, ומדה אחת היא, בסוד מאן דאיהו זעיר איהו רב, (פרשת שלח אות ר"י) שלפי גודל העביות והמסך, כך שיעור גדלות הקומה (ע"י בפתחה לחכמת הקבלה אות כ"ג) ויש היכל של יראה, הנקרא היכל היראה משום שאינו נפתח אלא למי שיש לו יראה. ויש היכל העניים, שאינו נפתח אלא לעניים שהם מאחרים את כל התפלות מלהכנס לפני ה', בתפלה, כלומר שהעני מעטף ומאחר כל התפלות הקודמות עד שנכנס תפלות תפלת העני. יעטוף: פירושו יאחר מלשון העטופים ללבן. (ע"י זהר ב"א אות קפ"ח בסלס) ועליהם נאמר תפלה לעני כי יעטוף.

ו) ואית תרעא דצדיקא וכי: ויש שער הצדיקים דהיינו עטרת היסוד, שהיא מלכות כי יסוד ומלכות הס היכל אחד בסוד לבנת הספיר. שאינו נפתח אלא לצדיקים. ז"ש זה השער לה' צדיקים יבואו בו. וזהו השער של צדיק ח"י העולמים היינו יסוד, שנאמר בו, ולא ראיתי צדיק נעזב וזרעו מבקש לחם. ונאמר בו ברכות לראש צדיק.

וכען

מעלה מ"ן וממשיך על המלכות מסך ממותק במדת הרחמים ואז נעשית מוכשרת לקבל כל המוחין דבינה שז"ס פתיחת השערים של ההיכלות, וזה אמרו ולית מאן דאפתח לון לאלין שערים עד דויתי מארי דדמעה וכי. וז"ס שבעת שאדם בעולם הזה מתמלא רחמים ואהבה על חברו, הוא מוריד דמעות מעיניו, כי זה נמשך משורש הרמעות הרוחניות האמורות כאן.

ד) דאית היכלא דדמעה וכי: כי יש היכל של דמעות שאין לה רשות אל המלכות, לפתוח אותו אלא בדמעה. ויש היכל של נגינה שאין לה רשות לפתוח אותו אלא בנגון. ומשום זה דוד התקרב להיכל ההוא בנגון. ז"ש והיה כנגן המנגן ותהי עליו רוח אלקים. ויש היכל של אור, שאינו נפתח אלא לאדם שהיה עוסק באור התורה.

ה) ואית היכלא דנבואה וכי: ויש היכל של נביאה שאינו נפתח אלא לאדם שהוא חכם. היינו חכמה דימין שהיא חסדיס, גבור היינו חכמה דשמאל המכונה גבורות. ועושר, היינו קו האמצעי תפארת, חכמה וחסדיס יחד. ועניו (דפו"י דף כ"ו ע"ב)

ז) וכען בגלותא, אתמר ביה י) הצדיק אבד. מאי אבד. אבד למטרוניתא. ואתמר ביה, כ) ונהר יחרב ויבש. יחרב בבית ראשון, ויבש בבית שני. ז.
 ח) ובגין דלית ליה מדיליה, עניין צווחין בח"י ברכאן דצלותא לגבי ח"י עלמין, והא אסתלק מתמן נביעו וברכאן. ק) ולית מאן דיהיב לון. ר) ותרעין אחרנין סתימין. ותרעא דצדיק ט) חרבה יבשה, כמה דעני חריב ויבש. ורזא דמלה, ל) יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד ותראה היבשה. ת)
 ט) ולית תרעא פתיחא, אלא א) תרעא דדמעה. ומאי איהי, בת עין, דדמעה מינה נפקא. ועלה אתמר, ח) שמרני כאשון בת עין. ובה ו) והנה נער בוכה לגבי קב"ה, ב) דירחם עליה בגלותא. הה"ד, ס) אתה תקום תרחם ציון. בגין דאיהי לבת אש, דאתחזיא למשה בסנה, דכתיב ט) וירא מלאך י"י אליו בלבת אש מתוך הסנה. איהי ב"ת מן בראשית"ת. ג) ודא תקונא תריסר.

חלוסי גרסאות

מסורת הזהר

צ) נ"א מוסיף ואית היכלא דעניי דלא מתפתחא אלא לעניי דהוו מתעטפים קדם י"י בצלותא בעטופא דמצוה דציצית ותפלין ועלייהו אתמר תפלה לעני כי יעטוף (הגר"א). ק) נ"א בסוגריים דכל ברכאן (דפו"י). ר) נ"א ל"ג ותרעין אחרנין סתימין (הגהות הגר"א). ש) נ"א חרבא ויבשה כמה דעני חרב ויבש (קושטנדינא הראשון). ת) נ"א מוסיף ותרעין אחרנין סתימין (הגר"א). א) נ"א ל"ג תרעא (מנטובה). ב) נ"א דירחם עליה בגלותא בגין דאיהי לבת אש ול"ג הה"ד אתה תקום תרחם ציון (מנטובה). ג) הכי הגירסא בדפוס מונטובה: י"א מוסיף ודא בראשית (דפו"י).

מעלות הסולם

מאמר בראשית ברא שית היכלן

ז) וכען בגלותא נאמר וכו': וכעת בגלות, נאמר בו הצדיק אבד, שואל, מה אבד כלומר, מה נאבד ממנו כי לא כתוב צדיק נאבד. ומשיב, אבד את המלכה, ובו נאמר ונהר יחרב ויבש כי בעת זווג יסוד ומלכות, המסך מתוקן בסוד נהר דנגיד ונפיק שאור העליון נמשך ע"י כמו מימי נהר הנמשכים והולכים בלי הפסק, ועתה שנתבטל תקון המסך, יחרב בבית ראשון, ויבש בבית שני.
 ח) ובגין דלית ליה וכו': ומשום שאין לו משלו, כי נתבטל ממנו הזווג עם אור העליון, לכן עניי צועקים בשמונה עשרה ברכות של התפלה אל ח"י העולמים שהוא יסוד, והרי נסתלק ממנו המעין שה"ס המסך, והברכות שה"ס השפיע של הזווג, ואין מי שיתן להם. וגם שערים אחרים של שאר הספירות סתומים. ושער הצדיק שה"ס עטרת היסוד חרבה ויבשה, כמו שהעני חרב ויבש. וסוד הדבר יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד ותראה היבשה.